

Odoodee Baibel

Odoodee New Testament

Contents

Matiyu	1
Maka	70
Luka	111
Yonee	182
Diye Di Odoo	234
1 Tesalonika	300
2 Tesalonika	306
2 Timoti	310
Taites	316
Palimon	320
Yemes	322
1 Yonee	330
2 Yonee	337
3 Yonee	338
Yuda	340

Odoodee Baibel

Portions of the New Testament in the Odoodee language of Papua New Guinea

Sampela hap Buk Baibel long tokples Odoodee

Language: Odoodee

Provided by: Wycliffe Bible Translators

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2006, 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2006, 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

f50874b3-4917-55df-836f-f96b12e774fa

ISBN: 978-1-5313-0332-7

To tekepo Matiyuye hogugu

Matiyu

Matiyu booka goo eyo bei

Matiyu yo Yesu o hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu hee yoso. Yo o hu hee Libai deliso. Yu odooso Yesu mapoo tei talame to hogugu hagee yayo dimapoo teneeso. Esiga yayo to hogugu hagee ma kulodu Booka Nape mapoo taka goo ee Yesuye medee tobuloso tomo sileeso. Osoloso Yesu Yu odooso bamelee Kelisoso.

Yesuwo amawe dio

(Luka 3:23-38)

1 Yesu Keliso yo Deibidiyo amawe, osoloso Deibidi yo Eibalahameeyo amawe. Esiga Yesuwo amawe dio dia hu hagooso.

²Eibalahameeyo owolo Aisek, osoloso Aisekeeyo owolo ee Yekob, Yekobeeyo owolo ee Yuda, osoloso Yekobeeyo owolo dio abo.

³Osoloso Yudayo owolo ee Peles dio Sala dio (osoloso egee bia dia owee ee Tamala), osoloso Peleseeyo owolo ee Heslon, osoloso Hesloneeyo owolo ee Lam.

⁴Osoloso Lameeyo owolo ee Aminadab, osoloso Aminadabeeyo owolo ee Nason, osoloso Nasoneeyo owolo ee Salmon.

⁵Osoloso Salmonowo owolo ee Bowas (Bowaseeyo owee ee Leihab), osoloso Bowaseeyo owolo ee Obed (Obedeeyo owee ee Lut), osoloso Obedeeyo owolo ee Yesi.

⁶Osoloso Yesiyo owolo ee wiligi odoo toboloso badebei Deibidiso. Deibidiyo owolo ee Solomono. (Solomonowo owee ee daga Yulayayo osobo.)

⁷Osoloso Solomonowo owolo ee Lehobowam, osoloso

Lehobowameeyo owolo ee Abiya, osoloso Abiyayo owolo ee Asa.

⁸Osoloso Asayo owolo ee Yehosapat, osoloso Yehosapateeyo owolo ee Yeholam, osoloso Yeholameeyo owolo ee Yusaya.

⁹Osoloso Yusayayo owolo ee Yotam, osoloso Yotameeyo owolo ee Ahas, osoloso Ahaseeyo owolo ee Hesekeya.

¹⁰Osoloso Hesekeyayo owolo ee Manase, osoloso Manaseyo owolo ee Amon, osoloso Amoneeyo owolo ee Yosaya.

¹¹Yosayayo owolo ee Yekonaya, osoloso Yosayayo owolo dio abo.

Beeame domo omapoo Isalael odooso odoo abo sabolo ha temeleso, diba Bebilon mi mapoo dabalame iyado diso. ¹²Esiga Isalael odooso Bebilon mi mapoo dala ma kulodu debei beeame omapoo Yekonayaye giso holo soomagooso, o hu ee Selatiyel. Osoloso Selatiyeleeyo owolo ee Selubabel.

¹³Osoloso Selubabeleeyo owolo ee Abiyud, osoloso Abiyudowo owolo ee Eliyakim, osoloso Eliyakimeeyo owolo ee Asol.

¹⁴Osoloso Asolowo owolo ee Sadok, osoloso Sadokowo owolo ee Akim, osoloso Akimeeyo owolo ee Eliyud.

¹⁵Osoloso Eliyudowo owolo ee Eliyesel, osoloso Eliyeseleeyo owolo ee Matan, osoloso Mataneeyo owolo ee Yekob.

¹⁶Osoloso Yekobowo owolo ee Yosep. Esiga Yosepeeye Meli huso. Osoloso Meliye Yesu edebeeyo takolone Keliso deli ee soomagooso.

¹⁷Esiga Eibalahameeye badebei beeame omaga bei mooloogooloso di wiligi odoo Deibidiye badebei beeame omapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso. Osoloso wiligi odoo Deibidiye badebei beeame omaga bei mooloogooloso di Bebilon odoo oso Isalael odoo dala ma kulodu gilimado di beeame omapoo, Kelisowo amawe

dio 14 odoo hagee biaso debeiso. Osoloso abaga bei mooloogooloso di Yesu soomagoo beeamo mapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso.

Yesu Keliso soomagoo

(Luka 2:1-7)

¹⁸ Yesu Keliso soomagoo goo ee egeesee moloso. Owee Meli Yosepeeye hulame dadagoloso debeiso. Esino diba huilega dobolone, Meli yo Dio Tei oso kitulugu maga koowasi moodoo goo ee eyo nediliyo ogoloso gooleedooso. ¹⁹ Esino Yosepeeye goo hagee duloso, gowoolone Meli pagalame gooleeso. Esino Yosep yo Godeeyo howo woola tekepo badeli. Esiga odoo susuga eyo howo woola Meli pagalai yo goomegele. Egeeseelone Meli hulame dadaga ee mada pagalame yo goomogaso.

²⁰ Yosep yo goo hamaga goolone bado-boome, Godeeyo momaiye oso sapootia mapoo yimapoo sibileso egeesee takaso, “Yosep, Deibidiyo amawe, no Meli hulei na ebi. Bei, yo Dio Tei oso kitulugu maga koowasi moodooloso ka badoso. ²¹ Esiga yo giso holo soomagalaiso. Egeeseega nayo o hu Yesu hedi. Bei, o odoo oso dibada goo tokenee eyo nei telega pagalame, yayo diba pidileiso,” diso.

²² Esiga Godeeye o odoo yimaga to toloso kokodo takomo sili odoo yimaga to taka goo oso tei dalame, goo susuga hagooso tei peledabaso. Bei, yayo egeesee takaso,

²³ “Sobo obuo giso dia goo gooleedelee poogoo oso koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso.

Osoloso odoo susuga oso o hu ee Imanuwel dolone dabalaiso,” diso. Hu eyo bei ee Godee ibolo hodobo badoso.

²⁴ Esem Yosep yo tia hogabuloso Godeeyo momaiyeso yimapoo taka to ee dodolone Meli huso. ²⁵ Esino Yosep

dio Meli dio hedebe delega badolone, Meliye giso holo soomagooso. Esem Yosepeeye holope o hu Yesu hediso.

Giwo hesigeli odoo oso Yesu agalame di

2 Helodeeye Yu odoowo wiligi odoo toboloso badebei beeamo omapoo, Yudiya mi toowa ma kulodu Betilihem mi pepooko mapoo Meliye Yesu soomagooloso. Yesu soomagooloso hamamee giwo hesigeli odoo oso osokoso sibili maga Yolusalem mi mapoo sibadeeso. ² Diba Yolusalem mapoo peledoboloso egeesee takomo silesibiso, “Ibada midde mapoo dobolone egeino, giwo toowa osokoso sibili omapoo molome egeiso. Iyo giwo egee ogoloso, wiligi odoo hee olo soomagoo doloso gooleedoloso hamapoo ka sibadee. Esiga holope Yu odoowo wiligi odoo toboloso badalame soomagoo ee kasomo? Bei, iyo o hu dokodoo poudalame ka sibadee,” dee takomo silesibiso.

³ Esino wiligi odoo Helodee sabolo osoloso Yolusalem mapoo debeli odoo susuga sabolo oso goo hagee duloso diya gooleeso. ⁴ Egeeseelone Helodeeye tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso takolone Keliso kamapoo soomagalaiso?” diso.

⁵ Esem diayo nei egeesee takaso, “Yudiya mi toowa ma kulodu Betilihem mi pepooko mapoo soomagalaiso ona diso. Bei, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso egeesee hoguguso,

⁶ ‘Betilihem Yuda mi ee ma kulodu, Nayo Yuda mi toowa ee ma kulodu goo toowa ka moloso.

Bei, nee mi omaga wiligi odoo tabalai ee sibileiso.

Yayo mo odoo Isael mi mapoo debeli odoo ee bamalaiso,' dee takeliso."

⁷Eseme Helodeeye goo hagee dulo, giwo hesigeli odoo mapoo giwoso peledaba beecame ee gooleedalame diba mada gilimadooso. ⁸Osoloso diayo nei taka dulo diba Betilihem mapoo diye dolone to egeesee takaso, "Niba dilesa holope egee medee esiameliso ogoloso see wedi sibilesa amapoo takee. Egeesega anosee yimapoo dilesa o hu dokodoo poudileiya," dee takaso.

⁹⁻¹⁰Eseme giwo hesigeli odoo oso Helodeeye to dulo dulone, giwo diayo dia mi mapoo egei hedebe onosee see egeiso. Diba giwo egee ogoloso diya goomoga sabolo giwoso malalo dime hamamee deede diso. Diba giwo egee hamamee dodomo dime, giwoso dilesa holopesa badebei moso eyo tobulu pounee meleso. ¹¹Eseme giwo hesigeli odoo oso holopesa badebei moso eyo kulodu gadilesa egeino, holope owee Meli dio badoboome egeiso. Eseme diayo gawuloso dobolone holope eyo hu dokodoo poudooso. Osoloso emegei di bi gold molee, osoloso siga medee sisigagili bi medee tekepo, osoloso mopoodoo soo kolo mapoo hedili hageesee yimapoo teneeso. ¹²Esino diba see wedi dilame tiano, sapootia mapoo Godeeye dimapoo egeesee takaso, "Niba see wedi duga, Helodeeye badebei maga na di. Esino niba eli hee maga nibada mi mapoo ka diyadee," diso. Eseme diba to ee dodolone eli hee maga dibada mi mapoo diyadeeso.

Isipi mi mapoo kukulo di

¹³Osoloso hamamee giwo hesigeli odoo olo dime, gesi omapoo Yosep tiamolome, sapootia mapoo Godeeye momaiye oso sibilesa yimapoo egeesee takaso, "No hogabuloso holope sabolo osoloso owee sabolo gilimadoloso Isipi mi mapoo kukulo di. Bei, Helodeeye

odoo oso holope egee wooloomalame esiamo sibileiso. Esiga niba kukulo dilesa Isipi mi mapoo dabalame di. Niba omapoo dilesa doge, niyo see wedi sibilei beecame ee ayo nimapoo takalaiso," diso.

¹⁴Egeesee taka dulo gesi omapoo Yosep hogabuloso holope sabolo owee sabolo gilimadoloso Isipi mi mapoo kukulo diso. ¹⁵Diba omapoo dilesa Helodee towa beleso bameleso. Esiga goo hagee tei peledabas, Godeeye o odoo yimaga to toloso kokodo takomo sili odoo yimaga taka to sabolo tebilame. To ee hagooso,

"Ayo mo holo Isipi mi ee poogoloso sibilame iso."

Giso holaiso pilugu

¹⁶Esino giwo hesigeli odoo oso Helodee mapoo takalame see wedi sibilega, eli hee maga dibada mi mapoo wedi di goo ee dulo yo diya kamaso. Osoloso yayo eyo nediliyo egeesee gooleeso, "Giwo hesigeli odoo oso giwo dia midde mapoo egei beecame omaga simi dugo bakadio olo poogoso. Esiga ayo mo odoo mapoo takolone, giso holaiso dugo bakadio poogoo sabolo osoloso dima hamamee sooloogamagoo sabolo piligiye daga, holope egee sabolo wooloomalaiso," diso. Esiga yayo o odoo mapoo to kitulugu teneeso, diayo Betilihem mi mapoo osoloso mi pepuso abo koola mapoo bumo di, omapoo dilesa giso holaiso pepuso susuga piligilame. Eseme diayo dilesa giso holaiso dugo bakadio osoloso dima hamamee sooloogamagoo sabolo piluguso.

¹⁷Esiga goo hagooso peledoboome Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yelemayaye taka to sabolo tebiaso. Bei, yayo egeesee hoguguso,

¹⁸"Diya goohelame Lama mi ee ma kuloduga pisa ee duso.

Bei, sobo Laiseleeye owolo dio halo ka pusumo siloso.

Esiga yo pisa koo koodobuoso.

Bei, owolo dio susuga olo piluguga.”

Yosepeeye Nasalet mi mapoo see wedi simi

¹⁹Yosep Isipi mi mapoo osee bado-boome, wiligi odoo taba Helodee taso. Esem Yosep tiamolome sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso sibilesi yimapoo egeesee takaso, ²⁰“No hogabuloso holope sabolo owee sabolo gilimadoloso Isalael mi mapoo see wedi di. Bei, giso holo egee wooloomalame esieli odoo egee bia olo wediaso,” diso.

²¹Esem Yosep to hagee duloso, holope sabolo owee sabolo gilimadoloso see Isalael mi mapoo wedi diso. ²²⁻²³Esino Helodee teme, see owolo Akaleyoseeye Yudiya mi mapoo wiligi odoo toboloso badebeiso. Esem Yosep goo hagee duloso mi omapoo dilei ebiaso. Esem sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso see tobu sibilesi yimapoo egeesee takaso, “No Yudiya mi mapoo na di,” diso. Yosep yo momaiyeso egeesee taka duloso see Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko mapoo badalame diso. Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka to sabolo tebiaso. Bei, diayo egeesee takaso, “Edebeeyo yo Keliso dolone Nasalet odoo dalaiso,” diso.

Yonee odoo howo oluguli odoo oso to taka

(Maka 1:1-8, Luka 3:1-18, Yonee 1:19-28)

3 Osoloso Yesu Nasalet mi mapoo badoboome, Yonee odoo howo oluguli odoo oso sibilesi Yudiya miwe poogoo mi mapoo Godeeyo to egeesee takomo siliso, ²“Niba goo goolee su wudoloso nibada tokenee maga miligi

pie. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei olo koola tooboo,” dee takomo siliso. ³Esiga Yonee odoo howo oluguli odoo eyo goo maga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye egeesee takaso, “Odoo heeso miwe poogoo mi omaga egeesee idagoo,

‘Lodeeye sibilei eli moodee.

Osoloso o eli medee hoodo magee,’ dee takomoloso.”

⁴Yonee yo kemol be too oso dugo dusa kaloso silone, gala koloso bagi mapoo gudu masi kaloso siliso. Osoloso nei yayo nali ee tapala sabolo koo sabolo nali. ⁵Odoo susuga oso Yolusalem abaga osoloso Yudiya abaga osoloso Yoden howo palaga debeli mi maga Yoneeye taka to ee dulame sibadeeso. ⁶Diba Yoneeye taka to ee duloso dibada goo tokenee yilige bugume, Yoneeye diba Yoden howo mapoo howo oluguso.

⁷Esino Yoneeye odoo howo olugumolome, Pelisi odoo susuga sabolo osoloso Sedisi odoo susuga sibilesi omapoo peledabaso. Esem Yoneeye diba ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba hebise, nimapoo odoo agayo takolone, niba Godeeye kamana goo egee sibo maga mada piadabalai tebia, dee ka takana? ⁸Esiga niyo debei goo maga nibada goo tokenee mapoo tei miligi pia goo ee eligi. ⁹Osoloso niba niso nediliyo niba Eibalahameeyo amawe dioga, Godeeye kamana goo maga mada piadabalaiso, dee na goolee. Bei, ayo nimapoo taka. Godee yimapoo kitulugu moloso, yo hagooso see Eibalahameeyo amawe dio palai. ¹⁰Esiga kabee homo bei mapoo olo magoo moloso. Esiga homo kaso ko tekepo pelega mologa, homo egee holoso dou mapoo toodalaiso.

¹¹Nibada goo tokenee goo mapoo miligi pia maga ayo niba wulo howodee mapoo oluguso. Esino odoo ama

hamamee egee sibo oso Dio Tei nima kulodu tenelaiso. Osoloso yayo yimapoo tei tele poogoo odoo ee dou mapoo toodalaiso. Esiga yayo kitulugu oso a dagadi. Esiga ayo o homo mapoo kali bi ee todilei a tebile. ¹²Yayo witi wo ko sabolo osoloso so ee pilame o tou teli bi mopoodoo doloso badoso. Osoloso witi wo ko ee mosopoo kukuleiso. Osoloso witi wo so ee dou koo semili mapoo toodalaiso,” diso.

Yesu howo olugu

(Maka 1:9-11, Luka 3:21-22)

¹³Beeame domo omapoo Yesu Gelili mi maga Yoden howo mapoo Yoneeye yo howo olugulame simiso.

¹⁴Esino Yoneeye Yesu yo howo olugulei gowoolone yimapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga no ayo howo olugulame amapoo ka simiyo? Nayo a howo olugulei tekepo,” diso.

¹⁵Eseme nei Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo nayo a howo olugulei tekepo. Bei, goo hagee Godeeye goomoga goo oso,” diso. Eseme Yonee to hagee duloso Yesu howo oluguso.

¹⁶Osoloso Yesu howo oluguloso gasibilesos tobudulone egeino, Kei mi osulu yamagoloso Dio Tei oso molo masi pusibilesos yimapoo pubalegeme egeiso. ¹⁷Eseme Kei mi ma dokodooga toso egeesee taka, “Hagee ayo diya gooma mo Holo oso. Ayo yimapoo diya goomogo,” dee takaso.

Saitenso Yesu kukulo egei

(Maka 1:12-13, Luka 4:1-13)

4 Osoloso hamamee bo holo dia wiligi odoo Saitenso Yesu kukulo agalame, Dio Tei oso Yesu miwe poogoo mi mapoo ido palaso. ²Yo beeame 40 osoloso gesi 40 ee ma kulodu nei nelega sileeme

yo diya hodiaso. ³Eseme kukuli odoo Saitenso sibilesos Yesu mapoo egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo daga, nayo yo hagooso see wo pe dee takee,” diso.

⁴Esino Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo hedebe nei nolone badoga, gie badeli talaime. Esino Godeeyo to wo masi nolone badoga, yo gie badeli talaiso,’” diso.

⁵Eseme Saitenso see Yesu idoloso Godeeyo hu dokodoo poudili mi Yolumalemm mapoo ido diso. Osoloso tei moso tegei omu ma dokodoo ido peleso tobudume yimapoo egeesee takaso,

⁶“No tei Godeeyo owolo daga, no moso omu ma dokodooga miyomoo bologobigi. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Godeeye o momaiye mapoo, no medee bamelee, dalaiso. Egeeseega diayo no dia deeso douguleiso, no yo mapoo homodobiya.”

⁷Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso see tobu egeesee takooso,

‘Nee* wiligi odoo Godeeye taka to ee dada beleso agalame yimapoo na kukulo ege,’ diso.”

⁸Osoloso Saitenso Yesu see mubi toowa ma dokodoo ido palaso. Osoloso yayo mi edebeeyo bia susuga oso toowa di sabolo osoloso oso tekepo ee yimapoo eligiso. ⁹Eseme Saitenso yimapoo see egeesee takaso, “Nayo amapoo gasuwuloso a dokodoo poudooga, mi susuga hagee ayo namapoo tenelaiso,” diso.

¹⁰Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu

*4:7 To Isalael odoo dimapoo taka hagee Booka Nape mapoo hogugu moloso. (Deut 6.16)

oso egeesee takoso, ‘No[†] hedebe nee wiligi odoo Godee mapoo gawuloso o hu dokodoo poudolone o to mapoo ka mesimo sile,’ diso.”

¹¹ Esemee Saitenso Yesu poogoloso diso. Esemee momaiyeso sibilesa Yesu pidiso.

**Yesuye Gelili mi mapoo o
tou bei mooloogoo**

(Maka 1:14-15, Luka 4:14-15)

¹² Yonee odoo howo oluguli odoo ee neliga moso ma kulodu magoo goo ee dulosi, Yesu see Gelili mi toowa ee ma kulodu o middee Nasalet mapoo wedi diso. ¹³ Osoloso yo Nasalet poogoloso see Kapeniyum mi mapoo badalame diso. Kapeniyum mi hagee Gelili abei palaga mapoo doso. Mi egee bala bakadio Sebulun dio osoloso Naptili egee bia dia mi. ¹⁴ Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to sabola tebilame goo hagooso tei peledabaso. Bei, yayo to egeesee takaso,

¹⁵ “Gelili odoo, niba Yu odoonee sabola doso.

Nibada mi Yoden howo hodiokoo Gelili abei palaga mapoo moloso.

Osoloso odoo abosa nibada mi ee Sebulun sabola osoloso Naptili sabola dia mi deliso.

Esiga niba mo to dui.

¹⁶ Neliga ma kulodu debeli odoo, niba gadeebugu toowa agalaiso.

Osoloso odoo susuga oso teli mi mapoo debeli odoo, nimapoo gadeebugu toowa oso pounileiso.”

¹⁷ Osoloso beame domo omapoo Yesuye Godeeye to takalame bei mooloogoolone egeesee takomo sileeso, “Nibada goo goolee su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pie. Bei, Godeeye wiligi dolosa badeli goo oso

sibilei olo koola toobooso,” dee takomo sileeso.

**Yesuye o hamamee dili odoo
abo daga malalo gilimadoo**

(Maka 1:16-20, Luka 5:1-11)

¹⁸ Beame heeso Yesu Gelili abei palaga maga dimeleeno, di kebili odoo bakadio Saimon dio osoloso omolo Endulu dio egeiso. Saimonowo hu hee Pita. Esemee diba dia pei howo kulomoo ogusamo silesibume, Yesuye sibulone diba egeiso. ¹⁹ Esemee dimapoo egeesee takaso, “Niba ama hamamee deede sibe. Niba daga di kebigeli odoo dolosa debeiso. Esino see epedee beame domo hamaga niba see odoo susuga Godee mapoo gilimadolosa sibili odoo dolosa dabalaiso,” diso. ²⁰ Esemee diba to egee dulosi dia pei omapoo saga poogolosa Yesubola diyadeeso.

²¹ Osoloso diba omaga dulone egeino, di kebili odoo Sebediyo owola bakadio Yemes dio osoloso omolo Yonee dio egeiso. Dibada amabola du ma kulodu pei mopoodoolone debeiso. Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba ama hamamee deede sibe,” diso. ²² Esemee diba to ee dulosi dibada pei sabola osolosa dibada ama sabola du ma kulodu saga poogolosa Yesubola diso.

**Yesuye odoo paigiga
susuga tekepo moodooga**

²³ Esiga Yesuye Gelili mi toowa ma kulodu mosobia susuga mapoo silone, dibada howo gisili moso susuga ma kulodu to tekepo Godeeye wiligi dolosa badeli eyo goo ee eligimo sileeso. Egeeseemo silone odoo paigiga susuga sabola tekepo moodoogamo sileeso. ²⁴ Esemee Gelili mi hodiokoo mi toowa Siliya deli omapoo debeli odoo oso yayo

[†]4:10 To Isael odoo dimapoo taka hagee Booka Nape mapoo hogugu moloso. (Duet 6.13)

goo moodoomo silee goo ee duso. Goo egeesee maga odoo susuga oso paigiga opusomo opusomo di odoo ee Yesuye tekepo palame yayo badebei mapoo iyado sibadeeso. Esiga paiye opusomo opusomo di oso too odoo hagee di-ayo Yesu mapoo iyado sibadeeso. Odoo aboso odoo dala toowa too ee iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo bo holo paladee iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo todili iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo su kakawa poogoo iyado simiso. Esem Yesuye diba susuga tekepo paso. ²⁵ Osoloso odoo mooloo-goodoo bei oso Gelili abaga osoloso Dekapolisi[‡] abaga osoloso Yolusalem abaga osoloso Yudiya abaga osoloso mi abo Yoden howo hodiokoo debeli mi maga Yesuye badebei mapoo sibilesi yima hamamee deede diyadeeso.

**Yesuye mubi ma dokodoo
odoo mapoo eligi**

(5:1-7:29)

5 Yesuye odoo mooloogoodoo bei oso yimapoo sibadee ogoloso, mubi ma dokodoo peleso biaso. Esem o hamamee dili odoo oso yimapoo sibadeeso. ² Esem omapoo yayo Godeeyo to dimapoo eligilame bei mooloogoolone egeesee takaso,

Goomoga sabolo dabalai

(Luka 6:20-23)

³ “Edebeeyo Godeeye diba pidilame yimapoo kibiloso doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, diba Godeeye wiligi doloso ka badoso.

⁴ Osoloso edebeeyo goohele sabolo pupusugolone doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, Godeeye diba pidileiso.

⁵ Osoloso edebeeyo mesie sabolo doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, hamamee mipoo susuga hagee dibada mi dalaiso.

⁶ Osoloso edebeeyo goo tekepo Godeeye goomoga goo ee talai ono diya goolee sabolo doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, diayo Godeeye goomoga goo ee talame, yayo diba pidileiso.

⁷ Osoloso edebeeyo emegei sooloo dolone doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, nei Godeeye dimapoo sooloo dolone badalaiso.

⁸ Osoloso edebeeyo hedebe Godee mapoo goo hoodolone doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, diayo Godee agalaiso.

⁹ Osoloso mesie dabalame segeli odoo doloso doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, Godeeye diba owolo dio dalaiso.

¹⁰ Osoloso edebeeyo Godeeyo howo woola goo tekepo too maga dala tolone doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, diba Godeeye wiligi doloso ka badoso.

¹¹ Osoloso niyo amapoo tei too goo maga edebeeyo nimapoo to tokenee takoloso dala tenelone nimaga gamenee goo takooga, niba goomoga sabolo dabalaiso. ¹² Esiga niba sigabolone goomege. Bei, Kei mi mapoo nei toowa niyo talame nibada hu sabolo olo mopoodoo doloso moloso. Esiga nimapoo dala tenelone egee do egee dia amawe diayo Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo daga hoogoo debei mapoo dala hedebe egeesee tenemeleeso.”

[‡]4:25 *Dekapolisi* - mosobia dee bakadio tiadoo mooloogoodoloso hedi eyo hu toowa oso.

Solu sabolo gadeebugu sabolo

(Maka 9:50, Luka 14:34-35)

¹³“Mi toowa mapoo debeli odoo mapoo niyo solu masi ka doso. Esino soluso hadali me poogooga, nayo solu ee see hadalame kasee moodoolaiyo? Esiga solu hadali me poogooga, yo goo mauwe malaiso. Osoloso mi mapoo togobuguga, edebeeyo dokodooga homoso ebidileiso.

¹⁴Esiga mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga mapoo niyo gadeebugu masi ka doso. Bei, mubi ma dokodoo mi edebeeyo bia mologa, mi egee mada malaima. Haye. Yo medee woola molo egeliso. ¹⁵Esiga odoo heeso keme pouloso tolo oso koo gagali. Haye. Yo keme pouloso odoo susuga oso o moso kulodu dobolone gadeebugu ee agalame woola pou mageliso. ¹⁶Egeesee maga niyo mipoo toowa hamapoo debeli odoo mapoo gadeebuguloso dabalai tekepo. Egeesega odoo susuga oso niyo goo tekepo tolone egee do ogoloso diayo nibada Ama Godee Kei mi ma dokodoo egee bado o hu dokodoo poudileiso.”

Godeeye tei magoo hogugu

¹⁷“Esiga Moseseeye tei magoo hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso Godeeyo to hogugu ee ayo peegoo magalame ka simidoo, niyo dee na goolee. Haye, ayo egeesee salame ka sibile. Esino ayo wulo diayo taka goo susuga ee tobuloso talame ka simi. ¹⁸Esiga ayo nimapoo taka. Mipoo toowa sabolo kei sabolo mauwe pegelega osee mologa, Godeeye tei magoo ma kulodu hu bei pepuso heeso peegoo osugabalaima. Esino tei oso taka goo susuga oso tobuloso peledabalaiso. ¹⁹Esiga edebeeyo Godeeye tei magoo ma kulodu tei pepooko hedebe mapoo mesilega badolone, emegei dimapoo goo egeesi masi moodoolame eligimo

siloga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo diya pepooko doloso badalaiso. Esino edebeeyo Godeeye tei magoo susuga mapoo mesiloso badolone, emegei dimapoo goo egeesi masi moodoolame eligimo siloga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo toowa doloso badalaiso. ²⁰Esiga ayo nimapoo taka. Niyo Godeeye tei magoo mapoo mesie goo oso tei eligili odoo sabolo, osoloso Pelisi odoo sabolo oso Godeeye tei magoo mapoo mesili goo ee dagadilega poogooga, niba Godeeye wiligi doloso badalaime.”

Kamanali goo

²¹“Esiga Godeeye olo daga hoogoo ibada amawe dimapoo to egeesee taka goo ee niba olo duso, ‘Emegei bei mauwe wooloomalai tei. Esiga edebeeyo emegei bei mauwe wooloomaga, o goo meedileiso.’ ²²Esino goo hamaga ayo see egeesee takooso. Edebeeyo emegei dimapoo kamana sabolo badoga, yo goo meedili mapoo ido palaiso. Osoloso edebeeyo emegei dimapoo no tokenee odoo daga, niyo yo wiligi odoo tebisa dimapoo ido peleso o goo meedilei tekepo. Osoloso edebeeyo emegei dimapoo no boobada odoo daga, yo nei Dou mi mapoo toodalai tekepo.

²³⁻²⁴Esiga nayo Godee mapoo emegei di bi tenelame badolone epedee omapoo nee odoo oso namapoo egee gowoomolo gooleebuguga, nee emegei di bi ee omapoo magoloso see saga dileso nee odoo omapoo emegei di to takee. Osoloso see wedi sibileso emegei di bi egee Godee mapoo tenee.

²⁵Esiga namapoo goweli odoo oso no goo meedilei mapoo ido duga, no eli domopoo yibolo dulone yayo namapoo gowe egee molo pagalame yibolo saga emegei dee. Esino nayo goo egeesee moodelega poogooga, yayo no goo meedili odoo mapoo ido peleso nee goo

meedileiso. Egeeseega goo meedili odoo oso no neliga moso gibadeli odoo mapoo tenelaiso. Egeeseega see yayo no neliga moso ma kulodu toosoolaiso. ²⁶ Esiga ayo namapoo taka, no neliga moso ee ma kulodu badolone nayo peegoo dilei eli agalaime. Esino molee yayo hesia sabolo tobuloso nayo yimapoo teneega, no pee-goo dileiso.”

**Adaba kooka sobo sabolo hedebe deli
goo sabolo osoloso sobo pegeli goo**

*(Matiyu 19:19, Maka
10:11-12, Luka 16:18)*

²⁷ “Esiga niba to egeesee taka olo duso, ‘Adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo hedebe dalai tei,’ diso. ²⁸ Esino ayo nimapoo egeesee takooso, edebeeyo emegei dia kooka sobo mapoo howo todolone goo goolee ma kuloduga yibolo hedebe dalame gooleega, o goo goolee oso yo sobo egee sabolo olo hedebe diso. ²⁹ Esiga nee howo deede oso no tokenee talame gidoduga, nee howo deede egee tabigilei tekepo. Bei, nee howo bakadio sabolo badolone Dou mi mapoo dilei tekeponee. Esino nayo howo hedebe sabolo Kei mi ma dokodoo gadilei tekepo. ³⁰ Osoloso nee dee deede oso no tokenee talame gidoduga, nee dee deede ee kobigilei tekepo. Bei, nee dee bakadio sabolo badolone Dou mi mapoo dilei tekeponee. Esino nayo dee hedebe sabolo Kei mi ma dokodoo gadilei tekepo.

³¹ Osoloso niba to egeesee taka olo duso, ‘Edebeeyo osobo pagalame gooleega, yo sobo pegeli peipa mapoo to hoguguloso osobo mapoo tenee,’ diso. ³² Esino ayo nimapoo goo hamaga egeesee takooso, nosobo na peegee. Esino kooka sobo agayo giso hee sabolo hedebe daga, yayo osobo egee pagalai tei mauwe. Esino yayo wulo goo hee maga osobo poogooga, yayo osobo ee goo tokenee mapoo gidoduso. Bei, sobo

ogoso giso hee mapoo obuoga, yo odoo heeyo giso ee peedee huso. Osoloso edebeeyo sobo omoye poogoo ee huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso.”

Goo talame tei mageli

³³ “Osoloso daga hoogoo ibada amawe dimapoo to egeesee taka ee niba olo gooleedooso, ‘No goo tei moodoolame Godee mapoo tei magooga, tei egee na gababie,’ diso. ³⁴ Esino ayo goo hamaga see egeesee takooso, no goo hee moodoolame tei na ye. Esiga no Kei mi eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee Godeeye wiligi doloso badeli oso. ³⁵ Osoloso mipoo toowa eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee Godeeye o homo kokusoloso badeli mi oso. Osoloso Yolusalem mi eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee wiligi odoo Godeeyo mi oso. ³⁶ Osoloso nee wiligi mapoo sigilone tei na ye. Bei, nayo egee takoo goo oso nee wiligi ma kulodu wudu heeso opusomo dalai tebile. ³⁷ Esiga odoo heeso nimapoo sibilesi takolone tou hagee teye dee takooga, niyo goo egee talai goomogoga, yimapoo hedebe niyo goomoga goo ee takee. Osoloso niba goo ee talai gowooga, niyo hedebe gowe goo ee takee. Bei, niyo egeesee selega poogooga, niba gamenee takooso. Esiga gamenee takeli goo ee Saiten maga siboso.”

Nei su teli goo

(Luka 6:29-30)

³⁸ “Osoloso niba to egeesee taka olo duso, ‘Odoo heeso no woolone nee howo tabuguga, nei odoo o howo tabigilei tekepo. Osoloso see odoo heeso nee maga mapoo woolone mei hedebe dobuguga, nei o mei dobigilei tekepo.’ ³⁹ Esino ayo goo hamaga see egeesee takooso, no odoo heeso namapoo tokenee goo kasee moodooga, nayo yimapoo nei goo egeesi masi na

moodee. Esiga odoo heeso nee haleegi mapoo kobuguga, see nee haleegi hodio mapoo kobugulame heligi magalai tekepo. ⁴⁰Osoloso edebeeyo nee sedi talame goomogolone no goo meedili mapoo ido duga, nayo nee sedi egee sabolo osoloso nee kekeisoo dugo sabolo yimapoo tenee. ⁴¹Osoloso odoo heeso o bi kadaloso yibolo mi hee koola mapoo dilame sibiles no giga, see nayo yibolo hodobo o bi eli sage kadadilei tekepo. ⁴²Esiga edebeeyo namapoo bi howaga, yimapoo wulo tenee. Osoloso edebeeyo namapoo bi howadalai goomogoga, yimapoo tenee.”

Nimapoo ha teli odoo sooloo dele

(Luka 6:27-28,32-36)

⁴³“Esiga niba to egeesee taka olo duso, ‘Nee odoo sooloo dolone namapoo ha teli odoo hegie,’ diso. ⁴⁴Esino ayo goo hamaga nimapoo egeesee takooso, nimapoo ha teli odoo ee sooloo dele. Egeeseelone nimapoo dala teneli odoo halo dokodoo takolone ka debbee. ⁴⁵Esiga niyo goo hageesee tolone dog, goo oso niba tei ibada Ama Kei mi ma dokodoo badeli Godeeyo owolo dio doloso egee do goo ee ka eligiso. Egeesee ma kulodu Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo mapoo osoko pa sabolo howo sabolo tobuloso tenemoloso. ⁴⁶Esiga niba hedebe nimapoo sooloo deli odoo ee sooloo dolone dog, niba nei tekepo talaisomo? Haye, talaime. Bei, tokenee teli odoo sabolo egeesee seliso. ⁴⁷Osoloso niyo hedebe nee odoo mapoo mo odoo dolone badoga, egee goo tekepowo? Haye, peegoo debeli odoo sabolo goo hageesee teliso. ⁴⁸Esiga nibada Ama Godeeye odoo susuga sooloo dolone egee bado egeesi masi niba nosee odoo susuga sooloo dolone ka debbee.”

Bi mauwe odoo pidilei goo

6 “Esiga niba wulo edebeeyo agalame goo tekepo na tomo silesibe. Bei, goo hageesee tomo silesiboga, nibada Ama Godee Kei ma dokodoo badeli maga nei talaime.

²Egeesee ma kulodu niba bi mauwe odoo mapoo bi teneega, odoo howo woola na tenee. Bei, goo goolee bakadio gweli odoo oso odoo susuga oso hedebe diba tekepo doloso takalame, diayo goo hageesee howo gisili moso mapoo osoloso mosobia domopoo tomo silesibiliso. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesee tomo silesibume, odoo susuga oso diba ogoloso goomogolone egee do maga dibada nei tolone ka doso. Esiga diba Godee maga nei hee talaime. ³⁻⁴Esiga nayo bi mauwe odoo mapoo bi tenelame gooleega, nayo dimapoo mada tenee. Egeeseega Nama Godeeye nayo mada tekepo goo egee tomolo ogoloso namapoo nei tenelaiso.”

Godee mapoo takeli goo

(Luka 11:2-4)

⁵“Esiga niyo Godee mapoo takolone goo goolee bakadio gweli odoo masi na debbee. Bei, diba odoo susuga oso agalame, mosobia domopoo osoloso howo gisili moso ma kulodu malalo peleso tebisamolone Godee mapoo takalai, diba goomegeliso. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesee tolone egee do maga diba nei tolone doso. Esiga diba Godee maga nei hee talaime. ⁶Esino nayo dokodoo takalame gooleega, nee moso ma kulodu gadileso osulu kisiloso edebeeyo koo egeli Nama Godee mapoo dokodoo ka takee. Egeeseega nayo mada yimapoo egee takomolo ogoloso yayo namapoo nei tenelaiso. ⁷Osoloso niyo yimapoo takolone Godeeyo goo gooleedelee poogoo odoo oso dibada godee mapoo takeli egeesi masi takolone

na debbee. Bei, diayo Godee mapoo taka ee ma kulodu goo mauwe to diya sage takeliso. Bei, diayo goolee di-ayo sage takooga, dia godeeso duleiso, dee gweliso. ⁸Esiga niyo diba egeesi masi goo mauwe Godee mapoo takolone na debbee. Bei, niyo goomoga goo ee nibada Ama Godee yayo malalo olo gooleedoloso ka badoso. ⁹Esino niyo Godee mapoo takooga, hageesee takee, 'Ibada Ama Kei mi ma dokodoo badeli, beeamе susuga ma kulodu hedebe nee hu oso toowa doloso mele dee, odoo susuga oso dokodoo poudalame.

¹⁰Esiga nayo wiligi doloso badeli goo oso sibilei iba goomogo.

Osoloso Kei mi mapoo nayo goomoga goo egee tomolo goo ee see mipoo hamapoo debeli odoo oso tolone ka dabalame.

¹¹Osoloso beeamе susuga ma kulodu nei iyo nalai imapoo tenee.

¹²Osoloso ibada goo tokenee hapoloso boobado bigi.

Bei, iba nosee odoo susuga oso goo tokenee susuga imapoo moodeli ee boobado bigiliso.

¹³Osoloso iba goo tokenee mapoo na gi-dodi dee.

Esino iba Saitenso kitulugu omaga pee-goo gilimado di.

[Bei, nayo wiligi doloso badeli goo sabolo,

osoloso nayo kitulugu egee molo sabolo, osoloso nee hu oso toowa doloso kookaiyo moloso osee malaiso.

Hagee tei goo.]"

¹⁴Esiga odoo aboso nimapoo toke-nee goo moodooga, niyo dia tokenee ee boobado bigi. Niyo egeeseega, nei nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado oso nibada tokenee hapoloso boobado bigileiso. ¹⁵Esino odoo aboso nimapoo goo tokenee moodooga, niyo dia toke-nee ee boobado bigilega poogooga, nei

nibada Ama oso nibada goo tokenee ee hapoloso boobado bigileime."

Nei tei doloso Godee mapoo takolone dabalai goo

¹⁶"Osoloso niba nei tei doloso Godee mapoo takolone dobolone, goo goolee bakadio gweli odoo oso moodeli egeesee na moodee. Bei, diba nei tei doloso dobolone, mudu poudoloso debeliso, odoo susuga oso diba nei tei doloso debei ee ogoloso gooleedalame. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesee moodoolone egee do maga, edebeeyo dia hu dokodoo olo poudooso. Goo egeesee maga Godeeye dimapoo nei hee tenelaimе. ¹⁷Esino no nei tei doloso badolone Godee mapoo takalame gooleega, nee mudu howo hapoloso wudu guloso ka badebee. ¹⁸No egeesee badoga, odoo susuga oso nayo nei tei doloso egee bado goo ee diba gooleedalaime. Esino odoo susuga oso koo egeli Nama Godeeye nayo mada nei tei doloso egee bado goo ee ogoloso namapoo nei tenelaiso."

Bi bei doloso badalai goo

(Luka 11:34-36, Luka

12:33-34, Luka 16:13)

¹⁹"Esiga niba mi toowa hamapoo haga bi bei mooloogoo magoloso na de-bee. Bei, mi toowa hamapoo nibada bi abo siso naliso. Osoloso abo emisia ki nadoloso tokenee peliso. Osoloso abo heli teli odoo oso gasibilesa heli teliso.

²⁰Esino niba Godeeye goomoga goo ee tolone ka debbee. Niyo egeesee seega, Godeeye Kei mi mapoo nei nimapoo tenelaiso. Mi omapoo siso nee bi koo nali, osoloso mi omapoo bi emisia ki nadoloso koo tokenee peli, osoloso heli teli odoo oso gasibilesa nee bi heli koo teli. ²¹Nimapoo bi bei toowa ma mologa, nibada goo goolee oso omapoo meliso.

²² Esiga nee su mapoo nee howo oso keme masi ka moloso. Osoloso nee howo oso tekepo mologa, nee su susuga gadeebugu malaiso. ²³ Esino nee howo oso tokenee poga, nee su susuga neliga malaiso. Egeesee ma kulodu namapoo gadeebugu egee molo semidiloso badoga, no tei diya neliga ma kulodu badoso.

²⁴ Esiga edebeeyo wiligi odoo bakadio eyo to mapoo mesiloso silone tou talai tebile. Bei, yo o wiligi odoo hee goomogolone hee gowoolaiso. Egeeseelone yayo wiligi odoo heeyo to mapoo mesiloso silone, see heeyo to mapoo mesileime. Esiga niyo Godee mapoo mesimo silone molee toowa toloso badalai goo mapoo mesilei tebile.”

Tei toloso dobolone haga na goolee

(Luka 12:22-31)

²⁵ “Esiga ayo nimapoo taka, niyo dobolone nei nalai sabolo osoloso howo nalai sabolo osoloso dugo kalai sabolo omapoo haga na goolee. Bei, nei nalai bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada gie badeli goo oso goo toowa ka moloso. Osoloso kali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada su oso goo toowa ka moloso. ²⁶ Esiga niba só ogoloso goolee. Diba nali bi dieso sogoloso koo gooloogali. Osoloso diba nei nali bi magalai moso mauwe. Esino nibada Ama Godeeye Kei mi ma dokodoo egee bado oso dimapoo nei nali bi ka tenemoloso. Esino Godeeyo howo woola só oso goo toowa koo moloso. Esino niyo goo toowa ka moloso. ²⁷ Esiga edebeeyo kali bi sabolo osoloso nei nali bi sabolo omapoo diya gooleega, o gie badeli see hoogoo sagilisomo? Haye.

²⁸ Esiga niba kasee maga kali bi mapoo haga goolee sabolo ka dabala? Esino niba dobudu meli palapalawa tekepo ogoloso goolee. Bei, diba dieso nediliyo

pidilame tou koo teli. Osoloso dugo dieso kalai koo duseli. ²⁹ Esiga ayo nimapoo ka taka, daga Solomonoye wiligi odoo toboloso badebei mapoo yayo kali bi medee tekepo kalaga meleeso. Esino dobudu meli palapalawa oso tekepo oso dugo tekepo Solomonoye kali ee dagadi. ³⁰ Esiga dobudu meli palapalawa tekepo oso epei bou gasibilesa moloso, see beamee hee mapoo wooseliso. Esino Godeeye palapalawa omapoo dugo masi tekepo ka kadili daga, a tei toso, Godeeye nimapoo dugo tekepo tenelaiso. Bei, niyo Godeeyo howo woola goo toowa ka moloso. Odoo niba tei too kibile.

³¹ Esiga niba goo koudulone dobolone egeesee na goolee, ‘Iyo nei sabolo howo sabolo kamapoo talaisoba? Osoloso iyo dugo kalai bi kamapoo talaisoba?’ dee na goolee. ³² Bei, peegoo debeli odoo oso bi hageesee maga diya goolone debeliso. Esino Nama Godeeye bi niyo talame goomegeli ee yayo malalo olo gooleedooso. ³³ Esiga niba Godeeye wiligi doloso badeli goo ee goolone, daga malalo nibada Ama yayo goomoga goo ee tolone ka debee. Niyo egeeseega bi susuga niyo egee esigamolo ee nei yayo nimapoo tenelaiso. ³⁴ Esiga niba godigi gooso peledabalai mapoo goo haga koudulone na debee. Bei, godigi eyo goo ee godigi eyo goo oso. Esino niba epei eyo goo ee goolone ka debee.”

Emegei dia goo wulo goo mauwe na meedi

(Luka 6:37-38, 41-42)

7 “Niyo nee odoo heeyo goo wulo goo mauwe na meedi. Esino niyo egeesee meediga, nei Godeeye nibada goo onosee hedebe egeesee meedileiso. ² Bei, niyo emegei dia goo kasee meediga, nei nibada goo onosee Godeeye hedebe egeesi meedileiso. Niyo goo tebia hedebe egeesi meediga, nei

yayo niba nosee tebia hedebe egeesi meedileiso.

³No kasee maga nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogolone, hee nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega ka pagala?

⁴Osoloso nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega no see kaseega nee odoo mapoo takolone, 'Nee howo mapoo gelesi pepooko egee molo ayo tabiga,' dee ka takeliyo? ⁵No tei goo goolee bakadio gweli odoo. Bei, daga nee howo mapoo homo toowa egee molo ee tabigi. Egeeseega nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogoloso nayo tabigilei tebileiso.

⁶Godee mapoo tenelai bi ee so mapoo na tenee. Bei, soso namapoo see wedi sibileso no palaiso. Osoloso namapoo bi tekepo egee molo be mapoo na togobise. Bei, beso bi mapoo homoso tooboomo siloga tokenee palaiso."

Esiaga agalaiso

(Luka 11:9-13)

⁷"Esiaga ayo nimapoo taka, niba woose. Egeeseega, nimapoo tenelaiso. Osoloso niba esie. Egeeseega, niyo agalaiso. Osoloso niba osulu mapoo kalamadi. Egeeseega osulu nimapoo yamagalaiso. ⁸Bei, woosali odoo oso goo talaiso. Osoloso esieli odoo oso goo agalaiso. Osoloso osulu mapoo kalamadili odoo mapoo osulu yamagalaiso.

⁹Esiaga edebeeyo owoloye wo nalame woosaga, yimapoo yo tenelaisomo?

¹⁰Osoloso yayo see di nalame woosaga, nayo yimapoo sa tenelaisomo? Haye.

¹¹Niba tokenee odoo, esino niyo nibada owolo dimapoo bi tekepo tenelai goo ee niba gooleedooso. Esiaga ibada Ama Godee Kei mi ma dokodoo egee bado yayo yimapoo bi woosali odoo mapoo bi tekepo teneli goo ee niba gooleedooso. ¹²Niba edebeeyo goo hee

nimapoo moodoolame goomogoga, daga niyo dimapoo goo egee moodee. Bei, Moseseeye eligi goo sabolo osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo oso to hogugu oso eligi goo eyo bei hagooso."

Osulu pepooko

(Luka 13:24)

¹³"Esiaga osulu pepooko maga gadi. Bei, Dou mi mapoo dili osulu ee diya toowa osoloso eli onosee diya toowa. Egeeseega maga odoo bei oso osulu omaga galagadilesa eli omaga ka diyadagamoloso. ¹⁴Esino gie badeli mapoo gadili osulu ee diya pepooko. Osoloso eli omapoo dili onosee diya pepooko. Esiaga odoo aboso eli egee ogoloso omaga ka diyadagamoloso."

Gamenee goo eligili odoo medee hoodo ege

(Luka 6:43-44)

¹⁵"Niba obeeamo! Gamenee goo eligili odoo medee ege. Bei, diba kolo ma dokodooga odoo tekepo masi nimapoo sibiliso. Esino dibada kulodu dobu so kamanali egeesi masi nimapoo sibiliso.

¹⁶Esiaga niba diayo suso goo moodoo maga diayo egee do goo ee ogoloso gooleedeliso. Bei, pigi ko sabolo osoloso geleipi ko sabolo we ti maga ko koo peeya. ¹⁷Esiaga homo su tekepo oso homokoko tekepo peliso. Osoloso homo su tokenee oso homokoko tokenee peliso. ¹⁸Esiaga homo su tekepo oso homokoko tokenee koo peeya. Osoloso homo su tokenee oso homokoko tekepo koo peeya. Haye. ¹⁹Egeeseega ma kulodu homo su kaso homokoko tekepo pelega mologa, homo egee heemagoloso dou mapoo toodalaiso. ²⁰Esiaga gamenee goo eligili odoo ee diayo goo moodoo maga dia goo ee ogoloso niba gooleedalaiso.

²¹Esiaga haga odoo susuga oso amapoo Lodee, Lodee dolone egee do oso Gode-

eye wiligi doloso badeli mapoo gasibileime. Esino odoo agayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado yayo goomoga goo ee tomo siloga, hedebe odoo egee bia oso gasibileiso. ²² Esiga goo meedili beecame mapoo odoo aboso sibileso amapoo egeesee takalaiso, 'Lodee, Lodee, iyo nee hu maga Godeeyo to takomo silesibiliso, osoloso nee hu maga odoo bo holo paladee peegoo hasisobugu dolone silesibilulone goo toowa opusomo di moodoomo silesibiliso,' dee takalaiso. ²³ Esino nei ayo dimapoo egeesee takalaiso, 'Niba a gooleede. Esiga niba amaga peegoo diyadee, niba tokenee teli odoo,' dee takalaiso."

Moso tegeli odoo bakadio

(Luka 6:47-49)

²⁴ "Edebeeyo to ayo eligi duloso mesiloso siloga, yo odoo goo medee gweli oso moso tagalame mi nelegedi dooloso omou sooloso moso tegei odoo egeesi masi badoso. ²⁵ Bei, i sabolo howo sabolo simiso, osoloso howo duwa oso o moso mapoo weino, moso egee kibiya meleeso. Bei, moso omou mi nelegedi doloso omou ka sooga. ²⁶ Esino edebeeyo to ayo eligi duloso mesilega siloga, yo odoo goo medee koo gweli oso moso tagalame mi nelegedi doolega omou sooloso, moso tegei odoo egeesi masi badoso. ²⁷ Bei, i sabolo howo sabolo simiso, osoloso howo duwa oso o moso mapoo woome, moso egee kibilega saga goboloso guobuguso."

²⁸ Yesuye goo hagee eligimeleso koodobume, odoo susuga yayo eligi du oso diya howoogadooso. ²⁹ Bei, yayo eligi ma kulodu tei eligili odoo oso

eligi egeesi masi koo eligime. Esino yayo odoo diya kitulugu oso eligi masi eligiso.

Yesuye odoo agagisa bia tekepo pa

(Maka 1:40-45, Luka 5:12-16)

8 Yesu mubi ma dokodooga kumoo moumolome, odoo mooloogoodoo bei oso yima hamamee diyadeeso. ² Egeesee semelee beecame domo mapoo odoo agagisa bia¹ sibileso Yesuwo homo beiyopoo ebiso miyomoo tugusaloso egeesee takaso, "Lodee, nayo a tekepo moodoolai goomogoga, a tekepo moodee," diso.

³ Esemee Yesuye o deeso odoo egee sigilone egeesee takaso, "Ayo no tekepo palai a goomogo. Esiga no tekepo pe," diso. Esemee epedee omapoo o kolo mapoo agagisa bia mauwe poogooso.

⁴ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Nayo dileso no ayo tekepo moodoo goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino nayo dileso Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mapoo nee su tekepo pa goo ee ka eligi. Osoloso odoo susuga oso ogoloso no tekepo moodoo goo ee gooleedalame, nayo Moseseeye tei magoo ee dodolone, nee su tekepo moodoo omaga emegei di bi tenee," diso.

Loum ha teli gibadeli odoo oso tei too goo

(Luka 7:1-10)

⁵ Yesu Kapeniyum mi mapoo dileso peledoboome, Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo⁸ oso yo pidilame Yesu mapoo sibileso egeesee takaso, ⁶ "Lodee, mo tou teli odoo hee diya paiyega su kakawoo buguloso tiamoloso," diso.

⁷8:2 odoo agagisa bia: Yu odoo dia tei oso takolone, odoo agagisa bia hageesee ee Godeeyo howo woola kee kauwe deliso. Osoloso Yu odooso diba sigilei tei deliso. Goo egeesee maga yo tekepo palame Yesu mapoo ka howa.

⁸8:5 Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo hagee Yu odoonee.

⁷ Esemé Yesúye yimápoo egeesee takaso, “Ayo sibilesó yo tekepo palaiso,” diso.

⁸ Esino Loum ha teli odoo gibadeli odoo oso nei egeesee takaso, “Lodee, nayo mo mosopoo sibilei, a tebile. Esino mo tou teli odoo ee tekepo palame, no wulo omaga tobudulone toso idagee. ⁹ Bei, anosee odoo abo dia tou teli odoo. Osoloso odoo aboso mo tou teli odoo doloso dobolone mo to mapoo mesiloso silesibiliso. Esiga ayo mo tou teli odoo hee mapoo, ‘no koo diye’ daga, yo omapoo diliso. Osoloso see odoo hee mapoo takolone, ‘no hamapoo sibeye’ daga, yo sibiliso. Osoloso see mo tou teli odoo hee mapoo takolone, ‘no goo hagee teye’ daga, yo goo ee teliso. Esino mo tou teli odoo ee tekepo palame nayo wulo toso idagee.”

¹⁰ Yesu to hagee duloso howodolone yima hamamee sibadee odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, ayo Isalael mi mapoo silee ee ma kulodu kibiya tei too odoo hee yo egeesi egele. ¹¹ Esiga ayo nimapoo taka, mi opusomo opusomo di maga sibilesó, Godeeye wiligi doloso badeli Kei mi mapoo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob sabolo hodobo mooloogoodoloso nei nalame dabalaiso. ¹² Esino Yu odoo tei tele poogoo ee Dou mi mapoo toodalaiso. Egeeseega omapoo dobolone mei gisile sabolo pupusigilone dabalaiso.”

¹³ Esemé Yesúye Loum ha teli gibadeli odoo mapoo egeesee takaso, “No nee mosopoo di. Nayo goo peledalaiso doloso tei too oso goo peledabalaiso,” diso. Egeesee seemelee mapoo Loum ha teli gibadeli odoo o tou teli odoowo mosopoo paiyega tiamelee odoo ee olo weidooso.

Yesúye odoo susuga tekepo pa

(Maka 1:29-34, Luka 4:38-41)

¹⁴ Osoloso Yesu Pitayo mosopoo diso. Yo omapoo dilesó egeino, Pitayo nalobo paiyeso kolo dei moodoome tiamolome egeiso. ¹⁵ Esemé Yesúye sobo egeeyo dee mapoo sigime, paiye weidooso. Osoloso yo toboloso wo siloso Yesu mapoo teneeso.

¹⁶ Osoloso habe omapoo odoo susuga oso bo holo paladee susuga Yesúye badebei mapoo iyado sibadeeso. Esemé yayo to kitulugu sabolo takeme, bo holo susuga odoo ma kuloduga peegoo hasisobuguloso, odoo paigiga susuga ee tekepo paso. ¹⁷ Esiga Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoo Aisayaye daga hoogoo to taka sabolo tebilame siso. Bei, yayo egeesee takaso, “Yayo ibada paiye susuga egee molo yayo tolone iba tekepo paso.”

Yesúye di hamamee dadalai goo

(Luka 9:57-62)

¹⁸ Yesúye odoo susuga oso yimápoo sibilesó mooloogoodoo ogoloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. ¹⁹ Osoloso beame omapoo tei eligili odoo heeso sibilesó yimápoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo kamapoo dusomo, nayo di ayo hamamee deede sileiso,” dee takaso.

²⁰ Yesúye nei yimápoo egeesee takaso, “Dobu soso debeli mi moloso, osoloso sóso tieseli dibada ou moloso. Esino Odoo Holo ayo tieli moso mauwe,” diso.

²¹ Osoloso odoo abo Yesu ma hamamee dadagamo silesibili ee ma kulodu odoo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, a no dadalai goomogo. Esino nayo epedee amapoo beame tenee, a mo ma toga bouleiya.” dee takaso.

²² Esemé Yesúye nei yimapoo egeesee takaso, “No a deedeé sibe. Tei tele poo-goo odoo ee odoo wedia masi doso. Esiga diayo dia odoo wedia eyo kou ee boulei tekepo,” diso.

**Yesúye i sabolo howo ki
sabolo hamaga taka**

(Maka 4:35-41, Luka 8:22-25)

²³ Esemé Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei mapoo meilesos du mapoo dalaga poogoloso diyadeeso. ²⁴ Diba diyadagamolome, haga bologelega i toowa sibume, howo ki toowa simiso. Osoloso howo ki toowa oso sibulone dibada du ma kulodu howo sasooso. Esino Yesu du ma kulodu tiameleeso. ²⁵ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso dileso Yesu tidibugulone yimapoo egeesee takaso, “Lodee, nayo iba pidi. Iba howoso nalasoo!” dee takaso.

²⁶ Esemé Yesu yo tia hogabuloso dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega haga ka ebiala? Niyo tei too diya pepooko,” diso. Osoloso yayo toboloso i sabolo howo ki sabolo koodobilame to kitulugu sabolo takaso. Esemé i sabolo howo ki sabolo omapoo koodobume, abei see howo gie paso.

²⁷ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagee ogoo odoo bele? Poo sabolo osoloso howo ki sabolo oso o to mapoo duloso koodobiaso,” dee takaso.

**Yesúye odoo bo holo
pala bakadio tekepo pa**

(Maka 5:1-20, Luka 8:26-39)

²⁸ Osoloso Yesu abei hodiokoo daboogoloso Gadala odoo eyo mi mapoo dileso peledabaso. Yo omapoo dileso peledoboome, odoo bo holo pala bakadio oso odoo bi maga yimapoo sibadeeso. Odoo bakadio hagooso halabagamo silesibulone diya kitulugu

sabolo silesibume, mosobia odoo oso wedia eyo bi eli omaga koo silesibili. ²⁹ Esemé odoo bo holo pala oso Yesu mapoo sibilesos toso neligidi egeesee takaso, “Godeeyo owolo, nayo imapoo ogoo goo moodoolame ka simiyo? No Godeeye beamee magoo mapoo sibilega wulo domo mapoo iba ee tokenee palame ka simiyo?” diso.

³⁰ Diayo tebisamelee koola mapoo be hu mooloogoodoo toowa oso mi namo silesibiso. ³¹ Osoloso bo holo oso Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Nayo iba peegoo hasisobuguga, iba be ma kulodu galaga di dee takee,” diso.

³² Esemé Yesúye diba be ma kulodu galagadi diso. Egeesee seemelee domo omapoo odoo bakadio hagee bia dia kuloduga bo holo peegoo galagadileso be ma kulodu galagadiso. Esemé be mooloogoodoo susuga oso godobia maga kukulo meilesos, howomoo wediaso.

³³ Be bali odoo oso goo hagee ogoloso, saga o mosobia mapoo hoguodileso be mapoo goo peledaba sabolo osoloso odoo bakadio tekepo pa goo ee oposusumo sileeso. ³⁴ Esemé mosobia omapoo debeli odoo susuga oso Yesu agalame diyadeeso. Diba dileso yo ogoloso yimapoo howolone egeesee takaso, “No ibada mi hamaga peegoo di,” dee takagameleeso.

**Yesúye odoo su
kakawa poogoo tekepo pa**

(Maka 2:1-12, Luka 5:17-26)

9 Osoloso see Yesu o hamamee dili odoo sabolo du ma kulodu meilesos bulumaloso o midée Kapeniyum mapoo dalo soowaso. ² Diba omapoo dalo soow-eleso peledoboome, odoo aboso odoo su kakawa poogoo ee kida mapoo tiediloso Yesu mapoo imado sibadeeso. Esemé Yesúye diayo tei too goo ee ogoloso odoo su kakawa poogoo yimapoo egeesee

takaso, “Emegei, no howaleege. Nee goo tokenee ee olo hapoloso boobado buguso,” diso.

³ Esino tei eligili odoo abo oso Yesuye egeesee taka duloso gowoolone diesono egeesee takaso, “Odoo hagooso Godee bolo takoo,” diso**.

⁴ Esino Yesu diayo goo goolee olo ogoloso egeesee takaso, “Niba kasee maga ayo taka goo mapoo dooboo goolone diya gowoolone ka dabala?

⁵ Niba odoo su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo olo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu ee niyo gooleedalame. Esino ayo yimapoo takoo, ‘No toboloso nee kida tolosa di,’ daga, yo toboloso duga, odoo tekepo peli kitulugu amapoo molo doloso niyo gooleedalaio.

⁶ Esino Odoo Holo amapoo kitulugu olo teneeso, mi toowa hamapoo goo tokenee hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso.” Osoloso yayo odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “No hogabuloso nee kida tolosa mosopoo di,” diso. ⁷ Esemé odoo su kakawa poogoo toboloso o mosopoo diso. ⁸ Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone Godeeyo hu dokodoo poudulone debeiso. Bei, Godeeye kitulugu hagee odoo mapoo tenee ogoloso.

Yesuye Matiyu idoo

(Maka 2:13-17, Luka 5:27-32)

⁹ Goo hagee koodobume Yesuye dulone egeino, tekisi molee teli odoo Matiyuye tekisi molee mageli moso ee ma kulodu badoboome egeiso. Osoloso Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ama

hamamee sibe,” diso. Esemé yo toboloso Yesuye di hamamee diso.

¹⁰ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Matiyuwo mosopoo peleso nei nolone doboome, tekisi molee teli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo oso sibilesa dibolo mooloogoodolosu nei nolone debeiso. ¹¹ Esino Pelisi odoo oso goo hagee ogoloso gowoolone Yesuwo hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga nibada eligili odoo oso tekisi molee teli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo nei nolone ka badabala?” diso.

¹² Esemé Yesuye to hagee duloso nei egeesee takaso, “Odoo paile poogoo ee melesenee neli odoo mapoo koo diya. Esino hedebe odoo paigiga oso melesenee neli odoo mapoo ka diya. ¹³ Esiga Godeeyo to booka ma hogugu oso egeesee takooso, ‘Emegei sooloo dolone nei pidi nei pidi dolone dabalai goo ee ayo diya gooleeso. Esino nei niyo amapoo gala hu woloso tenelai goo ee ayo haga koo gweli,’ dee takooso. Esiga niyo dilesa to hagee takoo goo eyo bei medee gooleede. Bei, ayo simi hagee, Godeeyo howo woola tekepo teli odoo ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odoo ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi,” diso.

Yesuye nei tei doloso debeli goo ee eligi

(Maka 2:18-22, Luka 5:33-39)

¹⁴ Beeame heeso Yoneeyo hamamee dili odoo oso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibulo osoloso Pelisi odoo sabolo Godee mapoo takolone dobolone nei tei doloso debeliso. Esino bei kasee maga nee hamamee dili odoo ee nei tei delega ka dabala?” diso.

**9:3 Tei eligili odoo diba Yesu yo Godeeyo owolo, osoloso goo tokenee hapalai kitulugu Godeeye tenee yimapoo moloso doloso tei tele.

¹⁵ Esemé Yesúye dimapoo wudu takolone nei egeesee takaso, “Sobo hulei odoo oso sobo hulame nei mopoodoo doloso o odoo gilimileiso. Egeeseega o odoo susuga sibilesó gooholone nei tei doloso dabalaisomo? Haye. Diba goomoga sabolo sobo huli odoo sabolo hodobo dobolone nei nolone hodobo dabalaiso. Esino beeamé heeso sobo huli odoo ee dimaga peegoo ido duga, diba nei tei doloso dabalaiso.”

¹⁶ Yesúye wudu takolone see egeesee takaso, “Edebeeyo dugo nape mapoo dugo dia koodoloso omapoo opodoloso koo dusiya. Bei, dugo egee hapoloso magooga, dugo dia oso gawoolone sesegawe oso, dugo nape ee tologodoloso ou toowa moodolaiso. ¹⁷ Osoloso see edebeeyo wain i dia ka tolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seeya. Bei, wain i dia oso kitulugu oso ka tolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee hodolaiso. Osoloso ka tolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. Esiga wain i dia ee medee ka tolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo. Egeeseega wain i sabolo osoloso ka tolo gout be koloso moodoo sabolo tokenee palaimé.”

**Yesúye sobo holo sabolo
osoloso sobo hee tekepo pa**

(Maka 5:21-43, Luka 8:40-56)

¹⁸ Yesúye Yoneeyo hamamee dili odoo mapoo to osee takomolome, howo gisili moso gibadeli odoo oso sibilesó Yesuwo homo beiyopoo gawuloso badolone egeesee takaso, “Mo sobo holo epedee taso. Esiga nayo sibilesó yo o gie badeli see talame nee deeso sige,” diso. ¹⁹ Esemé odoo ogoso toboloso dime, Yesu o hamamee dili odoo sabolo tebisaloso yibolo hodobo diso.

²⁰⁻²¹ Diba osee diyadaga molome, sobo hee aso woolooma koodobilega dugo 12 ma kulodu badebei oso Yesuwo dugo mapoo sigilame yima hamamee sibilesó egeesee gooleeso, “Ayo dugo Yesúye ka eyo su mapoo wulo sigoga, a tekepo palaiso,” dee gooleeso. Osoloso hegi sibilesó sigeso.

²² Esemé epedee omapoo Yesu bidi toboloso sobo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, no howaleege. Nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso,” diso. Esemé epedee omapoo sobo egee olo tekepo paso.

²³ Osoloso Yesu see abaga howo gisili moso gibadeli odoo eyo mosopoo palaso. Diba omapoo peleso egeino, odoo aboso goohele sabolo dobolone bogobou masi gawulone doboome egeiso. Esemé odoo aboso pupusigameleeso. ²⁴ Yesúye goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba peegoo diyadee. Sobo holo hagee koo tamoloso. Esino yo wulo tiamolo,” diso. Esemé diayo Yesuwo to duloso tei telega poogoloso wulo yiligameleeso. ²⁵ Esino Yesúye odoo susuga peegoo diyadee doloso sobo holo oso tamelee moso ee ma kulodu peleso o dee mapoo tooso. Esemé sobo holo tamelee oso ta maga see hogabiaso. ²⁶ Esemé mi su koola omapoo debeli odoo mapoo goo hagee dudobuguso.

**Yesúye odoo howo neliga sabolo
osoloso odoo to koo keli ee tekepo pa**

²⁷ Yesu moso omaga miyomoo meilesó dimeleeno, odoo howo neliga bakadio oso yima hamamee toboloso dulone toso neligidi takolone egeesee takaso, “Deibidiyo amawe^{††}, nayo iba sooloo dologa, iba pidi,” dee takomo diyadeeso.

²⁸ Osoloso Yesu yo see moso kulodu polome, odoo howo neliga bakadio oso yayo badebei mapoo sibadeeso. Esemé

^{††}9:27 Deibidiyo amawe deli hu eyo bei ee Godeeye hudi magoo dolone takooso.

Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba tei tosomo, ayo niba tekepo moodoolai a tebia?” dee takaso. Esemе diayo to nei egeesee takaso, “O, Lodee. Iba tei toso,” dee takaso.

²⁹ Esemе Yesuye dibada howo mapoo sigolone egeesee takaso, “Niyo amapoo tei too goo maga niyo goomoga goo ee peledabalaiso,” diso. ³⁰ Esemе dibada howo ee tekepo paso. Esino Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Niyo dilesosoo goo hagee odoo abo mapoo na takee,” diso. ³¹ Esino odoo bakadio oso mi su koola omapoo debeli odoo susuga mapoo Yesuwo goo ee opo-susumo diyadeeso.

³² Odoo howo neliga tekepo pa bakadio oso epedee omaga peegoo diyadaga molome, odoo aboso odoo bo holo pala Yesu mapoo ido simiso. Odoo hagee bo holoso yima kulodu badolone, to kel-ega badeliso. ³³ Esino Yesuye bo holo ee yimaga peegoo hasisobugume, yo see to keiso. Esemе odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Iba Isalael mi ma kulodu daga goo hageesee egele,” dee takaso.

³⁴ Esino Pelisi odoo oso egeesee takaso, “Bo holo dia wiligi odoo oso Yesu mapoo kitulugu teneega, yayo kitulugu omaga bo holo peegoo hasisobugulone ka silo,” dee takaso.

Yesuye odoo susuga diya sooloo deli

³⁵ Osoloso Yesuye mi susuga ma kulodu silone, Yu odoowo howo gisili moso susuga ma kulodu to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligimo sileeso. Osoloso yayo odoo paigiga susuga tekepo poomo sileeso. ³⁶ Egeeseelone Yesuye odoo susuga ogoloso diya sooloo dalaso. Bei, diba pidili odoo mauwe goo tiadoloso dobolone, sipi beso odoo diba bali mauwe debeli egeesi masi debeiso. ³⁷ Esemе Yesuye o hamamee dili odoo

mapoo egeesee takaso, “Homolee ma kulodu nei susuga olo bi moodooloso goolai ee moloso. Esino nei ee gooloogalai tou teli odoo haga beinee. ³⁸ Esiga homolee gibadeli odoo mapoo woose, yayo o homolee ma kulodu nei gooloogalame tou teli odoo abo diye dalame,” diso.

Yesuye odoo 12 hesiga

(Maka 3:13-19, Luka 6:12-16)

10 Yesuye o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso, yayo dimapoo kitulugu teneeso, diayo silesibulone odoo susuga dima kulodu bo holo paladee ee peegoo habuguloso, odoo paigiga susuga tekepo palame.

² Esiga Yesuye diye di odoo 12 hagee bia dia hu ee hagooso. Saimon, o hu hee Pita, osoloso omolo Endulu, osoloso Sebidiyo owolo bakadio Yemes dio Yonee dio, ³ osoloso Pilipi, osoloso Batolome, osoloso Tomas, osoloso tekisi molee teli odoo Matiyo, osoloso Alpiyeseyo owolo Yemes, osoloso Tadiyes, ⁴ osoloso Loum gamalee mapoo ha teli odoo Saimon, osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoo dimapoo tiasalaiso).

Yesuye odoo 12 diye di

(Maka 6:7-13, Luka 9:1-6)

⁵ Yesuye odoo 12 hagee bia diye dolone dimapoo egeesee takaso, “Niyo duga, Yu odoonee mapoo osoloso Samaliya odoo mapoo na di. ⁶ Esino niba Isalael odoo mapoo di. Bei, diba sipi be hu oso diba bali odoo mauwe debeli egeesi masi doso. ⁷ Esiga niyo dilesosoo Godeeyo to egeesee takee, ‘Godeeye wiligi doloso badeli goo ee olo koola toobooso,’ dee takomo diyadee. ⁸ Egeeseelone odoo paigiga susuga tekepo pe, osoloso odoo wedia mapoo see gie badeli tenee, osoloso odoo agagisa bia see tekepo pe, osoloso odoo ma kulodu bo holo paladee peegoo

hasisobigi. Ayo nimapoo kitulugu hagee nei mauwe teneeso. Esiga niyo odoo susuga pidimo silone, tou eyo nei talame na howamo silesibe.

⁹⁻¹⁰ Niyo dulone molee sabolo, osoloso o sabolo, osoloso sedi bakadio sabolo, osoloso homo mapoo kali bi hee sabolo, osoloso susu sabolo toloso na diyadee. Bei, tou teli odoo ee dia tou eyo nei talai tebiliso.

¹¹ Niyo mi hee mapoo dilesa, mi omapoo odoo hee niba medee egeli esie. Niba odoo egeesee ogoloso yibolo hodobo o mosopoo debbee. Osoloso mi egee poogoo dilega osee dobolone, yibolo o moso omapoo debbee. ¹² Osoloso niba moso hee mapoo ido pologa, niyo moso omapoo debbeli odoo mapoo emegei di to egeesee takee, 'Godeeyo mesie goo oso nibolo mele dee.' ¹³ Egeesega moso ee ma kulodu debeli odoo oso emegei dolone mesie sabolo niba moso kulodu iyado pologa, Godeeyo mesie goo oso dibolo malaiso. Esino diayo niba dibada moso kulodu iyado pelega poogooga, Godeeyo mesie goo oso dibolo malaime. ¹⁴ Esiga niba mi hee mapoo duga, edebeeyo niba idilega poogoloso nibada to mapoo mesilega poogooga, mi egee poogoloso dulone, megegu nibada homo mapoo mologa omapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame. ¹⁵ Esiga ayo nimapoo taka, mosodei kaso niba sibadeega, ogoloso goomoga sabolo niba iyadelega poogooga, nei Godeeye meedilei beame omapoo, dala toowa diayo talai oso Sodom bia sabolo osoloso Gomola bia oso dala talai ee dagadileiso."

Dala egee sibo eyo goo

(Maka 13:9-13, Luka 21:12-17)

¹⁶ "Esiga ayo niba sipi be hu masi dobu so kamanali ma kulodu diye deeso. Es-

iga niba hebise masi dobolone medee goolee sabolo bolone ka debbee. Osoloso niba molo masi dobolone niyo debei ma kulodu goo tokenee mauwe debbee.

¹⁷ Esiga niba obeemo. Edebeeyo niba toloso goo meedili moso mapoo ido polo dolone dabalaiso. Osoloso niba dibada howo gisili moso mapoo ido peleso wooloogolone dabalaiso. ¹⁸ Osoloso niba mo goo maga gamalee wiligi odoo tebisa sabolo osoloso wiligi odoo toowa tebisa abo dia mudugiyopoo ido peleso omapoo holoogalaiso. Esino niyo omapoo peleso mo goo ee dimapoo osoloso Yu odoonee mapoo takolone dabalaiso. ¹⁹ Egeesee ma kulodu edebeeyo niba goo meedili moso mapoo ido pologa, niyo takalai goo ee haga na goolee. Bei, beame omapoo Dio Tei oso niyo takalai goo goolee tekepo ee nimapoo tenelaiso. ²⁰ Esiga niba niso goolee takalaime, esino Nama Godeeye Dio Tei nimapoo tenee oso nibolo toboloso goo goolee tekepo teneega niyo egeesee takalaiso.

²¹ Beame omapoo edebeeyo emei dio omolo dio wooloomalame diba goweli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso amaye owolo mapoo egeesee salaiso. Osoloso owoloye dibada ama dio owee dio mapoo mesilega poogoloso diba wooloomalame tiasalaiso. ²² Bei, niyo amapoo tei too goo omaga odoo susuga oso nimapoo hegia toowa malaiso. Esino edebeeyo eyo tei too kibiloso badolone hoo poogoo mapoo dilesa peledobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²³ Esiga odoo susuga oso nimapoo dala teneega, mi omaga mi hee mapoo kukulo diyadee. Esino ayo nimapoo taka. Niyo egeeseelone Isael mi toowa ma kulodu mi pepooko susuga mapoo Godeeyo to osee takomo silesiboga, Odoo Holo ayo omapoo sibileiso.

²⁴ Esiga hamamee dili odoo oso dia eligili odoo ee dagadileso koo ba-

doso. Osoloso tou teli odoo oso dibada wiligi odoo taba ee dagadileso koo doso. ²⁵Egeesee ma kulodu dibada eligili odoo mapoo goo heeso peledaba hedebe egeesee oso o hamamee dili odoo dimapoo peledobooga, diba goomoga sabolo dabalai tekepo. Osoloso wiligi odoo taba mapoo goo heeso peledaba hedebe egeesee oso o tou teli odoo dimapoo peledobooga, diba goomoga sabolo dabalai tekepo. A nibada wiligi odoo doloso ka badoso. Esiga odoo aboso a hu tokenee Belsebul[‡] hediga, niba nosee hu diya tokenee hedigileiso.”

Mi odoobolo na ebi

(Luka 12:2-7)

²⁶“Esiga niba goweli odoo ee bolo haga na ebi. Bei, goo susuga mada egee molo see woola peledabalaiso. Osoloso edebeeyo koo duli goo ee see woola takooga duleiso. ²⁷Esiga ayo nibolo silone goo abo hedebe nimapoo takeli susuga ee see niyo woola yiligebigi. Osoloso ayo nimapoo goo hee mada dulu mapoo takooga, goo egee niyo moso omu ma dokodoo peleso see woola takee. ²⁸Esiga niba odoo nimapoo goweli ee bolo haga na ebi. Bei, diba hedebe su wooloomali ee gooleedoo, esino dio wooloomalai diba tebile. Esino niba hedebe Godeebolo obulone ka debbee. Bei, yayo nibada su sabolo osoloso dio sabolo tokenee palame, Dou mi mapoo toodalai yo tebia. ²⁹Esiga niba goolee, só pepuso bakadio ee wulo molee ko ta hedebooso teli. Esino ee ma kulodu só pe heeso talai ee ibada Ama Godeeye koo goomogoga, só pe egee talaima. ³⁰Esiga nibada wiligi mapoo wudu susuga egee molo, Godee yo olo gooleedoo. Bei, yayo susuga olo hesigaso. ³¹Esiga niba haga obugulone na debbee. Bei, Godeeyo howo

woola sóso goo toowa koo moloso. Haye. Niyo goo toowa ka moloso.

³²Esiga odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei too goo ee yiligebuguga, nei ayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado eyo howo woola yo mo odoo dalaiso. ³³Esino odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei tele poogoo goo ee woola yiligebuguga, nei ayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado eyo howo woola yo mo odoonee dalaiso.”

Domo pilei goo

(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Esiga niba ayo mi toowa hamapoo mesie goo tosimi dee na goolee. Haye, ayo mesie goo tosibile, esino domo pilame ka simi. ³⁵Esiga ayo simi goo eyo bei egeesee moloso.

Giso holo oso amabolo domo pileiso.

Osoloso sobo holo oso oweebolo domo pileiso.

Osoloso gisowo osobo oso odoowa dio domo pileiso.

³⁶Esiga egeesee ma kulodu nee soosooso namapoo ha teli odoo doloso dabalaiso.

³⁷Edebeeyo ama sabolo, owee sabolo, owolo giso holo sabolo, osoloso sobo holo mapoo diya goolee sabolo badolone, hee a goolee pepooko mologa, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile. ³⁸Osoloso odoo agayo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodelega poogoloso, ayo di hamamee dedelega poogooga, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile.

³⁹Esiga edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo balai daga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga o gie badeli osugobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.”

[‡]10:25 Belsebul ee Saiteneeyo hu hee.

Nei tekepo talai

(Maka 9:41)

⁴⁰“Edebeeyo niba o mosopoo gili-mado pologa, yayo a ido poloso. Esiga edebeeyo o mosopoo a ido pologa, yayo mo Ma Godee a diye di ee ido poloso. ⁴¹Osoloso edebeeyo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo ee ogoloso, o mosopoo ido pologa, yo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso nei teli yinosee hedebe egeesi masi talaiso. Osoloso edebeeyo Godeeyo howo woola odoo tekepo ogoloso, o mosopoo ido pologa, yo Godeeyo howo woola odoo tekepo oso nei teli yinosee hedebe egeesi masi talaiso. ⁴²Osoloso edebeeyo mo hamamee dili odoo hee wuluge ogoloso yimapoo bi pepooko wulo howo egesi keneega, yo nei toowa talaiso. Esiga hagee tei goo.”

11 Yesu o hamamee dili odoo ¹²mapoo goo hagee taka koodobuloso see Gelili mi toowa ee ma kulodu Godeeyo to takomo silame diso.

Yesu dio osoloso Yonee odoo howo oluguli dio

(Luka 7:18-35)

²Yonee odoo howo oluguli oso neliga moso ma kulodu badolone, Kelisoye goo tomo silee duloso o hamamee dili odoo abo Yesu mapoo diye diso. ³Eseme diba dileso Yesuye badebei mapoo peledoboloso yimapoo egeesee takaso, “Yoneeye iba namapoo diye dolone to egeesee takeeyena, ‘No tei Keliso iyo hagee bamolo odoo osomo? O, iba odoo hee bamalaiyo?’” diso.

⁴Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba see wedi dileso niyo egei goo sabolo osoloso niyo du goo ee Yonee mapoo takee. ⁵Bei, odoo howo neliga oso see medee ogowa. Osoloso odoo bagi daga poogoo sabolo see tekepo poloso ka silesiba. Osoloso odoo agagisa bia

sabolo tekepo poloso ka silesiba. Osoloso odoo dulu tabaga onosee tekepo poloso to taka see duliso. Osoloso odoo wedia sabolo hogooga buloso see silesiboso. Osoloso to tekepo hagee bi mauwe odoo oso duluga moloso. ⁶Esiga odoo agayo ayo goo moodoo ee ogoloso di-ayo amapoo tei too goo ee pegelega poogoo, Godeeye dimapoo goomoga goo tenelaiso.”

⁷Yonee o hamamee dili odoo oso see wedi diyadeeme, Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo Yoneeyo goo takalame bei mooloogooso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Niba miwe poogoo mi mapoo ogoo goo agalame ka diyo? Pooso sibulone obu dabisa ee agalame ka diyo?

⁸Niba edebeeyo dugo tekepo kaloso badoboome ee agalame ka diyo? Haye. Bei, dugo tekepo kalagali odoo ee wiligi odoo tebisa oso debeli moso tekepo mapoo debeli. ⁹Esino niba wulo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo ee agalame ka diyo? O. Niyo dileso egei odoo Yonee hagooso Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei ee yayo dagadileso ka badoso. ¹⁰Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee egee takoo ee Yoneeyo goo ee takooso,

‘Ayo mo to tosili odoo yo daga malalo diye dalaiso,

odoo susuga oso nayo sibilei mapoo mopoodoo doloso debeeye dalame,’ diso.

¹¹Esiga ayo nimapoo taka. Odoo daga hoogoo debei susuga ee Yoneeye dagadileso ka badoso. Esino edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odoo wuluge oso Yonee dagadileso ka badoso. ¹²Esiga odoo howo oluguli Yoneeye Godeeyo to takomo silee beame omaga bei mooloogoloso abaga simino epedee hamapoo tokenee teli odoo oso ha teli odoo masi Godeeye wiligi doloso badeli goo ee tokenee

palame diya kituluguso. ¹³Yonee sibi-lega badoboome, Moseseeye eligi goo sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo susuga oso hogugu oso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takemeleeso. ¹⁴Esiga niyo to di-ayo taka hamapoo tei toga, niyo Yonee see Ilaya dalaiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso Ilayaye sibilei goo ee takemeleeso. ¹⁵Niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui.”

¹⁶Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odoo epedee beame hamapoo egee do odoo ee kasee masiso dosomo? Diba holaiso masi go domopoo dobolone emegei dimapoo nei takoo nei takoo dolone dobolone egeesee takagameliso, ¹⁷‘Iyo goomoga kosaiya poume, niba hepele. Osoloso iyo goohele kosaiya poume, niba pisile,’ diso. ¹⁸Niba odoo egeesi masi doso. Bei, Yonee odoo howo oluguli yayo sibilesi nei haga toowa namo sile, osoloso wain i keesoo nele. Esino niyo yo bo holo paladoo, dee takeliso. ¹⁹Osoloso hamamee Odoo Holo a olo simiso. Ayo sibilesi wo sabolo wain i sabolo namo sileeme, niyo a nei sabolo yugune sabolo dooboo nali odoo, dee takeliso. Osoloso niyo a tekisi molee teli odoo sabolo, osoloso tokenee teli odoo sabolo hedebe doloso ka badeli deliso. Esino odoo agayo Godeeyo goo goolee tekepo gooleedoloso tomo siloga, yayo Godeeyo goo goolee ee tekepo dolone ka eligiso.”

**Yesuye odoo tei tele
poogoo eyo goo taka**

(Luka 10:13-15)

²⁰Yesuye mi abo mapoo goo toowa opusomo di moodoomo sileeme, odoo mi omapoo debeli oso dia goo toke-nee su wudelega poogoome, yayo odoo egee bia dia goo ogoloso dimapoo diya takolone egeesee takaso, ²¹“Kolasin bia sabolo Betesaida bia, dala toowaso niba bamoloso. Bei, ayo nibada mi mapoo

goo toowa mudu opusomo opusomo di ee moodoogamo silee egesi masi Taya bia mapoo osoloso Saidon bia mapoo moodoogamo silee diepi, diba haga booloogelega, dibada goo toke-nee maga miligi pialoso debeliyo. Osoloso diayo dibada goo tokenee maga miligi pia goo ee eligilone dugo toke-nee kelekaloso dosou holugaloso silesibiliyo. ²²Esino ayo nimapoo taka, Godeeye goo meedilei beame mapoo dala toowa Kolasin bia sabolo osoloso Betesaida bia oso talai oso Taya bia sabolo osoloso Saidon bia oso talai ee dagadileiso. ²³Osoloso Kapeniyum mosobia niba Kei mi ma dokodoo ido palaiso, dee goolone ka dosomo? Haye. Niba toloso Dou mi mapoo toodalaiso. Ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo di moodoogamo silee egeesi masi Sodom mi mapoo moodoogamo silee diepi, Sodom mi tokenee pelega epedee hamapoo osee meliyo. ²⁴Esino ayo nimapoo taka, Godeeye goo meedilei beame omapoo dala toowa Kapeniyum bia niyo talai oso Sodom bia oso talai ee dagadileiso.”

Amapoo sibilesi hese

(Luka 10:21-22)

²⁵Eseme Yesuye egeesee takaso, “Ma, Kei mi sabolo osoloso mipoo sabolo nayo wiligi doloso ka badoso. Esiga a namapoo goomogo. Bei, nayo wiligi doloso badeli goo mada egee molo ee, odoo goo goolee toowa mapoo yiligebigile. Esino nayo goo goolee dele poogoo odoo mapoo yiligebuguso. ²⁶O. Tei takoo, Ma. Goo hagee nayo goomoga goo oso.”

²⁷Yesuye see tobu egeesee takaso, “Mo Maye goo susuga amapoo olo teneeso. Esiga odoo heeso Owolo a gooleede. Esino hedebe mo Maye Owolo, a ka gooleedoo. Osoloso odoo heeso mo Ma gooleede. Esino hedebe

Owolo ayo mo Ma ka gooleedoo. Odo o gu bia mapoo Owolo ayo mo Mayo goo ee yiligebigilame goomogoga, odo egee bia oso mo Mayo goo ee diba nosee gooleedalaiso.

²⁸ Esiga edebeeyo hegi bi masi kadaloso silone kwasu sabolo siloga, niba amapoo sibe. Egeeseega ayo nimapoo hasali tenelaiso. ²⁹ Osoloso ayo eligi goo ee ogoloso mo goo peedee. Bei, a mesie odo. Esiga niba hasalame amapoo sibe. ³⁰ Bei, goo ayo eligi ee dadalai haga kodianee. Osoloso bi masi ayo nimapoo eimedilame egee molo ee diya poopeeya.”

**Pelisi odo dia hasali beeame
maga Yesubolo toso agadiga**

(Maka 2:23-28, Luka 6:1-5)

12 Yu odoowo hasali beeame heeso, Yesu o hamamee dili odo sabolo witi wo ko segei ee ma kuloduga diyadaga meleeso. Osoloso Yesu o hamamee dili odo oso diya houdume, witi wo ko gooloogaloso nalagamo diyadeeso. ² Esem Pelisi odo oso goo hagee ogoloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga nee hamamee dili odo oso iyo hasali beeame mapoo witi wo ko ka gooloogayo? Diayo ibada tei gababuoso,” diso.

³ Yesuye nei egeesee takaso, “Deibidiye o odo sabolo houdume diayo moodoo goo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu niyo hesigeleyo? ⁴ Bei, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadileso tei wo toloso o odo sabolo neso. Esino tei wo hagee ibada tei ee dodolone Godee ogo osoloso odo ogo doloso debeli odo hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odo sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso. ⁵ Osoloso Moseseeyo tei hogugu ma kulodu to hee

hageesee egee takoo niyo hesigeleyo? Goo egee Godee ogo osoloso odo ogo doloso debeli odo oso hasali beeame mapoo tei moso ma kulodu dia tou teliso. Diayo goo egeesee moodeli oso tei magoo gababiliso. Esino Godeeye goo egee ogoloso tokenee dee koo takeli. ⁶ Esiga ayo nimapoo taka, goo hee dia epedee hamapoo sibilesio egee molo oso tei moso oso kitulugu ee dagadileso ka moloso. ⁷ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Niyo emegei pidilei ono ayo diya goolone

niyo nei amapoo gala wooloso teneli goo ee ayo haga koo gooleeso,’ diso.

Niyo to eyo bei medee kibiya gooleedoloso ka debei diepi, niyo mo hamamee dili odo ee tokenee odo dee takele pegeliyo. ⁸ Bei, niyo hasali beeame egee Odo Holo ayo wiligi doloso ka badoso.”

**Yesuye odo dee hodio
seeseegedoo poogoo tekepo pa**

(Maka 3:1-6, Luka 6:6-11)

⁹ Yesuye to taka hagee koodobuloso see omaga diayo howo gisili moso mapoo palaso. ¹⁰ Osoloso moso eyo kulodu odo dee hodio seeseegedoo poogoo badoboome egeiso. Egeesee ma kulodu Pelisi odo aboso Yesu tokenee odo dalame eli esilone yimapoo egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso takolone iyo hasali beeame mapoo odo tekepo palai tekepowa?” diso.[¶]

¹¹ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nima kulodu odo heeso o sipi be hedebe oso niyo hasali beeame mapoo wulu ma kulodu toodobuoga, yayo yo hudilega pagalaisomo? Haye. Yayo yo wulu ma kulodu badoga see

[¶]**12:10** - Pelisi odo aboso Yesu mapoo hageesee takaso, bei, diayo tei goo ee dodolone dia hasali beeame mapoo odo paiye ee moodolai tei.

hudileiso. ¹² Esiga Godeeyo howo woola sipi beso goo haga toowa koo moloso. Haye. Edebeeyo goo toowa ka moloso. Esiga edebeeyo ibada hasali beeam mapoo goo tekepo talai ee tei mauwe.”

¹³ Esem Yesuye odoo dee hodio seeseegedoo poogoo yimapoo egeesee takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode,” diso. Esem odoo egee o dee see hoododeme, dee egee tekepo poloso o dee tekepo hodio egesi masi meleeso. ¹⁴ Esem Pelisi odoo oso goo hagee ogoloso komonolone dia howo gisili moso maga peegoo diyadeeso. Osoloso diayo dilesa Yesu toloso woolame diesono to mousu.

Yesu yo Godeeye hesia

¹⁵ Esiga diayo to mou goo ee yo olo gooleedoloso, Yesu yo see mi hee mapoo diso. Esem odoo susuga oso yo deede diso. Esem odoo paigiga susuga dima kulodu melee ee yayo tekepo paso. ¹⁶ Osoloso yayo dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Niyo mo goo hagee odoo susuga mapoo na oposisiye,” diso. ¹⁷ Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to sabolo tebiaso. Bei, yayo egeesee takaso, ¹⁸ “Ege, hagee mo tou teli odoo. Yo ayo hesia.

Ayo yo diya goolone
yimapoo diya goomogoso.
Ayo mo Dio yimapoo tenelaiso.
Osoloso tei goo ee yayo Yu odoonee susuga mapoo takalaiso.

¹⁹ Osoloso yayo odoo hee sabolo toso agadigilone to boowolaima.
Osoloso yayo eli domopoo eligiga to neligidi takalaima.

²⁰ Osoloso yayo tiosi seegee magoo ee gobigileime.
Osoloso keme pepooko paimologa yayo semidileime.

Esiga odoo tei too kibile poogoo yayo egee pidimolo goo ee epedee pagalai mauwe.

Esino odoo susuga oso Godeeye goomoga goo ee dodomolo ogoloso omapoo koodobileiso.

²¹ Esiga o hu maga Yu odoonee susuga oso diayo dulone egee bamolo gie badeli ee talaiso.”

Yesu dio Belsebul dio

(Maka 3:20-30, Luka 11:14-23)

²² Beame omapoo odoo aboso odoo hee howo neliga mapoo bo pala oso to kelega badebei odoo ee Yesu mapoo ido simiso. Esem Yesuye yo tekepo paso. Esem domo omapoo odoo egee olo howo puo ogoloso see to keiso. ²³ Odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagee Deibidiyo amawe bele,” diso.

²⁴ Esino Pelisi odoo oso goo hagee duloso egeesee takaso, “Yesuye Belsebul oso kitulugu maga bo holo peegoo hasiso bigiliso. Bei, Belsebul yo bo holo dia wiligi odoo,” diso.

²⁵ Esino Yesuye diayo goolee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa mapoo debeli odoo oso abo puloso dieso nediliyo ha toga, mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. Osoloso soosoo heeso o, mosobia heeso abo puloso dieso nediliyo ha toga, diba da-balaime, tokenee palaiso. ²⁶ Esiga Saiten oso bo holo peegoo hasiso buguga, dia mooloogoodoo ma kulodu abo puloso dieso nediliyo ha talaiso. Yayo egeesee seega, yayo wiligi doloso badeli goo oso kookaiyo osee malaisomo? Toke-nee palaiso. ²⁷ Esino ayo bo holo peegoo hasisobigili kitulugu hagee tei Belsebul oso kitulugu maga ka hasisimo silo daga, nibada hamamee dili odoo oso bo holo peegoo egee hasisimo silesibo kitulugu egee kamapoo teliyo? Esiga diayo takooga niyo amapoo egee takoo goo ee

tei goonee, dee takalaiso. ²⁸ Esino ayo Godeeyo Dio Tei oso kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisimo siloso. Goo oso Godeeye wiligi doloso badeli goo oso olo nimapoo simi goo ee ka eligiso.

²⁹ Esiga odoo heeso kitulugu odoo eyo moso mapoo peleso bi heli talame gooleega, yo daga kitulugu odoo egee tiso tialogoloso magalaiso. Osoloso hamamee o moso kulodu peleso o bi heli talaiso.

³⁰ Esiga edebeeyo abolo tebelega poogooga, yayo amapoo ha tomoloso. Osoloso edebeeyo abolo odoo Godee mapoo gilimado sibilega poogooga, yayo odoo Godee maga peegoo hasisobugu domoloso. ³¹ Esiga ayo nimapoo taka. Goo tokenee susuga edebeeyo teli sabolo osoloso emegei dimapoo to tokenee takeli goo ee Godeeye hapoloso boobado bigileiso. Esino edebeeyo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o goo tokenee egee Godeeye hapoloso boobado bigileime. ³² Osoloso edebeeyo Odoo Holo amaga to tokenee takooga, Godeeye o goo tokenee egee hapoloso boobado bigileiso. Esino edebeeyo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, yo goo tokenee moloso kookaiyo osee malai ee toso. Esiga o goo tokenee egee Godeeye hapoloso boobado bigileime.”

Homokoko maga homo o su ka gooleedeeya

(Luka 6:43-45)

³³ “Esiga homo tekepo oso homokoko tekepo peliso. Esino homo tokenee oso homokoko tokenee peliso. Esiga homo su susuga oso ko pa maga ka gooleedeeya. ³⁴ Esiga niba tokenee odoo hebise masi dobolone niyo see goo tekepo takalai tebile. Bei, edebeeyo goo goolee dia sooloo ma kulodu egee molo ee dia magaso takooga woola yiligebigiliso. ³⁵ Esiga goo tekepo teli odoo oso

goo tekepo o goo goolee mapoo meli ee o magaso woola yiligebigiliso. Osoloso goo tokenee teli odoo oso goo tokenee o goo goolee mapoo meli ee o magaso woola yiligebigiliso. ³⁶ Egeesee ma kulodu ayo nimapoo taka. Goo meedilei beame mapoo odoo susuga oso goo tokenee diayo taka goo eyo bei ee Godee mapoo woola yiligebigileiso. ³⁷ Esiga Godeeye goo meedilei beame mapoo, to no takeli goo sabolo tebia nee goo meedileiso. Egeesee ma kulodu no to tekepo takomo sili daga, yayo no odoo tekepo dalaiso. Esino no to tokenee takomo sili daga, yayo no odoo tokenee dalaiso.”

Edebeeyo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame goomoga

(Maka 8:11-12, Luka 11:29-32)

³⁸ Beame heeso Pelisi odoo abo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso Yesuye badebei mapoo sibilesa egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo kitulugu too egee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiya, nayo goo toowa opusomo di hee moodee,” diso.

³⁹ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoo epedee hamapoo egee do niba diya tokenee. Osoloso niyo amapoo tei talai goweliso. Esiga niyo ayo wulo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame amapoo takeliso. Esino ayo nimapoo goo toowa opusomo di hee eligilei mauwe. Esino hedebe Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yonayo goo ono nimapoo eligileiso. ⁴⁰ Yona beame bakadio hedebe di osoloso gesi bakadio hedebe di ee ma kulodu di toowa eyo gemedei ma kulodu badebeiso. Esiga Odoo Holo anosee beame bakadio hedebe di osoloso gesi bakadio hedebe di mapoo midoo ma kulodu ta malaiso. ⁴¹ Esiga Niniba odoo oso goo meedilei beame mapoo nibolo hodobo toboloso nibada goo meediloso,

niba tokenee odoo dalaiso. Bei, Yon-aye Godeeyo to dimapoo takeme, di-ayo dia goo tokenee maga goo su wuduloso miligi piaso. Esino ayo Yona dagadilesa ka badoso. Esino ayo Godeeyo to nimapoo takeme, niyo duloso nibada goo tokenee maga goo su wuduloso miligi pile. ⁴² Osoloso goo meedilei beeamo mapoo Siba mi eyo wiligi odoo taba sobo onosee nibolo hodobo nibada goo meediloso niba tokenee odoo dalaiso. Bei, wiligi odoo taba Solomonoye eligi goo ee dulame yo eli sage abaga simiso. Esino ayo Solomonu dagadilesa ka badoso. Esino niyo mo to dulei ka gowooso.”

Bo holoso see wedi sibili goo

(Luka 11:24-26)

⁴³ Esiga bo holoso odoo maga peegoo gaduga, yo dilesa dobudu yayo badalai mi ee esiamo sileiso. Yo mi esiamo siloso koo ogoga, eyo nediliyo egeesee takalaiso, ⁴⁴ ‘A mawo daga badebei moso mapoo see wedi dileiso,’ dee takalaiso. Osoloso yo see sibilesa ogoga, gelesi kadee doloso bi medee mopoodoo ma molo agalaiso. ⁴⁵ Eseeega yo see dobudu wedi dilesa bo holo diya kitulugu abo 7 gilimadoloso sibilesa moso omapoo dabalaiso. Egeeseega odoo hagee eyo daga badebei poogoloso see diya tokenee badalaiso. Esiga goo tokenee teli odoo epedee hamapoo egee do niyo daga debei poogoloso see diya tokenee dabalaiso. Bei, niyo ayo eligi goo mapoo tei tele poogooga.”

Yesuwo owee sabolo osoloso omolo dio

(Maka 3:31-35, Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo to osee takomolome, owee dio osoloso omolo dio sibilesa peegoo tebisamolone, yimapoo to takalame goomogaso. ⁴⁷ Esem odo heeso Yesu

mapoo egeesee takaso, “No ege, noowee dio osoloso nomolo dio namapoo to takalame sibilesa peegoo tebisamolone,” dee takaso.

⁴⁸ Esino Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo wee ogumo? Osoloso molo dio ogumo?” diso. ⁴⁹ Esem yayo o hamamee dili odoo dimapoo dee kou takolone egeesee takaso, “Niba ege, odoo egee bia ee mo wee osoloso molo dio oso. ⁵⁰ Esiga edebeeyo mo Ma Kei mi ma dokodoo badeli oso goomoga goo ee tomo siloga, odoo egee bia ee molo dio, osoloso mo booba dio, osoloso mo wee dio oso,” dee takaso.

Witi wo ko segei maga wudu taka

(Maka 4:1-9, Luka 8:4-8)

13 Beame hedebe ogoso Yesu moso kuloduga peegoo dilesa Gelili abei pee mapoo meilesa biaso. ² Yo omapoo badoboome, odoo susuga oso yayo eligi goo ee dulame yimapoo sibilesa diya mooloogoodoo. Esem Yesu yo du mapoo dapoogoloso eligilone badoboome, odoo susuga mubiyodoga tebisamolone duluga meleeso.

³ Osoloso yayo goo susuga maga wudu takolone odoo susuga mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba dui. Beame heeso odoo hee witi wo ko segalame diso. ⁴ Yo witi wo ko sogomo sileeme, ko abo eli domopoo misigedibaso. Esem só aboso sibilesa neso. ⁵⁻⁶ Osoloso witi wo ko abo yugo kauwe mi mapoo misigediba ee bou saga pisigaso. Esino osoko pa oso dei moodoolone witi wo ko saga wediaso. Bei, too delega. ⁷ Osoloso witi wo ko abo dagi weti kauwe kadee mapoo misigedibaso. Osoloso bou pisigaso. Esino weti sabolo palaga tiso tiademe susuga wediaso. ⁸ Osoloso witi wo ko abo mi tekepo mapoo misigedibaso. Osoloso oso bou pisigaloso kakauwuloso ko diya palagaso. Egeesee ma kulodu witi wo ko aboso homokoko 100 egesi palagaso. Os-

olososo aboso 60 egesi palagaso. Osolososo aboso 30 egesi palagaso. ⁹ Odoo niba dubulobolo, esiga to ayo hagee takoo medee dui!”

Bei kasalame Yesuye wulo ka wudu takomo siliyo?

(Maka 4:10-12, Luka 8:9-10)

¹⁰ Osolososo Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo kasalame odoo mapoo wulo ka wudu takomo siliyo?” diso.

¹¹ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee diya gooleedalaiso. Godeeye wiligi doloso badeli goo ee daga mada meleeso. Esino Godeeye epedee hamapoo nimapoo olo yiligebuguso. Esino yayo odoo abo mapoo yiligebigile.

¹² Esiga to taka duli odoo mapoo Godeeye goo goolee tekepo bei tenelaiso. Esino edebeeyo mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee tekepo pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso.

¹³ Ayo odoo mapoo wulo wudu takomo siliso. Bei, ‘diayo ogoloso medee kibiya egelega pagalame.

Osolososo diayo duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedelega pagalame.’

¹⁴ Osolososo Godee maga to tolososo kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to oso goo diayo moodeli sabolo tebiaso. Bei, yayo egeesee takaso,

‘Diayo medee hoduo dileso to taka duleiso,

esino goo eyo bei diayo medee kibiya gooleedalaimo.

Osolososo diayo medee hoduo dileso agalaiso,

esino goo eyo bei diayo ogoloso gooleedalaimo.

¹⁵ Bei, diba tei goo ee gooleedalai gowoolone, dieso dibada deeso dia dulo tobodo osolososo dia howo gisigaso.

Esiga diba goo eyo bei ee gooleedalai tebile.

Esino diayo ogoloso, osolososo duloso goo goolee tekepo tolososo, amapoo wedi simi diepi,

ayo dibada goo tokenee hapolososo boobado bigiliyo.’

¹⁶ Esino Godeeye mo hamamee dili odoo nimapoo goomogoso. Bei, niyo ayo moodoo goo ee ogoloso duloso gooleedoo maga. ¹⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Godee maga to tolososo kokodo takomo sili odoo daga debei sabolo osolososo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo oso niyo epedee egee ogomolo goo ee agalai doloso bameleeso. Esino diayo egele. Osolososo niyo epedee egee dumolo goo ee dulei doloso bameleeso. Esino diayo dule.”

Wudu taka goo eyo bei

(Maka 4:13-20, Luka 8:11-15)

¹⁸ Yesuye see tobu egeesee takaso, “Esiga witi wo ko segei maga wudu taka goo eyo bei medee dui. ¹⁹ Esiga odoo abo witi wo ko oso eli domopoo misigediba egesi masi doso. Diba to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee duloso medee kibiya gooleedelega poogooga, Saitenso sibilesoso Godeeyo to dibada sooloo ma kulodu melee yayo peedee deliso. ²⁰ Osolososo odoo abo witi wo ko oso yugo kauwe mi mapoo misigediba egesi masi doso. Esiga diayo Godeeyo to taka duloso goomoga sabolo saga teliso. ²¹ Esino Godeeyo to oso dia sooloo ma kulodu too medee koo meili. Esiga diayo Godeeyo to duloso beeame deiyepo mapoo tei teliso. Esino diayo Godeeyo to mapoo tei too goo maga hegi goo sabolo osolososo dala goo oso dimapoo siboga, diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso.

²² Osolososo odoo abo witi wo ko oso dagi weti kauwe kadee mapoo misigediba egesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso tei teliso. Esino mi hamapoo da-

balai maga goo kodia sabolo osoloso bi bei doloso dabalame goolee oso dibada tei too tokenee peliso. Egeesee maga di-ayo tei too goo oso homokoko masi koo peli.

²³ Osoloso odoo abo witi wo ko oso mi tekepo mapoo misigediba egesi masi doso. Diayo Godeeyo to du-losa gooleedeliso. Esiga odoo aboso homokoko masi 100 egesi peliso, osoloso aboso 60 egesi peliso, osoloso aboso 30 egesi peliso.”

Witi wo ko sabolo osoloso obu ko sabolo

²⁴ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone odoo moologoodoo mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Odoo heeso witi wo ko o homolee mapoo segeiso. ²⁵ Esino gesi odoo susuga tiesamolome, yimapoo ha teli odoo oso sibilesa yayo witi wo ko segei homolee omapoo obu ko sogoloso diso. ²⁶ Esiga witi wo ko segei olo kauwudolosu ko poome, obu ko segei sabolo hodobo palaso.

²⁷ Esemu o tou teli odoo aboso sibilesa egeesee takaso, ‘Nee homolee ma kulodu hedebe witi wo ko segeino, see kasee maga obu sabolo ka paladeeyo?’ dee takaso.

²⁸ Esemu yayo nei egeesee takaso, ‘Imapoo ha teli odoo oso sibilesa ka segei molodoo,’ diso.

Esemu o tou teli odoo oso yimapoo egeesee takaso, ‘Iyo dilesa obu egee tigaloso peegoo togobisilei na goomogodo?’ dee takaso.

²⁹ Esino yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Haye, niyo na tige. Bei, niyo tigaga, witi wo ko segei sabolo tigebigiyaga. ³⁰ Esiga o diesono hodobo esee paladee dee. Osoloso ko goolai beame mapoo mo tou teli odoo oso daga obu ee tigaloso dou mapoo toodee dalaiso. Esino witi

wo ko segei oso paladee ee gooloogaloso mo nei mageli moso mapoo mooloogoo magee dalaiso.”

Yesuye ko pepooko masted deli sabolo osoloso yist maga wudu taka

(Maka 4:30-32, Luka 13:18-21)

³¹ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Odoo heeso ko pepooko masted deli todilesa o homolee mapoo segeiso. ³² Esino ko abo ma kulodu ko masted deli hagee diya pepooko. Esino ko pepooko oso bou pisoloso kauwuga, homolee ee ma kulodu homo su oso toowa malaiso. Osoloso soso omapoo sibilesa o dee mapoo ou tegelaiso.”

³³ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Soboso wo palawa silame daga homolone, wo toowa ee ma kulodu yist pepooko kukoseliso. Osoloso yist pepooko oso wo palawa ee diya koudiliso.”

³⁴ Esiga Yesuye odoo moologoodoo mapoo goo susuga hagee eligilame dimapoo wulo wudu takeliso. ³⁵ Yayo goo hageesee tomo sili egee Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso taka sabolo tebilame ka eligimo sili. Bei, yayo egeesee takaso, “Ayo odoo mapoo Godeeyo to eligilone wulo wudu takomo sileiso. Osoloso mi toowa bei mooloogolone goo mada melee ee see ayo woola yiligebigileiso.”

Witi wo ko sabolo osoloso obu maga wudu taka goo eyo bei

³⁶ Yesuye odoo moologoodoo diye doloso, yo see moso kulodu palaso. Esemu o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Witi wo ko

segei sabolo osoloso obu ko segei omaga wudu taka goo eyo bei nayo imapoo medee kibiya takee,” diso.

³⁷ Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Witi wo ko segeli odoo ee Odoo Holo aso. ³⁸ Osoloso witi wo ko segei mi ee mipoo toowa hagooso. Osoloso witi wo ko ee Godeeyo owolo dioso. Esino obu ko ee Saiteneeyo owolo dioso. ³⁹ Egeesee ma kulodu obu ko segeli odoo ee Saitenso. Osoloso goalai beame ee beame hoo poogoo oso. Osoloso witi wo ko goalai odoo ee Godeeyo momaiye oso.

⁴⁰ Esiga obu tugaloso dou mapoo toodeli egesi masi ee beame hoo poogoo mapoo Odoo Holo ayo Saiteneeyo owolo dio ee dou mapoo egeesee toodalaiso. ⁴¹⁻⁴² Egeesee ma kulodu Odoo Holo ayo mo momaiye diye dalaiso, diayo dileso odoo goo tokenee mapoo gidodili odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo ee giliomadolososo dou mi mapoo toodalaiso. Eseega diayo ee ma kulodu dobolone pisa sabolo mei gisile sabolo dabalaiso. ⁴³ Esino Godeeye tekepo deli odoo oso Ma Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo osokoso pa masi palaiso. Odoo niba dulubolo, esiga to ayo hagee takoo medee dui!”

Molee mada magoo maga wudu taka

⁴⁴ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Odoo heeso daga hoogoo bi medee tekepo molee toowaso too mi ma kulodu mada magoo ee odoo heeso mi doomeleso egeiso. Yo bi egee ogoloso see tobu miso gagaso. Osoloso goomoga sabolo o mosopoo wedi dileso o bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee tooso. Osoloso yayo molee oso mi egee tooso. Osoloso bi medee tekepo mada mi ma kulodu magoo sabolo yayo tooso.”

Beegee maga wudu taka

⁴⁵ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Odoo heeso beegee esiamo siliso. ⁴⁶ Yayo esiamo siloso beegee medee tekepo ogoga, yo see dileso o bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee teliso. Osoloso yo molee oso beegee tekepo teliso.”

Pei maga wudu taka

⁴⁷ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Pei howomoo oluguloso di bei mologa egee misiga egesi masi moloso. ⁴⁸ Egeesee ma kulodu bei mapoo di bei mologa, di kebili odoo oso dia bei booboossee mapoo gimagoloso dobolone di piliso. Osoloso di tekepo ono o ma kulodu soliso, esino di edebeeyo koo nali ee peegoo togo-biseliso. ⁴⁹ Esiga beame hoo poogoo mapoo goo hageesi masi oso peledabalaiso. Esiga Godeeyo momaiye aboso mipoo hamapoo sibilesa Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo ee domo pileiso. ⁵⁰ Osoloso goo tokenee teli odoo ee Dou mi mapoo toodalaiso. Eseega diayo ee ma kulodu pisa sabolo dobolone mei gisile sabolo dabalaiso.”

⁵¹ Yesúye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba ayo hagee takoo goo susuga eyo bei medee gooleedosome?” diso. Esemé diayo nei egeesee takaso, “O. Iba gooleedoso,” dee takaso.

⁵² Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Tei too odoo agayo Godeeyo to eligilone, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee gooleedolososo badoga, yo moso eyo ama masi badoso. Yayo moso ee ma kuloduga bi dia sabolo osoloso nape sabolo tolosa ka tosiba dalaiso.”

Yesu o mosobia oso gowe

(Maka 6:1-6, Luka 4:16-30)

⁵³ Yesuye odoo susuga mapoo wudu takemelee koodobuloso mi hagee poo-goo diso. ⁵⁴ Yo see wedi dilesa o middee Nasalet mapoo badolone diayo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to odoo mapoo eligilame bei mooloogooso. Esemee odoo susuga oso yayo eligi duloso diya howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagooso goo egee eligimo silo kapoo tobele? Osoloso yayo goo toowa opusomo di egee moodoomo silo, kitulugu kapoo tobele? ⁵⁵ Yo wulo Meliyo owolo. Osoloso yo wulo moso tegeli odoo hamapoo badeli eyo owolo. Osoloso yo Yemes, Yosep, Saimon, osoloso Yudas egee bia dia emei. ⁵⁶ Osoloso obooba dio onosee ibolo hodobo hamapoo doso. Esiga goo susuga egee Yesuye kasee moodoomo silosomo?” dee takaso. ⁵⁷ Esiga diayo egeesee goolone Yesuye eligi goo ee talai goweso.

Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo eyo to duloso mesiliso. Esino o mosobia sabolo osoloso o soosoo oso o to mapoo duloso koo mesili,” diso.

⁵⁸ Esiga Yesuye diayo tei telega poogoloso debei goo ee ogoloso o mi omapoo goo toowa opusomo di abo moodoole poogooso.

Odoo howo oluguli Yonee woolooma

(Maka 6:14-29, Luka 9:7-9)

14 ¹⁻² Beeame omapoo Gelili mi gibadeli odoo Helodeeye Yesuye goo moodoomo silee duloso o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, “Odoo hagee Yonee odoo howo oluguli oso molodoo. Yo ta maga olo hogabiadoo. Esiga yayo see goo toowa opusomo di hageesee ka moodoomo silo,” dee takaso.

(Yayo hageesee takaso. Bei, Yonee telega badoboome, goo hagooso peledabaso.)

³⁻⁴ Beeame heeso Helodeeye omolo Pilipiyo osobo Helodiyees peedee huso. Esemee Yoneeye goo hagee ogoloso Helodee mapoo diya takolone egeesee takaso, “Nayo nomolowo osobo peedee hulei tekeponee. Bei, egee tei,” diso.

Esemee Helodee diya komonolone, o ha teli odoo mapoo takolone, Yonee dee tialogoloso neliga moso ma kulodu huse diso. ⁵ Esemee yo Yonee woolooma-lame goomogaso. Esino odoobolo obulone woolomele poogooso. Bei, odoo susuga oso takolone Yonee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo deliso.

⁶ Osoloso hamamee Helodee yo soomagoo beeame tugodeme, yayo o odoo gilimadoloso sibilesa wo nolone debeiso. Esemee Helodiyesee sobo holo oso sibilesa dia mudugiyopoo hopoome, Helodee diya goomogaso. ⁷ Esemee nei Helodeeye goo tei moodoolame takolone yimapoo egeesee takaso, “Nayo goomoga bi ee amapoo takooga, ayo bi egee namapoo tenelaiso,” diso. ⁸ Yo to egeesee taka duloso hopoomelee koodobuloso o wee mapoo dilesa yayo goomoga goo ee duso. Osoloso see wedi sibilesa Helodee mapoo egeesee takaso, “A Yonee odoo howo oluguli eyo wiligi ono goomogo. Esiga nayo epedee o wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso amapoo tenee,” dee takaso.

⁹ Esino Helodee goo hagee duloso Yoneeye wiligi koodoloso tenelai yo goomegele. Esino yayo sobo holo mapoo goo tei moodoolame taka ee dibolo hodobo nei nolone debei odoo oso olo duso. Esiga goo hagee pagalai yo goomegele. ¹⁰⁻¹¹ Esemee yayo o odoo mapoo to kitulugu teneeso, diayo dilesa Yoneeye wiligi koodoloso tosibilame. Osoloso o odoo oso neliga moso ma ku-

lodu gadileso, Yoneeyo wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso toсібileso, sobo holo mapoo teneeso. Esemе see yayo toсібileso owee mapoo teneeso. ¹² Esemе Yonee o hamamee dili odoo oso sibileso Yoneeyo kou todileso bouso. Osoloso dilesos Yesu mapoo takaso.

Yesuye odoo 5000 mapoo nei pi

(Maka 6:30-44, Luka 9:10-17, Yonee 6:1-14)

¹³ Helodeeye Yonee woolooma goo ee Yesu duloso, o hamamee dili odoo sabolo du mapoo dalaga poogoloso, mi odoo mauwe mapoo hasalame diyadeeso. Esino mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso Yesuye badebei mapoo mubili sibadeeso. ¹⁴ Yesu du maga mubiyodoo dapoogoloso tobudulone, odoo susuga oso mooloogoodoo ogoloso yayo diba diya sooloo dolone odoo paigiga tekepo paso.

¹⁵ Yesuye egeeseemo sileeme, o hamamee dili odoo oso habe sibileso yimapoo egeesee takaso, “Osoko olo tolobuo. Esiga nayo odoo susuga egee do diyadee dee, diayo mosobia koola kee do mapoo dilesos nei dieso nalai ee moleeso talame. Bei, mi iyo hagee do mapoo odoo mauwe. Esiga mi hamapoo nei mauwe,” dee takaso.

¹⁶ Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo diba nei talame diye dee na takee. Esino niyo nei dimapoo tenee,” diso.

¹⁷ Esemе nei diayo yimapoo egeesee takaso, “Imapoo wo si hedebe dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio moloso,” diso.

¹⁸ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Wo si sabolo osoloso di sabolo amapoo toсібe,” diso. ¹⁹ Esemе yayo odoo susuga pukusi mapoo bulume dee takoloso, wo si dee tiadoo sabolo di bakadio tolosos Kei mi ma dokodoo bolone Godee mapoo goomoga to

takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo nei egee teneme, see diayo odoo mooloogoodoo mapoo piso. ²⁰ Esemе odoo susuga oso nei tebia nega diya edigime nei hosudelega abo poogooso. Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo dilesos bou ma kulodu soo bou 12 egesi metamagisasos. ²¹ Osoloso gisos sabolos sobo sabolos osoloso holaisos sabolos oso nei hagee neso. Esino hedebe gisowes hesiga ee 5000.

Yesuye howo ma dokodooga di

(Maka 6:45-52, Yonee 6:15-21)

²² Yesuye 5000 odoo mapoo nei pi koodobuloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Daga niyo du tolosos abei hodiokoo dalo soowee. Ayo odoo hagee bia diye dolosos a hamamee ka sibileigo,” diso. ²³ Osoloso yayo odoo mooloogoodoo olo diye dolosos, see obusomo badalame mubi dokodoo howo gisilame palasos. Yo mubi dokodoo pelesos badoboome neligasos. ²⁴ Esino beeamе omapoo o hamamee dili odoo oso du mapoo tobolosos abei domopooga diyadaga meleesos. Esemе poo sabolos howo ki sabolos simi oso dia du diya bidigasos.

²⁵ Osoloso gesi domo kudi takemes, Yesuye abei ma dokodooga dimapoo diso. ²⁶ Esemе diayo Yesuye simi ogoloso dio dulone diya ebigasos. Bei, diayo goolee bosos siba bele dolone diya googasos.

²⁷ Esemе Yesuye saga dimapoo egeesee takaso, “Niba howaleegees. Haga na ebi. Ayo siba,” dee takaso.

²⁸ Esemе Pitaye egeesee takaso, “Lodee, tei nayo siboga, nayo anosees howomoo meledobolosos howo ma dokodooga namapoo sibeye dee,” diso.

²⁹ Esemе Yesuye nei egeesee takaso, “Sibe.” Esemе Pita howomoo mele-

doboloso howo ma dokodooga Yesu mapoo diso. ³⁰ Esino yo dulone egeino, poo toowa simi oso howo ki toowa sibume, yo diya ebiaso. Egeeseelone yo howo kulomoo oumo moume to neligidi egeesee takaso, “Lodee, a pidi,” dee takaso.

³¹ Esem Yesuye o deeso Pita saga tolosa yimapoo egeesee takaso, “Nayo tei too ee diya pepookodoo. Bei kasalame nayo tei too goo ee ka poogoowo?” diso.

³² Osoloso o bakadio du ma kulodu dapoo goome, poo simi omapoo koodobiaso. ³³ Esem o hamamee dili odoo oso Yesuwo homo bei mapoo gasuwoloso dobolone egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolodoo,” diso.

Odoo paigiga Genesalet mi mapoo debeli oso Yesu mapoo simi

(Maka 6:53-56)

³⁴ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei dapoo goloso Genesalet mi mapoo dia du oluguso. ³⁵ Mi omapoo debeli odoo oso Yesu hoodo ogoloso mi opusomo opusomo di mapoo Yesu olo sibago doloso to takomo diso. Esem odoo aboso odoo paigiga susuga Yesu mapoo ido sibadeeso. ³⁶ Osoloso odoo paigiga oso Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Iyo wulo nee dugo su mapoo sigilei soowayo?” diso. Esem odoo paigiga oso Yesuwo dugo su mapoo sigime, odoo egee bia wegigadooso.

Tei Godeeye eligi sabolo osoloso edebeeyo eligi goo sabolo

(Maka 7:1-13)

15 Beeame hedebeeso Pelisi odoo abo sabolo osoloso tei eligili odoo abo oso Yolusalem maga sibilesa Yesuye badebei mapoo mooloogoodoloso yimapoo egeesee takaso, ² “Bei kasalame nee hamamee dili odoo oso ibada adaga dia goo ee

dedelega poogoloso dia dee hapelega nei ka nasomo?” dee takaso.

³ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame niyo tei Godeeye eligi goo ee poogoloso see nibada adaga dia goo ee ka dodomo silosomo?”

⁴ Bei, Godeeye egeesee takaso, ‘Namamo to mapoo osoloso nooweeyo to mapoo mesiloso ka silesibe. Esino edebeeyo ama mapoo osoloso owee mapoo to tokenee takooga, yo wooloome,’ diso.

⁵ Esino niyo egeesee eligiliso, odoo heeso ama dio owee dio biso pidilame tei magoo ee dadalai gowooga, yayo wulo takolone bi egee Godee mapoo tenelame olo to magoloso ka moloso, dee takalai tekepo deliso. ⁶ Goo egeesee maga edebeeyo ama dio owee dio pidilame niyo hamaga takeliso. Niyo goo egeesee moodoolone, Godeeye tei magoo goo ee dedelega see nibada adaga dia goo ee dodolone ka doso. ⁷ Niba goo bakadio gweli odoo. Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Aisayaye nibada goo maga tei goo takaso. Bei, yayo goo Godeeye taka egeesee hoguguso,

⁸ ‘Odoo hagee bia oso dia magaso wulo gamenee amapoo goomoga poudiliso.

Esino dibada sooloo ma kulodu tei amapoo mesili goo ee mauwe.

⁹ Esiga diayo amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudili goo eyo bei mauwe.

Bei, diayo tei edebeeyo eligi goo ee ayo eligi masi see diayo odoo mapoo eligimo silesibiliso.”

Ogoo gooso odoo tokenee ka peliyo?

(Maka 7:14-23)

¹⁰ Yesuye odoo susuga gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga niba mo to hagee duloso medee gooleede. ¹¹ Esiga edebeeyo nei ne oso Godeeyo howo woola yo tokenee koo peli. Esino edebeeyo o sooloo ma

kuloduga goolee to tokenee ee takooga oso Godeeyo howo woola yo tokenee peliso,” dee takaso.

¹² Osoloso o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Pelisi odooso nayo taka goo mapoo egee kamanaga no ogoloso gooleedosomo?” diso.

¹³ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nei howo mo Ma Kei mi ma dokodoo badeli yayo segele susuga ee o too sabolo tigadoloso togobileiso. ¹⁴ Esiga Pelisi odoo ee nei howo segei egesi masi moloso. Niyo diba haga na goolee. Diba odoo howo neliga masi doso. Esiga odoo howo neliga heeso odoo howo neliga hee ido duga, o bakadio ou mapoo tigidibileiso.”

¹⁵ Esemee Pitaye egeesee takaso, “Nayo wudu taka goo eyo bei imapoo medee kibiya eligi,” diso.

¹⁶ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Niba to hageeyo bei gooleedelega osee dosomo? ¹⁷ Esiga nei niyo toloso nali oso nibada sooloo ma kuludu tokenee koo peli. Bei, nei egee nayo nalo sooloologoloso see nee gemedei maga peegoo gadiliso. ¹⁸ Esino odoo o magaso to tokenee takeli goo susuga oso o sooloo ma kuloduga woola takooga goo oso yo Godeeyo howo woola tokenee peliso.

¹⁹ Bei, o sooloo ma kuloduga goo tokenee susuga hagooso woola peledebeliso: tokenee gweli goo, osoloso odoo hee wooloomali goo, osoloso adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo hedebe deli goo, osoloso sobo obuwo sabolo giso kadiga sabolo hedebe deli goo, osoloso adaba bi heli teli goo, osoloso emegei dimaga gamenee takeli goo, osoloso emegei dia goo maga to tokenee takeli goo. ²⁰ Esiga goo tokenee susuga hagooso Godeeyo howo woola odoo tokenee peliso. Esino dee hapelega nei nali oso yo tokenee palaime.”

Yu sobonee oso tei too

(Maka 7:24-30)

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso see Taya mi toowa sabolo osoloso Saidon mi toowa koola mapoo mi pepuso mapoo diyadeeso.

²² Diba omapoo dileso peledoboome, sobo heeso Yesuye badebei mapoo simiso. Sobo egee Keinen sobo. Esiga yayo Yesu ogoloso to neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dele. Bei, mo sobo holo yima kulodu bo holo peleso badolone yimapoo dala toowa tenee domoloso,” diso.

²³ Esino Yesuye to hagee duloso to nei takele. Esemee o hamamee dili odoo oso Yesu mapoo sibilesa egeesee takaso, “Sobo hagooso iba deede silone to neligidi takomo silo. Esiga nayo yo diye dee takee,” diso.

²⁴ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godeeye a hedebe Isalael odoo sipi be hu masi osugobuloso egee do mapoo diye diso,” dee takaso.

²⁵ Esemee sobo hagooso see sibilesa Yesu o homo bei mapoo gasuwoloso badolone egeesee takaso, “Lodee, a pidi,” diso.

²⁶ Esemee Yesuye nei sobo yimapoo wudu takolone egeesee takaso, “Holaiso dia nei toloso see so mapoo tenelai tekeponee,” diso.

²⁷ Esino sobo hagooso Yesu mapoo egeesee takaso, “O. Lodee nayo tei takoo. Esino so ee amaye nei nolone kokou miyomoo mou ee nalagamo sile-sibiliso,” diso.

²⁸ Esemee Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Sobo, nayo tei too diya toowadoo. Esiga nayo goomoga goo taka ee ayo moodoolaiso,” diso. Esemee beeamo omapoo sobo egeeyo owolo sobo holo olo tekepo pasho.

Yesuye odoo paigiga susuga tekepo pa

²⁹ Yesu mi egee poogoloso see Gelili abei palaga dimeleeso. Yo see abaga peleso mubi dokodoo biaso. ³⁰ Osoloso odoo mooloogoodoo oso odoo paigiga gilimado sibilesu Yesuwo homo beiyopoo ibedigaso. Odoo abo bagi daga poogoo, osoloso odoo howo neliga, osoloso odoo su kakawa poogoo, osoloso odoo to koo keli, osoloso odoo paigiga opusomo opusomo di abo sabolo Yesu mapoo gilimado sibadeeso. Esemee Yesuye odoo paigiga susuga egee bia tekepo paso. ³¹ Esemee odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya howoogadolone Isalael odoo dia Godee mapoo goomoga toowa poudooso. Bei, to koo keli odoo see to keiso, osoloso odoo su kakawa poogoo see toboloso silesibiso, osoloso bagi daga poogoo odoo see tekepo poloso silesibiso, osoloso odoo howo neliga see egeiso.

Yesuye odoo 4000 mapoo nei pi

(Maka 8:1-10)

³² Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso egeesee takaso, “Odoo mooloogoodoo hagee bia beeamee bakadio hedebe di ee ma kulodu abolo hodobo debeiso. Esino see diayo nei mauwe debei ogoloso diba diya sooloo dalaso. Ayo diba nei tenelega diye daga, diba eli domopoo dumologa houdulone diya wosalai malaiso,” dee takaso.

³³ Esemee o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Nei mauwe mi hamapoo iyo nei kapoo tolosu odoo mooloogoodoo mapoo tebia ka tenelaiyo?” diso.

³⁴ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Nimapoo wo si kasolo molosomo?” dee takaso.

Esemee diayo nei egeesee takaso, “Imapoo wo si 7 sabolo osoloso di pepooko abo moloso,” diso.

³⁵⁻³⁶ Esemee Yesuye odoo susuga mi mapoo bulume dee takoloso wo si 7 sabolo osoloso di pepooko abo tolosu Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso wo si popei, di hwei agisalos o hamamee dili odoo mapoo teneme, see diayo odoo mooloogoodoo mapoo piso. ³⁷ Odoo susuga nei ne oso diya edigaso. Esemee nei naloso abo poogoo ee o hamamee dili odoo oso misigaloso bou tegei ma kulodu soo bou 7 egesi metamagisaso. ³⁸ Osoloso giso sabolo sobo sabolo osoloso holaiso sabolo oso nei hagee neso. Esino hedebe gisowe hesiga ee 4000. ³⁹ Yesuye odoo susuga diye dee takoloso o hamamee dili odoo sabolo meilesu du ma kulodu tebisaloso, Magadan mi koola mapoo dalo soowaso.

Edebeeyo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame goomoga

(Maka 8:11-13, Luka 12:54-56)

16 Osoloso Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso Yesu mapoo sibilesu yimapoo kukulo agalame egeesee takaso, “Nayo kitulugu too egee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiya, nayo goo toowa opusomo di hee moodoo,” dee takaso.

²⁻³ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Habe osoko tekepo mouga ogoloso niyo egeesee takeliso, ‘Godigi osoko tekepo polodoo,’ dee takeliso. Osoloso gesikolo mi hemiye ogoloso, ‘Epei howo sibulodoo,’ deliso. Esiga goo egeesee oso peledabalai niba olo gooleedooso. Esino goo susuga ayo epedee hagee eligi sabolo osoloso goo susuga ayo epedee hagee moodoomolo eyo bei, niba gooleede. ⁴ Odoo epedee hamapoo egee do niba diya tokenee. Osoloso niyo amapoo tei talai goweliso. Osoloso niyo wulo goo toowa opusomo

di moodoo ee agalame amapoo takeliso. Esino ayo nimapoo goo toowa opusomo di hee eligilei mauwe. Esino hedebe Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Yona eyo goo ono nimapoo eligileiso.” Yesuye goo hagee takemelee koodobuloso diba poogoo diso.

Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo ee na deedee

(Maka 8:14-21)

⁵ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei dalo soowaso. Diba omapoo dilesa dobolone egeino o hamamee dili odoo oso wo telega boobada neme goo diya koudiaso. ⁶ Diba goo koudulone do-boome Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Obeemo! Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo dia wo ee habiaga, niba medee koolone ka debee.”

⁷ Esino Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee duloso, diesono to moulone egeesee takaso, “Iyo wo telega boobada poogoo simiga Yesuye iba ogoloso egeesee ka takoo,” diso.

⁸ Esem diayo goo koudulone debei ee Yesuye ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga niyo wo telega boobada poogoo simi maga goo diya koudulone ka dabala? Niyo tei too goo ee diya pepookodoo. ⁹ Esiga niba ayo kitulugu goo ee gooleedelega osee doso. Esiga niba ayo odoo 5000 mapoo wo si dee tiadoo populoso pi goo ee boobado buguloso ka doso. Osoloso diayo wo naloso abo poogoo, niyo misigaloso bou ma kulodu soo bou bei metamagisa goo sabolo boobado buguso. ¹⁰ Esiga niba ayo odoo 4000 mapoo wo si 7 populoso pi goo ee boobado buguloso doso. Osoloso diayo wo naloso abo poogoo, niyo misigaloso bou ma kulodu soo bou bei metamagisa goo sabolo olo boobado buguso. ¹¹ Es-

iga ayo nimapoo wodee eyo goo maga takele. Esino bei kasee maga niyo goo hagee gooleedelega ka dosomo? Esiga ayo taka goo ee niyo Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo mapoo hamamee dedeyaga niso nediliyo medee balame to hagee nimapoo ka taka.” ¹² Esem Yesuye wodee eyo goo maga takel-ega, wulo Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo^{ss} maga ka takeme, Yesu o hamamee dili odoo oso omapoo ogoloso olo gooleedooso.

Pitaye Yesuwo goo yiligebugu

(Maka 8:27-30, Luka 9:18-21)

¹³ Yesu dilesa Kasaliya-Pilipai mi mapoo silone o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Edebeeyo Odoo Holo a odoo ogu deliyo?” diso.

¹⁴ Esem diayo yimapoo egeesee takaso, “Odoo aboso no Yonee odoo howo oluguli odoo osodoo, dee takeliso. Osoloso odoo aboso no Ilaya, dee takeliso. Osoloso odoo aboso no Yelemaya deliso. Osoloso odoo aboso no Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo hee daga badebei oso molodoo, dee takeliso.”

¹⁵ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Esino hee niyo a odoo ogu deliyo?” diso.

¹⁶ Esem Saimon-Pitaye nei egeesee takaso, “No Keliso, Godeeye hudi magoo, kookaiyo badoboso gie badeli Godeeyo owolo osodoo,” dee takaso.

¹⁷ Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Saimon-Pita, Yonayo owolo, no goomege. Bei, odoo heeso goo hagee namapoo ka eligile. Esino mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso namapoo ka eligi. ¹⁸ Esiga Pita, ayo namapoo taka, no yo masi badoso. Esiga ayo yo hagee

^{ss} **16:12** Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo diayo eligi goo ee wo habia masi moloso. Bei, wo giedege sabolo wo habia sabolo hamaga, wo giedege tekepo ee tokenee palaiso.

ma dokodooga mo sosee* bei mooloo-goolaiso. Egeesee ma kulodu teliso kitulugu oso sosee hagee dagadileime.¹⁹ Osoloso ayo Godeeye wiligi doloso badeli osulu ee gibalalame kitulugu namapoo tenelaiso. Esiga nayo takolone, edebeeyo mipoo hamapoo goo moodoolai ee tei daga, goo egee Kei mi mapoo olo tei doloso moloso. Osoloso nayo takolone, edebeeyo mipoo hamapoo goo moodoolai ee tei me daga, goo egee Kei mi mapoo olo tei me moloso.”

²⁰ Osoloso yayo tobudulone to kitulugu sabolo o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niyo odoo abo mapoo takolone a Kelisoso, dee na takee,” diso.

Yesu eyo talai goo ee taka

(Maka 8:31-33, Luka 9:22)

²¹ Osoloso beame domo omaga Yesuye o hamamee dili odoo mapoo eyo talai eyo goo ee takomo silame bei moolooogooso. Egeeseelone yayo dimapoo egeesee takaso, “A Yolusalem mapoo pologa, Yu odoowo wiligi odoo sabolo, osoloso tei moso eyo wiligi odoo sabolo, osoloso tei eligili odoo oso amapoo dala tenelaiso. Osoloso edebeeyo a wooloomaloso, bi mapoo ta moloso beame bakadio hedebe di mapoo see bi maga hogadileiso,” dee takaso.

²² Esem Pitaye Yesu peegoo ido dilesa tobudulone yimapoo diya kitulugu sabolo takolone egeesee takaso, “Haye Lodee, goo hagooso namapoo peledbeyaga, Godeeye no gooleegeeye dee,” dee takaso.

²³ Esino Yesuye Pita mapoo biditoboloso tobudulone egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di. To nayo egee takoo oso ayo Godeeye goomoga goo talai ee eli poo. Bei, nayo to egee

takoo Godeeye taka ee koo takoo. Esino edebeeyo taka goo ee takoo,” diso.

Yesu goolone badalai

(Maka 8:34-38, Luka 9:23-26)

²⁴ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo see tobu egeesee takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, eyo talai sabolo dala toowa talai goo sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe. ²⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga o gie badeli eyo goodegelega poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶ Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga ee tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee telega dagaduga, yo see ogoo goo talaisomo? Mauwe. Bei, yayo gie badeli eyo nei talai mipoo hamapoo bi hee mauwe. ²⁷ Esiga Odoo Holo ayo mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso o momaiye sabolo sibileso, odoo susuga oso goo tomo silee eyo nei ayo dimapoo tebia tenelaiso. ²⁸ Egeesee ma kulodu ayo nimapoo taka. Nima kulodu odoo abo wedilega egee do ee osee daga, Odoo Holo ayo wiligi doloso badalame sibileiso.”

Yesuye Moses dio osoloso Ilaya dio to kei

(Maka 9:2-10, Luka 9:28-36)

17 Osoloso beame 6 poogoloso Yesuye Pita, Yemes, osoloso Yemeseyo omolo Yonee esee gilimadoloso mubi hoodee mapoo dabalame paladeeso. ² Diba omapoo peleso dobolone egeino, Yesu o su opusomo doloso osokoso poni masi

*16:18 sosee hu eyo bei ee tei telaga odoo susuga mipoo hamapoo egee do ee takoooso.

o mudu maga poni molome egeiso. Osoloso o dugo oso heliye diya gadeebugu masi molome egeiso. ³Diba omapoo dobolone egeino, Moses dio Ilaya dio peledoboloso Yesubolo to kesamolome egeiso. ⁴Eseme Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga nayo goomogoga, iyo waseme bakadio hedebe di tegelaiso. Hee nee, osoloso hee Moseseeyo, osoloso hee Ilayayo dalaiso,” dee takaso.

⁵Pita yo to osee komolome, kolobo diya heliye oso sibilesa diba gidisooso. Eseme kolobo ma kuloduga toso egeesee takaso, “Hagee ayo gooma mo holo oso. A namapoo diya goomogo. Esiga o to mapoo medee dui,” diso.

⁶Eseme Pita diayo goo hagee duloso diya obulone miyomoo balaboo tiesaso. ⁷Esino Yesuye sibilesa dimapoo sigilone egeesee takaso, “Niba tebise. Haga na ebi,” diso. ⁸Eseme diba tebisaloso egeino Yesu obusomo tobudume egeiso.

**Yesu o hamamee dili odoo oso
Ilayayo goo maga woosa**

(Maka 9:11-13)

⁹Osoloso diba mubi dokodooga see kumoo moulone, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Goo niyo egei ee odoo abo mapoo na takee. Esino Odoo Holo a ta maga see hogado pala ogoloso, niyo hamamee ka takomo silesibe,” dee takaso.

¹⁰Eseme Pita diayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Bei kasalame tei eligili odoo oso eligilone ‘Daga malalo Ilayaye sibilesa Keliso hamamee sibileigo’ dee ka takeliyo?” diso.

¹¹Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ilaya tei sibilesa goo susuga see medee mopoodoo dalaiso. ¹²Esino ayo nimapoo taka, Ilaya yo olo simiso. Esino edebeeyo yo medee kibiya hoodo egelega yimapoo dala tenemeleeso.

Egeeseelone diayo Odoo Holo amapoo dala egesi masi tenemalaiso.”

¹³Osoloso diayo Yesuye egeesee taka duloso nei diayo goolee, Yonee odoo howo oluguli eyo goo ee takoo doloso olo gooleedooso.

**Yesuye holope bo holo
pala ee tekepo pa**

(Maka 9:14-29, Luka 9:37-43)

¹⁴Yesu o hamamee dili odoo bakadio hedebe di sabolo mubi dokodooga meilesa, odoo susuga diba balagamelee omapoo peledoboome, odoo heeso sibilesa Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badolone egeesee takaso, ¹⁵“Lodee, nayo mo giso holo sooloo dologa yo pidi. Bei, yo todo dolone halaboomo silone, eyo nediliyo howomoo homodobuo osoloso dou mapoo homodobuo dolone dala toowa teliso. ¹⁶Eseme ayo holope egee nee hamamee dili odoo mapoo ido simino, diayo yo tekepo moodoolai tebilena,” diso.

¹⁷Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Niba tokenee odoo, tei too mauwe. Niyo amapoo tei talame a beeame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Ayo beeame sage nibolo hodobo badebeino, niyo amapoo tei telega osee dogo, a nimapoo diya gowooso. Esino holope egee amapoo ido sibe,” diso. ¹⁸Eseme bo holo holopeyo kulodu pala mapoo Yesuye to kitulugu sabolo takeme peegoo diso. Eseme epedee omapoo holope egee see tekepo paso.

¹⁹Goo hagooso dilesa koodobume, Yesu o hamamee dili odoo oso dibusomo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo kaseme bo holo holopeyo kulodu pala ee peegoo habigilei kitulugu mauwe ka poogoowo?” diso.

²⁰Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo tei too ee diya pepooko. Goo egeesee maga niyo bo holo pee-

goo habigilei kitulugu mauwe ka poo-goo. Esiga ayo nimapoo taka. Niyo tei too goo ee homokoko pepooko masi mologa, niyo mubi mapoo takolone 'no see koo dilesa mele' dee takooga, tei egeesee salaiso. Esiga egeesee ma kulodu goo susuga niyo moodoolai tebileiso. [21 Esino bo holo hageesi masi peegoo habigilei ee hedebe nei tei doloso dobolone Godee mapoo taka maga bo holo peegoo ka habigiya."]

Yesu eyo talai goo ee see tobu taka

(Maka 9:30-32, Luka 9:43-45)

22 Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesa Gelili mi mapoo mooloogoodoloso doboome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Odo Holo a odoo mapoo tiasalaiso. 23 Osoloso diayo a wooloomalaiso. Esino a bi mapoo ta moloso beeame bakadio hedebe di mapoo gie badeli tolosa hogadileiso." Eseme Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee dulosa diya gooheselo.

Tei moso ee pidilame tekisi molee teneli

24 Osoloso see tobu Yesu o hamamee dili odoo sabola dilesa Kapeniyum mi mapoo peledoboome, tei moso ee pidilame tekisi molee teli odoo abosa sibilesa Pita mapoo egeesee takaso, "Nibada eligili odoo yo tei moso ee pidilame tekisi molee tenelisomo?" diso.

25 Eseme Pitaye nei egeesee takaso, "O. Teneliso," diso. Esino Pita epedee omapoo moso kulodu Yesuye badebei mapoo gasibume, Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, "Saimon, nayo goo hagee amapoo takee. Mipoo hageeyo wiligi odoo tebisa oso odoo ogu bia

dimaga tekisi molee ka teliyo? Odo di-ayo bali maga teliyo o, odoo abo maga ka teliyo?" dee takaso.

26 Eseme Pitaye nei egeesee takaso, "Odo abo maga ka teli", diso.

Eseme Yesuye nei egeesee takaso, "Esiga wiligi odoo diayo bali odoo diba tekisi molee dia wiligi odoo mapoo koo teneli". 27 Esino tei moso ee pidilame tekisi molee teli odoo hagee bia ee kemeneyaga, iyo tekisi molee tenelega pagalai tekeponee. Esiga no dilesa abei mapoo kimaso di gi. Osoloso di malalo gi eyo maga gwaloosa ogoga molee ko mola agalaiso. Eseega nayo molee egee tolosa dimapoo ibada tekisi molee magee," dee takaso.

Godeeye wiligi dolosa badeli goo mapoo odoo agayo toowa dolosa ka badosomo?

(Maka 9:33-37, Luka 9:46-48)

18 Beeame domo omapoo Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, "Godeeye wiligi dolosa badeli goo mapoo odoo agayo toowa dolosa ka badosomo?" diso.

2 Eseme Yesuye holope hee idoloso dima domo tobudume, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, 3 "Ayo nimapoo taka. Nibaba goo goolee su wudolosa holope hageesi masi badelega poogooga, niba Godeeye wiligi dolosa badeli goo mapoo gadileime. 4 Esiga odoo agayo holope pepooko hageesi masi o su eyo nediliyo pepooko daga, yo Godeeye wiligi dolosa badeli goo mapoo toowa dolosa ka badoso.

5 Osoloso odoo agayo holope hageesi masi mo hu maga o mosopoo ido pologa,

†17:26 Yesuye badebei beeame omapoo, wiligi odoo toowa taba oso o ha teli odoo sabola ha temelesa, odoo diayo dagadi egee bia dimaga yayo tekisi molee teliso. Esino o mosobia maga koo teli.

‡17:26 Yesuye to hageesee taka goo eyo bei ee, Godeeyo owolo dio oso tei moso ee pidilame tekisi molee tenelega pagalai ee tei mauwe dolosa ka taka.

yo a ido pala masi ido poloso. ⁶Esino odoo heeso tei too odoo hee goo tokenee mapoo gido duga, nei odoo heeso o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoolai ee dala haga toowanee. Bei, hamamee Godeeye odoo goo egeesee moodeli mapoo dala toowa tenelaiso. ⁷Eeye-ee, mipoo hamapoo debeli odoo, niba emegei! Bei, mipoo hamapoo niba goo tokenee mapoo gido dili goo diya bei moloso. Esiga goo egeesee sibileiso. Esino goo tokenee mapoo gido dili odoo, niba obeeamo! Godeeye odoo egeesee seli mapoo dala diya toowa tenelaiso. ⁸Osoloso nee dee hodio oso no goo tokenee talame gido duga, dee hodio egee kobigi, dee hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee dee bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee. Osoloso nee homo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, homo hodio egee kobigi, homo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee homo bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee. ⁹Osoloso nee howo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, nee howo hodio egee tabigi, howo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee howo bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee.

¹⁰Esiga niba obeeamo. Holaiso hagee bia goo mauwe dee na goolee. Bei, Godeeyo momaiye oso Kei mi ma dokodooga Ma Godeeyo howo woola dimapoo ka bamoloso. [¹¹Bei, Odoo Holo ayo simi hagee odoo Godee maga peegoo osugoba dimapoo gie badeli tenelame ka simi.”]

Sipi be hu osugoba

(Luka 15:3-7)

¹²“Odoo heeso sipi be hu 100 gibadalaiso. Egeesee ma kulodu sipi be hedebe osugoboodoga, yayo see ogo

goo moodoolaisomo? Sipi be hu abo 99 ee omapoo dogo, yo see hedebe osugoba ee esiamo dileiso. ¹³Esiga ayo nimapoo taka. Sipi be hu 99 osugobele mapoo yo goomoga moloso. Esino sipi be hedebe osugoba ee esiameliso ogoga, yo diya goomogalaiso. ¹⁴Esiga holaiso hageesee heeso yimaga peegoo osugobalai nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado yo koo goomogoso.”

Tei too odoo oso goo tokenee toga, yo pidi

¹⁵“Esiga tei too odoo oso namapoo goo tokenee moodooga, nayo mada dilesio yimapoo o goo tokenee ee takalai tekepo. Egeesee ma kulodu yayo nee to duloso mesioga, yo see goo tekepo mapoo ido siboso. ¹⁶Esino yayo nee to duloso mesile poogooga, nayo see tei telaga odoo hedebe, o, bakadio egesi gilimadoloso yo agalame di, di-ayo to nayo taka ee tei takadoo dalame. ¹⁷Egeesee ma kulodu yayo dibada to duloso mesile poogooga, goo hagee tei telaga odoo susuga sosee ma kulodu egee do mapoo takee. Esino yayo see dibada to duloso mesile poogooga, yo see peegoo badeli odoo o, goo tokenee teli odoo dalai tekepo.

¹⁸Esiga ayo nimapoo taka. Osoloso niyo ogo goo ee mi hamapoo tiadoo mologa, Kei mi ma dokodoo osee tiadoo molo agalaiso. Osoloso niyo mi hamapoo ogo goo ee puobuguga, Kei mi ma dokodoo puobugu molo agalaiso.

¹⁹Esiga ayo see nimapoo taka. Mipoo hamapoo odoo bakadio oso goo goolee hedebe doloso ogo goo talame dokodoo takooga, mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso diayo goomoga goo ee tei moodoolaiso. ²⁰Esiga odoo bakadio egesi o, bakadio hedebe di egesi oso sibileso mo hu maga mooloogoodoloso dogo, a dibolo hodobo badoso.”

Odoo koo sooloo deli odoo

²¹ Osoloso domo omapoo Pitaye sibilesa Yesu mapoo egeesee woosaso, “Lodee, mo tei too odoo oso amapoo goo tokenee toga, ayo nei o goo tokenee ee kasolo boobado bigileiyo? 7 mapoo toobooga ka koodobileiyo?” dee takaso.

²² Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Haye, hedebe 7 mapoo toobooga o goo tokenee na boobadobigi. Esino o goo tokenee hapoloso boobadobigili ee na koodobie.

²³ Osoloso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesee moloso. Wiligi odoo o tou teli odoo oso molee howadooso, see hamamee tebia hedebe egesi yimapoo ka tenelame. Eseme hamamee wiligi odoo oso molee egee see talai goomogolone, o odoo mapoo takolone, odoo molee howadoo egee bia yimapoo gilimado sibeye diso.

²⁴ Eseme o tou teli odoo hee daga molee toowa 10,000 talent¹ deli ee howadoo ee yimapoo ido simiso. ²⁵ Eseme odoo ogoso molee tebia egesi nei tenelai tebile. Eseme wiligi odoo oso o odoo mapoo egeesee takaso, ‘Odoo hagee sabolo, osoloso osobo, osoloso owolo dio, osoloso o bi susuga tolosa odoo abo mapoo tenee, nei molee talame. Osoloso see molee egee amapoo tosibe,’ dee takaso.

²⁶ Osoloso o tou teli odoo yayo o wiligi odoowo homo beiyopoo gasuwoloso ebiso miyomoo tugusaloso badolone howolone egeesee takaso, ‘Nayo a sooloo dologa beeamdeiyepo amapoo tenee. Ayo hamamee nee molee tebia hedebe egesi namapoo tenelaiso,’ diso.

²⁷ Eseme wiligi odoo oso yo diya sooloo dolone yimapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo molee howadoo eyo nei hamamee amapoo tenelaigo, dee takemennee ee bige peegee. Bei, ayo goo egee olo boobado buguso. Esiga no goomoga sabolo di,’ dee takaso.

²⁸ Osoloso tou teli odoo ee see wedi dulone o odoo tugodooso. O odoo hagooso yimaga molee howadoo ee haga toowanee (goo egee, molee ko 100 denaliyus[§] deli ee howadoo). Esino tou teli odoo oso yo ogoloso o gabada mapoo tolosa debidolone egeesee takaso, ‘Nayo mo molee howadoo eyo nei tebia hedebe egesi amapoo tenee,’ diso.

²⁹ Eseme odoo hagooso tou teli odoowo homo beiyopoo gasuwoloso ebiso miyomoo tugusaloso badolone yimapoo howolone egeesee takaso, ‘Nayo a sooloo dologa beeamdeiyepo amapoo tenee. Bei, ayo hamamee nee molee tebia hedebe egesi namapoo tenelaiso,’ diso. ³⁰ Esino tou teli odoo yo o odoo oso egeesee takeme gowoolone yo todilesa neliga moso mapoo toosooso, yayo nei tebia egesi yimapoo teneega peegoo ka tamagalame.

³¹ Esino wiligi odoo o tou teli odoo aboso goo hagee ogoloso diya gowoolone wiligi odoo mapoo takalame diyadeeso. ³² Eseme wiligi odoo yo goo hagee duloso o tou teli odoo ee idoloso yimapoo egeesee takaso, ‘No tei diya tokenee odoodoo. Nayo mo molee howadoloso see hamamee tenelai tebile neme, ayo no sooloo dolone bige peegee dee takaso. ³³ Goo egeesee maga, nayo mo tou teli odoo hee sooloo dala diepi, tekepo meliyo,’ diso.

³⁴ Egeesee takoloso wiligi odoo oso komonolone o tou teli odoo ee neliga

¹18:24 talent goo eyo bei hagooso. Odoo heeso dugo 15 ma kulodu tou temelee eyo nei molee toowa talent deli hedebe teliso.

[§]18:28 denaliyus goo eyo bei hagooso. Odoo heeso beeamdeiyepo mapoo tou too eyo nei molee ko denaliyus deli hedebe teliso.

moso gidebeli odoo mapoo teneeso, diayo yo neliga moso mapoo toosooloso dala tenelame. Osoloso yayo nei tebia hedebe egesi yimapoo teneega peegoo ka tamagalame.”

³⁵ Yesuye to hagee taka koodobuloso see odoo mapoo egeesee takaso, “Esiga niyo nee sooloo ma kuloduga tei too odoo eyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, wiligi odoo oso o tou teli odoo mapoo moodoo egesi masi nei mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso nimapoo egeesee moodoolaiso.”

Sobo huloso pegeli goo ee eligi

(Maka 10:1-12)

19 Yesuye goo hagee takoloso koodobuloso Gelili mi poogoloso see Yudiya mi mapoo dulone Yoden howo daloso diso. ²Yo omapoo dime, odoo mooloogoodoo oso yo dodomo diso. Esemee Yesuye paiye dima kulodu melee susuga ee tekepo paso.

³Esemee beeamee omapoo Pelisi odoo aboso sibilesa Yesu mapoo gamenee kukulo agalame yimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo sobo huloso wulo goo hee maga osobo pagalai tei molosomo?” diso.

⁴Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba Godeeyo to hesigeleyo? Godeeye mipoo hagee moodoo beeamee mapoo giso sabolo sobo sabolo moodoso. ⁵Osoloso Godeeye egeesee takaso, ‘Esiga gisoso ama dio owee dio poogoloso see osobo sabolo hedebe doloso badalaiso. Osoloso obakadio su hedebe doloso dabalaiso,’ dee takaso.

⁶Esiga diayo debee ee ma kulodu diba bakadio nee, esino diba see olo hedebe doloso ka doso. Esiga Godeeye diba hedebe di goo ee see odoo heeso domo na pi.”

⁷Esino Pelisi odooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga Mosese-eye takolone sobo pagalame gooleega,

sobo pegeli peipa mapoo hoguguloso sobo egee pagalai soowa dee ka takayo?” diso.

⁸Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Moseseeye egeino yayo eligi goo mapoo niyo mesilega poogolo neme, bige, sobo pagalai soowa dee ka taka. Esino bei mooloogoo beeamee mapoo sobo huloso pagalai goo ee Godeeye takele. ⁹Esiga ayo nimapoo taka, gisoso osobo na peegee. Esino sobo oso giso hee sabolo hedebe daga, omoye osobo egee pagalai tei mauwe. Esiga gisoso wulo goo hee maga osobo poogoloso see sobo hee huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso.”

¹⁰Esemee Yesu o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Esiga gisoso wulo goo hee maga osobo pagalai ee tei daga, gisoso sobo hulei tekeponee,” diso.

¹¹Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Goo hagee odoo susuga oso dadalai tebile. Esino hedebe Godeeye kitulugu tenee odoo oso goo hagee dadalai tebia. ¹²Bei, odoo aboso sobo huloso holo sooloogamagalai tebile. Bei, diba dibada oweeye ho mauwe soomagooga. Goo egeesee maga diba sobo koo huli. Osoloso odoo abo ho tigaga diba sobo koo huli. Esino odoo aboso Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo maga sobo koo huli. Esiga edebeeyo sobo huli eyo goo maga ayo eligi goo ee talai tebia daga, yo goo ayo eligi hagee medee dadalai tekepo.”

Yesuye holaiso pidi

(Maka 10:13-16, Luka 18:15-17)

¹³Odoo aboso owolo dio Yesu mapoo iyado simiso, Yesuye o deeso diba sigolone diba Godee mapoo takalame. Esemee o hamamee dili odoo diayo goo hagee ogoloso hamaga takaso. ¹⁴Esemee Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Holaiso amapoo

sibadee dee, diba na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadileiso,” diso. ¹⁵ Osoloso yayo o deeso diba sigolone Godee mapoo takoloso see mi hee mapoo diso.

Bi bei odoo

(Maka 10:17-31, Luka 18:18-30)

¹⁶ Odoo heeso Yesu mapoo sibileso egeesee takaso, “Eligili odoo, ayo ogoo goo tekepo ee toga, badoboso kookaiyo gie badeli ka talaiyo?” dee takaso.

¹⁷ Esem e Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame nayo sibileso goo tekepo talai goo maga amapoo ka woosoowala? Hedebe Godeeye tekepo ka badoso. Esiga no badoboso kookaiyo gie badeli talai goomogoga, no tei magoo goo ee medee deede.”

¹⁸ Esem e odoo ogoso egeesee takaso, “Tei magoo kagee takala?” diso.

Esem e Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo na wooloome, osoloso adaba kooka sobo sabolo hedebe dee na see, osoloso adaba bi heli na te, osoloso odoo hee mapoo gamene na gigidi, ¹⁹ osoloso nama dio noowee dio oso taka to mapoo mesie, osoloso nee su no nediliyo egee sooloo dolo egesi masi nee odoo hee nosee egeesee sooloo dele.”

²⁰ Esem e odoo gie kauwa ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Tei magoo goo susuga ayo tobuloso medee deedeeso. Esino ayo see ogoo goo hee ka moodoolaisomo?” dee takaso.

²¹ Esem e Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No medee teedee badalai goomogoga, nee bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee toloso odoo bi mauwe mapoo tenee. Nayo egeesee seega, Kei mi mapoo bi bei nee hu sabolo malaiso. Osoloso a dodomo sibe,” diso.

²² Esem e odoo gie kauwa ogoso Yesuwo to duloso diya goohele sabolo diso. Bei, yo bi bei doloso badebeiga.

²³ Esem e Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilei diya kalawa. ²⁴ Esiga ayo nimapoo see tobu taka, dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadilei kalawa. Esino bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa toowa,” diso.

²⁵ Esem e o hamamee dili odoo oso yayo eligi goo hagee duloso diya dio dulone egeesee takaso, “Goo egee diya kalawadoo. Esiga odoo agayo gadileisomo?” diso.

²⁶ Esem e Yesuye dimapoo bolone egeesee takaso, “Edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo pidilei tebile. Esino Godee yo tebia. Bei, goo susuga yayo moodoolai haga kalawanee,” diso.

²⁷ Esem e Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibada bi susuga hoogoo poogoloso nayo di hamamee deede simiso. Esiga iba nei ogoo bi talaiyo?” diso.

²⁸ Esem e Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Godeeye goo susuga see dia moodoolai beeam e mapoo, Odoo Holo ayo wiligi doloso badeli mi mapoo badalaiso. Osoloso beeam e omapoo mo hamamee dili odoo 12 niba nosee wiligi odoo oso bili 12 mapoo dobolone, Isalael odoo bala 12 ee niyo gidabalaiso.

²⁹ Osoloso odoo agayo emei dio, omolo dio, omoo dio, ama dio, owewe dio, owolo dio, osoloso dia mi sabolo, dia moso poogoloso mo goo tomo siloga, diba nei toowa talaiso. Osoloso diba kookaiyo badoboso gie badeli talaiso. ³⁰ Esiga odoo abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see diba hamamee dabalaiso. Esino odoo abo

epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso.”

**Tou teli odoo eyo goo
maga wudu taka**

20 “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Homolee eyo amaye gesikolodee tou teli odoo gilimalame diso, diayo o homolee geleipi ko segei mapoo tou talame. ² Osoloso yayo odoo abo ogoloso yibolo hodobo to moulосо goomoga magooso, beame hedebe mapoo diayo tou too eyo nei odoo hedebe hedebe dimapoo molee ko** hedebe tenelame. Osoloso diba tou talame diye diso.

³ Osoloso homolee eyo amaye osoko howo 9 domo mapoo yo see wedi dileso egeino, odoo abo tou telega wulo tebisamolome egeiso. ⁴ Esemе yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niba see mo homolee mapoo tou talame di. Eseega ayo habe nimapoo niyo tou too eyo nei molee tebia tenelaiso,’ diso. ⁵ Esemе diba tou talame diso.

Osoloso beame hedebe omapoo osoko oo domo tooboome, odoo abo gilimado dileso o homolee mapoo tou teye diso. Osoloso beame hedebe ososee osoko howo bakadio hedebe di mapoo, yayo see tobu odoo abo gilimado dileso o homolee hedebe omapoo tou teye diso. ⁶ Osoloso beame hedebe omapoo osoko howo dee tiadoo mapoo tooboome, yo see wedi dileso egeino, odoo abo tou telega wulo tebisamolome egeiso. Esemе yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niba kasalame tou telega beame toowa wulo hamapoo mosoowe ka tebisamalala?’ diso.

⁷ Esemе diayo nei egeesee takaso, ‘Odoо heeso imapoo o tou teye dee takele,’ diso. Esemе yayo dimapoo

egeesee takaso, ‘Niba noseе mo homolee mapoo tou talame sibe,’ dee takaso.

⁸ Esemе habe homolee eyo amaye o tou teli eyo wiligi odoo mapoo egeesee takaso, ‘Homolee ma kulodu tou telagali odoo gilimadoloso dia tou too eyo nei molee tenee. Esiga nayo nei molee teneega, tou talame hamameedee sibili odoo mapoo daga malalo ka tenee,’ dee takaso.

⁹ Esemе tou teli odoo oso dia nei talame sibilesо moolоogoodоome, odoo tou talame hamameedee sibili dimapoo tou too eyo nei molee ko hedebe hedebe di teneeso. ¹⁰ Osoloso gesikolodee odoo daga malalo tou talame diyadee oso goo egee ogoloso diayo goolee, diba dia tou eyo nei toowa talaiso, dee goolone debeiso. Esino diba onosee molee ko hedebe egesi tooso. ¹¹ Diba molee egee tolosо gowoolone homolee eyo ama mapoo egeesee takaso, ¹² ‘Iba beame toowa osoko pa mapoo tou toowa telagameleeso. Esino odoo hagee bia wulo osoko howo deiypе mapoo tou ka too. Esino nayo kasee maga molee dimapoo tenee hedebe egesi masi imapoo ka tonowala?’ diso.

¹³ Esemе homolee eyo amaye dima kulodu odoo hee mapoo egeesee takaso, ‘Emegei, ayo goo tokenee hee namapoo moodoole. Bei, no beame hedebe mapoo tou too eyo nei molee ko hedebe egesi masi talai doloso tou talame goomoga magooso. ¹⁴ Esiga nee molee egee tolosо di. Ayo molee namapoo tenee hedebe egesi masi odoo abo mapoo tenelai a goomogo. ¹⁵ Bei, mo molee oso mawo goomoga goo ee talai tekepo. Esino kasee maga goo tekepo ayo moodoo ee ogoloso, nayo amapoo ka komonowala?’ dee takaso.”

¹⁶ Esemе Yesuye see egeesee takaso, “Esiga odoo abo epedee hamapoo

**20:2 molee ko hageeyo hu ee denaliyus (Matiyu 18:28 mapoo ege).

malalo hagee do ee see diba hamamee dabalaiso. Esino odoo abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso.”

Yesu eyo talai goo ee see tobu taka

(Maka 10:32-34, Luka 18:31-34)

¹⁷ Yesu Yolusalem mapoo polone o hamamee dili odoo 12 peegoo gilimado dilesos dobolone dimapoo egeesee takaso, ¹⁸ “Goollee! Iba Yolusalem mapoo olo duso. Omapoo Odoo Holo a Yu odoo dia tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo mo goo meediloso ayo talai goo ee takalaiso. ¹⁹ Osoloso Yu odoonee oso a tolosos manolone woolaiso. Osoloso a woomo dilesos homo bulubo magoo ma dokodoo yogusos enigileiso. Esino a bi ma kulodu ta molosos beeam bakadio hedebe di mapoo see gie badeli tolosos hogadileiso.”

Yemes dio Yonee dio egee bia dia oweeye goomoga goo ee ogo taka

(Maka 10:35-45)

²⁰ Osoloso Sebediyo owolos Yemes dio Yonee dio oweeye gilimadolosos Yesu mapoo simiso. Osoloso oweeye goomoga goo ee Yesu mapoo ogo takalame, o homos beiyopoo gasuwolosos badebeiso.

²¹ Esemes Yesuyes yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo ogoos goo takalame ka simiyo?” diso. Esemes yayo Yesu mapoo nei egeesee takaso, “Nayo wiligi dolosos badalais mi mapoo mo holo bakadio hagee heesos nees dees deede dokolos bado, osoloso hees nees dees dobusu dokolos bado dalais tekepows?” dees takaso.

²² Esemes Yesuyes dimapoo egeesee takaso, “Niyo egee takoo goo ee niba koo gooleedo,” dees takaso. Osoloso yayo Yemes dio Yonee dio mapoo egeesee takaso, “Dala toowa ayo talame egee

molo niba nosees egeesee talais tebiayows?” diso.

Esemes diayos nei egeesee takaso, “O. Iba tebia,” dees takaso.

²³ Esemes Yesuyes nei dimapoo egeesee takaso, “Tei takoo, niba nosees dala hageesee talaiso. Esino mo dees deede dokolos dabalais odoo sabolos, osolosos mo dees dobusu dokolos dabalais odoo hesigilei amapoo kitulugos mauwe. Esino hedebe mo Mayes hesiga odoo oso mi amapoo dabalaiso.”

²⁴ Egeesee ma kulodus Yesu o hamamee dili odoo abo 10 oso tos hagees dulosos Yemes dios Yonees dios mapoo diya kamanaso. ²⁵ Esemes Yesuyes o hamamee dili odoo susugas gilimadolosos dimapoo egeesee takaso, “Yus odoonees dia wiligi odoo oso dima hemidus debelis odoo ees kitulugos sabolos gidebelis. ²⁶ Esino nima kulodus egeesee salais tekepones. Esiga nima kulodus edebeeyos toowas dolosos badalais goomogoga, yos tou teli odoo masi mesies sabolos odoo abo halo tou tolone ka badebees. ²⁷ Osolosos edebeeyos malalos badalais goomogoga, yos tou wulayos teli odoo masi odoo abo halo tou tolone ka badebees. ²⁸ Bei, Odoo Holo ayo mipoo hamapoo simi hagees edebeeyos a pidilames ka sibiles. Esino ayo odoo pidilames ka simi. Osolosos odoo susugas Godees mapoo iyados sibilames a talames ka simi.”

Yesuyes odoo howo neliga bakadio tekepo pa

(Maka 10:46-52, Luka 18:35-43)

²⁹ Yesu o hamamee dili odoo sabolos Yelikos mi poogolosos diyadagas molomes, odoo mooloogoodos toowas osos diba dodomos sibadeesos. ³⁰ Egeesee seemelee domos omapoo odoo howos neligas bakadios eli pees mapoo debeisos. Diayos Yesuyes simi goo ees dulosos tos neligidi egeesee takaso, “Lodees, Deibidiyo amawes, nayo iba sooloo dolone pidi,” dees takaso.

³¹ Esino odoo susuga oso dimapoo diya takolone egeesee takaso, “Niba to mauwe debée,” diso. Esino odoo susuga oso dimapoo egeesee takeme, diba dia to dulega see diya neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidi amawe, nayo iba sooloo dolone pidi,” dee takaso.

³² Esemé Yesúe omapoo kookoodoboloso diba iyadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo ogoo goo moodoolai goomogolo?” diso

³³ Esemé diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada howo tekepo moodee. Iba agalai goomogo,” dee takaso.

³⁴ Yesúe diba sooloo dolone dibada howo deeso sigeso. Esemé saga omapoo dibada howo tekepo poome, Yesúe di hamamee diso.

Yesúe Yolusalem mi mapoo di

(Maka 11:1-11, Luka 19:28-40, Yonee 12:12-19)

21 Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yolusalem mi koola mapoo dulone, Olipi mubi kumoo mi pepooko Betapage mapoo peledabaso. Diba omapoo peledoboloso dobolone, Yesúe o hamamee dili odoo bakadio malalo diye dolone egeesee takaso, ² “Niba mi hee malalo koogee mapoo di. Niba omapoo dilesa ogoga, donki be o pe sabolo dia mu mapoo ebigiso bagagoloso, omou mapoo bagagoo mologa saga agalaiso. Eseega niyo ebigi pidiga poogoloso amapoo hado sibe. ³ Egeesee ma kulodu odoo heeso nimapoo takooga, niyo nei yimapoo egeesee takee, ‘Lodeeye donki be bakadio egee goomogogona,’ dee takee. Egeeseega odoo ogoso saga nimapoo takolone donki be egee hado diye dalaiso,” diso.

⁴ Esiga goo hagooso peledaba ee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso to taka sabolo tebilame ka see. Bei, yayo egeesee takaso,

⁵ “Niyo Yolusalem mapoo debeli odoo mapoo takee, ‘Ege, nibada wiligi odoo nimapoo olo sibo.

Yo mesie taba. Yo donki be pepooko mapoo buloso ka siboso.”

⁶ Esemé Yesu o hamamee dili odoo bakadio oso Yesúe taka goo ee tobuloso moodooso. ⁷ Diba dilesa donki be owee sabolo osoloso o pe sabolo hado simiso. Osoloso dibada kekeisu dugo tigadoloso donki be dia waki ma dokodoo palagaloso, Yesúe omapoo peleso biaso. ⁸ Esemé odoo mooloo-goodoo toowa oso dia kekeisu dugo tigadoloso eli domopoo palagamo dime, odoo aboso weiyo kookooloso Yesúe sibilei eli mapoo palagamo diso. ⁹ Esemé Yesúe donki be ma dokodoo buloso dimolome, malalo diyadee odoo sabolo osoloso Yesu ma hamamee sibadee odoo oso to neligidi egeesee takaso,

“Iba Deibidiyo amawe mapoo goomogo. Odoo Godeeye hu maga kitulugu sabolo egee sibo yo Godeeye pidiye dee.

Kei mi ma doko hodoo badeli Godee mapoo goomogo,” dee takagamo diyadeeso.

¹⁰ Yesu Yolusalem mi ma kulodu gadime, odoo susuga omapoo debei oso diya dio dulone egeesee takaga meleeso, “Hagee odoo ogubele?” dee takaso.

¹¹ Esemé odoo mooloo-goodoo oso nei egeesee takaso, “Hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yesu oso. Yo Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko maga ka siboso,” diso.

Yesúe Yu odoo dia tei moso ma kuloduga odoo peegoo hasisobugu

(Maka 11:15-19, Luka 19:45-48, Yonee 2:13-22)

¹² Yesúe Yolusalem mapoo sibileso tei moso mapoo peleso egeino, odoo susuga oso tei moso tegei ma kulodu gala sabolo bi abo sabolo neiso telaga

molome egeiso. Yo goo egee agalai gowoolone, yayo moso ee ma kulodu melee bi eyo ama sabolo osoloso bi ee telaga odoo sabolo peegoo hasisobuguso. Osoloso molee piligeli odoo dia debi pooba sabolo bidigebuguso. Osoloso molo huyado sibilesi nei moleeso teli odoo susuga oso bili pooba sabolo bidigebuguso.

¹³ Osoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takoso, ‘Mo tei moso ee edebeeyo sibilesi Godee mapoo takeli moso,’ diso.

Esino niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoo oso mada wuli moso ka poso,” diso.

¹⁴ Egeesee seemelee beame omapoo Yesu tei moso ma kulodu badoboome, howo neliga odoo abo sabolo, osoloso odoo bagi dagapoogoo yimapoo sibadeeso. Esemé yayo diba tekepo paso.

¹⁵ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo oso Yesuye goo toowa opusomo di moodoomo silee ogoloso diya kamanaso. Egeeseelone holaisoso tei moso ma kulodu dobolone toso neligidi takolone egeesee takaso, “Deibidiyo amawe Yesu mapoo goomogo,” dee takaga melee duloso diayo dimapoo diya goweso. ¹⁶ Osoloso diayo see Yesu mapoo egeesee takaso, “No holaisoso to egee takoo medee dusomo?” diso.

Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “O. A duso. Esino niba Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigelega dosomo? Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takoso,

‘Godeeye holaiso sabolo osoloso holope oso o hu dokodoo poudilei goo ee dimapoo olo eligiso,’ dee takaso.”

¹⁷ Osoloso Yesuye diba poogoo dileso Yolusalem mi maga see Betani mi mapoo tilame diso.

Pigi homoso sia

(Maka 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Gesikolo Yesu Yolusalem mapoo see wedi dulone hodiaso. ¹⁹ Esemé dulone pigi homo eli palaga mapoo dime ko pa beleso agalame diso. Esino ko pel-ega wulo duwe molome egeiso. Esemé Yesuye pigi homo hamapoo egeesee takaso, “No see tobu ko palaime,” diso. Esemé epedee omapoo homo saga siaso.

²⁰ Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso dio dulone egeesee takaso, “Pigi homo hagee saga kasee siabele?” diso.

²¹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo tei toloso dobolone goo goolee bakadio delega dogo, ayo homo hamapoo moodoo goo ee niba nose egeesee moodoolai tebileiso. Osoloso goo hedebe hagoonosee talai tebile. Esino niyo goo toowa abo moodoolaiso. Egeeseelone niyo mubi hamapoo takolone ‘no nediliyo tadoloso howomoo mei’ dee takooaga, goo oso tei peledabalaiso. ²² Esiga niyo tei tolone Godee mapoo takooaga, yayo goo niyo howa eyo nei nimapoo tenelaiso.

Yesuye kitulugu maga woosa

(Maka 11:27-33, Luka 20:1-8)

²³ Yesu see Yu odoowo tei moso mapoo peleso Godeeyo to odoo susuga mapoo eligimolome, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso sibilesi Yesu mapoo egeesee takaso, “No agamo kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala? Odoo agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?” diso.

²⁴⁻²⁵ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Anosee woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Odoo agayo Yonee mapoo kitulugu ka teneeyo, yayo odoo howo olugulame?

Kitulugu Godeeye teneeyo o, edebeeyo teneeyo? Esiga niyo to eyo nei amapoo takooga, anosee ayo kitulugu toloso hagee silo eyo goo ee nimapoo ka takalai,” diso.

Eseme diayo to hagee duloso dieso nediliyo to moulone egeesee takaga meleeso, “Iyo kasee takalaisomo? Iyo takolone Yoneeye kitulugu ee Godeeye teneedoo, dee takooga, see nei Yesuye imapoo egeesee takalaiso, ‘Niba bei kasame Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?’ dalaiso. ²⁶ Osoloso iyo takolone kitulugu odoo maga simigo daga, odoo susuga oso imapoo diya kamanalaiso. Bei, odoo susuga oso takolone Yonee yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo deliso.” ²⁷ Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeye kitulugu too goo eyo bei, iba gooleedelee,” dee takaso.

Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Esiga ayo goo hagee moodoomo silame kitulugu too hagee nimapoo takalaime,” diso.

Yesuye holaiso bakadio eyo goo maga wudu taka

²⁸ “Esiga niba goo hamapoo kasee gooleesomo? Odoo heeso o giso holo bakadio gilimadoloso debeiso. Esiga yayo daga holo mapoo egeesee takaso, ‘Mo holo, no epei geleipi ko segei homolee mapoo tou talame di,’ dee takaso.

²⁹ Esino giso holo oso nei egeesee takaso, ‘A gowoo,’ diso. Esino yo see hamamee o goo goolee su wuduloso tou talame diso.

³⁰ Osoloso amaye see tobu owolo hee mapoo dilesa egeesee takaso, ‘No geleipi ko segei homolee mapoo tou talame di,’ dee takaso. Eseme owoloye nei egeesee

takaso, ‘O. A tou talame dileiso,’ diso. Esino yo dilega poogooso.

³¹ Esiga holaiso bakadio hagee bia hee kaso amaye goomoga goo ka toowo?”

Eseme tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso yimapoo egeesee takaso, “Daga holo oso amaye goomoga goo ee tooso,” dee takaso.

Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Tekisi molee teli odoo sabolo osoloso domo silesibili sobo oso daga diayo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadulone hee niba peegoo pagalaiso. ³² Bei, Yoneeye nimapoo goo tekepo eligime, niyo o to duloso tei tele. Esino goo tokenee teli odoo hagee bia oso Yoneeyo to duloso tei tooso. Osoloso niyo diayo tei too goo ogoloso goo goolee su wuduloso Yoneeyo to mapoo tei tele poogooso.”

Odoo tokenee bali eyo goo maga wudu taka

(Maka 12:1-12, Luka 20:9-19)

³³ “Osoloso see hee hagee wudu takoo dui. Beeame heeso homolee eyo amaye homolee mapoo geleipi ko segeiso, osoloso pee maga beleeso. Osoloso ko i debilame yo ou poogoloso homolee egee gibalalame doko moso tegeiso. Osoloso yayo homolee bali odoo^{††} abo mapoo beye doloso, yo see mi eli sage mapoo badalame diso. ³⁴ Yo omapoo dilesa badoboome, homokoko palagaloso olo bi moodoogaso. Eseme yayo o tou teli odoo abo mapoo takolone o homolee mapoo dilesa homokoko egee gooloogaloso o hodio ee yimapoo tosi-beye diso. ³⁵ Esino homolee bali odoo oso diayo sibadee ogoloso diba toloso, hee wulo woomele poogooso. Osoloso

^{††} **21:33 homolee bali odoo:** odoo hagee bia oso homolee mapoo tou too eyo nei homokoko gooloogaloso hodio diayo teliso. Osoloso hodio homolee eyo amaye teliso.

heeno wulo wooloomaso, osoloso hee yoso wooloomaso. ³⁶Eseme homolee eyo amaye goo hagee duloso see tou teli odoo bei diyadeeye diso. Esino homolee bali odoo oso diba noseetoloso woomele poogoloso abo yoso piluguso. ³⁷Eseme see hamameedee owolo diye dolone egeesee gooleeso, 'Homolee bali odoo oso mo holo mapoo mesilone yo wooloomalaime,' dee gooleeso.

³⁸Esino homolee bali odoo oso homolee eyo amayo owoloye simi ee ogoloso dieso nediliyo egeesee takaga meleeso, 'Holo hagooso hamamee ama toga, yayo geleipi ko segei hagee talaiso. Esiga geleipi ko segei hagee see iyo talame yo wooloomamo,' dee takaso.

³⁹Eseme diayo holaiso hagee homolee maga peegoo ido dilesos wooloomaso.

⁴⁰Esiga homolee eyo amaye sibilesos o homolee bali odoo mapoo kasee moodoolaisomo?"

⁴¹Eseme tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso nei egeesee takaso, "Homolee eyo amaye sibilesos homolee bali odoo wooloomalosos see bali odoo abo mapoo beye dalaiso. Osoloso odoo egee bia osos homokoko gooloogalais beeame mapoo homokoko gooloogalosos homolee eyo ama mapoo hodio tenee demelaiso."

⁴²Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigeleyo? Bei, omapoo egeesee takooso,

'Moso tegeli odoo oso omou gowoolone togobugu

oso see epedee hamapoo mosos omu domo pupodoo ka moloso.

Esiga goo hagee Lodeeye ka moodoo.

Esiga iba goo hagee ogolosos howoodolone tekepo deeso.'

⁴³Esiga ayo nimapoo taka. Godeeye wiligi dolosos badeli goo ee nimaga peedee dolosos, see Godeeye goomoga goo tomos silesibili odoo omapoo tenelaiso. ⁴⁴Es-

iga odoo agayo omou omapoo takodi bugulosos homodobuoga, yo ki gebisa pagalaisos. Osolosos omou osos odoo hee bulugu magooga, odoo egee balados dileisos," dee takaso.

⁴⁵Eseme tei mosos wiligi odoo tebisa sabolo osolosos Pelisi odoo osos Yesuye wudu taka goo ee dulosos "ibada goo takolone bado," dolosos egeesee gooleesos. ⁴⁶Egeeseelone diayo Yesu talai eli esiasos. Esino odoo susugas osos Yesu yo tei Godee magas to tolosos kokodos takomos sili odoo dolosos takolone debei ee dulosos, diayo yo talai ebiasos.

Sobo hu wo ne maga wudu taka

(Luka 14:15-24)

22 Eseme Yesuye see tobus wudu takolone, tei mosos wiligi odoo tebisa sabolo, osolosos Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, ²"Godeeye wiligi dolosos badeli goo ee egeesee molosos. Wiligi odoo taba eyos owoloye sobos hulei magas nei toowa mopoodos dooso. ³Yos nei mopoodos koodobulosos osos tou teli odoo diye dolone egeesee takaso, 'Odoo dagas ayo nei mopoodos hamapoo sibilame takas ee niyo hamapoo gilimados sibe,' disos. Esime osos tou teli odoo osos to hagee todilesos odoo egee bias dimapoo takanos, dibas sibilei gowesos. ⁴Eseme yos to egee dulosos, wiligi odoo taba osos osos tou teli odoo abos see tobus diye dolone egeesee takaso, 'Niba dilesos odoo dagas ayo sibeyes dee takas mapoo to egeesee takeeyes disos, "Be hus olos piligulosos molosos, osolosos nei olos mopoodos dolosos molosos. Esiga nibas sobos hus wo ne mapoo sibadeeyes," dee takees,' disos. ⁵Eseme diayos to hagee todilesos takanos, odoo abos to hagee dulosos gowoolone see dias tou talame diyadeesos. Egeeseelone, odoo abos dias homolee mapoo diyadeesos. Osolosos odoo abos dias bis neisos teli

moso mapoo diyadeeso. ⁶Eseme see odoo aboso to hagee duloso wiligi odoo taba o tou teli odoo ee toloso piliguso. ⁷Eseme wiligi odoo taba oso goo hagee duloso diya komonolone o ha teli odoo mapoo egeesee takaso, 'Emegei piligili odoo hagee bia piliguloso dia mi onosee dou gigaleege,' dee takeme, di-ayo egeesee moodoso.

⁸Eseme wiligi odoo taba oso o tou teli odoo mapoo see egeesee takaso, 'Nei tooowa olo mopoodoo doloso moloso. Esino odoo ayo gi hagee bia ee dia goo tokenee maga hamapoo sibilei tebile. ⁹Esiga niyo dilesos mi domo omapoo sile-sibulone odoo susuga wo nalame gilimado sibe,' diso. ¹⁰Eseme o tou teli odoo oso dilesos odoo susuga gilimadoloso wo nalame sibadeeso. Egeeseelone goo tekepo teli odoo sabolo, osoloso goo tokenee teli odoo sabolo sibadeeso. Eseme odoo moso ee ma kulodu diya muguleso.

¹¹Esino wiligi odoo taba oso moso ee ma kulodu odoo agalame gapeleso egeino, odoo hee sobo hu wo ne mapoo kali bi ee kelega sibilesos badoboome egeiso. ¹²Eseme wiligi odoo taba oso yimapoo egeesee takaso, 'Emegei, no sobo hu wo ne mapoo kali bi ee kelega hagee bado, no moso hagee ma kulodu kasee gasimiyo?' diso. Esino odoo egee to nei takele.

¹³Eseme wiligi odoo taba oso o tou teli odoo abo mapoo egeesee takaso, 'Odoo hagee dee sabolo homo sabolo tiso tialogoloso moso peegoo neliga mapoo to-gobigi. Yo omapoo badolone pisa sabolo mei gisile sabolo badalaiso,' diso.

¹⁴Esiga Godeeye odoo susuga yimapoo sibilame gilimolone ka badoso. Esino yo wulo odoo abo ono ka hesiga moloso."

Sisa mapoo tekisi molee tenelai

(Maka 12:13-17, Luka 20:20-26)

¹⁵Osoloso Pelisi odoo oso peegoo dilesos Yesu kukulo agalame to mousos, yayo to tokenee takooga yo ka talame. ¹⁶Egeeseelone diayos dia hamamee dili odoo sabolos osoloso Helodeeyo hamamee dili odoo sabolos Yesuye badebei mapoo diye diso. Eseme odoo egee bia oso dilesos Yesu mapoo egeesee takaso, "Eligili odoo, iba gooleedoo, no tei goo moodeli odoo. Osoloso nayo Godeeyo goo eligilone hedebe tei goodee ee eligili. Osoloso no odoo bolos koo ebili. Osoloso no odoo su mapoo koo egeli. ¹⁷Esiga nayo kasee gooleedo? Imapoo takee, iyo Loum gamalee wiligi odoo Sisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowo?" dee takaso.

¹⁸Yesuye diayos goo tokenee moodoolame to mou goo ee yo olo gooleedolosos dimapoo egeesee takaso, "Niba goo bakadio gweli odoo. Bei kasee maga niyo a kukulo agalame ka sala? ¹⁹Esiga niyo tekisi molee magalame mooloogoo molee kos hedebe amapoo eligi." Eseme diayos molee kos hedebe yimapoo tosimiso. ²⁰Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Molee hamapoo agamos mudu sabolos osoloso agamos hu oso ka mololos?" diso.

²¹Eseme diayos nei egeesee takaso, "Sisayos mudu sabolos osoloso o hu oso ka molo," diso. Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Niyo Sisayos bi ee Sisa mapoo tenee, osoloso Godeeyo bi ee Godee mapoo tenee," dee takaso.

²²Diba to hagee duloso diya howoogadolosos Yesu poogoo diso.

Ta maga hogabili eyo goo maga Yesu mapoo woosa

(Maka 12:18-27, Luka 20:27-40)

²³Osoloso beeamos omapoo Sedisi odoo abo oso Yesuye badebei mapoo

sibadeeso. Odoo hagee bia oso takolone, “Odoo wedia see hogabileime,” dee takeliso. Esemе diayo Yesu mapoo sibilesо egeesee takaso, ²⁴“Eligili odoo, tei magoo Moseseeye hogugu oso imapoo egeesee takоoso. ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei tayo osobo bau ee huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,’ diso. ²⁵Esiga odoo heeso giso holo 7 soomagooso. Osoloso daga emeiye sobo huso. Osoloso yo holo soomagelega taso. Esemе omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. ²⁶Esino yinosee holo soomagelega taso. Esemе see omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. Esino yinosee holo soomagelega taso. Egeeseelone giso holo 7 susuga hagee bia oso holo soolooga magelega wediaso. ²⁷Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. ²⁸Esiga odoo wedia maga see hogogadilei beeame mapoo sobo egee tei odoo agamo osobo dalaisomo? Bei, giso 7 oso sobo hedebe hagee huso,” diso.

²⁹Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba goo dooboo gweli odoo. Bei, niba Godeeye kitulugu sabolo osoloso o to sabolo gooleedelega ka doso. ³⁰Bei, odoo wedia ee bi maga see hogogabuoga, diba see sobo huleime, osoloso giso obileime. Esino diba see Godeeyo momaiye oso Kei mi mapoo egee do egesi masi dabalaiso. ³¹Esiga niba Godeeye odoo wedia see hogogadilei eyo goo maga taka to hogugu hagee hesigeleyo? Bei, yayo egeesee takaso, ³²‘A Eibalahameeyo Godee, Aisekeeyo Godee, osoloso Yekobowo Godee doloso ka badoso,’ dee takaso. Esiga Godee hagee odoo wedia eyo Godeenee. Haye, odoo gie egee do eyo Godee.” ³³Esemе odoo susuga oso Yesuye eligi goo hagee duloso diya howoogadooso.

Tei magoo kaso toowa ka molosomo?

(Maka 12:28-34, Luka 10:25-28)

³⁴Sedisi odoo oso Yesuye taka eyo nei takalai tebile poogoo ogoloso Pelisi odoo susuga diesono hodobo mooloo-goodoloso to mouso. ³⁵Osoloso mooloo-goodoo omaga tei eligili odoo heeso Yesu kukulo agalame yimapoo sibilesо egeesee takaso, ³⁶“Eligili odoo, Moseseeye tei magoo ma kulodu tei magoo kaso diya toowa ka molosomo?” diso.

³⁷Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso,

“Nayo nee wiligi odoo Godee diya goolee,
nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo,
osoloso nee dioso goolee sabolo,
osoloso nayo goo goolee oso diya goolee.’

³⁸Esiga tei magoo susuga ee ma kulodu tei hedebe hagooso daga malalo diya toowa ka moloso. ³⁹Osoloso ee ma hamamee tei magoo toowa egesi masi hee hagooso,

‘Nayo no nediliyo diya egee goolee,
egeesee goolone nee odoo noseе diya egeesee goolee.’

⁴⁰Esiga Moseseeye tei magoo susuga sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso to hogugu susuga eyo bei ee tei magoo bakadio hamapoo moloso.

Keliso agamo owolowo?

(Maka 12:35-37, Luka 20:41-44)

⁴¹Pelisi odoo hodobo mooloo-goodoloso osee doboome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, ⁴²“Niba Kelisowo goo maga kasee gooleesomo, yo agamo owolowo?” dee takaso. Esemе diayo egeesee takaso, “Deibidiyo amawe,” diso.

⁴³Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Bei kaseme Deibidiye Dio Tei

maga takolone Keliso yo Lodee dee ka takayo? Bei, Deibidiye egeesee takaso, ⁴⁴‘Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

Esiga nayo badolone namapoo ha teli odoo ee ayo dagadileiso,’ diso.

⁴⁵ Esiga Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esiga kasee maga Keliso yo Deibidiyo amawe dee ka seeyo?” diso. ⁴⁶ Esemee odoo heeso o to su mapoo to nei hee takele. Esiga beame domopooga dulone, odoo susuga oso Yesu mapoo woosalai obulone yimapoo hee woosele poogooso.

Yesuye tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo dia goo ee eligi

(Maka 12:38-39, Luka 11:43-46; 20:45-46)

23 Esemee Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo, osoloso o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ² “Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo oso Moseseeye tei magoo nimapoo ee eligilei dimapoo kitulugu moloso. ³ Esiga dibada to mapoo mesimo silesibulone, diayo taka goo ee tolone debbee. Esino diayo suso goo moodeli ee ogoloso niyo na peedee. Bei, diayo tei ma goo ee nimapoo eligilino, see dieso suso koo edidili. ⁴ Esiga diayo tei eligi goo oso odoo mapoo hegi toowa teneliso. Osoloso diayo emegei pidilone hegi su ee see dieso koo teli.

⁵ Esiga goo susuga diayo moodoo ee wulo edebeeyo agalame ka moodeli. Osoloso diba Godeeyo to abo hogugu ee debege masi diya toowa kaloso ee ma kulodu sooloso edebeeyo agalame silesibiliso. Osoloso edebeeyo agalame, diayo howo gisilone, kali dugo su mapoo

ti sage bagagoloso[‡] kalagaloso silesibiliso. ⁶ Osoloso ibada howo gisili moso ma kulodu, osoloso wo toowa ne mapoo diba medee malalo peleso bilei ono diya goomegeliso. ⁷ Osoloso mi domo mapoo edebeeyo dimapoo gawuloso emegei di to takooga ee dulei onosee diya goomegeliso. Osoloso odoo susuga oso diba eligili odoo dalame diya goomegeliso.

⁸ Esino odoo susuga oso nimapoo takolone eligili odoo dalai tekeponee. Bei, nibada eligili odoo hedebe ayo ka badoso. Osoloso nima kulodu odoo heeso dagadileiso koo badoso. ⁹ Osoloso mipoo hamapoo odoo heeyo hu dokodoo poudulone, yimapoo takolone ma dee na see. Bei, nibada Ama hedebe yayo Kei mi ma dokodoo ka badoso. ¹⁰ Osoloso odoo heeso nimapoo takolone wiligi odoo dalai tekeponee. Bei, nibada wiligi odoo hedebe Keliso aso. ¹¹ Esiga nima kulodu odoo hu toowa too oso nibada tou teli odoo doloso badalai tekepo. ¹² Osoloso odoo agayo dieso nediliyo diba si howolone dogo, nei Godeeye diba pepooko dalaiso. Esino odoo agayo dieso pepooko doloso dogo, diba nei Godeeye toowa dalaiso.”

Eeye-ee, tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo!

(Luka 11:39-52; 20:47)

¹³ “Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilei eli poolone ka dogo. Osoloso niba nosee omapoo koo gadili.

[¹⁴ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo sobo bauwe diba

[‡]23:5 *kali dugo su mapoo ti sage bagagoo*: Edebeeyo ti sage hagee ogoloso, Pelisi odoo diba Godeeyo howo woola medee tekepo, dee gweliso.

ebilame gamenee takoloso, dia moso sabolo bi sabolo niyo toloso omapoo dobolone, nibada goo gagaloso Godee mapoo taka diya sageliso, odoo aboso niba tekepo odoo dee goolame. Esiga goo egeesee maga niba nei dala toowa talaiso.]

¹⁵ Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, Yu odoonee oso see Yu odoo dalame niyo mipoo hamapoo odoo esiamo silesibiliga. Osoloso niyo odoo hee toloso goo tokenee niyo eligi oso yo diya tokenee peliso. Goo egeesee moodoo oso niyo yo Dou mi mapoo ido duso. Bei, goo tokenee yayo too oso goo tokenee niyo too ee dagadilesio moloso.

¹⁶ Niba odoo howo neliga oso odoo abo gilimado di masi gilimado duso. Esiga Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo egeesee eligiliso, 'Odoo heeso to magolone tei moso eyo hu sabolo tei yeli ee goo haga toowanee,' deliso. 'Esino edebeeyo tei moso ma kulodu molee egee molo eyo hu sabolo tei yeli goo ono diya toowa,' deliso. 'Esiga see hamamee to magoo ee na gababie,' deliso. ¹⁷ Niba howo neliga boobada odoo. Molee ee goo haga toowanee. Esino tei moso tegei oso goo diya toowa ka moloso. Bei, molee oso tei moso ma kulodu mologa, molee egee Godeeyo doloso ka moloso.

¹⁸ Osoloso niyo see egeesee eligiliso, 'Odoo heeso to magolone Godee mapoo emegeidi bi tenelame nei sili dosulu tei moso ma kulodu egee molo eyo hu sabolo tei yeli ee goo haga toowanee,' deliso. 'Esino yayo to magolone dosulu mapoo emegeidi bi magoo eyo hu sabolo tei yaga, goo ono diya toowa,' deliso. 'Esiga see hamamee to magoo ee na gababie,' deliso. ¹⁹ Niba odoo howo neliga masi. Tei moso ma kulodu bi dosulu mapoo egee molo oso

goo toowa koo moloso. Esino dosulu oso goo toowa ka moloso. Bei, emegei di bi teneli ee dosulu mapoo mologa, Godeeyo doloso ka moloso. ²⁰ Esiga odoo agayo to magolone dosulu eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe dosulu eyo hu sabolo koo yeli. Esino yo dosulu eyo hu sabolo osoloso dosulu mapoo emegeidi bi magoo eyo hu sabolo tei ka yeli. ²¹ Esiga odoo agayo to magolone tei moso eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe tei moso eyo hu sabolo koo yeli. Esino yo tei moso eyo hu sabolo osoloso ee ma kulodu badeli Godeeyo hu sabolo tei ka yeli. ²² Osoloso odoo agayo to magolone Kei mi eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe Kei mi eyo hu sabolo koo yeli. Esino Godeeyo hu sabolo osoloso yayo bili eyo hu sabolo tei ka yaso.

²³ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo Godee mapoo emegei di bi tenelame kobu sabolo, osoloso nai sabolo, osoloso bi abo pepuso mooloo-goo 10 egesi mageliso. Osoloso 10 ee ma kulodu hedebe Godee mapoo tenelone debeliso. Esino nei tei magoo ee ma kulodu goo toowa egee molo ee talai boobado bigiliso. Goo ee, tekepo goo talai, osoloso emegei sooloo deli goo, osoloso tei talai goo. Esiga goo toowa hagee tolone medee ka de-bee. Egeeseelone goo pepuso talai na boobado bigi. ²⁴ Niba odoo howo neliga oso odoo abo gilimado di masi ka gilimado duso. Niba kababoo nibada wo mapoo badoga ogoloso peegoo habigiliso. Esino be toowa kemol oso nibada mudugiyopoo tiamologa egelega poogoloso wulo sooloogeliso.

²⁵ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, nibada kapu sabolo osoloso peleta ee hedebe kolo ee hapoolone kulodu

hapelega pegeli, niba egesi masi doso. Bei, niyo hedebe kolo ono hapeli. Esino nibada sooloo ma kulodu bi goomegeli goo oso diya bei moloso. Osoloso niyo hedebe niso goomegeli goo ee tomo sile-sibiliso. ²⁶ Pelisi odoo niba howo neliga odoo. Niba daga nibada kapu sabolo osoloso peleta kulodu hapege. Egeeseega, kolo onosee dasegelega heliye malaiso.

²⁷ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niba odoo bi medee mopoodoo doloso meli egesi masi doso. Bei, odoo bi ee dokodoo medee tekepo mopoodoo deliso. Esino odoo bi ee ma kulodu odoo wediayo ki sabolo ku sabolo bei meliso. ²⁸ Egeeseelone odoo aboso niba ogoloso niba odoo tekepo gweliso. Esino niba goo bakadio gweli odoo. Bei, nibada kulodu goo tokenee bei moloso.

²⁹ Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo wedia dia bi ma dokodoo moso pepuso tagagaloso mopoodoo doloso doso. Egeeseelone Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo oso wedia eyo bi sabolo niyo medee mopoodoo doloso doso. ³⁰ Osoloso niyo see egeesee takolone doso, 'Ibada amawe diayo debei beame omapoo iba debei diepi, ibada amawe diayo Godee maga to tolosa kokodo takamo sili odoo ee pilugu sabolo hodobo hedebe delega pegeliyo,' deeso. ³¹ Esino niyo egeesee taka goo oso niso nediliyo takolone, Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo ee wooloomali odoo ee nibada amawe dio dee ka takooso. ³² Esiga goo tokenee namawe diayo bei mooloogoloso poogoo ee see niyo hosude. ³³ Niba hebiseyo owolo dio masi. Niba Dou mi mapoo egee du peegoo pia dabalai gooleesomo?

³⁴ Esiga ayo nimapoo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo, osoloso goo goolee tekepo gweli odoo, osoloso Godeeyo to eligili odoo sib-eye dalaiso. Esino niyo odoo abo piligileiso. Osoloso abo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Osoloso odoo abo Yu odoo dia howo gisili moso ma kulodu woolaiso. Osoloso odoo abo niyo dala tenelone dobolone, mi hee maga mi hee mapoo hasisobugu dolone dabalaiso. ³⁵ Esiga mipoo hamapoo nibada amawe diayo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo ee piligimo simiso. Egeeseelone diayo odoo tekepo Eibol woolooma maga bei mooloogooloso abaga simino Belekaya eyo owolo Sekelaya wooloomaso. Esiga diayo Sekelaya tei moso ogo osoloso Godee mapoo gala hu wooloso sili dosulu ogo doloso domopoo tobudume wooloomaso. Esiga nibada amawe dio oso daga hoo-goo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo pilugu eyo nei dala niyo talaiso. ³⁶ Esiga ayo nimapoo taka. Yu odoo epedee hagee do niyo, nibada amawe dio eyo tokenee eyo nei niyo talaiso."

Yesuye Yolusalem maga goohele

(Luka 13:34-35)

³⁷ "Yolusalem odoo, niba kasee maga Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo ee piliguloso, Godeeye nimapoo diye di odoo ee yoso ka enigeliyo? Kolokoloso o pe gilimadoloso medee egee wuo egeesee seelame, ayo beame susuga nowolo dio gilimadalai goomogeliso. Esino niba koo goomogelina. ³⁸ Esiga Yolusalem odoo, niba dui. Nibada tei moso tegei ee Godeeye poogoo duga, moso egee mosowe malaiso. ³⁹ Esiga ayo nimapoo taka. Niyo a see agalaime. Esino beame oso siboga niyo egeesee takalaiso, 'Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo Godeeye

yimapoo goomogoso,' dalaiso. Beeame omapoo niyo a see agalaiso."

**Yesuye tei moso tegei
guobigilei eyo goo ee taka**

(Maka 13:1-2, Luka 21:5-6)

24 Yesu tei moso poogoo dilesos di-molome, o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesos egeesee takaso, "Tei moso tekepo tegei hagee ege," diso. ²Eseme Yesuye egeesee takaso, "Niba goo susuga hagee medee ege. Ayo nimapoo taka. Moso hamapoo yo hedebeeso yo hee ma tobudoo molo agalaime. Esino yo susuga mi mapoo misigedibulosos molo agalaiso," diso.

Dala goo oso bei mooloogalai beeame

(Maka 13:3-23, Luka 21:7-24)

³Osolosos Yesu Olipi mubi ma dokodoo pelesos badoboome, o hamamee dili odoo dibusomos sibilesos yimapoo egeesee woosaso, "Tei moso guobigilei ogoo beeamesos ka guobigileiyo? Osolosos nayos sibilei mologas, malalos ogoo goosos ka peledabalaiyo? Osolosos mi hoo pagalais mologas, daga ogoo goosos imapoo ka eligileiyo? Nayos imapoo takee."

⁴Eseme Yesuye see dimapoo egeesee takaso, "Niba obeeamos! Odoo heesos tei goodee magas niba peegoo gilimados diyagas. ⁵Bei, odoo abosos mo hu magas sibilesos takolones diesos nediliyos diba Kelisosos, dee takalaisos. Egeeseelones diayos odoo bei tei goo magas peegoo gilimados dileisos. ⁶Esigas ha too goo sabolos osolosos biligas goo oso peledoboomos dugas goo ee dulosos, niba hagas na ebis. Bei, goo hageesos oso dagas malalos peledabalaisos. Esinos beeame egees hoo poogoo osonees, hamamees sibileisos.

⁷Mi toowas heesos mi toowas hee sabolos ha talaisos. Beeame omapoo mi susugas mapoo nei mauwe pagalaisos. Osolosos mi susugas mapoo mibias toowas

sibileisos. ⁸Goo hagoosos peledoboogas, dalas beeame oso bei mooloogolones ka seesos.

⁹Egeesee mas kuloduos odoo abosos nimapoo dalas tenelosos niba piligilame odoo abo mapoo tenelaisos. Osolosos niyo amapoo tei too goo omagas odoo susugas oso nimapoo hegias toowas malaisos.

¹⁰Beeame omapoo odoo abosos tei too goo ee pagalaisos. Egeeseelones diayos emegei tei too odoo ee hegilones, diba ha teli odoo mapoo tiasalaisos. ¹¹Osolosos gamenees godees magas to tolosos kokodotakomos silis odoo abosos sibilesos odoo abo peegoo gilimados dileisos. ¹²Egeesee mas kuloduos goo tokenees goo oso diyas toowas dolones, edebeeyos emegei sooloo deli goo ee me pagalaisos. ¹³Esinos odoo agayos o tei too medees kibilisos badolones hoo poogoo mapoo dilesos peledoboogas, yo badobosos kookaiyos gie badeli talaisos.

¹⁴Esigas mipoo hamapoo to tekepos Godeeye wiligis dolosos badeli goo ee odoo susugas oso dulame takomos dileisos. Osolosos to tekepos hagees odoo susugas oso olo dulugalosos dogas, mi hoo pagalais beeame omapoo peledabalaisos.

¹⁵Esigas hesigelis odoo, no to hageeyos bei medees gooleedes. Bei, Godees magas to tolosos kokodotakomos silis odoo Daniyeleeyes egeesee takaso, 'Niba bis diyas tokenees muduos opusomos di oso tei mosos mas kuloduos molo agalaisos. Esigas bis ogosos Godeeyos howos woolas tei mosos tokenees palaisos,' diso. ¹⁶Egeeseegas Yudiyas mi toowas mapoo debelis odoo oso bis muduos opusomos di ee ogogas mubis mas dokodoo kukulos pele. ¹⁷Osolosos beeame omapoo odoo mosos hau mapoo badogas, see mosos kuloduos gadileisos o bis na te. ¹⁸Osolosos odoo homolees mas kuloduos silogas, o gideis talame mosopoo see nas wedi di. ¹⁹Osolosos beeame omapoo sobos koowasis sabolos, osolosos holopes too nedilis sobos ee kukulos dilei diyas kalawas toowas molo agalaisos.

²⁰ Esiga Godee mapoo takee, niyo kukulo dilei beeame ee wau beeame o, iyo hasali beeame omapoo peledabelega pagalame. ²¹ Bei, beeame omapoo dala toowa oso sibileiso. Esiga mi bei mooloogoo beeame abaga simino epedee hamapoo, odoo susuga oso dala goo hageesi egele. Esino dala goo toowa hagooso sibileso koodobuoga, hamamee dala goo hageesi see agalaime. ²² Esino dala beeame hagee see Godeeye deiyepo moodoolaiso. Bei, yayo beeame sage magoo diepi, odoo heeso dala ee ma kulodu badalai tebile pegeliyo. Esino dala ee ma kulodu Godee eyo hesiga odoo ee halo, yayo beeame see deiyepo moodoolaiso.

²³ Beeame omapoo odoo heeso sibileso nimapoo takolone, 'Hamapoo ege, Keliso hagooso' o, 'Koo ege, Keliso ogoso,' dee takooga, o to mapoo tei na te. ²⁴ Bei, gamenee keliso deli sabolo, osoloso gamenee godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso sibileso goo toowa opusomo di edebeeyo howeli moodoolaiso, odoo susuga sabolo osoloso odoo Godeeye hesiga oso pee-goo dia beleso kukulo agalame. ²⁵ Esiga niba medee dui. Goo hagee peledabelega mologa, ayo daga nimapoo ka taka.

²⁶ Esiga odoo heeso nimapoo takolone, 'Niba ege. Keliso dobudu badoso,' dee takooga, yo agalame na di. Osoloso see yayo takolone, 'Niba ege. Keliso moso kulodu badoso,' dee takooga, omapoo tei na te. ²⁷ Bei, kei ebiedigaga mi toowa egee gadeebugu egesi masi ogoga, niyo Odoo Holo a sibo agalaiso. ²⁸ Osoloso mi hee mapoo hune mologa, kukodeeso hune egee nalame omapoo busiliso."

Odoo Holo oso sibilei

(Maka 13:24-37, Luka 21:25-36; 17:26-36)

²⁹ "Osoloso hamamee haga boloogelega dala beeame hagooso dilesa koodobuoga, 'osoko semelaiso.

Egeeseega anosee gadeebigileime.

Osoloso giwo kei ma dokodoo egee molo mi hamapoo tigidibileiso.

Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo Godeeye halabuga ki me pagalaiso.'

³⁰ Osoloso beeame omapoo Odoo Holo ayo sibilei eyo goo ee kei ma dokodooga eligiga, odoo susuga oso agalaiso. Es-eega odoo susuga oso goohele sabolo pupusigileiso. Egeese ma kulodu odoo susuga oso Odoo Holo ayo kolobo maga gadeebugu sabolo osoloso kitulugu toowa sabolo siboga agalaiso. ³¹ Osoloso kibu neligidi iga, ayo mo momaiye diye dalaiso, diayo dilesa odoo susuga Godeeye hesiga mi susuga mapoo egee do ee gilimalame.

³² Osoloso niba sogai maga goo hagee medee gooleede. Sogai du pisigaga ogoloso wau beeame koola tooboo doloso gooleedeliso. ³³ Esiga goo hagee egesi masi moloso. Goo ayo taka hagooso peledaba ogoga, Odoo Holo ayo sibilei olo koola tooboo doloso niba olo gooleedalaiso. ³⁴ Ayo nimapoo taka. Odoo epedee hamapoo egee do diba osee dogo goo susuga hagooso peledaba ee diba agalaiso. ³⁵ Esiga kei sabolo mipoo sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to me pagalaima.

³⁶ Esiga Odoo Holo ayo sibilei beeame ee odoo hee gooleede. Osoloso Godeeyo momaiye Kei mi ma dokodoo egee do sabolo osoloso Godeeyo owolo anosee gooleede. Esino hedebe mo Ma Godeeye beeame egee gooleedoloso ka badoso. ³⁷ Esiga Nowaye badebei

beeame omapoo goo peledaba goo hedebe egesi masi oso Odoos Holo ayo sibilei beeame mapoo peledabalaiso. ³⁸Bei, Nowaye badebei beeame omapoo, howo duwelega molome odoos susuga oso nei sabolo howo sabolo nolone dobolone sobo hulone debeiso. Diba egeeseelone doboome, beeame heeso Nowa du toowa ma kulodu gadiso. ³⁹Nowa du toowa ma kulodu gadime, odoos susuga oso goo peledabalaiso ee kibiya gooleedelega doboome, howo toowa duwa oso diba howoso neso. Esiga Odoos Holo ayo sibilei beeame omapoo goo hedebe hageesi oso peledabalaiso. ⁴⁰Esino beeame omapoo odoos bakadio homolee ma kulodu tou tomo silesiboga, odoos heeno ido polone hee omapoo pagalaiso. ⁴¹Osoloso sobo bakadio wo galaga mologa, sobo heeno ido polone hee omapoo pagalaiso.

⁴²Esiga niba mopoodoo doloso koolone ka debee. Bei, nibada Lodee ayo sibilei beeame ee niba gooleede. ⁴³Esino niba goo hagee medee gooleede. Edebeeyo mesiyaso o moso mapoo sibilei beeame ee duga, yo mopoodoo doloso badolone medee bamalaiso. Osoloso mesiya olo siboga ogoloso yo habigileiso. ⁴⁴Esiga niba nose medee mopoodoo doloso ka debee. Bei, Odoos Holo ayo sibilei beeame ee niba gooleede.

Tou tekepo teli odoos sabolo osoloso tou tokenee teli odoos

(Luka 12:41-48)

⁴⁵“Goo mapoo mesiloso silone tou tekepo teli odoos ee ogumo? Wiligi odoos oso odoos egesi mapoo kitulugu tenelaiso, yayo o tou teli odoos susuga medee bolone yayo dimapoo nei nali pilame. ⁴⁶Bei, wiligi odoos yo peegoo dileso badoboso see sibileso ogoga, o tou teli odoos oso o tou medee tekepo too

daga, yimapoo diya goomogalaiso. ⁴⁷Esiga ayo nimapoo taka. Wiligi odoos oso o tou teli odoos oso tou medee tekepo too ogoloso, see yimapoo bi susuga ee yayo bamelee dalaiso.

⁴⁸⁻⁴⁹Esino tou tokenee teli odoos oso o wiligi odoos saga koo siboga eyo nediliyo egeese takalai malaiso, ‘Mo wiligi odoos saga koo sibo,’ doloso tou teli odoos abo wooloogolone, yugune nali odoos gilimadoloso nei sabolo howo sabolo nolone dabalaiso. ⁵⁰Yo egeeseemo silone mopoodoo delega badoga, o wiligi odoos omapoo sibileiso. ⁵¹Osoloso o wiligi odoos oso sibileso yo diya wooloso peegoo habigileiso, goo bakadio gweli odoos sabolo dabalame. Osoloso diayo omapoo dobolone pisa sabolo osoloso mei gisile sabolo dabalaiso.”

Sobo obuo 10 eyo goo maga wudu taka

25 “Beeame omapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei ee egesi masi malaiso. Sobo obuo 10 oso dia keme tolosos giso sobo hulame siboga, yo tugodalame diso. ²Osoloso dima kulodu sobo abo 5 ee goo medee koo gweli. Esino sobo abo 5 ee goo medee gweli. ³Egeese ma kulodu sobo abo goo medee koo gweli oso dia keme howo keesoolosos dulone, howo abo tel-ega diyadeeso. ⁴Esino sobo goo medee gweli oso dia keme sabolo osoloso howo abo keesoo sabolo tolosos diyadeeso. ⁵Diba dileso balagameleeno, odoos sobo hulei ee saga sibile. Esem dibadiya tila poogoom tiesaso.

⁶Osoloso gesi domo mapoo odoos heeso to neligidi egeese takaso, ‘Sobo hulei odoos ee olo koola sibo. Esiga niba dileso yo tugode,’ dee takaso.

⁷Esem sobo obuo susuga tiesamelee maga hogogabulosos dia keme wiki medee pailame hoo kookooso. ⁸Esino

sobo obuo goo medee koo gweli oso sobo goo medee gweli mapoo egeesee takaso, 'Ibada keme howo olo hosudalasoo. Esiga niyo iba howo tenee,' diso.

⁹Eseme goo medee gweli sobo obuo oso nei dimapoo egeesee takaso, 'Haye. Iyo ibada howo nibada keme mapoo keesoga, iba howo tebileime. Esiga niba howo abo neiso talame bi teli moso mapoo diyadee,' diso.

¹⁰Eseme diba howo talame dime, odoo sobo hulei ee sibilesa peledabaso. Eseme goo medee gweli sobo obuo yo bamelee diba yibolo hodobo nei nalame moso kulodu galagadiso. Diba moso kulodu doboome, osulu kisiso.

¹¹Esino sobo obuo goo medee koo gweli diba hamamee sibilesa osulu mapoo kalamadulone egeesee takaso, 'Wiligi odoo, osulu yade, iba moso kulodu gasibileiya,' dee takagameleeso.

¹²Esino odoo sobo hulame simi oso nei dimapoo egeesee takaso, 'Haye. Niba gasibileime. Bei, ayo nimapoo tei taka. A niba gooleede,' dee takaso.

¹³Esiga niba medee koolone ka debbee. Bei, Odoo Holo ayo sibilei beeame ee niba gooleede."

**Tou teli odoo bakadio hedebe di
eyo goo maga wudu taka**

(Luka 19:11-27)

¹⁴"Osoloso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi malaiso. Wiligi odoo oso mi eli sage mapoo dilame, o tou teli odoo gilimadooso. Osoloso dimapoo o bi medee bameleeye diso. ¹⁵Egeeseelone yayo o tou teli odoo mapoo molee tenelone dia goo goolee sabolo tebia teneeso. Egeesee seelone yayo odoo hee mapoo molee ko 5000 teneeso. Osoloso odoo hee yima hamamee taba mapoo molee ko 2000 teneeso. Osoloso odoo hee ee ma hamamee taba mapoo molee ko 1000 teneeso. Osoloso yo see mi eli sage mapoo diso. ¹⁶Es-

eme o tou teli odoo molee ko 5000 too odoo oso molee egee tolosa dileso bi neiso teli moso togoloso badolone molee ko hodio 5000 tooso. ¹⁷Osoloso molee ko 2000 too odoo yinosee molee egee tolosa dileso bi neiso teli moso togoloso badolone molee ko hodio 2000 tooso. ¹⁸Esino odoo hee molee ko 1000 too yo o wiligi odoo molee egee tolosa dileso mada mi doluguso.

¹⁹Wiligi odoo yo mi eli sage dileso beeame sage omapoo badoboso see wedi simiso. Yo sibilesa yayo molee pi odoo ee gilimadooso, molee oso goo hee moodoo beleso agalame. ²⁰Eseme molee ko 5000 too odoo oso molee tosi-bilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoo, nayo amapoo molee ko 5000 tenee ee see ayo abaga odoomo dino 10,000 tugodoo hagooso,' diso.

²¹Eseme wiligi odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou medee goosa teli odoo. Nayo tou tekepo too ee ogoloso a goomogoso. Esiga nayo bi pepooko medee bamelee maga nei ayo namapoo bi toowa bameleeye dalaiso. Esiga no mo moso kulodu abolo hodobo goomoga sabolo badalame gasibe,' diso.

²²Eseme molee ko 2000 too odoo yinosee molee tosi-bilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoo, nayo amapoo molee ko 2000 tenee ee see ayo abaga odoomo dino 4000 tugodoo hagooso,' diso.

²³Eseme wiligi odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou medee goosa teli odoo. Nayo tou tekepo too ee ogoloso a goomogo. Esiga nayo bi pepooko medee bamelee maga nei ayo namapoo bi toowa bameleeye dalaiso. Esiga no mo moso kulodu abolo hodobo goomoga sabolo badalame gasibe,' dee takaso.

²⁴Eseme molee ko 1000 too odoo oso sibilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoo, a gooleedoo, no kitulugu sabolo odoo mapoo diya seseli. Osoloso no odoo heeyo nei segei wulo goobada teli. ²⁵Es-

iga a nobolo obulone nee molee oso goo hee moodoolega, wulo dilesa mada mi ka dolugu. Esiga nee molee amapoo tenee ee tebia osee hagee moloso,' diso.

²⁶ Esemee o wiligi odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou diya tokenee teli wabada odoodoo. Nayoo goolee, a emegei dia nei segei wulo gooloogali gweliso. ²⁷ Esino nayoo kasalame mo molee kawulame molee bali odoo dia moso mapoo magelega ka poogoowo? Nayoo mo molee omapoo magoo diepi, ayo see wedi simi beeamee mapoo mo molee ogoso toowa poloso mologa teliyo,' dee takaso.

²⁸ Osoloso wiligi odoo oso o odoo abo mapoo egeesee takaso, 'Niyo yimapoo molee ko 1000 egee molo toloso see odoo molee ko 10,000 too mapoo tenee. ²⁹ Bei, odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee bamologa, nei dimapoo bi bei tenelaiso. Esino odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee belega poogooga, bi susuga dimapoo egee molo see padaga dalaiso. ³⁰ Esiga tou too tokenee bali odoo ee peegoo neliga ma kulodu togobigi. Osoloso yo omapoo pisa sabolo badolone mei gisile sabolo badalaiso.'"

Goo meedilei beeamee

³¹ "Odoo Holo ayo kitulugu sabolo osoloso Godeeyo momaiye susuga sabolo siboga, beeamee omapoo ayo toowa doloso badeli goo omaga gadeebugu sabolo sibilesa ayo wiligi doloso bili mapoo badalaiso. ³² Osoloso mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo susuga ee Godeeyo momaiye oso gili-mado sibilesa mo mudugiyopoo mooloo-goodalaiso. Osoloso be bali odoo oso o be domo puloso sipi be dibusomopi, osoloso gout be dibusomopi deli, egesi masi seelone ayo mi odoo susuga domo puloso mooloogoodoo bakadio moodoolaiso. ³³ Egeeseelone ayo odoo mooloogoodoo hee sipi be masi ee

mo dee deedee dokolo mapoo sibilesa mooloogoode, osoloso odoo mooloogoodoo hee gout be masi ee mo dee dobusu dokolo mapoo sibilesa mooloogoode, dee takalaiso.

³⁴ Osoloso wiligi odoo taba ayo mo dee deedee dokolo mooloogoodoo odoo mapoo egeesee takalaiso, 'Mo Maye goomegeli odoo niba sibadee, Godeeye mipoo bei mooloogelee mapoo Godeeye wiligi doloso badeli mi niyo dabalame mopoodoo doloso egee molo mapoo gasibadee. ³⁵ Bei, a hodume niyo amapoo nei teneliso. Osoloso a howo na poogoome niyo amapoo howo keneliso. Osoloso a odoo soo masi sibume niyo a nibada moso mapoo ido peliso. ³⁶ Osoloso a boodo diwe badoboome, niyo amapoo dugo kalame teneliso. Osoloso a paiye badoboome, niyo a medee baliso. Osoloso a neliga moso ma kulodu badoboome, niyo a agalame sibiliso,' dee takalaiso.

³⁷ Osoloso Godeeyo howo woola odoo tekepo debeli mo dee deedee dokolo mooloogoodoo oso nei egeesee takalaiso, 'Lodee, kopolone no houda badoboome, iyo no ogoloso nei ka teneeyo? Osoloso kopolone no howo na paga badoboome, iyo no ogoloso howo ka keneeyo? ³⁸ Osoloso kopolone no odoo soo masi sibume, iyo no ogoloso ibada moso ka ido palayo? Osoloso kopolone no boodo diwe badoboome, iyo no ogoloso dugo kalame ka teneeyo? ³⁹ Osoloso kopolone no paiye badoboome, iyo no ogoloso medee ka bameleeyo? Osoloso kopolone no neliga moso ma kulodu badoboome, iyo no agalame ka simiyo?' dee takalaiso.

⁴⁰ Osoloso wiligi odoo taba ayo nei egeesee takalaiso, 'Ayo nimapoo tei goo taka. Niyo tei telaga odoo abo wuluge pidimenee ee, niyo a pidi masi pidi,' dee takalaiso.

⁴¹ Osoloso wiligi odoo taba ayo mo dee dobusu dokolo mooloogoodoo odoo mapoo egeesee takalaiso, ‘Niba amaga peegoo diyadee. Bei, niba Godeeye kamana ma hemidu doso. Esiga Godeeye Saiten sabolo osoloso o momaiye sabolo dou koo semili mopoodoo doloso magoo mapoo dabalame diyadee. ⁴² Bei, a hodume niyo amapoo nei tenele. Osoloso a howo na paga badoboome, niyo a howo kenele. ⁴³ Osoloso a odoo soo masi sibume, niyo a nibada moso mapoo ido pele. Osoloso a boodo diwe badoboome, niyo amapoo dugo kalame tenele. Osoloso a paiye badoboome, niyo a medee bele. Osoloso a neliga moso ma kulodu badoboome, niyo a agalame sibile,’ dee takalaiso.

⁴⁴ Egeeseega diayo nei egeesee takalaiso, ‘Lodee, kopolone no hodia sabolo osoloso howo na paga badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no odoo soo masi sibume iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no boodo diwe badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no paiye badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no neliga moso ma kulodu badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso iyo kopolone goo susuga hagee ogoloso no pidile ka poogoowo?’ dee takalaiso.

⁴⁵ Osoloso wiligi odoo taba ayo nei dimapoo egeesee takalaiso, ‘Ayo nimapoo tei goo taka. Niyo tei telaga odoo abo wuluge pidilega poogoomenee ee a pidile poogoo,’ dee takalaiso.

⁴⁶ Esiga odoo hagee bia peegoo dileso kookaiyo moloso osee malai dala goo mapoo dabalaiso. Esino Godeeye tekepo deli odoo ee Godee sabolo gie badoboso kookaiyo osee dabalaiso.”

Yesu wooloomalame to mou

(Maka 14:1-2, Luka 22:1-2, Yonee 11:45-53)

26 Yesuye goo susuga hagee taka koodobuloso see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ² “Niba olo gooleedooso, Godeeye Gababia wonalai ee bei mooloogalai beame hoo-goo bakadio moloso. Osoloso beame omapoo Odoo Holo a homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ha teli odoo mapoo tiasalaiso,” dee takaso.

³ Osoloso beame omapoo Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso eyo wiligi odoo tebisa, diayo dia wiligi odoo Kayapaseeyo moso mapoo mooloogoodoloso to mousu.

⁴ Diayo gamenee goo maga Yesu toloso wooloomalame mada to mousu.

⁵ Osoloso diayo egeesee takaso, “Iyo Gababia wo ne beame mapoo yo wooloomalaime. Bei, odoo susuga oso dimapoo komonolone biligiyaga,” diso.

Betani mi mapoo soboso mopodosoo medee tekepo oso Yesuwo wiligi mapoo soo

(Maka 14:3-9, Yonee 12:1-8)

⁶ Yesu Betani mi mapoo badolone, odoo daga agagisa bia Yesuye tekepo pa Saimonowo moso mapoo palaso.

⁷ Yo omapoo nei nolone badoboome, sobo heeso kapu yoso moodoo mapoo mopoodoo soo medee tekepo keesoloso tosimiso. Yayo tosbileso Yesuwo wiligi mapoo sooso. Mopodosoo hagee molee toowaso teli.

⁸ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso diya komonolone egeesee takaso, “Bei kasalame sobo ha-gooso mopoodoo soo medee tekepo ee wulo goo mauwe yimapoo soomeleso ka hosudoowo? ⁹ Yayo mopoodoo soo medee tekepo hagee odoo mapoo neiso talame tenee diepi, molee toowa toloso

bi mauwe odoo mapoo tenelai tebiliyo,” diso.

¹⁰ Esino Yesuye diayo gowe goo ee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Sobo hagooso goo moodoo hagee ogoloso yimapoo to tokenee na takee. Bei, yayo amapoo goo tekepo moodoo.

¹¹ Esiga bi mauwe odoo ee beeamе susuga nibolo hodobo dabalaiso. Esino a beeamе susuga nibolo hodobo badalaime. ¹² Yayo mopoodoo soo egee mo wiligi mapoo soo oso mo suso bi ma kulodu malai ee mopoodoo doo.

¹³ Ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo mi kamapoo Godeeyo to tekepo takooga, diayo sobo hagooso goo moodoo onosee takalaiso. Osoloso edebeeyo o goo onosee osee goolee malaiso.”

Yudaseeye Yesu tiasalame goomoga magoo

(Maka 14:10-11, Luka 22:3-6)

¹⁴ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu badeli odoo hee Yudas-Iskariyoteeye tei moso wiligi odoo tebisa mapoo dilesos egeesee takaso, ¹⁵ “Ayo Yesu nimapoo tiasoga, niyo amapoo nei ogoo bi tenelaisomo?” diso. Esemе diayo nei molee ko 30 yimapoo teneeso. ¹⁶ Esemе domo omaga bei mooloogoloso Yudaseeye Yesu dimapoo tiasalame eli esiamos sileeso.

Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Godeeye Gababia wo ne

(Maka 14:12-21, Luka 22:7-13, 21-23, Yonee 13:21-30)

¹⁷ Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo ne bei mooloogoo beeamе mapoo, Yesu o hamamee dili odoo oso dilesos Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba mi kamapoo dilesos Gababia wo nalai ka mopoodoo dalaiyo?” dee takaso.

¹⁸ Esemе Yesuye nei egeesee takaso, “Niba Yolusalem mi mapoo dilesos odoo hee ogoloso yimapoo egeesee takee,

‘Eligili odoo oso egeesee taka: Mo beeamе Godeeye hesia ee olo koola tooboogona. Esiga ayo mo hamamee dili odoo gilimadoloso nee moso mapoo Gababia wo ka nalaigona,’ dee takee.”

¹⁹ Yesuye egeesee taka duloso o to ee dodolone o hamamee dili odoo oso dilesos Gababia wo nalame mopoodoo dooso.

²⁰ Osoloso habe Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso wo nalame bulumaso. ²¹ Diba omapoo nei nolone dobolone Yesuye egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Nimaga odoo heeso a ha teli odoo mapoo tiasalaiso,” diso.

²² Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso goohеle sabolo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, ayowo?” dee takaga meleeso.

²³ Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoo agayo mo peleta mapoo abolo hodobo wo olugudolosos naga, a ha teli mapoo tiasalai odoo ogoso. ²⁴ Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka ee dodolone, Odoo Holo a talaiso. Esino Odoo Holo a ha teli odoo mapoo tiaseli odoo yo dala toowa talaiso. Oweeye yo soomagelega poogoo diepi, yo dala tele pegeliyo.”

²⁵ Esemе Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo Yudaseeye egeesee takaso, “Eligili odoo, ayowo?” diso. Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “O. No olo egee takooso,” dee takaso.

Lodee gooleebugu wo ne

(Maka 14:22-26, Luka 22:19-20, 1 Kolin 11:23-25)

²⁶ Diba wo nolone doboome, Yesuye wo tolosos Godee mapoo goomoga to takolosos wo popeiso. Osolosos o hamamee dili odoo mapoo wo pulone egeesee takaso, “Wo hagee tolosos ne. Hagee mo suso,” diso.

²⁷ Osolosos see Yesuye kapu wain i keesoo tolosos Godee mapoo goomoga to

takoloso o hamamee dili odoo mapoo tenelone egeesee takaso, “Niba susuga wain i hagee ne. ²⁸Hagee mo sawo, odoo susuga dia tokenee hapalame ka sologobugu. Mo sawo oso Godeeye o odoo mapoo to kitulugu magoo goo oso tei peledabalame. ²⁹Esiga ayo nimapoo taka. Ayo epedee hamaga dulone wain i hagee see nalaime. Esino hamamee mo Maye wiligi doloso badeli mi mapoo ayo nibolo hodobo wain i dia see nalaiso.”

³⁰Osoloso diba goomoga kosaiya hedebe pouloso Olipi mubi mapoo diso.

**Pitaye Yesu yo
boobadobigilei goo ee taka**

*(Maka 14:27-31, Luka
22:31-34, Yonee 13:36-38)*

³¹Yesuye see tobu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Epei gesi odoo susuga niyo a poogoo dileiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Godeeye sipi be bali odoo ee wooloomaga, sipi be susuga oso yimaga peegoo kukulo dileiso.’”

³²Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Esino a ta maga hogado dileso, ayo daga malalo Gelili mi mapoo dileso niba bamalaiso.”

³³Eseme Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Odoo susuga oso namaga peegoo kukulo duga, hedebe ayo no poogoo dileime,” diso.

³⁴Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo tei taka. Epei gesi kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadilei bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

³⁵Eseme Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Ayo egeesee selaima. Edebeeyo no wooloomaga, a nobolo hodobo talaiso,” diso. Eseme o hamamee dili odoo susuga oso to hedebe egeesee takaso.

**Yesuye Getesemeni homolee
mapoo Godee mapoo taka**

(Maka 14:32-42, Luka 22:39-46)

³⁶Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Getesemeni homolee mapoo dileso dobolone dimapoo egeesee takaso, “Niba hamapoo debbee. A koo dileso Godee mapoo takalaiya,” diso. ³⁷Yayo egeesee takoloso hedebe Pita osoloso Sebediyo owolo bakadio esee ido palaso. Yo peleso badoboome, goohele goo sabolo osoloso su hegi goo oso yimapoo simiso. ³⁸Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Mo su ma kulodu hegi goo toowa oso molone ayo talai olo koola tooboo. Esiga niba hamapoo dobolone, abolo hodobo koolone ka bamo,” diso.

³⁹Yesu egeesee takoloso dimaga pe-pooko hoogoo dileso ebiso miyomoo tugusaloso balaboo tiamolone Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, no goomogoga, amapoo dala egee sibo nayo peegoo magee. Esino nayo goomoga goo ee moodee, ayo goomoga goonee,” dee takaso.

⁴⁰Osoloso yo Godee mapoo taka koodobuloso dileso egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di tiesamolome egeiso. Eseme Pita mapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka tiesamalala? Niba beeame deiyepo mapoo abolo hodobo koolone dabalai tebiledoo. ⁴¹Niba bolone Godee mapoo takolone ka debbee, kukuga homodobiyyaga. Bei, niba goo tekepo talame goomogoso. Esino nibada su oso ki me ka poogooso,” diso.

⁴²Yo see tobu dileso Godee mapoo takaso, “Ma, dala goo ayo talai oso a dagadilei tebile daga, a dala egee talaiso. Bei, ayo nayo goomoga goo ee talaiso.”

⁴³Yesu see tobu dileso dokodoo takoloso sibilesa egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di diba tila

poogooma tiesa molo egeiso. ⁴⁴ Osoloso Yesu see tobu bakadio hedebe di mapoo dilesa goo hedebe eyo daga taka hedebe egeesee takaso.

⁴⁵ Osoloso yo see wedi sibilesa o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba osee tiesa molosoma? Bei, Odoo Holo a tokenee odoo mapoo tiasalai beame olo siboso. ⁴⁶ Esiga koo ege, a tokenee odoo mapoo tiasalai odoo ee olo sibo. Esiga niba tebise, dimapoo dimo.”

Edebeeyo Yesu wooloomalame ido di

(Maka 14:43-50, Luka 22:47-53, Yonee 18:3-12)

⁴⁷ Yesu to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye Yesu talame odoo mooloogoodoo toowa gilimado simiso. Egeesee ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu talame odoo hagee bia diye diso. Esem di-ayo sibulone kaiya sabolo kodolo sabolo toloso sibadeeso. ⁴⁸ Egeesee ma kulodu Yudas epedee sibilega badolone, yayo Yesu talai odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo dilesa adaga, odoo ogoso. Eseega niyo yo toloso ka ido di,” diso. ⁴⁹ Osoloso Yudaseeye odoo gilimado sibilesa Yesu mapoo dilesa egeesee takaso, “Emegei, eligili odoo,” dee takoloso yo adaso.

⁵⁰ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo goo moodoolame simi egee moodee,” diso. Esem odoo susuga oso sibilesa Yesu tooso. ⁵¹ Esino o hamamee dili odoo heeso kaiya toloso tei moso eyo wiligi odoo taba eyo tou teli odoo eyo dulu koososo.

⁵² Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nee kaiya peegoo magee. Bei, emegei piligilame kaiya toloso silesibili odoo ee kaiyaso piligileiso. ⁵³ Esiga niba gooleedeleyo, ayo a pidilame mo

Ma mapoo takooga, yayo o momaiye mooloogoodoo ¹² egesi sabolo osoloso abo epedee saga meiye dalaiso. ⁵⁴ Esino ayo egeesee seega, ayo dala toloso talai goo ee Godeeyo toso booka maga taka sabolo kasee tebileisoma?” dee takaso.

⁵⁵ Esem Yesuye yo talame sibadee odoo omapoo egeesee takaso, “Niyo ogoga a mesiya daga, a talame kaiya sabolo osoloso kodolo sabolo misigaloso ka sibatada? Esino ayo beame susuga tei moso ma kulodu eligimo sileeme, niyo a egeliso. Esiga bei kaseme ayo omapoo eligimo sileeme niyo a tel-ega ka poogoowo? ⁵⁶ Esino niyo epei a talame simi hagooso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka to sabolo olo tobuoso.” Esem beame omapoo Yesu o hamamee dili odoo susuga oso yo poogoloso kukulo diyadeeso.

Yesu wiligi odoo tebisa mapoo ido di

(Maka 14:53-65, Luka 22:54-55, 63-71, Yonee 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Edebeeyo Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba Kayapaseeyo moso mapoo ido palaso. Esiga moso ee ma kulodu tei eligili odoo sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso daga olo mooloogoodoloso debeiso. ⁵⁸ Esem Pitaye hamameedee Yesu deede dilesa tei moso eyo wiligi odoo taba eyo moso beele ma kulodu gadiso. Yo tei moso gidebeli odoo sabolo omapoo badolone, Yesu mapoo ogoo goo mooda beleso bameleeso.

⁵⁹ Esem tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia goo meedili wiligi odoo tebisa oso Yesuwo goo maga gamenee takeli odoo ee esiaso, yimapoo goo tokenee hee mologa, Yesu ka wooloomalame. ⁶⁰ Egeeseelone edebeeyo wulo gamenee takolone Yesuwo

¹²26:53 Momaiye mooloogoodoo hedebe ee ma kulodu momaiye 6000 egesi meliso.

goo maga goo opusomo opusomo di takaso. Esino diayo taka ee ma kulodu tei goo hee molo egele.

⁶¹ Esemee odoo bakadio oso see hamamee sibilesa egeesee takaso, “Iba Yesuye egeesee takeme duso, Godeeyo tei moso hagee guobuguloso beecame bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia tagalai yimapoo kitulugu moloso, dee takeme duso.”

⁶² Esemee tei moso wiligi odoo taba oso toboloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Odoo hagee biaso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takoo mapoo nayo to eyo nei takalaimeyo?” diso.

⁶³ Esino Yesu to hee takele. Esemee tei moso wiligi odoo taba oso see tobu yimapoo egeesee takaso, “Ayo gie badeli Godeeyo hu maga namapoo ka taka. No tei Godeeyo owolo Keliso osomo? Imapoo takee,” diso.

⁶⁴ Yesuye to nei yimapoo egeesee takaso, “O. Nayo olo egee takoo. Esino ayo nimapoo takoo. Hamamee niyo Odoo Holo a Kitulugu Godeeyo dee deede dokolo mapoo badoga agalaiso. Osoloso ayo kei ma dokodooga kolobo maga siboga agalaiso,” dee takaso.

⁶⁵ Esemee tei moso wiligi odoo taba oso to hagee duloso diya gowoolone, o dugo tologobugulone egeesee takaso, “Odoo hagooso Godeeyo goo maga to tokenee takoo. Esiga iyo o goo see meedilame to abo taka dulei koo goomogo. Bei, yayo Godeeyo goo maga to tokenee taka niba olo duso. ⁶⁶ Esiga niyo yimapoo ogoo goo moodoolai gooleedo?” diso

Esemee tei eligili odoo sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso nei egeesee takaso, “Yo tokenee olo tooso, esiga yo talai tekepo,” dee takaso.

⁶⁷ Osoloso diayo yo manolone o mudu mapoo magawo paganiso. Osoloso diayo o howo dugoso gagaloso, yo woolone yimapoo egeesee takaso, ⁶⁸ “Keliso, no

tei Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo daga, no odoo agayo woolo?” dee takaga meleso.

Pitaye Yesuwo goo gagadi

(Maka 14:66-72, Luka 22:56-62,

Yonee 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Pita epedee moso pee mapoo osee badoboome, tei moso wiligi odoo taba o tou teli sobo heeso sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Nonosee Gelili odoo Yesu bolo silee odoo hee noso,” dee takaso.

⁷⁰ Esemee Pitaye odoo susuga eyo howo woola egeesee takaso, “Nayo egee takoo goo ee a gooleede,” diso.

⁷¹ Osoloso yo dileso moso belee osulu miyopoo tobudume, tou teli sobo heeso yo ogoloso odoo abo omapoo tebisamelee mapoo egeesee takaso, “Odoo hagee Nasalet odoo Yesu bolo sileeso,” dee takaso.

⁷² Esemee Pitaye see to kitulugu sabolo egeesee takaso, “A tei goo taka. Odoo egeeyo goo a gooleede,” diso.

⁷³ Beecame deiyeipo poogoloso hamamee odoo susuga omapoo tebisamelee oso sibilesa Pita mapoo egeesee takaso, “No tei Yesubolo silee odoo hee noso. Bei, nayo to egee ko ee Gelili odoo oso to keli egeesee masi ko. Esiga nayo to kei oso nee goo ee yiligebuguso,” diso.

⁷⁴ Esemee Pitaye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Ayo Godeeyo hu hesilone tei taka. Odoo egee a gooleede,” diso. Pitaye egeesee takoloso badoboome kolokolo takaso.

⁷⁵ Esemee Pita kolokolo taka duloso Yesuye taka to ee gooleebuguso. Bei, Yesuye yimapoo egeesee taka, “Kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadi bakadio hedebe dalaiso,” diso. Esemee yo to egee gooleebuguloso peegoo gadilesa diya gooholone pisaso.

Yudas eyo nediliyo woolooma

27 Gesikolodee mapoo tei moso wiligi odoo tebisa susuga sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa susuga oso to mouloso, Yesu woolooma-lame goomoga magooso. ² Osoloso diayo Yesuwo dee tiso tiegisaloso gamalee wiligi odoo taba Pailiteeye badebei mapoo ido dilesa yimapoo teneeso.

³ Yesu tiaseli odoo Yudaseeye Yesu tei olo wooloomalame badebei goo ee dulo, diya gooheselo. Esemee molee ko 30 yayo too ee see tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo tenelame diso. ⁴ Yayo dilesa dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo goo tokenee mauwe nimapoo tia-soo maga, a goo tokenee olo tooso,” diso. Esino wiligi odoo tebisa oso nei egeesee takaso, “Egee ibada goonee. Nee goo. Esiga no nobusomo tekepo moodee,” dee takaso.

⁵ Egeesee taka dulo Yudaseeye molee ko egee tei moso ma kulodu kugobuguloso, see wedi dilesa eyo nediliyo tiso mu mapoo bagagoloso, homo dee ma dokodooga bagagoo sooloso taso.

⁶ Esemee tei moso wiligi odoo tebisa oso molee ko misigelone egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee takooso, ‘Molee hagee see tosibilesa molee odoo aboso tenee sabolo hodobo magalai tei,’ deliso. Bei, molee hagee odoo wooloomalai eyo nei tenee,” dee takaso. ⁷ Osoloso diba molee oso goo talai to magoloso bogoso sesepeni moodoogali odoo eyo mi molee ogooso tooso, Yu odoonee wedioga omapoo boulame. ⁸ Bei egeesee odoo susuga oso mi egee takolone sawo mi deliso. ⁹⁻¹⁰ Esemee beame omapoo goo hagooso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yelemayaye taka to sabolo tebiaso. Bei, yayo egeesee takaso,

“Isalael odoo diayo o su eyo nei magoo molee ko 30 ee toloso see odoo bogoso sesepeni moodoogali eyo mi ee tooso, Lodeeye amapoo taka to ee dodolone.”

Pailiteeye Yesuwo goo meedi

(Maka 15:2-15, Luka 23:3-5, 13-25, Yonee 18:33; 19:16)

¹¹ Yesu Loum gamalee odoo Pailiteeye badebei mapoo ido sibume, nei gamalee odoo oso yimapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoosomo?” diso. Esemee Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “O. No olo egee takooso,” dee takaso.

¹² Esemee tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesuwo goo maga goo opusomo opusomo di takeme, yayo nei dimapoo to hee takele. ¹³ Esemee Pailiteeye yimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga oso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takaga, no dusomo?” diso. ¹⁴ Esino Yesuye to hee takelega poogoome, gamalee odoo yo goo egee ogoloso diya dio diso.

¹⁵ Dugo susuga ma kulodu Pailiteeye Yu odoo goomogalame, Godeeye Gababia wo ne beame mapoo odoo susuga oso goomoga odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageeye deliso. ¹⁶ Beame omapoo mesiya hedebe odoo susuga oso gooleedoo neliga moso ma kulodu badebeiso, o hu ee Balabas. ¹⁷ Esiga odoo susuga olo mooloogoodeme, Pailiteeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo ogu ee neliga moso ma kuloduga peegoo ka tamagalaiyo? Balabas o, Yesu, edebeeyo Keliso deli ee tamagalaiyo?” ¹⁸ Egeesee ma kulodu Yu odoo dia wiligi tebisa oso Yesu mapoo koolone, diayo Yesu yimapoo ido simi goo ee, yo ogoloso olo gooleedooso.

¹⁹Paillet goo meedili odoo oso bili mapoo osee badoboome, osoboye yimapoo to tenelone egeesee takaso, “Odoo goo tokenee mauwe omapoo nayo goo hee na moodeeye. Bei, eiyo gesi ayo o goo maga sapootia diya ku tiaga,” dee takaso.

²⁰Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo susuga mapoo toso pupulone egeesee takaso, “Paillet mapoo egeesee takee, ‘Yesu ono wooloomolone Balabas ono peegoo tamageeye,’ dee,” diso.

²¹Eseme Pailleteeye odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba ayo odoo ugu ee neliga moso ma kuloduga peegoo tamagalai ee ka goomogolo?” Eseme odoo susuga oso nei egeesee takaso, “Balabas ono peegoo ka tamagee,” dee takaga meleeso.

²²Eseme Pailleteeye egeesee takaso, “Ayo Balabas yo neliga moso ma kuloduga peegoo tamagooga, hee Yesu ede-beeyo Keliso deli ee kasee moodoolai-somo?” diso.

Eseme nei odoo susuga oso to neligidi takolone egeesee takaga meleeso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takaso.

²³Esino Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Yayo ogoo goo tokenee too ee niyo egeiga yo wooloomalame ka sala?” diso. Esino odoo susuga oso to diya neligidi egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” demeleso.

²⁴Eseme odoo susuga oso Paillet yayo goomoga goo ee telega poogoomo, diba komonolone biligalame see ogoloso, yo

howo keedoloso odoo susuga eyo howo woola o dee hapoolone⁸⁸ egeesee takaso, “Niyo odoo hagee wooloomaga, mo goonee, esino nibada goo,” dee takaso.

²⁵Eseme odoo susuga oso egeesee takaso, “Yo wooloomaga eyo nei iyo ibada holaiso sabolo talaiso,” diso.

²⁶Esiga Pailleteeye Balabas neliga moso maga peegoo tamagooso. Eseme yayo o ha teli odoo mapoo takolone, Yesu we tiso wooloso homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige, dee takaso.

Ha teli odoo oso Yesu mane

(Maka 15:16-20, Yonee 19:2-3)

²⁷Eseme Paillet o ha teli odoo oso Yesu we tiso wooloso Loum gamalee eyo moso mapoo ido palaso. Eseme ha teli odoo susuga sibilesa Yesu domo tobudume toboloso silodabaso.

²⁸Diba omapoo mooloogoodoloso, Yesu manolone o dugo tigamagoloso see wiligi odoo tebisa oso kali dugo bige sage yimapoo kadiso. ²⁹Osoloso we ti sidoloso o wiligi mapoo kadiloso, o dee deede mapoo homo magooso. Osoloso Yesu mapoo manolone yimapoo gawuloso egeesee takaso, “Yu odoo dia wiligi odoo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dee takaga meleeso. ³⁰Osoloso yimapoo magawo pogolone homo o dee mapoo magoo ee see peedee doloso o wiligi mapoo osee woomeleso. ³¹Egeesee soloso koodobuloso ha teli odoo oso dugo Yesuye ka ee tamagoloso see Yesu o dugo kadiso. Osoloso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ido diso.

⁸⁸27:24 Pailleteeye o dee hapoo eyo bei ee, Yesu woolooma ee o goo tokenee nee dolone ka hapoo.

**Yesu homo bulubo magoo
ma dokodoo yoguso eniga**

*(Maka 15:21-32, Luka
23:26-43, Yonee 19:17-27)*

³² Ha teli odoo oso Yesu idoloso Yolu-
salem mi maga peegoo gadulone, Ku-
lene odoo Saimon tugodooso. Yo tu-
godoloso homo bulubo magoo Yesuye
imado di ee see yayo ime diso. ³³ Diba
abaga dino Gologota mi mapoo peled-
abaso. Mi hu eyo bei ee wiligi ki mi.
³⁴ Diba omapoo sibilesa Yesu mapoo
wain i sabolo habili bi gal deli sabolo
wuluguloso teneeso. Esino Yesuye howo
egee wulo pepooko pia naloso poogooso.
³⁵ Osoloso ha teli odoo oso Yesu homo
bulubo magoo mapoo yoguso eniga-
loso tuluguloso, Yesu o dugo pilame di-
ayo yoso dasigeli hee dasigaso. ³⁶ Diba
Yesuwo dugo puloso omapoo dobolone
yo gibadebeiso. ³⁷ Osoloso edebeeyo
Yesu wooloomalai goo eyo bei ee odoo
susuga oso gooleedalame, odoo heeso
Yesuwo wiligi oo poogoo dokodooga to
egeesee hoguguloso kalamaso,

Hagee Yesu, Yu odoo dia wiligi odoo

³⁸ Osoloso mesiya bakadio sabolo
homo bulubo magoo ma dokodoo
yoguso enigaso. Odoo hee Yesu o dee
deedee dokolo tulugu, osoloso hee o
dee dopusu dokolo tulugu diso.

³⁹ Osoloso odoo aboso eli omaga du-
lone, Yesu ogoloso manolone dia wil-
igi wabisaso. Osoloso diayo yimaga
to tokenee yimapoo takaga meleeso.
⁴⁰ Egeeseelone diayo yimapoo egeesee
takaso, “Nayo takolone, tei moso ee
guobuguloso beeame bakadio hedebe di
ee ma kulodu see dia ka tagalaigona, dee
taka. Esiga no tei Godeeyo Owolo daga,
no homo bulubo magoo ma dokodooga
miyomoo meilesa no nediliyo pidi,”
dee takaga meleeso. ⁴¹ Osoloso tei moso
wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei
eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoo

dia wiligi odoo tebisa dibolosee Yesu
manolone egeesee takaso, ⁴² “Yayo odoo
abono pidimo siliso. Esino yo epedee
eyo nediliyo pidilei tebiledoo. Yo tei Ke-
liso, Isalael odoo ibada wiligi odoo daga,
yo homo bulubo magoo ma dokodooga
miyomoo meilei tekepo. Egeeseega yayo
mou ogoloso iyo yimapoo tei talaiso.
⁴³ Yo Godee mapoo tei teliso. Osoloso
eyo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee
takamo siliso. Esiga iyo epedee yimapoo
bamo, Godeeye goomogolone yo pida
beleso agalame.”

⁴⁴ Goo hedebe egesi masi moodoolone,
mesiya bakadio onosee homo bulubo
magoo ma dokodoo yoguso enigaloso
molone, Yesu mapoo to tokenee takaso.

Yesuye ta

*(Maka 15:33-41, Luka
23:44-49, Yonee 19:28-30)*

⁴⁵ Osoko oo domo tooboome, mi
toowa egee nolugo doloso melee os-
oko howo bakadio hedebe di poogooso.
⁴⁶ Osoloso neliga melee oso mauwe poo-
goome, Yesuye to neligidi egeesee iso,
“Ilai, Ilai, lama sabakatani.” To hageeyo
bei egeesee moloso, “Mo Godee, mo
Godee, bei kasee maga nayo a ka
pagala?”

⁴⁷ Esemé odoo koola mapoo tebisa
melee oso to hagee duloso egeesee
takaso, “Niba dui. Yo Ilaya i,” diso. ⁴⁸ Os-
oloso odoo heeso hoguo sibilesa dugo
toloso wain i mei nali mapoo olugu
doloso homo sage su mapoo tialogoloso
Yesuye nalame o maga mapoo heligiso.
⁴⁹ Esemé odoo aboso egeesee takaso,
“Ougo! Ilayaye sibilesa yo toloso miy-
omoo mouwa beleso bamo,” diso.

⁵⁰ Esemé beeame omapoo Yesu to
neligidi idagoloso taso.

⁵¹ Esemé Yesuye ta beeame omapoo,
tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso
kisi melee ee, dokodooga eyo tologomo
abaga mouno miyomoo sabuguso. Os-

oloso mi halabulone yo toowa gagabuguso. ⁵²⁻⁵³ Osoloso odoo bi goodogamo diso. Esem Godee o odoo susuga wedia ee hogaduloso see gie badeli tooso. Osoloso odoo bi poogoloso diso. Osoloso Yesu ta maga hogaduloso hamamee, Yolusalem mapoo dilesio dieso nediliyo diba odoo abo mapoo eligiso.

⁵⁴ Esem ha teli odoo gibadeli odoo sabolo, osoloso odoo yibolo Yesu gibadebei oso mibia simi sabolo, osoloso goo abo omapoo peledaba ogoloso diya obulone egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godeeyo owolo doo,” diso.

⁵⁵ Osoloso sobo abo Gelili abaga Yesubolo sibadee oso eli sage abaga Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome balaga meleeso. Sobo hagee biaso Gelili abaga Yesubolo sibulone yo pidiso. ⁵⁶ Sobo hagee bia dima kulodu Meli-Magadalin, osoloso Yemes dio Yosep dio dibada owee Meli, osoloso Sebediyo osobo sabolo omapoo dobolone balaga meleeso.

Yesu bi ma kulodu magoo

(Maka 15:42-47, Luka 23:50-56, Yonee 19:38-42)

⁵⁷ Habedee bi bei odoo hee Alimatiya mi maga simiso. O hu Yosep. Yinosee Yesuwo hamamee dili odoo hee yoso. ⁵⁸ Esiga yayo dilesio Paillet mapoo Yesuwo kou talame woosaso. Esem Pailteeye o odoo mapoo takolone, Yesuwo kou ee Yosep mapoo tenee, dee takaso. ⁵⁹⁻⁶⁰ Esem Yosepeeye Yesuwo kou toloso dugo dia heliyeso tiadoloso o bi dia yo ou poogoo ee ma kulodu magooso. Osoloso wulu ou mapoo yo toowa bidigamo dilesio kisiloso diso. ⁶¹ Beeame ompaoo Meli-Magadalin dio osoloso Meli hee dio wulu koola omapoo dobolone balaga meleeso.

Yesuwo bi gidebei

⁶²⁻⁶³ Osoloso beeame hee mapoo Yu odoowo hasali beeame omapoo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Pelisi odoo oso Pailteeye badebei mapoo dilesio egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba goo hagee gooleebuguso. Goo ee, gamenee takeli odoo Yesu hangooso gie badolone egeesee takeliso, ‘Yo bi ma kulodu beeame bakadio poogoloso see beeame hee mapoo hogabileiso,’ dee takeliso. ⁶⁴ Esiga iba goomogo, nee odoo oso beeame bakadio hedebe di ee ma kulodu bi egee medee gidabalame. Bei, o hamamee dili odoo oso sibilesio o kou heli toloso see wulo gamenee takolone, Yesu olo hogaduloso dina, dee takeeyaga. Egeeseega hamamee gameenee taka goo hangooso daga yayo gameenee taka goo ee dagadileiso.”

⁶⁵ Esem Pailteeye egeesee takaso, “Niba mo ha teli odoo abo gilimado dilesio bi egee medee gidebee,” diso.

⁶⁶ Esem diba susuga dilesio bi omapoo dobolone yo ou yoso kisi mapoo eli peeso, odoo heeso mada sibilesio yo peegoo bidibugu beleso agalame. Osoloso gidebeli odoo mapoo takolone, medee gidebeeye, dee takaso.

Yesu ta maga hogadi

(Maka 16:1-10, Luka 24:1-12, Yonee 20:1-10)

28 Yu odoowo hasali beeame oso dilesio koodobuloso beeame hee mapoo gesikolodee Meli-Magadalin dio osoloso Meli hee dio Yesuwo bi agalame diso.

² Diba bi mapoo diyadaga molome, haga bolooegelega mibia toowa sibume, Lodee o momaiye oso Kei mi ma dokodooga sibilesio yo peegoo bidigebuguloso dokodoo biaso. ³ Yo dugo diya heliye kaloso badolone o su diya gadee magoloso badebeiso. ⁴ Esem bi gidebeli

odoo oso diya obugulone kikiliga oso ho-modobuloso wulo wedia masi meleeso.

⁵Esino momaiye oso sobo bakadio mapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. A gooleedooso, niba Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga ee esiamo silesibo. ⁶Yo hamapoo koo moloso. Yo to eyo taka ee dodolone yo see hogado diso. Esiga niba sibilesi o kouso melee mi mapoo ege. ⁷Osoloso niba see saga dilesi o hamamee dili odoo mapoo egeesee takee, ‘Yesu ta maga see hogado dina. Osoloso yo malalo dilesi Gelili mapoo diba bamoloso. Diba omapoo dilesi yo agalaiso,’ dee takee. Mo to ayo nimapoo taka ee na boobadobigi.”

⁸Egeesee taka duloso sobo diba obulone see saga wedi dilesi o hamamee dili odoo mapoo takalame diya goomoga sabolo diyadeeso. ⁹Diba diya goomoga sabolo diyadaga molome, haga boloogelega Yesuye eli domopoo diba tugodoloso egeesee takaso, “Emegei,” diso. Esem sobo bakadio hagooso yimapoo sibilesi gawuloso dobolone, o homo mapoo toloso o hu dokodoo poudooso. ¹⁰Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Niba dilesi mo hamamee dili odoo mapoo takee, diba Gelili mapoo dilesi omapoo a agalaiso,” dee takaso.

Odoo bi gidebeli odoo ee moleeso howo gaga

¹¹Sobo bakadio hagooso Yesu o hamamee dili odoo mapoo takalame osee diyadaga molome, odoo bi gidebeli odoo aboso dilesi tei moso wiligi odoo tebisa mapoo goo susuga odoo bi omapoo peledaba ee takaso. ¹²Egeesee taka duloso tei moso wiligi odoo tebisa oso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa sabolo to mouso. Esiga diba

dieso to magoo ee dodolone, molee toowa odoo bi gidebeli odoo mapoo tenelone egeesee takaso, ¹³“Niyo odoo susuga mapoo egeesee takee, ‘Niba gesi tiesamolome, Yesu o hamamee dili odoo oso mada sibilesi Yesuwo kou todina,’ dee takee. ¹⁴Osoloso gamalee odoo Pailteeeye goo hagee duloso kamanaga, iyo yo hemisilame, nibada goo medee moodoolaiso,” dee takaso. ¹⁵Esem odoo bi gidebeli odoo oso molee toloso, goo diayo moodeeye dee taka goo ee moodooso. Goo egeesee maga gamenee taka goo hagee Yu odooso dima kulodu osee takomo silesiboso.

Yesuye o hamamee dili odoo diye di

(Maka 16:14-18, Luka 24:36-49, Yonee 20:19-23, Diye Di Odoo 1:6-8)

¹⁶Yesu o hamamee dili odoo 11 oso Gelili mapoo dilesi Yesuye taka to ee dodolone mubi hee mapoo palaso. ¹⁷Diba omapoo peleso Yesu ogoloso yimapoo goomoga poudooso. Esino dima kulodu odoo aboso yo tei Yesudoo doloso tei tele. ¹⁸Esem Yesuye dima hegi sibilesi egeesee takaso, “Kei mi sabolo osoloso mipoo hamapoo goo susuga ee balai kitulugu amapoo olo teneeso. ¹⁹Esiga niba mipoo susuga omapoo debeli odoo susuga mapoo dilesi, diayo amapoo tei toloso mo hamamee dili odoo dalame, Godeeyo to tekepo takomo di. Egeeseelone diba Mayo hu maga, osoloso Owolo mo hu maga, osoloso Dio Tei eyo hu maga diba howo olugi. ²⁰Osoloso ayo kokodo taka to susuga niyo dodomo silesibilame nimapoo tenee ee see dimapoo eligi, diayo to egee dodolone ka dabalame. Esiga niba goo hagee medee gooleede, epedee hamaga bei mooloogoloso mi hoo poogoo mapoo duga, ayo beame susuga nibolo hodobo badalaiso.”

To tekepo Makaye hogugu

Maka

Maka booka goo eyo bei

Odoo howo sauwidili, Yoneeye to tekepo taka goo

(Matiyu 3:1-12, Luka 3:1-18, Yonee 1:19-28)

1 To tekepo bei mimooloogoo hagoso, Godeeyo owolo Yesu Kelisowo goo.

²Daga hoogoo Godeeyo to tosili odoo Aisaya yayo booka mapoo Godeeye Yesu mapoo to taka egeesee hoguguso:

“Ayo mo to tosili odoo malalo diye dalaiso.

Osoloso yayo dilesa nee eli moodoolame.

³Miwe poogoo mi omaga edebeeyo egeesee idagoo,

‘Lodee yayo sibilei eli moodee.

Osoloso medee hoodo magee.”

⁴Yonee odoo howo sauwidili miwe poogoo mi mapoo peledoboloso, yayo odoo howo sauwudulone to tekepo takolone egeesee takaso, “Niba goo su wuduloso nibada goo tokenee maga waki pialoso howo sauwige, egeeseega Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado pigileiso.” ⁵Yudiya mi mapoo debeli mosobia sabolo, osoloso Yoluselem mi toowa mapoo debeli odoo susuga Yoneeye to taka dulame diadeeso, osoloso dibada tokenee Yonee mapoo yiligime, Yoneeye diba Yoden howo mapoo sauwidiso. ⁶Yonee yo kemol be hu too dugo masi dusa kaloso silone gala kolo gudu masi kalo sili. Osoloso nei yayo nali tapala toowa sabolo koo sabolo nali. ⁷Yayo odoo susuga mapoo egeesee takeliso, “Odoo hee ama hamamee sibileiso. Yayo kitulugu toowa ayo kitulugu yayo dagadi. A tekeponee o homo bei mapoo gawuloso o homo

bi tikamakalai. ⁸Ayo niba howodeeso sauwidiso, esino niba hamamee yayo Dio Tei maga howo sauwidileiso.”

Yesu howo sauwe sabolo kuku sabolo

(Matiyu 3:13—4:11, Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹Haga bologolega Yesu Gelili mi toowa ma kulodu mi pepoko Naselet omaga sibume, Yoneeye yo Yoden howomoo howo sauwidiso. ¹⁰Yesu howomooga gasibilesa egeino, kei mi yamagoloso Dio Tei molo masi yimapoo pubalogome egeiso. ¹¹Osoloso keimi ma dokodooga to egeesee taka, “No ayo gooma mo holo noso, a namapoo dia goomogo.” ¹²Osoloso beeame omapoo Dio Teiso Yesu miwe poogoo mi omapoo diye diso. ¹³Yesu beeame 40 omapoo gala seebee sabolo badoboome, saitenso kuku demeleeso. Esino Godeeyo momaiye sibilesa yo pidiso.

Yesuye di kebili odoo bakadio bakadiodi gilimadoo goo

(Matiyu 4:12-22, Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴Yu odoo wiligi toba Helodeeye, Yonee neliga ma kulodu husuloso, hamamee Yesu yo Gelili mi toowa mapoo dilesa, to medee tekepo Godee maga simi takomo siliso. ¹⁵Yayo egeesee takaso, “Beeame tekepo olo simiso, osoloso Godeeye wiligi doloso badeli oso sibilei koola toopooso. Esiga niba goo tokenee maga waki pialoso, to tekepo mapoo tei te.”

¹⁶Beeame heeso, Yesu Gelili abei palaga dimeleeno, di kebikeli odoo bakadio Saimon dio omolo Endulu dio peiso di giligamolome yayo egeiso. ¹⁷Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba ama hamamee sibadee, ayo niba odoo gilimeli eligileiya.” ¹⁸Eseme diba Yesuwo to duloso, dibada pei pogoloso, yima hamamee diadeeso.

¹⁹ Osoloso yo pepoko hoogoo dileso, di kebikeli odoo abo Sebediyo owolo baka-dio, Yemes dio omolo Yonee dio du ma kulodu dopolone pei moodoomolome egeiso. ²⁰ Osoloso Yesu diba ogoloso, yayo diba gilimadooso. Esem diayo du-lone o tou telagali odoo sabolo oma Sebedi sabolo du ma kulodu gilimane pogoloso, Yesu ma hamamee diadeeso.

Odoo bo holo pala

(Luka 4:31-37)

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo simiso. Osoloso Yu odoowo tei beeame hee mapoo, Yesu howo gisili moso omapoo peleso, Godeeyo to eligilame mimooloo-gooso. ²² Odoo susuga yayo eligi dume howoogaso, bei yayo kitulugu sabolo eligime. Esem odoo susuga diso nei woosa nei woosa demeleso egeesee takaso, “Odoo hagee ogumo? Ibada tei goo eligili odoo oso eligi goo egesinee. Bei diayo eligi mapoo kitulugu mauwe.” ²³ Epedee omapoo, odoo bo holo pala oso howo gisili moso kulodu gadileso agadiso. ²⁴ “Yesu Naselet odoo nayo amapoo osoloso bo holo abo mapoo ogoo goo moodoolameyo? No hamapoo iba tokenee palame ka simiyo? A goolee-dooso, no Godeeyo tei odoo.”

²⁵ Yesuye bo holo odoo mapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “To koodobie, no odoo ma kuloduga peegoo gadi!” ²⁶ Esem bo holo oso odoo ma kulodu badolone neligidi kikiligameleso gwa sabolo peegoo gadiso.

²⁷ Esem, odoo susuga dia howoogaso, osoloso disono nei woosa nei woosa diso, “Goo hagee ogoo goowo? Goo hagee dia eligi kitulugu sabolo eligi, bei edebeeyo bo holo mapoo to takooga, peegoo koo gadili. Esino Yesuye bo holo mapoo to takooga, mesiloso pee-goo gadiliso.” ²⁸ Esem Gelili mi toowa

mapoo odoo susuga goo ee saga takomo diso.

Yesuye odoo paigiga tekepo moodoo

(Matiyu 8:14-17, Luka 4:38-41)

²⁹ Howo gisili moso poogoo dileso, Yesu Yonee sabolo Yemes sabolo, Saimon dio Endulu dio dibada moso mapoo diso. ³⁰ Saimonwo nalobo paiye kolo dei moodoome debi mapoo tiameleeso. Diayo Yesu mapoo sobo paiye eyo goo takaso. ³¹ Osoloso Yesu sobo paiye mapoo dileso, o dee mapoo tolosa, “Teebee,” diso. Esem paiye kolo dei saga yimaga koodo diso. Esem yayo dimapoo nei teneeso.

³² Habe osoko tolopume odoo abo oso Yesu mapoo odoo paigiga sabolo bo holo paladee odoo sabolo ido sibadeeso. ³³ Osoloso Kapeniyum mi toowa mapoo debeli odoo susuga Yesuye odoo paigiga moodoo ee agalame osulu miyopoo mooloogoodooso. ³⁴ Esem Yesuye odoo paigiga mudu opusomo opusomodi yayo takeme tekepo poloso weido diso. Osoloso bo holo odoo ma kulodu debei pee-goo hasisilone dimapoo egeesee takaso, “Mo goo na takee,” diso, bei bo holo susuga diba Yesu Godeeyo owolo deli gooleedooso.

Yesuye Gelili mi toowa mapoo to takomo di goo

(Luka 4:42-44)

³⁵ Gesikolodee mi hadopeelega, Yesu hogabuloso moso poogoo dileso, obusomo odoo koola mauwe mapoo dokodoo todagalame diso. ³⁶ Hamamee Saimonbolo debei odoo abo sabolo Yesu esiamo diso. ³⁷ Diayo yo egeme yimapoo takaso, “Odoo susuga no esia moloso.”

³⁸ Yesuye to nei takaso, “Iba mi abo mapoo dimo, omapoo dileso Godeeyo to takalame. Bei kasee magayo a goo egee talame simi.” ³⁹ Osoloso yo Gelili

mi toowa ma kulodu mi pepoko susuga mapoo dileso, Yu odoowo howo gisili moso eyo kulodu Godeeyo to takomo sileeso. Osoloso bo holo odoo ma kulodu pala peegoo hasisopugu demeleeso.

Yesuye odoo kolo e bia masi moodoo

(Matiyu 8:1-4, Luka 5:12-16)

⁴⁰ Odoo kolo e bia masi Yesu mapoo sibilesos ebiso miyomoo tugusaloso egeesee takaso, “Nayo a tekepo moodoolai goomogoga, a tekepo moodee.”

⁴¹ Yesuye yo dia sooloo dolome o kolo mapoo sigolone yimapoo egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai goomogo, esiga no tekepo pe.” ⁴² Esem epedee omapoo o kolo mapoo e bia masi mauwe poogooso. ⁴³ Yesuye yo di dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, ⁴⁴ “Nayo dileso no ayo tekepo pa goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino, nee su tekepo pa goo ee, goo tokenee hapalame gala hu weli wiligi odoo toba yimapoo dileso eligi. Osoloso nee su tekepo pa amaga emegeidi bi tenee, Moseseeye tei magoo goo ee dodolone, odoo susuga oso ogoloso tekepo pa ee gooleedalame.”

⁴⁵ Esino yo Yesuwo to mapoo tei tel-ega pogoloso, odoo susuga mapoo o kolo e bia masi moodoo oposusoso. Bei egeesee maga Yesuye mi kamapoo disomo, odoo susuga oso Yesu agalame dia mooloogoodoo diso. Esem Yesu mi abo mapoo odoo howo woola sile. Esino yo mi odoo mauwe mapoo bado neme edebeeyo mi opusomo opusomodi maga yayo badebei mi mapoo yo agalame sibadee demeleeso.

Odoo su kakawa poogoo moodoo

(Matiyu 9:1-8, Luka 5:17-26)

2 Beeame abo pogoloso hamamee, Yesu see Kapeniyum mi mapoo wedi sibume, edebeeyo Yesuye simi ogoloso, mi omapoo saga takomo diso. ² Os-

oloso odoo susuga sibilesos, o moso kulodu sabolo peegoo sabolo omapoo dia mooloogoodoome, Yesuye dimapoo Godeeyo to eligi meleeso. ³ Esem mi omapoo odoo su kakawa poogoo badebei, odoo bakadio bakadiodi oso kida mapoo magoloso tosimiso. ⁴ Osoloso diayo yo Yesuye badebei omapoo todilame goomogaso. Esino odoo beiga Yesu mapoo dilei eli egele. Esem diayo odoo su kakawa poogoo kida sabolo moso omu dokodoo imado palaso. Osoloso Yesuye to kemelee domo amaga seme ou toloko pogoloso tiso kida mapoo bagagoloso kida sabolo moso kulodu toosooso. ⁵ Diayo odoo su kakawa poogoo moso omu maga tooso egame, Yesuye diayo odoo egee yayo moodoolame, yo tebia doloso tei too ogoloso, odoo su kakawa poogoo mapoo takaso, “Mo odoo, nee tokenee ayo boobado puguso.”

⁶ Tei eligili odoo disono dopolone diso nediliyo egeesee goolee meleeso, ⁷ “Odoo hagoso kaseme egeesee ka takayo? Yayo Godee daga dilame see, esino goo tokenee hapeeli hedepe Godeeso.”

⁸ Yesu o dio oso diayo dibada sooloo ma kulodu goolee mee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Niyo kasee maga nibada sooloo ma kulodu egeesee ka goolee malala? ⁹ Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo boobado puguso,’ dee takooga, o tokenee boobado pugu niyo gooleedalame. Esino ayo yimapoo takoo ‘No topososo nee kida tolosos di,’ dee takolosos, yo tobooga, a odoo moodeli kitulugu molo doloso niyo gooleedalaiso. ¹⁰ Esino niyo gooleedalame, Odoo Holo amapoo kitulugu olo teneeso mi toowa hamapoo tokenee goo hapolosos boobado pigilame,” yayo odoo su kakawa poogoo yimapoo egeesee takaso, ¹¹ “No

hogabuloso nee kida toloso mosopoo di," diso.

¹²Diayo balagamolome odoo su kakawa poogoo hogabuloso, o kida toloso saga diso. Diayo odoo su kakawa poogoo oso topoloso di egeme dia howoogaso. Osoloso Godee mapoo goomoga pouduso. Osoloso diayo egeesee takaso, "Iba daga goo hageesee koo egeeli."

Yesuye Libai idoo goo

(Matiyu 9:9-13, Luka 5:27-32)

¹³Yesu Gelili abei palaga maga see wedi dimeleeno odoo susuga sibilesu yimapoo mooloogoodoome, yayo Godeeyo to dimapoo eligi meleeso.

¹⁴Yesu abei palaga dulone egeino odoo Alpies eyo owolo Libai tekisi molee misikeli moso kulodu badoboome egeiso. Esemeyo yayo yimapoo takaso, "Ama hamamee sibe." Esemeyo Libai topoloso Yesuye di hamamee diso.

¹⁵Habe Yesu Libaiyo mosopoo badebeeno, tekisi molee misikeli odoo bei sabolo, goo tokenee teli odoo abo sabolo, osoloso Yesuwo hamamee dili odoo sabolo, Yesubolo nei nameleeso. Odoo bei hageesee oso yimapoo hamamee dili odoo. ¹⁶Osoloso Yesu tekisi molee misikeli odoo sabolo, osoloso goo tokenee teli odoo sabolo nei namolome, tei eligili Pelisi odoo oso ogoloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, "Yesu bei kasimaga tekisi molee misikeli odoo sabolo goo tokenee teli odoo sabolo nei ka namolosomo?"

¹⁷Yesu diayo to taka duloso to nei dimapoo takaso, "Odoo paiye mauwe melesenee neli odoo mapoo dileime, esino odoo paiye melesenee neli odoo mapoo dileiso. Ayo simi hagee tekepo teli doloso wulo googooloo oso gweli odoo ee gilimilame ka sibile, tokenee

teli dee gweli odoo gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi."

Wo nelega tei doloso badalai goo

(Matiyu 9:14-17, Luka 5:33-39)

¹⁸Beeame aboso Yonee odoo howo sauwidili o hamamee dili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo wo nelega tei doloso Godee mapoo toodagalame debeiso. Beeame hedepeeso odoo aboso Yesu mapoo sibilesu woosaso, "Yonee o hamamee dili odoo sabolo, Pelisi odoowo hamamee dili odoo sabolo, wo nelega tei doloso dopolone, bei kasimaga nee hamamee dili odoo wo nali tei delega ka debeliyo?"

¹⁹Yesuye to nei takaso, "Gisoso sobo hulei beeame omapoo odoo abo sabolo wo nelega tei doloso dabalaisomo? Haye, yo dibolo badebei omapoo, wo nelega tei doloso badalaime. ²⁰Beeame hedepeeso giso sobo daga hu, toloso pee-goo dilei beeame siboga, diba beeame omapoo wo nelega tei doloso dabalaiso," diso. ²¹(Yesuye Yu odoo oso dibada odooga dia tei mapoo dodolone kituluguloso debei egeiso. Esemeyo diba o goo dia eligi ee dadalai tebile gooleedooso.) Esiga Yesuye dimapoo dio masi taka bakadio hagoso. "Odoo agayo dugo nape didediba omapoo dugo dia diadoloso dugo nape didediba mapoo opodoloso dusaga dugo dias kitulugu oso dugo nape hapoomelee hapoomologa didedibilone ou toowa tologo pigileiso. ²²Edebeeyo howo giedege ou sia mapoo keesoga, ou gadia maga howo solaiso. Esiaga edebeeyo howo giedege ou dia mapoo keeselai tekepo," diso. (Yesuye dio masi bakadio taka eyo bei hagoso: Ayo mo goo dia eligi ee nibada odooga dia tei sabolo hedepe dalame ka sibile. Esino ayo simi hagee goo dia ayo tosimi omapoo niyo dadalame ka simi.)

Yu odoowo tei beeamee goo

(Matiyu 12:1-8, Luka 6:1-5)

²³ Yu odoowo tei beeamee heeso, Yesu o hamamee dili odoosabolo kakomee howo masi segei eli pee maga diso. Yesu o hamamee dili odoosokakomee masi gooloogaloso dulone nalagamo diso. ²⁴ Esemee Pelisi odoosodiayo ogoloso Yesu mapoo woosaso, “No ege, bei kasee maga nee hamamee dili odoososo Yu odoowo tei beeamee eyo tei magoo ka gabauwala? Diayo kakomee masi goolooga maga ibada tei magoo ee gababuo.”

²⁵ Yesuye nei takaso, “Niba wiligi odoosotoba Debidibolo odoosoyibolo debi sabolo oso houdoome, Debidiye goomoodoo ee hogugu niyo hesigileyo?

²⁶ Abayata yayo Godeeyo tei mosotegei wiligi toboloso badebei omapoo, Debidiye Godeeyo tei mosotegei mapoo gapeleso tei wo Godee mapoo teneeseso. Osoloso Debidiye wonaloso o odoosobomapoo teneeso. Esino wo egee odoosobokoonali, tokenee goohapalame gala hu weli wiligi odoosotebisa oso nali. ²⁷ Godeeye edebeeyo tei beeamee ee pidilame ka moodoole. Godeeye odoosopidilame tei beeamee ka moodoo. Egeeseega niyo Debidiye o odoosabolo houdoome, tei magoo gababulone tei wonetakele. Esiga bei kasi maga niyo mo hamamee dili odoosohoudoome goomoodoo ka takala? ²⁸ Esiga Odoosoholo Yesu, a wiligi odoosotobaso, osoloso tei beeamemapoo ayo wiligi doloso ka badoso.”

Yesuye odoosodee hodio kakawa poogoo moodoo

(Matiyu 12:9-14, Luka 6:6-11)

3 Yesu see Yu odoowo howo gisili moso omapoo kulodu gapeleso egeino, odoosodee hodio kakawa poogoo badoboome egeiso. ² Pelisi odoosoholo Yesu

mapoo hegi sibilesosabalagamo siliso, yayo Yu odoowo tei beeamemapoo odoosodee hodio kakawa poogoo tekepo modapeleso agalame. Yesuye odoosodee hodio kakawa poogoo tekepo moodooga, diayo ogoloso Yesu mapoo takalame. ³ Esemee Yesuye odoosodee hodio kakawa poogoo mapoo takaso, “No bia amaga teebee, odoosusuga oso agalame.”

⁴ Esemee Yesuye Pelisi odoosomapoo woosaso, “Iyo tei beeamemapoo ogoogoo talai oso tei ka molosomo? Iyo tekepo gootalaiyo o iyo tokenee gootalaiyo, o giebadili pidileiyo, o giebadili wolomalaiyo?” Esino Pelisi odoosoholo Yesu mapoo tonetakele.

⁵ Yesu dibada sooloo ma kulodu sooloo dala goomauwe pogoloso kalawolosodebeli ogoloso sooloo deleme kamana sabolo dimapoo egeino, odoosodee hodio kakawa poogoo ogoloso yimapoo takaso, “Nee deehoode.” Esemee o deehoodeme o deetekepo paso. ⁶ Esemee Pelisi odoosoholo Yesu odoowo howo gisili moso magapeegoo dilesos, Helodeeyo mooloogoodoo odoosogoloso, diayo Yesu wolomalame to mousos.

Odoosusuga Yesuye di hamamee di

⁷⁻⁸ Yesu o hamamee dili odoosabolo Gelili abei mapoo dime, odoosomooloogoodoo toowa Yesuye di hamamee diadeeso. Odoosusuga Yesuye goomoodoo dume yimapoo sibadeeso. Odoosusuga hagee mi opusomoo opusomodi mi hamaga sibadee: Gelili mi toowa, Yudiya mi toowa, Yoluselem mosobia, Idumia mi toowa, Yoden howo hodio hoogoo debeli Taya mi toowa sabolo Saidon mi toowa amaga sibadeeso.

⁹⁻¹⁰ Esemee Yesuye odoosopaigiga abotekepo moodoome weido diso, osoloso odoosopaigiga abosoyimapoo sigilame hegi pupugamo sibume, yayo

o hamamee dili odoo mapoo takaso, “Niba du hee tosibe, bei abei palaga omapoo odoo dia mooloogoo deeyaga,” diso. ¹¹Odoo bo holo pala oso Yesu ogoga diba o homo beiyopoo gawuloso goolone egeesee takeliso, “No Godeeyo owoloso,” diso. ¹²Eseme Yesuye odoo bo holo pala omapoo to kitulugu sabolo takeliso, “Nayo odoo abo mapoo a Godeeyo owolo dee na takee,” doloso takeliso.

Yesuye odoo 12 gilimadoo goo

(Matiyu 10:1-4, Luka 6:12-16)

¹³Yesu mubi ma dokodoo peleso yayo goomoga odoo hesigaloso yayo gilimademe diba yimapoo sibadeeso. ¹⁴Yesuye 12 odoo hesigaloso dimapoo takaso, “Niba abolo sile sibileiso, osoloso niba diye dalaiso Godeeyo to takomo sile sibilame. ¹⁵Osoloso, ayo nimapoo kitulugu tenelaiso odoo bo holo pala peegoo hasisilame.” ¹⁶Yesuye gilimadoo odoo 12 dia hu hagoso: Saimon (Yesuye hu hee hedi, Pita); ¹⁷osoloso Sebediyo owolo bakadio Yemes dio omolo Yonee dio (Yesuye hu hee hedi Bouwaneges. Hu eyo bei to kei wei masi weli); ¹⁸osoloso Endulu, Pilipi, Batolome, Metiu, Tomas, Alpiesyo owolo Yemes, Tadies, Saimon Selot (Saimon Selot: selot hu eyo bei Loum Gamali gowili odoo), ¹⁹osoloso Yudas-Iskariyot (Yesu ha teli odoo mapoo tiasili).

Yesu dio Bulsibapo dio

(Matiyu 12:22-32, Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰Eseme Yesu o odoowo moso mapoo wedi dilesa badoboome, odoo susuga see dia mooloogoodooso. Eseme Yesu sabolo o hamamee dili odoo sabolo diayo nei nalai beeam egele. ²¹Eseme o soosooso goo egee duloso, yo halapomo sila pele dolone, yo dibada mosopoo ido dilame sibadeeso.

²²Esino tei eligili odoo Yoluselem maga sibadee oso egeesee takaso, “Yesu yo bo wiligi toba Bulsibapo (Saiten o hu hee) o kulodu badoso. Esiga yo bo wiligi toba eyo kitulugu maga bo holo peegoo hasisilone ka badoso.”

²³Eseme Yesuye tei eligili odoo gilimadooloso dio masi takaso, “Saiten odoo ma kulodu badebei diso nediliyo peegoo kasee hasisileiyo? Eli mauwe. ²⁴Mi toowa mapoo debeli odoo domo puloso diso nediliyo ha toga mi toowa egee malaime tokenee palaiso. ²⁵Osoloso soosoo heeso domo puloso diso nediliyo ha toga soosoo egee debelaime tokenee palaiso. ²⁶Osoloso Saiten eyo nediliyo o odoo sabolo ha toga, yayo kitulugu sagelaime, omapoo mauwe pagalaiso.” ²⁷Yesuye dio masi hee takaso, “Esiga odoo heeso, kitulugu odoo eyo mosopoo bi heli talame gooleega, yo daga kitulugu odoo tiso tiamagoloso, hamamee o moso kulodu peleso, bi heli talaiso. ²⁸Esiga ayo nimapoo tei goo hee taka, tokenee goo susuga edebeeyo teli sabolo, osoloso to tokenee Godee mapoo takeli ee Godeeye hapoloso boobado pigileiso. ²⁹Esino odoo agayo Dio Teiyo goo mapoo to tokenee takooga, yo o goo tokenee hapalaime, o goo tokenee moloso kookaiyo osee malaiso.”

³⁰Yayo goo hagee dimapoo takaso, bei diayo yo bo holo paladee dee takeme.

Yesuwo owee sabolo omolo dio sabolo

(Matiyu 12:46-50, Luka 8:19-21)

³¹Yesuwo owee sabolo omolo dio Yesuye eligimelee moso mapoo peledabaso. Diba Yesubolo to kalame hau mapoo tebisa molome, odoo heeso Yesu takalame moso kulodu gadiso. ³²Eseme odoo susuga Yesubolo debei odoo diayo ogoloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Noowee sabolo no molo dio oso peegoo no esia molo.”

³³Yesuye dimapoo eligilame to nei woosaso, “Mo wee sabolo molo dio odoo ogumo?”

³⁴Eseme Yesuye odoo buluma omapoo ogogolone egeesee takaso, “Hamapoo ege, hagee mo wee sabolo molo dioso. ³⁵Odoo agayo Godeeye goomoga goo tomo siloga, diba tei molo dio osoloso mo wee dioso.”

Ko segili odoo eyo dio masi oposusu

(Matiyu 13:1-9, Luka 8:4-8)

4 Yesuye Gelili abei palaga odoo susuga mapoo see tobu eligimeleso. Esino odoo susuga yimapoo mooloo-goodeme, yo du ma kulodu mele-doboloso buloso pepoko hoogoo dilesos amaga to takaso. ²Yesuye dio masi susuga dimapoo eligiliso. Yayo eligilone dimapoo takaso, ³“Niba dui! Odoo hee ko sakalame diso. ⁴Yo omapoo ko kukopugumo silino, ko abo eli domopoo misikedibaso, eseme só aboso sibilesos neso. ⁵Osoloso ko abo yukokisi mi mapoo misikedibaso, eseme mi se-bega saga palaso. ⁶Esino osoko pa oso dei moodoome silikalosos weidasos, bei too mi ma kulomoo gameilega. ⁷Osoloso ko abo we ti bei kookoone poo-goo omapoo misikedibaso, eseme we ti ko sabolos palaso. Esino we tiso ko eyo bou tia deme dadailosos ko pele poogooso. ⁸Osoloso ko abo mi medee tekepo mapoo misikediba oso medee tekepo kauwa palaso. Osoloso ko pasos, su aboso ko 30 egeesos pasos, osoloso abo ko 60 egeesos pasos, osoloso abo ko 100 egeesos pasos.”

⁹Yesuye egeesee takaso, “No dulus bolos daga, ayo hagee takoo nayo medee dui.”

Yesuye dio masi taka goo eyo bei

(Matiyu 13:10-17, Luka 8:9-10)

¹⁰Hamamee Yesu obusomos badebeenos, o hamamee dili 12 odoo

sabolos, osolosos odoo abo yimapoo mooloogoo dolosos debei odoo osos yimapoo, yayo dio masi takas gos eyo bei woosaso. ¹¹Yayo dimapoo nei takaso, “Godeeye wiligis dolosos badelis gos ee yayo mada magolosos meleesos, esino nimapoo woola yiligis pigileisos. Esino peegoo debelis odoo mapoo dio masi takalaisos. ¹²Esiga Aisayaye takas hagee peegoo debelis odoo magas takas, ‘Diayo medee hodus dilesos agalaisos, esino gos eyo bei diayos ogolosos gooleedalaimes.

Osolosos dibas medee hodus dilesos to takas duleisos,

esino gos eyo bei diayos medee gooleedalaimes.

Diayos gooleedodis diepi, dibadas gos tokenee magas wakis pialosos,

Godeeye gos tokenee hapolosos boobados pigiliyo,’ diso.”

Yesuye ko segei eyo bei takas

(Matiyu 13:18-23, Luka 8:11-15)

¹³Yesuye o hamamee dili sabolos odoo abo dimapoo takaso, “Bei kasee magas niba dio masi hagee medee gooleedel-egas ka pagalas? Niba dio masi hagee eyo bei niyo medee gooleedelegas poo-googas, dio masi abo nimapoo ayos takoogas niyo kasee gooleedalaisomos?

¹⁴Ko edebeeyos kukopigilis ee Godeeyos to osos, osolosos yayos to egees odoo mapoo takelisos. ¹⁵Esiga ko abo eli domopoo kukodipumes sósos sibilesos ne odoo abo egees masi dosos. Dibas Godeeyos to dulisos, esino Saiteneeye dimapoo sagas boobados pigilis gos teneegas, Godeeyos to diayos goolee melegas boobados pigilisos. ¹⁶Esiga odoo abo ko yukokisi mi mapoo misikedibas egees masi dosos, dibas Godeeyos to takas dulosos goomogas sabolos telisos. ¹⁷Esino dibadas sooloo mas kulodus too meilegas, dibas beeames deiyepos mapoo dobosos, Godeeyos to dus magas hegis gos sabolos dalas gos

sabolo siboga, opulone tei too saga pegeliso. ¹⁸ Esiga odoo abo ko we ti bei kookoone poogoo mi omapoo misikediba egeesi masi doso, diba Godeeyo to tekepo duliso. ¹⁹ Esino mi toowa hageeyo giebadili goolee sabolo, osoloso bi bei doloso badalai goolee sabolo, osoloso tokenee goo goolee sabolo oso dibada sooloo ma kulodu goo goolee tiadoga, Godeeyo to dibada sooloo ma kulodu pelega dadailoso ko pelega pegeliso. ²⁰ Esino odoo abo ko mi medee tekepo mapoo misikediba egeesi masi doso, diba Godeeyo to duloso tei teliso. Osoloso diba Godeeyo to duloso dibada sooloo ma kulodu Godeeyo to oso ko masi peliso, su aboso ko pa 30 egeesi peliso, abo ko 60 egeesi peliso, osoloso abo ko 100 egeesi peliso.”

Keme maga dio masi taka goo

(Luka 8:16-18)

²¹ Esemé Yesue dimapoo dio masi takolone woosaso, “Odoo heeso keme pouloso gadeepugu ee gooloogoolame, tolo ma hemidu o debi ma hemidu mada magalaisomo? Haye, yo keme pouloso dokodoo woola magalaiso, keme gadeepigilame. ²² Bi susuga epedee hamapoo mada egee molo, see hamamee gooleedalame gadeepugu mapoo woola peledabalaiso. ²³ No dulu bolo daga, ayo hagee takoo nayo medee dui.”

²⁴ Yesue dimapoo egeesee takaso, “To niyo du medee goolee. Niba to hagee medee dia gooleedoga, goo abo niyo medee gooleedalaiso. ²⁵ Odoo agayo to tekepo gooleedoga, Godeeye yimapoo goo goolee dia tekepo abo tenalaiso, esino odoo hee agayo to tekepo medee dulega poogooga, goo goolee tekepo yimapoo egee molo see Godeeye talaiso.”

Yesue kakomee ko masi, o hu witi, oso pala amaga dio masi taka

(Matiyu 13:31-34, Luka 13:18-19)

²⁶ Yesue dio masi egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ede-beeyo kakomee ko masi, o hu wit, segei egeesi masi moloso. ²⁷ Osoloso yo beame susuga, gesi susuga tialo hogabuo tialo hogabuo dolone witi ko oso pala yo gooleedele. ²⁸ Witi ko segei eyo mi naga obusomo peliso. Osoloso kawulone daga bou gasibiliso, osoloso du teliso, osoloso hamameedee ko peliso. ²⁹ Witi ko segei poloso telegeega segeli odoo oso dilesio gwaliso.”

Homokoko pepoko maga dio masi taka goo

³⁰ Yesue egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ayo dio hee maga nimapoo takalaiso. ³¹ Esiga Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo edebeeyo homokoko dia pepoko toloso segei egeesi masi moloso. ³² Esino homokoko dia pepoko segei oso kawudoga toowa poloso homolee ee ma kulodu homo su hagosu toowa malaiso. Osoloso homo dee diadee omapoo sóso sibilesio hemiye omapoo ou takalaiso.”

³³ Yesue odoo mapoo dio masi maga Godeeyo to takomo siliso, eseme dio masi taka oso dibada goo goolee sabolo tebiaso. ³⁴ Yayo odoo susuga mapoo hedepe dio masi maga takemeliso. Esino Yesu o hamamee dili odoo sabolo disono dopolone dio masi oposusu eyo bei dimapoo takeliso.

Yesue i sabolo howo ki sabolo hamaga taka

(Matiyu 8:23-27, Luka 8:22-25)

³⁵ Beame hedepe oso osoko olo moume, Yesu o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowomo.” ³⁶ Esemé

Yesu odoo abo pogoloso, hedepe o hamamee dili odoo sabolo du maga abei daso. Esino odoo abo du hee mapoo toboloso hamamee daso. ³⁷ Diba olo abei domopoo damolome i toowa simi oso howo ki sabolo sibulone dibada du ma kulodu howo sasoso. Esino diba abei osee damolome howo sasoo oso dibada du howomoo oulame siso. ³⁸ Esino Yesu yo du osio mapoo wolomai wolomaloso tiameleso. Esem e hamamee dili odoo diayo yo tidipuguloso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba howomoo meilame hagee see nayo iba sooloo dolosomo?”

³⁹ Yesu diayo to taka duloso toboloso i sabolo howo ki sabolo omapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo koodobie!” Esem e sabolo howo ki sabolo o to duloso, saga koodobiaso.

⁴⁰ Osoloso see Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka ebiala? Niba amapoo tei too meyo?”

⁴¹ Yesu o hamamee dili odoo diba dia obume disono nei woosa nei woosa dolone egeesee takaso, “Hagee odoo ogumo? Yayo i sabolo howo ki sabolo omapoo takeme o to duloso koodobiaso.”

Yesuye odoo bo holo pala moodoo

(Matiyu 8:28-34, Luka 8:26-39)

5 Esiga Yesu o hamamee dili odoo sabolo Gelili abei daso. Osoloso dibada du Gelasa mosobia dibada mi su mapoo oluguso. ² Osoloso diba du olo oluguloso, Yesu yo mubi dokodoo polomeleeno, odoo bo holo pala oso odoo bi maga Yesu mapoo simiso. ³ Odoo hagee beeame susuga odoo bi mapoo badeli, yo kitulugu toowaga ede-beeyo yo ki tiso koo tialekili. ⁴ Beeame susuga o homo sabolo dee sabolo ki tiso tialokoloso magooga eyo kitulugu oso ki ti kokisa pigiliso. Esiga edebeeyo yo balai eli opupa meli. ⁵ Beeame susuga

osoloso gesi susuga odoo bi mapoo osoloso esia mapoo eyo nediliyo yoso kolo kookoome gwa sabolo siliso.

⁶ Yesu eli sage hoogooga sibumolome, odoo yo Yesu ogoloso yo tugodalame hoguodiso. Osoloso o homo beiyopoo gawuaso. ⁷⁻⁸ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Bo holo, no odoo yimaga peegoo gadi.” Esino bo holo pala odoo oso neligi agadulone egeesee takaso, “Yesu dokodoo badeli Godeeyo owolo, no ogoo talame amapoo ka simiyo? Godeeyo goo maga amapoo dala toowa na teneel!”

⁹ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Nee hu ogumo?”

Esem odoo oso to nei yimapoo egeesee takaso, “Mo hu Bei, bei iba bei odoo hageeyo kulodu.” ¹⁰ Osoloso bo holo oso Yesu mapoo see howa see howa diso, bo holo mi hee mapoo seesee peegeeyaga.

¹¹ Esino koola mapoo esia dokodoo be hu bei mooloogoo doloso, mi nalagamo sile sibiso. ¹² Esem bo holo oso Yesu mapoo see howaso, “Nayo iba be mapoo palame seesee pagalai soowayo?” diso. ¹³ Esem Yesuye diba be ma kulodu gasoowadee neme, bo holo odoo ma kuloduga galagasibileso see be ma kulodu soowadeeso. Esem be bei 2,000 egesi oso esia dokodooga abei mapoo kuko meilesa abei ma kulodu weidaso.

¹⁴ Be gi debeli odoo oso goo hagee ogoloso kuko dulone mi toowa mapoo osoloso mi pepoko abo mapoo takomo diso. Esem odoo susuga to hagee duloso, diba agalame sibadeeso. ¹⁵ Odoo susuga Yesu mapoo sibileso mooloogoodooso, esino odoo bo holo pala see tekepo poloso, goo tekepo gooleme dugo tekepo kaloso, Yesubolo badoboome ogoloso dia ebiaso. ¹⁶ Be gi debeli odoo diayo goo odoo mapoo peledapa sabolo be mapoo peledapa sabolo ogoloso odoo susuga mapoo takaso. ¹⁷ Osoloso odoo

mooloogoodoo susuga oso to hagee duloso, Yesu mapoo see howa see howa diso, “No hamaga peegoo di!” diso.

¹⁸ Yesu dilame du mapoo topome, odoo daga bo holo polome Yesuye moodoo oso Yesu mapoo egeesee howaso, “A nobolo dilei goomogo.”

¹⁹ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Haye, no mosopoo wedi dileso, Lodeeye sooloo dolone goo tekepo namapoo moodoo nemisi dimapoo takalame di,” diso. ²⁰ Esemee odoo see abaga wedi dino Dekapolisi mi mapoo mosobia 10 mapoo takomo diso. Odoo susuga yayo taka duloso dia howoogaso.

**Yesu mapoo tei teme nei
yayo odoo paiye moodoo**

(Matiyu 9:18-26, Luka 8:40-56)

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei dala soowaso, osoloso abei palaga mapoo odoo susuga yimapoo mooloogoodoo. ²² Mi omapoo Yu odoowo howo gisili moso mapoo wiligi odoo toba, o hu Yailas, yayo Yesu ogoloso o homo beiyopoo gawuaso. ²³ Osoloso yayo see Yesu mapoo howaso, “Mo sobo holo paiye moodoolame, yo talai koola tapa, esiga nee deeso yo sigilame sibe, yo paiye wediloso, see gie badalame.”

²⁴ Esemee Yesu yibolo dime odoo mooloogoodoo susuga hamamee yo pupugamo diso. ²⁵ Osoloso mooloogoodoo eyo kulodu sobo aso woloma oso sawo dimili ososee dugo 12 poogooso. ²⁶ Sobo yo melesene neli odoo bei mapoo diayo pidilame dugo susuga dimiliso, esino diayo yimapoo dala toowa tenemeleeso. Osoloso yayo dimapoo melesene talame, melesene eyo nei magolone o molee susuga hosudooso, esino yo sawo dimili koodobilega see toowa poloso, sawo osee dimiliso. ²⁷ Esino sobo yo daga Yesuye odoo tekepo moodoomo

sili duloso, yo odoo mooloogoodoo kuloduga Yesuwo miligiyo hamamee sibilesa o dugo sage yayo ka mapoo sigeso. ²⁸ Sobo yayo goolee Yesuwo dugo sigoga yo wedilei gooleeso. ²⁹ Yayo Yesuwo dugo sigime sawo dimili saga koodobiaso. Esemee yo eyo egeesee gooleeso, “Sawo dimili tekepo pa,” gooleeso.

³⁰ Yesu eyo gooleeno odoo moodeli kitulugu yimaga peegoo di neme, yo odoo mooloogoodoo mapoo hodio bidi puguloso egeesee takaso, “Edebeeyo mo dugo sigo. Ayo gooleedalaiya, mo dugo odoo agayo sigoba.”

³¹ Esemee o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Odoo mooloogoodoo susuga nama hodu kokosooso. Esiga nayo kasalame, ‘Edebeeyo mo dugo sigo. Ayo gooleedalaiya, mo dugo odoo agayo sigoba’ doloso ka takala? Bei odoo susuga oso nama sigoso.”

³² Yesu odoo mooloogoodoo kulodu osee esia meleeso, yo odoo agayo sigebeleeso. ³³ Esino sobo Yesuwo dugo sige oso eyono moodoo goolee puguloso obulone kikilika sabolo sibilesa o homo beiyopoo badebeiso, osoloso eyo goo moodoo Yesu mapoo takaso. ³⁴ Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, no amapoo tei too maga no tekepo moodooso, esiga no Godeeyo mesie goo sabolo di. No olo weidooso.”

³⁵ Yesu to osee takomolome, odoo abo Yailas eyo moso abaga sibilesa Yailas mapoo egeesee takaso, “Nee sobo holo taso. Esiga eligili odoo yo ido sibilei goo hee mauwe, yo haga na goolee.”

³⁶ Esino Yesu diayo taka to telega pogoloso Yailas mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi, wulo amapoo tei te.”

³⁷ Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Odoo susuga, niba deebée,” doloso hedepe Pita, Yemes, Yonee, osoloso Yailus esee Yesubolo diso. ³⁸ Diba abaga dino Yailas eyo moso mapoo

peledoboloso, odoo susuga to boowa sabolo pupusuga molome egeiso. ³⁹Yesu moso kulodu gadilesa odoo susuga dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega to boowa sabolo ka pupusuga malala? Sobo holo yo tele, yo wulo tia moloso.” ⁴⁰Odoo susuga Yesuye to taka duloso sisiyilligaso.

Eseme Yesuye odoo susuga dimapoo egeesee takaso, “Niba moso kuloduga peegoo galagadi,” diso. Osoloso Yesu yo sobo holo oso tia melee debi mapoo dulone hedepe oma dio owee dio osoloso o hamamee dili odoo sabolo kulodu gadiso. ⁴¹Yesuye sobo holo ta o dee mapoo tolosa yimapoo egeesee takaso, “Talita koum!” (To eyo bei sobo holo, no teebee.) ⁴²Eseme sobo holo yo epedee omapoo saga toboloso siliso (yo dugo 12). Eseme oma dio owee dio, osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo dia howoogaso. ⁴³Yesuye dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Ayo sobo holo hagee wedilame moodoo niyo odoo hee mapoo na takee,” diso. Osoloso oma dio owee dio mapoo Yesuye egeesee takaso, “Nibada sobo holo nei nali bi tenee,” diso.

Naselet odoo oso Yesu gowe

(Matiyu 13:53-58, Luka 4:16-30)

6 Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi toowa omaga see o midee Naselet mapoo diso. ²Osoloso Yu odoowo tei beame hee mapoo howo gisili moso kulodu yayo odoo susuga eligiso. Osoloso odoo susuga o to duloso howoogaso.

Eseme diba disono nei woosa nei woosa doloso egeesee woosaso, “Yo goo susuga hagee kasee gooleedoowo? Yo goo goolee medee tekepo. Yo goo mudu opusomodi moodeli kitulugu kapoo toowo? ³Yo wulo moso tekeli odoo, osoloso Meliyo owolo, osoloso yo Yemes, Yoses, Yudas, osoloso Saimonbolo dibada emei, osoloso oboba

ibolo doso,” diso. Osoloso diayo egeesee goolee maga Yesuye eligi dulei goweso.

⁴Eseme Yesuye dimapoo takaso, “Odoo susuga oso Godeeyo to tosili odoo eyo hu poudiliso. Esino o mosobia odoo sabolo osoloso o soosoo sabolo o moso kulodu debeli odoo oso o hu koo poudili.” ⁵Esino bei diayo Yesu mapoo gowoolone tei too mauwe pogoloso debei egeme, goo mudu opusomodi toowa yayo moodoole poogooso. Esino odoo paigiga abo o deeso sigime weido diso. ⁶Yesu diayo yimapoo tei too mauwe poogoo ogoloso dia hoowaso. Eseme Yesu Naselet mi amaga see pogoloso dilesa mi pepoko abo mapoo Godeeyo to eligimo siliso.

Yesuye o hamamee dili odoo 12 diye di

(Matiyu 10:5-15, Luka 9:1-6)

⁷Yesu o hamamee dili odoo 12 gili-madoloso diso nediliyo puloso bakadio toopoo bakadio toopoo doloso mi opusomo opusomodi mapoo diye diso. Yayo diba diye dolone bo holo pala peegoo hasisilame kitulugu dimapoo teneeso.

⁸Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba dulone bi abo na te, esino niba wulo susu tolosa diadee. Osoloso nei sabolo, o sabolo osoloso molee sabolo tolosa na diadee. ⁹Esino homo mapoo kali sabolo osoloso dugo niso ka hedepe egee mouloso dulone, dugo kali bi abo na te.” ¹⁰Yesuye dimapoo takaso, “Niyo mi omapoo dilesa peledobooga beame omapoo mosobia oso goomogolone moso teneega, moso hedepe omapoo dooso mi hee mapoo dulone ka poogoo di. ¹¹Esino mi kamapoo niyo dilesa peledaba beame omapoo mosobia oso goomogolega pogoloso nimapoo moso sabolo tenelega, osoloso nibada to mapoo tei telega poogooga, mi egee pogoloso diadee. Osoloso niyo mi egee pogoloso dulone, dibada howo woola

omapoo nibada homo mi mapoo basago taloso peegee. Bei diayo nibada to mapoo tei telega poogooga, Godeeye dimapoo dala tenelai goo ee eligilame,” diso.

¹² Esemé Yesu o hamamee dili odoo diayo dileso odoo susuga mapoo Godeeyo to takomo sile sibilone egeesee takaso, “Nibada goo goolee su wuduloso goo tokenee maga waki pie,” diso.

¹³ Osoloso bo holo odoo ma kulodu paladee diayo peegoo hasiso pugudolone debeiso. Osoloso odoo paigiga sabolo diayo wolo iso dibada wiligi mapoo soome paigiga weido diso.

Yonee Odoo Howo Sauwidili oso ta

¹⁴ Mi susuga mapoo odoo susuga oso Yesuwo goo takamo dime wiligi toba Helodeeye duloso gooleedooso. Odoo aboso egeesee takaso, “Yo Yonee Odoo Howo Sauwidili ta maga see hogabia, esiga kitulugu goo toowa hagee yima kuloduga tou ka to,” diso.

¹⁵ Odoo aboso egeesee takaso, “Yo Ilaisa.”

Osoloso odoo aboso egeesee takaso, “Yo Godeeyo to tosili odoo daga Godeeyo to medee tekepo tosili egesi masi bado,” diso.

¹⁶ Esino Helodee goo hagee duloso, gooleedeme yayo egeesee takaso, “Yonee Odoo Howo Sauwidili, o wiligi kopugume ta odoo, yo see ta maga hogabia doo,” diso.

(Yonee telega badolone, daga goo peledaba hagosu.) ¹⁷⁻²⁰ Helodeeyo omolo Pilipiyo sobo Helodies see Helodeeye peedeedoloso hume, Yoneeye Helodee mapoo egeesee takaso, “Nayo no molowo sobo see nayo peedeedoloso hulei tekeponee,” diso. Osoloso Helodieseeye kemeneme Helodee mapoo dileso egeesee takaso, “Nayo Yonee neliga ma kulodu magee,” diso. Esemé yayo Yonee neliga ma

kulodu magalame o ha teli odoo diye dee takeme, diayo dileso yo neliga mapoo magooso. Esino Helodies Yonee mapoo hegilone, yayo yo wolomalame gooleeso. Esino yayo yo wolomele, bei Helodee Yonee wolomalai ebiaso. Yo gooleedooso Godeeyo howo woola Yonee goo tokenee mauwe, osoloso yo odoo medee tekepo. Esiga yayo Yonee medee bameleeso. Yo Yoneeyo to duloso goo dia tiadiliso, esino o to mapoo dulei goomogolone o sooloo ma kulodu goomogeliso.

²¹ Esino hamamee Helodies mapoo Yonee wolomalame beeame tekeposo yimapoo simiso. Helodee soomagoo beeame mapoo wo toowa nalame gamalee wiligi tebisa sabolo osoloso o ha teli wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Gelili mi toowa ma kulodu wiligi tebisaloso debei odoo sabolo Helodeeye gilimadoloso mooloogoodooso.

²² Diba wo nolone dobome Helodiesyo owolo sobo holoso diayo wo nolone debei moso ma kulodu gasibileso goomoga teneelone habaso. Esemé Helodeeye sobo yimapoo takaso, “Nayo goomoga goo amapoo takee, ayo bi egee namapoo tenelaiya,” diso. ²³ Helodeeye badolone tei goo see takaso, “Nayo goomoga goo amapoo takooga, ayo namapoo tenelaiso. Osoloso mi ayo hagee bamolo su sabolo nayo goomogoga, ayo namapoo tenelaiso.”

²⁴ Esemé sobo yayo owee Helodies mapoo dileso, yayo goomoga goo dulame diso.

Esemé sobo owee Helodiesye nei takaso, “Nayo goomoga Yonee Odoo Howo Sauwidili eyo wiligi goomogo dee takee.”

²⁵ Esemé yayo oweeyo to duloso, saga wedi dileso Helodee mapoo egeesee takaso, “A epedee hamapoo Yonee Odoo Howo Sauwidili eyo wiligi koodoloso

tolo mapoo magoloso tosi boga ee talai goomogo,” diso. ²⁶ Helodeeye to hagee dume yo dia goo heleso. Esino yo odoo susuga eyo howo woola mapoo eyo tei magoo ee gobabilei ebiaso. Esemeyayo sobo o to mapoo gowoole. ²⁷⁻²⁸ Osoloso Helodeeye o ha teli odoo hee neliga moso gibali oso Yoneeyo wiligi kodolame diye diso. Esemeyayo neliga moso tegei mapoo dilesos Yoneeyo wiligi koodoloso, odoo susuga oso agalame tolo mapoo magoloso, odoo howo woola tosi bilesos sobo mapoo teneeso. Esemeyayo sobo yayo tolosos owee mapoo teneeso. ²⁹ Yonee o hamamee dili osogoo hagee dume, diayo sibilesos o su tolosos wulus odoo toga tooseli omapoo kulodu magooso.

Yesuye sobo sabolo, holaisos sabolo, osolosos gisowes 5,000 mapoo nei pi

(Matiyu 14:13-21, Luka 9:10-17, Yonee 6:1-14)

³⁰ Yesuye diyes di odoo see wediges sibilesos, diayo goomoodoo sabolos diayogoo eligi susugas sabolos Yesu mapoo opusususo. ³¹ Odoo susugas Yesuyes badebei omapoo dilees see sibos di osos, Yesu o hamamee dili odoo sabolos nei nalai beeames tekepos egeles. Esemeyayes o hamamee dili odoo mapoo egeesee takasos, “Iba ibusomos odoo mauwes poo-goo mi mapoo dilesos hasalames dimo,” diso.

³²⁻³³ Esemeyayes o hamamee dili odoo sabolos du mas kulodus bulumalosos, abei hodiokoo odoo koolas mauwes mi mapoo dalos soowoolames moumeleenos, odoo abei palagas debeis osogolosos gooleedoosos. Esemeyayes odoo susugas osos mi opusomos opusomodis magas Yesuyes di mis mapoo malalos mili hogugas diadeesos. Diba malalos dilesos balagas meleenos, Yesu o hamamee dili odoo sabolos du magas sibilesos gimagoosos. ³⁴ Osolosos Yesu du magas mi mapoo pubal-

ogolosos, odoo susugas mooloogoodolosos debeis ogolosos, yayos diba dias sooloo dalasos, bei sipi be hus masi balis odoo mauwes pogolosos dobomes. Esemeyayes goos susugas dimapoo eligis.

³⁵ Osokos olo todobumes, Yesu o hamamee dili odoo osogoo yimapoo sibilesos egeesee takasos, “Osokos olo todobuos, osolosos mi hagees mosos sabolos nei nalai sabolos mauwes. ³⁶ Esigas nayos odoo susugas hagees diyes dees takees. Osolosos diba dilesos, mi koolas mapoo disos moleesos nei tolosos nalames,” diso.

³⁷ Esinos Yesuyes o hamamee dili odoo mapoo nei takasos, “Diayos nei nalai nisos tolosos tenees,” diso.

Diayos Yesu mapoo takasos, “Iyo nei tolosos dimapoo teneegas, 200 molees toowasos teli, esinos ibas molees mauwes.”

³⁸ Esemeyayes Yesuyes dimapoo woosasos, “Dibas wo kasolos molosomos? Niyo agalames di.”

Esemeyayes diayos dilesos egemes, diayos yimapoo takasos, “Wos dees tiadood osolosos di bakadios molosos,” diso.

³⁹ Esemeyayes o hamamee dili odoo mapoo egeesee takasos, “Odoo susugas mapoo, ‘Nibas mis mapoo pepokos mooloogoodolosos bulumas mooloogoodolosos bulumas,’ dees takees,” diso. ⁴⁰ Esemeyayes dimapoo takemes, dibas mooloogoodoo opusomos opusomos dolosos mooloogoodoo hees mapoo odoo 100 osolosos mooloogoodoo hees mapoo odoo 50 dolosos bulumasos.

⁴¹ Esemeyayes wos dees tiadood sabolos di bakadios sabolos tolosos, keimis mas dokodoo bolones, Godeeyes nei pidilames goomogas goos toodagasos. Osolosos yayos wos popeilosos di sabolos agisalosos o hamamee dili odoo mapoo pisos, diayos odoo susugas mapoo pilames. Esemeyayes diayos wos sabolos di hweis sabolos odoo susugas mapoo pisos. ⁴² Esemeyayes odoo susugas nei tebias negas dias edigasos. ⁴³ Osolosos diayos nei

naloso abo poogoo, Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo di bou tegei 12 metamagisaso. ⁴⁴Osoloso sobo sabolo holaiso sabolo nei neso. Esino mooloogoodoo eyo kulodu gisowe hesiga 5,000 oso nei ka ne.

Yesuye howo dokodooga di

(Matiyu 14:22-33, Yonee 6:15-21)

⁴⁵Diba nei nalaga koodobuloso, Yesu o hamamee dili odoo malalo du maga Betesaida mi mapoo diye doloso, diba abei damolome, Yesuye odoo susuga dibada mi mapoo diye diso. ⁴⁶Osoloso Yesuye odoo susuga diye doloso, yo obusomo Godee mapoo toodagalame mubi dokodoo palaso.

⁴⁷Gesi domo o hamamee dili odoo dibada du maga abei domo damolome, Yesu yo obusomo mubi dokodoo badebeiso. ⁴⁸Yesu mubi dokodoo badolone egeino, poo sabolo howo ki sabolo simi oso, o hamamee dili odoo dia du mapoo woome, diba kwasu sabolo du sulugamo diadaga molome egeiso. Osoloso gesikolo kudi olo tadageme, yo howo dokodooga diba daga dilame dimeleeso. ⁴⁹Esino o hamamee dili odoo diayo Yesu howo dokodooga dimelee egeme, diayo goolee bo belee dolone diba yo ogoloso googaso. ⁵⁰Yesu o hamamee dili odoo oso yo ogoloso obugume dimapoo egeesee takaso, "Haga na ebi. Aso." ⁵¹Osoloso Yesu yo du mapoo dapogome, howo ki sabolo poo sabolo saga koodobiaso. Esemee Yesu o hamamee dili odoo goo hagee ogoloso dia howoogaso. ⁵²Diba Yesuwo kitulugu gooleedoo diepi, diba howoogelee pegiliyo. Esino diba howoogaso, bei dibada sooloo kalawaga.

⁵³Osoloso diba abei daloso abei hodiokoo Genesalet mi mapoo dibada du oluguso. ⁵⁴Diba du oluguloso mubiy-

odoo dalaga poogoome, odoo omapoo tebisa melee oso yo kibiya hoodo egeiso. ⁵⁵Odoo susuga mi opusomo opusomodi mapoo hogugo dilesa, odoo paigiga dibada kida mapoo tiedigaloso Yesu mapoo emigado sibadeeso. ⁵⁶Yesu mi opusomo opusomodi mapoo silime, ede-beeyo odoo paigiga kida mapoo tieduloso, bi teli go mapoo emigado sibilesa magooso. Osoloso odoo paigiga oso Yesu o dugo sage ka pee mapoo sigilame howoogaso. Esemee diayo o dugo sigeme wegiga dooso.

Godeeye tei eligi goo sabolo edebeeyo tei eligi goo sabolo

(Matiyu 15:1-9)

7 Beeame hedepeso Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo abo sabolo Yoluselem mi amaga sibilesa Yesu mapoo mooloogoodooso. ²Osoloso diayo egeino, Yesu o hamamee dili odoo abo oso Yu odoowo tei dedelega pogoloso nei nalame dibada dee howo koo hapagali. ³(Esino Yu odoo sabolo Pelisi odoo sabolo dibada odooga dia tei eligi goo dodolone daga nei nalame dee howo hapagaliso. ⁴Diba bi teli go mapoo bi tolosa nala pogolone daga dibada dee medee howo hapagaloso ka nali. Osoloso dibada odooga dia tei eligi goo dodolone dibada kapu sabolo sosepeni sabolo osoloso disi sabolo howo hapagaliso.)

⁵Esemee Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo oso Yesu mapoo woosaso, "Bei kasimaga nee hamamee dili odoo ibada odooga dia tei eligi goo dedelega ka pagala? Diba dee howo hapegelega nei naliso," diso.

⁶Yesuye to nei dimapoo takaso, "Godeeyo to tosili odoo hee Aisayaye daga hoogoo tei goo olo takaso, googoollee bakadio gweli odoo nimapoo. Osoloso Aisayaye see tobu takaso, 'Dibada magaso amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudiliso, esino

dibada sooloo ma kulodu mesili goo me.

⁷Diayo amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudili eyo kulodu goo hee me, bei edebeeyo tei goo eligi, di-ayo Godeeyo tei masi odoo mapoo eligiliso.’

⁸Niba Godeeyo tei goo eligi pogoloso, see nibada odooga dia tei goo eligi deedeeso.

⁹Yesuye dimapoo see tobu egeesee takaso, “Niba Godeeyo tei goo eligi goo peegoo magoona. Osoloso nibada odooga dia tei eligi goo talame. ¹⁰Esiga daga hoogoo Moseseeye tei goo Godee maga simi nimapoo tenee hagoso,

‘Nama dio noowee dio oso to taka duloso dimapoo mesie. Esino odoo agayo oma dio owee dio mapoo to tokenee takooga, yo wolomalaiso.’

¹¹Esino niyo egeesee takiliso, ‘Soowa, edebeeyo oma dio owee dio mapoo takoo, “Emegei, niba ayo pidileime, bei molee amapoo egee molo Godee mapoo tenelame siga. Molee egee ibada toso hedi koloban.” ¹²Niyo odoo owee dio oma dio ee pidilei tei magooso. ¹³Niyo tei magoo ee dodolone Godeeyo tei magoo peegoo magolone ka doso. Osoloso niba goo abo susuga egeesee masi tomo silesiboso.”

Odoo sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peli goo

(Matiyu 15:10-20)

¹⁴Eseme Yesu odoo mooloogoodoo see gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Niba mo to medee dui, osoloso goo goolee medee te. ¹⁵Esiga edebeeyo nei nali oso o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee koo peli. Esino odoo o sooloo ma kulodu goo gooleemeleso, to tokenee taka sabolo,

osoloso yayo goo tokenee tomo sili oso, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso. ¹⁶Niba dulu bolo daga, ayo hagee takoo niyo medee dui,” diso.*

¹⁷Eseme Yesuye odoo mooloogoodoo poogoo dileso, moso kulodu gadime, o hamamee dili odoo oso dileso egeesee takaso, “Nayo dio masi taka goo eyo bei imapoo medee takee,” diso. ¹⁸⁻¹⁹Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba goo eyo kulodu bei medee koo gooleedolo? Esiga niyo nei tolosa nali oso nibada sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee koo peli, bei nei nali bi egee sooloo ma kulodu koo gameli. Esino kakobo ma kulodu gameileso see peegoo gasibiliso.” (Yesuye goo hagee takolone, yayo kitulugu sabolo takaso, nei nali bi susuga nalai tekepo, diso.)

²⁰Esino Yesuye see egeesee takaso, “Odoo o sooloo ma kulodu goo gooleemeleso, to taka sabolo, osoloso yayo goo tokenee tomo sili oso, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso. ²¹Esino odoo sooloo ma kulodu tokenee goo susuga hagee talame goo goolee sibiliso. Tokenee goo gweli, osoloso edebeeyo odoo hee mapoo giba nalame gweli goo, osoloso adaba bi heli talai goo, osoloso odoo wolomalai goo, osoloso gisoso adaba kooka sobo mapoo giba nalai goo, osoloso soboso adaba kooka giso mapoo giba nalai goo, ²²bi bei doloso badalai gweli goo, osoloso tokenee talai goo osoloso emegei dimapoo gamenee takalai goo, osoloso odoo susuga eyo howo woola ebili goo talai, osoloso emegei dimapoo kweli goo, osoloso emegei dia hu maga takalai goo, osoloso suwa peli goo, osoloso goo

*7:16 7:16 To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odoo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso.

tekepo goolee me sili. ²³ Esiga tokenee goo susuga hagee talame odoo o sooloo ma kulodu goolee meleso toga, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso.”

Yu dele poogoo sobo oso tei too goo

(*Matiyu 15:21-28*)

²⁴ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee pogoloso, Taya mi toowa koola mapoo diso. Osoloso yo dilesa, odoo susuga oso yayo simi ogoloso gooleedeeyaga moso hee mapoo kulodu gapeleso mada badebeiso. Esino odoo susuga oso yayo simi goo ee duloso odoo abo mapoo saga takomo dime diba gooleedooso. ²⁵⁻²⁶ Esemme Yu dele poogoo sobo hedepe Ponesiya Siliya mi mapoo badeli oso Yesuwo goo dume, yayo badebei mi omapoo simiso. Yo sibilesa Yesuwo homo beiyopoo gawuloso badolone egeesee hoowaso, “Mo sobo holo bo holo pala badoso. Esiga nayo sibilesa o kulodu bo holo egee bado peegoo hailame sibe,” diso.

²⁷ (Yu odoo oso Yu dele poogoo odoo mapoo so, dee takeliso. Osoloso Yu odoo ee takolone odoo holaiso, deliso. Esemme sobo yayo goo egee moodoolai kitulugu tebia doloso yimapoo tei too malabeleso agalame) Yesuye sobo mapoo egeesee takaso, “Holaiso dia nei toloso so mapoo tenelai tekeponee. Esino daga holaiso dimapoo nei tenelai tekepo,” diso.

²⁸ Esemme soboso Yesu mapoo nei takaso, “O Lodee, nayo tei takoo. Esino so moso hemidu silesibilone holaisoso nei ne kokou mou nalagamo silesibiliso,” diso.

²⁹ Esemme Yesuye sobo mapoo takaso, “Nayo amapoo to nei tekepo takaso. Esiga no mosopoo dilesa nowolo sobo holo mapoo ege, yo tekepo badoso. Bo holo epedee o beliyee ma kulodu mauwe,” diso.

³⁰ Esemme yo o mosopoo dilesa, o sobo holo egeino bo holo o kulodu pala mauwe pogoloso, tekepo poloso debi mapoo wulo tia molome egeiso.

Yesuye odoo dulu taba ibaya tekepo moodoo goo

³¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Taya mi pogoloso Saidon mi mapoo peledabaso. Osoloso diba see abaga dino Dekapolisi mosobia mapoo peledoboloso, Gelili abei mapoo mousa. ³² Osoloso odoo aboso odoo dulu taba ibaya Yesu mapoo ido sibilesa howaso, yayo o deeso sigiloso tekepo palame.

³³ Yesuye odoo dulu taba ibaya odoo mooloogoodoo amaga peegoo ido dilesa, Yesuwo dee woluguso dulu taba ibaya eyo dulu ou mapoo tuluguloso, makawo o dee mapoo paga magoloso, odoo dulu taba ibaya eyo i mapoo sigeso. ³⁴ Osoloso Yesu keimi ma dokodoo bolone sooloo toowa polomeleso homodopuloso yimapoo o toso egeesee takaso, “Epata!” (to eyo bei yiliga magee). ³⁵ Esemme epedee omapoo dulu taba ibaya eyo dulu tekepo poloso to taka o duluso medee duso, osoloso o iso to medee kalame mimooloogooso.

³⁶ Osoloso Yesuye odoo susuga mapoo yayo goo moodoo na oposisi doloso, dimapoo to kitulugu sabolo takeliso. Esino yayo takolone diayo odoo abo mapoo na oposisi dee taka pogoloso, see odoo abo mapoo oposisiliso. ³⁷ Esemme odoo susuga oso Yesuye goo moodoo dume dia howoogaso. Osoloso diayo see egeesee takaso, “Yesu goo susuga tomo sili medee tekepo. Iyo goolee edebee yo odoo dulu tobaga ibaya tekepo koo moodoogamo silabelee dee. Esino yayo odoo dulu tobaga osoloso to koo kalakali yayo tekepo moodoogamo siliso.”

Yesuye 4,000 odoo mapoo nei pi goo

(Matiyu 15:32-39)

8¹⁻² Beeame heeso Yesuye goo eligi ee dulame see yimapoo odoo susuga mooloogoodoloso debeiso. Esino nei mauwe poogoome, Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo susuga hagee dia sooloo dolo, bei diba abolo dobolone beeame bakadio hedepedi poogooga. Esiga diayo nei nalai mauwe.”³ Osoloso ayo diba nei tenelega, dibada mosopoo diadee dee takooga, diba eli domopoo houdaso kitulugu me pogoloso howa-madagalaiso, bei odoo abo dibada mi koola hapoonnee,” diso.

⁴ Esemé Yesu mapoo o hamamee dili odoo oso woosaso, “Nei mauwe, osoloso moso mauwe miwe poogoo mi hamapoo, iyo nei kamapoo tolosa odoo susuga hamapoo ka tenelaiyo?” diso.

⁵ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, “Niba wo kaso solo molosomo?”

Diayo nei takaso, “Iba wo 7 moloso,” diso.

⁶ Esemé Yesuye odoo susuga mi mapoo bulume diso. Osoloso yayo wo 7 tolosa Godee mapoo goomoga toodagoloso, wo popeiloso odoo susuga mapoo pilame o hamamee dili odoo mapoo piso. Esemé diayo odoo mooloogoodoo susuga mapoo piso.⁷ Osoloso odoo mooloogoodoo ma kulodu di pepoko abo molo egeiso. Esemé Yesuye di tolosa Godee mapoo goomoga toodagoloso, o hamamee dili odoo mapoo teneme, diayo tolosa odoo mooloogoodoo mapoo piso.⁸ Esemé diba nei ne oso dia edigime, diayo nei naloso abo poogoo, Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo di, bou tegei 7 metamagisaso.⁹ Esiga beeame omapoo 4,000 odoo oso nei egee neso. Osoloso diba nei naloso, hamamee

Yesuye dibada mi mapoo diadee, diso.¹⁰ Osoloso diba diye doloso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei mapoo meilesa du ma kulodu bulumaloso, Dalmanuta mi mapoo dalo soowaso.

Pelisi odoo oso goo mudu opusomodi ee agalame goomoga goo

(Matiyu 16:1-4)

¹¹ Diba Dalmanuta mi mapoo soowooloso peledobome, Pelisi odoo oso Yesu mapoo toso agadilame sibadeeso. Bei diba goomogasa Yesu kitulugu tei Godee maga simibeleso kukuloso agalame. Egeesee meleso, diayo Yesu mapoo goo mudu opusomodi moodee doloso takaso.¹² Esemé Yesuye goo hagee dume, yo diba goohelame sooloo toowa polomeleso homodopuloso takaso, “Bei kasimaga epedee beeame hamapoo odoo susuga hagee do oso goo mudu opusomodi moodoo ee agalame ka woosaliyo? Esiga ayo nimapoo tei goo taka, ayo goo mudu opusomodi odoo epedee beeame hamapoo hagee do omapoo niyo agalame see moodoolame,” diso.¹³ Osoloso Yesuye goo mudu opusomodi eligi koodobuloso, see o hamamee dili odoo gilimadoloso du mapoo meilesa, abei hodiokoo dalo soowaso.

Yesuye wo habili maga dio masi taka goo

(Matiyu 16:5-12)

¹⁴ Diba abei hodiokoo dalo soowoolone wo talai boobadopugunabu. Esino du ma kulodu wo hedepe molome egeiso.¹⁵ Esemé Yesuye dimapoo kokodo takolone dio masi egeesee takaso, “Niba obeeamo, bei Pelisi odoo sabolo Helodee dibada goo wo habili masi moloso. Osoloso wo giedege sabolo wo habia sabolo hamaga, wo giedege habia oso tokenee palaiso,” diso.

¹⁶ Esemē diayo Yesuyē taka duloso disono to boowooga meleso takaso, “Bei yayo egee takoo, iba wo telega soowooga ka takoo,” diso.

¹⁷ Esino Yesu diayo to boowooga melee ogoloso, yayo dimapoo takaso, “Bei kasimaga niba nei mauwe poogoo ogoloso goo ka tiadowala? Niba ayo goo eligi omapoo ogoloso koo gooleedolo? Nibada sooloo ma kulodu goo ayo eligi ee gooleedoloso, nibada sooloo ma kulodu magalai dia kalawado?” ¹⁸⁻¹⁹ Niba howo mauwega, egele ka pagala? Niba dulu mauwega, dule ka pagala? Niba ayo wo dee tiadoo 5,000 giso mapoo pi goo ee boobadoolo? Diayo nei naloso, wo abo poogoomē, niyo misigamo di bou tegei kasolo metamagisayo?” diso.

Diayo nei takaso, “Bou tegei 12.”

²⁰ Esemē Yesuyē see takaso,” Ayo wo 7 4,000 odoo mapoo pi, wo abo poogoomē, niyo misigamo di bou tegei kasolo metamagisayo?” diso.

Diayo nei takaso, “Bou tegei 7.”

²¹ Esemē Yesuyē takaso, “Ayo odoo susuga mapoo wo pi goo ee niyo egeiso. Esino bei kasimaga Pelisi odoo sabolo Helodee dibada goo wo habili masi maga ayo hagee takoo niyo gooleedelēga osee ka dabala?”

Yesuyē Betesaida mi omapoo odoo howo bakadio si moodoo goo

²² Osoloso diba Betesaida mi omapoo peledoboloso, odoo abo oso odoo howo bakadio si Yesu mapoo ido sibadeeso. Esemē diayo Yesu mapoo howoolone egeesee takaso, “Odoo hagee nee deeso sigoloso yo tekepo pe,” diso. ²³ Esemē Yesuyē o hamamee dili odoo sabolo dulone, yayo odoo howo bakadio si eyo dee mapoo toloso mosobia amaga yo peegoo ido diso. Osoloso Yesuyē o howo mapoo makawo pakanuloso, yayo odoo egeeyo howo mapoo sigoloso, Yesuyē yimapoo

egeesee takaso, “No epedee bi susuga ogolo?”

²⁴ Esemē odoo yayo peegoo ogogolone egeesee takaso, “O olo ogoso, esino odoo silesibono medee koo ogo, diba homo masi silesibo,” diso.

²⁵ Esemē Yesuyē o deeso see odoo howo bakadio si eyo howo mapoo sigeme, olo epedee omapoo o howo tekepo poloso bi ogogolone egeesee takaso, “Bi susuga medee ogo,” diso. ²⁶ Yesu odoo howo bakadio si tekepo moodooloso, Yesuyē yo tekepo moodoo odoo abo mapoo takelega pagalame, yo mosopoo diye dolone yimapoo takaso, “No duga mosobia kuloduga na di,” diso.

Pitaye Yesuwo goo yiligepugu

(Matiyu 16:13-20, Luka 9:18-21)

²⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abaga mosobia koola Kasaliya Pilipi mi mapoo polone, eli domo dulone, Yesuyē o hamamee dili odoo dimapoo woosaso, “Edebeeyo a odoo ogu deliyo?”

²⁸ Esemē diayo Yesu mapoo nei egeesee takaso, “Odoo aboso taka no Yonee odoo howo sauwidili odoo toloso hogado simi deliso, aboso taka no Ilaisa deliso, osoloso odoo aboso taka no daga hoogoo Godeeyo to tosili odoo deliso.”

²⁹ Yesuyē dimapoo woosaso, “Niyo a odoo ogu deliyo?”

Esemē Pitaye nei egeesee takaso, “No Keliso, Godeeyē hudi magoo oso.”

³⁰ Esemē Yesuyē dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Odoo mapoo a Keliso Godeeyē hudi magoo dee na take-eye!” diso.

Yesu eyo talai taka

(Matiyu 16:21-23, Luka 9:22)

³¹ Yesu o hamamee dili odoo eligi mimologolone egeesee takaso, “Odoo Holo, a dala toowa bei talaiso, osoloso Yu odoowo wiligi tebisa sabolo, tei moso wiligi tebisa sabolo, tei eligili wiligi

tebisa sabolo oso a gowoolaiso. Osoloso edebeeyo a teli mapoo magalaiso, esino beame bakadio hedepedi eyo kulodu hogabileiso.” ³² Yesuye goo hagee o hamamee dili odoo dimapoo woola yilege pugume, Pitaye yo peegoo ido dilesio yimapoo takaso, “No egeesee na takee.”

³³ Esem Yesu o hamamee dili odoo dimapoo bidi puguloso bolone, Pita mapoo egeesee takaso, “Saiten masi, no amaga peegoo di! Nayo egee takoo edebeeyo goolee takoo Godeeye goolee goo koo takoo.” ³⁴ Yesu o hamamee dili odoo sabolo osoloso odoo mooloogoodoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo ama hamamee dadalai gooleega, diba daga eyo goomoga goo susuga peegee. Osoloso eyo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodoloso ama hamamee ka sibe. ³⁵ Odoo agayo o gie badeli goodogoloso medee tekepo badalame gooleega, yo gie badeli osugobalaiso. Esino yayo o su eyo goodegelega pogoloso, mo goo maga osoloso to tekepo eyo goo maga edebeeyo yo wolomaga, yo tei gie badeli agalaiso. ³⁶ Esiga edebeeyo mi toowa hamapoo bi susuga egee molo o daga, osoloso o gie badeli osugobooga, bi susuga ogoso yo pidileisomo? Haye. ³⁷ Esino mi toowa hamapoo o gie badeli osugobooga, ogoo biso gie badeli see ka talaiyo? Gie badeli see talame bi tenelai bi hee mauwe. ³⁸ Esiga edebeeyo Godeebolo ebilega pogoloso, goo tokenee osee tomo silesibo epedee beame hamapoo, edebeeyo o tei too sabolo, osoloso mo to maga, edebeeyo yimapoo dala teneeyaga obulone, o tei too mada magooga, hamamee mo mayo kitulugu gadeepugu sabolo, osoloso o momaiye sabolo sibilesio, nei ayo yimapoo waki pileiso.”

9 Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo tei taka, odoo abo hamapoo hagee do, niba epedee talaimo, esino daga malalo Godeeye wiligi doloso badalai beame goo kitulugu sabolo siboga agalaiso.”

Yesu o su mudu opusomodi

(Matiyu 17:1-8, Luka 9:28-36)

² Osoloso beame 6 olo pogoloso, hamamee Yesuye Pita, Yemes, osoloso Yonee esee mubi hoo dokodoo odoo mauwe mapoo ido paladeeso. Mubi hoo dokodoo o hamamee dili odoo oso balagamolome Yesu o su mudu opusomo paso. ³ Esem egeino Yesu o dugo dia hohodi ka heliye amaga poni oso howo dooso. Esiga mi hamapoo odoo heeso dugo hapooga dugo heliye egesi molo agalaime. ⁴ Osoloso Ilaisa dio Mosese dio galaga sibilesio Yesubolo to kemeleeso.

⁵ Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga iyo waseme bakadio hedepedi tegegalaiso, hee nee, hee Moseseeyo, osoloso hee Ilaisayo.”

⁶ Pitaye takalai kibiya gooleede, diba obume.

⁷ Esem kolobo sibilesio, diba gidisoo. Osoloso kolobo maga toso egeesee takaso, “Hagee medee ayo gooma mo holo, esiga o to medee dui.”

⁸ Esem Pita, Yonee, osoloso Yemes to taka duloso egegeino, Mosese dio Ilaisa dio mena, esino hedepe Yesu dibolo badoboome egeiso.

⁹ Osoloso diba mubi dokodooga see kumoo moulone, Yesuye dimapoo kitulugu sabolo takaso, “Epedee niyo egei goo odoo hee mapoo na takee. Esino Odoo Holo, a tolosa hogabia ogoloso, hamamee odoo hee mapoo ka takee,” diso. ¹⁰ Esem Yesuye to taka diayo wulo kookodooso. Esino diayo Yesu tolosa

hogabia goo eyo bei disono nei woosa nei woosa demeleeso.

¹¹ Osoloso diayo Yesu mapoo woosaso, “Bei kasimaga tei eligili odoo oso takolone, daga Ilaisa sibilesi, Keliso hamamee sibileigo dee ka takeliyo?”

¹² Esemé Yesuye to nei dimapoo egeesee takaso, “O, daga Ilaisa sibilesi eli medee moodoolaiso. Godeeyo to booka mapoo hogugu moloso, ‘Odoo Holo, a dala toowa talaiso, osoloso edebeeyo a gowoolaiso.’” ¹³ Esiga ayo nimapoo taka, Ilaisa yo olo simiso. Osoloso edebeeyo yo dala teneeso, bei Godeeyo to booka maga taka ee dodolone.”

**Yesuye giso holo bo
holo pala moodoo**

(*Matiyu 17:14-21*)

¹⁴ Yesuye o hamamee dili odoo bakadio hedepedi mubi dokodoo paladee sabolo, see kumoo meileso egeino, Yesu o hamamee dili odoo abo tei eligili odoo sabolo agadiga molome egeiso. Esemé odoo susuga sibilesi mooloogoodooso. ¹⁵ Diba disono mooloogoodoloso balagameleeno, Yesu dimapoo simi ogoloso, dia howoogaso. Esemé diba Yesu mapoo goomoga sabolo hogugo diadeeso.

¹⁶ Esemé Yesuye dimapoo woosaso, “Niba ogoo goo maga agadiga malala?” diso.

¹⁷ Osoloso mooloogoodoo ee ma kulo-duga odoo heeso egeesee takaso, “Eligili odoo, mo holo bo holo pala oso ibaya paga, nayo moodoolame ido simino, no hamapoo mena. ¹⁸ Esiga bo holo yimapoo poologa, yo miyomoo homod-obuloso, kakawa molone o mei wulo tekéliso, osoloso maga maga makawo tiidiliso. Esino nee hamamee dili odoo dimapoo mo holo bo holo peegoo hasuso pigilame woosano, diayo bo holo

peegoo hasuso pigile, bei diayo kitulugu tebilena.”

¹⁹ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba tei too mauwe odoo. A beame sage kasolo badoga niyo amapoo tei ka talaiyo? Osoloso niyo amapoo tei koo toga, a nimapoo dia gowoo. Esino giso holo amapoo ido sibe,” diso.

²⁰ Esemé diayo giso holo Yesu mapoo ido simiso. Esino bo holo eyo Yesu egeme, giso holo yo bo holoso o kulodu degiga meleso miyomoo homodobi-
aso. Esemé maga mapoo makawo oudoo sabolo mi mapoo bidigamo siliso.

²¹ Yesuye holopeyo oma mapoo egeesee woosaso, “Goo hagee kobolone holope yimapoo ka mimooloogoowo?”

Esemé holopeyo amameeye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yo pepoko mapoo mimooloogoo. ²² Beame susuga bo holoso holope wolomalame yo dou mapoo toodoo, osoloso howomoo huso demeleeso. Esiga no kitulugu tebia mologa, nayo iba sooloo dele, osoloso iba pidi,” diso.

²³ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo taka, ‘No kitulugu tebia daga iba pidi,’ diso. Esino edebeeyo amapoo tei toga, bi susuga haga kalawanee.”

²⁴ Osoloso holopeyo amameeye Yesu mapoo to neligi egeesee takaso, “A namapoo tei tooso, esino nayo a pidi, mo tei too pepoko see toowa dee,” diso.

²⁵ Esemé odoo susuga Yesu mapoo saga mooloogoodalame sibadee egeme, Yesuye bo holo mapoo neligi egeesee takaso, “No odoo mapoo dulu taba ibaya teneli. Esiga ayo namapoo to kitulugu sabolo ka taka, no epedee holope hageeyo kuloduga peegoo gasiboga, see holope hageeyo kulodu na gadi.”

²⁶ Osoloso bo holo gwa sabolo dia degiga meleso holope miyomoo togobuloso, yo peegoo gadiso. Esemé holope mi

mapoo degigilega kakawoloso meleeso. Esem e odoo aboso yo olo ta gooleeso. ²⁷ Esino Yesuye holopeyo dee mapoo toloso, yo tabalame pidiso. Esem holope yo tabaso.

²⁸ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo dibusomo moso kulodu dopolone, diayo Yesu mapoo mada woosaso, “Bei kasimaga bo holo peegoo hasuso pigilei kitulugu imapoo mauwe ka molosomo?”

²⁹ Esem Yesuye to nei egeesee takaso, “Niyo daga dokodoo toodagooga, bo holo egesi masi peegoo ka hasuso pigiya.” diso.

Yesu eyo talai goo see taka

(Matiyu 17:22-23, Luka 9:44-45)

³⁰ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi hee egee pogoloso, see Gelili mi ee ma kuloduga diso. Osoloso Yesu yo goomogele odoo heeso yo egeyaga, ³¹ bei, Yesu o hamamee dili odoo eligi meleeso. Yayo dimapoo egeesee takaso, “Odoo Holo, a amapoo ha teli odoo mapoo tenelame tiasalaiso. Osoloso diayo a wolomalaiso, esino beame bakadio hedepedi eyo kulodu ta maga a see hogabileiso.” ³² Esino diayo Yesuye taka to eyo bei medee kibiya gooleede. Esem e diba obume Yesu mapoo to eyo bei see wosele.

Odoo agayo wiligi doloso ka badalaiyo?

(Matiyu 18:1-5, Luka 9:46-48)

³³ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo peledabaso. Osoloso diba moso diso dabalai mapoo debeiso. Osoloso Yesu o hamamee dili odoo mapoo woosaso, “Niba eli domo abaga sibulone ogoo goo boowomo simiyo?” ³⁴ Esino diayo to nei wedi dile, bei, diayo dibada kulodu odoo agayo wiligi doloso badalai goo maga to boowaso.

³⁵ Yesu yo biamolone o hamamee dili odoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo malalo wiligi doloso badalai gooleega, yo eyo pepookodee, osoloso odoo susuga wulo wulayo pidi.”

³⁶ Yesuye holope ido sibilesa, dibada mudugiyo tebidiso. Osoloso holope Yesuye maduloso dimapoo egeesee takaso, ³⁷ “Edebeeyo mo hu maga holope hageesi pidiga, yo a pidi masi pidiso. Osoloso edebeeyo a pidiga, yo moma a diye di pidi masi pidiso.”

Odoo imapoo ha koo teli, diba ibada odoo

(Luka 9:49-50)

³⁸ Yoneeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iyo odoo hee nee hu maga bo holo peegoo hasisamo silime egeiso. Esem koodobilame iyo yimapoo takaso, bei yo ibolo hodobo mooloogoodoo hedepenee.”

³⁹ Esem Yesuye egeesee takaso, “Na hamaga takee. Odoo heeso mo hu maga goo mudu opusomodi moodooga, yayo mo hu mapoo tokenee goo saga takalaime. ⁴⁰ Osoloso odoo imapoo ha koo teli, diba ibada odoo.” ⁴¹ Yesuye egeesee takaso, “Ayo nimapoo tei goo hee taka, bei niba Kelisowo odooga, odoo heeso nimapoo howo keeneega, yo hamamee Godeeye nei tenelaiso.”

Tokenee goo talame kukuli

(Matiyu 18:6-9, Luka 17:1-2)

⁴² Esem Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Odoo heeso amapoo tei too odoo tokenee mapoo gido dilame gooleega, daga odoo aboso yimapoo sibilesa, diayo o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoga, odoo egee dala pepoko toloso talaiso. Esino odoo yayo amapoo tei too pepoko odoo ee tokenee mapoo gido dilesa, tokenee toga, edebeeyo tokenee mapoo gido dili odoo ee takelega poo-

googa, Godeeye yimapoo nei dala toowa tenelaiso. ⁴³ Osoloso nee dee hodio oso no tokenee mapoo gido duga, dee hodio egee kobigi, dee hediliweso bado-boso kookaiyo gie badeli talai soowa. Osoloso nee dee bakadio sabolo dou mapoo dilei tekeponee, bei dou egee koo semili. ⁴⁴ ^{†45} Osoloso nee homo hodio oso no tokenee mapoo gido duga, homo hodio egee kobigi, homo hediliweso badoboso kookaiyo gie badeli talai soowa. Osoloso nee homo bakadio sabolo dou mapoo dilei tekeponee. ⁴⁷ Osoloso nee howo hodio oso no tokenee mapoo gido duga, nee howo hodio egee tapigi. Godeeye wiligi doloso badeli omapoo howo hediliwe gadilei soowa. Esino howo bakadio sabolo dou mapoo toodalai tekeponee. ⁴⁸ Bei mi omapoo 'boobee egee molo koo wedili osoloso dou koo semili.'

⁴⁹ Esiga odoo susuga dala toga douso gawe masi gawoolaiso, bei Godeeye goomoga iba medee tekepo dabalame."

⁵⁰ "Solu hadali bi medee tekepo. Esino solu hadali mauwe poogooga, hadali see talaisomo? Haye, see talaime. Esiga niba solu masi molone nemegei dimapoo mesie sabolo deebree."

Sobo huloso pegeli goo

(*Matiyu 19:1-12, Luka 16:18*)

10 Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi pogoloso abaga dino Yudiya mi mapoo peledoboloso, see abaga dino Yoden howo daso. Osoloso omapoo egeino, odoo mooloogoodoo yimapoo sibadeeme, Yesuye dimapoo Godeeyo goo eyo daga eligi egeesee eligiso.

² Osoloso Pelisi odoo aboso sibilesa Yesuye to tokenee takabeleeso, kukulo

agalame yimapoo woosaso, "Esiga gisoso sobo huloso pagalai soowayo?"

³ Esem Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, "Sobo huloso pegeli eyo goo Moseeseye nimapoo tei kasee eligiliyo?" diso.

⁴ Esem diayo egeesee takaso, "Moseeseye imapoo tei egeesee eligiso, gisoso sobo poogooga, daga sobo pegeli peipa omapoo hoguloso sobo yo ka peegeena."

⁵ Esino Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, "Moseeseye yayo nimapoo egeino nibada sooloo dia kalawa neme tei hagee ka magoo. ⁶ Godeeye mipoo toowa hagee daga moodoo mapoo, giso sabolo sobo sabolo moodooso. ⁷ Bei egeesi maga gisoso oma dio owee dio pogoloso, see osobo sabolo hedepe doloso dabalaiso. ⁸ Osoloso diba daga giso obusomo, sobo obusomo doloso badebeiso. Esino diba see olo hedepe doloso doso."

⁹ Yesuye egeesee takaso, "Godeeye giso dio sobo dio hedepedi, domo na pi," diso.

¹⁰ Osoloso hamamee Yesu o hamamee dili odoo sabolo moso kulodu dopolone, sobo huloso pegeli eyo goo diayo Yesu mapoo see woosaso. ¹¹ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Edebeeyo osobo pogoloso, sobo hee huga, yo odoo heeyo sobo peedee huso. ¹² Osoloso sobo yo omo pogoloso giso hee huga, yo odoo heeyo giso peedee huso."

Yesu sabolo holaiso sabolo

(*Matiyu 19:13-15, Luka 18:15-17*)

¹³ Beeame hedepeso odoo aboso holaiso Yesu mapoo ido sibadeeso, o deeso sigoloso diba pidilame. Esino o hamamee dili odoo oso goo egee ogoloso hamaga takaso. ¹⁴ Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo oso holaiso hamaga

^{†9:44} 9:44 sabolo 9:46 sabolo Makaye hamapoo hogugule. Esino 48 maga taka to hedepe.

taka ogoloso, kamana sabolo dimapoo takaso, “Holaiso amapoo sibilei soowa. Niyo na hamaga takee, bei odoo holaiso hageesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso. ¹⁵ Ayo nimapoo tei goo hee taka, edebeeyo o goo holaiso masi omamo to mapoo mesimo sili, egeesi pelega pogoloso, Godee mapoo mesilega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei mauwe.” ¹⁶ Osoloso Yesuye holaiso gilimadoloso, yayo hedepe maduloso o deeso sigolone Godeeye no pidi dee takoo, hedepe maduloso o deeso sigolone Godeeye no pidi dee takoo, diso.

Bi bei odoo

(Matiyu 19:16-30, Luka 18:18-30)

¹⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi hee mapoo dimeleeno, odoo hee hoguo sibilesi, o homo beiyopoo gauwoloso, yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo tekepo, ayo ogoo goo toga badoboso kookaiyo gie badeli ka talaiyo?”

¹⁸ Esemu Yesu yo Godeeye hudi magoo doloso gooleedalame, yayo nei egeesee takaso, “Bei kasalame nayo a tekepo ka sisala? Hedepe Godeeno medee tekepo. ¹⁹ Esino nayo woosa to eyo nei, Godeeyo tei magoo no olo gooleedooso: odoo na wolome, adaba kooka sobo na peedee hui, heli na te, odoo hee mapoo gameene na gigidi, odoo hee mapoo gamenee goo maga heli na te, osoloso nama dio noowee dio to taka mapoo mesie.”

²⁰ Osoloso odoo yayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, a holope maga simi tei susuga hagee ayo tobuloso tomo simiso.”

²¹ Esemu Yesu sooloo dala sabolo odoo omapoo bolone yimapoo egeesee takaso, “No goo hedepe doopoo dagadi moloso. No dileso, nee bi susuga odoo abo mapoo nei moleeso talame tadi. Osoloso bi too eyo nei molee bi mauwe odoo mapoo pi.

Eseega no kei mi mapoo nei tenelaiso. Osoloso no ayo di hamamee sibe,” diso.

²² Osoloso bi bei odoo yo Yesuye to taka duloso, pupuda sabolo diso, bei bi bei mologa, o bi odoo abo mapoo tenelai goomoge.

²³ Esemu bi bei odoo dime, Yesu o hamamee dili odoo mapoo bolone egeesee takaso, “Bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei kalawa toowa.”

²⁴ Yesuye to taka duloso diba howoogaso. Esino Yesuye see dimapoo takaso, “Mo holo dio, Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei kalawa toowa. ²⁵ Esiga dugo duseli midole ou maga be toowa, kemol oso gadilei kalawa. Esino bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei kalawa toowa.”

²⁶ O hamamee dili odoo Yesuye to taka duloso dia howoogaso. Osoloso disono nei woosa nei woosa dolone egeesee takaso, “Odoo agayo gie badeli ka talaisomo?”

²⁷ Esemu Yesuye dimapoo bolone to nei takaso, “Edebeeyo eyo kitulugu maga Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileime, esino Godeeyo kitulugu sabolo bi susuga kalawanee.”

²⁸ Osoloso Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “No ege, iba bi susuga poogooso, nayo di hamamee sibilame.”

²⁹ Esino Yesuye egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo hee toowa taka, edebeeyo ayo di hamamee sibilame, osoloso to tekepo eyo goo maga, o moso, o emei, o omoo, o omolo, o owee, o ama, o holaiso, osoloso mi poogooga, ³⁰ odoo yayo o bi susuga poogoo eyo nei toowa daga dileso talaiso. Osoloso yo mi toowa hamapoo badolone, see moso, emei, omoo, omolo, owee, holaiso, osoloso mi bei malaiso. Osoloso edebeeyo yimapoo dala tenelaiso, bei yayo mo to mapoo mesiliga. Esino yo mo to tekepo eyo

goo maga dala tolosa, mi hoo poo-goo mapoo see Godeeyo mi siboga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ³¹ Esiga epedee hamapoo odoo malalo egee do, see hamamee dabalaiso. Osoloso hamamee egee doso, see malalo dabalaiso.”

Yesu eyo talai see tobu taka

(Matiyu 20:17-19, Luka 18:31-34)

³² Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yoluselem mi mapoo dulone, Yesuye malasos. Esino o hamamee dili odoo goo howoogamo dime, odoo abo hamamee sibadee dia ebigasos. Bei odoo susuga oso goolee Yoluselem mapoo goo tokenee peledabeeyaga. Osoloso Yesu o hamamee dili odoowe gilimadoloso peegoo dopolone, Yoluselem mapoo goo yimapoo peledabalai dimapoo takaso. ³³ Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Iba Yoluselem mapoo peledobooga, Odoo Holo, a edebeeyo tei moso wiligi tebisa sabolo, tei eligili odoo abo mapoo tenelaiso. Osoloso amapoo midileiso, osoloso a teli mapoo magalaiso, osoloso Yu odoonee mapoo tenelaiso. ³⁴ Diayo a manalaiso, osoloso amapoo makawo pakalaiso, osoloso a tiso dapalaiso, osoloso a wolomalaiso. Esino beeam bakadio hedepedi pogoloso hamamee ta maga see hogado sibileiso.”

Yemes dio Yonee dio goomoga goo Yesu mapoo ogo taka

(Matiyu 20:20-28)

³⁵ Osoloso Sebediyo owolo Yemes dio Yonee dio Yesu mapoo sibilesos egeesee takaso, “Eligili odoo, goo iyo goomoga namapoo taka,” diso.

³⁶ Esem Yesuye nei takaso, “Ogoo goowo?”

³⁷ Esem diayo nei egeesee takaso, “Nama Godeeye wiligi doloso badeli mi toowa mapoo siboga, iba goomogo, odoo hee nee dee deede dokolo buo, os-

oloso dee dobusu dokolo buo doloso goo susuga nobolo wiligi dalame,” diso.

³⁸ Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo egee takoo goo eyo bei niba gooleede. Esiga niba dala toowa ayo talame egee molo, niba dala egeesee talai soowayo? Osoloso niba ayo talame egee molo niba egeesee talai soowado?”

³⁹ Esem diayo nei egeesee takaso, “O, iba dala egee talai goomogo.”

Esem Yesuye see egeesee takaso, “Niba dala toowa ayo talame egee molo, niba dala egeesee talaiso. Osoloso ayo talame egee molo, niba egeesee talaiso. ⁴⁰ Esino odoo hee mo dee deede dokolo buo, mo dee dobusu dokolo buo dalai, ayo hudi magalaime, bei debi omapoo bilei Godeeye olo hudi magooso.”

⁴¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo abo 10 diayo Yemes dio Yonee dio to taka duloso, dimapoo dia kamaso. ⁴² Yesu o hamamee dili odoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Mipoo toowa hageeyo wiligi odoo tebisa diayo odoo abo dibada hemi egee do mapoo dala sabolo, hegi sabolo teniliso. ⁴³ Esiga niba mipoo toowa hageeyo wiligi odoo tebisa dia goo na peede. Esino odoo agayo malalo badalai goomogoga, nibada kulodu odoo hee dia pidi. ⁴⁴ Osoloso odoo agayo see malalo badalai dia goomogoga, no odoo susuga wulo nei mauwe wulayo dia pidi. ⁴⁵ Esiga Odoo Holo, a mi hamapoo edebeeyo a pidilame ka sibile, esino ayo mi odoo pidilame ka simi. Osoloso mipoo toowa hamapoo odoo bei Godee mapoo iyado sibilame a talame ka simi.”

Yesuye odoo howo bakadio si moodoo

(Matiyu 20:29-34, Luka 18:35-43)

⁴⁶ Osoloso diba Yeliko mi mapoo peledoboloso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee pogoloso dimeleeno,

odoo mooloogoodoo susuga diayo di hamamee simiso. Esem e odoo howo bakadio si o hu Batimeyes, Timayes eyo owolo, Yesuye sibilei eli pee mapoo badolone molee howameleeso. ⁴⁷ Esiga Batimeyesye Yesu Nasalet odoo sibogodi dume, Yesu mapoo idagaso, “Yesu, Debidiyo amawe, nayo a sooloo dele, osoloso pidi!”

⁴⁸ Batimeyes Yesu mapoo idageme, odoo aboso yo hamaga takaso. Esino yo koodobilega, see dia neligidi idagaso, “Debidiyo amawe, nayo a sooloo dele, osoloso pidi!”

⁴⁹ Yesu Batimeyes yayo i duloso, kookoo tabaso, osoloso egeesee takaso, “Yo hapoo sibe dee takee.” Esem diayo howo bakadio si odoo iso, osoloso yimapoo egeesee takaso, “Goomoge. No toboloso, di. Yesuye no i,” diso. ⁵⁰ Esem Batimeyes o gidei togobuloso, saga dokodoo pupeleso, Yesu mapoo simiso.

⁵¹ Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo kasee moodoolameyo?”

Esem howo bakadio si odoo oso nei egeesee takaso, “Eligili odoo, a agalai goomogo.”

⁵² Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No wulo di. Nee tei too oso no tekepo paso.” Esem howo bakadio si odoo yo epedee omapoo see medee egeiso, osoloso yo Yesubolo eli maga diso.

Yesuye Yoluselem mi mapoo wiligi odoo masi toboloso gadi

(*Matiyu 21:1-11, Luka 19:28-40, Yonee 12:12-19*)

11 ¹⁻² Yesu o hamamee dili odoo sabolo simi Yoluselem mi koola topome, Olipi mubi halege mapoo mosobia bakadio, Betepage osoloso Betani mapoo peledabaso. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo bakadio diye doloso dimapoo egeesee takaso, “Mosobia koogee mapoo dilesa,

omapoo ogoga be hu giekauwa, o hu donki, edebeeyo miligi mapoo buloso koo dili, mu mapoo ebigiso bagagoloso, homo mapoo bagagoo moloso. Esiga niyo ebigi pidi pogoloso, hapoo hado sibe. ³ Odoo heeso niba ogoo toowala dee takooa, niyo wulo egeesee takee, ‘Donki be hagee epedee Lodeeye goomogogona, osoloso see hamamee odoo heeso ka hado sibileigo,’ dee takeeye,” diso.

⁴ Yesu o hamamee dili odoo bakadio mosobia omapoo dilesa, donki be moso peegoo ebigi bagagoloso eli palaga tobudume egeiso. ⁵ Esem diayo donki be ebigi bagagoo pidi meleeno, odoo abo omapoo debei oso dimapoo egeesee takaso, “Niyo ogoo talame donki be ebigi bagagoo egee ka pidala?” ⁶ Esem Yesu o hamamee dili odoo oso to nei Yesuye dimapoo takee doloso taka tobuloso egeesee takaso. Esem odoo abo oso donki be hado dilei soowa diso. ⁷ Esem diayo donki be Yesu mapoo hado sibume, o miligi mapoo dugo pooloso, Yesu dokodoo buloso diso. ⁸ Osoloso odoo mooloogoodoo susuga Yesu mapoo goomogolone dia gidei oso eli Yesuye dilei mapoo malalo palagamo dime, odoo aboso woiyo dibada go mapoo segei kookooloso palagamo diso. ⁹ Yesu yo domo abaga sibume, odoo malalo debei sabolo osoloso Yesuwo miligiyo abaga sibadee odoo oso idegisilone, egeesee takaso,

“Inolome! Iba Godee mapoo goomogo! Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo sibo yo Godeeye pidi!”

¹⁰ Wiligi doloso badeli mi ee sibo Godeeye pidi. Hagee ibada amawe Debidiye wiligi doloso badebei mi egesi masi malaiso.

Osoloso iba kei mi ma dokodoo Godee mapoo goomogo!”

¹¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yoluselem mapoo sibilesa, Yesu

Godeeyo tei moso kulodu gadiso. Yo moso kulodu bi susuga mapoo egegemeleso diso, bei olo neligime, osoloso o hamamee dili odoo 12 sabolo Betani mi mapoo diadeeso.

Yesuye pigi homo mapoo to taka

(Matiyu 21:18-19)

¹² Yesu Betani mapoo tialoso, gesikolo Yoluselem mapoo dimeleeno, eli domopoo yo dia hodiaso. ¹³ Eseme Yesu eli sage abaga sibulone, pigi homo du egeiso. Eseme ko pameleyaga hodu dileso, egeiso. Esino ko mauwe, hedepe duwenabu, bei pigi ko peli eyo beeamenee. ¹⁴ Yesuye pigi homo mapoo egeesee takaso, “No hamamee homokoko see palaim!” Yesuye egeesee taka, o hamamee dili odoo duso.

Yesuye Godeeyo tei moso kuloduga odoo peegoo hasusopugu

(Matiyu 21:12-17, Luka 19:45-48, Yonee 2:13-22)

¹⁵ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yoluselem mapoo peledoboloso, Yesu Godeeyo tei moso tegei kulodu gadileso egeino, odoo bi abo nei moleeso talame si sabolo, osoloso odoo bi abo nei moleeso talaga molome egeiso. Osoloso molee mudu opusomodi piligeli debi poba sabolo molo talame poba sabolo bidige puguloso, diba susuga peegoo hasuso puguso. ¹⁶ Odoo susuga bi toloso Godeeyo tei moso tegei eli pee kuloduga gadiyaga Yesuye hamaga takaso. ¹⁷ Yayo dimapoo eligilone egeesee takaso, “Godeeyo booka ma kulodu toso egeesee takoo, ‘Mo tei moso odoo mosobia susuga maga oso Godee mapoo todagili moso.’ Esino niyo goo egesi tolone, adaba molee heli teliso. Esiga niyo mo moso hagee see heli teli moso paso.”

¹⁸ Eseme tei moso wiligi tebisa sabolo tei eligili odoo susuga sabolo oso to hagee dume, diayo Yesu wolomalamelame eli esigamo silesibiso. Bei Yesu mapoo kooso, bei diayo eligi mapoo odoo susuga tei telega peegeeyaga, osoloso odoo susuga Yesuye eligi dume howoogaso osoloso goomogaso.

¹⁹ Osoloso habe omapoo Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi toowa egee pogoloso diadeeso.

Pigi homo oso sia goo

(Matiyu 21:20-22)

²⁰ Gesikolodee mapoo diba eli domopoo diadeega meleeno, diayo pigi homo egeiso. Pigi homo o dee sabolo o kou sabolo, osoloso too susuga sio doloso molome egeiso. ²¹ Pita Yesuye daga homo mapoo to taka goolee puguloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no ege. Nayo daga pigi homo mapoo to taka oso olo sio doloso molo,” diso.

²² Eseme Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Niba Godee mapoo tei te,” diso. ²³ “Ayo nimapoo goo hee toowa taka, edebeeyo mubi hamapoo egeesee takooga, ‘No dileso, abei mapoo kulodu mei,’ dee takooga, o sooloo ma kulodu googoolee bakadio delega, yayo taka goo oso tei peledabalai dee gooleega, Godeeye goo hagee tei peledabalame modolaiso. ²⁴ Esiga ayo nimapoo taka, niyo toodaga goo oso ogoo bi talame ka toodagoosomo, bi egee talai doloso tei toga, bi egee niyo talaiso. ²⁵ Esiga niyo howo gise goo todagolone, odoo heeso nimapoo goo tokenee moodoo pepoko mologa, niyo odoo egeeyo goo tokenee daga malalo boobado pigi. Egeeseega nibada oma keimi ma dokodoo egee bado, Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado pigileiso. ²⁶ Niyo odoo heeyo goo tokenee boobadelega poogooga, ni-

bada oma keimi ma dokodoo egee bado Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobadalaime.”[‡]

Yesuye kitulugu maga woosa goo

(*Matiyu 21:23-27, Luka 20:1-8*)

²⁷⁻²⁸ Diba see Yoluselem mapoo sibadeeso, osoloso Yesu tei moso ma kulodu silino, tei moso wiligi tebisa odoo sabolo, tei eligili odoo sabolo, Yu odoowo wiligi tebisa odoo sabolo oso, yimapoo sibiles woosaso, “No kitulugu kamaga tolosa goo susuga egee ka moodoomo silala? Nayo goo susuga hagee moodoolame kitulugu namapoo odoo agayo teneeyo?”

²⁹ Esem Yesuye dimapoo nei takaso, “Ayo nimapoo wosolaiso. Osoloso niyo amapoo nei takooga, ayo goo susuga hagee moodoolame amapoo kitulugu tenee hagee odoo ee nimapoo takalaiso.” ³⁰ Esem Yesuye dimapoo woosaso, “Yoneeye odoo susuga howo sawwidiga goo eyo bei kasiyo, kitulugu Godee maga simiyo, o odoo hee maga simiyo? Niyo amapoo to nei take!” diso.

³¹ Esem diso nediliyo to moumeleso takaso, “Iyo Godee maga simi dee takooga, yayo imapoo egeesee takalaiso, ‘Bei kasimaga niyo Yonee mapoo tei telega ka poogoowo?’ dee takalaiso. ³² Esino iyo yayo kitulugu egee odoo maga simi dee takooga, odoo susuga oso imapoo kamanagalaiso.” Bei odoo susuga oso goolee Yonee yo tei Godeeyo to tosili odoo dee gweli.

³³ Esem diayo Yesu mapoo to nei egeesee takaso, “Iba gooleedelee,” diso.

Esem Yesuye dimapoo to nei takaso, “Ayo kitulugu too goo eyo bei nimapoo takalaime,” diso.

Geleipi ko segei homolee sabolo bali odoo sabolo

(*Matiyu 21:33-46, Luka 20:9-19*)

12 Yesuye see dio masi takolone tei moso wiligi tebisa odoo sabolo, tei eligili odoo sabolo, Yu odoowo wiligi tebisa odoo dimapoo takaso, “Beeame hee mapoo odoo heeso geleipi ko sogoloso pee maga beeleso. Osoloso geleipi ko i debisilame yo ou poogooso. Osoloso yo bi egee balame moso egi dogo yo ou poogoo mapoo to buduga tegeiso. Osoloso yo eli sage peegoo dilame, geleipi ko segei ee balame odoo abo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba geleipi ko segei hagee niyo medee balaga melee. Osoloso geleipi ko peleso, ko poga, ko hodio abo niyo gooloogolone, ko hodio abo mo gooloogaloso, magoo dee melee,” diso. Osoloso geleipi ko segeli odoo yo mi hee mapoo diso. ² Osoloso yo omapoo dilesa badoboome, geleipi ko oso peleso palagaloso bi moodoogaloso gooloogalai beeame oso simiso. Esem yayo o tou teli odoo hee diye dolone geleipi ko abo gooloogaloso tosibe diso. Esem o tou teli odoo oso geleipi ko segei ee bali odoo dimapoo o wiligi odoo toba eyo geleipi ko abo gologaloso tosbilame diso. ³ Esino yo omapoo dilesa peledobome bali odoo oso yo woomele pogoloso geleipi ko telega mosoowe see wedi diye diso. ⁴ Esem egeesee si ogoloso, geleipi ko segeli odoo yayo see o tou teli odoo hee diye diso. Esino odoo hee yibolo see geleipi ko segei bali odoo oso wiligi mapoo woloso, ebia goo teneloso diso. ⁵ Esem geleipi ko segeli odoo yayo o tou teli odoo hee diye diso. Esino geleipi ko segei ee bali odoo oso yo wolomaso. Esem geleipi ko segeli odoo

[‡]**11:26** 11:26 To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odoo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso.

yayo o tou teli odoo abo susuga diye diso. Esino geleipi ko segei ee bali odoo oso abo wulo wooloso poogooso, esino abo diayo piluguso.

⁶Esino yayo gooma owolo hedepe diye dolone egeesee gooleeso, “Geleipi ko segei ee bali odoo oso mo holowo to duloso, yimapoo mesileiso,” diso.

⁷Esino geleipi ko segei ee bali odoo diayo geleipi ko segeli odoo eyo owoloye simi ogoloso diso nediliyo egeesee takaso, ‘Holo hagoso amaye geleipi ko segei hagee oma toga yayo talaiso. Es- iaga geleipi ko segei hagee see iyo ta- lame yo wolomamo,’ diso. ⁸Eseme diayo geleipi ko segeli odoowo owolo toloso wolomaso. Osoloso o su geleipi ko so- goloso beele peegoo tokopuguso.”

⁹Yesuye dio masi hagee takoloso badolone egeesee takaso, “Esiga geleipi ko segeli odoo yayo see kaseelaisomo? Yayo sibilesa geleipi ko segei bali odoo piliguloso, see geleipi ko segei bali odoo abo mapoo ‘gibe’, dee takalaiso. ¹⁰Es- iga niba Godeeyo to booka ma kulodu hogugu to hagee see niyo hesigaso, ‘Moso tegeli odoo diayo omou gowoome poogoo, omou oso epedee hamapoo moso omu domo pupodoo ka moloso. ¹¹Goo hagee Godeeye moodoo. Esiga iba goo hagee ogoloso goomogoso.”

¹²Eseme Yu odoo wiligi tebisa diayo Yesuye dio masi taka hagee dume egeesee gooloogaso, “Yesuye ibada goo takoo,” diso. Eseme diayo Yesu talame eli esigamo silesibiso. Esino diba odoo susuga bolo obugume Yesu telega poogoo diadeeso.

Sisa mapoo tekisi molee teneli goo

(Matiyu 22:15-22, Luka 20:20-26)

¹³Osoloso hamamee Yu odoowo wiligi tebisa oso Yesuye Loum gamalee mapoo goo tokenee abo takalame gooleeso. Eseme diayo Pelisi odoo abo sabolo

Helodeeyo mooloogoodoo odoo abo sabolo Yesu mapoo gamenee takalame diye diso. ¹⁴Diayo yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Eligili odoo, iba goolee- dooso, no tei goo takeli odoo. Osoloso no odoo bolo koo ebili, osoloso nayo odoo kolo mapoo koo egeli. Osoloso nayo Godeeyo eli odoo susuga mapoo tei eligi moloso. Esiga Loum gamalee wiligi odoo Sisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowo o tokeneeyo? ¹⁵Iyo tenelaisomo o tenelaimeyo?” diayo Yesu mapoo woosaso.

Eseme Yesu yo diayo gamenee takalame si gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasimaga niyo a ka kukulo ogoowala? Niba molee ko hedepe a agalaiya tosibe,” diso.

¹⁶Eseme diayo Yesu mapoo molee ko hedepe tosibilesa teneme, yayo dimapoo takaso, “Hagee odoo agamo mudu do os- oloso agamo hu do?”

Eseme diayo yimapoo nei takaso, “Sisayo mudu sabolo hu sabolo molo,” diso.

¹⁷Eseme Yesuye dimapoo takaso, “Sisayo bi Sisa mapoo tenee. Osoloso Godeeyo bi Godee mapoo tenee,” diso.

Eseme diayo Yesuye taka dume dia howoogaso.

Toloso see hogabili eyo goo

Yesu mapoo woosa

(Matiyu 22:23-33, Luka 20:27-40)

¹⁸Osoloso midoo ma kuloduga ho- googabili goo mauwe dee takeli, Se- disa odoo, diayo Yesu ma sibilesa game- nee takalame egeesee woosaso, ¹⁹“Elig- ili odoo, Moseseye imapoo tei eligilone egeesee eligiso, gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei ta eyo osobo bau huloso emeiyo hu maga holo sologamagalaiso. ²⁰Omolo dio 7 debeiso. Esino daga emeiye sobo huloso holo soomagelega taso. ²¹Os- oloso omoloye emei ta eyo osobo bau

huso, esino holo soomagelega taso. Osoloso omolo hee domo oso bau see huloso, holo soomagelega taso. ²²Egeesee seemeleso omolo dio susuga 7 holo soolooga magelega weidaso, osoloso sobo bau sabolo taso. ²³Bei sobo yo giso 7 oso huyaga, tolosa hogabilei beeamo omapoo, yo agamo sobo dalaisomo?”

²⁴Yesuye dimapoo nei takaso, “Niba goo doopoo gweli odoo, bei niba Godeeyo to oso booka maga taka sabolo Godeeyo kitulugu sabolo niba gooleede. ²⁵Bei tolosa hogabilei beeamo omapoo giso sabolo sobo sabolo huleime. Esino diba keimi ma dokodoo Godeeyo momaiye masi dabalaiso. ²⁶Tolosa hogabilei goo, niba Moseseeye booka mapoo hogugu niyo hesigileyo? Ebelehem, Aisek, osoloso Yekob olo taso. Esino homo douso nademe, paiya beeamo omapoo Godeeye Mosesee mapoo egeesee takaso, ‘Epedee hamapoo a Ebelehemyo Godee, osoloso a Aisekeeyo Godee, osoloso a Yekoby Godee,’ diso. Odoo hagee weidaso, esino dibada dio oso epedee hamapoo gie doso. ²⁷Esiga yo odoo weida eyo Godeenee, odoo gie hagee do eyo Godee. Esino niyo odoo tolosa see gie badeli talaime dee gooleega, niba goo doopoo gweli odooso.”

Tei magoo kaso toowa ka molosomo?

(Matiyu 22:34-40, Luka 10:25-28)

²⁸Tei eligili odoo hee diayo toso agadigamelee omapoo sibilesa badolone dumeleeso. Osoloso Yesuye Sedisi odoo mapoo to nei tekepo taka dume, yayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Tei magoo kaso toowa ka molosomo?” diso.

²⁹Eseme Yesuye nei takaso, “Tei magoo toowa hagosu, ‘Isael (Yu) odoo niba dui! Ibada Lodee Godee hedepe. ³⁰Esiga nee Lodee nee Godee nee sooloo ma kulodu googolee sabolo, nee su susuga sabolo, osoloso nee kitulugu

sabolo oso dia sooloo dele.’ ³¹Osoloso tei magoo toowa hee hagosu: ‘Nee su no nediliyo egee sooloo dolo egeesee masi, nemegei nayo dia sooloo dele.’ Tei magoo toowa aboso, tei bakadio hagee dagadile,” diso.

³²Osoloso tei eligili odoo yayo see Yesu mapoo nei takaso, “Eligili odoo, nayo tei goo olo takaso. Esiga Godee hedepe badoso, Godee hee mauwe. ³³Esiga gala hu woloso siloso Godee mapoo teneli sabolo, bi abo teneli sabolo, tei oso taka hagee haga goo toowanee. Esino tei magoo bakadio hagosu goo toowa ka moloso: Nee sooloo ma kulodu googolee sabolo, nee su susuga sabolo, osoloso nee kitulugu sabolo oso, dia sooloo dele. Osoloso nee su no nediliyo egee sooloo dolo egeesee masi nemegei nayo dia sooloo dele,” diso.

³⁴Eseme Yesu odoo yayo to nei tekepo taka dume yimapoo egeesee takaso, “No Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei koola bado,” diso. Eseme odoo aboso goo abo yimapoo woosalai obume poogooso.

Keliso agamo owolowo?

(Matiyu 22:41-46, Luka 20:41-44)

³⁵Hamamee Yesuye Yu odoowo tei moso tegei kulodu odoo susuga mapoo eligilone yayo woosaso, “Bei kasimaga tei eligili odoo diayo Keliso Debidiyo amawe dee ka takeliyo? ³⁶Debidiye to kitulugu sabolo Dio Tei maga takaso, ‘Godeeye mo Lodee (wiligi odoo toba) mapoo takaso:

“No abolo wiligi doloso badalame mo dee deede dokolo bie. Osoloso nee ha teli odoo nama hemi deebede dalaiso.”

³⁷Debidiye Keliso mapoo ‘Mo Lodee’ diso. Esino bei kasimaga tei eligili odoo diayo ‘Keliso Debidiyo amawe dee ka takeliyo? Kelisoye Lodee osoloso Debidiyo amawe dalai tebiayo? O, Keliso

yo Lodee osoloso yo Debidiyo amawe oso.”

Odoosusuga goomogolone o to mapoo medee duso.

Yesuye tei eligili odoo dia goo taka

(Matiyu 23:1-36, Luka 20:45-47)

³⁸ Yesuye odoo susuga mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba tei eligili odoo mapoo medee ege. Diba dugo dia tekepo mekikaloso silesibiliso, osoloso bi neiso teli mi mapoo debeli odoo oso diba ogoloso homo beiyopoo gasuwuloso goomoga to takalame goomogeliso. ³⁹ Diba howo gisili moso ma kulodu wiligi odoo toba eyo debi mapoo bulumulame, osoloso wo toowa nologolone debi mi mapoo wiligi odoo toowa toba eyo debi mapoo bulumulame goomogeliso. ⁴⁰ Esino diayo sobo bauwe e bilame kukunoloso dia moso sabolo bi sabolo dibada doloso tolosa omapoo dopolone, dia goo gagaloso howo dia sage gisiliso, odoo aboso diba tekepo odoo dee gooleedalame. Esino bei egeesee maga diba dala toowa talaiso.

Sobo baso emegeidi bi teneli

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Yesu tei moso tegei kulodu edebeeyo molee ko bokosi mapoo sooloogamelee koola mapoo badolone odoo susuga bameleeso. Bi bei odoo molee ko toowa masi sooso. ⁴² Osoloso sobo bau bi mauwe oso sibilesa molee ko ta bakadio toosooso.

⁴³ Esemes Yesu o hamamee dili odoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo hee toowa taka, odoo susuga molee ko sooso, esino sobo bau bi mauwe hagosa molee ko bakadio toosooso dagadiso. ⁴⁴ Bei odoo diba bi bei, esino dia bi abo pepoko ka toosooso. Esino sobo bau yo bi mauwe yayo sibilesa, o wo talame magoo melee molee ko pepoko olo susuga toosooso.

Yesuye Godeeyo tei moso tegei oso tokenee palai goo taka

(Matiyu 24:1-2, Luka 21:5-6)

13 Beeame omapoo Yesu tei moso tegei pogoloso dimeleeno, o hamamee dili odoo heeso sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, ibada tei moso yoso tegei medee tekepo hagee, no ege, osoloso yo toowa medee tekepo, no ege,” diso.

² Esemes Yesuye to nei yimapoo egeesee takaso, “Tei moso tekepo tegei epedee no hagee ogo, hamamee guobigileiso, eseega yo hedepeso yo hee ma topudoo malaima,” diso.

³ Osoloso Yesu Olipi mubi dokodoo tei moso tegei ma hodiokoo bolone bado-boome, Pita, Yemes, Yonee, osoloso Endulu diayo dibusoma sibilesa yimapoo woosaso, ⁴ “Nayo imapoo takee, goo susuga hagosa kopolone ka peledobalaiyo? Osoloso goo susuga hagosa sibilei koola topooga iyo goo mudu opusomodi kasi ogoloso ka gooleedalaiyo?” diso.

⁵ Esemes Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, “Niba obeeamo, odoo heeso nimapoo gamenee takeeyaga.

⁶ Odoos bei oso sibilesa ‘A Kelisoso’, dee takalaiso. Diayo egeesee takooga, odoo susuga peegoo gilimado dileiso.

⁷ Osoloso nee mosobia koola mapoo ha to osoloso, mosobia eli sage mapoo ha to dee taka duga, niba haga na ebige. Goo susuga peledabalaiso, esino hoo poogoo ogosonee. ⁸ Osoloso mosobia heeso mosobia hee mapoo nei ha to nei ha to dalaiso, osoloso mipoo toowa hamapoo mosobia opusoma opusomodi mapoo mibia toowa sibileiso. Osoloso nei me pagalaiso. Esino goo susuga hagosa peledobooga, soboso holo soomagalame si dadala masi si dadalaiso, bei dala beeame mimooloogoo oso.

⁹Esiga goo susuga hagoso peledobooga, niba obeeamo. Edebeeyo niba goo palabalai mapoo iyado dilesio, howo gisili moso tegei ma kulodu niba wologolaisio. Osoloso amapoo tei too maga niba wiligi toowa tebisa odoo dibada mudu giyopoo gilimado peleso mo goo dimapoo takalaisio. ¹⁰Mi hoo pagalai hoogoo mologa, mo tekepo hagee daga edebeeyo mi susuga mapoo takamo dilesio, odoo susuga duloso tebia mapoo. ¹¹Osoloso edebeeyo niba goo palabalai mi mapoo ido duga, niyo takalai goo haga na koude. Bei niyo takalai googoolee tekepo nimapoo Godeeye tenelaisio. Esino niba nibusomo to takalaime, Dio Tei oso nibulo toboloso to ka takalai.

¹²Omeiye omolo teli mapoo ido dilame tiasalaisio. Osoloso omaye owolo sabolo teli mapoo ido dilame tiasalaisio. Osoloso holaisoso mesilega pogoloso, oma dio owee dio teli mapoo gilimado dileiso. ¹³Bei niyo amapoo tei too maga odoo susugaso niba hegileiso. Esino odoo agayo o tei too kalawoloso dalaso dilesio hoo poogoo mapoo ka peledobooga, yo gie badeli talaisio.

¹⁴(Hesigeli odoo, no goo hageeyo bei medee gooleede.) Tei moso mapoo Godee hegili bi tokenee mudu opusomodi bi oso melega pagalai mi mapoo molo ogoga, Yudiya mi amapoo debeli odoo mubi dokodoo saga kukulo pele. (Bi tokenee hagoso Godeeyo howo woola tei moso tokenee palaisio, esiga Yu odoo oso tei moso kulodu gasibileso Godeeyo hu dokodoo poudalame sibilame goomogalaime.) ¹⁵Osoloso odoo moso hau mapoo badoga, bi talame moso kulodu na gadi. ¹⁶Osoloso odoo homolee mapoo nei howo sogomo siloga, o mosopoo gidei na tadi. ¹⁷Esiga sooloo dolo, sobo koowasi moodooga sabolo osoloso sobo holowee too neli sabolo beame amapoo kukulei beame

tekepo agalaime. ¹⁸Esiga Godee mapoo toodagee. Bei goo hagoso wau beame mapoo sibilega pagalame. ¹⁹Bei beame amapoo dala goo toowa sibileiso. Esiga mi toowa bei mimooloogoo omaga simi, dala toowa hageesi edebeeyo egele. Esiga dala hagoso dilesio hoo poogooga, hamamee dala goo hageesi see agalaime. ²⁰Esiga Godeeye dala beame deiyepo moodoolaisio. Esino yayo beame sage magoo diepi, odoo susuga gie badele pegeli. Esino dala ma kulodu Godeeye hesiga odoo abo gooleepugulone dala beame see deiyepo moodoolaisio. ²¹Beame amapoo edebeeyo nimapoo sibilesio, 'Ege! Keliso hagoso,' o 'Yo koo badoso,' dee takoooga, niyo dimapoo tei na te. ²²Bei gamenee Keliso sabolo osoloso gamenee Godeeyo to tosili odoo oso sibilesio Godeeye hesiga odoo wulo gilimilame goo toowa mudu opusomo opusomodi moodoolaisio." ²³Esiga Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba obeeamo! Goo hagee sibilei molome, ayo goo susuga nimapoo takaso."

Yesuye see sibilei goo

(*Matiyu 24:29-44, Luka 21:25-33*)

²⁴"Beame amapoo dala goo toowa me pogoloso, hamamee,

'osoko neligidi pigileiso, osoloso a sabolo gadee pigileime.

²⁵Osoloso giwo keima dokodooga tikedibileiso, osoloso kitulugu bi toowa keima dokodoo egee molo Godeeye halabileiso.'

²⁶Beame amapoo odoo susuga oso Odoo Holo, a kolobo ma kuloduga gadeepugu sabolo kitulugu sabolo siboga agalaisio. ²⁷Osoloso ayo sibilesio, mo momaiye susuga diye dalaisio, Godeeye hesiga odoo mi toowa mapoo egee do iyadalame.

²⁸Esiga niba sokai (homo) maga goo goolee medee te. O du sisigaloso

mouloso see pisigaga, mi kibilei koola tooboo dee goolee. ²⁹Egeeseega ayo nimapoo taka goo oso peledaba ogoga, Odo Holo, a sibilei dia koola tooboo dee goolee. ³⁰Ayo tei goo nimapoo taka, epedee beame hamapoo odoo hagee do wedilega dogo, goo susuga hagoso peledobalaiso. ³¹Kei sabolo mi sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to kookaiyo moloso osee malaiso.”

³²Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Odo susuga goo hagoso sibilei beame sabolo osoko howo sabolo gooleede. Osoloso momaiye keimi ma dokodoo egee do sabolo, Godeeye owolo abolo gooleede. Esino hedepa ma Godeeye gooleedoo. ³³Osoloso beame oso sibilei nibolo gooleede, esiga niba moodoo doloso bolone ka deebae. ³⁴Odo Holo, ayo sibilei egesi moloso, edebeye mi hee mapoo dulone, o tou teli odoo mapoo moso hagee gibamelee, dee takoloso dileiso. Osoloso yo tou teli odoo mapoo moso egee gibalalai maga tou opusomo opusomodi pileiso. Osoloso osulu gibalalai odoo mapoo yayo see wedi sibilei maga egeesee takalaiso, ‘Medee be!’

³⁵Esiga mosowo oma masi aso. Esiga niyo medee be! Bei ayo sibilei beame niba gooleede. Habe sibumobele, o gesi domo sibumobele, o kudi takooga sibumobele, o gesikolode sibumobele. ³⁶Osoloso ayo saga sibileso ogoga, niba tiesa molo agalai tekeponee. ³⁷Ayo nimapoo to taka see odoo susuga mapoo takooso, niba moodoo doloso, bolone ka deebae,” diso.

Wiligi odoo tebisa oso Yesu wolomalame to mou goo

(*Matiyu 26:1-5, Luka 22:1-2, Yonee 11:45-53*)

14 Osoloso Godeeye gababia goolee pugu wo nalai sabolo osoloso wo

mosoowe nalai beame bakadio hoogoo meleeso. Esem tei moso wiligi tebisa odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo diayo Yesu toloso mada wolomalame eli esiamo silesibiso. ²Esino diayo diso nediliyo egeesee takaso, “Iyo wo ne hamapoo yo toloso wolomalame, bei odoo susuga oso imapoo kamanaloso ibolo biligiyaga,” diso.

Betani mi mapoo soboso bo i sisigagili medee tekepo oso Yesuwo wiligi mapoo soo goo
(*Matiyu 26:6-13, Yonee 12:1-8*)

³Yesu Betani mi mapoo Saimon daga kolo e bia masi eyo mosopoo badolone nei nameleso. Esem sobo heeso bo i sisigagili medee tekepo mai masi pepoko, o hu alabasta, omapoo keedo simiso. Yo sibileso bo i sisigagili medee tekepo keeso, o hu nad, me gooboopuguloso, Yesuwo wiligi mapoo sooso.

⁴Esem odoo abo omapoo debei oso ogoloso komonolone diso nediliyo egeesee wosogaso, “Bei kasimaga sobo yayo bo i sisigagili medee tekepo goo mauwe mapoo sologo pugulone ka mauwe paga pele?” diso. ⁵“Yayo bo i sisigagili medee tekepo ee odoo mapoo neiso talame tene diepi, molee toowa 300 ee toloso bi mauwe odoo mapoo teneli.” Diayo dee takoloso, sobo yimapoo kamaso.

⁶Esem Yesuye dimapoo nei takaso, “Yimapoo egeesee na takee. Bei kasimaga niyo yimapoo kamanaloso ka takala? Yayo amapoo goo tekepo moodoso. ⁷Esiga bi me odoo beame susuga nibolo dabalaiso. Esiga niyo diba gooleepuguga, diba biso pidilei tekepo. Esino beame susuga ma kulodu a nibolo badalame, esiga niyo beame susuga omapoo a pidileime. ⁸Esiga sobo hagoso yayo moodolai dee goolee goo ee amapoo moodoso. Yayo mo suso hamamee midoo ma kulodu malai

goo ee goolee pugulone, bo i sisigagili medee tekepo oso amapoo sooso. ⁹Ayo nimapoo tei goo hee taka, edebeeyo mi toowa mapoo to medee tekepo takomo duga, sobo hagoso amapoo moodoo goo ee see takalaiso, osoloso diayo yo see goolee pigilame,” diso.

Yudaseeye Yesu tolosa ha teli mapoo tenelame to tiasoo goo

(Matiyu 26:14-16, Luka 22:3-6)

¹⁰Osoloso Yesu o hamamee dili 12 ma kulodu odoo hee Yudasee Isakeliyot yayo tei moso wiligi tebisa mapoo dilesa Yesu dimapoo tiasalame diso. ¹¹Eseme diayo o goo dume, dia goomogolone yimapoo molee nei tenelame to takoloso tei magooso. Eseme Yudaseeye Yesu tolosa dimapoo tenelame eli esiamo silone beame tekepo bameleeso.

Yesuye o hamamee dili odoo sabola Godeeye gababia wo ne goo

(Matiyu 26:17-25, Luka 22:7-14,21-23, Yonee 13:21-30)

¹²Osoloso wo mosoowe nalai beame oso mimooloogooga, daga hoogoo Godeeye gababia omapoo Yu odoo dibada amawe piligilega poogoo ee goolee pigilame, diayo Godeeye gababia wo nali beame omapoo, diayo sipi be hu molubo gie kakauwa wologaliso. Eseme Yesuwo hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee woosaso, “Nayo iba kamapoo dilesa Godeeye gababia wo nalai moodolai ka goomogolo?”

¹³Eseme Yesu o hamamee dili odoo bakadio diye dolone egeesee takaso, “Niba Yoluselem mi toowa mapoo diadee. Osoloso niba omapoo dilesa ogoga odoo howo keedoloso eli domopoo dumologa tugodalaiso, osoloso niyo yimapoo hamamee deede. ¹⁴Osoloso yo moso kulodu gaduga, moso eyo oma mapoo egeesee takee, ‘Eligili odoo oso egeesee taka, “Ayo mo hamamee dili

odoo gilimadoloso, Godeeye gababia wo nalame debi poopa gooboogoo kasomo?” dee takee. ¹⁵Osoloso yayo niba moso dokodoo ido peleso debi poopa gooboogoo toowa olo moodoo doloso melee eligileiso. Esiga ibada wo niyo omapoo moodee,” diso.

¹⁶Eseme Yesu o hamamee dili odoo bakadio oso Yoluselem mi toowa mapoo diadeeso. Diba omapoo dilesa egeino, goo Yesuye dimapoo taka goo susuga ee molome egeiso. Eseme diayo Godeeye gababia wo nalai omapoo moodooloso, diba see Yesuye o hamamee dili odoo abo sabola debei mapoo wedi diso.

¹⁷Osoloso habedee mapoo Yesu o hamamee dili 12 sabola sibilesa moso omapoo peledabaso. ¹⁸Diba omapoo wo nolone dopome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo tei taka, mooloogoodoo hagee ma kulodu odoo hee abola wo hagee namola oso a tiasalaiso.”

¹⁹Eseme Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee dume, dia goohelame, diayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Ayonee, o ayowo?” diso.

²⁰Eseme yayo dimapoo nei takaso, “12 odoo mooloogoodoo hagee ma kulodu, odoo agayo abola wo podoloso homokoko si eyo i daga keedoloso bedi mapoo olugu doloso naga, odoo oso a tiasalaiso. ²¹Esiga Godeeye toso daga hoogoo booka mapoo taka Odoo Holo, a talaiso, diso. Esiga to ee dodolone a talaiso. Esino Odoo Holo, a wolomalame tiasili odoo yo dala toowa talaiso. Esiga oweeye yo soomagelega poogoo diepi, yo tekepo peliyo,” diso.

Lodee goolee pugu wo ne goo

(Matiyu 26:26-30, Luka 22:19-20)

²²Osoloso diba wo nalaga molome, Yesuye wo tolosa, Godee mapoo goomoga toodagoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo

pulone egeesee takaso, “Ne, hagee mo suso,” diso.

²³ Osoloso yo see geleipi ko i kapu mapoo keesoo toloso, Godee mapoo goomoga toodagoloso, dimapoo teneme, diayo susuga homokoko i neso.

²⁴ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Hagee mo sawo. Godeeye olo takaso, ‘A odoo bei sabolo hedepe dalaiso,’ diso. Esiga goo hagoso peledabalame mo sawo peegoo sologo pigileiso. ²⁵ Esiga ayo nimapoo tei goo hee taka, a epedee hamapoo geleipi ko i keesoo see nalaimo. Esino hamamee Godeeye wiligi doloso badalai mi mapoo geleipi ko i keesoo dia nalaiso.”

²⁶ Osoloso diba goomoga kosaiya pouloso, see Olipi mubi dokodoo paladeeso.

**Pitaye Yesu boobado pigilei
maga Yesuye taka goo**

*(Matiyu 26:31-35, Luka
22:31-34, Yonee 13:36-38)*

²⁷ Esemé Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niyo susuga a pogoloso kukulo dileiso. Bei Godeeyo toso booka maga egeesee takooso,

‘Godeeye sipi be hu bali odoo ee wolo-malaiso, osoloso sipi be hu susuga oso yimaga peegoo kukulo dileiso.’”

²⁸ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “A ta maga see hogabuloso, malalo dilesa, Gelili mi toowa mapoo niba tugodalaiso.”

²⁹ Esemé Pitaye Yesuye to taka dulooso Yesu mapoo egeesee takaso, “Haye! Odoo aboso no pogoloso diadeega, ayo no pogoloso dileime.”

³⁰ Esino Yesuye yimapoo see egeesee takaso, “Ayo namapoo tei taka, gesi hamapoo kolokoloso taka bakadio delaga, malalo hoogoo mologa, nayo bakadio hedepedi amapoo ‘A yo gooleede’, dee takalaiso.”

³¹ Esino Pitaye Yesuwo to su mapoo to kitulugu sabolo nei egeesee takaso, “Ayo egeeseelaimo! Edebeeyo no wolo-maga, a nobolo talaiso.” Esemé Yesuwo hamamee dili odoo susuga to hedepe egeesee takaso.

**Yesuye Getesemeni homolee mapoo
Godee mapoo toodagemelee goo**

(Matiyu 26:36-46, Luka 22:39-46)

³² Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Getesemeni olipi homo segei homolee omapoo sibadeeso. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “A dilesa Godee mapoo toodalaiya, niba hamapoo deebée,” diso. ³³ Osoloso yayo dulone Pita, Yemes osoloso Yonee gilimadoloso diso. Yesu yo omapoo dilesa badoboome, goohele goo sabolo su ma kulodu hegi goo oso yimapoo simiso. ³⁴ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo su ma kulodu goohele goo oso sibilone, a teyaga. Esiga niba hamapoo dopolone toodalolone deebée,” diso.

³⁵ Osoloso yo dimaga pepoko hoogoo dilesa, ebiso miyomoo tugusaloso balaboo tialoso molone Godee mapoo toodalaga, yimapoo dala toowa egee sibo Godeeye yimaga peegoo tokopigilame. ³⁶ Yayo toodalolone egeesee takaso, “Ma, mo ma! Goo susuga namapoo kalawanee. Esiga dala toowa oso amapoo hagee sibo, nayo peegoo magalai soowayo? Esino nayo goomoga goo moodee, ayo goomoga goonee,” diso.

³⁷ Osoloso Yesu dokodoo toodaloloso wedi dilesa egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedepedi tiesa molome egeiso. Esemé yayo Pita tidipuguloso yimapoo egeesee takaso, “Saimon, no tiayo? No beeamo deiyeipo hamapoo abolo bolone badalai tebiledo? ³⁸ Esiga niba bolone Godee mapoo toodalolone deebée, niba kukuli goo mapoo homodobiaga. Bei ni-

bada googolee oso goo tekepo talame goomogoso, esino nibada su oso goo tokenee talame goomogoso,” diso.

³⁹ Osoloso yo see wedi dilesio, Godee mapoo todagolone goo hedepe onosee todagaso. ⁴⁰ Osoloso yo see dimapoo wedi sibilesio egeino, diba tiesa molome egeiso, bei diba tila paga oso howo seme. Osoloso diayo Yesu mapoo to nei takalai gooledele poogooso.

⁴¹ Yesu yo see bakadio hedepedi mapoo todagoloso, o hamamee dili odoo mapoo wedi sibilesio, diba tidipuguloso egeesee takaso, “Niba hosolone wulo tiesa malala? Tia olo oso! Odoo Holo, a tokenee odoo mapoo toloso tenelai beame olo epedee hamapoo sibo. ⁴² Ege, a tiasili odoo sibo. Teebee, iba diba tugodalame dimo!” diso.

Edebeeyo Yesu too goo

(Matiyu 26:47-56, Luka 22:47-53, Yonee 18:3-12)

⁴³ Yesu yo to takomolome, o hamamee dili odoo hedepe, Yudasee, omapoo peledabaso. Odoo bei Yudaseebolo sibulone Yesu talame wei sabolo kaiya sabolo toloso tosidadeeso. Odoo sibadee hagee, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei eligili odoo tebisa sabolo, Yu wiligi odoo tebisa oso, diba diye diso.

⁴⁴ Yudasee yo sibilame badolone, Yesu talai odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo dilesio odoo toloso adaga, odoo oso. Esiga niyo dilesio yo toloso medee bolone ido di,” diso. ⁴⁵ Osoloso Yudasee yo odoo mooloogoodoo pogoloso dilesio, Yesuye tebidi mapoo hoogoo dilesio, yayo egeesee takaso, “Eligili odoo!” dee takoloso, Yesu adaso. ⁴⁶ Esemee odoo abo oso sibilesio Yesu tooso. ⁴⁷ Esino Yesu o hamamee dili odoo hee koola omapoo tebidi oso o kaiya tadoloso, tei moso wiligi toba eyo tou teli odoo kaiyaso

woomeleso eyo doopoo poogoome, dulu asooso.

⁴⁸ Esemee odoo Yesu talame sibadee dimapoo Yesuye egeesee woosaso, “Niyo goolee a heli teli odoo oso badoboome a talame kaiya sabolo wei sabolo toloso ka sibadeeyo? ⁴⁹ Osoloso ayo beame susuga tei moso tegei ma kulodu eligimili niyo egeiso. Esino bei kasimaga niyo a omapoo telega ka poogoowo? Esino Godeeyo to booka oso taka ee dodolone, niyo epedee sibilesio a ka toso,” diso. ⁵⁰ Esemee Yesu o hamamee dili odoo susuga oso yo pogoloso kukulo diadeeso.

⁵¹ Osoloso odoo gie kauwa dugo booloso, Yesu diayo toloso dime hamamee deede diso. Esemee diayo yo ogoloso, yibolo talame o dugo mapoo temeleso, o dugo puo puguso. ⁵² Esino o dugo dimapoo yane pogoloso, yo bododiwe piasso.

Yesu wiligi odoo tebisa mapoo goo palabalame ido di goo

(Matiyu 26:57-68, Luka 22:54-55, 63-71, Yonee 18:13-14, 19-24)

⁵³ Osoloso diayo Yesu idolosio tei moso tegei wiligi toba eyo mosopoo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoo wiligi tebisa sabolo, tei eligili wiligi tebisa sabolo oso mooloogoodoloso debi omapoo ido diso. ⁵⁴ Esemee Pitaye hamameedee Yesu deede dilesio, tei moso wiligi eyo moso belee ma kulodu badebeiso. Yo omapoo badolone tei moso gibalio odoo sabolo kekeiseme dou hameleeso.

⁵⁵⁻⁵⁶ Esemee tei moso wiligi tebisa sabolo osoloso Yu wiligi tebisa sabolo oso Yesu wolomalame goo tokenee esiaso. Osoloso odoo susuga oso Yesuwo hu maga gamenee takolone goo mudu opusomo opusomodi takaso. Esino diayo to mudu opusomo opusomodi taka ma kulodu, tei goo egele.

⁵⁷ Esino odoo aboso tebisaloso, Yesuwo hu maga gamenee egeesee takaso, ⁵⁸ “Iba odoo hagoso egeesee takeme duso, ‘Edebeeyo tei moso tegei hagee ayo guopuguloso, see beame bakadio hedepedi ma kulodu tei moso dia takalaiso. Esino edebeeyo takalaime,’ yayo dee takeme duso,” diso. ⁵⁹ Esino diayo to mudu opusomo opusomodi taka ma kulodu tei goo egele.

⁶⁰ Esemee tei moso wiligi odoo toba oso odoo susuga mooloogoodoo ma kuloduga taba molone Yesu mapoo egeesee woosaso, “Edebeeyo nee hu maga goo mudu opusomo opusomodi egee takoo maga nayo to nei dimapoo takalaisomo?” ⁶¹ Esino Yesuye to nei takele poogooso.

Esemee tei moso wiligi odoo toba oso to see Yesu mapoo egeesee woosaso, “No Godeeyo owolo, Keliso somo?” diso.

⁶² Esemee Yesuye to nei egeesee takaso, “O, aso. Esiga hamamee Odoo Holo, a ma Godee kitulugu eyo dee deede dokolo buloso yibolo wiligi doloso badoga niyo agalaiso, osoloso keimi ma dokodooga, kolobo ma kuloduga see wedi siboga niyo agalaiso,” diso.

⁶³ Esemee tei moso wiligi odoo toba oso to hagee dume, dia komolone o dugo tologo puguloso egeesee takaso, “Bei kasimaga iyo yimapoo goo abo ka esileiyo?” ⁶⁴ Bei yayo ‘a Godeeyo owolo oso’ dee taka maga, yayo Godee mapoo mesilega osoloso ebilega to tokenee taka, niyo olo duso. Esiga niyo goolee yimapoo ogoo goo moodoolaiyo?” diso.

Esemee Yu wiligi tebisa susuga oso egeesee takaso, “Yesu dia tokenee odoo, esiga yo wolomalai tekepo,” diso. ⁶⁵ Esemee odoo aboso Yesu mapoo makawo pagaso. Osoloso diayo Yesuwo howo mapoo dugoso tialogooso, dibada dee tiadoo oso mudu mapoo woolone egeesee takaso, “Nayo takeliso

no Godeeso, osoloso goo susuga gooleedooso, diso. Esiga no odoo agayo woolo? Imapoo takee,” diso. Osoloso tei moso gibali odoo oso yo ido dulone woomodiso.

Pitaye Yesu yo gooleedelee, dee taka

(Matiyu 26:69-75, Luka 22:56-62,

Yonee 18:15-18,25-27)

⁶⁶⁻⁶⁷ Osoloso Pita yo tei moso wiligi toba eyo moso belee ma kulodu kekeiseme dou holone badebeiso. Esemee tei moso wiligi toba eyo tou teli sobo hedepe oso yayo badebei omapoo sibilesi yimapoo medee bameleso, egeesee takaso,

“No Naselet odoo, Yesubolo silime egei odoo hee noso,” diso.

⁶⁸ Esemee Pitaye sobo yimapoo gameenee egeesee takaso, “Nayo odoo egee takoo eyo goo, a gooleedelee,” diso. Osoloso Pita yayo egeesee takoloso, moso belee osulu gasibili pee mapoo diso. Esemee kolokolo takaso.

⁶⁹ Osoloso tei moso wiligi toba eyo tou teli sobo yayo Pita see omapoo tebidi egeme, yayo odoo abo yibolo tebidi omapoo egeesee takaso, “Odoo hagee tei Yesubolo sili hee yoso,” diso. ⁷⁰ Esemee Pitaye see takaso, “Haye! Asonee,” diso.

Esemee diba pepoko doboso hamamee, odoo abo koola hamapoo tebidi oso Pita mapoo see egeesee takaso, “Bei no Gelili odoo osoloso Yesu sabolo Gelili odoo, esiga no Yesubolo sili odoo hee noso,” diso.

⁷¹ Esemee Pitaye to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Ayo tei goo takelega poogooga, Godeeye amapoo dala toowa tenelai goomogo! Niyo odoo egee takoo a gooleedelee!” diso.

⁷² Osoloso Pita yo egeesee takoloso epedee omapoo, kolokoloso taka bakadio diso. Esemee Pita Yesuye yimapoo to taka hagee goolee puguso, “No kolokoloso taka bakadio delega, malalo

hoogoo mologa, nayo bakadio hedepedi omapoo ‘A yo gooleede’ dee takalaiso.” Esem Pitaye to hagee goolee pugume, goohele toowa sibume, dia pisaso.

Yesu Paillet mapoo ido di goo

(*Matiyu 27:1-2, 11-14, Luka 23:1-5, Yonee 18:28-38*)

15 Osoloso gesikolodee mapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu wiligi tebisa sabolo, osoloso wiligi odoo tebisa abo susuga oso goo hee moodoolai to mousu. Osoloso diayo to mouloso, Yesuwo dee mapoo tiso tialogoloso, Loum gamalee mi toowa wiligi odoo toba, Paillet mapoo ido dileso teneeso.

²Esem Paillet yayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Yu odoowo wiligi toba nosomo?”

Esem Yesuye nei egeesee takaso, “O, no egee takooso,” diso.

³Esem tei moso wiligi odoo tebisa oso Yesu tokenee goo bei tooso doloso, dia gigidiso. ⁴Esem Pailteeye see Yesu mapoo egeesee woosaso, “No odoo susuga oso nee goo maga mudu opusomo opusomodi egee takoo omapoo nayo to nei takalaimeyo?” diso.

⁵Esino Yesuye to nei takele. Esem Paillet yayo goo hagee ogoloso hoowaso.

Pailteeye Yesu wolomalame woosa goo

(*Matiyu 27:15-26, Luka 23:13-25, Yonee 18:39—19:16*)

⁶Osoloso dugo susuga ma kulodu, Godeeye gababia wo ne beame omapoo, odoo susuga goomogalame, Pailteeye odoo hee neliga moso ma kulodu badeli, odoo yo toloso peegoo di, dee takeliso. Esino yo daga odoo susuga oso goomoga odoo hu hesiaga, odoo ee toloso neliga moso tegei maga

peegoo di, dee takeliso. ⁷Beame omapoo odoo hu Balabas yayo daga o odoo sabolo Loum gamalee odoo sabolo biligameleso, diayo odoo hee wolomaso. Esiga yo neliga moso tegei ma kulodu badebeiso. ⁸Osoloso odoo mooloogoodoo oso sibilesa, Paillet mapoo egeesee takaso, “Nayo neliga moso ma kulodu badeli odoo hee peegoo di, dee takeliso. Esiga nayo dugo hamapoo odoo hee neliga moso maga peegoo di, dee takee,” diso.

⁹⁻¹⁰Esino tei moso wiligi odoo tebisa oso Yesu mapoo koolone yo toloso Paillet mapoo sibilesa tenee yayo ogoloso, gooleedooso. Esem Paillet yayo odoo susuga mapoo woosaso, “Ayo Yu odoowo wiligi toba ee peegoo di, dee takalaiyo?” diso. ¹¹Esino tei moso wiligi odoo tebisa diayo odoo susuga mapoo to pupulone, Paillet mapoo egeesee takee diso, “Iba Yesu gowoo, esino Balabas neliga moso maga peegoo di, dee takee,” diso.

¹²Esem Paillet yayo dimapoo woosaso, “Ayo Balabas neliga maga peegoo di, dee takooga, niyo odoo hee hagee, Yu odoowo wiligi toba, dee takeliso. Esiga ayo yimapoo ogoo goo moodoolaiyo?” diso.

¹³Esem diayo agadilone Paillet mapoo takaso, “Yo homo bulubo magoo mapoo yoguso enige!” diso.

¹⁴Esem Pailteeye woosaso, “Bei kasimagayo? Yayo ogoo tokenee toowo?” diso.

Esino odoo susuga oso dia agadilone egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo mapoo yoguso enige!” diso.

¹⁵Esem odoo susuga goomogalame, Paillet yayo Balabas yo neliga moso maga peegoo di, diso. Esem Loum ha teli odoo oso Yesu tiso woloso homo bulubo magoo mapoo yoguso enigilame dimapoo teneeso.

Ha teli odoo oso Yesu mane goo

(Matiyu 27:27-31, Yonee 19:2-3)

¹⁶Osoloso ha teli odoo diayo Yesu tolosa Pailteeyo moso toowa medee tekepo ma kulodu ido diso. Osoloso omapoo ha teli odoo susuga gilimadoloso mooloogoodooso. ¹⁷Osoloso diayo Yesu manolone gamenee yo wiligi odoo toba masi palame, yimapoo dugo sage bige masi mediloso, we ti sidoloso o wiligi mapoo mediso. ¹⁸Osoloso diayo Yesu mapoo manolone egeesee takaso, “Yu odoowo wiligi toba mapoo gawuloso goomoge,” diso. ¹⁹Osoloso Yesuwo wiligi mapoo diayo weiso see woo see woo dolone, yimapoo makawo paga demeleeoso. Osoloso diayo Yesu mapoo manolone o mudu giyopoo dibada ebiso miyomoo tugusaloso wiligi gawuloso gamenee yimapoo tei to demeleeoso. ²⁰Osoloso diayo Yesu mapoo mane koodobuloso, diayo Yesu mapoo dugo bige masi medi peegoo tamagoloso, see o dugo kadiso. Osoloso diayo Yesu homo bulubo magoo mapoo dokodoo yoguso enigilame peegoo ido diso.

Yesu homo bulubo magoo mapoo yoguso eniga goo

(Matiyu 27:32-44, Luka 23:26-43, Yonee 19:17-27)

²¹Osoloso ha teli odoo oso Yesu idoloso diadaga meleenso, diayo Saimon eli domopoo Yoluselem mapoo sibumolome tugodooso. Esemee diayo yo idoloso Yesuwo homo bulubo magoo imado di, diso, bei Yesu kitulugu mauwe neme. (Saimon hagee Alesanda dio Lupus dio dibada oma. Yo Sailini mi mapoo badeli odoo.) ²²Osoloso diayo Yesu tolosa Golgota mi mapoo ido simiso. (Mi hu

eyo bei wiligi ki mubi.) ²³Osoloso mi omapoo ido dilesa, odoo hee oso Yesu mapoo sibilesa geleipi ko i sabolo dala mauwe pegeli melesenee sabolo wuluguloso dala mauwe pagalame Yesu mapoo tenelame siso. Esino Yesuye howo egee nele poogooso.

²⁴⁻²⁵Esemee gesikolo osoko howo bakadio hedepedi pogoloso osoko pounome, diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso diayo Yesuwo dugo diso dimapoo topuloso puloso ma ee kasolo tomobeleee doloso dasigeli pepoko dasigiso. ²⁶Osoloso odoo heeso Yesu woloma goo eyo bei odoo susuga oso agalame Yesuwo wiligi ma dokodoo homo boodo pepoko mapoo egeesee hoguguloso opoogooso, YU ODOOWO WILIGI TOBA. ²⁷Osoloso heli teli odoo bakadio sabolo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaso. Odoo hee Yesuwo dee deede dokolo homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso tulugu, odoo hee dee dopusu dokolo homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso tulugu diso. ²⁸Esiga Godeeyo to booka mapoo egeesee takoso,

“Yo heli teli odoo masi talaiso.” Esiga Yesuye heli teli odoo masi talame homo bulubo magoo mapoo dokodoo molone, to hagee tei diso.[†] ²⁹Osoloso odoo abo eli maga dulone, Yesu ogoloso manolone dibada wiligi wapisilone yimapoo egeesee takaso, “Nayo egeesee takaso, ‘Ayo tei moso guo puguloso, see beeame bakadio hedepedi ma kulodu dia takalaiso.’ diso. ³⁰Esiga no telega pagalame homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo mei!” diso.

³¹Osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo tei eligili odoo sabolo diayo Yesubolo hemeeseelone diso dimapoo

[†]15:28 15:28 To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odoo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso.

egeesee takaso, “Yayo odoo abo telega pagalame pidimo siliso, esino epedee hamapoo yo telega pagalame eyo nediliyo pidilei tebiledoo!” ³² Keliso, Isalael odoowo wiligi toba, yo homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo moug, iyo ogoloso yimapoo tei ka talai,” diso. Esem heli teli odoo bakadio oso, homo bulubo magoo ma dokodoo diayo yoguso enigaloso molone, Yesu mapoo maneso.

Yesuye ta goo

*(Matiyu 27:45-56, Luka
23:44-49, Yonee 19:28-30)*

³³ Osoloso osoko olo oo domopoo topoome, neliga oso mi toowa tolososolee, osoko howo bakadio hedepedi poogooso. ³⁴ Osoloso neliga olo mauwe pogoloso hamamee epedee omapoo, Yesuye o to oso neligidi idagolone egeesee takaso, “Eloi, Eloi, lama sabakatani?” To eyo bei egeesee moloso, “Mo Godee, mo Godee, bei kasimaga nayo a ka poogoowo?” diso.

³⁵ Esem odoo koola omapoo tebisamelee oso Yesuye to taka hagee dume, diayo egeesee takaso, “Dui! Yo Ilaisa ee i,” diso.

³⁶ Esem odoo heeso hoguo dilesosolee, homo sage tolososolee su mapoo dugo seme masi tialogoloso, geleipi ko i mei nali keesoo mapoo olugu doloso, Yesuye nalame o maga mapoo heligiso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Yo epedee peegee. Ilaisaye sibilesosolee yo tolososolee miyomoo siba-belesosolee bamo,” diso.

³⁷ Esem epedee omapoo Yesuye neligi ilososolee taso.

³⁸ Esem Yesuye ta beame omapoo, tei moso tegei ma kulodu dugo kodiasolee oso kisimelee, Godeeye dokodooga tologo pugumo abaga mouno miyomoo sa puguso. ³⁹ Esem ha teli wiligi odoo toba yo Yesuwo homo bulubo magooma koola omapoo topudulone,

Yesuye tolone goo moodoo ogolososolee, yayo egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee tei Godeeyo owolodoo,” diso.

⁴⁰⁻⁴¹ Esem sobo abo Yesubolo Gelili abaga Yoluselem mapoo sibadee oso, eli sage abaga Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome balaga meleesosolee. Sobo mooloogoodoo egee ma kulodu debi, dibada hu Meli Magadalinbolasolee, osolosolee Meli hee (Yemes pepokosolee dio Yoses dio dibada owee) sabolosolee, osolosolee Salomebolasolee, diayo Yesu mapoo bameleesosolee. Sobo bakadio hedepedi hagososolee daga Yesubolo Gelili mapoo silone, Yesu pidimosolee siliso.

Yesu midoo ma kulodu toosoo goo

*(Matiyu 27:57-61, Luka
23:50-56, Yonee 19:38-42)*

⁴²⁻⁴³ Yu odoowo tei beame malalosolee hoogoo molome, diayo tei dolososolee dalame bi mopododoo beame habesolee omapoo, Yosep Alimatiya odoo yayo Paileteeye badebei omapoo diso. Yo Yu odoowo wiligi toposolosolee badolone, Godeeye wiligi dolososolee badeli ososolee sibilesi omapoo bameli, yayo ebilega Yesuwo su talame Paillet mapoo woosaso. ⁴⁴ Esem Yosepye Yesu taso deesolee takeme, Paillet dia hoowasolee. Bei Paileteeye goolee Yesu tele gooleesosolee, esino Yesu olo sagasolee taso. Esem yayo o ha teli wiligi odoo toba Yesuye ta egei mapoo egeesee woosaso, “Yesu taso deesolee takemenesolee teiyo?” diso. ⁴⁵ Esem o ha teli wiligi odoo toba yayo Yesu tei taso deesolee takeme, Paileteeye Yosep mapoo egeesee takaso, “Yesuwo su todi,” diso. ⁴⁶ Esem Yosepye dugo sage medeesolee tekepo moleesosolee tolososolee, Yesuwo su homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo tomeileesosolee, dugososolee tiadoosolee. Osolosolee yayo Yesuwo su tolososolee wulu ou sage yososolee moodoo ma kulodu magoosolee. Osolosolee yayo odoo abo sabolosolee yo toowa bidigamosolee sibilesosolee, wulu ou miyopoo kisisisolee. ⁴⁷ Osolosolee Meli Maga-

dalin dio Yosesyo owee Meli dio Yesuwo su magoo mi diayo egeiso.

Yesuye toloso hogabia goo

(*Matiyu 28:1-8, Luka 24:1-12, Yonee 20:1-10*)

16 Osoloso Yu odoowo tei beeamo olo daga dileso, hamamee Meli Magadalin, Yemesyo owee Meli, osoloso Salome, diayo melesenee medee tekepo sisigagili Yesuwo su mapoo hedilame moleeso misigasoo.² Osoloso sadee toowa beeamo gesikolodee osoko gie pounume, diba Yesuwo midoo agalame diadeeso.³ Diba eli domopoo diadolone, diso dimapoo egeesee takaso, “Yo toowa wulu ou miyopoo kisi, odoos agayoo bidige pigileisomo?” diso.

⁴ Esino diba dileso egeino, yo toowa wulu ou miyopoo kisi peegoo bidige puguloso molome egeiso. Yo toowa hagee dia toowa.⁵ Esemee sobo diayo wulu ou ma kulodu galaga dileso egeino, odoos gie kauwa dugo sage heliye mouloso dee deede dokolo badoboome egeiso. Esemee sobo diayo ogoloso, diba dia ebigasoo.

⁶ Esino yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba na ebi. A gooleedoosoo, niba Yesu Nasalet odoos homo bulubo magoo ma dokodoo yogusoo eniga odoos ee esia molo. Esino yo hamapoo mauwe. Yo ta maga hogabiasoo. Yo magoo mi mapoo niso ege.”⁷ Esiga niyo dileso, Yesu o hamamee dili Pita dimapoo takee, “Niba Gelili mapoo diadee. Bei Yesu yo daga malalo Gelili mapoo duso. Esiga niba dileso Gelili mapoo Yesu agalaisoo. Bei Yesu yayo to hagee daga nimapoo takaso,” diso.

⁸ Esemee diayo goo tiadoo sabolo obulone kikilikilone wulu ou maga hoguo diadeeso. Esino diayo eli domopaga diadolone, odoos hee mapoo to takele poo-goosoo, bei diba obume.

Yesuye daga odoos abo mapoo dileso peledaba

(*Matiyu 28:9-10, Yonee 20:11-18*)

[⁹ Yesuye sadee toowa gesikolodee mapoo ta maga hogabuloso, yo daga Meli Magadalin mapoo dileso peledabaso. Meli hagee Yesuye daga telega silone bo holo 7 o kulodu dobome yayo peegoo hasisoo pugu sobo yosoo.¹⁰⁻¹¹ Esemee Meli yayo Yesu ta maga hogabuloso sili ogoloso Yesuwo hamamee dili odoos diayo goohele sabolo pupusugulone debi mapoo dileso egeesee takaso, “Yesu ta maga hogabuloso silime, ayo egeiso,” diso. Esino diayo to hagee dume, o to mapoo tei tele poo-goosoo.

¹² Osoloso see hamamee Yesubolo sile sibili odoos bakadio Yoluselem abaga sibataga molome, Yesu yo mudu opusomo doloso dimapoo peledabaso.¹³ Esemee diayo Yesu ogoloso, diba see wedi dileso, Yesuwo hamamee dili odoos dimapoo diayo Yesu egei takeme, diayo dibada to mapoo tei tele poo-goosoo.

Yesuye o hamamee dili odoos 11 dimapoo dileso peledaba

(*Matiyu 28:16-20, Luka 24:36-49, Yonee 20:19-23, Diye Di Odoos 1:6-8*)

¹⁴ Osoloso hamamee, Yesuwo hamamee dili odoos 11 wo nalaga molome Yesu omapoo dileso peledabaso. Osoloso Yesuye to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Niba tei too mauwe odoos! Bei kasimaga odoos abo oso a ogoloso, sibilesoo nimapoo takeme, dimapoo tei telega ka poo-goowo?” diso.

¹⁵ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba mi toowa mapoo dileso, to tekepo odoos susuga mapoo takomoo di.”¹⁶ Esiga odoos agayoo to tekepo mapoo tei toloso howo sauwuga, yo badobosoo, kookaiyo gie badeli talaisoo. Esino odoos agayoo to tekepo mapoo tei telega poo-googa, yo goo palabalai beeamo omapoo

dou koo semili mapoo toodalaiso. ¹⁷Osoloso edebeeyo to tekepo mapoo tei toga, diayo mo kitulugu sabolo goo mudu opusomo opusomodi moodoogamo sile sibileiso. Esiga odoo bo holo oso paladee mo hu maga peegoo hasisileiso. Osoloso diayo to mudu opusomo opusomodi kalagalaiso. ¹⁸Osoloso dibada deeso sa talaiso, osoloso pei i nalagaga, diba wedileime. Osoloso odoo paigiga mapoo dibada deeso sigodaga, susuga weido dalaiso,” diso.

¹⁹Osoloso Lodee Yesuye dimapoo to taka koodobuloso, Godeeyo kitu-

lugu oso yo keimi mapoo ido peleso, Godeebolo wiligi doloso badalame, Godeeyo dee deede dokolo peleso, bi-
aso. ²⁰Eseme Yesu o hamamee dili odoo oso Yesuwo to ee mesilone, mi toowa mapoo to tekepo takomo diadeeso. Eseme diayo goo mudu opusomo opusomodi moodoogaso, bei Lodeeye dimapoo kitulugu teneme. Bei edebeeyo to tekepo mapoo tei doloso ogoloso gooleedalame.]

To tekepo Lukaye hogugu

Luka

Luka booka goo eyo bei

Odoos Luka hagee Yu dele poogoo odoo osoloso Yesuwo hamamee dili odoonee. Esino yo melesenee neli odoo badolone o odoo Poloye Godeeyo to takomo sileeme yibolosee silee. Lukaye goo toowa booka hamapoo hogugu ee egeesee moloso. Goo ee, Yesu Kelisoye hedebe Yu odoono pidilame ka sibile. Esino yayo Yu odoo sabolo osoloso mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga sabolo pidilame ka simi. Osoloso dala ma kulodu egee do sabolo osoloso goohale ma kulodu egee do sabolo pidilame ka simi. Osoloso Yesuye odoo susuga mapoo eligimo silee goo ee o booka hamapoo hoguguso.

1¹⁻² Godeeye ima kulodu tou temelee odoo aboso bei mooloogoo maga goo egee ogoloso diba see Godeeyo tou talame, odoo ma kulodu goo egee takomo silesibilame bei mooloogooso. Diayo egee takomo silesibo goo ee iba olo duso. Esemee goo tei duluga odoo sabolo osoloso goo tei egee odoo sabolo oso taka duloso, diayo goo ee hoguguso. ³⁻⁴ Esino goo susuga bei mooloogoo maga ayo medee gooleedooga, ayo to hagee see medee ka hoguga. Esiga Tiyo poles wiligi odoo hu toowa too, nayo du goo ee medee tei goodoo dalame, ayo namapoo to hogugu hagee ka teneeso.

Yonee odoo howo sauwidili soomagalai goo ee yebugu

⁵ Helodeeye Yudiya mi mapoo wiligi toboloso badebei beeamee omapoo, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo hee badebeiso, o hu Sekalaya. Yo Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mooloogoodoo hee Abiyayo

mooloogoodoo ma kulodu badebeiso. Osoloso osobowo hu Elisabet, obakadio Elonowo soosoo. ⁶ Sekalaya dio Elisabet dio Godeeyo howo woola mapoo tekepo doloso dobolone, Godeeye kokodo taka to sabolo osoloso yayo tei magoo goo ee medee dodolone debeiso. ⁷ Esino diba holo soomagelega debeiso. Bei, Elisabet yo sobo deme toba, osoloso sobo adaga poloso badebei. Osoloso Sekalaya onosee olo adaga poloso badebei.

⁸ Beeamee heeso Sekalaya o mooloogoodoo oso tou talai beeamee simiso. Esemee Sekalayaye Yu odoo dia tei moso mapoo peleso Godeeyo howo woola tobodulone tou temelee. ⁹ Osoloso Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo oso dima kulodu odoo hee hesilame diayo yo odoo hu ma ee kobumeleso Sekalaya hesiaso. Esemee diayo Sekalaya yo Godeeyo tei moso ma kulodu sisi-gagili medee tekepo Godee mapoo giga-lagalame hesiaso. Esemee Sekalayaye Yu odoowo tei moso mapoo peleso sisi-gagili medee tekepo giga-legemeleeso. ¹⁰ Esemee yayo sisi-gagili medee tekepo giga-logomolome, odoo susuga oso tei moso pee mapoo dobolone dokodoo takemeleeso.

¹¹ Sekalaya yo tei moso ma kulodu osee badoboome, Godeeyo momaiye oso sisi-gagili medee tekepo giga-ligili dosulu deede dokolo mapoo peledoboloso tebidiso. ¹² Esemee Sekalayaye momaiye ogoloso dio dulone diya ebiaso. ¹³ Esino Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, "Sekalaya, no haga na ebi! Nayo dokodoo taka Godeeye olo duso. Nosobo Elisabet koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso. Eseega nayo holope o hu Yonee hedi. ¹⁴ Yayo namapoo goomoga tosi-bileiso. Osoloso yo soomagooga, odoo susuga oso goomogalaiso. ¹⁵ Bei, yayo Godeeyo howo woola hu toowa toloso badalaiso. Osoloso yo yugune nalaime. Esino oweeye yo soomagoo

maga bei mooloogoloso Dio Tei oso kitulugu sabolo badalaiso. ¹⁶Osoloso yayo Isalael odoo see tobu dibada wiligi odoo Godee mapoo gilimado sibileiso. ¹⁷Yo Ilayaye kitulugu sabolo badebei egeesi masi badolone, Lodeeye sibilei mologa daga malalo yayo sibileiso. Osoloso yayo odoo susuga Lodeeye egee sibo goo omapoo mopoodoo dolone dobolone, ma dio sabolo owolo dio sabolo mesie goo mapoo gilimado sibileiso. Osoloso yayo Godeeyo to mapoo koo mesimo silesibili odoo dia goo goolee ee see Godeeyo howo woola tekepo goo talame dia goo goolee su wudileiso.”

¹⁸Esino Sekalayaye Godeeyo momaiye mapoo egeesee takaso, “Ayo ogoo goo ogoloso nayo egee takoo goo mapoo tei doloso ka gooleedalaiyo? Bei, a olo giso adaga osoloso mo sobo onosee sobo adaga,” diso.

¹⁹Godeeyo momaiye oso yimapoo nei egeesee takaso, “Mo hu ee Geibulu. A Godeeyo mudugiyopoo badeli. Ayo namapoo to tekepo hagee takalame, Godeeye a sibeye diso. ²⁰Esino no dui! No to kelega poogoloso badalaiso. Bei, nayo mo to mapoo koo tei to. Esiga no to kelega badoga, ayo namapoo taka goo hagooso peledabalai beame tugodoo omapoo ogoloso see to kalaiso,” diso.

²¹Sekalayaye tei moso ma kulodu badebei diya koodoowoome, odoo aboso peegoo yo bolone dobolone egeesee takaga meleeso, “Yo ogoo goo tamalabele?” diso. ²²Sekalaya tei moso maga gasibilesi, to kelega tobudulone, wulo deeso edidi takaso. Esemee odoo susuga oso goo ee ogoloso gooleedooso, yo tei moso tegei ma kulodu badolone o howo opusomo deme, goo hee egeidoo, diso.

²³Sekalayaye tei moso ma kulodu tou temelee beame ee koodobuloso, yo see o mi mapoo wedi diso. ²⁴Osoloso hamamee Sekalayayo osobo Elisabet koowasi moodooloso badolone, a

dee tiadoo ma kulodu Elisabeteeye o moso kuloduga peegoo gadile. ²⁵Osoloso Elisabet eyo nediliyo egeesee gweliso, “Godeeye a pidiso, osoloso ayo deme toboloso badolone odoo howo woola simili goo ee yayo amaga peegoo togobuguso,” deliso.

Yesu soomagalai goo ee yebugu

^{26–27}Elisabet koowasi moodooloso badebei a 6 poogoloso badoboome, Godeeye o momaiye Geibulu sobo obuo Meli mapoo meiyee, diso. Meli yo Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko mapoo badeli. Esino odoo hee Meli hulame badebeiso, o hu Yosep, yo Deibidi dio bala hedebe. ²⁸Osoloso Godeeyo momaiye oso meilesi Meli mapoo egeesee takaso, “Emegei, Godeeye sobo no olo hesiaso. Osoloso Godeeye nobolo hodobo badoso,” diso.

²⁹Meli to hagee duloso goo tiademe, to hageeyo bei diya gooleeso. ³⁰Esino Godeeyo momaiye oso Meli mapoo to nei egeesee takaso, “Meli, no haga na ebi. Bei, Godeeye namapoo diya goomogoso. ³¹No koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso. Osoloso nayo o hu Yesu hedi. ³²Yo hu toowa toloso badalaiso. Osoloso Godeeyo owolo dalaiso. Osoloso amawe Deibidiye wiligi toboloso badebei goo ee see wiligi odoo Godeeye yimapoo tenelaiso. ³³Esiga yayo Yekobowo bala ma kulodu wiligi toboloso badalaiso. Osoloso yayo wiligi toboloso badoga hoo pagalai mauwe,” diso.

³⁴Esemee Meliye Godeeyo momaiye mapoo to nei egeesee takaso, “Goo hagee amapoo egeesee kasee peledabalaiyo? A sobo obuo, esiga giso dia goo a gooleedelee,” diso.

³⁵Esino Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, “Dio Tei oso namapoo sibileiso, osoloso Godeeye kitulugu oso no gagalaiso. Esiga

nayo holope soomagalame egee see tei holo, osoloso yo Godeeyo owolo dalaiso. ³⁶ Esiga no dui! No nemisi Elisabet goolee. Yo sobo adaga poloso badolone deme toboloso badoso diso. Esino yo epedee koowasi badebei a 6 poogooso. ³⁷ Bei, Godeeye goo susuga ee moodoolai yo tebia,” diso.

³⁸ Meliye egeesee takaso, “A Godeeyo tou tei sobo. Esiga nayo amapoo taka goo ee amapoo moodoolai a goomogo,” diso. Eseme Godeeyo momaiye oso Meli poogoo diso.

Meliye Elisabet agalame di

³⁹⁻⁴⁰ Osoloso beame omapoo Meli yo mopoodoo doloso Elisabet agalame saga diso. Yo Yudiya esia mapoo peleso, Sekalayaye badebei mi pepooko mapoo peledoboloso, see Sekalayayo mosopoo diso. Yo Sekalayayo mosopoo dileso Elisabet ogoloso emegei di to takaso.

⁴¹ Elisabet Meliye emegei di to taka du domo mapoo holope oso o beliyee ma kuloduga dabaso. Osoloso Dio Tei oso Elisabet mapoo sibume, yo kitulugu tooso. ⁴² Esemeyayo to neligidi egeesee takaso, “Sobo susuga ma kulodu Godeeye namapoo diya goomogolone, nama kulodu holope egee bado sabolo yimapoo diya goomogoso. ⁴³ A hu toowa too sobonee. Esino mo Lodeeyo oweeye a agalame simiso. Goo omapoo a diya goomogo. ⁴⁴ Esemeyayo nayo amapoo emegei di to takeme, holope mo beliyee ma kulodu badebei oso goomogolone dabaso. ⁴⁵ Godeeye namapoo peledabalai goo ee takeme dulosotei too maga, Godeeye namapoo goomoga tenelaiso,” diso.

Meliye Godeeyo hu dokodoo poudoolone goomoga tenee

⁴⁶ Osoloso Meliye egeesee takaso, “Mo sooloo ma kuloduga Godee mapoo goomoga to taka.

⁴⁷ Osoloso mo dio oso mo Godee mo gie badeli pidili mapoo goomogo.

⁴⁸ Bei, yayo o tou teli wuluge sobo a toowa doloso gooleeso.

Esiga epedee hamaga dulone odoo susuga oso a Godeeye pidi sobo dalaiso.

⁴⁹ Bei, Kitulugu Godeeye amapoo goo toowa abo olo moodooso.

Yo tei.

⁵⁰ Edebeeyo Godee mapoo mesilone doge,

Godeeye sooloo deli goo oso dimapoo kookaiyo osee malaiso.

⁵¹ Osoloso yayo kitulugu oso goo toowa abo olo moodoogaso.

Osoloso yayo odoo dieso nediliyo tekepo doloso si howeli odoo ee peegoo hasisobuguso.

⁵² Osoloso yayo wiligi odoo tebisa di-ayo wiligi dalame kitulugu too hu ee peegoo tabuguso.

Esino odoo dieso pepooko doloso debeli odoo ee pidilone, diba dokodoo poudooso.

⁵³ Osoloso yayo nei mauwe odoo ee bi tekepo oso pidiso.

Esino bi bei odoo ee mosoowe peegoo hasisobuguso.

⁵⁴⁻⁵⁵ Osoloso yayo ibada amawe dio sabolo to kitulugu magoo ee dodolone

o to mapoo mesimo silesibili Isalael odoo pidiso.

Esiga yayo sooloo deli goo oso Eibalaham sabolo osoloso amawe dimapoo kookaiyo moloso osee malaiso,” diso.

⁵⁶ Meliye Elisabet dio badebei a bakadio hedebe di poogoloso see o mi mapoo wedi diso.

Yonee odoo howo sauwidili soomagoo

⁵⁷ Elisabet damamee ti beame omapoo, yayo giso holo soomagooso.

⁵⁸ Godeeye Elisabet mapoo goo tekepo moodoo maga o soosoo sabolo, osoloso yima koola mapoo debeli odoo sabolo oso goo hagee dulosoo, goomoga hodobo Elisabet bolo poudooso.

⁵⁹ Osoloso giso holo soomagoloso abaga dino beame 8 mapoo diayo holope o kolo koolame mooloogoodooso. Osoloso diayo holope o hu amamo hu Sekalaya hedilame goomogaso. ⁶⁰ Esino owee Elisabeteeye egeesee takaso, “Haye, o hu Yonee hedilei,” diso. ⁶¹ Esino diayo yimapoo egeesee takaso, “Yonee egee namawe dio eyo hunee,” diso. ⁶² Osoloso diayo see holope eyo ama mapoo o hu odoo ogu hedileiyo doloso deeso edidi takaso. ⁶³ Esem Sekalayaye holope eyo hu magalame odoo susuga mapoo dasogo sabolo homo kolo sabolo yimapoo tenee doloso deeso edidi takaso. Esem yayo holope eyo hu egeesee magooso, o hu Yonee. Esem odoo susuga oso goo hagee ogoloso dio diso. ⁶⁴ Esem epedee omapoo Sekalaya to kelega poogoloso badebei see to kolone Godeeyo hu dokodoo poudoomo sileeso.

⁶⁵ Osoloso mi omapoo debeli odoo oso goo hagee ogoloso ebigaso. Osoloso Yudiya esia mapoo debeli odoo susuga oso goo hagee dulosoo to kesameleeso. ⁶⁶ Osoloso goo hagee duli odoo oso goolone egeesee woosaso, “Holope hagee odoo kasi masi badobombelee,” diso. Bei, diba egeiso, Godeeye kitulugu oso yibolo molome.

Sekalayaye Godeeyo hu dokodoo poudoolone goomoga tenee

⁶⁷ Yoneeyo ama Sekalayaye Dio Tei oso kitulugu tolosoo badolone malalo hoogoo peledabalai Godeeyo to ee yayo malalo egeesee takaso,

⁶⁸ “Isalael odoo dia wiligi odoo Godeeyo hu dokodoo poude!

Bei, yayo sibilesio o odoo see eyo gilimadalame neiso tooso.

⁶⁹ Osoloso Godeeyo tou teli odoo Deibidiyo bala ee ma kuloduga gie badeli pidili odoo kitulugu toowa imapoo olo teneeso.

⁷⁰ Daga hoogoo Godeeye goo hagee o howo woola todoloso dobolone Godee maga to tolosoo kokodo takomo sili odoo oso imapoo olo takaso.

⁷¹ Esiga imapoo ha teli odoo osoloso imapoo hegili odoo oso kitulugu ee ma kuloduga Godeeye iba peegoo gilimado dileiso.

⁷²⁻⁷³ Osoloso Godeeye ibada amawe dio sooloo dolone pidileiso diso.

Osoloso yayo Eibalaham dio to kitulugu magoo ee osee goolee malaiso diso.

⁷⁴ Esiga Godeeye imapoo ha teli odoo ma kuloduga gilimadoloso peegoo dileiso,

iyo Godeeyo tou tolone dobolone ebia goo mauwe poogoloso dabalame.

⁷⁵ Esiga iyo debei ma kulodu Godeeyo howo woola tekepo dobolone todolone dabalai tekepo.

⁷⁶ Esino mo holo, no odoo susuga oso dokodoo badeli Godee maga to tolosoo kokodo takamo sili odoo dalaiso.

Bei, Lodee sibilega badoga, daga malalo nayo dileso yayo sibilei goo mapoo odoo mopoodoo dalame gu takala dileiso.

⁷⁷ Nayo o odoo gie badeli pidilei goo ee eligileiso.

Goo ee dibada goo tokenee hapooga, gie badeli talaiso.

⁷⁸ Godeeye iba sooloo dolone diya goolee moloso.

Esiga Kei mi ma dokodooga yayo hudi magoo odoo oso mi gie hadobuoga osokoso egee pouno egeesee masi imapoo sibileiso.

⁷⁹Godeeye hudi magoo odoo hagooso teli mapoo dili eli omapoo egee do sabolo

osoloso neliga ma kulodu egee do odoo dimapoo pounileiso.

Osoloso yayo iba gilimado dileiso, Godee sabolo mesie dabalame,” diso.

⁸⁰Yonee kawulone o dio oso kitulugu sabolo badebeiso. Yo miwe poo-goo mi mapoo badoboso beame oso sibume, Isalael odoo dimapoo to tekepo takalame simiso.

Yesu soomagoo

(Matiyu 1:18-25)

2 Beame omapoo Sisa-Ogastas yayo Loum odoo dia wiligi toboloso badolone, odoo susuga eyo hu booka mapoo magalame tei magooso. ²Hu tomo di hagee hu telega moloso Kuliniyos yayo Siliya mi mapoo wiligi toboloso badolone daga bei ka mooloogoo. ³Eseme odoo susuga dibada midde mapoo dia hu magalame diadeeso.

⁴Yosep hagee Deibidiyo amawe. Esiga yo Gelili mi ee ma kulodu mi hee Nasalet maga see Yudiya mi mapoo mi hee Betilihem mapoo o hu magalame palaso. Bei, Betilihem mi egee Deibidi o soosoo dibada midde. ⁵Yo Meli hulame dadagoloso dia hu magalame palaso. Esino Meli yo olo koowasi moodooloso badebeiso. ⁶Diba Betilihem mi mapoo dileso peledoboloso omapoo doboome, Meli damamee tiso. ⁷Osoloso yayo holope daga malalo giso holo soomagooso. Holope soomagoloso dugoso tiadoloso gala hu nei nedili moso tegei eyo kulodu howogi masi mapoo tiediso. Bei, odoo soo oso sibilesio tieli moso ee ma kulodu debi mauwe neme.

Sipi be bali odoo oso Yesu soomagoo goo ee du

⁸Yesu soomagoo gesi omapoo sipi be bali oso Betilihem mi koola mapoo dibada sipi be balagameleeso. ⁹Eseme Godeeyo momaiye oso saga epedee omapoo dimapoo sibilesio peledabaso. Osoloso Godee yayo toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu oso diba teme, diya ebigaso. ¹⁰Esino momaiye oso dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Bei, odoo susuga oso goomogalame ayo nimapoo to tekepo ka tosimi. ¹¹Epei Deibidiyo mi mapoo odoo susuga eyo gie badeli pidilei holope ee soomagoo. Yo Keliso Lodee. ¹²Yo dugoso tiadoloso gala hu nei nedili howogi masi mapoo tiamologa ogoloso gooleedalaio,” diso.

¹³Osoloso epedee saga omapoo momaiye mooloogoodoo toowa oso Kei mi maga sibilesio, momaiye daga malalo simi sabolo hodobo mooloogoodooso. Osoloso momaiye susuga oso Godeeyo hu dokodoo poudoolone egeesee takaso, ¹⁴“Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomoga poude!

Osoloso mipoo hamapoo Godeeye goomoga odoo dimapoo mesie goo oso mele,” diso.

¹⁵Osoloso momaiye susuga oso diba poogoloso Kei mi ma dokodoo see wedi paladeeso. Eseme sipi be bali odoo oso dieso nediliyo egeesee takaso, “Iba Betilihem mi mapoo Godeeye imapoo taka goo ee peledaba beleso agalame dimo,” diso.

¹⁶Eseme diba saga dileso egeino, Meli dio Yosep dio holope gala hu nei nedili howogi masi mapoo tiedi molome egeiso. ¹⁷Osoloso diba dileso holope ogoloso odoo abo omapoo debei dimapoo holope eyo goo taka ee takaso. ¹⁸Eseme sipi be bali odoo oso holope eyo goo takeme duloso odoo susuga diya howoogadooso. ¹⁹Esino Meli yo goo

hagee duloso beame susuga ma kulodu boobado bigilega osee goolee meleeso.²⁰ Esem sipi be bali odoo diba see wedi dulone, diayo du goo sabolo osoloso diayo egei goo sabolo omaga Godee mapoo goomoga toowa poudooso. Bei, diayo egei goo susuga ee momaiyeso taka goo sabolo tebiademe.

Yesu yo tei moso mapoo ido pala

²¹ Osoloso holope soomagoloso abaga dino beame 8 mapoo o kolo kooso. Osoloso yo Yesu hediso. Bei, daga yo Meliyo beliye ma kulodu mauwe mapoo momaiyeso hu hagee olo hediso.

²²⁻²⁴ Meli dio Yosep dio Mosese-eye tei magoo ee dodolone Godeeyo howo woola tokenee mauwe dabalame, mopoodo doo beame koodobuloso, di-ayo Yesu idolosu Yolusalem mi mapoo diso. Osoloso diba Yu odoowo tei moso mapoo peleso, diba see Godeeyo howo woola tokenee mauwe dabalame, só bakadio wooloso Godee mapoo teneeso. Bei, Godee o tei magoo oso egeesee takooso, “Niba molo bakadio o, wi pepooko bakadio wooloso amapoo tenee,” deeso. Osoloso diba tei moso tegei mapoo peleso, Yesu see Godee mapoo teneeso. Bei, Godee o tei magoo oso egeesee takooso, “Malalo sooloogamagoo giso holo susuga Godee mapoo tenee,” deeso.⁸

²⁵ Beame omapoo Yolusalem mi mapoo adaga hee badebeiso, o hu Simiyono. Yo Godeeyo howo woola tekepo doloso badolone, hedebe Godeeno diya goolee sabolo badeliso. Esino yayo Godeeye Isalael odoo mapoo hegi goo melee ee togobigilame beame oso sibilei ee bolone bameleeso. Osoloso Dio Tei oso yibolo badebeiso. ²⁶ Esino

yo adaga poloso telega badolone, Godeeye hesia Keliso yo agalai goo ee Dio Tei oso yimapoo olo takaso. ²⁷ Osoloso Dio Tei oso Simiyono yo tei moso tegei mapoo ido diso. Osoloso Meli dio Yosep dio oso tei magoo ee dadalame holope Yesu yo tei moso mapoo ido palaso. ²⁸ Esem adaga Simiyonoye Yesu ogoloso maduloso Godee mapoo goomogolone to egeesee takaso,

²⁹ “Godee nayo takolone a Keliso ogoloso ka talai diso.

Esiga epei nee tou teli odoo ayo mesie sabolo talai tekepo.

³⁰⁻³¹ Bei, mo howoso gie badeli pidili odoo ee

nayo odoo susuga mapoo tenee a egeiso.

³² Yo gadeebugu, Yu dele poogoo odoo dimapoo Godeeyo goo ee yiligebigilame.

Osoloso yimaga nee Isalael odoo diba dokodoo poudileiso,” diso.

³³ Yesuwo ama dio owee dio Simiyonoye taka to duloso diya howoogadooso. ³⁴ Osoloso Simiyonoye Godeeye diba pidilame takoloso Meli mapoo egeesee takaso, “Godeeye holope hagee hesiaso, Isalael odoo aboso holope hagee gowooga, Godeeye diba pepooko dalame. Osoloso odoo aboso holope hamapoo tei toga, Godeeye diba dokodoo poudileiso. Esiga odoo aboso o goo talai gowoolone yimapoo ha talaiso. ³⁵ Goo egeesee maga dibada sooloo ma kulodu egee molo goo ee woola yiligebigileiso. Osoloso goohele goo oso nee sooloo mapoo kaiyaso heleegee masi halagalaiso,” diso.

³⁶ Osoloso domo omapoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili sobo hee tei moso tegei ma kulodu badebeiso, o

⁸2:22-24 Yu soboso Moseseeye tei magoo ee dodolone giso holo soomagooga, yo beame 40 ee ma kulodu kee koododilega, o moso mapoo obusomo badeliso. Osoloso beame oso koodobuoga, see kee koododilame, Yu odoo dia tei moso mapoo dilesu Godee mapoo emegei di bi teneliso.

hu Ana. Sobo yo o bala Asa. Osoloso amamo hu Panuwel. Yo sobo adaga poloso badebeiso. Yo daga gisoso huloso dugo 7 ma kulodu omobolo badoboso, omo taso. ³⁷ Esem yayo badebei dugo 84 poogoloso, omapoo yo bau osee badebeiso. Yo beame susuga tei moso tegei mapoo howo gisimo silone, beame sabolo osoloso gesi sabolo Godeeyo hu dokodoo poudoolone nei tei yuloso badolone dokodoo takemeleeso. ³⁸ Osoloso Simiyonoye Meli dio Yosep dio to kesamolome, yo domo omapoo simiso. Yo sibilesio Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso Yolusalem mi eyo hegi goo ee ma kuloduga gilimadoloso pee-goo dilame balagamelee odoo dimapoo Yesuwo goo takaso.

³⁹ Yosep dio Meli dio Godeeye taka tei goo susuga tolosa koodobuloso, see Gelili mi ee ma kulodu dia midee Nasalet mapoo wedi diso. ⁴⁰ Osoloso holope oso kitulugu sabolo kawuloso goo goolee medee tekepo yimapoo meleeso. Osoloso Godeeye yo sooloo dolone pidimeleeso.

Yesu yo pepooko mapoo tei moso mapoo peleso badebei

⁴¹ Dugo susuga ma kulodu beame hedebe mapoo Yesuwo owee dio ama dio Yolusalem mapoo Godeeye gababia wo nalame diliso. ⁴² Osoloso dugo hee mapoo diba see gababia wo nalame dime, Yesu yo dibolo diso. Beame domo omaga Yesu o dugo 12. ⁴³ Gababia wo ne beame koodobume, diba see wedi diso. Esino Yesu yo dibolo dilega, Yolusalem mapoo badebeiso. Yesuye Yolusalem mapoo badebei owee dio ama dio gooledele. ⁴⁴ Esino ama dio owee dio goolee, Yesu odoo abo sabolo malalo di bele dolone, diba nose see diso. Diba dileso eli domopoo tilame dobolone, di-ayo dia soosoo ma kulodu osoloso dia odoo ma kulodu Yesu esiaso. ⁴⁵ Diba

omapoo Yesu esiameliso koo egeme, see Yolusalem mapoo Yesu esilame wedi diso. ⁴⁶ Osoloso beame bakadio hedebe di poogoloso hamamee diayo Yesu Yu odoo dia tei moso mapoo Yu odoowo tei eligili odoo abo sabolo to kolone doboome egeiso. Ee ma kulodu Yesuye tei eligili odoo oso eligi goo ee dulone badolone, yayo nei dimapoo woosa demeleeso. ⁴⁷ Osoloso nei tei eligili odoo oso woosa to eyo nei dimapoo medee tekepo wedi di duloso, osoloso o goo goolee tekepo ogoloso odoo susuga oso diya howoogadooso. ⁴⁸ Yesuwo owee dio ama dio oso Yesuye tei eligili odoo sabolo to kolone badoboome ogoloso dio diso. Esem oweeye egeesee takaso, “Mo holo, nayo kasalame goo egeesee imapoo ka moodoowo? Nama asalo no esiamo silone diya kukuda sabolo sileeso,” diso.

⁴⁹ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo kasalame a ka esiamo sileeyo? Ayo mo mayo moso mapoo badalai goo ee niba gooledeleyo?” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye taka to eyo bei diba medee kibiya gooledele.

⁵¹ Osoloso Yesu see dibolo hodobo Nasalet mapoo wedi diso. Osoloso omapoo badolone, dibada to mapoo mesimo sileeso. Esino Meliye goo susuga hagee beame susuga osee goolee sabolo badebeiso. ⁵² Yesu yo kauwulone goo goolee tekepo sabolo kauwaso. Esem Godee sabolo osoloso odoo sabolo oso yimapoo diya goomegeliso.

Yonee odoo howo sauwidili oso to taka

(Matiyu 3:1-12, Maka 1:1-8, Yonee 1:19-28)

3 Taibiliyes-Sisaye Loum wiligi to-boloso badebei dugo 15 poogoloso, odoo abo hagee bia oso yima hemi wiligi tebisaloso debeiso. Ponetas-Paileteeye

Yudiya mi bameleeso, osoloso Helodeye Gelili mi bameleeso, osoloso omolo Pilipiye Ituliya mi sabolo Talakonitis mi sabolo bameleeso. Osoloso Lisaniyaseye Abilene mi bameleeso. ²Osoloso Anas dio Kayapas dio Yu odoo dia tei moso wiligi toboloso debeiso. Beeame omapoo Sekalayayo owolo Yonee miwe poogoo mi mapoo badoboome, Godeeye o to yimapoo teneeso. ³Eseme yayo dileso Yoden howo koola ogolone debeli mi mapoo Godeeyo to takomo silone, odoo susuga mapoo egeesee takomo sileeso, “Nibada tokenee mapoo miligi pialoso howo sauwidige. Eseega Godeeye nibada tokenee hapoloso boobado bigileiso,” dee takameleeso. ⁴Goo hagee Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Aisayaye o booka mapoo hogugu to sabolo tobuoso. Bei, yayo o booka mapoo hageesee hoguguso,

“Miwe poogoo mi omaga edebeeyo egeesee idagoo, ‘Lodee yayo sibilei eli moodee, osoloso medee hoodo magee.

⁵Osoloso mi godobia mologa, omapoo mi abo kuge. Osoloso eli mapoo esia mologa, esia egee gebese. Osoloso eli halaga medee hoodo magee. Osoloso eli tokenee medee moodee.

⁶Eseega odoo susuga oso gie badeli pidili Godee maga simi agalaiso,’ diso.”

⁷Odoo mooloogoodoo Yoneeye diba howo sauwidigilame sibademe, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba hebise, nimapoo odoo agayo takolone howo sauwidiga goo oso Godeeye kamana egee sibo maga mada piadabalaiso dee ka takana? ⁸Esiga niyo debei goo maga nibada goo tokenee mapoo tei miligi pia goo ee eligi. Osoloso niba niso nediliyo iba Eibalahameeyo amawe dioga, Godeeye kamana maga mada piadabalaiso dee na goolee. Bei, ayo nimapoo taka. Godee yimapoo kitulugu moloso, yo ha-

gooso see Eibalahameeyo amawe dio palai. ⁹Esiga kabee homo bei mapoo olo magoo moloso. Esiga homo kaso ko tekepo pelega mologa, homo egee holoso dou mapoo toodalaiso,” diso.

¹⁰Eseme odoo susuga Yoneeye taka to ee duloso nei egeesee takaso, “Egeeseega iba ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

¹¹Eseme Yoneeye nei dimapoo egeesee takaso, “Namapoo sedi bakadio mologa, nee odoo sedi me daga, hee yimapoo tenee. Osoloso namapoo nei mologa, nee odoo hee nei me daga, abo yimapoo tenee.”

¹²Osoloso tekisi molee misigeli odoo abo diba nosee howo sauwidigilame sibilesa Yonee mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

¹³Eseme Yoneeye nei egeesee takaso, “Niyo odoo mapoo tekisi molee misigaga, hodio niyo talai ee goolone tekisi molee magalame tobuloso magoo ee na dagapele. Esino hedebe tebia ono odoo mapoo ka misige,” diso.

¹⁴Osoloso ha teli odoo aboso Yonee mapoo egeesee takaso, “Iba nosee ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

Eseme Yoneeye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo emegei dia molee heli talame na seesee. Osoloso emegei dia molee heli talame dimaga gamenee goo na takee. Esino hedebe niso tou too eyo nei molee ee tolone goomoga sabolo ka debbee,” diso.

¹⁵Odoo susuga oso Keliso bolone debi mapoo Yoneeye simi ogoloso, diayo goolee yo Keliso bele dee gooleeso.

¹⁶Eseme nei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo niba howodeeso sauwidiliso. Esino odoo hee ama hamamee egee sibo yayo kitulugu oso ayo kitulugu dagadi. Esiga ayo o homo beiyopoo gawuloso o homo bi ee pidigilei a tebile. Osoloso yayo Dio Tei nima kulodu tenelaiso. Esino yayo yimapoo tei tele

poogoo odoo ee dou mapoo toodalaiso.

¹⁷Yayo witi wo ko sabolo gelesi sabolo pilame o tou teli bi sabolo mopoodoo doloso badoso. Osoloso witi wo ko ee moso mapoo kukuleiso. Osoloso gelesi dou koo semeli mapoo toodalaiso,” diso.

¹⁸Yoneeye to tekepo ee eli opusomo opusomo di maga odoo Godee mapoo gilimado sibilame, Godeeyo to tekepo takamo siliso.

¹⁹Esino Gelili mi eyo wiligi odoo taba Helodeeye goo tokenee tooso. Goo ee omolo osee badoboome, yayo omolowo osobo Helodiyes peedee huso. Esem Yoneeye goo hagee ogoloso yimapoo diya takolone o tokenee goo abo sabolo yiligebuguso. ²⁰Esem hamamee Helodee komonolone yo tokenee hee toowa tooso. Goo ee yayo Yonee neliga moso ma kulodu husooso.

Yesu howo sauwidi

(Matiyu 3:13-17, Maka 1:9-11)

²¹Beeame Yoneeye odoo howo sauwidigamelee domo mapoo, Yesu yinosee howo sauwidiso. Yesu howo sauwuduloso gasibilesa tobudulone dokodoo takomolome Kei mi osulu yamagooso. ²²Esem Dio Tei oso molo masi pusibilesa yimapoo pubalagaso. Osoloso Kei mi ma dokodooga toso egeesee takaso, “No ayo gooma mo holo noso, a namapoo diya goomogo,” diso.

Yesuwo amawe diowo hu

(Matiyu 1:1-17)

²³Yesu yo dugo 30 domo mapoo badolone, o tou bei mooloogooso. Odoo susuga oso Yosepeeyo owolo gweliso.

Yosep yo Heliyo owolo.

²⁴Heli yo Matateeyo owolo.

Matat yo Libaiyo owolo.

Libai yo Melkiyo owolo.

Melki yo Yanaiyo owolo.

Yanai yo Yosepeeyo owolo.

²⁵Yosep yo Matatiyaseeyo owolo.

Matatiyas yo Amoseeyo owolo.

Amos yo Nahumeeyo owolo.

Nahum yo Esliyo owolo.

Esli yo Nagaiyo owolo.

²⁶Nagai yo Mateeyo owolo.

Matiyu yo Matatiyaseeyo owolo.

Matatiyas yo Semeineeyo owolo.

Semein yo Yosekeeyo owolo.

Yosek yo Yodayo owolo.

²⁷Yoda yo Yohanayo owolo.

Yohana yo Lesayo owolo.

Lesayo yo Selubabeleeyo owolo.

Selubabel yo Selatiyeleeyo owolo.

Selatiel yo Neliyo owolo.

²⁸Neli yo Melkiyo owolo.

Melki yo Adiyo owolo.

Adi yo Kosameeyo owolo.

Kosam yo Elamadameeyo owolo.

Elamadam yo Eleeyo owolo.

²⁹El yo Yosuwayo owolo.

Yosuwa yo Eliyeseleeyo owolo.

Eliyesel yo Yolimeeyo owolo.

Yolim yo Matateeyo owolo.

Matat yo Libaiyo owolo.

³⁰Libai yo Simioneeyo owolo.

Simion yo Yudayo owolo.

Yuda yo Yosepeeyo owolo.

Yosep yo Yonameeyo owolo.

Yonam yo Eliyakimeeyo owolo.

³¹Eliyakim yo Meleyayo owolo.

Meleya yo Menayo owolo.

Mena yo Matatayo owolo

Matata yo Neiteneeyo owolo.

Neiten yo Deibidiyo owolo.

³²Deibidi yo Yesiyo owolo.

Yesi yo Obedeeyo owolo.

Obed yo Bowaseeyo owolo.

Bowas yo Salmoneeyo owolo.

Salmon yo Nasoneeyo owolo.

³³Nason yo Aminadabeeyo owolo.

Aminadab yo Adimineeyo owolo.

Adimin yo Aliniyo owolo.

Alini yo Hesloneeyo owolo.

Heslon yo Peleseeyo owolo.

Peles yo Yudayo owolo.

³⁴Yuda yo Yekobeeyo owolo.

Yekob yo Aisekeeyo owolo.
 Aisek yo Eibalahameeyo owolo.
 Eibalaham yo Telayo owolo.
 Tela yo Naholeeyo owolo.
³⁵ Nahol yo Selugeeyo owolo.
 Selug yo Lewuyo owolo.
 Lewu yo Pelegeeyo owolo.
 Peleg yo Ebeleeyo owolo.
 Ebel yo Selayo owolo.
³⁶ Sela yo Keinaneeyo owolo.
 Keinan yo Alapakasadeeyo owolo.
 Alapakasad yo Semeeyo owolo.
 Sem yo Nowayo owolo.
 Nowa yo Lamekeeyo owolo.
³⁷ Lamek yo Metuselayo owolo.
 Metusela yo Inokeeyo owolo.
 Inok yo Yeledeeyo owolo.
 Yeled yo Mahalaleleeyo owolo.
 Mahalalel yo Kenaneeyo owolo.
³⁸ Kenan yo Enoseeyo owolo.
 Enos yo Seteeyo owolo.
 Set yo Adameeyo owolo.
 Adam yo Godeeyo owolo.

Saitenso Yesu kukulo egei

(Matiyu 4:1-11, Maka 1:12-13)

4 Yesu yo Yoden howo mapoo Yone-
 eye howo sauwuduloso, Yesu Dio Tei
 oso kitulugu toloso yo miwe poogoo mi
 mapoo Dio Tei oso ido diso. ² Yesu miwe
 poogoo mi mapoo beame 40 ee ma ku-
 lodu nei nelega badoboome, Saitenso yo
 kukulo ogo demeleeoso. Osoloso beame
 40 poogoloso hamamee Yesu yo diya
 hodiaso.

³ Esem Saitenso ogoloso yimapoo
 egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo
 daga, yo hagooso see wo pe dee takee,”
 diso.

⁴ Esem Yesuye nei egeesee takaso,
 “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso
 egeesee takooso, ‘Edebeeyo hedebe nei
 nolone badoga oso gie badeli talaime,’”
 diso.

⁵ Esem see Saitenso Yesu idoloso
 mubi dokodoo ido palaso. Esem sga

omapoo Saitenso mi edebeeyo bia
 susuga yimapoo eligiso. ⁶⁻⁷ Osoloso
 Yesu mapoo egeesee takaso, “Daga
 Godeeye bi susuga hagee amapoo
 teneme, ayo bamo simiso. Esiga
 nayo amapoo gasuwoloso a dokodoo
 poudoga, mi susuga hagee sabolo
 osoloso bi susuga ee ma kulodu egee
 molo sabolo namapoo tenelaiso. Bei,
 amapoo kitulugu moloso, odoo hee
 mapoo tenelai,” diso.

⁸ Esem Yesuye Saiten mapoo nei
 egeesee takaso, “Godeeyo to booka
 mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Nayo hedebe nee wiligi odoo Godee
 mapoo gasuwoloso yo dokodoo poude.
 Osoloso hedebe o to mapoo mesie,’”
 diso.

⁹ Osoloso see tobu Saitenso Yesu idol-
 oso Yolusalem mapoo diso. Osoloso tei
 moso tegei omu ma dokodoo ido pe-
 lesa tobudume yimapoo egeesee takaso,
 “No tei Godeeyo owolo daga, no moso
 omu ma dokodooga miyomoo bologo-
 bigi. ¹⁰ Bei, Godeeyo to booka mapoo
 hogugu oso egeesee takooso,
 ‘Godeeye o momaiye mapoo no medee
 bamelee dee takaso.

¹¹ Esiga diayo no dia deeso douguleiso,
 no yo mapoo homodobiyaga,” diso.

¹² Esino Yesuye egeesee takaso,
 “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso
 egeesee takooso,

‘Nee wiligi odoo Godee oso kitulugu ee
 hoodo agalame yimapoo na kukulo
 ege,’” diso.

¹³ Saitenso Yesu kukulo ogomo
 silee koodobuloso yo see tobu kukulo
 agalame beame tekepo ee bolone Yesu
 epedee poogoloso diso.

Yesuye Gelili mapoo o tou bei mooloogoo

(Matiyu 13:53-58, Maka 6:1-6)

¹⁴ Yesu Dio Tei oso kitulugu sabolo
 Gelili mapoo wedi diso. Osoloso Gelili

mi toowa ee ma kulodu odoo susuga oso Yesuwo goo dudobuguso. ¹⁵Yayo Yu odoowo howo gisili moso susuga mapoo eligimo sileeme, odoo susuga oso yimapoo goomegeliso.

¹⁶Beeame heeso Yesu eyo yo kauwa o midee Nasalet mapoo diso. Osoloso Yu odoo oso hasali beeame mapoo Yesu eyo seli egeesee solone, yo howo gisili moso mapoo palaso. Osoloso yo Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigilame tabaso. ¹⁷Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye hogugu booka ee yimapoo teneeso. Yo booka toloso piligamo abaga dino to hogugu domo ee ogoloso, to hagee hesigaso,

¹⁸“Godeeyo dio abolo hodobo badoso. Bei, yayo a hesiaso, to tekepo bi mauwe odoo mapoo takalame.

Osoloso Godeeye a diye diso, neliga moso ma kulodu debeli odoo mapoo yayo diba peegoo gilimado dileiso dee takalame.

Osoloso howo siliga odoo see agalaiso dee takalame.

Osoloso Godeeye a diye diso, edebeeyo hegili odoo hegi goo ma kulduga ayo peegoo gilimado dilame.

¹⁹Osoloso Godeeye a diye diso, ayo Lodeeye o odoo mapoo goo tekepo moodoolai beeame oso egee sibo goo ee odoo mapoo eligilame.”

²⁰Yesu booka hesigamelee koodobuloso, see booka bali odoo omapoo teneloso biaso. Esemee odoo susuga moso ee ma kulodu debei oso howoso medee kitulugu sabolo yimapoo bologolone debeiso. ²¹Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeyo to hogugu booka maga takeme du goo oso nimapoo epei olo simiso,” diso.

²²Esemee o to du odoo susuga oso yo tekepo odoo doloso, yayo to taka susuga ee tekepo diso. Diayo egeesee takoloso, see egeesee takagameleeso, “Iba goolee-

dooso yo Yosepeeyo owoloso. Egesino yayo kaseeme to tekepo egeesee ka takayo?” dee takagameleeso.

²³Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, niyo goo hamaga amapoo takalaiso, ‘Melesenee neli odoo, no no nediliyo tekepo moodee. Osoloso nayo Kapeniyum mi mapoo goo mudu opusomo di moodoogamelee see nee midee hamapoo moodee,’ dee takalai malaiso,” diso.

²⁴Esino Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo yo o mosobia oso gowoolaiso. ²⁵Esiga niba susuga dui. Ilayaye badebei beeame omapoo mi toowa kibaso. Osoloso dugo bakadio hedebe osoloso a 6 ma kulodu howo sibilega nei mauwe badebeiso. Ee ma kulodu Isalael mi mapoo sobo bauwe debeiso. ²⁶Esino ee ma kulodu Godeeye Ilayaye diba pidiye doloso yimapoo takele. Esino yo Ilayaye wulo Yu dele poogoo sobo Saidon mi ma kulodu mi hee Salipat mi mapoo badeli sobo bau ono pidilame diye diso. ²⁷Osoloso Ilaisaye badebei beeame omapoo, Isalael mi omapoo kolo tokenee odoo bei debeiso. Esino Ilaisaye odoo egee bia yayo pidile. Esino yayo Yu dele poogoo odoo o hu Naman, Siliya mi mapoo badeli odoo ono tekepo moodooso,” diso.

²⁸Esemee odoo howo gisili moso mapoo debei oso to hagee duloso diya kamanagaso. ²⁹Esemee diba tebisaloso Yesu toloso mosobia pee mapoo esia goosoo mapoo halagasalame ido diso. ³⁰Esino Yesu odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga peegoo diso.

Odoo bo holo pala

(Maka 1:21-28)

³¹Osoloso Yesu Gelili mi toowa ma kulodu mi hee Kapeniyum mapoo diso. Yo omapoo dileso badolone Yu odoo

oso hasali beame heeso yayo howo gisili moso ma kulodu Godeeyo to eligimeleeso. ³² Esemé odoo susuga oso yayo eligi duloso diya howoogadooso. Bei, yayo diya kitulugu sabolo eligime.

³³ Howo gisili moso ma kulodu odoo bo holo pala hee omapoo badebeiso. Yayo to neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, ³⁴ “Hei, Yesu Nasalet odoo, nayo imapoo ogoogo moodoolame ka simiyo? Nayo iba tokenee palame ka simiyo? Esiga no iba poogoloso di. Bei, a gooleedoo no Godeeye hesia odoo oso,” diso.

³⁵ Esemé Yesuye to kitulugu sabolo bo holo mapoo egeesee takaso, “No to koodobuloso odoo ma kuloduga peegoo di,” diso. Yesuye egeesee takeme, bo holo oso peegoo poogolone odoo egee odoo howo woola miyomoo homodobuloso molone yimaga peegoo diadeeso. Esino bo holo oso yimaga peegoo dulone yimapoo dala hee tenele.

³⁶ Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takagameleeso, “Yayo taka goo ee kasiyo? Bei, yayo to kitulugu sabolo bo holo mapoo takooga diba o to mapoo mesiloso peegoo dilidoo,” dee takagameleeso. ³⁷ Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso mosobia susuga koola mapoo debeli mapoo takomo diadeeso.

Yesuye odoo paigiga tekepo moodoo

(Matiyu 8:14-17, Maka 1:29-34)

³⁸ Yesu howo gisili moso maga see Saimonowo mosopoo diso. Moso ee ma kulodu sobo Saimonowo nalobo pailone kolo diya dei moodoome tiameleeso. Esemé odoo susuga oso yo Yesuye tekepo moodoolame Yesu mapoo o goo takaso. ³⁹ Esemé Yesuye sibilesa yayo tiamelee koola mapoo gawuloso badolone paiye mapoo egeesee takaso, “Yo poogoloso di,” diso. Esemé paiye saga weidooso.

Esemé yayo toboloso nei toloso dimapoo piso.

⁴⁰ Esemé osoko todobume odoo susuga oso odoo paigiga susuga Yesu mapoo gilimado sibadeeso. Esemé yayo o deeso odoo paigiga susuga sigime wegigadooso. ⁴¹ Esemé Yesuye odoo bo holo paladee tekepo moodoogoomo bo holo oso peegoo dulone to neligidi takolone egeesee takaso, “No Godeeyo owoloso,” dee takagameleeso. Esino Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Niba to na ke,” diso. Bei, bo holo oso Yesu yo Godeeye hesia Keliso doloso diba gooleedooso.

⁴² Gesikolodee mi hadopeelega, Yesu tia maga hogabuloso odoo koola mauwe mi mapoo diso. Esino odoo susuga oso egeino yo me neme yima hamamee yo esiamo silesibiso. Diba Yesu esiamo silesiboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No iba na poogoo di,” diso. ⁴³ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A mi abo mapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takomo dilei tekepo. Bei, Godeeye goo hamaga a diye diso,” diso. ⁴⁴ Osoloso Yesuye Yudiya mi toowa mapoo diayo howo gisili moso susuga mapoo Godeeyo to eligimo sileeso.

Yesuye o hamamee dili odoo daga malalo abo gilimadoo

(Matiyu 4:18-22, Maka 1:16-20)

5 Beame hee mapoo Yesuye Gelili abei palaga mapoo Godeeyo to takomolome odoo susuga oso o to dulame diya mooloogoodooso. ² Yesu osee to budulone di kebigeli odoo oso dia pei howo hapagalame dia du bakadio mubi dokodoo gisibado peleso ma molome egeiso. ³ Yesu du bakadio ee ma kulodu Saimonowo du mapoo meilesa badolone Saimon mapoo takaso, “Du abei pee maga pepooko hoogoo pupubigi,” diso. Esemé yo du ma kulodu badolone

odoo susuga mubiyodoo doboome, yayo Godeeyo to dimapoo eligiso.

⁴ Yesuye odoo susuga mapoo Godeeyo to taka koodobuloso Saimon mapoo egeesee takaso, “Nee du howo bou mapoo sudo dilesa di talame nibada pei howomoo oguse,” diso.

⁵ Esino Saimonoye egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba eiyo gesi pei ogusulone tou toowa tooso, esino iba di giligile. Esino nayo amapoo takaga, mo pei howomoo ogusuleiso,” diso.

⁶ Osoloso diba dia pei howomoo ogusume di susuga oso dia pei mapoo tulone, dibada pei tologobugulame seeso.

⁷ Esem diayo dia odoo abo du hee mapoo debei deeso iso, diba pidilame. Esem diba sibadeeme dibada du bakadio ee diso metamagisilone howomoo owulame seeno poogooso.

⁸ Saimon-Pitaye goo hagee ogoloso, Yesuwo homo beiyopoo gawuloso egeesee takaso, “Lodee, amaga peegoo di, a tokenee odoo,” diso. ⁹ Bei, yibolo osoloso o odoo sabolo diayo di bei giliga ogoloso diya howoogadooso.

¹⁰ Osoloso Saimonobolo tou teli odoo Yemes dio Yonee dio diba nosee goo hagee ogoloso diya howoogadooso. Odoo bakadio Yemes dio Yonee dio hagee Sebediyo owolo.

Osoloso Yesuye Saimon mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi! No daga di giligeli odoo badebeiso. Esino epei hamaga no see odoo Godee mapoo gilimado sibili doloso badalaiso,” diso.

¹¹ Osoloso diba dilesa dia du oluguloso bi susuga omapoo poogoloso, see Yesu sabolo diadeeso.

Yesuye odoo kolo e bia moodoo

(Matiyu 8:1-4, Maka 1:40-45)

¹² Beeame heeso Yesu see mi hee mapoo diso. Mi omapoo odoo kolo e bia badebeiso. Odoo ogoso Yesu ogoloso o homo beiyopoo ebiso miyomoo tugusa-

loso egeesee howaso, “Lodee, nayo a tekepo moodoolai goomogoga, a tekepo moodee,” diso.

¹³ Esem Yesuye o deeso odoo egee sigilone egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai goomogo, esiga no tekepo pe,” diso. Esem omapoo o kolo mapoo e bia saga mauwe poogooso.

¹⁴ Esem Yesuye yo diye dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Nayo dilesa no ayo tekepo pa goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino, nee su tekepo pa goo ee, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo yimapoo dilesa eligi. Osoloso nee su tekepo pa omaga emegei di bi tenee, Moseseeye tei magoo goo ee dodolone, odoo susuga oso ogoloso tekepo pa ee gooleedalame,” diso.

¹⁵ Esino odoo susuga oso Yesuwo goo ee mi susuga mapoo oposusumo dime, odoo susuga oso dulugaso. Esem odoo susuga oso Yesuye Godeeyo to taka ee dulame sibadeeso. Osoloso Yesuye dimapoo paigiga egee molo tekepo palame. ¹⁶ Esino Yesu beeamo susuga dimaga peegoo dilesa, odoo koola mauwe mi mapoo dokodoo takalame diliso.

Yesuye odoo su kakawa poogoo tekepo moodoo

(Matiyu 9:1-8, Maka 2:1-12)

¹⁷ Beeame heeso Yesuye odoo susuga eligimolome, Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo sabolo diba onosee omapoo debeiso. Odoo hagee bia Gelili mi susuga maga, osoloso abo oso Yudiya mi maga, osoloso odoo abo oso Yolusalem mi maga sibadeeso. Esem Yesuye odoo paigiga susuga tekepo moodoogalame Godeeye kitulugu oso yibolo meleeso.

¹⁸ Esem mi omapoo odoo aboso odoo su kakawa poogoo kida mapoo magoloso tosimiso. Osoloso diayo yo Yesuye badebei mapoo todilame goomogaso.

¹⁹ Esino odoo beiga Yesu mapoo dilei

eli egele. Esemé diayo odoo su kakawa poogoo kida sabolo moso omu ma dokodoo imado palaso. Osoloso Yesuye to kemelee domo amaga seme ou toloko poogoloso tiso kida mapoo bagagoloso kida sabolo moso kulodu toosooso.

²⁰ Diayo odoo su kakawa poogoo moso omu maga toosoosolo goolee, odoo egee yayo moodoolai tebia doloso, Yesuye dia tei too ogoloso, odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “Mo odoo, nee tokenee olo boobado buguso,” diso.

²¹ Esemé omapoo debei tei eligili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo oso o to duloso, dieso nediliyo egeesee gooleemeleeso, “Odoo hagooso kaseme egeesee ka takayo? Yayo Godee daga dilame see, esino goo tokenee hapeeli hedebe Godeeso,” diso.

²² Esemé Yesuye diayo dibada sooloo ma kulodu gooleemelee goo ee goleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Niyo kasee maga nibada sooloo ma kulodu egeesee ka goolee malala?” ²³ Niba odoo su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu niyo gooleedalame. Esino ayo yimapoo takoo, ‘No toboloso nee kida toloso di,’ dee takoloso, yo tobooga, amapoo odoo moodeli kitulugu molo doloso niyo gooleedalaiso. ²⁴ Esino Odoo Holo amapoo kitulugu olo teneeso, mi toowa hamapoo tokenee goo hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso,” doloso yayo odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di,” diso. ²⁵ Diayo balaga molome odoo su kakawa poogoo hogabuloso, o kida toloso o mosopoo dulone Godee mapoo goomoga poudomo diso. ²⁶ Diayo odoo

su kakawa poogoo toboloso di ogoloso diya howoogadooso, osoloso Godee mapoo goomoga poudooso. Osoloso diayo obulone egeesee takaso, “Iba epei goo toowa mudu opusomo di egeiso,” diso.

Yesuye Libai idoo goo

(Matiyu 9:9-13, Maka 2:13-17)

²⁷ Goo hagee koodobuloso hamamee, Yesu moso kuloduga peegoo gadiso. Esemé yayo dulone egeino, tekisi molee misigeli odoo Libai tekisi molee misigeli moso kulodu badoboome egeiso. Esemé yimapoo egeesee takaso, “Ama hamamee sibe,” diso. ²⁸ Esemé Libaiye bi susuga omapoo poogoloso Yesuye di hamamee diso.

²⁹ Esemé Yesuye Libai yo idoo goo omaga Libaiye o mosopoo nei toowa siso. Esemé tekisi molee misigeli odoo bei sabolo osoloso odoo abo sabolo Yesubolo nei nameleeso. ³⁰ Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso gowoolone Yesu o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, “Niyo kaseega tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo sabolo nei nologolone ka dabala?” diso.

³¹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoo paiye mauwe melesenee neli odoo mapoo dileime. Esino odoo paiye ee melesenee neli odoo mapoo dileiso. ³² Ayo simi hagee, Godeeyo howo woola tekepo teli odoo doloso gweli odoo ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odoo doloso gooleedoo odoo ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi,” diso.

Nei tei doloso badalai goo

(Matiyu 9:14-17, Maka 2:18-22)

³³ Esemé odoo aboso Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeyo hamamee dili odoo oso howo gisilone nei tei doloso

debeliso. Osoloso Pelisi dia hamamee dili odoo sabolo egeseliso. Esino bei kasee maga nee hamamee dili odoo oso beeamе susuga nei sabolo howo sabolo ka nalagamalala?" diso.

³⁴Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Edebeeyo sobo hulei beeamе omapoo yo o odoo abo sabolo osee doga, diba nei nelega dabalaisomo? Haye! Diayo sobo hulei odoo sabolo hodobo dobolone goomoga sabolo nei nalaiso. ³⁵Esino beeamе heeso odoo hagee dimaga peegoo ido duga, nei nel-ega tei doloso dabalaiso," diso.

³⁶Eseme Yesuye dimapoo dio masi hee hagee takaso, "Edebeeyo o sedi dia koodoloso sedi nabe mapoo opodoloso koo duseli. Egeeseega o sedi dia toke-nee palaiso. Osoloso sedi dia koodoloso sedi nape mapoo opodoloso dusa ee sedi nabe sabolo tebileime. ³⁷Osoloso see edebeeyo wain i dia ka tolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seli. Bei, wain i dia oso kitulugu oso ka tolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee peegoo sol-ogo bigileiso. Osoloso ka tolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. ³⁸Esiga wain i dia ee medee ka tolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo. ³⁹Esiga edebeeyo wain i nape naga, yo see wain i dia nalai koo goomegeli. Bei, yayo egeesee takalaiso, 'Wain i nape ono diya hadali,' dalaiso."

Yu odooso hasali beeamе

(*Matiyu 12:1-8, Maka 2:23-28*)

6 Yu odooso hasali beeamе heeso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo witi wo segei ma kuloduga diadagameleeso. Osoloso o hamamee dili odoo oso witi wo ko ee gooloogaloso kolo soosoo poloso ko kulodu melee ono nalagamo diadeeso. ²Eseme Pelisi odoo abo oso goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, "Niba bei kasee maga

ibada hasali beeamе mapoo witi wo ka gwayo? Niyo ibada tei gababuo," diso.

³Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, "Deibidiye o odoo sabolo houdume diayo moodoo goo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu niyo hesigeleyo? ⁴Bei, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadileso tei wo toloso o odoo sabolo neso. Esino tei wo hagee Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odoo sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso," diso. ⁵Yesuye dimapoo see egeesee takaso, "Odoo Holo ayo nibada hasali beeamе ee ayo wiligi doloso badoso," diso.

Yesuye odoo dee deedee seeseegedoo poogoo tekepo moodoo

⁶See Yu odooso hasali beeamе hee mapoo, Yesu Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu gapeleso odoo mapoo eligimeleeso. Moso ee ma kulodu odoo dee deedee seeseegedoo poogoo badebeiso. ⁷Esino tei eligili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo oso Yesu tokenee odoo dalame, Yesuwo goo ee medee balagamo silesibiso. Egeeseelone Yesuye dia hasali beeamе mapoo odoo dee deedee seeseegedoo poogoo tekepo moodabeleso bologolone debeiso. ⁸Esino diayo goo goolee melee Yesuye ogoloso gooleedoloso, dee seeseegedoo poogoo odoo mapoo egeesee takaso, "No toboloso woala hamapoo sibilesotebe," diso. Eseme dee seeseegedoo poogoo odoo oso woala dilesotebaso.

⁹Osoloso Yesuye Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo mapoo egeesee takaso, "Ibada tei goo oso ibada hasali beeamе mapoo ogo goo takoo-somo? Beeamе omapoo goo tekepo talai ee tekepowa? O, goo tokenee talai ee tekepowa? Osoloso tei goo oso imapoo ibada hasali beeamе omapoo odoo gie badeli pidilei goo ee takoo-

somo? O, odoo gie badeli wooloomalai goo ee takoosomo?” diso.

¹⁰ Yesuye dimapoo egeesee takoloso, see dimapoo bolone odoo dee seeseegedoo poogoo mapoo egeesee takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode,” diso. Esemee odoo dee seeseegedoo poogoo oso o dee hoodo deme o dee see tekepo paso. ¹¹ Esemee Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso diya komonogolone dieso nediliyo dima kulodu Yesu toloso kasee woolaisomo, doloso to mouso.

Yesuye diye di odoo 12 gilimadoo goo

(Matiyu 10:1-4, Maka 3:13-19)

¹² Beeame domo mapoo Yesu mubi ma dokodoo peleso gesi hedebe omapoo Godee mapoo takemeleeso. ¹³ Esemee mi hadobume Yesu yima hamamee deedeemo silesibili odoo susuga gilimadoo. Osoloso dima kulodu odoo 12 ono toloso, dimapoo diye di hu teneeso. Yesuye gilimadoo 12 odoo dia hu ha-gooso. ¹⁴ Saimon (odoo hagee Yesuye o hu hee Pita hediso), osoloso Saimonowo omolo Endulu sabolo, osoloso Yemes, osoloso Yonee, osoloso Batolome, ¹⁵ osoloso Metiyu, osoloso Tomas, osoloso Alpiyeseeyo owolo Yemes, osoloso Loum gamalee odoo mapoo ha teli odoo Saimon, ¹⁶ osoloso Yemeseeeyo owolo Yudas, osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoo dimapoo tiasooso).

Yesuye odoo eligilone odoo susuga tekepo moodoo

(Matiyu 4:23-25)

¹⁷ Yesuye o hamamee dili odoo 12 sabolo mubi dokodooga meileso kubo mapoo debeiso. Diba omapoo meileso dobolone egeino, Yesu o hamamee dili odoo susuga sabolo, osoloso odoo abo susuga Yudiya maga osoloso Yolusalem

maga osoloso abei toowa palaga debeli Taya mi sabolo Saidon mi sabolo amaga sibilesi doboome egeiso. ¹⁸ Di-ayo Godeeyo to Yesuye taka ee du-lame sibadeeso. Osoloso paiye dimapoo melee tekepo palame sibadeeso. Egeesee ma kulodu Yesuye odoo ma kulodu bo holoso dala teneemelee ee dimaga peegoo hasisobuguso. ¹⁹ Odoo susuga oso Yesuwo kolo sigilame goomogaso. Bei, diayo egeino kitulugu Yesu maga simi oso odoo susuga tekepo moodooga neme.

Niba goomege

(Matiyu 5:1-12)

²⁰ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo bolone egeesee takaso, “Bi mauwe odoo niba goomege.

Bei, Godeeye wiligi doloso badeli ee ma kulodu niba gasibileiso.

²¹ Odoo epedee hodia hagee do, niba goomege.

Bei, hamamee niba nei nameleso diya edigileiso.

Osoloso goohele sabolo egee pupusuga molo, niba goomege.

Bei, niyo goomogalai beeame ee nimapoo tenelaiso.

²² Odoo Holo mo goo maga ede-beeyo niba heigoga, niba goomege, osoloso diayo niba tokenee odoo doloso gowoolone managa niba goomege.

²³ Esiga domo omapoo goomoga toowa sabolo debbee. Bei, Kei mi ma dokodoo niyo talai nei ee nibada hu sabolo olo mopoodoo doloso moloso. Esiga niyo medee goolee, nimapoo dala teneli odoo egee bia dia amawe dio oso daga hoogoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo mapoo dala hedebe hageesee masi tenemeleeso.”

Niba obeeyamo!

²⁴ “Eeye-ee! Bi bei odoo niba obeeyamo! Bei, niso goomoga goo olo tooso.

²⁵ Eeye-ee! Niba epedee nei naloso oduguloso egee do odoo, niba obeeyamo!

Bei, hamamee nimapoo hodia goo toowa oso sibileiso.

Eeye-ee! Yiligeli odoo niba obeeyamo!

Bei, hamamee niba goohele goo sabolo dobolone pupusiga malaiso.

²⁶ Eeye-ee! Odoo susuga oso niba tekepona deli odoo niba obeeyamo!

Bei, nimapoo tekepona deli odoo egee bia dia amawe dio oso game-nee godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo onosee diba tekepo odoo dee takaga meleeso.”

**Nimapoo ha teli odoo
mapoo sooloo dele**

(*Matiyu 5:38-48; 7:12*)

²⁷ “Mo to duli odoo, ayo nimapoo ka taka, odoo nimapoo ha teli mapoo sooloo dele osoloso niba hegili odoo mapoo goo tekepo moodee. ²⁸ Nimapoo duwa takeli odoo dimapoo goo tekepo tolone dimapoo goomoga tenee. Osoloso nimapoo dala teneli odoo diba halo dokodoo takee. ²⁹ Osoloso odoo heeso nee haleegi mapoo kobuguga, see nee haleegi hodio mapoo kobugulame heligimagalai tekepo. Osoloso odoo heeso nee kekeisoo sedi tadoduga, see yimapoo nee sedidee tenee. ³⁰ Osoloso odoo heeso namapoo bi howaga yimapoo wulo tenee. Osoloso odoo heeso nee bi tolosa toduga nayo nei yimaga see peedee dalame na takee. ³¹ Esiga edebeeyo nimapoo ogoo goo moodoolame ka gooleesomo, nei niyo dimapoo goo hedebe egesi masi moodoolai tekepo.

³² Niyo hedebe niba sooloo deli odoo mapoo sooloo dolone doga, odoo aboso niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo oso diba sooloo deli odoo mapoo nei diayo sooloo deliso. ³³ Osoloso niyo hedebe nimapoo goo

tekepo moodeli odoo mapoo tekepo moodooga, edebeeyo niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo diba nosee egeesee seliso. ³⁴ Niyo te-neega nei tobuloso teneli odoo hedebe mapoo bi ka tenee domologa, edebeeyo niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo diba nosee egeesee seliso. Diayo nei talai ee goolone dia bi odoo abo mapoo tenee deliso. ³⁵ Esino niba nimapoo ha teli odoo mapoo sooloo dolone ka debee. Osoloso dimapoo goo tekepo moodee. Osoloso dimapoo bi wulo wulayo tonoloso see nei talai doloso na goolee. Niyo goo hageesi tolone doga, niba nei toowa talaiso. Osoloso niba dokodoo badeli Godeeye owolo dalaiso. Bei, Godeeye yimapoo goomoga to koo takeli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo mapoo goo tekepo tonolone ka badoso. ³⁶ Nibada ama Godee yo emegei sooloo dolone badoso. Esiga niba nosee emegei sooloo dolone ka debee.”

**Odoo heeyo goo tokenee
haga na goolee mele**

(*Matiyu 7:1-5*)

³⁷ “Nayo nee odoo heeyo goo ee goo mauwe na meedi, eseega nei nee goo meedileime. Osoloso nee odoo ee tokenee odoo dee na takee, eseega nei no tokenee odoo dalaima. Osoloso nee odoo oso namapoo goo tokenee toga, nayo o tokenee goo ee boobado bigi. Nayo egeesee seega nei nee goo tokenee onosee boobado bigileiso. ³⁸ Esiga nayo wulo tenemologa, no nei talaiso. Nayo odoo abo mapoo tenemologa, nei Godeeye namapoo toowa tenelaiso. Esiga Godeeye namapoo tenee goo ha-gooso bei molone abo peegoo misigedibileiso. Nayo bi kasee nee odoo mapoo ka teneesomo, nei Godeeye nei tebia egesi namapoo tenelaiso,” diso.

³⁹ Osoloso Yesuye see dio masi egeesee takaso, “Odoo howo si oso o odoo hee howo si ido dilei tekepowo? Haye. Bei, o bakadio wulu mapoo tigidibigileiso.

⁴⁰ Esiga holaiso goo goolee gie tomolo oso o eligili odoo oso gooleedoo ee dagadileime. Haye. Esino yo o eligili odoo oso holaiso medee kibiya eligiga, holaiso yayo gooleedoo goo ee o eligili odoo oso gooleedoo goo sabolo tebileiso.

⁴¹ Nayo kasee maga nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogolone, hee nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega ka pagala?

⁴² Osoloso nee howo mapoo homo toowa egee molo egele poogoloso, see nayo nee odoo mapoo takolone, ‘No nee howo mapoo gelesi egee molo ayo tabigileiso,’ dee takooaga, no goo goolee bakadio gweli odoo. Bei, daga nee howo mapoo homo toowa egee molo tabigilei tekepo. Osoloso nayo nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogoloso ka tabigi.”

**Homokoko maga homo o
su ee goolee deliso**

(Matiyu 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ “Esiga homo ko tekepo peli oso ko tokenee koo peli. Osoloso homo ko tokenee peli oso ko tekepo koo peli. Haye. ⁴⁴ Bei, homo susuga ee ko oso pa maga goolee deliso. Esiga pigi ko sabolo geleipi ko sabolo oso wulo homo hee mapoo ko koo peli. Haye. ⁴⁵ Esiga odoo tekepo oso o sooloo ma kulodu goo tekepo egee molo ee o maga maga woola yiligebigiliso. Osoloso odoo tokenee oso o sooloo ma kuloduga goo tokenee ee woola yiligebigiliso. Esiga ogoo goo oso odoo sooloo ma kulodu bei mologa, o maga maga goo egeesee takamalaiso.”

Odoo bakadio oso moso tegei

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ “Niyo kasee maga amapoo ‘Lodee, Lodee,’ dolone dobolone hee nei ayo taka goo ee telega ka poogoosomo?

⁴⁷ Odoo agayo amapoo sibilesomo to dulososo mesimo siloga, yo egeesee badalaiso. ⁴⁸ Yo edebeeyo moso togolone mi nelegedi dooloso omou sooloso moso tegei egesi masi badoso. Bei, howo duwolone howo ki simi oso moso omapoo weiso. Esino moso egee dabisile. Bei, moso medee kalawa tegeiga. ⁴⁹ Esino odoo agayo mo to dulososo mesilega siloga, yo odoo heeso moso togolone omou mi nelegedi doolega, moso tegei egesi masi badoso. Bei, howo duwolone howo ki simi oso moso omapoo woome kibilega saga goboloso guobuguso.”

**Loum ha teli odoo gibadeli
odoo oso tei too**

(Matiyu 8:5-13)

7 Yesu goo susuga odoo mapoo eligimelee koodobuloso see Kapeniyum mi mapoo diso.

² Kapeniyum mi mapoo Loum ha teli odoo gibadeli badebeiso. Esino domo omapoo yo o tou teli odoo hee paiye oso talai koola taba molome egeiso. Osoloso yayo o tou teli odoo egee bia diya gweliso. ³ Esiga yayo Yesuye simi dulososo Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo mapoo Yesu idilame diye diso, Yesuye sibilesomo o tou teli odoo ee tekepo palame. ⁴ Osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa egee bia oso sibilesomo Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Tba diya goomogo, nayo dilesomo ha teli odoo gibadeli ee pidilei. ⁵ Bei, yayo ibada odoo halo ibada howo gisili moso tegeiso.” ⁶ Esememo Yesu to hagee dulososo dibolo diso.

Yesu moso koola mapoo dimeleeno, ha teli gabadeli odoo oso o odoo abo diye neme, diayo sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Ha teli odoo gibadeli odoo oso namapoo to egeesee taka, nayo o moso mapoo dilei yo koo goomogogona. Bei, yo tokenee odooga, no o moso mapoo na sibiyena.”⁷ Esiga yo see nayo bado mapoo sibilei koo goomogogona. Esino yo goomogogona nayo wulo no egee bado maga toso takeeyena o tou teli odoo ee tekepo palame.”⁸ Osoloso yayo see egeesee taka, yo odoo abo ma hemiduga tou tolone dia to mapoo mesiloso siliso. Osoloso yima hemi tou teli odoo abo dosogona. Esiga yayo dimapoo koo diye daga diliso. Osoloso yayo odoo hee mapoo no hamapoo sibeye daga sibiliso. Osoloso goo egee teye daga, yo see goo egee tobuloso teliso. Esiga yo goo egeesee teliga nayo see wulo hamaga badolone toso takeeyena, o tou teli odoo ee weidilame.”

⁹ Esemé Yesu ye ha teli odoo gibadeli odoo oso to taka duloso diya howoodooso. Osoloso odoo mooloogoodoo yima hamamee simi omapoo bidooboloso dimapoo bolone egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, ayo Isalael mi mapoo silee ee ma kulodu odoo kibiya tei too odoo hee egesi egele,” diso. ¹⁰ Osoloso ha teli gibadeli odoo oso diye di odoo diayo see wedi dileso egeino, ha teli gibadeli odoo eyo tou teli odoo ee weidiloso badoboome egeiso.

**Yesu ye sobo bauwo owolo giso
holo ta maga see hogabidi**

¹¹ Osoloso beame abo olo poogoloso hamamee Yesu mi hee Nein mapoo diso. Esemé o hamamee dili odoo sabolo osoloso odoo abo susuga oso yo dodomo diso. ¹² Yesu dileso belee osulu miyopoo dumolome odoo aboso edebeeyo bia mi maga giso holo gie kauwa ta eyo su

imadoloso sibadeeso. Giso holo ta hagee sobo bau heeyo owolo hedepe oso. Osoloso odoo susuga oso sobo bau sabolo sibadeeso. ¹³ Lodeeye sobo bau hagee ogoloso yo diya sooloo dolone yimapoo egeesee takaso, “Haga na pise,” diso.

¹⁴ Esemé Yesu ye dileso giso holo ta eyo su magoo sa tegei homo su mapoo sigime, odoo ta imadoloso diadee diba omapoo kookoodabaso. Esemé Yesu ye giso holo ta yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, ayo namapoo takooso, no tebee!” diso. ¹⁵ Esemé giso holo yo hogabuloso badolone to kemeleeso. Esemé Yesu ye giso holo yo owee mapoo ido diso.

¹⁶ Odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya dio dulone Godee mapoo goomoga goo poudo dimeleeso. Egeesee lone diayo egeesee takaga meleeso, “Godee maga to toloso kokodo takomo sili kitulugu odoo oso imapoo peledabadoo. Osoloso Godeeye o odoo pidilame olo simidoo,” dee takaga meleeso. ¹⁷ Edebeeyo Yesu ye goo moodoo ogoloso Yu odoowo mi Yudiya mi susuga mapoo osoloso mi abo koola omapoo oposusumo diadeeso.

**Yonee odoo howo sauwidili oso
Yesuwo goo duloso woosa**

(Matiyu 11:2-6)

¹⁸ Yonee o hamamee dili odoo oso Yesu ye goo tomo silee ee Yonee mapoo takaso. Esemé Yoneeye goo hagee duloso o hamamee dili odoo bakadio oso dileso, Yesu mapoo hageesee woosalo egeye diso, ¹⁹ “No tei Keliso iyo hagee bamolo osomo? O, iyo odoo hee bamalaiyo?” diso.

²⁰ Esemé Yoneeyo hamamee dili odoo oso dileso, Yesu mapoo egeesee takaso, “Yonee odoo howo sauwidili oso iba namapoo sibeye dolone egeesee taka, ‘No tei Keliso iyo bamelee osomo? O, iyo see odoo hee bamalaiyo?’ dee taka,” diso.

²¹ Esino beame domo omapoo Yesuye odoo paigiga sabolo osoloso odoo bo holo paladee sabolo osoloso odoo howo siliga sabolo tekepo moodoomo sileeso. ²² Yayo egeeseemo silone Yonee o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba see wedi dilesio Yonee mapoo niyo egei goo sabolo osoloso niyo du goo sabolo takee. Bei, odoo howo siliga oso see medee ogowa. Osoloso odoo kido tigidiba sabolo see tekepo poloso silesiboso. Osoloso odoo kolo e bia sabolo tekepo poloso silesiboso. Osoloso odoo dulu tabaga nose tekepo poloso to taka dulugamo silesiboso. Osoloso odoo wedia sabolo hogooga buloso see silesiboso. Osoloso to tekepo hagee bi mauwe odoo oso duluga moloso. ²³ Esiga odoo agayo ayo goo moodoo ee ogoloso diayo amapoo tei too goo ee pegelega poogooga, Godeeye dimapoo goomoga goo tenelaiso,” diso.

**Yesuye Yonee odoo
sauwidili eyo goo taka**

(Matiyu 11:7-19)

²⁴ Yonee o hamamee dili odoo oso see wedi dime Yesuye odoo mapoo Yoneeyo goo ee takalame bei mooloogooso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Niba miwe poogoo mi mapoo ogoo goo agalame ka diyo? Pooso siboga obuso dabisa ee agalame ka diyo? ²⁵ Niba edebeeyo dugo tekepo kaloso badoboome ee agalame ka diyo? Haye. Bei, dugo tekepo kalakali odoo ee wiligi odoo oso debeli moso tekepo mapoo debeli. ²⁶ Esino niba wulo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo ee agalame ka diyo? O. Niyo dilesio egei odoo Yoneeye Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei yayo dagadiso. ²⁷ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee egee takoo, o goo ee takooso,

‘Ayo mo to tosili odoo yo daga malalo diye dalaiso. Yayo nee eli hoodo magalame.’

²⁸ Esiga ayo nimapoo taka, odoo daga hoogoo debei susuga ee Yoneeye daga dilesio badoso. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mapoo odoo wuluge oso Yonee daga dilesio ka badoso,” diso.

²⁹ Odoo susuga sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo abo sabolo to hagee duloso Godeeyo goo ee tekepo diso. Bei, diba nose Yoneeye howo sauwidigaso. ³⁰ Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso Godeeye goomoga goo diayo ee talai gowoolone diba howo sauwidigelega poogooso.

³¹ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Epedee domo hamapoo egee do odoo ee odoo kasi masiyo? ³² Diba holaiso masi go domo mapoo dobolone emegei dimapoo nei takoo nei takoo dolone dobolone egeesee takagameliso, ‘Iyo goomoga kosaiya poume niba hebele, osoloso iyo goohele kosaiya poume niba pupusigele.’

³³ Niba odoo egesi masi doso. Bei, Yonee odoo howo sauwidili oso simi ee yo wo sabolo wain i sabolo namo sile. Esino niyo yo bo holo paladoo dee takeliso. ³⁴ Osoloso hamamee Odoo Holo anosee olo simiso. Ayo sibilesio wo sabolo wain i sabolo namo siloga, niyo a wo sabolo yugune sabolo dooboo nali odoo deliso. Osoloso niyo a tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo hedebe doloso ka badeli deliso. ³⁵ Esino odoo agayo Godeeye goo goolee tekepo gooleedoloso tomo suloga, yayo Godeeye goo goolee ee tekepo dolone ka eligiso,” diso.

**Tokenee teli sobo oso
Yesuwo homo hapoo**

³⁶ Beame heeso Pelisi odoo Saimonye Yesu idoloso o moso mapoo nei nalame diso. Esemu Yesu Saimonowo moso

mapoo nei nalame biaso. ³⁷ Mi omapoo goo tokenee teli sobo hee badebeiso. Esino yayo Yesuye Pelisi odoowo moso mapoo nei namelee goo ee dulososisigageli i medee tekepo yoso moodoo howogi mapoo salamasoloso tosimiso. ³⁸ Osoloso Yesuwo miligi maga gauwuloso pusulone o didawoso Yesuwo homo balagieso. Osoloso yayo see Yesuwo homo mapoo o wudu oso tolonge adameleeso. Osoloso sisigageli i medee tekepo oso Yesuwo homo mapoo soomeleeso.

³⁹ Osoloso Pelisi odoosaimonye goo hagee ogoloso egeesee goolee meleeso, “Odoohagee tei Godee maga to tolosokokodo takomo sili odooso diepi, soboso yosige medee hoodo egeliyo. Bei, sobohagee goo tokenee teli sobo,” diso.

⁴⁰ Esemesyesuye Pelisi odoomapoo egeesee takaso, “Saimon, ayo namapoo gootakalai, a goomogo,” diso.

Eseme Saimonye egeesee takaso, “Eligili odootakee,” diso.

⁴¹ Esemesyesuye yimapoo egeesee takaso, “Odooheso odoobakadio mapoo molee teneeso. Egeeseelone yayo odoohetee mapoo molee ko 500 tenelone, odoohetee mapoo hedebe molee ko 50 teneeso. ⁴² Esino hamamee odoobakadio hagee bia dimapoo molee mauwe poogoometee, nei o hedebe egesi yimapoo tenelega poogooso. Esemebi eyo amameeyegoo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, ‘Bige boobadobigi,’ diso. Esiga odoobakadio hageema kulodu odoohetee kaso bi eyo ama diya ka gooleebuguba?” diso.

⁴³ Esemesaimonyenei yimapoo egeesee takaso, “A goolee, molee toowa too odooso ama diya goolee malaiso,” diso.

Eseme nei Yesuye Saimon mapoo egeesee takaso, “Nayotei gootakoo,” diso.

⁴⁴ Yesuye sobomapoo bolone Saimon mapoo egeesee takaso, “Nosobohagee ege! Ayo nee mosomapoo sibumetee, nayo mo homo hapalame howo amapoo tenele. Esino sobohagooso o didawoso mo homo hapolososee o wuduso mo homo taso. ⁴⁵ Osoloso ayo nee moso sibumetee nayo goomogolone a edele. Esino ayo nee mosomapoo simi domo omaga sobohagooso mo homo mapoo adameleekoodobile. ⁴⁶ Osoloso nayoolipi i oso mo wiligi mapoo soole. Esino sobohagoososisigageli i medee tekepo oso mo homo mapoo sooso.

⁴⁷ Esiga ayo namapoo taka. Sobohagee o goo tokenee susuga olo hapolosoboobado buguso. Esiga sobohagoosoa diya goolee goo ee weliga yiligebuguso. Esino odoomagayoyo o goo tokenee pepookohedebe hapolosoboobado buguga, yayo a goolee goo ee haga toowanee,” diso.

⁴⁸ Osoloso Yesuye sobomapoo egeesee takaso, “No nee goo tokenee susuga ee olo hapolosoboobado buguso,” diso.

⁴⁹ Esemesodo aboyibolohodobolone nei nalagamelee odooso goohagee ogoloso diesone diliyo dima kulodu egeesee takagameleeso, “Odoohagee odoogumo? Yayo goo tokenee hapolosokasee boobadobugudomo ka silosomo?” diso.

⁵⁰ Diayo egeesee takomolome Yesuye soboyimapoo egeesee takaso, “Nayotei too goomaga badobosokookaiyogiebadeleinayoolo tooso. Esiga no goomogasabolo di,” diso.

Sobo aboso Yesubolo di

8 Goo hagooso dileso koodobumetee, Yesuye to tekepo Godeeyewiligi doloso badeleinagoo ee eligimo silonetee, mi hee maga mi hee mapoo du domo silesibiso. Osoloso o hamamee dili odooo 12 yibolohodobosileeso. ² Osoloso sobo

paigiga Yesuye tekepo moodoo sabolo osoloso sobo bo holo paladee Yesuye tekepo moodoo oso Yesubolo sileeso. Sobo egee bia hagooso: Meli, o hu hee Magadalin. Yesuye sobo hageeyo kulo-duga bo holo 7 peegoo hasisobuguso. ³Osoloso sobo hee Helodeeyo moso bali odoo hee Kusayo osobo Yowana, osoloso Susana, osoloso sobo abo dibolo silesibiso. Sobo hagee bia oso Yesu sabolo osoloso o hamamee dili odoo sabolo dimapoo diayo dia molee oso diba pidimo silesibiso.

Witi wo ko segei maga dio masi taka

(Matiyu 13:1-9, Maka 4:1-9)

⁴Odoo susuga mi opusomo opusomo di maga sibilesi mooloogoodeme Yesuye dio masi hamaga oposususo, ⁵“Beeame heeso odoo hee witi wo ko segalame diso. Yo witi wo ko sogo sileeme, ko abo eli domo mapoo misigedibaso. Esem ebebeeyo eli amaga silesibulone witi wo ko dia homoso topoomo dime sóso sibilesi neso. ⁶Esem witi wo ko abo ee yugogisi mi mapoo misigedibaso. Osoloso bou gasibilesi palame seeno haga booloogel-ega wediaso. Bei, yugogisi mi ee ma kulodu howo mauwega. ⁷Osoloso witi wo ko abo obu ma kulodu misigedibaso. Esino haga booloogelega saga paladeeso. Esino oso polone obu sabolo palaga tiso tiadolone witi wo susuga wediaso. ⁸Osoloso witi wo ko abo mi tekepo mapoo misigedibaso. Osoloso bou pisoloso kauwuloso ko diya palagaso. Esem witi wo ko susuga oso ko pa homokoko 100 egesi oso palagaso.”

Yesuye to hagee takoloso tobudulone toso neligidi egeesee takaso, “Odoo niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui!” diso.

Dio masi taka goo eyo bei

(Matiyu 13:10-23, Maka 4:10-20)

⁹Yesuwo hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Dio masi taka goo hageeyo bei kasiyo?” diso.

¹⁰Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee ogoloso gooleedalaiso. Bei, daga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee mada meleeso. Esino epei nimapoo woola ka yiligebuguso. Esino odoo abo mapoo ayo beame susuga dio masi takeliso. Bei,

‘diayo ogoloso medee kibiya egelega pagalame.

Osoloso diayo duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedelega pagalame.’

¹¹Esiga dio masi goo eyo bei hagooso: Witi wo ko ee Godeeyo to oso. ¹²Esiga odoo abo witi wo ko eli domopoo misigediba egesi masi doso. Diba to tekepo duliso. Esino Godeeyo to hagee dibada sooloo ma kulodu egee molo ee boobado bigilame Saitenso dimapoo boobado bigili goo teneliso. Bei, diayo to omapoo tei toloso gie badeli teyaga. ¹³Esiga odoo abo witi wo ko yugogisi mi mapoo misigediba egesi masi doso. Esiga diba Godeeyo to taka duloso goomoga sabolo medee teliso. Esino witi wo ko oso yugogisi mi mapoo polone o too medee meilega poogoo egee, diba onosee egeesee seliso. Godeeyo to oso dibada sooloo ma kulodu too medee koo meili. Osoloso diayo Godeeyo to duloso beeame deiyepo mapoo wulo tei teliso. Esino diayo Godeeyo to mapoo tei too maga, hegi goo sabolo dala goo sabolo oso dimapoo siboga, diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso. ¹⁴Osoloso odoo abo witi wo ko oso weti kawee kadee ma kulodu misigediba egesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso to ee teliso. Esino mi toowayo gie badeli goolee sabolo, osoloso bi bei

doloso dabalai goo gweli sabolo, osoloso dibada su oso goomooga goo ee goolee sabolo diadolone dibada tei too tokenee peliso. Goo egeesee maga diayo tei too goo oso homokoko masi koo peli. ¹⁵ Osoloso odoo abo witi wo ko mi tekepo mapoo misigediba egesi masi doso. Diayo dibada sooloo ma kuloduga tekepo goo gweli sabolo osoloso goomooga sabolo Godeeyo to duloso dibada sooloo ma kulodu medee tei teliso. Osoloso diayo o to kibiya kookoodoloso, dobolone homokoko masi diya peliso.”

Mo to medee dui

(Maka 4:21-25)

¹⁶ “Edebeeyo keme pouloso tolo oso koo gagali, osoloso mada koo mageli. Yo keme pouloso woola mapoo pou mageliso, edebeeyo moso kulodu gasibilesa gadeebugu ee agalame. ¹⁷ Bei, goo susuga epedee mada egee molo, see hamamee odoo susuga oso agalame woola peledabalaiso. Osoloso odoo susuga oso koo duli goo ee see odoo susuga oso dulame woola yilgebibileiso. ¹⁸ Mo to hagee niyo medee dui. Bei, to taka medee duli odoo mapoo Godeeye goo goolee tekepo tenelaiso. Esino edebeeyo eyo nediliyo yo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee yo gooleedoo doloso mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso,” diso.

Yesuwo owee sabolo omolo dio sabolo

(Matiyu 12:46-50, Maka 3:31-35)

¹⁹ Beeame heeso Yesuwo owee sabolo omolo dio oso Yesu agalame sibadeeso. Esino odoo bei diya mooloogoodoloso ka doboome, diba Yesuye badebei mapoo hodu dilei tebile. ²⁰ Esemé odoo heeso diba ogoloso, Yesu mapoo egeesee takaso, “Noowee sabolo osoloso nomolo

dio sabolo oso peegoo no agalame balagamoloso,” diso. ²¹ Esemé Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo nei egeesee takaso, “Edebeeyo Godeeye eligi goo ee duloso mesimo silesiboga, diba mo wee dio osoloso molo dio oso,” diso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka

(Matiyu 8:23-27, Maka 4:35-41)

²² Beeame heeso Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. Esemé diba du mapoo bulumaloso soowadeeso. ²³ Diba abei domopooga damolome, Yesu tila poogoomé tiaso. Esemé haga booloogelega i toowa sibume, abei omapoo howo ki toowa simiso. Esemé howo ki toowa oso sibulone dibada du ma kulodu howo sasoo oso diba dia du sabolo howomoo owulame siso.

²⁴ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso dileso, Yesu tidilone egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba howomoo owuloso wedilame see!” diso.

Esemé Yesu tia hogabuloso tobudulone i sabolo howo ki sabolo koodobilame to kitulugu sabolo takaso. Esemé i sabolo howo ki sabolo simi saga omapoo koodobiaso. ²⁵ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo tei too kasomo?” diso.

Esemé Yesuwo hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso howoogadoloso obugulone diesono egeesee takaga meleeso, “Odoo hagee odoo ogumo? I sabolo howo ki sabolo o to duloso koodobiaso,” dee takaga meleeso.

Yesuye odoo bo holo pala ee tekepo moodoo

(Matiyu 8:28-34, Maka 5:1-20)

²⁶ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Gelili mi maga abei daloso Gelasa mi mapoo peledabaso. ²⁷ Yesu du maga widi pee mapoo pubalogolone egeino,

odoo bo holo pala oso yo tugodalame sibume egeiso. Odoos hagee daga hoo-goo dobudu bododiwe silone beeame susuga odoo bi mapoo badeli. ²⁸⁻²⁹ Bei, bo holo oso kitulugu oso yimapoo toga edebeeyo ki tiso yo tialogoloso mage-liso. Esino bo holoso kitulugu oso ki tiso tialogoloso magoo ee kookoobuguloso odoo ee idoloso dobudu diliso. Esino odoo hagooso Yesu ogoloso miyomoo gasuwoloso gwa sabolo tiamolone toso neligidi yimapoo egeesee takaso, “Dokodoo badeli Godeeyo owolo Yesu, nayo amapoo ogoos goo moodoolame ka simiyo?” diso. Osoloso yayo Yesu mapoo howoolone see egeesee takaso, “Nayo amapoo dala na tenee,” diso. Odoos bo holo pala oso to hageesee taka. Bei, daga Yesuye bo holo odoo ma kulodu egee bado mapoo takolone peegoo gasibeye, dee takeme ka taka.

³⁰ Esemes Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nee hu ogumo?” diso.

Esemes yayo to nei egeesee takaso, “Ibada hu ee Bei,” diso. Bei, bo holo susuga oso yima kulodu doso. ³¹ Esemes bo holo odoo ma kulodu debei oso egeesee takaga meleeso, “Nayo iba Dou mi mapoo na seesee peegee,” dee takaso.

³² Esemes beeame omapoo, esia ma dokodoo be hu susuga oso mooloogoo doloso, mi nalagamo silesibiso. Esemes bo holo odoo ma kulodu debei oso Yesu mapoo howoolone egeesee takaso, “Iba be ma kulodu galaga di dee takee,” diso. Esemes Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba be ma kulodu galaga dilei soowa!” diso. ³³ Esemes bo holo susuga oso odoo ma kuloduga peegoo galaga dileso see be ma kulodu galaga diso. Esemes be susuga oso godobia maga kukolo meilesos, howomoo wediaso.

³⁴ Esemes be bali odoo oso goo hagee ogoloso kukulo dileso dia mi mapoo osoloso mi pepooko abo mapoo goo egee takomo diso. ³⁵ Esemes odoo susuga oso

goo hagee duloso ee agalame sibadeeso. Diba sibilesos egeino, bo holo pala odoo ee tekepo poloso Yesuwo homo beiyopoo badolone goo goolee tekepo tolosos dugo kalosos badoboome egeiso. Esemes diba diya ebigaso. ³⁶ Esemes Yesuyes odoo bo holo pala ee tekepo moodoomes egei odoo oso diayo egei goo ee agalame sibadees odoo dimapoo oposususo. ³⁷ Esemes Gelasa mosobias odoo susuga sabolos osolosos koolas omapoo debelis odoo susuga sabolos oso Yesu mapoo egeesee takaso, “No mi hamagas saga peegoo di,” diso. Bei, diba Yesuyes goo moodoo mapoo ogolosos diya obugumes. Esemes Yesu dilames yo du mapoo dapagaso.

³⁸ Esemes odoo bo holo pala Yesuyes tekepo moodoo oso Yesubolos dilames goomogaso. Esino Yesuyes yimapoo egeesee takaso, ³⁹ “Haye. No abolos na sibe. No nee mi mapoo see wedi dilesos, Godeeyes namapoo goo toowa moodoo goo ee oposisi,” diso. Esemes odoo yo o mi mapoo see wedi dilesos, Yesuyes yo tekepo moodoo goo ee oposusumos sileesos.

Yesuyes Yailaseeyos owolos ta ee see hogabilames tekepo moodoo sabolos osolosos sobo paiyes tekepo moodoo goo

(Matiyu 9:18-26, Maka 5:21-43)

⁴⁰ Yesu see abeis hodiikoo dalos sibumes, yo bolones debei odoo susugas oso yayos simi ogolosos diyas goomogaso.

⁴¹ Esemes omapoo hagas booloogelegas odoo hee, Yu odoo dias howo gisilis moso gibadelis odoo tabas, Yailaseeyes, sibilesos Yesuwo homos beiyopoo gawusolosos badolones Yesu mapoo howoolones egeesee takaso, “No mosopoo sibe!” ⁴² Bei, mos sobos holo hedebe, o dugo 12, paiyes oso olos talames soomolosos,” diso.

Esemes Yesuyes Yailaseeyos mosopoo dumolomes eli domopoo odoo susugas oso yimas hodus diyas mooloogoo dolosos

dulone nei halagabugu nei halagabugu domo diadeeso. ⁴³Osoloso odoo mooloogoo doloso diadee ee ma kulodu sobo hee aso wooloomaloso badebei sabolo diso. Yo aso wooloomaloso badebei ososee dugo 12 poogooso. Esino odoo heeso yo tekepo moodoolai tebile. ⁴⁴Esino sobo hagooso Yesu dumolome, mada miligiyopooga sibilesa Yesuwo dugo su mapoo sigeme, aso woolooma oso sawo soomelee omapoo saga koodobiaso.

⁴⁵Eseme Yesuye egeesee takaso, "Odoo agayo a ka sigoba?" diso.

Esino odoo susuga oso Yesu sigile doloso diya pulugume, Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, "Wiligi odoo, odoo susuga oso nobolo hodobo dulone no ka sigo domo du," diso.

⁴⁶Eseme Yesuye nei egeesee takaso, "Haye. Egeesee sele. Odoo heeso a ka sigiwa. Eseme odoo weidilame moodeli kitulugu ama melee oso peegoo di mawo gooleedoso," diso.

⁴⁷Sobo hagooso goo moodoo ee mada magalai tebile doloso gooleedoloso kiki-igila sabolo dilesa, Yesuwo homo beiyopoo gasuwuloso badebeiso. Osoloso Yesuye sobo yo weidilame moodoo goo sabolo, osoloso yayo Yesu sige goo ee oposusume odoo susuga oso duso. ⁴⁸Eseme Yesuye sobo yimapoo egeesee takaso, "Mo sobo holo, no tei too maga no olo tekepo paso, esiga no mesie sabolo di," diso.

⁴⁹Osoloso Yesuye sobo yimapoo to takomolome, odoo heeso Yailaseeyo moso abaga sibilesa, Yailas mapoo egeesee takaso, "Nee sobo holo olo ta moloso. Esiga nayo eligili odoo hamapoo wulo goo mauwe na ido sibe," diso.

⁵⁰Esino Yesuye goo hagee duloso Yailas mapoo egeesee takaso, "No haga na ebi, wulo amapoo tei te. Egeeseega nee sobo holo ta egee molo see weidileiso," diso.

⁵¹Diba dilesa mosopoo doboome, Yesuye dulone hedebe Pita, Yonee, Yemes, osoloso sobo holo eyo owee dio ama dio ono gilimadoloso, moso kulodu galagadiso. ⁵²Diba moso kulodu galagadilesa egeino, odoo susuga oso sobo holo ta ee halo pupusuga molome egeiso. Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba egee pupusuga molo epedee omapoo koodobie. Bei, sobo holo yo koo ta moloso. Esino yo wulo tia moloso," diso.

⁵³Eseme Yesuye egeesee taka duloso diba yiligaso. Bei, sobo holo oso ta diba olo egeiga. ⁵⁴Esino Yesuye sobo holo ta eyo dee mapoo tolosa yimapoo egeesee takaso, "Sobo holo, no tebee," diso. ⁵⁵Eseme sobo holo ta ee o gie badeli see wedi sibume, yo hogabuloso tabaso. Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Sobo holo mapoo nei tenee," diso. ⁵⁶Esino sobo holo eyo ama dio owee dio goo hagee ogoloso diya howoogadooso. Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niso egei goo hagee odoo abo mapoo na takee," diso.

Yesuye o hamamee dili odoo 12 diye di

(Matiyu 10:5-15, Maka 6:7-13)

9 Yesuye o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso dimapoo kitulugu teneeso, diayo bo holo odoo ma kuloduga peegoo hasisobugu domo silesibulone odoo paigiga sabolo tekepo moodoo dalame. ²Osoloso yayo diba diye diso, diayo dilesa Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo eligimo silesibulone, odoo paigiga sabolo tekepo moodoo dalame. ³Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, "Niyo dulone, susu, osoloso o, osoloso wo, osoloso molee, osoloso kali bi bakadio na todi, wulo hedebe todi. ⁴Niba mi omapoo dilesa peledobooga, omapoo edebeeyo niba o moso mapoo ido pologa, moso hedebe omapoo

tia melee. Osoloso niyo mi omaga mi hee mapoo dulone, mi egee wulo poo-goo du domo silesibe. ⁵Osoloso niyo mi hee mapoo dilesio edebeeyo niba o moso mapoo ido pelega poogooga, niba mi egee poogoo dulone, nee homo mapoo basago mologa omapoo tegene peegee, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame,” diso. ⁶Osoloso diba see diadeeso. Diba mi hee maga mi hee mapoo du domo silesibulone, Godeeyo to tekepo takomo silesibiso. Osoloso odoo paigiga susuga see tekepo moodoo domo silesibiso.

Helodeeye goo tiadoo

(Matiyu 14:1-12, Maka 6:14-29)

⁷Yesuye moodoomo sili goo susuga ee Gelili mi ee bali odoo Helodee duso. Esemee goo hagee duloso yo diya goo tiadooso. Bei, odoo aboso Yesuwo goo mapoo egeesee takaso, “Yo Yonee odoo howo sauwidili ta maga see ka hogabiadoo,” diso. ⁸Osoloso odoo aboso egeesee takaso, “Yo Ilayadoo.” Osoloso odoo aboso egeesee takaso, “Yo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo hee daga badebei oso ta maga hogabuloso see ka simidoo,” diso. ⁹Esemee Helodeeye goo hagee duloso egeesee takaso, “Yonee ayo wooloomeye neme olo wooloomaso. Esino ayo goo toowa hagee dumolo ee agamo goo ee dumolosomo?” diso. Yo diya goo tiademe, yayo Yesu agalame diya goomogaso.

Yesuye odoo 5000 mapoo nei pi

(Matiyu 14:13-21, Maka 6:30-44, Yonee 6:1-14)

¹⁰Yesuye diye di odoo 12 diba see wedige sibilesio, goo diayo moodoo sabolo osoloso goo diayo eligi susuga ee Yesu mapoo oposususo. Osoloso Yesuye diba gilimadoloso Betesaida mi mapoo dibosomo dabalame diadeeso. ¹¹Esino

odoo susuga oso goo hagee duloso diba nosee hamamee diadeeso. Esemee diayo simi Yesuye ogoloso diba gilimadoloso dimapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligilone odoo paigiga sabolo weidilame tekepo moodoo demeleeso.

¹²Yesu yo egeeseemo sileeme, o hamamee dili odoo oso habe sibilesio yimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga hagee epedee diye dee, diba mosobia koola omapoo dilesio dieso nei nalai sabolo moso tilei sabolo ee esilame. Bei, mi iyo hagee do mapoo nei iyo nalai sabolo moso iyo tilei sabolo mauwedoo,” diso.

¹³Esemee Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo dimapoo nei tenee,” diso.

Esemee diayo nei egeesee takaso, “Odoo hagee diya bei. Esino imapoo wo si hedebe dee tiadoo sabolo di bakadio sabolo moloso. Esino nayo imapoo nei abo talame diye doloso ka takala?” diso.

¹⁴Bei, beeame omapoo mooloogoodoo ee ma kulodu gisowe hesiga ee 5000.

Esemee Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga nei nalame odoo 50 egesiso mooloogoodolo ka buluma, odoo 50 egesiso mooloogoodolo ka buluma dee takee,” diso. ¹⁵Esemee odoo susuga olo nei nalame egeesee bulumamo diso.

¹⁶Osoloso wo si dee tiadoo sabolo di bakadio Yesuye tolosa, Kei mi ma dokodoo bolone nei pidilame goomoga goo dokodoo takaso. Osoloso yayo wo popeiloso di bakadio agisaloso, o hamamee dili odoo mapoo piso, see diayo odoo susuga mapoo pilame. Esemee diayo wo si popei sabolo di hwei sabolo odoo susuga mapoo piso. ¹⁷Esemee odoo susuga nei ne oso diya edigime nei hosudelega abo poogooso. Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo dilesio bou tegei mapoo soo 12 egesi metamagisaso.

Pitaye Yesuwo goo yiligebugu

(Matiyu 16:13-19, Maka 8:27-29)

¹⁸ Beeame heeso Yesu obusomo dokodoo takolone badoboome, o hamamee dili odoo oso yimapoo sibadeeso. Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo a odoo ogu deliyo?” diso.

¹⁹ Eseme diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Odoo aboso taka no Yonee odoo howo sauwidili dee takeliso. Aboso taka no Ilaya deliso, osoloso odoo aboso taka no Godee maga to tolosos kokodo takomo sili odoo hee daga badebei oso ta maga hogabuloso see ka simidoo, dee takeliso.”

²⁰ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Esino nei niyo a odoo ogu deliyo?” diso.

Eseme Pitaye nei egeesee takaso, “No Godeeye hudi magoo Kelisoso,” diso.

²¹ Eseme see Yesuye nei o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo odoo abo mapoo takolone a Keliso dee na takee,” diso.

Yesuye eyo talai goo ee taka

(Matiyu 16:21, Maka 8:31)

²² Osoloso see tobu Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Odoo Holo, a dala toowa bei talaiso. Osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei eligili odoo sabolo oso a diya gowoolone pagalaiso. Osoloso edebeeyo a teli mapoo magalaiso. Esino beeame bakadio midoo ma kulodu ta moloso beeame hee mapoo see hogabileiso.”

Yesuye yayo di hamamee dilei goo ee eligi

(Matiyu 16:24-28, Maka 8:34-38)

²³ Yesuye see odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo

daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, beeame susuga ma kulodu eyo talai sabolo dala toowa talai goo sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe. ²⁴ Osoloso odoo agayo o gie badeli eyo nediliyo pidilame seega, yo o gie badeli ee osugobalaiso. Esino odoo agayo mo goo maga o gie badeli peegoo magooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁵ Esino odoo agayo mipoo toowa hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee telega dagaduga, yo see ogoo goo talaisomo? Mauwe. ²⁶ Osoloso odoo agayo abolo osoloso mo to mapoo gowooga, Odoo Holo ayo toowa doloso badeli goo omaga mo gadeebugu sabolo, osoloso mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso Godeeyo momaiye oso toowa doloso debei omaga gadeebugu sabolo sibilesos nei diba gowoolaiso. ²⁷ Esiga ayo nimapoo ka taka. Nima kulodu odoo abo olo doso, diba Godeeye wiligi doloso badalai beeame oso simi ogoloso, hamamee wedileiso,” diso.

Yesu o su opusomo di

(Matiyu 17:1-8, Maka 9:2-8)

²⁸ Osoloso beeame 8 egesi poogoloso, hamamee Yesuye dulone, Pita, Yonee, osoloso Yemes esee gilimadoloso mubi dokodoo dokodoo takalame palaso. ²⁹ Yesuye Godee mapoo dokodoo takomolome, o mudu opusomo doloso o dugo diya heliye poloso omaga poniso. ³⁰ Eseme haga booloogelega, Ilaya dio Moses dio galaga sibilesos Yesubolo to kemeleeso. ³¹ Diayo Kei mi diya gadeebugu sabolo peledoboloso Yesuye Godeeyo to dodolone Yolusalem mapoo dileso talai goo ee oposusoso. ³² Pita o odoo abo sabolo tiesaloso hogoogabuloso keesee egeino, Yesu yayo toowa doloso badeli goo omaga

o gadeebugu sabolo tobudulone odoo bakadio sabolo to kesamolome egeiso. ³³Odoo bakadio oso Yesubolo to kesameleso dilame doboome, Pitaye medee goo goolega Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga iyo waseme bakadio hedebe di tegegelaio. Hee nee, hee Moseeeyo, osoloso hee Ilayayo,” diso.

³⁴Pita to osee komolome, koloboso sibilesa diba gidiseme, diya ebigaso. ³⁵Osoloso kolobo maga toso egeesee taka, “Hagee mowolo, ayo hesia oso. Esiga o to medee dui!” diso. ³⁶Kolobo ma kuloduga to taka koodobuloso, diayo Yesu obusomo tobudume egeiso. Pita di-ayo mubi ma dokodoo egei goo ee odoo abo mapoo saga takele.

**Yesuye giso holo bo holo
pala tekepo moodoo**

(Matiyu 17:14-18, Maka 9:14-27)

³⁷Diba beeame hee mapoo mubi maga kumoo meilesa doboome, odoo susuga oso Yesuye badebei mapoo saga sibadeeso. ³⁸Eseme odoo mooloogoodoo ma kuloduga odoo hedebeeso toso neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, ayo namapoo howaso, nayo mo giso holo agalame sibe. Bei, yo mo holo hedebea. ³⁹Bei, bo holo oso yimapoo pologa, yo kikiliga sabolo homodobuloso gwa sabolo molone maga maga makawo tiidiliso. Bo holo oso yimapoo dala tenemolome yo beeame susuga ma kulodu haga medee koo sili. ⁴⁰Esino ayo nee hamamee dili odoo mapoo bo holo hagee peegoo hasisobigi deme, diayo peegoo hasisobigilei tebilena,” diso.

⁴¹Eseme Yesuye egeesee takaso, “Niba tei too mauwe tokenee odoo. Niyo amapoo tei talame a beeame kasolo

nibolo hodobo ka badalaiyo? Esino nowolo amapoo ido sibe,” diso.

⁴²Giso holo Yesu mapoo ido sibumolome, bo holo yimapoo pala oso kilikolone mi mapoo homodobiaso. Eseme Yesuye bo holo peegoo hasisobuguloso, yo tekepo poloso oma mapoo ido diso. ⁴³Eseme odoo susuga oso Godeeye kitulugu goo ogoloso diya howoogadooso.

Odoo susuga oso Yesuye goo moodoo susuga ee osee goolone doboome, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁴“Odoo Holo, a ha teli odoo mapoo tiasalaiso. Esiga niba ayo epedee goo hagee takoo na boobadee,” diso. ⁴⁵Esino o hamamee dili odoo oso Yesuye taka goo eyo bei medee kibiya gooleedeleso poogooso. Bei, goo eyo bei ee dimaga mada magoloso meleeso. Eseme diayo see Yesu mapoo woosalai ebigaso.

**Odoo agayo toowa
doloso ka badalaiyo?**

(Matiyu 18:1-5, Maka 9:33-37)

⁴⁶Yesu o hamamee dili odoo oso dima kulodu odoo agayo toowa doloso ka badalaisomo, doloso dieso nediliyo toso agadigaso. ⁴⁷Esino Yesuye dibada goo goolee ogoloso holope idoloso yima koola mapoo sibilesa tobudume, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁸“Odoo agayo holope hageesi masi mo hu maga yibolo badalame idoga, yayo a idoso. Osoloso odoo agayo a idoga, yayo mo Ma a diye di ee idoso. Esiga nima kulodu odoo agayo eyo nediliyo pepooko daga, yo see toowa doloso badalaiso,” diso.

**Edebeeyo namapoo ha telega
badoga, yo nee odooso**

(Maka 9:38-40)

⁴⁹Eseme Yoneeye egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba odoo heeso bo holo ee nee hu sabolo odoo ma kuloduga pee-

goo hasisobugume egeiso. Esemé iyo yo hamaga takaso. Bei, yo ibada mooloo-goodoo ma kulodu koo badeli,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo na hamaga takee. Bei, edebeeyo nimapoo ha telega badoga, yo nibada odoo oso,” diso.

Samaliya odooso Yesu gowe

⁵¹ Yesu yo Kei mi ma dokodoo ido palai beecame ee olo koola tooboomé, yo Yolusalem mapoo dilame goomogaso.

⁵² Esemé yayo odoo abo Samaliya mi ee ma kulodu mi pepooko hee mapoo malalo diye diso, diayo dileso omapoo yayo tilei moso ee mopoodoo dalame.

⁵³ Esino mosobia oso Yesuye Yolusalem mapoo dileigo di goo ee dulosó, diayo yo gowoolone yimapoo moso tenele.

⁵⁴ Esemé Yesu o hamamee dili odoo Yonee dio Yemes dio goo hagee dulosó yimapoo egeesee takaso, “Lodee, dousó mosobia odoo hagee piligilame, iyo Kei mi ma dokodooga dou toose dee takalai, no goomogosomo?” diso.

⁵⁵ Esino Yesuye dimapoo biditobolosó tobudulone dimapoo diya takaso. ⁵⁶ Osolosó diba see mi hee mapoo diadeeso.

Yesu dadalai doloso to taka odoo

(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo eli maga diadaga molomé, odoo hedebe oso sibilesó Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo mi hee kamapoo dusomo, ayo no deedeé sileiso,” diso.

⁵⁸ Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Dobu so oso debeli mi ee moloso. Osolosó sóso tieseli ou moloso. Esino Odoo Holo, ayo tieli moso mauwe,” diso.

⁵⁹ Esemé Yesuye see odoo hee mapoo egeesee takaso, “Nayo a deedeé sibe,” diso.

Esino odoo ogoso nei egeesee takaso, “Lodee, nayo epedee amapoo beecame te-

nee, ayo mo ma toga midoosoolaiya,” diso.

⁶⁰ Esemé Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Dio maga odoo wedia oso dieso nediliyo odoo wedia ee midoosodolone dabalai tekepo. Esino no sibilesó Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo takomo sile,” diso.

⁶¹ Esemé odoo heeso see egeesee takaso, “Lodee, a nama hamamee dadalai goomogo. Esino a epedee hamapoo mo soosó dimapoo emegei di to takalame dia,” diso.

⁶² Esemé Yesuye see yimapoo nei egeesee takaso, “Odoo agayo ama hamamee dodolone see wedi dilame hamamee bidi ogo domo duga, odoo egesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee halo tou talai tebile,” diso.

Yesuye odoo 72 diye di

10 Goo hagooso dileso koodobume, Lodeeye odoo 72 hesigaso. Osolosó dima kulodu odoo bakadio too-boo bakadio too-boo doloso yayo dilei mosobia pepooko mapoo diba malalo diye diso. ² Egeeseelone yayo dimapoo egeesee takaso, “Homolee ma kulodu bi susuga ee olo teeleegeelosó goolai ee moloso. Esino bi ee gooloogalai odoo ee haga beinee. Esiga homolee gibadeli odoo mapoo woose, yayo o homolee ma kulodu bi susuga teeleegee ee gooloogali odoo diye dalame. ³ Esiga niba di! Esino niba goolee sabolo di. Bei, ayo niba sipi be hu pe masi dobu so kamanali oso egee do mi ma kulodu diye deeso. ⁴ Niba dulone molee sabolo, o sabolo, osolosó homo mapoo kali bi sabolo na todi. Osolosó niba eli domopoo dulone, odoo abo tugudolosó dibolo to na ke.

⁵ Niyo mi hee mapoo dileso peledobooga, moso kamapoo gilimado polosó, niyo daga moso mapoo egee do odoo mapoo emegei di to takolone,

‘Godeeyo mesie goo nibolo mele,’ dee takee. ⁶Esiga mesie odoo oso moso ee ma kulodu doga, niyo emegei di to taka oso dibolo osee malaiso. Esino moso ee ma kulodu debeli odoo koo mesili daga, niyo emegei di to taka oso dibolo malaime. ⁷Osoloso moso kasee nimapoo ka teneesomo, niba moso hedebe omapoo debee. Osoloso niba moso hedebe omapoo dobolone, diayo nimapoo nei teneega, nei ee nolone ka debee. Bei, tou teli odoo ee dia nei talai tebiliso. Esiga niba moso hee mapoo dobolone, moso hee mapoo na du dee.

⁸Niba mi hee mapoo duga, mosobia odoo oso emegei dolone nei teneega, hedebe ee namelee. ⁹Osoloso mi omapoo odoo paigiga tekepo moodoogolone dimapoo ‘Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nima koola mapoo moloso,’ dee takee. ¹⁰⁻¹¹Esino niba mi hee mapoo dilesa peledobooga, mosobia oso niba gowoolone moso tenelega poogooga, niba diayo bia eli domopoo dilesa, to kitulugu sabolo dia mi basago oso nibada homo mapoo obooga ee dia howo woola mapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame. Osoloso niyo dimapoo egeesee takee, ‘Niba medee goolee, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee koola hamapoo moloso.’ ¹²Esiga ayo nimapoo taka, mosobia kaso niba sibadeega, ogoloso goomoga sabolo niba iyadelega poogooga, nei Godeeye meedilei beame omapoo dala toowa diayo talai oso Sodom mosobia oso dala talai ee dagadileiso.”

**Yesuye tei tele poogoo
mosobia odoo mapoo taka**

(Matiyu 11:20-24)

¹³“Eeye-ee! Kolasin mosobia odoo osoloso Betesaida mosobia odoo sabolo. Dala toowa oso niba bamoloso. Bei,

ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo opusomo di ee moodoogamo silee egesi masi Yu dele poogoo odoo mosobia Taya mapoo osoloso Saidon sabolo mapoo moodoogamo silee diepi, diba haga booloogelega, dibada goo tokenee maga miligi pialoso debeli. Osoloso diayo dibada goo tokenee maga miligi pia goo ee eligilone dugo tokenee megigaloso dosou holugaloso silesibili. ¹⁴Goo egeesee maga Godeeye goo meedilei beame mapoo dala toowa Kolasin mosobia sabolo osoloso Betesaida mosobia oso talai oso Taya mosobia sabolo osoloso Saidon mosobia oso dala talai ee dagadileiso. ¹⁵Esino Kapeniyum mosobia odoo niba beame omapoo Kei mi ma dokodoo ido palaiso, doloso goolee sabolo dosomo? Haye, niba tolosa Dou mi mapoo toodalaiso.

¹⁶Esiga odoo agayo nibada to duloso toga, yo mo to tolone ka seeso. Esino odoo agayo nibada to duloso niba diya gowooga, yo a gowoolone ka seeso. Esino odoo agayo a gowooga, yayo mo Ma a diye di ee gowoolone ka seeso,” diso.

Odoo 72 oso see wedi simi

¹⁷Yesuye odoo 72 diye di oso goomoga sabolo see wedi sibilesa egeesee takaso, “Lodee, iyo nee hu sabolo takomo sileeme, bo holo odoo ma kulodu debi oso ibada to duloso mesiloso peegoo galagadiso,” diso.

¹⁸Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Keiso saga egee ebedigebugu egesi masi Kei mi ma dokodooga Saiten miyomoo homodobume ayo egeiso. ¹⁹Esiga niba dui, niyo hebise sabolo homolobe sabolo mapoo dokodoo nibada homoso hamadabalame ayo nimapoo kitulugu olo teneeso. Esiga kitulugu oso Saitenso kitulugu ee dagadileiso moloso. Esiga bi heeso nimapoo dala tenelai mauwe. ²⁰Esino bo holo oso nibada to duloso

mesiloso peegoo kukulo di goo mapoo haga na goomege. Esino nibada hu ee tei gie badeli booka mapoo egee molo omaga goomege,” diso.

**Yesuye Ama Godee
mapoo goomoga tenee**

(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Yesu yo Dio Tei oso kitulugu maga goomoga sabolo badolone egeesee takaso, “Ma, Kei mi sabolo osoloso mipoo sabolo nayo wiligi doloso badoso. Esiga a namapoo goomogo. Bei, nayo wiligi doloso badeli goo mada egee molo, goo goolee toowa odoo mapoo yiligebigile poogooso. Esino nayo goo goolee dele poogoo odoo mapoo yiligebuguso. O. Tei takoo, Ma. Goo hagee nayo goomoga goo oso.

²² Mo Maye goo susuga amapoo olo teneeso. Esiga odoo heeso Owolo a gooleede. Esino hedebe Maye Owolo, a ka gooleedoo. Osoloso odoo heeso Ma gooleede. Esino hedebe Owolo ayo Ma ka gooleedoo. Esiga odoo ugu bia mapoo Owolo ayo Mayo goo ee yiligebigilame gooleega, odoo egee bia oso Mayo goo ee diba gooleedaiso,” diso

²³ Osoloso o hamamee dili odoo mapoo biditoboloso omapoo tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Niyo egeli goo susuga mapoo goomege. ²⁴ Bei, ayo nimapoo taka, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa daga debei oso niyo epedee hagee ogo goo ee agalai doloso balagameleeso. Esino diayo egele. Osoloso diayo goo niyo epedee egee dumolo goo sabolo dulei doloso balagameleeso. Esino diba dule,” diso.

Samaliya odooso emegei di goo

²⁵ Beeame hee mapoo tei eligili odoo heeso sibilesa Yesu tei ma susuga ee

gooleedoloso badaba beleso egeesee takaso, “Eligili odoo, a gie badeli talame ogoo goo talaiyo?” diso.

²⁶ Yesuye to nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso kasee takoolo? Nayo hesigaloso kasee gweliyo?” diso.

²⁷ Odoo oso to nei egeesee takaso, “Nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nee dio maga, osoloso nayo kitulugu sabolo, osoloso nayo goo goolee sabolo oso nee wiligi odoo Godee diya goolee. Osoloso no nediliyo diya gweli egesi masi nee odoo onosee diya egeesee goolone ka badebee,” diso.

²⁸ Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Nayo tei goo takoo. Esiga no goo egesi tolone badoga, goo oso no badoboso kookaiyo gie badeli talaiso,” diso.

²⁹ Esino odoo yayo eyo nediliyo yo tekepo dolone egeesee takaso, “Esino mo odoo ogumo?” diso.

³⁰ Esemee Yesuye yimapoo oposusu hee hagee oposususo, “Odoo hee Yolusalem maga Yeliko mapoo moumeleeso. Yo eli domopoo moulomome, mesia aboso yo woomele poogoloso eli domopoo magoloso o dugo yayo ka sabolo osoloso o bi susuga sabolo heli toloso diadeeso.

³¹ Yo eli domopoo talame seemolome, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo oso eli hedebe omaga sibulone egeiso. Osoloso yayo sibulone egeino, odoo egee olo talame seemelee ogoloso peegooga bolidabaso. ³² Osoloso yima hamamee abaga tei moso tegei mapoo tou teli odoo, o bala Libai, yinosee sibulone egeino, odoo eli domopoo mi mapoo homodobuloso tiamolome, peegooga bolidabaso. ³³ Esino Samaliya odoo yinosee eli hedebe omaga sibulone egeino, odoo eli domopoo talame seemolome egeiso. Yayo odoo egee ogoloso yo diya sooloo dalaso. ³⁴ Esemee yo odoo oso tiamelee mapoo dilesa o kolo kookoo mapoo olipi i sabolo wain

i sabolo oso hoduloso dugoso tialoo-gooso. Osoloso yayo yo o be donki ma dokodoo tiedoloso, odoo soowo moso mapoo ido dileso yo bameleeso. ³⁵ Osoloso see beeame hee mapoo Samaliya odoo oso odoo soowo moso gibaladi odoo mapoo molee ko bakadio yimapoo tenelone egeesee takaso, ‘Odoo hagee nayo medee bamelee. Esino nayo odoo hagee bolone molee hagee hosudoloso, see nee molee oso pidimologa, ayo see wedi simi beeame omapoo, nei o egesi ayo namapoo tenelaiso,’ diso.

³⁶ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odoo bakadio hedebe di hageeyo kulodu mesiaso wei eyo odoo tei ogumo?” diso.

³⁷ Esemee tei eligili odoo oso nei egeesee takaso, “Edebeeyo yo sooloo dolone yo pidi odoo ono tei o odoo oso,” diso.

Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “O. Tei takoo. Esiga no dileso goo egesi tomo sile,” diso.

Meli dio Mata dio

³⁸ Yesu o hamamee dili odoo sabolo dulone, mi hee mapoo dileso peled-abaso. Esemee mi omapoo badeli sobo hedebe Mataye o moso mapoo Yesu ido palaso. ³⁹ Esemee Matayo omolo Meliye sibilesa Yesuwo homo beiyopoo badolone o to dulone badebeiso. ⁴⁰ Beeame omapoo Mataye moso kulodu Yesuwo mooloogoodoo odoo eyo wo silone, tou bei neme Yesu mapoo sibilesa egeesee takaso, “Lodee, moloye nobolo badoga, ayo mobusomo tou ka toga, diya kwasio. Esiga yayo a pidilame nayo yo sibeye dee takee.” diso.

⁴¹ Esino Lodeeye egeesee takaso, “Mata emegei, no tou susuga tomo silone goolone goo diya kodio. ⁴² Esino tou susuga ee ma kulodu tou hedebe hagoonoo toowa ka moloso. Esino Meliye goo tekepo toowa olo tooso. Esiga

odoo heeso goo egee yimaga peedee dalaime,” diso.

Yesuye dokodoo takeli goo ee eligi

(Matiyu 6:9-13; 7:7-11)

11 Beeame heeso Yesu mi hee mapoo dileso dokodoo takamelee koodobume, o hamamee dili odoo heeso egeesee takaso, “Lodee, Yoneeye o hamamee dili odoo mapoo dokodoo takeli goo eligimo silee egesi masi nayo iba nosee dokodoo takeli goo ee eligi,” diso.

² Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo dokodoo takolone egeesee takee:

‘Ma, beeame susuga ma kulodu hedebe nee hu toowa doloso mele dee, odoo susuga oso dokodoo poudalame.

Esiga nayo wiligi doloso badeli goo oso sibilei iba goomogo.

³ Osoloso beeame susuga ma kulodu iyo nali bi ee imapoo tenemelee.

⁴ Osoloso ibada tokenee hapoloso boobado bigi.

Bei, iba nosee odoo susuga oso goo tokenee susuga imapoo moodeli ee boobado bigiliso.

Osoloso iba goo tokenee mapoo na gidodi dee,” diso.

⁵⁻⁶ Yesu dokodoo takeli goo hagee eligimeleso koodobuloso dimapoo see egeesee takaso, “Niba to hee hagee goolee. Odoo soo heeso gesi domo mapoo nee mosopoo sibileiso. Esino nayo yimapoo nei siloso tenelai nei mauwe daga, mosobia ma kulodu nee odoo mapoo nei talame dileiso. No nee odoowo mosopoo dileso osulu mapoo kalamadilone egeesee takalaiso, ‘Mo odoo, odoo soo hee mo mosopoo simiga. Esino ayo yo pidilei nei mauwe. Esiga ayo namapoo nei talame ka siba,’ dee.

⁷ Eseeega nee odoo moso kulodu badebei oso egeesee takalaiso, ‘No see wedi di. Bei, a mo holo dio sabolo osulu

kisiloso tiesamoloso. Esiga a toboloso namapoo nei tenelaime,' dee." ⁸Eseme Yesuye see dimapoo egeesee takaso, "Esino ayo nimapoo taka, yayo no wulo emegei doloso bi tenelaime. Esino nayo kalamadilone osee howamologa, yayo toboloso namapoo bi tenelaizo.

⁹Esiga ayo nimapoo taka, niba woose. Egeeseega nimapoo tenelaizo. Osoloso niba esie. Egeeseega niba agalaizo. Osoloso niba osulu mapoo kalamadi. Egeeseega osulu ee nimapoo yamagalaizo. ¹⁰Bei, woosali odoo oso goo talaiso. Osoloso esieli odoo oso goo agalaizo. Osoloso osulu mapoo kalamadili odoo mapoo osulu yamagalaizo.

¹¹Esiga ma dio niba dui! Odoo agayo owoloye di nala poogoo daga, yimapoo daba tenelisomo? Haye. ¹²Osoloso yayo só ho nala poogoo daga, nayo yimapoo homolobe tenelisomo? Haye. ¹³Niba tokenee odoo. Esino niba gooleedooso, nibada owolo dimapoo bi tekepo tenelai. Esiga iba gooleedooso, Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado oso yimapoo woosali odoo mapoo Dio Tei wulo ten-emoloso," diso.

Yesu dio Belsebul dio

(Matiyu 12:22-30, Maka 3:20-27)

¹⁴Beeame heeso odoo hee badebeiso. Daga bo holo oso odoo eyo su ma kulodu palademe, to kelega poogoloso badebeiso. Eseme Yesuye odoo eyo su ma kulodu bo holo paladee peegoo habuguso. Osoloso bo holo oso odoo ma kuloduga peegoo gadime, to koo keli odoo yo see to keiso. Eseme odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya howoogadooso. ¹⁵Esino odoo aboso egeesee takagameleeso, "Yesu yo Belsebuleeye kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisobigili molodoo. Bei, Belsebul yo bo holo dia wiligi odoo taba oso," dee takagameleeso. ¹⁶Eseme odoo

aboso Yesuye kitulugu egee tomolo tei Godee maga simibeleso agalame yimapoo egeesee takaso, "Nayo Kei mi ma dokodooga goo mudu opusomo di ee imapoo eligi," diso.

¹⁷Esino Yesuye diayo goo goolee olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, "Mi toowa mapoo debeli odoo oso domo puloso dieso nediliyo ha toga mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. Osoloso soosoo heeso domo puloso dieso nediliyo ha toga soosoo egee pododalaiso. ¹⁸Esiga Saitenso o mooloo-goodoo ma kulodu domo puloso dieso nediliyo ha toga, kaseega yayo wiligi doloso badeli goo oso osee ka malaiyo? Tokenee palaiso. Bei, niyo a Belsebul oso kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisobugu deligo daga, ayo goo hagee nimapoo ka taka. ¹⁹Esino ayo bo holo peegoo hasisobigili kitulugu hagee tei Belsebul oso kitulugu maga ka hasisimo silo daga, nibada hamamee dili odoo oso bo holo peegoo egee hasisimo silesibo kitulugu ee kamapoo toowo? Esiga diayo takooga, niyo amapoo egee takoo goo ee tei goonee, dee takalaizo. ²⁰Esino ayo Godeeye kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisimo silo daga, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo olo simiso.

²¹Esiga kitulugili odoo oso tai sabolo tio sabolo toloso o moso gibadoga, o bi moso kulodu meli ee edebeeyo heli talaima. ²²Esino see diya kitulugu odoo oso siboga, yayo moso gibadeli odoo wooloso o tai sabolo tio sabolo peedee dalaiso. Osoloso moso kulodu peeso o bi susuga toloso odoo abo mapoo pileiso.

²³Esiga odoo agayo a dogolo tebelega poogooga, yo amapoo ha tomoloso. Osoloso odoo agayo abolo odoo Godee mapoo gilimado sibilega poogooga, yayo odoo ee Godee maga peegoo hasisobugu domoloso."

Bo holo oso see wedi sibili goo

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ Esemé Yesúye egeesee takaso, “Esi-iga bo holo oso odoo maga peegoo gaduga, yo dileso miwe poogoo mi mapoo eyo badalai mi esiamo sileiso. Yo mi esiamo siloso koo ogoga, eyo nediliyo egeesee takalaiso, ‘A mawo daga badebei mapoo see wedi dia,’ dalaiso. ²⁵ Yo sibileso ogoga, moso gelesi kadoloso bi medee mopoodoo ma molo agalaiso. ²⁶ Osoloso yo see wedi dileso bo holo diya kitulugu abo 7 giliomadolososo moso omapoo dabalaiso. Egeeseeaga odoo hagee eyo daga badeli poogoloso see diya tokenee badalaiso.”

Odoo agayo goomoga sabolo ka dosomo?

²⁷ Yesúye goo hagee odoo mapoo takomolome, odoo mooloogoodoo ma kulduga sobo heeso toso neligidi egeesee takaso, “No soomagoloso too nedimo silee sobo omapoo Godeeye goomoga tenelai tekepo,” diso.

²⁸ Esino Yesúye yimapoo egeesee takaso, “Haye, emegei. Goo egeesi koo moloso. Odoo agayo Godeeyo to duloso omapoo mesie sabolo siloga, odoo yimapoo Godeeye goomoga teneliso,” diso.

Edebeeyo goo opusomo di ee agalame goomoga

(Matiyu 12:38-42)

²⁹ Edebeeyo Yesu mapoo sibileso mooloogoodeme, Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo egee do odoo ee diya tokenee. Osoloso diba wulo goo opusomo di agalame amapoo takeliso. Esino ayo dimapoo goo opusomo di hee eligileime. Esino hedebe Yonayo goo ono dimapoo

ka eligilei. ³⁰ Bei, Godeeye Yona mapoo moodoo goo oso Niniba odoo mapoo yayo tei Yona diye di goo ee eligiso. Esiga Odoo Holo amapoo goo peledabalai ee odoo epedee hagee do mapoo Godeeye tei a diye di goo ee eligileiso. ³¹ Osoloso goo meedilei beeamé mapoo Siba mi eyo wiligi taba sobo onosee nibolo goo meedi mapoo badolone nibada goo meedolososo, niba tokenee odoo dalaiso. Bei, yayo eli sage abaga sibileso odoo toowa Solomonoye eligi goo ee dulame simiso. Esino ayo Solomonoo dagadileso ka badoso. Esino niyo mo to dulei ka gowooso. ³² Esiga Niniba odoo oso goo meedi mapoo nibolo dobolone, nibada goo meedolososo, niba tokenee odoo dalaiso. Bei, Yonaye Godeeyo to dimapoo tosibume, diba dia goo tokenee mapoo miligi piaso. Esino Yona ayo dagadileso badoso. Esino ayo Godeeyo to nimapoo takomo sibume, niyo duloso nibada goo tokenee mapoo miligi pile.”

Ibada su mapoo howo oso gadeebugu ka moloso

(Matiyu 5:15; 6:22-23)

³³ “Edebeeyo keme pouloso mada koo mageeya. Osoloso toloso koo geegeeya. Haye, keme pouloso woola mageeya edebeeyo moso kulodu gasiboga gadeebugu ee agalame. ³⁴ Esiga nee su mapoo nee howo oso keme masi ka moloso. Osoloso nee howo oso tekepo mologa, nee su susuga gadeebugu malaiso. Esino nee howo oso tokenee poga nee su susuga neliga malaiso. ³⁵ Esiga obeeyamo. Nee su mapoo gadeebugu egee molo medee hoodo ege. Bei, gadeebugu ee neliga molo malaiso. ³⁶ Esiga nee su ma kulodu gadeebugu toowa oso molone neliga hee me daga, nee su mapoo kemeso pouni masi gadeebugu malaiso.”

Yesuye Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo dimapoo taka

(Matiyu 23:1-36, Maka 12:38-40)

³⁷ Yesu to takameleso koodobume, Pelisi odoo heeso o mosopoo nei nalame ido diso. Esemu Yesu yibolo dilesu nei nalame biaso. ³⁸ Pelisi odoo oso Yesuye Yu odoo dia tei magoo ee dedelega poogoloso dee howo sawwilega nei ne ogoloso dio dulone diya gooleeso.

³⁹ Esemu Lodeeye yimapoo egeesee takaso, “Pelisi odoo niba wulo nibada kapu sabolo peleta sabolo hedebe kolo ee hapoolone hee kulodu hapelega pegeli niba egeesi masi doso. Bei, niyo nibada kolo ono hapeliso. Esino sooloo ma kulodu tokenee goo sabolo osoloso bi goomegeli goo oso ka moloso. ⁴⁰ Niba boobada odoo! Bei, Godeeye kolo sabolo osoloso kulodu sabolo moodooso. ⁴¹ Esiga nimapoo bi tebia mologa bi mauwe odoo pidi. Niyo egeesee seega niba tokeenoo goo mauwe malaiso.

⁴² Eeye-ee Pelisi odoo! Bei, niyo Godee mapoo emegei di bi kobu sabolo bi pepuso abo sabolo medee molone 10 ma kulodu hedebe Godee mapoo tenee dolone nei tei ma hogugu ee ma kulodu goo toowa magoo ee telega pegeliso. Goo ee odoo mapoo goo tekepo moodeli sabolo osoloso Godee gweli goo sabolo oso. Esiga niyo Godee mapoo emegei di bi tenelone goo toowa bakadio hagee tobuloso moodede.

⁴³ Eeye-ee Pelisi odoo! Bei, edebeeyo niba agalame howo gisili moso kulodu peleso odoo hu toowa too oso bili mapoo bilame goomegeliso. Osoloso eli domopoo edebeeyo nimapoo gasuwoloso emegei di to takooga, niba diya goomegeliso.

⁴⁴ Eeye-ee Pelisi odoo! Niba odoo bi mada magoo masi moloso. Edebeeyo odoo bi egelega, dokodooga diliso. Niba egeesi masi moloso.”

⁴⁵ Osoloso tei eligili odoo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo Pelisi odoo mapoo tokenee sisi oso ibolo hodobo tokenee ka susu,” diso.

⁴⁶ Osoloso Yesuye see tei eligili odoo mapoo egeesee takaso, “Eeye-ee, tei eligili odoo! Bei, niyo tei eligi goo oso odoo mapoo hegi goo teneliso. Esino niyo diba pidilone hegi goo ee see niso koo teli.

⁴⁷ Eeye-ee tei eligili odoo! Bei, niyo Godee maga to tolosu kokodo takomo sili odoo ta eyo bi mapoo moso pepooko medee tekepo tegeliso. Esino niba gooleedeleyo, odoo egee bia namawe diayo pilugu oso? ⁴⁸ Niyo namawe diayo goo moodoo tekepona doloso odoo dieso pilugu eyo bi ma dokodoo moso pepooko tegeliso. ⁴⁹ Esiga Godeeye niyo goo moodoo olo hoodo ogoloso egeesee takaso, ‘Ayo Godee maga to tolosu kokodo takomo sili odoo sabolo diye di odoo sabolo Isalael odoo mapoo diye dalaiso. Esino diayo abo piligilone abono wulo dala tenelaiso,’ diso.

⁵⁰⁻⁵¹ Osoloso mi bei mooloogoo omaga sibulone namawe diayo Godee maga to tolosu kokodo takomo sili odoo piligimo simiso. Egeeseelone diayo Eibolo maga wooloomalai bei mooloogooloso abaga simino Sekalaya wooloomaloso omapoo koodobiaso. Bei, diayo Sekalaya yo tei moso tegei ogo osoloso Godee mapoo gala wooloso sili dousulu ogo doloso domo omapoo wooloomaso. Esiga epedee hagee do odoo niyo namawe diayo Godee maga to tolosu kokodo takomo sili odoo pilugu eyo nei tokenee niyo talaiso. Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Bei, niyo namawe diowo tokenee eyo nei talaiso.

⁵² Eeye-ee tei eligili odoo! Bei, Godee gooleedalai osulu yeli ki bi niyo mada magoloso ka doso. Osoloso niyo edebeeyo osulu omaga gadiyaga, kisiloso see niso koo gadu domoloso.”

⁵³⁻⁵⁴ Yesuye Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo mapoo to takemeleso koodoboloso diba poogoloso diso. Esemé diayo diya komonolone hamamee beame abo mapoo Yesu mapoo woosali goo opusomo opusomo di woosameleeso. Bei, diayo goomoga Yesuye to nei taka ee ma kulodu Moseseeye tei magoo gababuoga, yo toloso goo meedilame.

**Yesuye goo bakadio gweli
odoo mapoo kokodo taka**

(*Matiyu 10:26-27*)

12 Osoloso beame domo omapoo odoo susuga oso Yesu mapoo mooloogoodolone diya kumugulone nei halagabugu nei halagabugu diso. Esemé Yesuye daga o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Pelisi odoo oso goo bakadio gweli goo ee wo habia egeesi masi moloso. Bei, wo giedege wo habia sabolo hamaga, wo giedege tokenee palaiso. ² Esiga goo susuga mada egee molo see woola peledabalaiso. Osoloso edebeeyo koo duli goo ee see woola takooga duleiso. ³ Osoloso niyo mada taka to ee see woola takooga duleiso. Osoloso niyo moso kulodu dulu mapoo mada taka see hamamee odoo susuga dulame moso omu ma dokodooga neligidi woola takalaiso.

Godeebolo ebi

(*Matiyu 10:28-31*)

⁴ Esiga emegei, ayo nimapoo taka. Odoo wulo su hagee wooloomali yobolo na ebi. Bei, yo hedebe su wooloomali ee gooleedoo, esino dio wooloomali yo tebile. ⁵ Esino ayo nimapoo taka. Niba hedebe Godeebolo obulone ka debbee. Bei, odoo wooloomaloso dio Dou mi mapoo toodalai kitulugu yimapoo moloso. Esiga niba hedebe Godeebolo obulone ka debbee. ⁶ Esiga niyo só pe-

puso dee tiadoo molee ko ta oso teliso. Esino ee ma kulodu Godeeye só pepuso hedebe koo boobado bigili. ⁷ Osoloso Godeeye nibada wudu susuga yo gooleedooso. Bei, wudu susuga egee yayo olo hesigasoo. Esiga niba haga na ebi. Bei, Godeeyo howo woola só ee goo toowa koo moloso. Haye. Niyo goo toowa ka moloso.”

**Odoo howo woola
Kelisowo goo yiligebigi**

(*Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20*)

⁸ “Esiga ayo nimapoo taka. Odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei too goo ee woola yiligebuguga, nei Odoo Holo ayo Godeeyo momaiye eyo mudugiyo abaga tobudulone yo mo odoo dalaiso. ⁹ Esino odoo agayo odoo howo woola tobudulone amapoo tei tele poogoo goo ee woola yiligebuguga, nei ayo Godeeyo momaiye dia mudugiyo abaga tobudulone yo mo odoonee dalaiso. ¹⁰ Osoloso odoo agayo Odoo Holo amaga to tokenee takooga, Godeeye o tokenee hapoloso boobado bigileiso. Esino odoo agayo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o tokenee ee Godeeye hapalaime.

¹¹ Esiga edebeeyo niba howo gisili moso mapoo osoloso wiligi odoo taba eyo moso mapoo nibada goo meedilame ido pologa, niyo nei takalai ee haga na goolee. ¹² Bei, niyo omapoo peleso tobudulone, to takalai ee Dio Tei oso nimapoo eligileiso.”

Yesuye bi bei odoowo goo oposusu

¹³ Odoo mooloogoodoo ma kuloduga odoo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo mo ei mapoo takee, yayo ibada ama ta eyo bi gilibo toloso badolone bi susuga yayo egee bamolo puloso abo hodio amapoo tenelame,” diso.

¹⁴ Esemé Yesúye yimápoo nei egeesee takaso, “Emegei, amápoo kitulugu mauwe, nee bakadio nimápoo nibada nama ta eyo bi domo puloso pilei,” diso. ¹⁵ Yesúye see odoo omapoo debei mapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Niba bi bei doloso badalai goo omapoo haga na goomege. Bei, bi bei doloso badalai goo oso tei gie badeli koo teneli,” diso.

¹⁶ Osoloso Yesu to hagee takoloso see dio masi hagee oposususo, “Bi bei odoo o mi mapoo yayo nei howo segei oso nali bi diya palagaso. ¹⁷ Osoloso eyo nediliyo egeesee takaso, ‘Nei nali bi hagee malai amápoo moso hee mauwe. Esiga ayo ogoo goo talaiyo?’ diso.

¹⁸ Esemé yayo egeesee takaso, ‘A mo nei nali bi mageli moso guobuguloso see moso toowa abo tegelaiso. Osoloso ayo nei nali bi sabolo bi abo sabolo moso ee ma kulodu malaiso. ¹⁹ Egeeseega amápoo bi tekepo bei oso dugo susuga ee ma kulodu osee ma malaiso. Esiga a tou hee talai mauwe. Esino a goomoga sabolo wulo badolone, wo sabolo osoloso howo sabolo namalaiso,’ diso.

²⁰ Esemé Godeeye yimápoo egeesee takaso, ‘No boobada odoodoo! Esiga epei gesi nee gie badeli ayo namaga peedee dalaiso. Osoloso nayo nee su pidilame bi malosó meli see odoo agayo ka talaiyo?’ diso.”

²¹ Osoloso Yesúye see egeesee takaso, “Odoo agayo mipoo hamápoo bi bei mooloogoo malosó badolone, nei Godeeyo howo woola goo toowa telega poogooga, goo hageesi oso yimápoo peledabalaiso,” diso.

Tei tolosó dobolone haga na goolee

(Matiyu 6:25-34)

²² Yesúye see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo nimápoo taka. Niyo dobolone nei nalai sabolo osoloso dugo kalai sabolo omapoo haga na

goolee. ²³ Bei, nei nali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada gie badeli goo oso goo toowa ka moloso. Osoloso kali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada su oso goo toowa ka moloso. ²⁴ Esiga niba só ogoloso goolee. Diba nei nali bi dieso sogoloso koo gooloogali. Osoloso diba nei nali bi magalai moso mauwe. Esino Godeeye dimápoo nei nali bi ka tenemoloso. Esino Godeeyo howo woola só oso goo toowa koo moloso. Esino niyo goo toowa ka moloso. ²⁵ Esiga edebeeyo kali bi sabolo osoloso nei nali bi sabolo omapoo diya gooleega, o gie badeli see hoogoo sagilisomo? Haye. ²⁶ Goo pepooko hageesi moodoolai nimápoo kitulugu medaga, niba see goo abo mapoo haga na goolee.

²⁷ Osoloso niba see dobudu meli palapalawa tekepo ogoloso goolee. Bei, diayo dieso nediliyo pidilei tou koo teli. Osoloso dugo dieso kalai koo duseli. Esiga ayo nimápoo ka taka, daga Solomonoye wiligi odoo toboloso badebei mapoo yayo kali bi medee tekepo kalaga meleeso. Esino dobudu meli palapalawa oso tekepo oso Solomonoye dugo kali tekepo ee dagadi. ²⁸ Esiga dobudu meli palapalawa tekepo oso epei gasibilesó moloso, see beeamé hee mapoo woseliso. Esino Godeeye palapalawa omapoo dugo masi tekepo ka kadili daga, a tei toso, Godeeye nimápoo dugo tekepo tenelaiso. Niba tei too kibile odoo oso debei masi na debee. ²⁹ Esiga niba nei sabolo howo sabolo namalai mapoo haga na goolee. ³⁰ Bei, mi odoo oso bi egee talame diya gweliso. Esino nama Godeeye bi niyo talame goomegeli ee yayo malalo olo gooleedooso. ³¹ Esino niba daga malalo diya esie, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee talame. Niyo egeesee seega nei yayo bi niyo goomoga ee nimápoo tenelaiso.

³² Esiga niba haga na ebi. Bei, sipi be bali odoo oso o be medee bali egeesi

masi, Godeeye niba medee egeesee bamoloso. Osoloso niba ebia sabolo na debbee. Bei, Godeeye niba yibolo wiligi doloso badalame yayo goomoga sabolo niba olo hesiaso. ³³Nibada bi odoo mapoo teneloso nei molee toloso bi mauwe odoo mapoo pi. Niyo egeesee seega, nei Kei mi ma dokodoo bi bei nibada hu sabolo malaiso. Bi bei ogoso Kei mi ma dokodoo mologa mauwe pagalaime. Bei, mi omapoo heli teli odoo oso sibilesa bi ee heli koo teli. Osoloso siso bi koo nali. ³⁴Nimapoo bi bei toowa ma mologa, nibada goo goolee oso omapoo meliso.

**Odoo Holo oso sibilei goo
mapoo mopoodoo doloso debbee**

(Matiyu 24:45-51)

³⁵Esiga niba bi mopoodoo doloso goo mapoo dulone dobolone keme peyigaloso debbee. ³⁶Bei, tou teli odoo oso dia wiligi odoo ee sobo hu wo nalame di siboga, agalame bameli egeesi masi debbee. Bei, yayo see wedi sibilesa osulu mapoo kalamadiga osulu saga yadalaiso. ³⁷Tou teli odoo oso sibilei mapoo dulone dobolone osee bamologa, yayo simi ogoloso dimapoo goomogalaiso. Esiga ayo nimapoo taka, wiligi odoo yayo o tou teli odoo ogoloso goomogolone, diba bulume doloso dimapoo nei nali tenelaiso. ³⁸Esiga wiligi odoo oso sibilei, yo gesi domo sibumobelee o, kudi daga takooga sibumobelee, beame diba gooleedelee. Esino o tou teli odoo oso yayo egee sibo mapoo dulone dobolone osee bamologa, yayo sibilesa diba ogoloso dimapoo goomogalaiso. ³⁹Esino niba goo hagee medee goolee. Edebeeyo heli teli odoo oso o mosopoo sibilei beame ee duloso badebei diepi, yo olo mopoodoo doloso bolone badolone, heli teli odoo oso simi ogoloso yayo habigili. ⁴⁰Esiga niba olo mopoodoo doloso dulone bolone

ka debbee. Bei, Odoo Holo ayo sibilei beame niba gooleedelee.”

⁴¹Eseme Pitaye egeesee takaso, “Lodee, no dio masi hagee takoo wulo hedebe iyo dulame ka takala o, odoo susuga oso dulame ka takala?” diso.

⁴²Eseme Lodeeye nei egeesee takaso, “Goo mapoo mesimo silone tou tekepo teli bali odoo ogumo? Wiligi odoo oso odoo egeesi masi mapoo kitulugu tenelaiso, yayo o tou teli odoo susuga gibolone yayo dimapoo wo tenemalame.

⁴³Osoloso wiligi odoo oso peegoo dileso badoboso see wedi sibilesa ogoga o tou teli odoo oso o tou ee medee tekepo tolone badebei ogoloso yimapoo goomogalaiso. ⁴⁴Esiga ayo nimapoo taka, wiligi odoo oso o tou teli odoo oso tou medee tekepo tolone badebei ogoga, yayo see yimapoo o bi susuga ee bamelee dalaiso. ⁴⁵Esino tou tokenee teli odoo oso o wiligi odoo saga sibilega poogooga eyo nediliyo egeesee takalai malaiso, ‘Mo wiligi odoo saga koo sibo,’ doloso, emegei sobo sabolo giso sabolo tou teli odoo abo woomele poogoloso, wo sabolo yugune sabolo ee nolone halabolone badalaiso. ⁴⁶Yo egeesee badolone mopoodoo delega badebei mapoo, o wiligi odoo oso sibilesa peledabalaiso. Egeeseega o wiligi odoo oso sibilesa yo Godee mapoo odoo koo mesili sabolo badalame, yo diya woomeleso peegoo togobigileiso.

⁴⁷Esiga tou teli odoo oso o wiligi odoo oso goomoga goo ee gooleedoloso tou ee telega poogoloso mopoodoo delega badoga, yo diya woolaiso. ⁴⁸Esino tou teli odoo oso o wiligi odoo oso goomoga goo ee gooleedelega badolone goo ee telega badoga yo haga woolaime. Esiga Godeeye edebeeyo yo tou toowa talame goo goolee tekepo teneeso. Esiga yo goomogoso, goo goolee tekepo sabolo tou ee toowa tolone badalame. Osoloso Godeeye edebeeyo tou pepooko

talame goo goolee tekepo teneeso. Esiga yo goomogoso, goo goolee tekepo sabolo tou pepooko ee tolone badalame.

Mesie goo mauwe, esino domo pilei moloso

(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ Ayo odoo susuga domo puloso dou gicalagalame mi toowa mapoo ka simi. Esino dou oso paiya ee agalai a goomogo. ⁵⁰ Esino ayo dala talai beame olo siboso. Esiga amapoo goohele toowa oso moloso. Esino ayo dala ma kuloduga gaduga, goohele amapoo egee molo amapoo mauwe pagalaiso. ⁵¹ Esiga niyo goo goolee oso a mipoo hamapoo mesie goo tosimidoo dee gweliyo? Haye, domo pilei goo ee tosimi. ⁵² Esiga epedee domo hamaga dulone soosoo ma kulodu domo pimalaiso. ⁵³ Egeeseelone ama dio owolo giso holo dio domo pileiso. Osoloso owee dio owolo sobo holo dio domo pileiso. Osoloso gisowo owee dio osobo dio domo pileiso.”

Gooso peledabalai beame ee medee ogoloso gooledalai

(Matiyu 16:2-3)

⁵⁴ Yesuye see odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba kei ma dokodoo ogoga hemiye mologa, niyo egeesee takeliso, ‘Epedee howo sibolodoo,’ deliso. Egeeseega howo tei sibiliso. ⁵⁵ Osoloso niba kei ma dokodoo ogoga kolobo me poogoloso kei dasege mologa, niyo egeesee takeliso, “Epei mi kibolodoo,’ deliso. Egeeseega mi kibiliso. ⁵⁶ Niba goo bakadio gweli odoo! Howo sibilei goo sabolo osoloso mi kibilei goo sabolo niba olo gooledgeoso. Esino bei kasee maga niba epedee hamapoo goo egee peledoboo ogoloso gooledgea ka dabala?”

Namapoo goweli odoo sabolo mesie

(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ “Niba kasee maga nisono goo tekepo talai goo ee gooledgea ka dabala? ⁵⁸ Esiga namapoo goweli odoo oso no goo meedilei mapoo ido duga, no saga eli domopoo yibolo dulone yayo namapoo gowe egee molo pagalame yibolo emegei dee. Esino nayo goo egeesee moodoolega poogooga, yayo no goo meedili odoo mapoo ido peleso nee goo meedileiso. Egeeseega see goo meedili odoo oso no neliga moso gibadelo odoo mapoo tenelaiso. Egeeseega see yayo no neliga moso ma kulodu toosoolaiso. ⁵⁹ Esiga ayo namapoo taka, no neliga moso ee ma kulodu badolone, nayo peegoo dilei eli agalaime. Esino yayo molee hesia sabolo tobuloso nayo teneega, no peegoo dileiso.”

Niba nibada goo tokenee maga miligi pilega poogooga, niba wedileiso

13 Beame omapoo odoo abo oso sibilesa Yesu mapoo Gelili odoo aboso Godee mapoo gala hu wooloso tenelone doboome, Pailteeye diba pilugu goo ee oposususo. ² Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo goo hagee ogoloso kasee gooledgeoso? Gelili odoo abo pilugu odoo hagee biaso Gelili odoo susuga ma kulodu hedebe diayo goo tokenee toowa tomo silesibume ka seeyo? ³ Haye, egeeseenee. Esino niyo nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga debelega poogooga, goo hedebe egeesee nose nimapoo peledabalaiso. ⁴ Osoloso niba goo hee hagee goolee. Silowam mi mapoo moso egi doko tegei oso goboolone odoo 18 piluguso. Odoo 18 pilugu hagee biaso Yolusalem odoo ma kulodu hedebe diayo goo tokenee toowa

tomo silesibume ka seeyo? ⁵Haye, egeeseenee. Esino niyo nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga debelega poogooga, goo hedebe egeesee nose nimapoo peledabalaiso.”

⁶Osoloso Yesuye dimapoo dio masi hee hagee takaso, “Odoo heeso geleipi ko segei ma kulodu pigi homo tabameleeso. Esino beame heeso segili odoo oso pigi ko goolame agalame simiso. Esino sibilesa egeino, pigi ko pelega molome egeiso. ⁷Eseme yayo o homolee bali tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘Dugo bakadio hedebe di ma kulodu a goomogaso, pigi homo hagooso ko poga nalame. Esino yo ko pele. Esiga heemagee. Yayo mo homolee ma kulodu molone mi tekepo ee namalai tekeponee,’ diso.

⁸Eseme o tou teli odoo oso yimapoo egeesee takaso, ‘Iba epedee dugo hedebe ma kulodu bolone, ayo medee mi nemalaiso. ⁹Egeesee ma kulodu yayo ko poga, tekepo. Esino yayo ko pelega poogooga, omapoo iba homo su egee heemalaiso,’ diso.”

Yesuye sobo gauwuloso sili tekepo moodoo

¹⁰Yu odoowo hasali beame hee mapoo Yesuye dia howo gisili moso mapoo peleso eligimeleeso. ¹¹Beeame omapoo sobo hee dugo 18 ee ma kulodu badolone bo holoso o kulodu bado-boome, yayo beame susuga ma kulodu gauwuloso siliso. ¹²Esino Yesuye yo ogoloso yo malalo hapoo sibe doloso yimapoo egeesee takaso, “Sobo no beame susuga ma kulodu gauwuloso egee silo epedee hamapoo olo mauwe poogooso,” diso. ¹³Egeesee takoloso Yesuye o deeso sobo ee sigeso. Eseme beame omapoo sobo gauwuloso sili ee see hoododoloso tekepo silame bei

mooloogooloso Godee mapoo goomoga poudooso.

¹⁴Eseme howo gisili moso wiligi odoo taba oso Yesuye diayo hasali beame mapoo sobo tekepo moodoo ogoloso diya komonolone odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Sadee hedebe ma kulodu beame 7 moloso. Esiga odoo susuga oso beame 6 ma kulodu tou talai tekepo. Esiga niyo beame 6 hama kulodu odoo paiye susuga gilimado sibilesa tekepo moodolai tekepo. Esino niyo iyo hasali beame mapoo sibilesa goo egeesi moodolai tekeponee,” diso.

¹⁵Eseme Lodeeye nei yimapoo egeesee takaso, “Niba goo bakadio gweli odoo. Bei, niba susuga oso hasali beame mapoo bulumakau ebigi pidiga buguloso howo nalame hado diliso.

¹⁶Esiga niyo iyo hasali beame mapoo nibada be hu pidiliso. Esino iyo hasali beame mapoo Eibalahameeyo eiye hagee tiso tia masi tiamolome pidibugu egee tekeponeyo? Bei, Saitenso kitulugu oso sobo hagee dugo 18 ee ma kulodu tiso tialoso melee masi meleeso.”

¹⁷Yesuye to hagee taka goo oso yimapoo kamanali odoo mapoo simili goo teneeso. Esino odoo abo oso Yesuye goo medee tekepo moodoogamo sili ogoloso diya goomogaso.

Godeeye wiligi doloso badeli goo ee Yesuye dio masi eligi

(Matiyu 13:31-33, Maka 4:30-32)

¹⁸Osoloso Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kaseeyo? Ayo ogoo goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ¹⁹Esiga Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo edebeeyo homokoko diya pepooko toloso o homolee mapoo segei egeesi masi moloso. Esiga homokoko pepooko oso peleso homo toowa poloso, dee bo

moodooga, sóso sibilesó omapoo ou tagagaliso.

²⁰ Ayo ogoó goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ²¹ Ee egeesi masi. Soboso palawa wo silame, daga homolone palawa wo toowa ma kulodu yist pepooko kuko siliso. Egeeseega yist pepooko oso palawa wo ee diya kodiliso.”

Osulu pepooko

(Matiyu 7:13-14,21-23)

²² Yesuye Yolusalemi mapoo dulone, mosobia pepooko abo eli domopooga dagamo dulone, Godeeyo to eligimo diso. ²³ Egeeseemo dumolome odoo heeso Yesu mapoo egeesee woosaso, “Lodee, odoo wulo hedebe bakadio oso gie badeli ka talaiyo?” diso.

Eseme yayo nei yimapoo egeesee takaso, ²⁴ “Niba osulu pepooko maga gadilame diya kitulugi. Bei, ayo nimapoo taka, odoo susuga oso osulu pepooko omaga gadilame diya kituluguleiso, esino diba omapoo gadilei tebileime. ²⁵ Bei, moso eyo amaye toboloso osulu kisileiso. Egeeseega niyo peegooga silesibulone osulu yamagalame osulu mapoo kalamadileiso. Egeeseelone egeesee takalaiso, ‘Wiligi odoo, iba gasibileiya osulu yamagee,’ dalaiso.

Esino yayo egeesee takalaiso, ‘A niba gooleede. Niba mi kamaga sibadeeyo?’

²⁶ Egeeseega niyo nei egeesee takalaiso, ‘Iba nobolo hodobo silesibulone wo sabolo howo sabolo namo siliso. Osoloso ibada mi mapoo nayo imapoo to tekepo eligimo siliso,’ dalaiso.

²⁷ Esino yayo nimapoo see egeesee takalaiso, ‘A niba gooleede. Niba mi kamaga sibadeeyo? Niba ayo hagee bado mapoo na sibadee. Amaga peegoo diadee, niba goo tokenee tomo silesibili odoo,’ dalaiso.

²⁸ Esiga niba Godeeye wiligi doloso badeli mi maga peegoo poogooga, peegooga dobolone, Eibalaham dio Yekob dio osoloso Aisek dio osoloso Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoo susuga oso Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo do ogoloso gooholone mei kumudoo sabolo dobolone pupusiga malaiso. ²⁹ Osoloso mipoo toowa hamapoo debeli mi susuga maga odoo susuga oso Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo wo nalame sibilesó dabalaiso. ³⁰ Esiga odoo susuga eyo howo woola odoo hu toowa tolosó epedee hagee do, ee see hamamee Godeeyo howo woola odoo wuluge masi dabalaiso. Esino odoo susuga eyo howo woola odoo wuluge epedee hagee do, ee see hamamee Godeeyo howo woola diba hu toowa tolosó dabalaiso.”

Yesuye Yolusalemi goolee goo

(Matiyu 23:37-39)

³¹ Beeame omapoo Pelisi odoo aboso sibilesó Yesu mapoo egeesee takaso, “No mi hagee poogoloso see mi hee mapoo di. Bei, Helodeeye no wooloomalame ina,” diso.

³² Eseme nei Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba dileso dobu so masi Helodee mapoo takee, ‘A epei osoloso godigi mapoo bo holo paladee odoo sabolo osoloso odoo paigiga sabolo ee tekepo moodoolone badalaiso. Osoloso see beeame bakadio hedebe di mapoo a mo tou hosudalaiso,’ dee takee. ³³ Tei taka, epei sabolo osoloso godigi sabolo osoloso beeame hee sabolo mapoo mo tou ee osee tomo dileiso. Bei, edebeeyo Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoo ee Yolusalemi mi peegoo wooloomalai tekeponee.

³⁴ Yolusalemi, Yolusalemi, nayo kasee maga Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoo piliguloso see Godeeye diye di odoo ee piligilame yoso

ka enigeliyo? A beeame kasolo mapoo kolokoloso o pe medee gilimadoloso wili egeesee selame ayo nee holo gilimado sibilame goomegeliso. Esino no koo goomegeli. ³⁵ Esiga Yolusalem odoo, niba dui. Nibada tei moso ee mosoowe malaiso. Esiga ayo nimapoo taka. Niyo a see agalaime. Esino beeame oso siboga, niyo egeesee takalaiso, 'Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo Godeeye yimapoo goomogoso,' dalaiso. Beeame omapoo niyo a see agalaiso."

Yesuye Pelisi odoowo mosopoo di

14 Yu odoo diayo hasali beeame heeso Yesu Pelisi odoowo wiligi odoo taba eyo mosopoo peleso nei nalame badebeiso. Esemé odoo susuga oso Yesu mapoo medee hodu dilesó yimapoo balagameleeso. ² Bei, moso ee ma kulodu odoo hee paiye toowa oso toloso o su susuga tidodoloso molome egeiso. ³ Egeesee ogoloso Yesuye Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo dimapoo egeesee takaso, "Iyo hasali beeame mapoo odoo tekepo moodoolai ee ibada teiyo?" diso. ⁴ Esino diba to hee takele. Esemé Yesuye odoo ee o deeso sigime tekepo paso. Osoloso yo diye diso.

⁵ Osoloso yayo see Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo mapoo egeesee takaso, "Nima kulodu nibada holo hee, o, bulumakau egesi oso iyo hasali beeame mapoo midoo ma kulodu todobuoga, yo peegoo tamagelega pagalaisomo? Haye. Niyo yo midoo ma kuloduga peegoo tamagalaiso," diso. ⁶ Esemé diayo Yesu mapoo nei takalai me poogooso.

Eyo nediliyo toowa dalai sabolo osoloso pepooko dalai goo sabolo

⁷ Yesu moso ee ma kulodu badolone egeino, odoo susuga oso wo ne mapoo sibulone odoo hu toowa too oso bili

mapoo bulumalame diya goolee sabolo sibume egeiso. Esemé Yesuye dio masi hagee dimapoo egeesee takaso, ⁸ "Odoo heeso namapoo takolone sobo hu wo ne mapoo sibeye daga, no sibilesó wo nalame saga dilesó odoo hu toowa too oso bili mapoo na bie. Bei, odoo hu toowa too hee nama hamamee sibilei malaiso. ⁹ Egeeseega mosowo amaye namapoo egeesee takalaiso, 'Nayo egee bado mapoo odoo toowa oso bie dee. Esiga no toboloso hamamee koo bilame di,' dalaiso. Egeeseega no hamameedee mapoo bilame diya simiye sabolo dilesó bileiso. ¹⁰ Esino sobo hu wo nalame no sibeye daga, no sibilesó hamameedee bie. Egeeseega mosowo amaye no hamameedee mapoo badebei ogoloso no see malalo koodoo pelesó bie dalaiso. Osoloso wo ne mapoo buluma odoo oso goo hagee ogoloso no odoo toowa dalaiso. ¹¹ Esiga odoo agayo eyo nediliyo yo toowa daga, nei yo Godeeye pepooko dalaiso. Esino odoo agayo eyo nediliyo yo pepooko daga, nei yo Godeeye toowa dalaiso."

¹² Osoloso Yesuye see yo sibeye dee taka Pelisi odoo mapoo egeesee takaso, "No wo toowa nalame nee odoo sabolo osoloso nemei dio sabolo osoloso nee soosoo sabolo osoloso nee bi bei odoo sabolo na gilime. Bei, nayo diba gilimaga, nei diayo dibolo hodobo wo nalame no idileiso. Egeeseega no nei hee talaime. ¹³ Esino no wo toowa nalame mopoodoo doloso wulo bi mauwe odoo sabolo, osoloso kido todobia odoo sabolo, osoloso su kakawa poogoo odoo sabolo, osoloso howo si odoo sabolo ee gilime. ¹⁴ Bei, nayo goo hageesi moodooga, Godeeye namapoo nei tenelaiso. Bei, diayo nei namapoo egeesi pidilei tebile. Esiga Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo oso wedia maga hogadilei beeame omapoo Godeeye namapoo nei tenelaiso."

**Wo ne toowa eyo goo
maga dio masi taka**

(Matiyu 22:1-10)

¹⁵ Yesubolo hodobo wo nolone debei odoo heeso to hagee dulosu Yesu mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo peleso hodobo wo nalai odoo diba diya goomogalaiso,” diso.

¹⁶ Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Odoo heeso wo toowa nalame mopoodoo doloso odoo susuga gilimaso.

¹⁷ Osoloso wo olo nalame o tou teli odoo hee mapoo dilesu yayo gilimadoo odoo ee iyado sibe diso.

¹⁸ Eseme o tou teli odoo oso diba gilimalame simi ogoloso diayo wo ne mapoo sibilei gowoolone goo abo maga gamenee goo takaso. Egeeseelone odoo heeso yimapoo egeesee takaso, ‘A mi neiso epedee too. Esiga a dilesu mi egee agalaiso. Esiga nayo dilesu nee wiligi odoo mapoo takee, a wo ne mapoo sibileimego dee takee,’ diso.

¹⁹ Eseme see odoo heeso egeesee takaso, ‘A bulumakau 10 neiso epedee too. Esiga bulumakau egee sabolo tou talai tebia beleso dibolo tou talame dileiso. Esiga nayo dilesu nee wiligi odoo mapoo takee, a wo ne mapoo sibileimego dee takee,’ diso.

²⁰ Osoloso see odoo heeso egeesee takaso, ‘A sobo epedee hu. Esiga a wo ne mapoo sibileime,’ diso.

²¹ Odoo susuga oso egeesee takageme, to todili odoo oso see wedi dilesu o wiligi odoo mapoo odoo susuga oso taka goo susuga ee yimapoo takaso. Eseme wo ne eyo wiligi odoo taba oso diya komonolone see o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘No saga dilesu mosobia domopoo bi mauwe odoo sabolo, osoloso kido todobia odoo sabolo, osoloso su kakawa poogoo odoo sabolo, osoloso howo si odoo sabolo iyado sibe,’ diso.

²² Eseme o tou teli odoo oso saga dilesu odoo iyado sibilesu o wiligi odoo mapoo egeesee takaso, ‘Wiligi odoo, ayo odoo abo olo iyado simiso. Esino debi pooba abo odoo mauwe moloso,’ diso.

²³ Eseme wiligi odoo oso see o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘No see dilesu odoo eli domopoo egee silesibo sabolo osoloso wadou moso mapoo debeli odoo ee hapoo sibilame to kitulugu sabolo takee, mo moso kulodu debi pooba ee edebeeyo tolu tebilame. ²⁴ Esiga ayo namapoo taka, wo ne hagee ma kulodu odoo daga ayo gilimome sibilei gowe odoo oso wo ayo mopoodoo doo nalaima,’ diso.”

Yesu dadalai goo ee kaseeyo?

(Matiyu 10:37-38)

²⁵ Odoo susuga oso Yesu dedeme, Yesuye dimapoo bidi toboloso tobudulone egeesee takaso, ²⁶ “Odoo agayo ama sabolo, osoloso owee sabolo, osoloso osobo sabolo, osoloso owolo sabolo, osoloso o soosoo sabolo, osoloso o gie badeli sabolo mapoo diya goolone, nei a goolee pepooko daga, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile. ²⁷ Osoloso odoo agayo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodelaga poogoloso ayo di hamamee dedelega poogooga, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile.

²⁸ Edebeeyo kulo moso tagalame gooleega, yo daga badolone yayo kulo moso tagalai molee tebia beleso agalame hesigileiso. ²⁹⁻³⁰ Bei, yo daga molee hesigilega tou bei mooloogooga, molee hosudoga, tou hoo malaima. Egeeseega odoo susuga oso moso ee togodelega poogoo ogoloso manolone yiligilone egeesee takalaiso, ‘Odoo hagee moso tagalame bei mooloogooso. Esino hosudalai tebile,’ dalaiso.

³¹ Dio masi hee hagooso. Mi bakadio oso ha talaiso. Egeesee ma kulodu

mosodei heeso odoo 10,000 gilimado sibileiso. Osoloso mosodei heeso odoo 20,000 gilimado sibileiso. Esino odoo 10,000 gilimadoo ha teli wiligi odoo taba oso daga medee badolone, odoo 20,000 mapoo ha talai tebia beleso goo ee goolone badalaiso. ³² Osoloso yayo o odoo sabolo odoo 20,000 mapoo ha talai ee koo tobuoga, yayo o odoo hee odoo 20,000 gilimado simi dia wiligi odoo taba mapoo to todi dalaiso, yibolo see mesilame. ³³ Esiga odoo agayo ama hamamee dadalame gooleega, yayo o bi susuga poogoloso a ka deedee sibe.

³⁴ Solu ee bi tekepo. Esino solu hadali medaga, nayo solu ee see hadalame kasee moodoolaiyo? ³⁵ Esiga solu egee goo mauwe mologa, odoo susuga oso solu egee togobigileiso.

Odoo niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui.”

Yesuye sipi be osugoba maga dio masi taka

(*Matiyu 18:12-24*)

15 Tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo sabolo Yesuwo to dulame sibilesos debeiso. ² Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso gowoolone egeesee takagameleeso, “Odoo hagooso tokenee teli odoo ee gilimadoloso dibolo hodobo wo namo siliso,” diso.

³ Esemee Yesuye dio masi hagee dimapoo takaso, ⁴ “Sipi be hu bali odoo oso o sipi 100 bameleeso. Egeesee ma kulodu hedebe osugobooga, yayo ogoo goo moodoolaisomo? Yayo go woolalowe poogoo mapoo o sipi be abo 99 omapoo hologooloso, see hedebe osugoba ee esiamo dileiso. ⁵⁻⁶ Yayo esiameloso ogoga, yo goomogolone sipi be ee mosopoo imado sibileiso. Osoloso o odoo abo ee gilimadoloso egeesee takalaiso, ‘Mo sipi be osugoba epedee

olo egeiso. Esiga niba sibilesos abolo goomoga poude,’ dalaiso. ⁷ Esiga ayo nimapoo taka, Kei mi mapoo odoo 99 Godeeyo howo woola tekepo debeli dia goo mapoo goomoga goo oso osee moloso. Esino goo tokenee teli odoo hedebeeso o goo tokenee maga miligi pialoso see Godee mapoo bididoobooga, Kei mi mapoo goomoga toowa oso malaiso.”

Yesuye molee ko oso osugoba maga dio masi taka

⁸ “Beeame hee mapoo sobo hee o molee ko 10 ma kulodu hedebe osugobalaiso. Eseegea yo ogoo goo moodoolaisomo? Yayo keme pudoloso esiamosilone, o moso kulodu goko oso kakabalaiso. ⁹ Osoloso yayo o molee ko osugoba ee ogoga, yayo o odoo ee iyadoloso egeesee takalaiso, ‘Mo molee ko osugoba epedee olo egeiso. Esiga niba sibilesos abolo hodobo goomoga poude,’ dalaiso. ¹⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Goo tokenee teli odoo hedebeeso o goo tokenee maga miligi pialoso see Godee mapoo bididoobooga, Godeeyo momaiye susuga Kei mi ma dokodoo egee do oso goomoga toowa poudileiso.”

Yesuye holaisoso peegoo dobudo di maga dio masi taka

¹¹ Yesuye see dio masi hee hagee odoo mapoo egeesee oposusoso, “Odoo hee owolo giso holo bakadio debeiso. ¹² Esino beeame heeso omoloye ama mapoo egeesee takaso, ‘No toga nee bi ayo talai malalo epedee amapoo tenee,’ diso. Esemee amaye owolo bakadio ee ma kulodu o bi abo puloso dimapoo piso.

¹³ Esemee omoloye beeame abo poogoloso hamamee amameeyeyimapoo bi pi ee tolosos see odoo abo mapoo neiso tolosos see mi hee eli sage mapoo diso. Yo omapoo dileso tokenee goo ma kulodu badolone, o molee

toowa hosudooso. ¹⁴Yayo o molee toowa hosudooloso melee beeame omapoo mi kibiya oso mi omapoo hodia goo meleeso. Esemé yayo see gilibo holo masi badolone, hodia goo toowa egeliso. ¹⁵Esiga yayo molee tou talame mosobia odoo hee mapoo dileso peledabaso. Esemé mosodei odoo ogoso yo o go mapoo dileso o be bamelee diso. ¹⁶Esemé yo dileso be hu nei nolone beso nali nei ee ogoloso nalame gweliso. Esino odoo heeso beyo nei sabolo osoloso nei abo sabolo yayo nalame koo tosibili.

¹⁷Yayo egeesee badebei ma kulodu, beeame heeso yimapoo goo goolee tekepo oso sibume, yayo egeesee gooleeso, ‘Mo mamó tou tolosó nei teli odoo susuga ee hodia sabolo koo debeli. Esino a hamapoo hodia sabolo badolone talame ka seeso. ¹⁸Esiga a see wedi dileso mo ma mapoo egeesee takalaiso: Ma, ayo Godee mapoo osoloso namapoo goo tokenee olo tooso. ¹⁹A tokenee odoo. Esiga nayo see epedee amapoo mo holo dalai tekeponee. Esino tekepo, nayo a nee tou tolosó nei teli odoo hee dee takee,’ diso. ²⁰Osoloso yo amameeye badebei mi mapoo diso.

Esino yo eli sage abaga osee sibumolome, amaye ogoloso owolo diya sooloo dolone, yayo saga hoguo dileso owolo mapoo booolomaloso adaso.

²¹Esemé owoloye yimapoo egeesee takaso, ‘Ma, a Godee mapoo osoloso namapoo goo tokenee olo tooso. A tokenee odoo. Esiga nayo amapoo mo holo dalai tekeponee,’ diso.

²²Esino amaye o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘Dugo tekepo sabolo osoloso homo bi sabolo osoloso dee sesa mapoo kali ki bi sabolo saga tosibilesó yimapoo kadige. ²³Osoloso mo gala hu ma kulodu bulumakau be hu kauwa wooloso si. Osoloso hodobo wo nolone goomogalaiso. ²⁴Bei, mo holo hagee olo

tano, see epedee gie badoso. Osoloso olo dobudo diso, esino epedee ogoso,’ diso. Esiga diayo hodobo wo nolone goomoga poudooso.

²⁵Diba egeeseelone doboome, emei o homolee ma kulodu tou temeleso sibulone, amayo moso kulodu odoo susuga goomogolone hopolone kosaiya pegigamolome duso. ²⁶Esemé yayo o tou teli odoo hee idoloso yimapoo woosaso, ‘Mo mamó moso ma kulodu ogoo goo tolo?’ diso. ²⁷Esemé o tou teli odoo oso yimapoo egeesee takaso, ‘Nomolo epei simiso. Esiga namaye owolo yo medee tekepo wedi simi ogoloso, goomogolone bulumakau be hu kauwa wooloso siloso wo toowa ka nalagamoloso,’ diso.

²⁸Esemé emei goo hagee duloso komonolone wo ne mapoo dile. Esemé amaye sibilesó o daga holo yo wo ne mapoo gadilame giso. ²⁹Esino yayo ama mapoo egeesee takaso, ‘Ayo dugo susuga ma kulodu nee tou teli odoo masi silone nee to mapoo mesimo silone tou toowa temeleso. Esino nayo gout be hu pepooko wooloso amapoo takolone, nee odoo sabolo neye, dee takele. ³⁰Esino nowolo hagooso nee bi sabolo nee molee sabolo tolosó domo sili sobo sabolo badolone hosudoloso sibume, nei nayo yimapoo goomogolone be kauwa wooloso wo toowa nolone ka dabala?’ diso.

³¹Esino amaye owolo mapoo egeesee takaso, ‘Mo holo, nayo beeame susuga abolo badebeiso. Esiga mo bi susuga ee nee. ³²Esino epei iba goomogalai tekepo. Bei, nomolo hagee olo tano, epedee yo see gie ka badoso. Osoloso yo osugobano, see epei yo ogoso,’ diso.”

Molee gibadeli odoo maga díó masi taka

16 Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Beeame heeso bi bei odooso o molee gibadeli

idoloso badebeiso. Egeesee ma kulodu bi bei odoo o molee gibadeli odoo oso o molee mada namelee goo ee yo duso. ²Osoloso yayo o molee gibadeli odoo ee idoloso yimapoo egeesee takaso, 'Nayo mo molee tokenee bameleena. Esiga no tekepo, nayo tou temelee goo susuga ee booka mapoo hoguguloso amapoo eligi. Bei, nayo see mo molee gibadalai tekeponee. Esiga no tou epedee pagalaiso,' diso.

³Eseme molee gibadeli odoo oso egeesee gooleeso, 'Mo wiligi odoo oso mo tou ee olo peegoo magooso. Esiga a see ogoo tou toomoba? A nei howo sege-lame mi gabalai a kitulugu mauwe. Osoloso ayo odoo mapoo wulo hoowamo silei diya simileeyo. ⁴Esino ayo mo tou poogooga, mo odooso a dia mosopoo ido palame, ayo goo talai epedee olo gooleedoso.'

⁵Egeesee gooloso yayo o wiligi odoo mapoo bi wulayo temelee odoo ee gili-madooso. Osoloso daga odoo hee mapoo egeesee takaso, 'Nayo mo wiligi odoo mapoo bi wulayo too eyo nei tenelega ka pagala? Nei kasolowo?' diso.

⁶Eseme odoo ogoso nei egeesee takaso, 'Ayo mo dalamoo 100 mapoo olipi i keedoo ee nei tenele,' diso.

Eseme molee gibadeli odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odoo o booka hagooso. Esiga no saga buloso booka hamapoo nayo dalamoo 100 mapoo olipi i keedeme hogugu ee tabuguloso, see dalamoo 50 mapoo olipi i keedoo ono too doloso hogigi,' diso.

⁷Osoloso molee gibadeli oso see odoo hee mapoo egeesee takaso, 'Nayo mo wiligi odoo mapoo bi wulayo too eyo nei tenelega ka molosomo? Nei kasolowo?' diso.

Eseme odoo ogoso nei egeesee takaso, 'Ayo mo wogai 100 mapoo palawa wo soo too eyo nei tenele,' diso.

Eseme molee gibadeli odoo oso yimapoo nei egeesee takaso, 'Wiligi odoo o booka hagooso. Esiga no saga buloso booka hamapoo nayo wogai 100 mapoo palawa wo soo too hogugu ee tabuguloso, see wogai 80 mapoo palawa wo soo ono too doloso hogigi,' diso.

⁸Esino o wiligi odoo oso goo hagee duloso o molee tokenee gibadeli odoo mapoo egeesee takaso, 'Nayo odoo abo pidi goo oso see hamamee no pidileiso,' diso."

Eseme Yesuye see egeesee takaso, "O, mi odoo oso eyo nediliyo goolone emegei dimaga pidili goo susuga ee medee gooleedoso. Esino Godeeyo odoo oso goo egeesee moodoolai kibiya gooleede. ⁹Esiga ayo nimapoo taka, niyo mipoo toowa hamapoo dobolone, nibada molee sabolo osoloso nibada bi sabolo oso emegei pidi osoloso emegei dolone ka debbee. Niyo egeeseega nei bi egee mauwe poogooga, Godeeye niba Kei mi ma dokodoo kookaiyo moloso osee malai moso omapoo ido palaiso.

¹⁰Esiga edebeeyo goo pepooko medee kibiya bamologa, yo see goo toowa balai tebileiso. Osoloso odoo agayo goo pepooko balai tebilega poogooga, yo goo toowa balai tebileime. ¹¹Esiga niyo mi toowa eyo bi medee belega poogooga, see niyo Kei mi eyo goo ee medee kasee balaisomo? ¹²Osoloso see niyo nee odoowo bi medee belega poogooga, odoo agayo nee bidee ee no balame namapoo ka tenelaiyo?

¹³Esiga edebeeyo wiligi odoo bakadio eyo to mapoo mesiloso silone tou talai tebile. Bei, yo o wiligi odoo hee goomogolone hee gowoolaiso. Egeeseelone yayo wiligi odoo heeyo to mapoo mesiloso silone, see heeyo to mapoo mesileime. Esiga edebeeyo Godee mapoo mesimo silone molee

toowa toloso badalai goo mapoo mesilei tebile.”

¹⁴ Esem Pelisi odoo oso Yesuye to taka hagee duloso manolone yiligaso. Bei, Pelisi odoo hagee bia molee diya goomegeli. ¹⁵ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba wulo edebeeyo tekepo odoo dalame, odoo howo woola gamenee goo tekepo moodeliso. Esino ee ma kulodu Godeeye niyo goo goolee olo gooleedooso. Esiga edebeeyo nibada goo ogoloso tekepo deli ee nei Godeeye nibada goo ee diya tokenee deliso.

¹⁶ Godeeye tei magoo Moses mapoo tenee ee hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso to hogugu oso odoo abaga gili-mado simino, Yoneeye badebei beeame omapoo peledabaso. Osoloso Yoneeyo beeame poogoloso hamamee mapoo to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo takaso. Esiga edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilame diya ka kituluguso. ¹⁷ Esiga mipoo sabolo Kei mi sabolo oso me pagalai ee tebia. Esino Godeeye tei magoo hogugu ee ma kulodu hu pepuso hee peegoo pagalai tebile.

¹⁸ Esiga edebeeyo osobo poogoloso, see sobo hee huga, yo sobo egee heli toso. Osoloso edebeeyo sobo omoye poogoo huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso.”

Bi bei odoo dio Lasales dio

¹⁹ “Beeame heeso bi bei odoo badebeiso. Yo beeame susuga dugo kali bi tekepo kaloso badolone nei medee tekepo nolone badebeiso. ^{20–21} Beeame domo mapoo bi mauwe odoo badebeiso, o hu Lasales. Yo o su susuga e buloso badebeiso. Esino yo beeame susuga bi bei odoowo moso osulu miyopoo iboduloso badolone bi bei odoo oso nei ne kokou mou ee nalame goomegeliso. Osoloso soso sibilesa o e mapoo pieliso.

²² Osoloso beeame abo poogoloso hamamee bi mauwe odoo Lasales taso. Esem Godeeyo momaiye oso yo todilesa Eibalahameeye badebei koola mapoo ibediso. Osoloso hamamee bi bei odoo taso. Esem odoo aboso o su midoosooso. ²³ Yo toloso abaga dino odoo wedia oso debeli mi mapoo dala ma kulodu badebeiso. Yo omapoo badolone, dokodoo egeino, Eibalaham eli sage badoboome ogoloso, yima koola mapoo Lasales badoboome egeiso. ²⁴ Esem yo ilone egeesee takaso, ‘Ma Eibalaham, nayo a sooloo dele. Osoloso Lasales amapoo sibeye dee, yayo sibilesa o dee wolugu oso howomoo olugudoloso, mo i mapoo sigoga, kekebie palame. Bei, a dou hagee ma kulodu dala sabolo bado,’ diso.

²⁵ Esino Eibalahameeye nei egeesee takaso, ‘Mo holo, no goolee. Nayo gie badebei beeame omapoo bi medee tekepo ono temeleso. Esino Lasales yo bi mauwe gilibo holo masi badebeiso. Esiga epedee Lasaleseeeye hamapoo goomoga sabolo badoga, nei nayo dala ma kulodu ka badoso. ²⁶ Osoloso goo hee ee, niba ogo osoloso iba ogo doloso domo omapoo goodobia diya toowa edebeeyo hodiokoo dabagalai tebile moloso. Esiga iyo hagee do omaga niyo egee do mapoo dabagalai eli mauwe. Osoloso niyo egee do omaga edebeeyo iyo hagee do mapoo dabagalai onosee eli mauwe,’ diso.

²⁷ Esem bi bei odoo oso nei egeesee takaso, ‘Ma Eibalaham, ayo namapoo howaso, nayo Lasales mo mayo moso mapoo wedi diye dalame. ²⁸ Bei, mo mayo moso mapoo molo dio dee tiadoo omapoo doso. Esiga Lasaleseeeye see wedi dilesa dimapoo kokodo takalai tekepo, diba toga see dala mi hamapoo sibiya,’ diso.

²⁹ Esem Eibalahameeye egeesee takaso, ‘Dimapoo Moseseeye tei hogugu

sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso Godeeyo to hogugu sabolo olo moloso. Esiga dia goo goolee tekepo palame, diayo kokodo taka to ee dulei tekepo,' diso.

³⁰ Esem bi bei odoo oso nei egeesee takaso, 'Haye, egeesee selaima. Esino odoo hee ta maga see hogado sibilesa dimapoo takooga, diayo dibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo ka sibilei,' diso.

³¹ Esino Eibalahameeye see tobu yimapoo egeesee takaso, 'Diayo Moseseeye tei hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso Godeeyo to hogugu omapoo tei telega poogooga, diayo see kasee maga odoo hee ta maga hogado sibilesa to takooga, omapoo tei ka talaiyo?' diso."

Tokenee goo mapoo gido dili goo

(Matiyu 18:6-7,21-22, Maka 9:42)

17 Beeame heeso Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, "Edebeeyo goo tokenee mapoo gido dilei goo ee tei sibileiso. Esino goo egee bei mooloogoomo sili odoo mapoo, ayo yimapoo ka taka, eeye-ee! ²Esiga odoo heeso amapoo tei too odoo ee goo tokenee mapoo gido dilame gooleega, daga odoo aboso yimapoo sibilesa, diayo o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoga, odoo egee dala pepooko toloso talaiso. Esino yayo odoo amapoo tei too pepooko ee goo tokenee mapoo gido dileso, tokenee toga, edebeeyo tokenee mapoo gido dili odoo mapoo takelega poogooga, Godeeye yimapoo nei dala toowa tenelaiso. ³Esiga niba niso nediliyo medee bamelee.

Osoloso nee odoo tei too odoo oso goo tokenee toga, yimapoo takee. Osoloso yayo o goo tokenee mapoo goohele sabolo o tokenee mapoo miligi piaga,

o tokenee egee boobado bigi. ⁴Osoloso yayo beeame hedebe ma kulodu namapoo tokenee too ee 7 daga, osoloso namapoo sibilesa yayo emegei di to taka onosee 7 daga, nayo o tokenee goo ee boobado bigi."

Tei too goo

⁵Diye di odoo oso Lodee mapoo egeesee takaso, "Iyo tei too goo ee toowa mooda," diso.

⁶Esem Lodeeye nei egeesee takaso, "Niyo tei too goo oso homokoko pepooko egeesi masi nimapoo mologa, niba tebia niyo molobei hamapoo takolone, 'No nee too sabolo tado dileso abei mapoo tebee,' daga egeesee selaiso," diso.

Wiligi odoo o tou teli odoo eyo goo

⁷"Tou teli odoo oso o wiligi odoowo homolee mapoo mi doomelee maga, o, sipi be hu bamelee maga siboga, yo wulo sibilesa nei nalaima, haye. ⁸Yo daga o wiligi odoo taba eyo nei siloso, dugo hapoo ee kaloso, nei si ee yimapoo tenelaiso. Osoloso o wiligi odoo taba oso nei naloso koodobuoga, see hamamee yayo wo sabolo howo sabolo nalaiso. ⁹Esino yayo tou egeesi tomo siloga, o wiligi odoo taba oso nei yimapoo goomoga to takalaima. Bei, egee o tou. ¹⁰Esiga niba egeesee selai tekepo. Ayo nimapoo tou teye daga, niyo goo egee toloso egeesee takalai tekepo, 'Iba wulo tou teli odoo. Esiga iyo tou hagee tomo silesibo goo hee talame koo seeso,' dee takee," diso.

Yesuye odoo e bia 10 ee tekepo moodoo

¹¹Yesu Yolusalem mi mapoo dulone, Gelili mi ogo osoloso Samaliya mi ogo doloso domo abaga diso. ¹²Yo eli domo mapoo mi pepooko hee mapoo dumolome, odoo e bia 10 egeiso.

Odo e bia 10 oso Yesu ogoloso yima hegi sibadele. Esino wulo eli sage tebisamolone, ¹³ toso neligidi yimapoo egeesee takaso, “Yesu, wiligi odoo, nayo iba sooloo dolone pidi!” diso.

¹⁴ Esem e yayo diba ogoloso egeesee takaso, “Niba diles Godee ogo odoo ogo doloso domo debeli odoo mapoo nibada su eligi,” diso. Diba Yesuye egeesee taka duloso dimelee omapoo, dia kolo see tekepo paso.

¹⁵ Osoloso dima kulodu odoo hee o kolo tekepo pa ogoloso Yesu mapoo wedi sibulone, toso neligidi Godee mapoo goomoga poudoomo simiso.

¹⁶ Egeeseemo sibilesu Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badolone Yesu mapoo goomoga teneeso. Odoo hagee Samaliya odoo.

¹⁷ Esem e Yesuye egeesee takaso, “Ayo odoo 10 olo tekepo moodooso. Esino odoo abo egee bia kasomo?” ¹⁸ Bei kasee maga, Yu dele poogoo odoo hedebe ha-gooso obusomo Godee mapoo goomoga tenelame ka wedi simiyo?” diso. ¹⁹ Osoloso Yesuye odoo hamapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso. Esiga no toboloso di,” diso.

Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei

(Matiyu 24:23-28,37-41)

²⁰ Beeame heeso Pelisi odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kobolone sibileiyo?” diso.

Esem e Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee woola sibo agalaime. ²¹ Osoloso edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee hamapoo hagee moloso, o, koogee moloso, dee takalaime. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nima kulodu moloso,” diso.

²² Osoloso see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Odoo Holo mo beeame oso siboga niyo agalame goomogalai beeame ee sibileiso. Esino niba agalaime. ²³ Osoloso see edebeeyo nimapoo takolone, ‘Odoo Holo a koo badoso, o, hamapoo badoso,’ dee takooga, dia to mapoo tei toloso omapoo na agala di. ²⁴ Esino Odoo Holo ayo sibilei beeame ee, kei ebiedi buguga mi susuga egee gadeebugu egeesee selaiso. Egeeseega odoo susuga oso agalaiso. ²⁵ Esino daga Odoo Holo a dala toowa talaiso. Osoloso odoo epedee hagee do oso a diya gowoolaiso.

²⁶ Nowaye badebei beeame omapoo goo peledaba, goo hedebe egeesi masi oso Odoo Holo ayo sibilei beeame omapoo peledabalaiso. ²⁷ Nowaye badebei beeame mapoo edebeeyo nei na howo na dolone dobolone, soboso giso obuwo osoloso gisoso sobo huya dolone debeiso. Egeesee selone doboome, beeame heeso Nowa du ma kulodu gadiso. Esem e howo toowa duwa oso sibilesu odoo susuga piluguso.

²⁸ Osoloso goo hedebe egeesi masi oso Loteeye badebei beeame mapoo peledabaso. Bei, Loteeye badebei beeame mapoo edebeeyo nei na howo na dolone debeiso. Osoloso biso emegei nei pidi nei pidi dolone debeiso. Osoloso nei howo sogo, moso togo dolone debeiso. ²⁹ Egeesee selone doboome beeame heeso, Loteeye Sodom mi poogoloso dime, kei ma dokodooga dou sabolo osoloso yo dei heliye oso sibilesu odoo Sodom mi mapoo debeli susuga piluguso.

³⁰ Esiga Odoo Holo ayo sibilei beeame mapoo odoo susuga oso goo egeesi tolone daga, ee ma kulodu a ka sibilei.

³¹ Esiga beeame omapoo odoo hau mapoo badebei oso see moso kulodu o bi talame gadilei tekeponee. Osoloso odoo homolee mapoo nei howo sogo-

mologa, yo see mosopoo wedi dilei tekeponee. ³²Esiga niba Loteeyo osobowo goo ee goolee. ³³Esiga odoo agayo o gie badeli eyo nediliyo pidilame wegegeega, o gie badeli egee osugobalaiso. Esino odoo agayo mo goo maga o gie badeli peegoo magooga, yo bado-boso kookaiyo gie osee badalaiso. ³⁴Esiga ayo nimapoo taka, beame omapoo giso bakadio kida hedebe mapoo tileiso. Esino odoo hee ido polone, odoo heeno omapoo pagalaiso. ³⁵Osoloso beame omapoo sobo bakadio wo gamalaiso. Esino sobo hee ido polone, sobo heeno omapoo pagalaiso. [³⁶Osoloso beame omapoo giso bakadio homolee ma kulodu tou tomo sileiso. Esino odoo hee ido polone, heeno omapoo pagalaiso.]

³⁷Yesuye to hageesee takoloso koodobume, o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, "Lodee, goo hagee kamapoo peledabalaiyo?" diso.

Eseme Lodeeye dimapoo nei egeesee takaso, "Mi hee mapoo gala ta eyo su hune mologa, kukodee susuga hune egee nalame omapoo busiliso," diso.

Sobo bauwo goo maga dio masi taka

18 Osoloso Yesuye see tobu dio masi hamaga o hamamee dili odoo dimapoo eligiso, diayo beame susuga dokodoo takomo silone gowoolega pagalame. ²Egeeseelone yayo egeesee takaso, "Mi hee mapoo goo meedili odoo badebeiso. Esino yo Godeebolo ebilega badolone, odoo koo gweli. ³Osoloso mi hedebe omapoo sobo bau hee badebeiso. Esino sobo hagooso beame susuga goo meedili odoo hamapoo sibilesi howolone egeesee takeliso, 'Nayo a pidilone odoo amapoo ha egee tomolo eyo goo meedi,' deliso.

⁴Esino goo meedili odoo oso daga sobo hagee pidilei yo goomegele. Esino beame susuga sobo hagooso yimapoo

sili sileeme ogoloso egeesee gooleeso, 'A Godeebolo koo ebili osoloso a odoo koo gweli. ⁵Esino a sobo hageeyo to dumeleso diya gowoo. Esiga yayo see mo moso mapoo sibili ee pagalame yo pidileiso,' diso."

⁶Esiga Lodeeye egeesee takaso, "Goo medee koo meedili odoo eyo goo hagee ogoloso goo goolee medee kibiya te. Bei, goo meedili odoo hagooso daga sobo hagee pidilei gowoomeselo see hamamee yo pidiso. ⁷Esiga Godeeye hesiga odoo oso beame sabolo gesi sabolo yimapoo howa mologa ogoloso diba tei pidileiso. Osoloso yayo diayo dokodoo taka to ee duloso nei tenelai koo dagili. ⁸Esiga ayo taka, Godee o odoo oso yimapoo howa duloso goomoga sabolo diba pidiliso. Esino Odoo Holo ayo see wedi sibilei beame mapoo, mipoo hamapoo tei too goo ee molo agalaisomo?"

Pelisi odoo sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo sabolo

⁹Odoo abo dieso nediliyo diba Godeeyo howo woola tekepo dolone, hee odoo abo tokenee deli odoo mapoo Yesuye dio masi hageesee takaso, ¹⁰"Odoo bakadio, Pelisi odoo sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo sabolo, Yu odoowo tei moso mapoo dokodoo takalame palaso. ¹¹Osoloso Pelisi odoo oso toboloso obusomo tobudulone dokodoo hageesee takaso, 'Godee, a namapoo goomoga to taka. Bei, a odoo abo egeesinee. Bei, diba adaba bi teliso, osoloso goo tokenee teliso, osoloso diba adaba sobo sabolo giso sabolo heli teliso. Osoloso a see tobu namapoo goomoga to taka. Bei, a tekisi molee misigeli odoo keeseenee. ¹²Bei, a sadee hedebe ee ma kulodu beame bakadio nei nelega tei doloso badeliso. Osoloso ayo bi too beame

mapoo mo bi 10 ee ma kulodu hedebe namapoo teneliso,' diso.

¹³ Esino tekisi molee misigeli odoo oso hamameedee hoogoo bia omaga to-boloso o goo tokenee mapoo gooholone o su eyo nediliyo o budo mapoo kobuguloso oo goobodobuloso tobudulone dokodoo egeesee takaso, 'Godee, a tei medee diya tokenee odoo. Esiga nayo a sooloo dolone mo goo tokenee eyo nei na tenee,' diso.

¹⁴ Esiga ayo nimapoo taka, tekisi molee misigeli odoo hagooso o mosopoo wedi dulone, Godeeyo howo woola abaga tekepo odoo doloso diso. Esino Pelisi odoo mapoo goo hageesi mauwe meleeso. Esiga odoo agayo eyo nediliyo yo toowa daga, nei yo Godeeye pepooko dalaiso. Esino odoo agayo eyo nediliyo yo pepooko daga, nei Godeeye yo toowa dalaiso."

Yesu sabolo holaiso sabolo

(Matiyu 19:13-15, Maka 10:13-16)

¹⁵ Beeame hedebeso odoo aboso holope Yesu mapoo ido sibadeeso, o deeso sigoloso pidilame. Esino o hamamee dili odoo oso goo egee ogoloso hamaga takaso. ¹⁶ Esemee Yesuye holaiso gilimadoloso, o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, "Holaiso amapoo sibilei soowa. Niyo na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi poga, diba Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso. ¹⁷ Ayo nimapoo taka, edebeeyo o goo holaiso masi amamo to mapoo mesimo sili, egeesee selega poogoloso, Godee mapoo mesilega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei mauwe."

Bi bei odoo

(Matiyu 19:16-30, Maka 10:17-31)

¹⁸ Wiligi odoo heeso sibilesi Yesu mapoo egeesee takaso, "Eligili odoo

tekepo, ayo ogoo goo toga kookaiyo badoboso gie badeli ka talaiyo?" diso.

¹⁹ Esemee Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, "Bei kasalame nayo a tekepo odoo dee ka takala? Tekepo odoo hee koo badoso. Esino hedebe Godeeno tekepo. ²⁰ Esiga Godeeyo tei magoo no olo gooleedooso: adaba kooka sobo na peedee hui, osoloso odoo na wooloome, osoloso heli na te, osoloso odoo hee mapoo gamenee na gigidi, osoloso nama dio noowee dio oso taka to omapoo mesie."

²¹ Esemee odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, "A holope pepooko maga simi tei magoo susuga hagee tobuloso tomo simiso," diso.

²² Esemee Yesuye o to duloso nei egeesee takaso, "No goo hedebe doopoo dagadi moloso. No dilesi nee bi susuga odoo abo mapoo tenee, nei molee talame. Osoloso bi too eyo nei molee ee bi mauwe odoo mapoo pi. Nayo egeesee seega, Kei mi ma dokodoo bi tekepo nee hu sabolo mologa agalaiso. Esiga no a deedee sibe," diso.

²³ Odoo hagooso Yesuwo to duloso diya pupudaso. Bei, yimapoo bi bei meleega. ²⁴ Esemee Yesuye yimapoo bolone egeesee takaso, "Bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilei diya kalawa. ²⁵ Esiga dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadilei kalawa. Esino bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa toowa."

²⁶ Esemee o hamamee dili odoo oso eligi goo hagee duloso egeesee takaso, "Esino kalawa egee odoo agayo gie badeli ka talaisomo?" diso.

²⁷ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Edebeeyo eyo nediliyo o gie badeli pidilei tebile. Esino hedebe Godee yino tebia. Bei, yayo goo susuga ee moodoolai yimapoo kalawa mauwe," diso.

²⁸ Osoloso Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba ibada bi susuga poogoloso, no dodomo simiso,” diso.

²⁹⁻³⁰ Esemé Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo maga o moso sabolo, osoloso osobo sabolo, osoloso emei dio sabolo omolo sabolo, osoloso ama dio owee dio sabolo, osoloso owolo dio sabolo poogoloso siboga, yayo epedee hamapoo nei toowa talaiso. Osoloso hamamee yo kookaiyo badoboso gie badeli talaiso,” diso.

Yesuye see eyo talai goo ee taka

(Matiyu 20:17-19, Maka 10:32-34)

³¹ Osoloso see Yesuye o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso peegoo gili-mado dilesa dobolone dimapoo egeesee takaso, “Iba epei Yolusalem mi mapoo poloso. Esiga Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso daga Odoo Holo mo goo hogugu susuga omapoo peledabalaiso. ³² Osoloso a Yu dele poo-goo odoo mapoo tenelaiso. Osoloso di-ayo a manalaiso, osoloso amapoo toke-nee goo moodoolaiso, osoloso amapoo makawo pakalaiso. ³³ Osoloso a tiso da-balaiso, osoloso a wooloomalaiso. Esino a midoo ma kulodu tamoloso, beame bakadio hedebe di poogoloso see gie badeli tolosa hogabileiso,” diso.

³⁴ Esino Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso goo eyo bei medee kibiya gooleede. Bei, goo eyo bei dimaga mada magooga.

**Yesuye odoo howo
bakadio si moodoo**

(Matiyu 20:29-34, Maka 10:46-52)

³⁵ Yesu Yeliko mi koola mapoo sibumolome, odoo howo bakadio si oso Yesuye sibilei eli pee mapoo badolone molee howameleeso. ³⁶ Egeeseelone odoo mooloogoodoo susuga oso to

bowoomo sibume duloso odoo abo mapoo woosaso, ogoo goo oso peledaba beleso. ³⁷ Esemé odoo aboso yimapoo takolone egeesee takaso, “Yesu Nasalet odoo oso odoo abo sabolo ka diadee,” diso.

³⁸ Yo to hagee duloso neligidi iso, “Yesu, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!” demeleeso.

³⁹ Esino odoo malalo diadee oso yimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “No to mauwe badebee,” diso. Esino edebeeyo yimapoo egeesee takeme, yayo dia to mapoo dulega, to kitulugu sabolo neligidi egeesee takolone badebeiso, “Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!” demeleeso.

⁴⁰ Esemé Yesu o to duloso omapoo kookoo toboloso tobudulone, odoo abo dimapoo egeesee takaso, “Odoo egee hamapoo ido sibe,” diso. Osoloso odoo howo si olo Yesu mapoo ido sibileso badoboome, Yesuye yimapoo egeesee takaso, ⁴¹ “No ayo namapoo ogoo goo moodoolai goomogodo?” diso.

Esemé howo si odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, “Lodee, mo howo tekepo pe. A see agalai goomogo,” diso.

⁴² Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Esiga no epedee nee howo see ege. Bei, no tei tooga, no see olo tekepo paso,” diso. ⁴³ Esemé haga bolo-gelega o howo bakadio see tekepo paso. Esemé yayo Yesubolo dulone Godee mapoo goomoga poudoomo diso. Esemé goo peledaba hagee egei odoo susuga oso Godee mapoo goomoga poudoomo diadeeso.

Sekiyes tekisi molee misigeli odoo

19 Yesu Yeliko mi mapoo pele-doboloso, see mi domo abaga dimeleeso. ² Mi omapoo tekisi molee misigeli wiligi odoo taba badebeiso, o hu Sekiyes. Osoloso yo bi bei odoo. ³ Yesu

eli domo abaga dumolome, odoo susuga oso yo agalame diya mooloogoodoso. Sekiyes yo Yesu agalai goomogaso. Esino yo odoo diya deiyepoga, yayo Yesu agalai odoo mooloogoodoo oso yo gooloogoso. ⁴Eseme Sekiyes yo Yesu agalame Yesu diayo sibatemelee eli su mapoo malalo saga hoguo dileso homo ma dokodoo peleso badebeiso.

⁵Eseme Yesuye sibiles egeino, Sekiyes yo homo ma dokodoo peleso badoboome ogoloso yimapoo egeesee takaso, "Sekiyes, no saga miyomoo mei. A epei nobolo hodobo nee mosopoo dilei goomogo," diso. ⁶Eseme yo saga miyomoo meiles, goomoga sabolo Yesu o mosopoo ido diso.

⁷Osoloso odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya gowoolone egeesee takaso, "Yesu tokenee teli odoowo mosopoo diso," dee takaga meleeso.

⁸Osoloso diba dileso Sekiyeseeyo moso mapoo dobolone Sekiyeseeye toboloso egeesee takaso, "Lodee, a epei goo hageesi moodoolaiso: Ayo mo bi abo hodio ee bi mauwe odoo mapoo pileiso. Osoloso adaba molee ayo gamenee taka maga ayo hedebe too eyo nei see mawo dimapoo nei toowa bakadio bakadio di egeesi dimapoo tenelaiso," diso.

⁹Eseme Yesuye Sekiyeseeyo to duloso yimapoo egeesee takaso, "Epei moso hageeyo kulodu debeli odoo mapoo gie badeli goo olo tosimiso. Bei, Sekiyes hagee nose Eibalahameeyo amawe. ¹⁰Bei, Odoo Holo ayo simi hagee tei tele poogoo odoo peegoo osugoba ee esiameleso ogoloso diba gilimadoloso dimapoo gie badeli tenelame ka simi," diso.

Wiligi odoo oso o tou teli odoo mapoo molee tenee

(*Matiyu 25:14-30*)

¹¹Edebeeyo Yesuwo to hagee du-lone dobolone egeesee goolone de-beiso, "Yesu Yolusalem koola mapoo sibiles badoso. Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo onosee koola tooboo malaiso," demeleso. Egeesee gooloogamelee ogoloso, Yesuye dio masi hagee takaso, ¹²⁻¹³"Osoloso wiligi odoo hee mi eli sage mapoo gibadeli hu tala dilame badolone, o tou teli odoo 10 gili-madoloso dimapoo molee ko mina** deli hedebe tenee, hedebe tenee diso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, 'Niyo ayo see wedi sibilei ee bolone molee see toowa palame, biyo moso togoloso bei mooloogee,' diso.

¹⁴Osoloso yo dime, o mosobia oso yo diya gowoolone, yima hamamee odoo abo diye diso, yayo diba gibadalai goo maga diayo gowe goo ee takalame.

¹⁵Esino odoo egee gibadeli hu toowa toloso see wedi simiso. Yo see wedi sibiles odoo molee yayo pi ee gili-madooso, molee toowa mala beleso agalame.

¹⁶Osoloso daga odoo heeso malalo sibiles egeesee takaso, 'Nayo molee amapoo tenemeni oso biyo moso togoloso bei mooloogoloso see molee ko mina deli abo 10 egeesi tooso,' diso.

¹⁷Eseme gibadeli odoo oso yimapoo goomogolone egeesee takaso, 'No tou medee tekepo todoo. Esiga nayo goo pe-pooko hagee medee bameleega, see nayo mi 10 wiligi doloso bolone badalaiso,' diso.

¹⁸Eseme see omapoo badeli tou teli odoo hee oso sibiles egeesee takaso, 'Nayo molee amapoo tenemeni oso biyo

** **19:12-13** Molee ko mina deli hagee molee toowa. Esiga tou teli odoo oso tou tomo dimeleso beame 100 tugodoga, eyo nei molee ko mina deli hedebe teliso.

moso togoloso bei mooloogoloso see molee ko mina deli abo dee tiadoo egeesi tooso,' diso.

¹⁹ Esemee gibadeli odoo oso yimapoo egeesee takaso, 'Nayo mi dee tiadoo wiligi doloso bolone badalaiso,' diso.

²⁰ Osoloso see tou teli odoo hamameedee oso sibilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoo, nee molee hagooso. Nayo amapoo teneme, todilesa dugosa tiadoloso mada magooso. ²¹ Bei, no diya kitulugu odoo. Esiga a nobolo diya ebiaso. Osoloso nayo kitulugu maga odoo aboso bi ma ee teliso. Osoloso odoo aboso nei segei nayo gebiseliso,' diso.

²² Esemee o wiligi odoo taba oso yimapoo egeesee takaso, 'No tou tokeen teli odoo. Esiga no to egeesee takago omaga, ayo nee goo meedileiso. Bei, nayo takolone a diya kitulugu odoo diso. Osoloso nayo amapoo takolone ayo kitulugu maga odoo aboso bi ma ee teliso diso. Osoloso odoo aboso nei segei nayo wulo gebiseliso. ²³ Egeesee ma kulodu bei kasee maga molee toowa palame molee gibadeli odoowo mosopoo magelaga ka poogoowo, ayo see wedi sibilesa molee toowa poloso mologa ka talai?' diso.

²⁴ Yo egeesee badolone odoo koola omapoo tebidi mapoo egeesee takaso, 'Niba yimapoo molee ko mina deli egee molo tolosa see molee ko mina deli 10 too odoo mapoo tenee,' diso.

²⁵ Esemee diayo yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odoo, no ege, yo molee ko mina deli 10 olo tolosa badoso,' diso.

²⁶ Esino wiligi odoo oso dimapoo egeesee takaso, 'Ayo nimapoo taka, odoo agayo dimapoo bi tenee ee medee gibadoga, dimapoo see bei tenelaiso. Esino odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee gibadelega poogooga, dimapoo bi pepusa abo egee molo tolosa peegoo todileiso. ²⁷ Osoloso odoo agayo ayo

diba gibadalame seme amapoo gowe, diba hamapoo iyado sibilesa mo howo woola piligi,' diso."

Yesuye Yolusalemi mapoo wiligi odoo masi toboloso gadi

(Matiyu 21:1-11, Maka 11:1-11, Yonee 12:12-19)

²⁸ Yesuye to taka hagee koodobulosa see Yolusalemi mapoo dimeleeso. ²⁹ Yo Olipi mubi kuli mapoo mosodei bakadio, Betepage osoloso Betani koola mapoo peledabaso. Osoloso o hamamee dili odoo bakadio diye dolone dimapoo egeesee takaso, ³⁰ "Mosodei koogee mapoo dileso omapoo ogoga, be hui gie kauwa donki edebeeyo waki ma dokodoo bulosa dilega poogoo ee, o mu mapoo ebigisa bagagoloso, omou mapoo bagagoo moloso. Esiga be ee niyo ebige pidi poogoloso, hapoo hado sibe. ³¹ Egeeseega odoo heeso sibilesa nimapoo takolone, 'Bei kasalame be hui donki ebige ka pidibagala, dee takooga, niyo yimapoo to nei egeesee takee, 'Lodeeye be hagee talai goomogona,' dee takee," diso.

³² Esemee o hamamee dili odoo oso Yesuye taka to ee dulosa mi omapoo diadeeso. Diba dileso egeino, goo susuga Yesuye taka to sabola tobulosa molome egeiso. ³³ Esemee diba donki be hui ee ebige pidimeleeno, be eyo amameeye dimapoo egeesee takaso, "Niba kasalame be ebige ka pidibagala?" diso.

³⁴ Esemee nei diayo dimapoo egeesee takaso, "Lodeeye be hagee talai goomogona," diso.

³⁵ Esemee diayo donki be ee Yesu mapoo hado simiso. Osoloso dibada kekeisili dugo tikadoloso donki be eyo waki ma dokodoo malos, Yesu dee mapoo tolosa dokodoo bediso. ³⁶ Yo be ma dokodoo bulosa dumolome, odoo susuga oso dibada kekeisoo dugo susuga

tikadoloso yayo dilei eli mapoo poomo diso.

³⁷ Osoloso Yesuye Olipi mubi ma dokodooga Yolusalem mapoo moomolome, o hamamee dedeli odoo susuga oso yayo goo opusomo di moodoomo silee goo maga Godee mapoo goomoga neligidi poudoomo mouso.

³⁸ Egeeseelone diayo egeesee takagameleeso,

“Wiligi odoo taba ee Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo o hu dokodoo poudel!

Osoloso Kei mi ma dokodoo mesie goo oso mele dee!

Osoloso Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomoga poudel!” dee takolone debeiso.

³⁹ Esino mooloogoodoo toowa ee ma kulodu Pelisi odoo abo omapoo debeiso. Diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no nee hamamee dedeli odoo diba to koodobilame dimapoo to kitulugu sabolo takee,” diso.

⁴⁰ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, odoo hagee bia oso to mauwe duga, nei yo susuga hagooso to neligidi kesalaiso,” diso.

Yesuye Yolusalem mi ogoloso pisa

⁴¹ Yesu Yolusalem koola mapoo dulone, Yolusalem mi ee malalo molo ogoloso pusulone egeesee takaso, ⁴² “Yolusalem odoo, niba kaseeyo? A diya goomogo, epedee niyo mesie goo toloso sibilei goo ono diya gooleedalame. Esino niba goo hagee medee ogoloso koo gooleedo. Bei, mesie goo ee nimaga mada magoo moloso. ⁴³ Esiga nimapoo ha teli odoo oso nee mi belee pee maga sulodoboloso mi kukaloso omaga peleso mi edebeeyo bia ee ma kulodu gadilei beeamee oso nimapoo sibileiso. ⁴⁴ Osoloso diayo nibada moso guobuguloso odoo susuga piligileiso. Osoloso nibada

mi guobugu ee ma kulodu yo heeso yo hee ma topudoo molo agalaime. Esiga goo hageesi oso nimapoo peledabalaiso. Bei, Godeeye niba pidilame simi ee niyo medee ogoloso koo gooleedo.”

Yesuye Yu odoowo tei moso mapoo pala

*(Matiyu 21:12-17, Maka
11:15-19, Yonee 2:13-22)*

⁴⁵ Yesu Yolusalem mi mapoo gadileso Yu odoowo tei moso mapoo palaso. Yo moso ee ma kulodu gapeleso tobudulone egeino, odoo susuga oso bi odoo abo mapoo tenelo nei ka to domolome egeiso. Esemee yayo bi eyo ama dio susuga moso ee ma kuloduga peegoo hasisobugulone egeesee takamo sileeso, ⁴⁶ “Niba goolee, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Mo tei moso ee howo gisili moso oso,’ diso. Esino niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoo oso mada debeli moso paso,” diso.

⁴⁷ Yesu Yolusalem mi mapoo dileso badolone beeamee susuga Yu odoowo tei moso ma gapeleso odoo susuga mapoo Godeeyo to eligimeleeso. Esemee tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiamo silesibiso. ⁴⁸ Esino diba Yesu wooloomalai eli egele. Bei, odoo susuga oso Yesuye eligi goo ee hodu dileso diya goomoga sabolo duliso.

Yesuye kitulugu maga woosa

(Matiyu 21:23-27, Maka 11:27-33)

20 Beeamee hee mapoo Yesu Yu odoowo tei moso mapoo peleso odoo susuga mapoo Godeeyo to eligimolome, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo oso Yesu mapoo sibilesi egeesee takaso, ² “No ogoso kitulugu maga goo hagee ka

moodoomo silala? Odoo agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?" diso.

³Eseme Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, "Ayo woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Esiga niyo amapoo takee, ⁴Odoo howo sauwudumo silame Yonee mapoo kitulugu odoo agayo ka teneeyo? Godeeye teneeyo, o, edebeeyo teneeyo?" diso.

⁵Eseme diayo to hagee duloso, dieso nediliyo dima kulodu to moulone egeesee takaso, "Iyo kasee takalaiyo? Iyo Godee maga simi dee takooga, yayo imapoo egeesee takalaiso, 'Bei kasee maga niyo Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?' dee takalaiso. ⁶Osoloso iyo see yayo kitulugu ee edebeeyo teneedoo, dee takooga, see odoo susuga oso imapoo komonolone iba wooloomalame yoso enigileiso. Bei, odoo susuga oso Yonee yo tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoodoo, dee gweliso," diso.

⁷Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, "Yoneeye kitulugu too eyo bei, iba gooleede," diso.

⁸Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Esiga ayo kitulugu tomo hagee sulo goo ee nimapoo takalaime," diso.

**Tou tokenee gibadeli odoo
eyo goo maga dio masi taka**

(Matiyu 21:33-46, Maka 12:1-12)

⁹Osoloso Yesuye see dio masi hamaga odoo mapoo egeesee takaso, "Beeame heeso odoo hee o homolee ma kulodu geleipi howo segeiso. Yo geleipi howo sogoloso eyo nei odoo abo maga nei tamalame dimapoo bameleeye doloso, yo mi hee eli sage mapoo badalame diso. ¹⁰Yo omapoo dilesa badoboome, homokokoso bi moodoolai beeame oso simiso. Osoloso yayo o tou teli odoo hee mapoo o homolee mapoo dilesa homokoko abo diayo goolooga ee tala dilesa tosibeye diso. Esino omapoo

dilesa peledoboome, homolee gibadeli odoo oso yo woomele poogoloso bi mauwe see wedi di diso. ¹¹Egeesee ogoloso amameeye tou teli odoo hee diye diso. Esino gibadeli odoo oso odoo hagee sabolo woolone yimapoo ebia goo teneloso bi mauwe see wedi diye diso. ¹²Eseme amameeye see tobu o tou teli odoo hee diye diso. Esino yinosee gibadeli odoo oso woomele poogoloso peegoo habuguso.

¹³Egeesee see ogoloso amameeye eyo egeesee gooleeso, 'Ayo ogoo goo moodoolaiyo? A see mo holo ayo gooma diye dalaiso. Egeesee seega diayo o to mapoo mesilei malaiso,' diso.

¹⁴Esino homolee gibadeli odoo oso homolee eyo amayo owoloye simi ogoloso dieso nediliyo egeesee takagameleeso, 'Holo hagooso ama toga, amomo bi gilibo susuga ee yayo talaiso. Esiga yo wooloomaloso homolee hagee iyo tomo,' dee takagameleeso. ¹⁵Egeeseelone diayo holo egee homolee peegoo ido dilesa woolomaso."

Yesuye to hagee taka koodobuloso badolone o to dulone debei odoo mapoo egeesee takaso, "Homolee eyo amameeye homolee gibadeli odoo mapoo ogoo goo moodoolaiyo? ¹⁶Yo sibilesa diba piliguloso see odoo dia toloso o homolee gidebeeye dalaiso," diso.

Eseme odoo susuga Yesuwo to dulone debei oso egeesee takaso, "Goo hageesi oso peledabalai tekeponee," dee takagameleeso.

¹⁷Esino Yesuye dimapoo bolone egeesee takaso, "Esino bei kaselame Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee ka takoosomo?

'Moso tegeli odooso omou gowoolone togobugu oso see moso omu domo pupodoo ka moloso.'

¹⁸Esiga odoo agayo omou omapoo takodi buguloso homodobuoga, yo dala

toowa talaiso. Osoloso omou oso odoo hee bulugu magooga, odoo ee ebidibigileiso,” diso.

¹⁹ Eseme tei eligili odoo sabolo osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo oso Yesuye dio masi taka hagee gooleedoloso takolone, ‘Ibada goo ee takoo,’ doloso, yo omapoo talame eli esiaso. Esino diba odoo mooloogoodoo toowa ogoloso Yesu talai ebigasoo.

Sisa mapoo tekisi molee tenelai goo

(Matiyu 22:15-22, Maka 12:13-17)

²⁰ Egeesee ma kulodu tei eligili odoo sabolo, osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo oso Yesu wooloomalame eli esilone, diayo eli kweli odoo abo diye dolone egeesee takaso, “Niba dileso gamenee odoo tekepo masi silesibulone, yimapoo woosali to oso woosamo silesibe. Egeesee ma kulodu Yesuye nei to tokenee kasee takooga, iyo yo tolosa gamalee wiligi odoo mapoo tenelaiya,” diso. ²¹ Eseme diayo Yesu mapoo dileso to hodolone egeesee takaso, “Eligili odoo, iba gooleedooso, nayo eligi ma kulodu no hedebe tekepo goo ono eligili. Osoloso no odoo su mapoo koo egeli. Esino no tei Godeeyo goo ono ka eligimo sili. ²² Esiga Loum gamalee wiligi odoo Sisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowo, o, tokeneeyo?” diso.

²³ Esino diayo Yesu yimapoo gameene takalame si gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, ²⁴ “Amapoo molee ko hee eligi,” diso. Osoloso yayo molee ko tolosa tobudulone egeesee takaso, “Molee hamapoo agamo mudu sabolo osoloso agamo hu sabolo mololo?” diso.

²⁵ Eseme diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Sisayo mudu sabolo, osoloso o hu sabolo oso ka molo,” diso.

Eseme Yesuye tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Niba Sisayo bi ee Sisa mapoo tenee, osoloso Godeeyo bi ee Godee mapoo tenee,” diso.

²⁶ Eseme diayo Yesuye to nei tekepo taka duloso diya howoogadolone to abo takele poogooso. Egeesee ma kulodu Yesuye odoo howo woola to tokenee takelega poogoome, diayo yo talai eli egele poogooso.

Ta maga see hogabili eyo goo maga Yesu mapoo woosa

(Matiyu 22:23-33, Maka 12:18-27)

²⁷ Osoloso Sedisi odoo aboso Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odoo hagee biaso takolone odoo wedia see hogoga bileime deliso. Eseme diayo sibileso Yesu mapoo egeesee takaso, ²⁸ “Eligili odoo, Moseseeye imapoo kokodo takolone egeesee hoguguso, ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei ta eyo osobo bau huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,’ diso. ²⁹ Omolo dio 7 debeiso. Esino daga emeiye sobo huloso holo soomagelega taso. ³⁰ Osoloso omoloye emei ta eyo osobo bau huso. Esino holo soomagellega taso. ³¹ Osoloso omolo hee domo oso bau see huloso, holo soomagelega taso. Egeesee seemelee ososee omolo dio 7 susuga holo soolooga magelega wediaso. ³² Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. ³³ Bei, sobo yo giso 7 oso huga, ta maga hogabilei beame omapoo, yo agamo osobo dalaiyo?” diso.

³⁴ Esino Yesuye to nei dimapoo egeesee takaso, “Epedee hagee do beame omapoo gisoso sobo huya, osoloso soboso giso obuo dolone ka doso. ³⁵ Esino Godeeye hesiga odoo oso wedia maga hogabuloso dogo, diba see giso sabolo sobo sabolo huleime. ³⁶ Bei, diba Godeeyo momaiye masi dobolone see wedileime. Osoloso diba Godeeyo owolo dio doloso dabalaiso. Bei, diba wedia maga hogoogadi goo oso ka eligiso. ³⁷ Esiga Moseseeye daga hoogoo edebeeyo wedia maga hogoogabilei goo ee o booka mapoo hoguguso. Bei, yayo

homo du douso namolome, ogoloso goo ee hogugulone egeesee takaso, 'Lodee yo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob dibada Godeeso,' diso. ³⁸ Esiga Godee hagee wedia odoo dia Godeenee. Haye, odoo gie egee do dia Godee. Bei, Godeeyo howo woola odoo susuga gie doso."

³⁹ Esemee tei eligili odoo abo oso Yesu mapoo nei egeesee takaso, "Eligili odoo, nayo egee takoo tekepo," diso. ⁴⁰ Esemee ma kulodu odoo susuga oso see Yesu mapoo woosalai ebiaso.

Keliso agamo owolowo?

(Matiyu 22:41-46, Maka 12:35-37)

⁴¹ Osoloso Yesuye see odoo susuga mapoo woosali to hagee takaso, "Bei kasee maga odoo aboso takolone Keliso ee Deibidiyo amawe dee ka takeliyo?"

⁴² Esino Deibidi eyo Sam booka ma kulodu egeesee takaso,

'Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

⁴³ Esiga nayo badolone, namapoo ha teli odoo ee nama hemi debbee dalaiso.'

⁴⁴ Esiga Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esino kasee maga Keliso ee Deibidiyo amawe dee ka takalaiyo?" diso.

Yesuye tei eligili odoo eyo goo taka

(Matiyu 23:1-36, Maka 12:38-40)

⁴⁵ Odoo susuga oso to dulone osee doboome, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁶ "Niba obeeyamo! Niyo tei eligili odoo mapoo medee ege. Diba dugo medee tekepo megigaloso silesibiliso, osoloso bi neiso teli mi mapoo debeli odoo oso diba ogoloso gasuwuloso goomoga to takalame goomegeliso. Osoloso diba howo gisili moso ma kulodu wiligi odoo taba eyo debi mapoo bulumulame, osoloso wo toowa nolone odoo hu

toowa too oso bili mapoo bulumulame goomegeliso. ⁴⁷ Esino diayo sobo bauwe ebilame kukunoloso dia moso sabolo bi sabolo dibada doloso tolosa omapoo dobolone, dia goo gagaloso dokodoo taka diya sageliso, odoo aboso diba tekepo odoo dee goolame. Esino egeesee maga diba dala toowa talaiso."

Sobo bauso emegei di bi tenee

(Maka 12:41-44)

21 Yesu tei moso mapoo osee badolone egeino, bi bei odoo oso emegei di molee tooseli ki bi oso moodoo mapoo soomolome egeiso. ² Osoloso beame omapoo sobo bau bi mauwe oso molee ko ta bakadio tosibilesa toosooma egeiso. ³ Esemee Yesuye goo hagee ogoloso egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka, sobo bau bi mauwe hagooso tenee oso bi bei odoo oso tenee ee dagadiso. ⁴ Bei, bi bei odoo dia molee toowa osee molome molee su pepooko teneeso. Esino sobo bau bi mauwe hagee yimapoo molee ko esiesibo meleeno teneeso. Esiga yo wo talai molee olo mauwe," diso.

Yesuye tei moso guobigilei goo sabolo osoloso mi hoo poogoo mapoo gooso peledabalai goo ee taka

(Matiyu 24:1-14, Maka 13:1-13)

⁵ Beame omapoo odoo aboso tei moso yo tekeposo tegei sabolo osoloso odoo susuga oso Godee mapoo tenee bi tei moso ma kulodu ma molome ogoloso tekepo dee takagameleeso. Esino Yesuye diayo takagamelee to ee duloso dimapoo egeesee takaso, ⁶ "Niyo epedee moso sabolo osoloso bi sabolo ogoloso tekepo dee takemenee, ee hamamee guobigileiso. Egeesee ma kulodu yo heeso hee ma topudoo malaima. Esino moso guobuguga, yo susuga oso mi mapoo misigeduboloso molo agalaiso," diso.

⁷ Eseme odoo aboso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, goo hagee kobolone ka peledabalaiyo? Osoloso goo hagooso peledabalame mologa, ogoo gooso imapoo ka eligileiyo?” diso.

⁸ Esino Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Odoo heeso niba tei goo maga see peegoo gilimado diyaga. Bei, odoo aboso sibilesio gamenee takolone ayo diba diye di, dee takolone dieso nediliyo diba Kelisoso dalaiso. Egeeseelone diayo takolone Godeeyo beame olo simiso dee takooga, dia to duloso omapoo tei na te. ⁹ Esiga ha too goo sabolo osoloso galali goo sabolo oso peledoboomo duga, duloso niba haga na ebi. Bei, goo hageesi oso malalo peledabalaiso. Esino ee ma kulodu beame hamameedee saga sibileime.”

¹⁰ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa heeso mi toowa hee mapoo ha talaiso. ¹¹ Osoloso beame omapoo mi abo mapoo mibia toowa sibileiso, osoloso hodia goo sibileiso. Osoloso paiye opusomo opusomo di oso mi abo mapoo sibileiso. Egeesee seemelee mapoo goo opusomo di oso kei ma dokodoo peledaba ogoloso odoo susuga oso diya ebigileiso.

¹² Esino goo hagooso epedee peledabelega mologa, niyo mo goo maga dala toowa talaiso. Egeesee ma kulodu odoo susuga oso nibada goo meedilame dibada howo gisili moso mapoo ido polo dolone dabalaiso. Osoloso diayo niba neliga moso mapoo huyaso dolone dabalaiso. Osoloso see diayo mo goo maga niba gamalee wiligi odoo toowa tebisa mapoo gilimado peleso nibada goo meedileiso. ¹³ Esino domo egee niyo mo goo ee dimapoo yiligebigilei beame tekepo ogoso. ¹⁴ Esiga niba goo medee goolee. Bei, odoo susuga oso niba goo meedilei mapoo ido duga, niyo to takalai goo mapoo haga na koude. ¹⁵ Bei,

domo omapoo ayo nimapoo goo goolee tekepo sabolo osoloso to tekepo takalai goo sabolo tenelaiso, nimapoo goweli odoo oso nibada to ee duloso to nei takelega pagalame. ¹⁶ Osoloso beame omapoo nibada ama dio sabolo, osoloso noowee dio sabolo, osoloso nemei dio sabolo, osoloso nomolo dio sabolo, osoloso nee soosoo sabolo, osoloso nemegei odoo sabolo oso nimapoo dala teneli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo nima kulodu odoo abo piligileiso. ¹⁷ Esiga odoo susuga oso mo goo maga nimapoo hegia toowa malaiso. ¹⁸ Esino goo hagooso niba Godee maga pileime. ¹⁹ Esiga medee kibiya debree. Niba kibiya dogo, gie badeli talaiso.”

Yesuye Yolusalem mi oso tokenee palai goo ee taka

(Matiyu 24:15-21, Maka 13:14-19)

²⁰ “Esiga niba Yolusalem mi ee ha teli odoo oso moso silodoboloso tebisamelee ogoga, Yolusalem mi ee olo tokenee palame ka seeso doloso ogoloso niba gooleedalaiso. ²¹ Egeeseega beame omapoo Yudiya mi mapoo debeli niba mubi dokodoo kukulo pele. Osoloso edebeeyo beame omapoo Yolusalem mi ma kulodu osee dogo, diba onosee saga kukulo di. Osoloso odoo agayo beame omapoo Yolusalem mi pee-goo dogo, diba mi ee ma kulodu na gadi. ²² Bei, beame omapoo Godeeyo to booka mapoo hogugu goo sabolo tobulone, nei dala tenelame ka selai. ²³ Osoloso beame omapoo sobo koowasi sabolo osoloso holope too nedili sobo oso dala toowa agalaiso. Bei, beame omapoo Godeeyo kamana goo oso siboga, goohele toowa sabolo osoloso dala toowa sabolo mi hamapoo sibileiso. ²⁴ Ee ma kulodu odoo abo ee ha teli odoo oso kaiyaso piligileiso. Osoloso odoo abo ee tiso tegisalosou nei mauwe talame mi abo mapoo iyado

du dolone dabalaiso. Osoloso beeame omapoo Yolusalem ee Yu dele poogoo odoo oso gagalabuguloso homoso abalaiso. Diba osee tebisa mologa, diayo goo egeesee semelee oso hoo pagalai Godeeye beeame ee tenelaiso.”

Odoo Holo oso sibilei goo

(Matiyu 24:29-35, Maka 13:24-31)

²⁵ “Esiga goo opusomo di oso osogo mapoo, osoloso a mapoo, osoloso giwo mapoo peledabalaiso. Osoloso mi toowa hamapoo abei maga howo ki toowa oso goowa duleiso. Egeeseega odoo susuga oso dimapoo ogoo goo oso peledaba beleso obulone goo tiadalaiso. ²⁶ Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo ee Godeeye halabigileiso. Egeeseega odoo susuga oso dimapoo ogoo goo oso peledaba beleso obugulone hoowama dalaiso. ²⁷ Esiga beeame omapoo Odoo Holo ayo kitulugu sabolo osoloso ayo toowa doloso badeli goo omaga mo gadeebugu sabolo osoloso kolobo sabolo siboga agalaiso. ²⁸ Esiga niba goo susuga hagooso bei mooloogoo ogoga, ebilega toboloso bolone ka debbee. Bei, Godeeye niba gilimado dilei beeame ee koola toobooso.”

Sogai maga dio masi taka

(Matiyu 24:32-35, Maka 13:28-31)

²⁹ Yesuye see goo hamapoo dio masi hamaga egeesee takaso, “Niba sogai ogoloso homo abo mapoo egege. ³⁰ Sogai du sisigaloso mouloso see pisiga ogoloso niba mi kibilei koola tooboo doloso gooleedeliso. ³¹ Esiga hagonosee egeesi masi moloso. Niba goo ayo taka hagooso peledaba ogoloso, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei koola tooboo doloso gooleedeliso.

³² Ayo nimapoo taka, odoo beeame omapoo dabalai ee osee dogo, goo susuga hagooso peledabalaiso. ³³ Esiga kei sabolo osoloso mi toowa sabolo

mauwe pagalaiso. Esino mo to ee mauwe pagalaime.”

Niso nediliyo medee be

³⁴ “Esiga niba niso nediliyo medee be. Osoloso niba wo sabolo howo sabolo nolone dobolone mi toowa eyo goo mapoo haga na goolee. Bei, ti gama mapoo beso gaduga, tiso be egee baga-googa egee dio du egeesi masi ayo sibilei beeame oso nimapoo dio di egeesi masi tenelai malaiso. ³⁵ Bei, beeame ogoso odoo susuga mi toowa hamapoo egee do mapoo sibileiso. ³⁶ Esiga niba niso nediliyo medee bolone dokodoo takolone ka debbee, niba beeame oso peledabalai ee ma kuloduga kitulugu sabolo peegoo ka gadilame. Osoloso Odoo Holo mo mudugiyopoo kitulugu sabolo dabalame.”

³⁷ Yesu beeame susuga Yu odoowo tei moso mapoo peleso odoo susuga mapoo Godeeyo to eligimeleso koodobuloso, see tilame gesi Olipi mubi mapoo polo demeleso. ³⁸ Esemee odoo susuga oso Yesuye eligi goo ee dulame gesikolodee tei moso mapoo sibilesi mooloogoo deliso.

Yudaseeye Yesu wiligi odoo tebisa mapoo tiasalame to magoo

(Matiyu 26:14-16; 14:10-11)

22 Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nalai beeame ee koola tabaso. Wo nali hagee Yu odooso takolone Godeeye gababia wo nali deliso. ² Beeame omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso odoo mooloogoodoo toowa ogoloso obugulone, mada Yesu wooloomalame eli esiaso. ³ Beeame omapoo Saitenso Yudas-Iskariyot eyo kulodu gapalaso. Yudas hagee Yesuwo hamamee dili odoo 12 ma kulodu odoo hee yoso. ⁴ Esiga Yudaseeye tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei

moso pee mapoo gidebeli dia wiligi odoo tebisa mapoo dileso, yayo Yesu toloso dimapoo tenelame dibolo to mousu. ⁵Eseme diayo goo hagee dulosu tekepo doloso goomogolone Yudas mapoo molee tenelame takaso. ⁶Eseme Yudaseeye yibolosee goo hamapoo tekepo dolone mada Yesu toloso dimapoo tenelame eli esiaso.

Godeeye gababia wo nalame mopoodoo doo

(Matiyu 26:17-25, Maka 14:12-21, Yonee 13:21-30)

⁷Isipi mi maga peegoo di goolee-bugu wo ne bei mooloogoo beeam mapoo, Yu odooso Godeeye gababia wo nalame, sipi be hu weliso. ⁸Eseme Yesuye see Pita dio Yonee dio mapoo egeesee takaso, “Niba dileso iyo gababia wo nalai ee mopoodoo dalame di,” diso.

⁹Eseme diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iyo kamapoo dileso wo nalai ee ka mopoodoo dalaiyo?” diso.

¹⁰⁻¹¹Eseme Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niba Yolusalem mapoo gadi. Niba omapoo gadileso ogoga, odoo hee howo keedoloso dumologa tugodalaiso. Niba yo tugodoloso yo deedee di. Niba yayo dileso moso kulodu gaduga omapoo dobolone, mosowo ama mapoo egeesee takee, ‘Eligili odoo oso o hamamee dili odoo sabolo Godeeye gababia wo nalai debi ee kasomo?’ dee takee. ¹²Egeeseega yayo moso dokohodoo debi pooba toowa nimapoo eligileiso. Egeeseega niba iyo Godeeye gababia wo nalai omapoo ka mopoodoo de,” diso.

¹³Eseme Pita dio Yonee dio to hagee dulosu dileso egeino, goo susuga ee Yesuye taka goo sabolo tobuloso molome egeiso. Eseme diba gababia wo nalame omapoo mopoodoo dooso.

Lodee gooleebugu wo ne

(Matiyu 26:26-29, Maka 14:22-25, 1 Kolin 11:23-25)

¹⁴Eseme diayo wo nalai beeam ee sibume, Yesuye o hamamee dili odoo sabolo wo nalame bulumaso. ¹⁵Yesu badolone o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “A goomoga toowa sabolo badebeiso, ayo dala ma kulodu gadilega badolone, ayo nibolo Godeeye gababia wo nalai. ¹⁶Bei, ayo nimapoo taka, ayo Godeeye gababia wo nali hagee hamamee see saga nalaimo. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mi oso sibulone wo nali hageeyo goo bei woowa yiligebuguga, ayo wo nali hagee see nalaiso,” diso.

¹⁷Eseme Yesuye kapu wain i keesoo toloso Godee mapoo goomoga takoloso koodobuloso dimapoo tenelone egeesee takaso, “Niba kapu wain i keesoo toloso odoo heeso naloso koodobuuga see odoo hee mapoo ka tenee domo di. ¹⁸Bei, ayo nimapoo taka, a epedee wain i naloso hamamee see wain i saga nalaimo. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mi oso siboga, ayo see wain i ee nalaiso,” diso.

¹⁹Yesu see wo toloso Godee mapoo goomoga takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo pulone egeesee takaso, “Hagee mo suso, niba halo ka teneeso. Esiga niba a goolee sabolo dobolone wo hagee nolone ka de-bee,” diso.

²⁰Diba wo naloso koodobuloso Yesu see kapu wain i keesoo toloso Godee mapoo goomoga takaso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo tenelone egeesee takaso, “Kapu wain i keesoo hagee Godeeye mo sawo maga to kitulugu magoo dia hagooso. Mo sawo hagooso niba halo ka sologobuguso.

²¹Esino niba ege. A ha teli odoo mapoo tiasalai odoo ee mooloogoodoo hageeyo kulodu abolo badolone wo namoloso.

²² Esiga Godeeye to magoo ee dodolone Odoo Holo a talaiso. Esino Odoo Holo a ha teli odoo mapoo tiaseli odoo yo, eeye-ee! Bei, odoo yo dala talaiso.” ²³ Esememe o hamamee dili oso to hagee dulo diero nediliyo dima kulodu egeesee takagameleeso, “Agayo ima kulodu goo hageesi ka moodoolaiyo?” diso.

Toowa doloso badalai goo maga wegiga

²⁴ Esememe Yesu o hamamee dili odoo oso dieso nediliyo dima kulodu odoo agayo toowa ka badosomo doloso wegigasoo. ²⁵ Osoloso Yesuye goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Yu dele poogoo odoowo wiligi odoo tebisa oso dima hemi debeli odoo ee di-ayo diya kitulugu sabolo gidebeliso. Esino diba dieso nediliyo odoo susuga mapoo takolone diba odoo susuga eyo odoo deliso. ²⁶ Esino niba nima kulodu egeesee selai tekeponee. Esiga nima kulodu odoo agayo toowa ka badosomo? Yo daga malalo eyo nediliyo pepooko doloso badebee. Osoloso nima kulodu odoo agayo gibadeli odoo masi ka badosomo? Yo tou teli odoo masi mesie sabolo tou tolone ka badebee. ²⁷ Niba medee goolee, wo nalame badeli odoo sabolo wo pili odoo sabolo dima kulodu, odoo agayo toowa doloso ka badosomo? Odoo ee badolone wo nalame badeli oso toowa doloso ka badoso. Esino nima kulodu a wo pili odoo masi badoso. ²⁸ Niba ayo hegi goo ee ma kulodu sileeme, a koo poogoo dili. ²⁹ Esiga mo Mameeye o odoo gibalame kitulugu amapoo tennee egeesi ayo nimapoo tenelaiso. ³⁰ Esiga ayo wiligi doloso badeli mi oso siboga, ee ma kulodu niba abolo hodobo dobolone wo nalaiso. Osoloso niyo wiligi odoo oso debeli debi mapoo dobolone Isalael odoowo bala 12 ee gidobolone dia goo ee meedileiso,” diso.

Pitaye Yesu boobado bigilei goo ee Yesuye taka

*(Matiyu 26:31-35, Maka
14:27-31, Yonee 13:36-38)*

³¹ Yesu badolone Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Saimon, Saitenso niba tei kibiya beleso kukulo agalame Godee mapoo woosome, Godeeye yimapoo kitulugu olo teneeso, yayo egeesee moodoolame. ³² Esino ayo no halo Godee mapoo dokodoo olo takaso, nayo tei too peegeeyaga. Osoloso nayo amapoo see wedi simi beame mapoo, mo hamamee dili odoo hagee bia oso tei too ma kulodu kibiya dabalame nayo diba pidi,” diso.

³³ Esememe Pitaye nei yimapoo egeesee takaso, “Lodee, a nobolo neliga moso ma kulodu osoloso teli mapoo dilei mopoodoo doloso ka suloso,” diso.

³⁴ Esememe Yesuye Pita mapoo nei egeesee takaso, “Pita, ayo namapoo taka, epei gesi kolokolo takelega mologa, nayo a gooleedele doloso puodalai ee bakadio hedebe dalaiso,” diso.

³⁵ Yesuye see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo daga niyo to tekepo takomo silesibilame diye dolone molee sabolo, osoloso o sabolo, osoloso kali bi abo sabolo toloso na di diso. Esino niba ee ma kulodu silesibulone, hegi goo abo egeisomo?” diso.

Esememe diayo nei egeesee takaso, “Haye, egele,” diso.

³⁶ Esememe Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo nimapoo molee sabolo o sabolo mologa, ee toloso di. Osoloso nimapoo kaiya mauwe daga, nibada kekeisoo dugo odoo hee mapoo teneloso nei molee toloso kaiya te. ³⁷ Bei, Godeeye to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo yo mesia masi wooloomalaiso,’ diso. Esiga Godeeye to booka mapoo hogugu

oso taka goo oso amapoo peledabalaiso. O, tei takoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso mo goo maga taka goo susuga oso peledabalame siboso,” diso.

³⁸ Esem e o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, no ege. Iba kaiya bakadio moloso,” diso.

Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Bige oso,” diso.

**Yesuye Olipi mubi mapoo
badolone Godee mapoo taka**

(Matiyu 26:36-46, Maka 14:32-42)

³⁹ Yesu goo eyo moodeli egeesee moodoolone Yolusalem maga peegoo dileso Olipi mubi mapoo palaso. Esem e o hamamee dili odoo yibolo diadeeso. ⁴⁰ Osoloso diba dileso omapoo dobolone, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba dokodoo takolone ka debbee, goo tokenee mapoo gidoduga homodobiya.” ⁴¹ Yesu egeesee takoloso dimaga pepooko hoogoo dileso ebiso miyomoo tugusaloso Godee mapoo takameleeso. ⁴² Yesuye Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, no goomogoga, amapoo dala hagee sibo peegoo magee. Esino no goomoga goo ee te, ayo goomoga goo ee na te,” diso.

⁴³ Esem e Godeeyo momaiye oso Kei mi ma dokodooga sibilesi yo pidilone kitulugu teneeso. ⁴⁴ Egeesee ma kulodu Yesu dala talame hegi goo oso sibume, yo sooloo habasaga toowa sabolo Godee mapoo diya takaso. Esem e o debiaso sawo masi mi mapoo salagadibaso.

⁴⁵ Osoloso yo dokodoo takamelee koodobuloso dileso egeino, o hamamee dili odoo goo halagameleso tiesamolome egeiso. ⁴⁶ Esem

Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka tiesamalala? Niba hogoo gabuloso dokodoo takolone ka

debbee, goo tokenee mapoo gidoduga homodobiya,” diso.

**Odoo susuga oso Yesu
wooloomalame ido di**

*(Matiyu 26:47-56, Maka
14:43-50, Yonee 18:3-11)*

⁴⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye odoo mooloogoodoo gili-madoloso sibilesi omapoo peledabaso. Esem e Yudaseeye Yesu adalame simiso. ⁴⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yudas, nayo Odoo Holo a ada sabolo ha teli odoo mapoo tiasalame ka sala?” diso.

⁴⁹ Esem e Yesu o hamamee dili odoo diayo odoo susuga oso Yesu talame simi ogoloso egeesee takaso, “Lodee, iyo kaiyaso ka biligileiyo?” diso. ⁵⁰ Egeeseeme Yesu o hamamee dili odoo heeso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee kaiyaso o dulu deede dokolo ee kobuguso.

⁵¹ Esino Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Omapoo koodobie! Goo egeesee na moodee!” diso. Osoloso Yesuye odoo o dulu mapoo sigime see tekepo paso.

⁵² Yesu yo omapoo tobudulone yo talame sibadee, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso pee maga gidebeli dia wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo mapoo egeesee takaso, “Niyo ogoga a mesia daga a talame, kaiya sabolo wei sabolo toloso ka sibadeeyo?” ⁵³ Esino niba ayo beeame susuga tei moso ma kulodu eligimo sili egeliso. Esino niyo kaseme a omapoo badoboome telega ka poogoowo? Esino epedee hamapoo nibada beeame oso olo siboso. Bei, epedee hagee neliga wiligi odoo taba Saiteneeyo beeameso,” diso.

Pitaye Yesuwo goo puodoo

(*Matiyu 26:69-75, Maka 14:66-72,
Yonee 18:15-18,25-27*)

⁵⁴ Osoloso odoo susuga oso Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba eyo mosopoo ido diso. Esem Pitaye hamameedee toboloso deede diso. ⁵⁵ Yo deede dileso, odoo susuga oso moso pee beele ma kulodu dou tooloso dou halagamolome, yo dibolo hodobo omapoo badolone dou hameleso. ⁵⁶ Pita omapoo dou holone badoboome, sobo obuo omapoo tou teli oso sibiles Pita mapoo medee bolone egeesee takaso, "Odoo hagee Yesubolo sili hee yoso," diso.

⁵⁷ Esino Pitaye nei egeesee takaso, "Sobo, odoo egee a gooleede," diso.

⁵⁸ Osoloso see hamamee odoo heeso sibiles yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, "No Yesubolo sili odoo hee noso," diso.

Esem Pitaye nei egeesee takaso, "Giso, asonee," diso.

⁵⁹ Osoloso osogo howo hedebe poogoloso hamamee odoo heeso sibiles to kitulugu sabolo egeesee takaso, "Tei takoo, odoo hagee Yesubolo sili hee yoso. Bei, yinosee Gelili odooso," diso.

⁶⁰ Esem Pitaye nei egeesee takaso, "Giso, nayo egee takoo goo ee tei a gooleede," diso. Pita to osee komolome, kolokolo takaso. ⁶¹ Esem Lodeeye hamameegoo biditoboloso Pita mapoo bameleso. Esem beame omapoo Yesuye taka to hagee Pitaye gooleebuguso, "No epei gesi kolokolo takelega mologa nayo a gooleedele doloso puodalai ee bakadio hedebe dalaiso," diso. ⁶² Egeeseelone yo to hagee gooleebuguloso diya goohelme peegoo gadiles piaso.

Yesu wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo ido pala

(*Matiyu 26:59-68, Maka 14:55-65, Yonee 18:19-24*)

⁶³ Esem Yesu yo gidebeli odoo oso yo manolone toloso weiso. ⁶⁴ Osoloso di-ayo o howo dugoso galaloso wooloso egeesee takaso, "Imapoo takee, no odoo agayo wala?" dee takaso. ⁶⁵ Egeeseelone to tokenee abo sabolo yimapoo takaso.

⁶⁶ Osoloso mi hadobume gesikolodee Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo hodobo mooloogoodooso. Osoloso di-ayo to moulone debei mapoo Yesu ido palaso. ⁶⁷ Esem diayo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, "Nayo imapoo takee, no tei Godeeye hudi magoo Keliso nosomo?" diso.

Esem Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, "Ayo nimapoo takooga, niyo ayo taka goo mapoo tei talaime. ⁶⁸ Ayo nimapoo woosaga, niyo amapoo to eyo nei takalaime. ⁶⁹ Esino epedee beame hamaga Odoo Holo a Godee kitulugu eyo dee deede dokolo mapoo yibolo wiligi doloso badalame bileiso," diso.

⁷⁰ Esem odoo susuga oso yimapoo egeesee takaso, "Esiga no tei Godeeyo owolowo?" diso.

Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Niyo a Godeeyo owolo dee egee takoo ee tei goo takoo," diso.

⁷¹ Esem diayo egeesee takaso, "Esiga iba o goo meedilei maga to abo dulei koo goomogo. Bei, yo eyo o goo ee olo yebugulone yo Godeeyo owolo diso. Esiga yo wooloomalai tekepo," diso.

**Yesu yo Paillet sabolo osoloso
Helodee mapoo ido di**

(*Matiyu 27:1-2, 11-26, Maka
15:1-15, Yonee 18:28—19:16*)

23 Osoloso wiligi odoo tebisa mooloogoodoo oso tebisaloso Yesu Paillet mapoo ido diso. ²Diayo dilesos Paillet mapoo Yesuwo goo maga takolone egeesee takaso, “Odoo hagooso ibada odoo eli tokenee mapoo gilimado di ogoloso ka too. Bei, yayo ibada odoo oso Sisa mapoo tekisi molee misigeli hamaga takoloso see eyo nediliyo yo wiligi odoo Keliso dee takemeleeso,” diso.

³Eseme Pailleteeye Yesu mapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoowo?” diso.

Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “O, nayo olo egee takooso,” diso.

⁴Osoloso Pailleteeye Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso odoo abo omapoo mooloogoodoloso debel mapoo egeesee takaso, “Ayo yo talaino yimapoo goo tokenee hee koo ogo,” diso.

⁵Esino diba goo egee pagalai gowoolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Edebeeyo Loum gamalee mapoo kamanalame, yayo Yudiya mi toowa mapoo silone odoo goo tiadili goo ee eligimo siliso. Osoloso yayo goo hagee Gelili mi maga bei mooloogooloso see hamapoo sibilesos ka eligimo siloso,” diso.

⁶Osoloso Pailleteeye goo hagee duloso, Yesu tei Gelili odoo belesos odoo mapoo woosaso. ⁷Egeesee ma kulodu yayo Yesu tei Gelili odoo dee taka goo ee duloso, Yesu Helodee mapoo ido di diso. Bei, Helodeeye Gelili mi mapoo wiligi odoo toboloso ka badebei. Beeame omapoo Helodee Yolusalem mapoo sibilesos badebeiso.

⁸Ee ma kulodu Helodeeye Yesu ogoloso diya goomogaso. Bei, yo Yesuwo goo epedee eiyo dumelega, yo agalai goomegeliso. Osoloso Yesuye goo opusomos di o mudugiyo mooloolame diya goomogaso. ⁹Eseme Helodeeye Yesu mapoo woosali to bei woosagaso. Esino ee ma kulodu Yesuye yimapoo to nei hee takele. ¹⁰Osoloso beeame omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo tebisa sabolo oso to kitulugu sabolo takolone Yesu mapoo gigidiso.

¹¹Eseme Helodeeye o odoo sabolo Yesu manolone wiligi odooso kali dugo kadiso. Osoloso yo Paillet mapoo see ido di diso. ¹²Beeame domo omapoo Paillet dio Helodee dio emegei diso. Esino daga debei ee ma kulodu dieso nediliyo nei heigo nei heigo dolone debeiso.

¹³Eseme Yesu Paillet mapoo see ido di ogoloso, Pailleteeye tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo osoloso odoo susuga gilimadoloso egeesee takaso, ¹⁴“Niyo odoo hagooso Yu odoo oso Loum gamalee mapoo kamanalame, odoo goo tiadili goo ee eligimo silo doloso, amapoo ka ido simi. Esino ayo nibada mudugiyo o goo meedino, yimapoo goo tokenee hee molo egele.

¹⁵Osoloso Helodee nosee Yesu mapoo goo tokenee hee molo egele. Egeeseeme yayo yo see imapoo ido sibe dee takaso. Esiga niso ogoso, odoo hagee wooloomalai yimapoo goo tokenee hee mauwe.

¹⁶Esiga ayo yo wulo woomele poogoloso diye dalaiso.

[¹⁷Esino Pailleteeye Yu odoo oso goomogalame diayo Godeeye gababiao wo nali beeame mapoo odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo diye deliso.] ¹⁸Osoloso odoo susuga oso to neligidi egeesee takaso, “Yesu wooloomolone, nei Balabas neliga moso ma kuloduga peegoo diye dee!” dee

takagameleeso. ¹⁹Balabas hagooso daga Loum gamalee mapoo ha temeleso odoo hee wooloomaso. Egeeseega yo neliga moso ma kulodu hususo.

²⁰Paileteeye Yesu peegoo tamagalame diya goomogolone, see tobu odoo mooloogoodoo mapoo woosaso. ²¹Esino odoo susuga oso to neligidi yimapoo nei egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige! Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!” dee takagameleeso.

²²Eseme Paileteeye see tobu odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Bei, niyo kasalame yo wooloomalame ka sala? Yayo goo tokenee kasee tooowo? Ayo o goo meedi mapoo ayo yo wooloomalame ido dino, yimapoo goo tokenee hee molo egele. Esiga ayo yo wulo woomele poogoloso diye dalaiso,” diso.

²³Esino odoo susuga oso toso neligidi diya takaso, “Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!” dee takagameleeso. Diayo egeesee takemelee Paillet to ee dulei diya gowoolone, bige dimapoo deedebeegee diso. ²⁴Egeeseeme yayo dia to duloso odoo susuga oso goomoga goo ee tooso. ²⁵Esiga Paileteeye Loum gamalee mapoo ha tolone odoo wooloomali Balabas ono neliga moso ma kuloduga peegoo diye diso. Esino Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo talame yayo yo odoo susuga mapoo teneeso.

**Yesu homo bulubo magoo
ma dokodoo yoguso eniga**

(*Matiyu 27:32-44, Maka
15:21-32, Yonee 19:17-27*)

²⁶Osoloso ha teli odoo oso Yesu tolosa mi ee ma kuloduga peegoo ido

dumolome, Kulene odoo Saimon Yolusalemi mi mapoo dumolome eli domopoo tugodooso. Osoloso diayo homo bulubo magoo tolosa see o ei mapoo imeduloso Yesu ma hamamee diye diso.

²⁷Osoloso beeamo omapoo, Yesu tolosa diadaga molome odoo susuga hamamee diadeeso. Osoloso ee ma kulodu sobo abo sabolo dulone Yesu halo gooholone hamamee dulone pupusigamo diadeeso.

²⁸Eseme Yesuye bidooboloso dimapoo bolone egeesee takaso, “Yolusalemi sobo, niba a halo haga na pupusige. Esino niso nediliyo osoloso nibada holo halo ka pupusige. ²⁹Bei, dala beeamo oso siboga, edebeeyo egeesee takagalaiso, ‘Sobo deme taba nibolo osoloso sobo holo soomagoloso too koo nedili niba diya goomege.’ ³⁰Bei, beeamo egeesi oso peledaba omapoo edebeeyo egeesee takagalaiso,

‘Mubi sabolo osoloso esia niyo goodobuloso iba toogoode!’ dee takalaiso.

³¹Esiga goo hageesi oso homo su gie mapoo peledobooga, see ogo goo oso homo su sia mapoo ka peledabalaisomo?” diso.^{††}

³²Osoloso beeamo omapoo ha teli odoo oso Yesu ido dulone, mesia bakadio homo bulubo magoo ma dokodoo wooloomalame ido diso. ³³Diba sibilesa mubi hee, eyo hu Wiligi ki mi deli mapoo, Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso mesia bakadio onosee homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso, odoo hee Yesuwo deede dokolo tulugu, osoloso hee dobusu dokolo tulugu diso.

³⁴Osoloso Yesuye homo bulubo magoo ma dokodoo telega molone egeesee takaso, “Ma, odoo hagee bia oso goo tokenee amapoo egee moodoo ee nayo hapoloso boobadobigi. Bei, diayo goo

^{††}**23:31** Esiga to hogugu hageeyo bei egeesee moloso, “Niyo kasee gooleedo? Goo hagooso tokenee mauwe odoo mapoo peledabalai tebia daga, hee tokenee teli odoo dimapoo ogo gooso peledabalaiyo?”

egee moodoo eyo bei diba gooleedelee,” diso. Osoloso ha teli odoo oso Yesuwo dugo talame diayo yo pepuso odoo hu ma ee kobuso.

³⁵ Odoo susuga oso peegooga tebisamolone balagamolome, Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso manolone egeesee takagameleeso, “Yayo odoo abo pidimo siliso. Esiga yo tei Godeeye hudi magoo Keliso oso daga, o su eyo nediliyo pidilei tekepo,” dee takagameleeso.

³⁶ Osoloso ha teli odoo sabolo oso Yesu manolone, wain i mei nali keesoloso Yesuye nalame tenelone yimapoo egeesee takaso, ³⁷ “No medee tei Yu odoo dia wiligi odoo taba daga, no telega pagalame, no nediliyo pidi,” diso.

³⁸ Yesu o wiligi oo poogoo dokodooga to hageesee hoguguloso kalamaso,

ODOO HAGEE YU ODOOWO WILIGI ODOO OSO.

³⁹ Mesia hee Yesuwo ho hodiogooga eniga oso Yesu mapoo tokenee sisilone yimapoo egeesee takaso, “No medee tei Keliso daga, nee su no nediliyo pidilone, iba nosee pidi,” diso.

⁴⁰ Esino mesia hee oso o odoowo to su maga to kitulugu sabolo egeesee takaso, “No Godeebolo koo obudo? Bei, yayo dala egee to, no nosee dala hedebe egeesi toso. ⁴¹ Esiga iba asalo ibada tokenee eyo nei maga ka wodioso. Esino Yesu mapoo tokenee hee mauwe,” diso.

⁴² Osoloso yayo see Yesu mapoo egeesee takaso, “Yesu, nayo wiligi doloso badebei mapoo, nayo a gooleebigi,” diso.

⁴³ Esemee Yesu nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo tei goo taka, esiga epei no abolo hodobo goomoga mi Paladais mapoo badalaiso,” diso.

Yesuye ta eyo goo

(Matiyu 27:45-56, Maka 15:33-41, Yonee 19:28-30)

⁴⁴ Osoloso osogo olo oo domo tooboome, mi susuga neligaso, mi neligamelee ososee osogo howo bakadio hedebe di poogooso. ⁴⁵ Bei, goo ogoso peledoboome, osogo pelega poogooso. Osoloso tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisimelee ee eyo mosoowe domo tologodooso. ⁴⁶ Esemee Yesuye to neligidi egeesee takaso, “Ma, a mo dio nee dee mapoo maga,” diso. Yesu to hamameedee hageesee takoloso taso.

⁴⁷ Osoloso ha teli odoo gibadeli odoo oso Yesuwo homo bulubo magoo ma hemidu badolone Yesuye ta goo ee ogoloso, Godeeyo hu dokodoos poudoolone egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godeeyo howo woola tekepo odoodoo,” diso. ⁴⁸ Osoloso odoo susuga oso gooso peledaba ee agalame omapoo dileso balagamelee odoo oso goo hagee ogoloso dulone diya gooholone dia budo mapoo kobugumo see wedi diadeeso. ⁴⁹ Osoloso Yesu o odoo sabolo osoloso sobo abo Yesubolo Gelili abaga sibadee oso wulo eli sage abaga tebisamolone goo hagooso peledaba mapoo balagameleeso.

Yesu mi doosoo

(Matiyu 27:57-61, Maka 15:42-47, Yonee 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Dima kulodu odoo hee badebeiso, o hu Yosep. Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Alimatiya ee o midee. Yo Godeeyo howo woola tekepo badolone Godeeye wiligi doloso badeli goo oso siba beleso bameleeso. Osoloso yo Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso mooloogoodoo ee ma kulodu yo dibolo hodobo badebeiso. Esino Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu Loum gamalee odoo oso woolooma-

lame dimapoo tiaseme, yo goo omapoo gowoolone yayo hamaga takaso. ⁵²Osoloso yayo Yesu ta eyo su ee talame, Paillet mapoo dilesos woosaso. ⁵³Osoloso yayo Yesuwo su homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo to meilesos, dugososi tiadolososi yo ou madu magoososi. Midoo hagee dia. Esiga daga odoo hee teme omapoo magele. ⁵⁴Esino beeamede domo egee Yu odoo diayo hasali beeamede bei mooloogoolai osogo howo koola too-boome ka see.

⁵⁵Osoloso sobo abo Yesubolos Gelili abaga sibadee oso YosepeeYe Yesuwo su mi doo ma kulodu magalame todime, diba yima hamamee diadeeso. Diba omapoo dilesos YosepeeYe Yesuwo su magoo medee egeiso. ⁵⁶Osoloso diba see wedi dilesos sisigageli bi medee tekepo Yesuwo su mapoo hedilame mopoodoo dooso. Esino diba Yu odoo diayo hasali beeamede olo bei mooloogoome, Mosese-eye tei magoo ee dodolone epedee koodobulosos hasasos.

Yesu midoo ma kuloduga hogabia

(Matiyu 28:1-10, Maka

16:1-8, Yonee 20:1-10)

24 Esiga Sadee toowa beeamede gesikolodee sobo hagee bia oso sisigageli bi medee tekepo mopoodoo doo ee tolosos Yesuwo bi mapoo diadeeso. ²Diba omapoo dilesos egeino, yo toowa wulu ou miyopoo kisi ee peegoo bidigamos dilesos molome egeiso. ³Eseme diayo kulodu galagadilesos egeino, Lodee Yesuwo su omapoo mauwe molo egeiso. ⁴Osoloso diayo kulodu galagadilesos goo tiademe balaga meleenos, odoo bakadio dugo diya gadeebugus kalaga oso saga peledobulosos sobosos debei mapoo hodiogooga tebisasos. ⁵Osoloso sobo diba diya dio dulone, ebia sabolos miyomoo gasuwasos. Eseme odoo bakadio oso dimapoo nei egeesee

takasos, “Niyo kasalame odoo see gie badeli too ee midoo ma kulodu ka esiamos silesibana? ⁶Yo kulos hadu mauwe. Esino yo see hogados dina. Esiga niba Yesubolos Gelili mapoo silone, yayo nimapoo taka goo ee gooleebigi. ⁷Bei, yayo egeesee takasos, ‘Odoo Holo, a tokenee teli odoo dimapoo tiasalaisos, osoloso a homo bulubo magoo ma dokodoo yogusos enigileisos. Osoloso a beeamede bakadios midoo ma kulodu tamolosos, beeamede bakadios hedebe di mapoo midoo ma kuoduga see hogados dileisos,’ disos.” ⁸Eseme sobo diba to hagee dulosos YesuYe takomos sili to ee gooleebugusos.

⁹Osoloso diba midoo maga see wedi dilesos, diye di odoo 11 sabolos osolosos odoo susugas mapoo diayo egei goo susuga ee dimapoo oposusuos. ¹⁰Esiga sobo hagee bia oso goo peledaba hagee ka egei, Meli-Magadaliya osolosos Yowanas osolosos YemeseeYos owee Meli osolosos sobos abos. ¹¹Esino sobo hagee bia oso sibilesos diye di odoo mapoo takeme diba duno, halabolone taka masi takeme to omapoo tei tele poogoosos. ¹²Esino Pita tobolosos midoo ee agalame hoguos disos. Yo dilesos gasuwulosos wulos ma kulodu egeinos, dugo Yesuwo su tiadolosos magoo ee see mosoowe wulos ma kulodu molome egeisos. Eseme Pita goo hagee ogolosos howoodoomos wedi disos.

Odoo bakadios oso Emaus mi mapoo dulone Yesu egei

¹³Beeame hedebe omapoo Yesuwo hamamee dili odoo bakadios oso Yolusalem mi poogolosos, see Emaus mi mapoo diadaga meleesos. Emaus mi egee Yolusalem omagas haga hoogoonee, wulos 11 kilomita egeesi masi. ¹⁴O bakadios dumos dulone goo susugas Yesu mapoo peledaba goo ee oposusumos diadeesos. ¹⁵Osoloso o bakadios osee oposusumos

diadaga molome, Yesu dima hamamee sibileso diba tugodoloso dibolo hodobo diso. ¹⁶ Esino odoo bakadio hagooso Yesu medee kibiya hoodo egele. Bei, di-ayo Yesu kibiya hoodo egeeyaga, Godeeye diba gooloogooso.

¹⁷ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba ogoo goo oposusumo diadaga malana?” diso.

Esemé diba eli domo omapoo kookoo toboloso goohele sabolo mudu olugodoloso tebisameleeso. ¹⁸ Osoloso dima kulodu odoo hee, o hu Keleopas, yayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Yolusalem mi mapoo odoo soo sibadee ee ma kulodu mi omapoo goo peledaba ee, no dulega badosoba?” diso.

¹⁹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nayo egee takoo ogoo goo takala?” diso.

Esemé diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Yesu Nasalet odoo eyo goo ee taka. Bei, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo doloso badolone Godeeyo howo woola osoloso odoo susuga eyo mudugiyo Godeeyo to kitulugu sabolo takomo siliso. Osoloso yayo goo toowa opusomo di moodoomo siliso. ²⁰ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso ibada wiligi odoo tebisa oso Yesu Loum gamalee oso wooloomalame dimapoo teneeso. Esemé yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso taso. ²¹ Esino iyo goolee, yayo Isalael odoo iba Loum gamalee gidebeli omaga peegoo gilimado dileiso doloso dobolone balaga meleeso. Esiga goo hagooso peledaba ee beeame bakadio olo poogooso. ²²⁻²³ Osoloso ibada mooloogoodoo ee ma kulodu sobo abo oso epei gesikolodee dileso midoo mapoo egeino, Yesuwo su mauwe molo egeiso. Esemé diayo sibileso imapoo takolone, ‘Ibada howo opusomo doloso Godeeyo momaiye egeiso,’ diso. Esemé momaiye oso Yesu ta maga hogado

di goo ee dimapoo takaso. Esemé goo susuga hagee takeme, iba diya dio diso. ²⁴ Osoloso ibada mooloogoodoo ma kulodu debeli odoo abo diba nose dileso midoo egeino, soboso taka to sabolo tobulone, Yesuwo su midoo ma kulodu mauwe molo egeiso.”

²⁵ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba medee diya boobada oodoo. Niba kaseega Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo dia to mapoo tei telega ka dosomo? ²⁶ Bei, diayo egeesee takaso, ‘Godeeye hesia Kelisoye dala goo hageesi toloso see Godeeye egee bado mapoo peleso hu toowa toloso kitulugu sabolo badalaiso,’ diso.” ²⁷ Osoloso Yesuye dimapoo Moses sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo susuga oso Kelisowo goo hogugu goo eyo bei dimapoo medee eligiso.

²⁸ Osoloso diba Emaus mi olo koola tooboome omapoo dulone Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A hamapoo hasalaime. Esino a olo wulo duso,” diso. ²⁹ Esemé odoo bakadio oso to kitulugu sabolo yimapoo egeesee takaso, “Emegei, no epedee na di, no ibolo hodobo tiamo. Bei, olo nolugo,” diso. Esemé Yesu yo dibolo hodobo tilame diso.

³⁰ Osoloso diba moso kulodu peleso nei nalame dobolone, Yesuye wo toloso goomoga to takoloso koodobuloso wo populouso dimapoo piso. ³¹ Egeesee seemelee beeame omapoo diayo Yesu medee kibiya hoodo egeiso. Omapoo diayo Yesu medee kibiya hoodo egeme, yo saga omapoo osugobooodooso. ³² Esemé obakadio dobolone dibusomo egeesee takagameleeso, “O. Tei takoo, iba eli domo abaga sibadaga molome, yayo Godeeyo to eyo bei imapoo takeme, ibada sooloo ma kulodu diya goomogaso,” diso.

³³ Osoloso diba saga tebisaloso see Yolusalem mapoo wedi diadeeso. Diba omapoo dileso egeino, diye di odoo 11 sabolo osoloso Yesuye di hamamee dedeli odoo susuga oso diesono hodobo mooloogoodoloso doboome egeiso. ³⁴ Esemé odoo omapoo mooloogoodoloso debei oso dimapoo egeesee takaso, “O. Tei takoo, Lodee yo ta maga see hogado didoo. Osoloso yo see Saimon-Pitaye badebei mapoo peledabadoo,” dee takagameleso. ³⁵ Osoloso odoo bakadio hagee bia oso Yesu eli domopoo diba tugodoloso di eyo goo sabolo osoloso Yesuye dibolo hodobo nei nalame dobolone, wo toloso popume, diayo yo medee kibiya hoodo egei goo ee dimapoo oposususo.

**Yesuye o hamamee dili odoo
dimapoo dileso peledaba**

*(Matiyu 28:16-20, Maka 16:14-18,
Yonee 20:19-23, Diye Di Odoo 1:6-8)*

³⁶ Diba goo hamapoo to osee ke-samolome, haga bologelega diayo debei domo omaga Yesu peledoboloso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Emegei, mesie goo oso nibolo hodobo mele,” diso.

³⁷ Esino diayo goolee yo odoo dio bele dolone, dio dulone diya ebigaso.

³⁸ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ebia sabolo goo tiadoo sabolo nibada goo goolee ma kulodu ka malana? ³⁹ Esiga niba mo dee sabolo osoloso mo homo sabolo ogoloso tei aso doloso gooleede. Osoloso mo su sige, niyo a tei su moloso doloso gooleedalame. Bei, odoo dio diba su mauwe,” diso.

⁴⁰ Yo to hagee takoloso o dee boowo sabolo osoloso o homo boowo sabolo dimapoo eligiso. ⁴¹ Esino diayo medee tei telega goomoga sabolo osoloso dio dulone debei ogoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Nimapoo nei nali

hee molosomo?” diso. ⁴² Esemé diayo yimapoo di si pepooko teneeso. ⁴³ Osoloso yayo dia howo woola di egee neso.

⁴⁴ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Ayo nibolo hodobo silone nimapoo takeliso, ‘Mo goo maga Moseseeye hogugu sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso hogugu sabolo, osoloso Sam booka mapoo hogugu goo oso amapoo peledabalaiso,’ deliso. Esiga epei goo hagooso amapoo olo ka peledobooso,” diso.

⁴⁵ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo ee medee kibiya gooleedalame, Yesuye dibada goo goolee medee hoodo magooso. ⁴⁶ Yesu egeesee selone tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu ee egeesee moloso: Godeeye hesia Keliso, a dala toloso beeame bakadio midoo ma kulodu ta moloso see beeame bakadio hedebe di mapoo hogabuloso toboloso dileiso.” ⁴⁷ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, “Niba Yolusalem abaga bei mooloogooloso mipoo toowa mapoo mo hu maga odoo mapoo hageesee eligimo silesibe, ‘Niba goo goolee su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pie. Eseega nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,’ dee takomo silesibe. ⁴⁸ Esiga niyo mo goo hagee ogoloso takomo silesibileiso. ⁴⁹ Osoloso niba Yolusalem poogoloso epedee na di. Esino niba epedee hamapoo osee doga, Kei mi ma dokodooga kitulugu siboga talaiso. Bei, ayo mo Maye taka to ee dodolone nimapoo Dio Tei tenelaiso,” diso.

Yesu Kei mi ma dokodoo ido pala

(Maka 16:19-20, Diye Di Odoo 1:9-11)

⁵⁰ Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso Betani mi koola mapoo diadaga meleeso. Diba omapoo

dilesa peledoboloso Yesuye dee dokodoo poudoloso diba halo dokodoo takolone diba pidilame goomoga to takaso. ⁵¹Yo egeesee takomolome, Yesu Kei mi ma dokodoo ido palaso. ⁵²Eseme diayo Yesuwo hu dokodoo poudoloso,

goomoga sabolo Yolusalem mi mapoo see wedi diadeeso. ⁵³Osoloso beame susuga ee ma kulodu, diba Yu odoowo tei moso mapoo dobolone, Godee mapoo goomoga poudolone debeiso.

To tekepo Yoneeye hogugu

Yonee

Yonee booka goo eyo bei

Yonee booka hagee Yesu o hamamee dili odoo hee Yoneeye hogugu. Yayo to hogugu ee ma kulodu goo toowa hagosu. Yesu yo Keliso[‡] osoloso yo tei Godeeyo Owolo. Esiga iyo Yesu mapoo tei toga, iba gie badeli talaiso.

Toso odoo su paso

1 Daga mipoo hagee moodelega molome, To[¶] olo badebeiso. To oso Godee sabolo badebeiso. Osoloso To ee Godee. ²Yo mipoo gie daga moodoo omapoo Godee sabolo badebeiso.

³Esiga bi hee yo mauwe moodele poogoo me. Esino bi susuga hedebe yimaga ka moodoo. ⁴Esiga gie badeli eyo bei hedebe yoso. Gie badeli oso odoo susuga mapoo gadeebugu tenemeleeso. ⁵Esiga gadeebugu oso neliga ma kulodu ka pounimoloso. Esiga gadeebugu egee neligasos semidilei tebile.

⁶Esiga biame omapoo Godeeye odoo hee diye diso, o hu ee Yonee. ⁷Yayo odoo mapoo gadeebugu oso sibilei goo ee takalame simiso. Osoloso odoo susuga oso to yayo taka ee duloso tei ka talame. ⁸Yonee yo gadeebugunee, esino yayo gadeebugu eyo goo ee odoo mapoo takalame ka simi. ⁹Bei, tei gadeebugu oso odoo susuga mapoo pouni meli oso mipoo hamapoo sibilei ee olo koola tabaso.

¹⁰Esiga To ee mipoo hamapoo meleeso. Osoloso mipoo hagee yimaga moodooso. Esino mi odoo oso yo medee hoodo egele. ¹¹Yo o odoo mapoo simiso. Esino o odoo oso yo idile.

¹²Esino edebeeyo yo idoloso yimapoo tei teme, yayo odoo egee bia dimapoo kitulugu teneeso, diayo Godeeyo owolo dio doloso dabalame. ¹³Esino edebeeyo owee dio ama dio eyo sawoso, o, suso gilee, o, odoo heeso gilee goo maga diba Godeeyo owolo dio dee ka sele. Esino Godeeye goomoga goo omaga diba Godeeyo owolo dio diso.

¹⁴Osoloso Toso odoo su poloso ima kulodu badebeiso. Yayo iba diya sooloo dolone pidiliso. Osoloso yayo tei goodee ee takeliso. Osoloso yayo hu toowa tolosa badeli goo ee iyo egeiso. Esiga Ma Godee maga simi, Owolo hedebe yayo hu toowa egeesi tolosa ka badoso.

¹⁵Yoneeye o goo maga takolone toso neligidi egeesee takaso, “Ayo takolone, odoo hee ama hamamee sibileiso dee takomo silimenee, odoo ee hagosu. Yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi. Bei, a soomagelega badoboome, yo daga olo badebeiso.”

¹⁶Esiga sooloo dolone pidili goo toowa yimapoo egee molo maga biame susuga yayo iba ka pidimoloso. ¹⁷Tei magoo goo ee Godeeye Moses maga imapoo teneeso. Esino sooloo dolone pidili goo sabolo osoloso tei goodee ee Yesu Keliso maga simi. ¹⁸Egeesi ma kulodu odoo heeso Godee egele. Esino hedebe Godeeyo Owolo yayo imapoo Godeeyo goo ee yilige buguso. Bei, yayo Godee koola ogolone badolone yo tei Godee doloso ka badoso.

**Yoneeye takolone a
Kelisonee dee taka**

*(Matiyu 3:1-12, Maka
1:1-8, Luka 3:1-18)*

¹⁹Yelusalem mapoo debeli Yu odoo dia wiligi odoo oso Godee ogo odoo ogo doloso debeli sabolo, osoloso odoo abo

[‡]1:0 **Keliso** dee egee takoo hu eyo bei ee Godeeye hesia dolone ka takooso.

[¶]1:1 **To** ee Yesu

Libaiyo bala^{§§} maga Yonee mapoo diye diso, diayo Yonee yo tei odoo ogumo doloso woosalame. Esem diayo Yonee mapoo dileso egeesee woosaso, “No tei odoo ogumo?” diso. ²⁰ Esem Yonee yo to nei takalai gowelee. Esino yayo nei dimapoo egeesee takaso, “A Kelisonee,” diso.

²¹ Esem diayo see yimapoo egeesee woosaso, “No odoo ogumo? No llayayo?” diso.

Esem yayo nei egeesee takaso, “Haye, a llayanee,” diso.

Esem see diayo yimapoo egeesee woosaso, “No Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo sibileigo neme bamelee*, odoo ee nosomo?” dee takaso.

Esem yayo nei dimapoo egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²² Esem see diayo yimapoo egeesee takaso, “No tei odoo ogumo? Iba goomogo, to nei nayo taka ee iyo todilesio ibada wiligi odoo iba diye di mapoo takalaiya. Esiga no tei odoo ogumo?” diso.

²³ Esem nei Yoneeye Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to ee dimapoo egeesee takaso, “A miwe poogoo mi maga idageli odoo ee aso, Niba Lodeeye sibilei eli medee hoodo magee.”

²⁴ Esem Pelisi odoo dia wiligi odoo oso diye di odoo oso dileso, nei Yonee mapoo egeesee takaso, ²⁵ “Nayo takolone, no Kelisonee, osoloso no llayanee, osoloso no Godee maga to toloso

kokodo takomo sili odoo osonee, dee takoso. Esino bei kasalame nayo odoo howo ka olugumo silala?” diso.

²⁶ Esem nei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo wulo odoo howomoo oluguliso. Esino odoo hee nima kulodu badoso. Esino niba yo gooleedelee. ²⁷ Yo ama hamamee egee siboso. Esino a tekeponee, ayo o homo mapoo kali bi ee pidigilei.”

²⁸ Osoloso Yoden howo hodiokoo Yoneeye odoo howo olugumelee Betani mi mapoo goo ogoso peledabaso.

Yesu Godeeyo Lam be

²⁹ Biame hee mapoo Yesu Yonee mapoo sibume ogoloso Yoneeye egeesee takaso, “Ege, hagee Godeeyo Lam beso.[†] Yayo mipoo hamapoo debeli odoo dia goo tokenee susuga ee hapoloso boobado bigileiso. ³⁰ Ayo takolone, odoo sibileisogo doloso takomo sileemeni, odoo ee hagoso. Bei, ayo egeesee takomo sileeso, odoo hee ama hamamee sibileiso. Esino yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi, dee takeliso. Bei, a soomagelega molome, yo daga olo badebeiso, dee takeliso. ^{31–33} Esiga Isalael odooso Kelisowo goo ee medee gooleedalame ayo diba howo olugulame ka simi.”

Esiga Yonee eyo egei goo ee egeesee takaso, “Ayo daga Keliso odoo ogu bele dolone medee kibiya gooleedelee. Esino ayo odoo howomoo olugulame, Godeeye a diye dolone amapoo egeesee taka, ‘Nayo Keliso egeesee

^{§§} **1:19** Libaiyo bala eyo bei ee egeesi moloso. Eibalahameeyo amawe Yekobowo owolo hee eyo hu ee Libai. Osoloso Libaiyo bala ee ma kulodu debeli odoo oso Yu odoo dia tei moso ma kulodu tou opusomo opusomo di ee teliso. Esino Godee ogo odoo ogo doloso debeli odoo diba noseet tei moso ma kulodu tou teliso. Diba Eloneeyo bala hedebe.

* **1:21** Yu odooso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Moses egeesi masi oso sibilei ee bameleeso. (Deut 18:18)

[†] **1:29** Lam be dee egee takoo sipi be hu gie kauwa ee takoso. Bei, Isalael odoo oso tokenee goo hapalame sipi be gie kauwa wooloomaloso Godee mapoo teneliso.

gooleedalaíso. Dio Tei sibilesó yiboló hodobo badoga agalaíso. Osoloso yayo odoo mapoo Dio Tei tenelaíso,' diso. Godeeye egeesee taka duloso hamamee Dio Tei molo masi pusibilesó yimapoo pubalegеме egeiso. ³⁴ Esiga ayo goo hagee tei ogoloso yo tei Godeeyo Owolo dolone to hagee ayo nimapoo ka taka."

Yesuye o hamamee dili odoo daga hudi magoo

³⁵ Biame hee mapoo Yonee o hamamee dili odoo bakadio diboló hodobo mi hedebe omapoo tebisa meleeso. ³⁶ Egeesee semelee omapoo Yesuye di ee ogoloso dimapoo egeesee takaso, "Niso ege, odoo egee Godeeyo Lam be ogoso," diso.

³⁷ Esemе Yonee o hamamee dili odoo oso to egee duloso Yesuye di hamamee diso. ³⁸ Esemе Yesuye bidi toboloso, odoo bakadio oso yima hamamee simi ee ogoloso, yayo dimapoo egeesee takaso, "Niba ogoo goo tala sibala?" diso.

Esemе diayo nei yimapoo egeesee takaso, "Labai, no kapoo badeliyo?" diso. Labai hu eyo bei ee eligili odoo dolone ka takoo.

³⁹ Esemе yayo nei egeesee takaso, "Niso sibilesó ege," diso. Osoloso neli tigime, odoo bakadio hagosó Yesuboló dileso yayo badeli mi ee egeiso. Esemе diba biame omapoo yiboló hodobo debeiso.

⁴⁰ Odoo bakadio hagee bia dia kulodu odoo hee o hu ee Endulu. Endulu yo Saimon-Pitayo omolo. ⁴¹ Esiga Enduluye Yesu ogoloso emei Saimon esiaso. Yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, "Iba Mesaya egeiso," diso.

Mesaya hu eyo bei ee Keliso dolone ka takoo. ⁴² Osoloso Enduluye Saimon Yesu mapoo ido diso. Esemе Yesuye yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, "Saimon, Yoneeyo owolo, nee hu see Kepas hedileiso." Kepas dee egee takoo ee Pita dolone ka takoo. ⁴

Yesuye Pilipi dio Nataniyol dio gilimadoo

⁴³ Osoloso biame hee mapoo Yesu yo see Gelili mi mapoo dilame goomogoso. Esino biame omapoo yo odoo hee Pilipi tugodoloso yimapoo egeesee takaso, "No ama hamamee sibe," diso.

⁴⁴ Pilipi hagee Betesaida odoo. Betesaida mi hagee Endulu dio Pita dio dia midее. ⁴⁵ Osoloso Pilipiye dileso Nataniyol ogoloso yimapoo egeesee takaso, "Moses saboló osoloso Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoo oso dia booka mapoo to hogugu oso takolone, odoo hee hamamee sibileisogo, dee takemelee odoo ee iyo olo egeiso. Yo Yesu, Nasalet mi mapoo badeli, yo Yosepeeyo owolo," dee takaso.

⁴⁶ Esino Nataniyoleeye Pilipi mapoo egeesee takaso, "Goo tekepo oso Nasalet mi maga kasee sibileiyo?" diso[§]. Esemе Pilipiye nei yimapoo egeesee takaso, "No sibilesó ege," diso.

⁴⁷ Esemе Nataniyoleeye Yesu yima hegi simi ee ogoloso Yesuye o goo maga egeesee takaso, "Niso ege, odoo hagee tei Isalael odoo. Yo medee tei goo takeli odoo," diso.

⁴⁸ Esemе Nataniyoleeye nei yimapoo egeesee takaso, "Nayo a kasee gooleedoowo?" diso. Esemе Yesuye

^{§1:41} Esiga Hibulu dia toso Mesaya dee egee takoo saboló osoloso Guliki toso Keliso dee egee takoo goo eyo bei ee hedebe Godeeye hesia dolone ka takoo.

^{¶1:42} Esiga Hibulu toso Kepas dee egee takoo saboló osoloso Guliki toso Pita dee egee takoo hu eyo bei ee yo dolone ka takoo.

^{§1:46} Yu odooso goolee, Nasalet mi ee haga goo toowanee, dee gweliso. Esiga odoo hu toowa too oso mi omaga sibileime, dee gweliso.

nei yimapoo egeesee takaso, “No daga Pilipiye dileso egelega badoboome, no pigi homo bei mapoo badoboome, ayo no egeiso,” diso.

⁴⁹Eseme Nataniyoleeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no Godeeyo Owolo. Osoloso no Isalael odoo ibada wiligi odoo,” dee takaso.

⁵⁰Eseme Yesuye nei Nataniyol mapoo egeesee takaso, “No homo bei mapoo badoboome, ayo egei goo maga nayo amapoo tei ka toowala? Esino goo hagee pepooko, no hamamee goo toowa agalaiso. ⁵¹Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Niyo Kei mi osulu yamagoloso mologa, Godeeyo momaiye oso Odoo Holo** amaga dokodoo polo osoloso amapoo sibo domologa agalaiso,” dee takaso.

Yesuye howo ee wain i palame moodoo

2 Biame bakadio poogoloso hamamee Gelili mi toowa ee ma kulodu Kana mi pepooko mapoo odoo heeso sobo hu wo neso. Biame domo omapoo Yesuwo owee onosee omapoo badebeiso. ²Osoloso Yesu sabolo o hamamee dili odoo sabolo sobo hu wo ne ee agalame diba gilimadoloso debeiso. ³Wo ne biame domo mapoo wain i hosudoo ee ogoloso Yesuwo oweeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Wain i olo hosudoona,” diso.

⁴Eseme Yesuye nei owee mapoo egeesee takaso, “Mo wee, ayo ogoo goo talame no amapoo ka simiyo? Mo biame tugodele,” dee takaso.

⁵Eseme oweeye nei odoo moso kulodu tou teli mapoo egeesee takaso, “Niba Yesuye to nimapoo takooga dulosoto egee te,” dee takaso.

⁶Egeesi ma kulodu sesepeni yugoso moodoo 6 omapoo bediga meleeso.

Sesepeni 6 hedebe hedebe di egee howo 100 lita egeesi keeseli. Yu odooso dia adaga dia goo ee dodolone, sesepeni howo keesoo hamapoo dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeliso.

⁷Eseme Yesuye odoo moso kulodu tou teli dimapoo egeesee takaso, “Sesepeni susuga hagee howoso metamagise,” diso. Eseme diayo sesepeni susuga egee howoso metamagisaso.

⁸Eseme yayo tou teli odoo mapoo egeesee takaso, “Niba sesepeni omapoo howo keesaloso todileso, odoo sobo hu wo ne eyo wiligi odoo mapoo tenee,” diso. Eseme diayo egeesee moodooso.

⁹Esino howo eyo see wain i paso. Eseme wiligi odoo oso wain i egee wulo nalo egeiso. Egeesi ma kulodu wain i hagoso simi eyo bei yo gooleede. Esino o tou teli odoo diba olo gooleedoo.

¹⁰Egeeseelone yayo sobo hulame simi giso ee idoloso yimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga oso Yu odoo dia adaga dia goo ee dodolone, wo ne mapoo sibadee odoo mapoo daga wain i hadali keeneliso. Osoloso diba wain i toowa naloso halabolone daga, see wain i haga koo hadali ee dimapoo keeneliso. Esino nayo wain i dooboo hadali ee magoo moloso, see epedee keedoloso ka teeneso,” diso.

¹¹Esiga Gelili mi toowa ma kulodu Kana mi pepooko mapoo Yesuye daga malalo goo toowa opusomo di ee moodoo maga, yayo hu toowa toloso badeli goo ee eligiso. Eseme o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso yimapoo tei tooso.

¹²Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yesuye owee sabolo, osoloso omolo dio sabolo, osoloso o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum

** 1:51 **Odoo Holo** - Yesuye eyo nediliyo takolone, a Odoo Holo, dee taka hagee yo tei odoo dolone ka takomo silee.

mi mapoo diso. Osoloso diba omapoo dileso dobolone biame abo poogooso.

**Yesuye tei moso ma kuloduga
odoo peegoo hasiso bugu**

*(Matiyu 21:12-13, Maka
11:15-17, Luka 19:45-46)*

¹³ Osoloso Yu odoo dia Gababia wo nali biame ee olo koola tooboome, Yesu Yelusalem mi mapoo palaso. ¹⁴ Osoloso yo omapoo peleso egeino, odoo susuga oso tei moso beeleee ma kulodu bulumakau be sabolo, osoloso sipi be sabolo, osoloso molo sabolo edebeeyo neiso talame, tosibilesa odoo mapoo tenee domolome egeiso. Osoloso odoo aboso molee opusomo opusomo di ee tei moso eyo molee piligeli debi pooba mapoo doboome egeiso. ¹⁵ Osoloso Yesuye gowoolone tiso wei masi moodooloso wei oso sipi be sabolo, osoloso bulumakau be sabolo, osoloso odoo susuga peegoo hasisobuguso. Osoloso molee piligeli debi pooba bidige buguloso molee ko sabolo peegoo kugobuguso. ¹⁶ Osoloso see molo neiso talame debei odoo mapoo egeesee takaso, “Bi susuga hagee tolosa moso hamaga peegoo diyadee. Niyo mo Mamo moso ee bi teli moso dee na see,” dee takaso.

¹⁷ Esiga goo hagoso peledaba ogoloso Yesu o hamamee dili odoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka goo ee egeesee gooleebuguso, “Ayo nee moso ee diya gooleeso. Esiga edebeeyo a wooloomalaiso.”

¹⁸ Esemé Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso bi susuga malosoo gidebei odoo egee bia ee Yesuye tei moso ma kuloduga peegoo hasiso bugu goo ee ogoloso diayo yimapoo egeesee takaso, “No ogoso kitulugu tolosa goo hageesee ka moodoowo? Esiga nayo kitulugu egee Godee maga too, dee takooga, nayo goo toowa opusomo di hee imapoo eligilei tekepo,” diso.

¹⁹ Esemé Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo tei moso hagee guobigi. Egeeseega, ayo see tobu biame bakadio hedebe di ee ma kulodu tegelaiso,” dee takaso.

²⁰ Esemé diayo yimapoo egeesee takaso, “Iyo dugo 46 ee ma kulodu tei moso hagee tegeiso. Esiga biame bakadio hedebe di ee ma kulodu nayo saga kasee togo dalaiyo?” diso. ²¹ Esino Yu odoowo wiligi odoo hagee biaso Yesuye taka goo ee medee kibiya gooleedelee. Bei, Yesuye tei moso eyo goo maga taka hagee, eyo nediliyo o su ee taka. ²² Esiga Yesuye tolosa hogado polome, hamamee Yesu o hamamee dili odoo oso Yesuye taka goo hagee gooleebuguso. Egeeseelone diayo Godeeyo to booka maga taka sabolo osoloso Yesuye taka to omapoo tei tooso.

²³ Yesuye Gababia wo ne biame omapoo Yelusalem mapoo peleso goo toowa opusomo di moodoo ogoloso odoo susuga oso yimapoo tei tooso. ²⁴ Esino Yesuye dimapoo haga tei dele. Bei, yo odoo susuga dia sooloo ma kulodu goo goolee ee yo olo gooleedoo. ²⁵ Esiga yimapoo odoo heeso odoo dibada goo goolee ee takalai ee bei me. Bei, goo goolee susuga dibada sooloo ma kulodu egee molo ee, yayo malalo olo gooleedooso.

Nikodimaseeye Yesu mapoo simi

3 Esiga odoo hee badebeiso, o hu Nikodimas. Yo Pelisi odoo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee ma kulodu yinosee wiligi odoo hee yoso. ² Osoloso yayo gesi sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba gooleedoo, no eligili odoo Godeeye diye di ee noso. Bei, edebeeyo eyo goolee goo toowa opusomo di nayo egee moodoomo silo egeesi moodoolai tebile. Esino Godee nobolo hodobo badoga,

nayo goo toowa opusomo di hageesi moodoolai tebileiso,” diso.

³Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo see soomagelega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime,” dee takaso.

⁴Eseme Nikodimaseeye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo kauwa ee oweeyo beliyi maga see tobu kasee soomagalaiyo? Yo see holope poloso oweeye see tobu soomagalai tebile,” diso.

⁵Esino Yesuye see egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo howo maga osoloso Dio Tei maga see dia delega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime.

⁶Mi odoo oso holope soomagoloso mi hamapoo debeliso. Esino Dio Tei oso gie badeli egee tenemolo odoo ee, Godeeyo owolo dio doloso badoboso kookaiyo gie badalaiso. ⁷Esiga ayo namapoo takolone no see tobu soomagee dee hagee takoo duloso haga na dio di. ⁸No pooso eyo goomoga maga sibulone goowa ee duliso. Esino yayo sibili eli sabolo osoloso yayo dili eli ee no gooleede. Esiga Dio Tei oso odoo mapoo gie badeli egee tenemolo edebeeyo ogoloso koo gooleedeli.”

⁹Eseme Nikodimaseeye egeesee takaso, “Ha? Goo hagoso kasee peledabalaiyo?” diso.

¹⁰Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No Isalael odoo dia eligili odoo, esino no goo hagee koo gooleedolo?

¹¹Esiga ayo namapoo taka. Iyo gooleedoo sabolo osoloso iyo egei goo ee Yu odoo nimapoo ka takomo siloso. Esino niyo ibada to mapoo tei talai ee ka gowooso. ¹²Esiga ayo nimapoo mi goo maga takeme, niyo tei tele. Egeesi ma kulodu ayo see nimapoo Kei mi eyo

goo maga takooga, niyo kasee tei talaisomo? ¹³Odoo heeso bi Kei mi ma dokodoo egee molo ee agalame pele. Haye. Hedebe Odoo Holo ayo Kei mi mapoo ka badebei. Osoloso ayo Kei mi ma dokodooga mipoo hamapoo simiso.

¹⁴Esiga daga hoogoo Isalael odoo diba miwe poogoo mi mapoo doboome, Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudooso^{††}. Goo hedebe egeesi masi, edebeeyo Odoo Holo anosee toloso egeesee poudileiso. ¹⁵Goo egeesi maga edebeeyo amapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

¹⁶Godeeye mi odoo diya sooloo dolone Owolo hedebe a meiyi diso, ayo mi odoo ee halo talame. Esiga edebeeyo amapoo tei toga, diba Godee maga pileime, esino diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ¹⁷Esiga Godeeye Owolo a mipoo hamapoo meiyi dee taka hagee, mi odoo dia goo tokenee eyo nei tenelame ka meiyi dele. Esino mi odoo oso amaga gie badeli pidili talame ka simi. ¹⁸Osoloso edebeeyo Godeeyo Owolo amapoo tei toloso daga, dia goo tokenee eyo nei dimapoo dala tenelaime. Esino odoo agayo amapoo tei telega daga, diba dia goo tokenee eyo nei talame ka doso. Bei, diba Godeeyo Owolo hedebe amapoo tei telega. ¹⁹Gadeebugu mipoo hamapoo simiso. Esino mi odoo oso gadeebugu egee goomegele poogoloso see neliga ono diya goomogaso. Bei, diayo dia suso goo moodoo ee diya tokenee. Goo egeesi maga Godeeye dia goo tokenee eyo nei tenelaiso. ²⁰Esiga goo tokenee teli odoo ee gadeebugu hegilone gadeebugu mapoo sibilei diya eabiliso. Bei, gadeebugu oso dia goo tokenee ee woola eligiyaga. ²¹Esino edebeeyo Godeeye goomoga

^{††}3:14 Daga hoogoo Isalael odooso Godee mapoo mesile poogoome, diba palame hebise diye diso. Esino Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudoome amapoo ogoloso diba hebiseso pa ee see weidooso.

goo ee tomo siloga, diba gadeebugu mapoo sibilei ebileime. Bei, gadeebugu oso dia goo ee yilige buguga, goo susuga diayo moodoo ee Godeeye kitulugu maga ka moodoodoo doloso edebeeyo gooleedalaiso.”

Yonee odoo howo oluguli oso Yesuwo goo taka

²² Osoloso goo hagoso dilesa koodobume, Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem poogoloso see Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko abo mapoo diso. Diba omapoo dilesa dobolone odoo howo olugumeleeso. ²³⁻²⁴ Esino Yonee yo neliga moso ma kulodu tooselega badolone, Salim mi koola mapoo Ainon mi mapoo yayo odoo howo oluguso. Bei, mi omapoo howo toowa meleega, odoo susuga diba Yoneeye howo olugulame yimapoo sibumeleeso. ²⁵ Egeesee semelee biame omapoo Yonee o hamamee dili odoo aboso Yu odoo dia adaga dia goo ee dodolone dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeli goo maga Yu odoo hee sabolo toso agadigaso. ²⁶ Osoloso diayo sibileso Yonee mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, daga Yoden howo hodiokoo odoo nobolo hodobo badebei ee no gooleedoo. Esiga nayo odoo egeeyo goo imapoo takemeni oso odoo howo ka olugumoloso. No ege, odoo susuga oso no poogoloso see yimapoo ka duso,” dee takaso.

²⁷ Esino Yoneeye egeesee takaso, “Edebeeyo eyo goolee goo hee moodoolai tebile. Esino Godeeye yimapoo kitulugu teneega, yo goo egee moodoolai ee tebileiso. ²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, a Kelisonee, dee taka goo ee niba olo duso. Esino a wulo o eli moodoolame malalo diye di odoo ee aso. ²⁹ Soboso giso obuoga, yo olo giso egeeyo. Odoo giso ido peli ee omapoo

tobudulone, giso sibabeleso bameliso. Osoloso gisoso peledoboloso to taka ee dulososo yo diya goomegeliso. Egeesi ma kulodu odoo giso ido peli masi ee aso. Esiga a epedee diya goomoga sabolo ka badoso. ³⁰ Esiga Kelisoye toowa dolone, nei ayo pepooko dolone badalai tekepo.

³¹ Esiga Kei mi ma dokodooga simi odoo oso odoo susuga dagadileso ka badoso. Esino mipoo hamapoo soomago ee mi odooso. Esiga yo wulo mipoo hageeyo goo ee takomo sili. Esino Kei mi ma dokodooga simi odoo yayo goo susuga diya dagadileso ka badoso. ³² Osoloso yayo egei goo sabolo osoloso yayo du goo ee takeliso. Esino odoo heeso o to mapoo tei koo teli. ³³ Esino odoo agayo o to dulososo tei too goo oso Godee yo tei goo takeli dolone ka eligiso. ³⁴ Esiga Godeeye diye di odoo oso Godee maga to tolososo takomo siliso. Bei, Godeeye o Dio Tei su goodegelega yimapoo olo teneeso. ³⁵ Godeeye Owolo sooloo dolone goo susuga ee yayo wiligi doloso badalame kitulugu yimapoo olo teneeso. ³⁶ Esiga odoo agayo Owolo mapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Esino odoo agayo Owolo mapoo mesile poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaimo. Esino Godeeyo kamaana goo oso yimapoo kookaiyo osee malaiso.”

Yesu dio Samaliya sobo dio

4 Yesuye howo olugu odoo oso diya bei molone, yima hamamee deedeeso. Osoloso diayo Yoneeyo hamamee dili odoo ee dagadi goo ee, Pelisi odoo diba duso. ² Esino Yesuye odoo howo olugumo sile. Hedebe o hamamee dili odoo oso odoo howo ka olugumo silee. ³ Esino Yesu yo Pelisi odoo oso o goo gooleedoo goo ee yo olo dulososo, Yudiya mi poogoloso see Gelili mi mapoo wedi diso.

⁴Osoloso yo Gelili mi mapoo wedi dulone, Samaliya mi domo abaga dili eli omaga diso. ⁵Yesuye Samaliya mi mapoo sibilesa mi edebeeyo bia Saika deli mapoo peledabaso. Esiga Saika mi edebeeyo bia hagee mi hee daga hoo-goo Yekobeeye owolo Yosep mapoo tenee eyo koola omapoo moloso. ⁶Esiga Yekobeeye howo ou omapoo osee meleeso. Egeesi ma kulodu Yesu yo mi eli sage simiga kwasime, howo ou koola ogolone omapoo badebeiso. Biame egee osoko olo oo domo taba mapoo egeesee ka see.

⁷⁻⁸Osoloso Yesu o hamamee dili odoo ee edebeeyo bia mi mapoo nei neiso talame dime, Samaliya sobo howo ou omapoo howo kalame simiso. Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo a howo keenee,” diso.

⁹Esino sobo egee yayo taka to ee duloso dio diso. Bei, Yu odooso Samaliya odoo maga peegooga booloogamo silesibiliso. Esemee sobo ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo kasi maga amapoo howo keenee dee ka takala? Bei, no Yu odoo. Esino a Samaliya sobo,” dee takaso.

¹⁰Esemee Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Nayo Godeeye wulo egee tenemolo goo ee gooleedoloso, odoo namapoo howo hoowa mo goo ee, no gooleedoloso badebei diepi, nayo amapoo kookaiyo gie badeli teneli howo ee hoowali. Osoloso nayo amapoo hoowa diepi, ayo nei namapoo howo egee teneli,” diso.

¹¹Esemee sobo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, no gie badeli teneli howo ee kamapoo keelaiyo? Osoloso namapoo ou howo keli me. Osoloso howo ou hagoonosee diya gooboodomou. ¹²Esiga ibada amawe Yekob pepooko dolone see nayo toowa dalame ka sala? Bei, ibada amawe Yekobeeye howo hagee ka ou, osoloso

yayo owolo dio sabolo osoloso o be sabolo howo ou hedebe hagee naliso. Osoloso yayo howo ou hagee imapoo poo-goo diso.”

¹³Esemee Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo howo ou hamapoo howo naga, diba see howo nala pagalaiso. ¹⁴Esino odoo agayo howo ayo hagee keenee ee naga, yo see howo nala pagalaime. Esiga kookaiyo gie badeli teneli howo ayo yimapoo tenelai oso yima kulodu howo ou masi molone, yimapoo badoboso kookaiyo gie badeli ee tenelaiso.”

¹⁵Esemee sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, nayo egee takoo howo egee amapoo tenee, a hamamee see howo nala pegelega pagalame. Osoloso hamamee a hamapoo see howo kala sibilega pagalame,” dee takaso.

¹⁶Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No dileso nomo ido sibe,” diso.

¹⁷Esemee sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A giso me,” diso.

Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo takolone, no giso me, dee egee takoo tei goo takoo. ¹⁸Bei, no daga giso dee tiadoo egeesi mapoo obiaso. Esino giso epedee nobolo hagee bado ee tei nomonee. Esiga nayo egee takoo, tei goo takoo,” dee takaso.

¹⁹Esemee sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, a gooleedo, no Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo hee nosodoo.

²⁰Samaliya bia ibada amawe dio oso mubi hagee ma dokodoo Godeeyo hu dokodoo poudiliso. Esino Yu odoo niyo takolone hedebe Yelusalem mi mapoo Godeeyo hu dokodoo ka poudilei tekepo dee takeliso. Esiga nayo amapoo takee, mi tekepo kamapoo iyo Godeeyo hu dokodoo ka poudileiyo?” dee takaso.

²¹Esemee Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Emegei, no mo to mapoo tei

te. Edebeeyo Ma Godeeyo hu dokodoo poudalame Yelusalem mapoo osoloso mubi hamapoo sibilega pagalai biame ee olo siboso. ²²Samaliya odoo niyo goomoga poudili goo ee niba gooleedelee. Esino Yu odoo iyo goomoga poudili goo ee iba gooleedooso. Bei, gie badeli pidili odoo ee hedebe Yu odoo imaga sibileiso. ²³Esiga biame olo siboso, esino biame ee olo simiso, tei yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei oso kitulugu maga, osoloso tei goo maga, Ma Godee mapoo goomoga poudalame. Bei, Ma Godeeye goo hageesi maga yimapoo goomoga poudili odoo omapoo diya goomegeliso. ²⁴Godee yo Dio. Osoloso yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei maga, osoloso tei goo maga yimapoo goomoga ka poudilei tekepo,” dee takaso.

²⁵Eseme sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, Mesaya edebeeyo takolone Keliso deli ee sibileiso. Osoloso yayo sibileso imapoo goo susuga medee eligileiso,” diso.

²⁶Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo ee Mesaya aso, nobolo to egee komolo,” dee takaso.

²⁷Egeesee semelee mapoo Yesuwo hamamee dili odoo oso edebeeyo bia mi ee ma kuloduga wedi sibileso egeino, Yesuye sobo sabolo to komolome, diya dio diso. Esino odoo heeso sobo omapoo woosolone, no ogoo goomogolo, dee takele. Osoloso odoo heeso Yesu mapoo woosolone, nayo kasalame sobo sabolo to ka kamalala, dee takele.

²⁸Osoloso sobo oso o ou howo keli omapoo magoloso see o moso bia takalame see wedi diso. ²⁹Sobo ogoso dileso egeesee takaso, “Niba odoo hee hagee agalame sibe. Yayo goo ayo moodoo susuga ee takaso. Esiga odoo egee Keliso malaiso.”

³⁰Eseme moso bia susuga Yesu agalame diyadeeso.

³¹Odoo susuga Yesu agalame sibataga molome, Yesuwo hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no nei ne,” diso.

³²Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A nei moloso. Esino nei ayo nali ee niba gooleedelee,” dee takaso.

³³Eseme Yesu o hamamee dili odoo oso diesono egeesee takaso, “Odoo heeso yimapoo nei tenee bele?” dee takaga meleeso.

³⁴Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo nei ee Godeeye goomoga goo talai goo oso. Osoloso yayo a diye diso, tou yayo amapoo tenee ee tomo dimeleso hoo poogoo mapoo hosudalame. ³⁵Niyo egeesee takeliso, ‘a bakadio bakadio di poogoloso nei howo segei tala dileiso,’ dee takeliso. Esino ayo nimapoo taka. Niba howo puo ogoloso nei howo segei^{††} mapoo ege. Bei, epedee hagee nei telegee ee talai biame hagoso.

³⁶Esiga nei howo segei teli odoo oso dia tou eyo nei epedee hamapoo toso. Osoloso diayo odoo ee homokoko masi gooloogaloso tosibileso kookaiyo gie badeli talai mi mapoo mooloogoo mangeliso, nei howo segeli odoo sabolo, osoloso nei howo segei teli odoo sabolo hodobo goomogalame. ³⁷Egeesi ma kulodu toso hagee takoo ee tei takooso, ‘Odoo heeso nei howo segeliso. Osoloso see odoo heeso nei howo segei ee teliso.’

³⁸Esiga a niyo nei howo segele poogoo mi mapoo nei howo segei ee talame diye diso. Bei, mi omapoo odoo aboso daga tou toowa tooso. Esino see niyo dileso talaiso.”

^{††}4:35 *nei howo segei* - Yesuye wudu taka hagee tei neidee eyo goo maga takele. Esino edebeeyo Godeeyo to tekepo takomo dilei goo sabolo, osoloso odoo Godee mapoo gilimado sibilei goo ee wudu taka.

Samaliya odooso tei too

³⁹ Samaliya soboso dileso o odoos mapoo takolone, “Goo susuga ayo moodoo ee yayo amapoo taka,” dee takeme, Samaliya odoos susuga mi omapoo debeli oso to hagee duloso Yesu mapoo tei tooso. ⁴⁰ Osoloso diayo sibilesos Yesu mapoo egeesee takaso, “No epedee ibolo hodobo hamapoo badebee,” diso. Esemes Yesu yo biames bakadio dibolos hodobos omapoo badebeiso. ⁴¹ Egeesis ma kuloduos odoos susuga oso to yayo taka ee duloso yimapoo tei tooso. ⁴² Esemes diayos sobos omapoo egeesee takaso, “Nayos daga Yesuwos goos ee imapoo takeme, nee to duloso tei tooso. Esinos iba epedees yayos takoogas isos dulosos tei toso. Esiga iba gooleedoosos, odoos hagee mi odoos susuga dia gie badeli pidili odoos osodoo,” diso.

⁴³⁻⁴⁴ Egeesis ma kuloduos Yesu eyos daga egeesee takaso, “Godees magas to tolosos kokodotakomos silis odoos ee tei o mosos bias osos goweliso,” diso. Yesu biames bakadio Samaliyas mi mapoo badobosos sees Gelilis mapoo diso. ⁴⁵ Osolosos yos Gelilis mapoo sibilesos peledoboome, edebeeyos yos idos diso. Bei, dibas nosees Yesuyes Yelusalems mapoo Gababias wos ne biames mapoo goos susugas yayos moodoos ee dibas egeiga.

Yesuyes gamalees odoos eyos owolos tekepos pa

⁴⁶ Osolosos Yesu Gelilis mi toowas omapoo badolones sees Kanas mi pepookos mapoo diso. Dagas mi omapoo howodees ee sees yayos wain i palames moodoosos.

Biames omapoo Kapeniyeums mi mapoo gamalees odoos heeyos gisos holos paiyes badebeiso. ⁴⁷ Esinos gamalees odoos ogosos Yesuyes Yudiyas mi magas sees Gelilis mi mapoo simis goos ee dulosos Yesu mapoo diso. Yos dilesos howolones egeesee takaso,

“Mos holos paiyesos talames badosos. Esigas nayos mos holos tekepos palames Kapeniyeums mi mapoo abolos sibe,” dees takaso.

⁴⁸ Esinos Yesuyes yimapoo egeesee takaso, “Niyo ayo goos toowas opusomos di moodoos ee egelegas poogoogas, amapoo tei talaimes,” dees takaso.

⁴⁹ Esemes odoos ogosos nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligis odoos, mos holos teyagas, nayos sagas sibilesos yos tekepos palames moodees,” diso.

⁵⁰ Esinos Yesuyes yimapoo egeesee takaso, “Nos sees wedi di. Nees holos wedileiso,” diso.

Esemes odoos yos Yesuwos to dulosos tei tolosos sees o mi mapoo wedi diso.

⁵¹ Osolosos yos sees elis domopoo osee di-molomes, o toos teli odoos osos sibilesos yimapoo egeesee takaso, “Nees holos olos weidilosos badosos,” dees takaso.

⁵² Esemes odoos ogosos nei dimapoo egeesee takaso, “Osokos howos domos kamapoo molomes, yos kekebisas ka koododialis?” diso. Esemes diayos nei yimapoo egeesee takaso, “Eiyos osokos olos wudus magos mapoo kas koododias,” diso.

⁵³ Esemes odoos yos gooleedolosos egeesee gooleebugusos, beis, eiyo osokos howos hedebe omapoo Yesuyes yimapoo takolones, “nees holos weidileiso,” dees takas goos ee goolees bugusos. Esemes odoos susugas osos kuloduos debelis sabolos osolosos yibolos Yesu mapoo tei tooso.

⁵⁴ Esiga Yesuyes Yudiyas mi magas sees Gelilis mi mapoo sibilesos goos toowas opusomos di moodoos hagosos olos bakadios diso.

Yesuyes Betesadas howos sauwilis ou mapoo odoos hees tekepos moodos

5 Osolosos goos hagosos dilesos koodobumes, Yuos odoosos wos nalis hees nalames Yelusalems mapoo polomes, Yesu yinosees omapoo palasos. ² Esigas Yelusalems mi beelees mapoo osulus hees

Sipi Be Osulu deli meleeso. Osoloso ee ma kulodu howo sauwili dadabayo ou toowa meleeso. Howo sauwili dadabayo ou o hu ee Yu odoo dia toso takolone Betesada deliso. Osoloso howo ou pee mapoo hau pooba dee tiadoo egeesi meleeso. ³⁻⁴Egeeseelone odoo paigiga sabolo, osoloso odoo howo neliga sabolo, osoloso odoo kido todobia sabolo, osoloso odoo su kakawa poogoo sabolo hau omapoo tieseliso. [Osoloso diba omapoo tiesamolone, biame abo mapoo Godeeyo momaiye heeso sibilesa howo egee wolabeleso bolone osee tiesameliso. Bei, momaiyeso howo wolomeleso koodobuoga, odoo daga malalo howo ee ma kulodu meili odoo ee tekepo peliso.] ⁵Egeeseelone giso hee dugo 38 ee ma kulodu paiye melee onosee hau omapoo badebeiso. ⁶Odoo daga yayo hoogoo pailoso badebei Yesuye ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No see weidilei goomogolo?” dee takaso.

⁷Eseme odoo ogoso yimapoo nei egeesee takaso, “Wiligi odoo, howo weeleega, a pidilame ido meilei odoo hee me. Bei, a meilame seega, odoo heeso malalo meiliso,” dee takaso.

⁸Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No toboloso nee kida toloso di,” diso.

⁹Osoloso biame omapoo odoo egee see olo tekepo poloso o kida toloso diso. Esino goo hagoso peledaba ee Yu odoo dia hasali biame omapoo ka peledaba. ¹⁰Eseme Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo hagoso o kida toloso di ee ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Hasali biame hamapoo odoo heeso o kida toloso dilei tei,” dee takaso.

¹¹Eseme odoo ogoso nei egeesee takaso, “Odoo a tekepo pa oso amapoo takolone, mo kida toloso di, dee takeme a ka di,” diso.

¹²Eseme diayo yimapoo nei egeesee takaso, “Odoo agayo namapoo takolone, nee kida toloso di, dee ka takala?” dee takaso.

¹³Esino odoo yo tekepo pa ee yo medee kibiya gooleede. Bei, odoo susuga oso diya mooloogoodeme, Yesu yo mooloogoodoo ee ma kulodu esigaboodooso.

¹⁴See hamamee Yesuye odoo egee tei moso tegei ma kulodu badebei ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No, no medee goolee, no epedee olo tekepo paso. Esiga no see goo tokenee na te. Nayo goo tokenee see tobu tomo siloga, goo tokenee toowa see namapoo peledbeyaga,” dee takaso. ¹⁵Eseme odoo ogoso dileso Yu odoo dia wiligi odoo dimapoo takolone egeesee takaso, “Yesuye a tekepo ka pa,” diso.

¹⁶Egeesi ma kulodu Yesuye Yu odoo dia hasali biame mapoo goo hageesee teme, Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso komonolone yimapoo hegi goo tenelame bei mooloogooso. ¹⁷Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma biame susuga tou tomoloso. Esiga anosee biame susuga tou ka tomoloso,” diso.

¹⁸Yesuye to egeesee takeme, nei diayo yo wooloomalame diya goomogaso. Bei, yayo hedebe Yu odoo dia hasali biame ee gababile, esino yayo takolone, Godee yo tei Ama, dee taka goo omaga, eyo nediliyo yo Godee sabolo hodobo teiba neme.

Godeeye kitulugu Owolo Yesu mapoo tenee

¹⁹Esiga Yesuye Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Owolo ayo mawo goomoga goo hee talai tebile. Esino Owolo ayo hedebe Maye teli goo ee ogoloso anosee goo ee teliso. ²⁰Maye Owolo a diya sooloo dalaga, goo yayo

teli susuga ee Owolo amapoo eligiliso. Esem niyo Owolo ayo goo moodoo ee ogoloso hoowoolame, Maye amapoo goo diya toowa moodoolai eligileiso. ²¹Egeesi ma kulodu Maye odoo wedia hogogaduloso see gie badeli egee tenemolo, egeesee solone, Owolo ayo odoo mawo goomoga mapoo gie badeli ka tenemoloso. ²²Esiga Maye odoo goo koo midili. Esino yayo Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoo susuga dia goo ee midilame. ²³Egeesi ma kulodu Maye goo egee moodooso, odoo susuga oso Ma mapoo goomogolone o hu dokodoo poudalame. Osoloso diayo Owolo amapoo goomogolone mo hu onosee dokodoo ka poudalame. Esiga odoo agayo Owolo amapoo goomoga poudilega badoga, yo Ma Godee a diye di odoo mapoo goomoga koo poudoso.

²⁴Esiga ayo nimapoo ka taka. Mo to duloso a diye di odoo mapoo tei teli odoo ee badoboso kookaiyo gie badeli olo tooso. Odoo egeesee seli ee o goo tokenee eyo nei talame. Yo teli maga dagadileso see gie badeli mapoo badoso. ²⁵Esiga ayo nimapoo ka taka. Biame oso sibileiso, esino biame ee olo simiso, odoo tei telega wedia oso Godeeyo Owolo mo to dulei. Egeesi ma kulodu edebeeyo mo to duloso tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶Bei, Ma yo gie badeli eyo bei yoso. Esiga Owolo ayo gie badeli eyo bei doloso badalame, yayo kitulugu amapoo olo teneeso. ²⁷Osoloso Maye Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoo susuga dia goo ee midilame. Bei, a Odoo Holo.

²⁸Esiga ayo taka to hagee duloso niba haga na dio di. Bei, biame oso sibileiso, odoo wedia dia bi mapoo egee tiesamolo oso Odoo Holo mo to duloso dia bi maga hogogadileiso. ²⁹Egeesi ma kulodu goo tekepo tomo sili odoo diba badoboso gie badeli talame hogogadileiso. Esino goo tokenee tomo sili odoo diba dia goo

tokenee eyo nei talame hogogadileiso. ³⁰Ayo goo mawo goolee ee tomo silei tebile. Bei, Ma a diye di oso goo midilei goo amapoo takooga, ayo goo egeesi ka midili. Esiga ayo goo midili ee diya tekepo. Bei, ayo mawo goomoga goo koo tomo sili. Esino ayo hedebe odoo a diye di oso goomoga goo ee ka tomo siloso.

Yesuwo goo taka

³¹Esiga ayo hedebe mo goo maga takooga, edebeeyo mo to mapoo tei talai goo eyo bei mauwe dalaiso. ³²Esino mo Maye mo goo maga takomoloso. Bei, a gooleedoo, yayo mo goo maga egee takoo, ee tei takooso.

³³Esiga niyo odoo abo Yonee mapoo diye diso. Esem yayo dimapoo tei goo takaso. ³⁴Esino edebeeyo mo goo maga tei goo egee takoo goo ee tei beleso, a medee koo gooleeso. Esino niyo gie badeli talame ayo goo susuga hagee nimapoo takaso. ³⁵Yonee yo keme masi gadeebugu nimapoo teneeso. Esiga niyo biame deiyeipo ee ma kulodu gadeebugu sabolo dabalame diya goomogaso.

³⁶Esiga Yoneeye mo goo maga tei goo takomo siliso. Esino tou ayo temeleso hosudalame Godeeye amapoo tenee oso Yoneeye mo goo takomo sili ee dagadiso. Bei, tou ayo tomo sili oso Maye a diye di goo ee ka eligiso. ³⁷Osoloso mo Maye a diye di oso mo goo maga tei goo ka takooso. Esino niyo to yayo taka ee dule, osoloso o mudu egele. ³⁸Esiga niba Godeeyo to duloso nibada sooloo ma kulodu tei koo teli. Bei, niyo Maye diye di odoo amapoo tei koo teli.

³⁹Niyo Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigaloso gooleedoloso dobolone, nei to oso nimapoo gie badeli tenelaiso doloso doso. Esino niyo to hesiga ee mo goo takeli. ⁴⁰Esino ayo nimapoo gie badeli tenelame seega, niyo amapoo sibilei koo goomegeli.

⁴¹ Osoloso niyo see mo hu dokodoo poudilei, ayo haga koo gooleeso. ⁴² Bei, a gooleedooso, niyo nibada sooloo ma kulodu Godee goolee mauwe. ⁴³ Esiga ayo mo Ma Godeeyo hu maga simiso. Esino niyo a koo goomogoso. Esino edebeeyo eyo goolee o hu maga siboga, niyo odoo egee goomogolone yo idiliso. ⁴⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo nibada hu dokodoo poudilei goomogolone debeliso. Esino Godee hedebe yayo nibada hu ono dokodoo poudalame, niyo ki koo kituluguli. Esiga niyo amapoo kasee tei talaiyo?

⁴⁵ Esiga ayo Mayo mudugiyopoo niba odoo tokenee dee takeeya dee na goolee. Niyo goolee, Moseseeye niba pidilei gooleeso. Esino yayo Mayo mudugiyopoo niba odoo tokenee dalaiso. ⁴⁶ Egeesi ma kulodu niyo Moseseeye taka to mapoo tei too diepi, niba ayo taka to mapoo tei teliyo. Bei, Moseseeye mo goo ee Godeeyo to booka mapoo ka hogugu. ⁴⁷ Esino niyo Moseseeye to hogugu mapoo tei telega ka doso. Esiga niyo to ayo hagee takoo mapoo kasee tei talaiyo?"

Yesuye odoo 5000 mapoo nei pi

(Matiyu 14:13-21, Maka 6:30-44, Luka 9:10-17)

6 Esemee goo hagosos dilesos koodobume, Yesu yo see Gelili abei hodiokoo du maga dalo soowaso. Gelili abei hageeyo hu hee ee Taibiliyes deliso. ² Egeeseelone Yesuye goo toowa opusomo di moodoolone, odoo paigiga susuga tekepo moodoo demelee maga, odoo mooloogoodoo toowa oso goo egee ogoloso yima hamamee mili diyadeeso. ³ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo sabolo mubi ma dokodoo peleso debeiso. ⁴ Osoloso biame omapoo Yu odoo dia Gababia wo nali biame ee olo koola tabaso.

⁵ Biame omapoo odoo mooloogoodoo toowa oso yimapoo sibadee ee ogoloso Yesuye Pilipi mapoo egeesee takaso, "Iyo nei moleeso kamapoo tolosos odoo susuga hamapoo ka pileiyo?" diso. ⁶ Esiga Yesuye odoo hagee bia dimapoo moodoolai goo ee yo olo gooleedolosos badolone, see wulo Pilipiye tei too ee agalame yimapoo egeesee ka taka.

⁷ Esemee Pilipiye nei egeesee takaso, "Odoo susuga hagee bia dimapoo iyo nei tolosos pilei ee, molee toowa kamapoo talaiyo? Bei, edebeeyo odoo susuga hagee bia nei pilame molee talame biame 200 ee ma kulodu tou toowa toga, molee oso odoo hedebe hedebe di mapoo wulo nei pepooko pilei tebileime," dee takaso.

⁸⁻⁹ Esemee Yesu o hamamee dili odoo hee Saimon-Pitayo omolo Enduluye Yesu mapoo egeesee takaso, "Hagee ma kulodu giso holo heeso wo si dee tiadoo sabolos osoloso di bakadio sabolos tolosos badoso. Esino nei pepooko hagosos odoo susuga ee pilei tebile," diso.

¹⁰ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, "Odoo susuga hagee bia bulume dolosos takee," diso. Mi omapoo obu bouwe meleeso. Esemee odoo susuga go domo omapoo bulumasos. Egeesi ma kulodu hedebe gisowe hesiga ee 5000 egeesi tugodooso.

¹¹ Esemee Yesuye wo si tolosos Godee mapoo goomoga to takolosos, wo si popeilosos odoo susuga mapoo pisolos. Osolosos di bakadio tolosos goo hedebe o egeesi moodoosos. Esemee odoo susuga osos nei egee nalosos diya edigasos.

¹² Diba nei nalosos odugulosos do-boome, Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, "Nei abo poo-goo susuga ee misigamos di. Nei abo wulos gamenee peegeeyaga," diso. ¹³ Esemee wo si dee tiadoo odoo susuga osos nalosos abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoo osos misigamos dilesos bou tegei 12 egeesi metamagisasos.

¹⁴ Odoo susuga oso Yesuye goo toowa opusomo di moodoo hagee ogoloso egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo iyo sibileiso doloso bolone debei odoo ee hagosodoo,” dee takaga meleeso. ¹⁵ Esemé Yesuye dia wiligi odoo tabalame, Yesu mapoo sibilesó seselame gooleemelee goo ee, yo olo gooleedooso. Esino Yesuye olo ogoloso diba poogoloso see obusomo mubi ma dokodoo palaso.

Yesuye howo ma dokodooga di

(Matiyu 14:22-33, Maka 6:45-52)

¹⁶ Olo habedee mapoo Yesu o hamamee dili odoo oso yo balame abei mapoo mousó. ¹⁷ Esino Yesu sibilega molome olo neligasó. Esemé diba dia du mapoo toboloso Kapeniyum mi mapoo dalo soowaso. ¹⁸ Diba sudaso olo sulugamo diyadaga molome, i toowa simi oso howo ki toowa simiso. ¹⁹ Diba eli sage 5 kilomita egeesi diyadaga molome, Yesuye howo ma dokodooga dimapoo sibume egeiso. Esemé diba diya obulone dio diso. ²⁰ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Ayo siba,” diso. ²¹ Esemé diayo goomoga sabolo yo dia du ma kulodu dabeegee diso. Egeesee semelee mapoo haga booloogelega mi diayo di omapoo peledoboloso dia du omapoo oluguso.

Yesu yo wo gie badeli teneli

²² Biame hee mapoo Yesuye nei pi odoo susuga oso du dali hedebe omapoo meilesó Yesu bameleeso, daga omapoo du hedebe meleega, diayo goolee Yesu omapoo badaba bele dolone. Bei, Yesu o hamamee dili odoo dibusomo daga malalo du egee toloso dime diayo egeiga. ²³ Esemé biame domo omapoo

odoo du abo maga Taibiliyes mi maga sibilesó odoo mooloogoodo toowa oso debei mapoo peledabaso. Daga mi koola omapoo Yesuye Godee mapoo goomoga to takoloso odoo susuga mapoo nei piso. ²⁴ Esino diayo omapoo egeino, Yesu sabolo o hamamee dili odoo sabolo me neme, see diayo du omaga Yesu esilame Kapeniyum mi mapoo soowaso.

²⁵ Diayo abei daloso Kapeniyum mi mapoo peledoboloso Yesu ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no kopolone hamapoo ka simiyo?” dee takaso.

²⁶ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo a esiamo simi egee, ayo goo toowa opusomo di moodoo ee egeiga, niyo a ka esiamo sibile. Esino niba ayo nei pime ne oso diya edigaga, niyo wulo a ka esiamo simidoo. ²⁷ Esiga niba nei saga me pegeli egeesi haga na esiamo silesibe. Esino niba kookaiyo moloso osee meli nei ono ka esiamo silesibe. Odoo Holo ayo nei hagee nimapoo tenelaiso. Bei, Ma Godeeye Owolo ayo goo hagee talame amapoo kitulugu olo teneeso.”

²⁸ Esemé diayo nei egeesee takaso, “Godeeye iyo ogoo goo talame diya ka goomogosomo?” dee takaso.

²⁹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godee yo goomogoso, yayo diye di odoo amapoo tei talame.”

³⁰⁻³¹ Esemé odoo mooloogoodoo oso yimapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo tei talame, nayo ogoo goo toowa opusomo di ka moodoolaiyo? Bei, Godeeye to booka mapoo hogugu oso takolone, ibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo silesibume, Moseseeye Kei mi ma dokodooga wo mana deli[¶] ee diayo nalame teneliso. Esiga Moseseeye ibada amawe dimapoo goo hagee moodooso.

[¶]6:30-31 Yu odooso dugo 40 ee ma kulodu miwe poogoo mi mapoo silesibume, Godeeye wo mana deli hagee diayo nalame teneliso. Mana deli hagee, wo masi heliye pepooko dooboo hadali.

Esino iyo namapoo tei talame, nayo imapoo ogoo goo moodolaiyo?" dee takaso.

³² Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Mosese-eye nibada amawe dio mapoo Kei mi wo ee tenele. Esino mo Maye dimapoo wo egee ka tenele. Goo hedebe egeesi masi, yayo Kei mi ma dokodooga tei wodee ee nimapoo ka tenemoloso. ³³ Esiga Godeeyo wo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo sibeye dee taka ee aso. Bei, ayo mi odoo mapoo gie badeli ka tenemoloso."

³⁴ Esemé nei diayo yimapoo egeesee takaso, "Wiligi odoo, biame susuga gie badeli wo egee nayo imapoo tenemelee," dee takaso.

³⁵ Esemé Yesúye egeesee takaso, "Gie badeli teneli wo aso. Esiga odoo agayo amapoo siboga, yo see hodileime. Osoloso odoo agayo amapoo tei toga, yo see howo nala pagalaime. ³⁶ Daga ayo nimapoo takolone, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee niyo olo egeiso, dee takaso. Esino niba amapoo tei koo to. ³⁷ Odoo mo Maye amapoo tenele oso amapoo sibileiso. Esiga dima kulodu odoo hee ayo peegoo habigileime. ³⁸ Bei, ayo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo simi egee, mawo goomoga goo ee talame ka sibile. Esino mo Ma, a diye di odoo oso goomoga goo ee talame ka simi. ³⁹ Egeesi ma kulodu yayo goomoga goo ee hagoso. Odoo yayo amapoo tenele dima kulodu ayo hedebe osugobalai, yo koo goomogoso. Esino hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see gie badeli talame hogogadileiso. ⁴⁰ Bei, mo Ma yo goomogoso, odoo agayo Owolo a ogoloso amapoo tei toga, diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogogadileiso."

⁴¹ Egeesee semelee biame amapoo Yesúye takolone, "A Kei mi ma

dokodooga simi wo aso," dee takeme, Yu odoo oso duloso komonolone to boowaso. ⁴² Esemé diayo egeesee takaso, "Odoo hagee Yosepeeyo owolo Yesuso. Esiga ama dio owee dio, iba gooleedoo. Esino yayo takolone, yo Kei mi maga simi, diso. Yayo kasalame egeesee ka takayo?" dee takaso.

⁴³ Esino Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, "Nima kulodu to boowa egee molo amapoo koodobie. ⁴⁴ Bei, edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Ma a diye di oso amapoo sibilame gi odoo oso amapoo sibileiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo yo ta maga see hogadileiso. ⁴⁵ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo heeso egeesee hoguguso, 'Godeeye odoo susuga eligileiso,' diso. Esiga odoo agayo Mayo to duloso yimaga goo gooleedoga, diayo amapoo sibileiso. ⁴⁶ Odoo heeso Ma egele. Esino hedebe Ma Godee maga simi odoo ayo Ma egeiso. ⁴⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Amapoo tei too odoo yo olo badoboso kookaiyo gie badeli tooso. ⁴⁸ Gie badeli teneli wo ee aso. ⁴⁹ Esino nibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo dobolone, wo mana deli ee nolone debeiso. Esino wo mana deli ee nali odoo egee bia olo wediaso. ⁵⁰ Esino wo hagee Kei mi maga simi. Esiga wo hagee naga odoo egee bia wedileime. ⁵¹ Kei mi ma dokodooga simi gie badeli teneli wo ee aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, yo badoboso kookaiyo gie badalaiso. Osoloso wo ayo tenelai egee molo ee mo hwei, mi odoo oso gie badeli talame."

⁵² Esemé Yu odooso to hagee duloso dima kulodu to boowoolone egeesee takaso, "Odoo hagoso o hwei iyo nalame kasee tenelaiyo?" dee takaso.

⁵³ Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Niyo Odoo Holo mo sawo sabolo osoloso mo hwei sabolo nelega poogooga, niba gie badeli

talaime. ⁵⁴ Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo, diba bado-boso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogogadileiso. ⁵⁵ Mo hwei sabolo osoloso mo sawo ee tei nei dee oso. ⁵⁶ Egeesi ma kulodu mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso abolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso anoosee dibolo hodobo badoso. ⁵⁷ Esiga Ma a diye di oso gie badoga anoosee ka badoso. Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso amaga gie badeli talaiso. ⁵⁸ Egeesi ma kulodu a nibada amawe diayo namo silee wo egeesinee. Bei, diayo wo egee ne oso dimapoo gie badeli tenele. Esino a Kei mi ma dokodooga simi wo tei aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, diba bado-boso kookaiyo gie badalaiso.”

⁵⁹ Yesuye Kapeniyum mapoo howo gisili moso ma kulodu odoo susuga mapoo eligilone goo susuga egeesee ka taka.

Yesuwo to ee gie badeli teneli

⁶⁰ Esino Yesu yo deedee silesibili odoo oso Yesuye eligi goo ee duloso egeesee takaso, “Eligi goo hagee diya koudadoo. Odoo agayo to hagee talai ka teibayo?” dee takaso.

⁶¹ Egeesi ma kulodu Yesu yo deedee silesibili odoo oso dima kulodu to boowoogamelee ee gooleedolosoo dimapoo egeesee takaso, “Goo ayo hagee takoo oso nimapoo dala teneedo? ⁶² Goo hagoso nimapoo dala teneega, niyo Odoo Holo ayo see Kei mi ma dokodoo wedi pala ogoloso kasee goolaisomo? ⁶³ Dio Tei oso gie badeli ka tenemoloso. Esino suso goomoga goo oso gie badeli koo tenemoloso. To ayo nimapoo taka ee Dio Tei maga simi, esiga to oso gie badeli ka tenemoloso.”

⁶⁴ Yesu yo daga malalo olo goolee-dooso, yimapoo tei telega pagalai odoo ee. Osoloso yo tolosa ha teli odoo mapoo tiasalai odoo onoosee yo olo gooleedooso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, “Odoo abo nima kulodu egee do amapoo tei koo toso. ⁶⁵ Goo egeesi maga ayo to hagee nimapoo olo takaso, ‘Ede-beeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Maye amapoo sibilame kitulugu tenee odoo oso amapoo sibileiso,’ dee takooso.”

⁶⁶ Yesuye to hagee taka koodobume, yo deedee silesibili odoo aboso yo deedee silei gowoolone yo poogoo diso.

⁶⁷ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo 12 mapoo egeesee takaso, “Niba nosea a poogoo dilei goomogosomo?” dee takaso.

⁶⁸ Esemé Saimon-Pitaye nei egeesee takaso, “Lodee, iba odoo ogu mapoo dileiyo? Hedebe nee to oso gie badeli ka tenemoloso. ⁶⁹ Esiga iyo namapoo tei toso. Osoloso iba gooleedooso, no tei odoo Godee maga simi oso,” diso.

⁷⁰ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo 12 niba olo hudi magooso. Esino nima kulodu odoo hedebe Saiteneeyo tou teli odoo badoso.” ⁷¹ Esiga Yesuye to hageesee taka egee, Saimon-Iskariyot eyo owolo Yudas eyo goo ee taka. Bei, Yudas yinosee Yesuwo hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu badeli. Esino yayo hamamee Yesu ha teli odoo mapoo tiasalaiso.

Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei tele poogoo

7 Esiga goo hagoso dileso koodobume, Yesu yo Yudiya mi mapoo silei gowoolone, see Gelili mi mapoo dileso siliso. Bei, Yudiya mi omapoo Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu wooloomalame eli esiamo siliso. ² Osoloso Yu odoo dia

Waseme moso maga wo nalai biame^{§§} olo koola tabaso. ³Eseme Yesuwo omolo dio oso yimapoo egeesee takaso, “No mi hagee poogoloso see Yudiya mi mapoo di, no deedee silesibili odoo oso nayo goo toowa opusomo di moodooga ee agalame. ⁴Bei, edebeeyo o goo ee odoo susuga oso gooleedalai goomogoga, yo goo mada koo moodoomo siliya. Esiga no goo toowa opusomo di medee woola moodoomo sile, odoo susuga oso nee goo ee ogoloso gooleedalame,” diso. ⁵Goo egeesi ma kulodu Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei telega debeiso.

⁶Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo Yelusalem mapoo dilei biame koo tugodo. Esino niba dilei goomogoga, wulo biame hee mapoo dilei tekepo. ⁷Mi odoo oso niba hegilei eyo bei me. Esino diayo a hegiliso. Bei, ayo dia goo tokenee ee woola yilige buguga. ⁸Esiga niba wo ne mapoo diyadee. Esino a dileime. Bei, mo biame tugodelega.” ⁹Yesuye egeesee takoloso Gelili mi mapoo badebeiso.

Waseme moso maga wo ne biame mapoo Yesuye odoo mapoo eligi

¹⁰Yesuwo omolo dio oso Waseme moso maga wo nalame Yelusalem mapoo paladee neme, Yesu yinosee hamamee palaso. Esino odoo howo woola palai gowoolone mada palaso. ¹¹Osoloso wo ne ee ma kulodu Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu esilone egeesee takaso, “Yesu kasomo?” dee takaso.

¹²Eseme odoo mooloogoodoo toowa oso mada dima kulodu Yesuwo goo maga mada takomo silesibulone, odoo aboso egeesee takaso, “Yesu odoo tekepo,” dee takaso. Esino odoo aboso takolone, “Haye, yo wulo gamenee goo

maga odoo peegoo ka gilimado du,” dee takaso. ¹³Esino Yu odoo dia wiligi odoo bolo obulone, diayo Yesuwo goo maga to woola takele.

¹⁴Osoloso wo ne olo domo taba mapoo, Yesuye tei moso mapoo peleso Godeeyo to eligilame bei mooloogooso.

¹⁵Eseme Yu odoo oso yayo eligi goo ee duloso diya howoogadolone diayo egeesee takaso, “Odoo hagee kasi maga Godeeyo to susuga ka gooleedoowo? Bei, yo Godeeyo to gooleedeli sukulu mapoo dile,” dee takaso.

¹⁶Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo hagee eligi wulo mawo goolee koo eligili. Esino a diye di Godee maga simi goo ee eligili. ¹⁷Esiga Godeeye goomoga goo ee talame goomoga odoo oso ayo eligi goo hagee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaizo. Osoloso ayo mawo goolee koo eligili goo onosee gooleedalaizo. ¹⁸Edebeeyo eyo goolee eligimo siloga, yo o hu eyo nediliyo doko topoloso. Esino edebeeyo yo diye di odoo oso goolee ee eligimo siloga, yo diye di odoo eyo hu ee doko topoloso. Esiga yo tei goo takeli, osoloso yo gamenee koo takeli. ¹⁹Moseseeye nimapoo tei magoo hogugu ee teneeso. Esino niba susuga tei magoo hagee koo dedeli. Esiga kasi maga niyo a wooloomalame ka sala?”

²⁰Eseme odoo mooloogoodoo oso nei yimapoo egeesee takaso, “Bo holoso nama kulodu palaga, no to egeesee ka takoo. Iba no wooloomalame koo seeso,” diso.

²¹Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo hasali biame mapoo ayo goo toowa opusomo di hedebe moodoo ogoloso niba susuga dio diso. ²²Egeesi ma kulodu niba nosee Moseseeye tei

§§7:2 Yu odoo dia amawe diayo miwe poogoo mi mapoo dobolone, dugoso moso tegegaloso omapoo debeliso. Biame ee goolone, Yu odooso Waseme moso maga wo nali biame mapoo homo deeso waseme moso tegegaloso omapoo debeliso. Osoloso Yu odoo dia wo nali hagee sabolo osoloso abo ee Yelusalem mapoo naliso.

magoo ee dodolone niyo hasali biame mapoo tou teliso. Bei, niyo Mosese-eye tei magoo ee dodolone holope kolo kweliso. Esino holope kolo koolame tei magoo hagee Moseseeye magele. Esino nibada amawe diayo ka magoo. ²³ Esiga Moseseeye tei magoo gababiyaga hasali biame mapoo niyo holope kolo kweliso. Esino niyo kaseega ayo niyo hasali biame mapoo odoo paiye tekepo moodooga niyo amapoo ka komonowala? ²⁴ Esiga niyo wulo edebeyo o suso goo moodoo ee ogoloso saga na midi. Esino tei goodee maga niyo o goo ka midi.”

Yesu tei Kelisowo?

²⁵ Osoloso Yesuye to taka hagee dulosu, Yelusalem odoo aboso dieso nediliyo egeesee takaso, “Odoo hagee ibada wiligi odoo oso wooloomalaigo dee takemeni osobe? ²⁶ Niba ege, yayo odoo susuga eyo howo woola eligime, odoo heeso yimapoo to hee koo takooso. Esiga ibada wiligi odoo oso goolee yo tei Keliso goolee malaiso. ²⁷ Esiga Kelisoye siboga, mi yayo simi ee odoo heeso gooleedalaime. Esino mi Yesuye simi ee iba gooleedooso,” diso.

²⁸ Esemé Yesuye tei moso mapoo osee eligilone toso neligidi egeesee takaso, “O. Tei takoo. Mo goo sabolo osoloso ayo simi mi sabolo niba olo gooleedoodoo. Esino a mawo goolee maga sibilesu hamapoo koo badosu. Haye, a diye di odoo eyo goo ee tei, esino niba yo gooleede. ²⁹ Esino hebebe ayo yo ka gooleedoo. Bei, a yimaga simi osoloso yayo a nimapoo sibeye diso.”

³⁰ Esemé biame omapoo wiligi odoo diba goomogaso, Yesu omapoo talame. Esino odoo heeso yimapoo goo hee moodele. Bei, o biame tugodelega. ³¹ Esino odoo mooloogoodoo ee ma kulodu odoo aboso Yesu mapoo tei tolone egeesee takaso, “Odoo heeso sibilesu

goo toowa opusomo di moodooga, goo toowa opusomo di Yesuye moodoo hagee dagadileime. Esiga Yesu hagee tei iyo hagee bamolo Keliso oso,” dee takaso.

³² Esiga odoo mooloogoodoo oso Yesuwo goo maga taka ee Pelisi odoo oso duso. Esiga Pelisi odoo egee bia sabolo osoloso tei moso wiligi odoo tebisa oso tei moso gidebeli odoo diye diso, diayo dilesu Yesu talame.

³³ Yesuye see odoo mapoo takolone egeesee takaso, “A biame deiyepo hamapoo nibolo hodobo badalaiso. Osoloso a diye di odoo mapoo see wedi dileiso. ³⁴ Niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Bei, ayo badalai mi omapoo sibilei niba tebileime,” diso.

³⁵ Esemé Yu odooso dieso nediliyo dima kulodu egeesee takaga meleeso, “Yo kamapoo duga iyo yo egelega ka pagalaiyo? Yo ibada odoo abo Guliki odooso debeli mi mapoo egee do mapoo dilesu Guliki odoo mapoo Godeeyo to eligilame ka sabele. ³⁶ Osoloso yayo imapoo takolone, iyo yo esileiso, esino iyo yo agalaime. Osoloso, yayo badalai mi omapoo sibilei iba tebileime, dee taka eyo bei ogoobo?” dee takemeleeso.

Gie badeli teneli howo

³⁷ Esiga Waseme moso maga wo ne hamameedee biame egee goo toowa. Osoloso biame omapoo Yesuye to-boloso to neligidi egeesee takaso, “Odoo agayo howo ka na poogoosomo, yo amapoo howo nala sibeye dee. ³⁸ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeyo amapoo tei toga, gie badeli teneli howo oso yima kuloduga gasibileiso.’” ³⁹ Esiga Yesuye goo taka hagee, yimapoo tei too odoo mapoo Dio Tei tenelai goo ee takolone egeesee ka taka. Esino epedee omapoo Dio Tei dimapoo tenele. Bei, Yesu yo Ama mapoo pelega.

⁴⁰ Esiga odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga odoo aboso Yesuye taka to ee dulosoo egeesee takaso, “Odoo hagee tei Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo sibabeleso iyo bamelee os-odoo,” dee takaga meleeso.

⁴¹ Esemee odoo aboso egeesee takaso, “Yo Keliso,” dee takameleeso. Esino aboso egeesee takaso, “Haye, yo Kelisonee. Bei, Keliso yo Gelili mi maga sibileime.” ⁴² Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takoso, ‘Keliso yo Deibidiyo amawe dio dima kuloduga sibileiso. Osoloso yo Deibidiye badebei mi Betilihem mapoo soomagalaiso,’ diso,” dee takaso.

⁴³ Egeeseelone Yesuwo goo maga odoo abo puloso debeiso. ⁴⁴ Osoloso odoo aboso Yesu talame goomogaso. Esino odoo heeso yimapoo goo hee moodele.

Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso tei tele poogoo

⁴⁵ Esemee epedee omapoo tei moso gidebeli odoo oso see mosoowe wedi simi ogoloso, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Pelisi odoo oso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasame niyo Yesu hamapoo ido sibilega ka poogoowo?” diso.

⁴⁶ Esemee diayo nei egeesee takaso, “Daga odoo heeso to Yesuye keli egeesee koo keli,” dee takaso.

⁴⁷ Esemee Pelisi odooso nei dimapoo egeesee takaso, “Niba nosee yayo eligi goo oso peegoo gilimado disomo?” ⁴⁸ Esino Pelisi odoo ima kulodu osoloso ibada wiligi odoo dima kulodu odoo heeso yimapoo tei too niyo egeisomo? Haye. ⁴⁹ Esino odoo mooloogoodoo hagee ma kulodu, odoo aboso Moseseeye tei magoo goo ee kibiya gooledelega tei tooso. Esiga diba Godeeyo kamana ma hemidu doso.”

⁵⁰ Esiga dima kulodu Pelisi odoo hee badebeiso, o hu Nikodimas. Daga yayo gesi Yesu agalame diso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, ⁵¹ “Moseseeye tei magoo ee dodolone iyo daga odoo o goo midilega, wulo o tokenee eyo nei tenelai ee tekeponee,” diso.

⁵² Esemee Pelisi odoo abo sabolo osoloso wiligi odoo tebisa oso yimapoo egeesee takaso, “Nonosee Gelili odoowo? No Godeeyo to booka mapoo hogugu ee medee hesigaloso gooleede. Bei, Godeeyo toso egeesee takoso, Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo ee Gelili mi maga sibileime.”

[⁵³ Osoloso to kesamelee omapoo koodobuloso odoo susuga dia mosopoo diyadeeso.

Kooka soboso adaba giso goo heli too Yesu mapoo ido simi

8 Esino Yesu Olipi mubi ma dokodoo palaso. ² Osoloso gesikolodee Yesu yo tei moso mapoo wedi sibileso badoboome, odoo susuga oso yimapoo simiso. Esemee yayo omapoo badolone odoo eligimeleeso.

³ Esemee domo omapoo tei eligili odoo sabolo, osoloso Pelisi odoo oso kooka sobo heeso adaba giso goo heli too ee ogoloso, diayo yo ido sibileso odoo howo woola tebediso. ⁴ Esemee diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, kooka sobo hagoso adaba giso goo heli tomo sileeme ogoloso yo hamapoo ka ido simi. ⁵ Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takaso, ‘Sobo heeso goo hageesee toga, yo yoso enigameleso wooloome,’ dee takoso. Esiga nayo imapoo takee, iyo sobo hamapoo goo kasee moodoolaisomo?” dee takaso. ⁶ Goo egeesi maga Yesuye to tokenee

takooga ka midilame, diayo yo kukolo egeiso*.

Esino Yesu miyomoo gauwuloso dee woluguso mi mapoo hogugu meleeso. ⁷Esino diayo yimapoo osee woosa molome, Yesu yo toboloso dimapoo egeesee takaso, “Esiga nima kulodu odoo hee goo tokenee koo teli daga, odoo ogoso malalo sobo omapoo yoso ka enige,” diso. ⁸Osoloso Yesu see tobu miyomoo gauwuloso dee woluguso mi mapoo hogugu meleeso.

⁹Eseme odoo susuga sobo egee ido simi oso Yesuwo to duloso obulone, daga adaga dimaga bei mooloogooloso hedebe du, hedebe du diso. Osoloso odoo susuga olo poogoo dulone, hedebe Yesu dio sobo egee dio omapoo poo-gooso. ¹⁰Eseme Yesuye toboloso sobo mapoo egeesee takaso, “Sobo, no goweli odoo hamapoo debei ee kasomo? Odoo hee nee tokenee eyo nei namapoo dala tenelai hedebe badolo?” dee takaso.

¹¹Eseme sobo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, haye, odoo hee medoo,” diso.

Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Anosee nee tokenee eyo nei ayo namapoo dala tenelaime. Esiga no di. Esino no tokenee see tobu na te,” dee takaso.]

Yesu mipoo hageeyo gadeebugu

¹²Eseme Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo see egeesee takaso, “Mipoo hageeyo gadeebugu ee aso. Esiga a dodomo sili odoo yo neliga ma kulodu sileime. Esino yo gie badeli talai eligili gadeebugu ee talaiso,” dee takaso.

¹³Eseme odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga Pelisi odooso nei egeesee takaso, “No wulo nee goo ee takomolo. Esiga nayo egee takoo goo ee iba tei koo toso,” dee takaso.

¹⁴Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “O. Tei takoo. A mo goo ee takooso. Esino ayo hagee takoo tei goo taka. Bei, ayo simi mi ee a gooleedoo. Osoloso ayo dilesio badalai mi onosee a gooleedoo. Esino ayo simi mi sabolo, osoloso ayo dilesio badalai mi ee, niba gooleede. ¹⁵Esiga mi odoo dia goo ee dodolone, niyo emegei dia goo ee midiliso. Esino ayo emegei dia goo ee koo midili. ¹⁶Esino ayo emegei dia goo midilei gooleega, ayo medee tei goo maga dia goo midileiso. Bei, ayo mobu-somo koo midili. Esino mo Ma a diye di sabolo goo ka midili. ¹⁷Esiga Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Goo hedebe mapoo odoo bakadio oso to hedebe onosee takooga, diayo egee takoo ee tei goo takooso,’ deliso. ¹⁸Esiga anosee tei magoo egee dodolone mawo nediliyo mo goo maga tei goo takooso. Osoloso mo Ma a diye di oso mo goo maga tei goo takeliso.”

¹⁹Eseme Pelisi odooso nei yimapoo egeesee takaso, “Nama kasomo?” diso. Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma sabolo osoloso a, niba gooleede. Niba a gooleedoo diepi, mo Ma nosee niba gooleedeliyo,” dee takaso.

²⁰Yesuye tei moso ma kulodu emegei di molee tenee mageli koola omapoo tobodulone, goo susuga hagee eligimeleeso. Esino odoo heeso yo tele. Bei, o biame tugodelega.

*8:6 Biame omapoo Yu odoo oso tei magoo bakadio ee dodolone debeiso. Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takaso, “Sobo heeso goo hageesee toga, yo yoso enigameleso wooloome,” dee takooso. Esino Loum gamalee eyo tei magoo hogugu oso egeesee takaso, “Goo ee tei.” Yesuye takolone, sobo egee wooloome, dee takooga, yayo Loum gamalee eyo tei magoo ee gababileiso. Esino yayo takolone, sobo egee na wooloome, dee takooga, yayo Moseseeye tei magoo ee gababileiso.

Yesu eyo o goo taka

²¹ Esemé Yesúye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo peegoo duga, niyo a esileiso. Esino niba goo tokenee ma kulodu dobolone, nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso. Osoloso ayo badalai mi omapoo sibilei, niba tebileime,” dee takaso.

²² Esino Yu odoo oso egeesee takaso, “Bei kasi maga Yesúye takolone, yayo badalai mi omapoo sibilei, iba tebileime, dee ka takayo? Iba gooleede, Yesu eyo nediliyo wooloomalame ka sabele,” diso.

²³ Esemé Yesúye dia to duloso nei egeesee takaso, “Niba mipoo hamapoo debeli odoo. Esino a Kei mi ma dokodooga simi. Esiga niba mi odoo. Esino a mi odoonee. ²⁴ Goo egeesi maga ayo nimapoo takolone, nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso, dee ka taka. Bei, ayo mo goo[†] maga taka mapoo niyo tei telega poogooga, niba nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso.”

²⁵ Esemé diayo nei egeesee takaso, “No odoo ogumo?” diso. Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo eligi bei mooloogooloso abaga simino epedee hamapoo mo goo nimapoo olo eligiso. ²⁶ Esiga ayo nimapoo tokenee odoo dee takalai goo bei moloso. Esino a diye di odoo oso takeme du goo ono ayo odoo mapoo ka takomo sili. Bei, yo tei goo takeli.”

²⁷ Egeesi ma kulodu Yesúye amamo goo takano, Yu odooso duloso medee kibiya gooleede. ²⁸ Esemé Yesúye see dimapoo egeesee takaso, “Niyo Odoo Holo a tolosa dokodoo poudoga[‡], omapoo niyo mo goo ee medee kibiya

gooleedalaíso. Osoloso ayo mawo goomoga goo koo tomo sili goo onosee niba gooleedalaíso. Bei, mo Maye amapoo taka goo hedebe ee ayo ka eligimo sili. ²⁹ Esiga a diye di odoo ee abolo hodobo badoso. Yo a koo poogoo dili. Bei, ayo hedebe yo goomogalai goo ono tomo sili.” ³⁰ Esiga Yesúye goo hagee takeme, odoo susuga yimapoo tei tooso.

Tei goo oso odoo tokenee ma kuloduga peegoo gilimado dili

³¹ Esemé Yesúye Yu odoo yimapoo tei telaga odoo mapoo egeesee takaso, “Niyo ayo eligi goo hamapoo medee kibiya kookoodoloso dodomosilesiboga, niba tei mo hamamee dili odoo dalaiso. ³² Esiga niba tei goo ee gooleedalaíso. Osoloso tei goo oso niba nei mauwe tou teli goo maga peegoo gilimado dileiso.”

³³ Esemé diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eibalahameeyo amawe dio ibaso. Esiga iba odoo heeso wiligi doloso badoboome, hegi goo ma kulodu nei mauwe o tou tolone ka debele. Bei kasi maga nayo imapoo takolone, ‘hegi goo ma kuloduga puo pagalaíso,’ dee ka takala?”

³⁴ Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Edebeeyo goo tokenee tolone badoga, yo goo tokeneeso wiligi doloso ka badoso. ³⁵ Esiga nei mauwe tou teli odoo ee o wiligi odoo eyo soosoo sabolo kookaiyo osee koo badeli. Esino owoloye o soosoo sabolo kookaiyo osee badeliso. ³⁶ Esiga Owolo ayo niba tokenee goo ma kuloduga puo poogooga, niba tokenee goo ma kuloduga tei olo puo pagalaíso. ³⁷ A gooleedooso, niba Eibalahameeyo amawe dio. Esino niyo a wooloomalame

[†]8:24 Godeeyo to Guliki odoo dia toso hogugu mapoo Yesúye takolone, yo aso, dee taka egee yo Keliso, Godeeye hesia dolone ka taka.

[‡]8:28 Yesúye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka.

ka goomogoso. Bei, ayo eligi goo ee nima kulodu malai, niba koo goomogoso. ³⁸Mo Maye goo amapoo eligi ee ayo nimapoo ka takomo siloso. Esino niba nose nibada amaye takeme du goo ee tomo silesiboso.”

³⁹Eseme diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibada ama ee Eibalaham,” diso.

Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba tei Eibalahameeyo owolo dio diepi, niyo goo Eibalahameeye moodoo egeesee moodoolone debeli. ⁴⁰Esino tei goo Godeeye amapoo tenee ee ayo takomo sileeme, niyo a wooloomalame seeso. Esino Eibalaham goo egeesi moodele. ⁴¹Esiga goo nibada amaye moodoo hedebe onosee niyo ka moodoomo siloso.”

Eseme diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba giba holonee. Esino ibada Amadee ee hedebe Godeeso,” dee takaso.

⁴²Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godee tei nibada Ama diepi, a niyo diya goolee sabolo debeliyo. Bei, a Godee maga sibilesi hamapoo ka badoso. Yayo a diye diso. Esiga a mawo goolee sibilesi hamapoo koo badoso. ⁴³Niba kasi maga goo ayo taka ee dulosi gooleedelega ka dabala? Niba goo ayo eligi ee dulei gowoolone ka seeso. ⁴⁴Esiga nibada ama ee Saiten. Esiga niyo o goo ogoloso yayo goomoga goo ee talame diya goomegeliso. Bei, bei mooloo-goo biame maga epedee hamapoo sibulone yo odoo wooloomali doloso badebeiso. Osoloso yo gamenee takeli odoo. Bei, yima kulodu tei goo takeli me. Osoloso yayo gamenee takooga, yayo wulo o goo ee takeli. Bei, yo gameenee takeli odoo. Osoloso gamenee takeli eyo bei yoso. ⁴⁵Esino ayo nimapoo tei goo takeliso. Goo egeesi maga niyo mo to mapoo tei koo teli. ⁴⁶Esiga goo tokenee ayo moodoo ee niyo egeesimo?

Haye, me. Ayo tei goo takomo silino, niyo kaseega mo to mapoo tei tele ka pagala? ⁴⁷Godeeyo odoo oso o to dulosi omapoo mesimo silesibiliso. Esino niba Godeeyo odoonee. Esiga goo egeesi maga niba o to dulosi omapoo mesilega ka poogooso.”

Yesuye Eibalaham dagadi

⁴⁸Eseme Yu odooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo takolone no Samaliya odoo bo holo pala, dee takemeni ee tei taka.”

⁴⁹Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo kulodu bo holo koo badoso. Esino ayo mo Mayo hu dokodoo poudiliso. Esino niyo abolo takolone mo hu dokodoo poudilega pegeliso. ⁵⁰Esiga edebeeyo mo hu dokodoo poudalame ayo goo hagee koo tomo siloso. Esino odoo heeso diya goomogoso, edebeeyo mo hu dokodoo poudalame. Yo goo midili odoo. ⁵¹Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Odoo agayo mo to mapoo mesimo siloga, yo talaime.”

⁵²Eseme Yu odooso Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba epedee olo gooleedo, no tei nee kulodu bo holo bado. Bei, nayo daga egeesee takaso, ‘odoo agayo nee to mapoo mesimo siloga, yo talaime,’ diso. Esino ibada amawe Eibalaham dio osoloso Godee maga to tolosi kokodo takomo silesibili odoo diba olo wediaso. ⁵³Esiga ibada amawe Eibalaham ee nayo dagadi doloso ka takala? Bei, ibada amawe Eibalaham olo taso, osoloso Godee maga to tolosi kokodo takomo silesibili odoo onosee olo wediaso. Egeesi ma kulodu nayo goolee no odoo ogu gweliyo?” dee takaso.

⁵⁴Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo goo tomo sili hagee mo hu dokodoo poudalame ka tomo sili diepi, goo hagee bei mauwe meliyo. Esino mo Maye mo hu dokodoo ka poudomoloso.

Yo niyo takolone nibada Godee deliso.
⁵⁵ Esino niba yo gooleede. Esino ayo yo ka gooleedoo. Esino ayo takolone, 'a o goo gooleede,' dee takeli diepi, a gamenee takeli odoo niba egeesi masi badeliyo. Esino a o goo gooleedoo, osoloso a to yayo taka mapoo mesimo siliso. ⁵⁶ Esiga nibada amawe Eibalaham goomogaso, ayo mipoo hamapoo simi ee agalame. Osoloso a olo sibume, yayo ogoloso diya goomogaso."

⁵⁷ Esem Yu odooso nei yimapoo egeesee takaso, "No dugo 50 tugodele. Esino nayo takolone, no Eibalaham olo egeiso, dee ka takala?"

⁵⁸ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Ayo tei goo nimapoo ka taka. Bei, Eibalaham soomagelega badoboome, daga a olo badebeiso."

⁵⁹ Yesuye egeesee taka duloso diayo komonolone, yo tolosa enigilame sino poogooso. Esem Yesu mada wua moloso tei moso ma kuloduga peegoo diso.

Yesuye odoo howo neliga osee soomagoo ee tekepo pa

9 Esiga Yesu yo dulone odoo hee egeiso. Odoo egee oweeye soomagolone howo neliga o egeesi soomagoona. ² Esem Yesu o hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, "Eligili odoo, odoo agamo goo tokenee oso yo howo neliga egeesee ka soomagoowo? O goo tokenee oso egeesee ka soomagoowo, o owee dio ama dio eyo goo tokenee maga howo neliga egeesee ka soomagoowo?" dee takaso.

³ Esem Yesuye egeesee takaso, "Odoo howo neliga hagee o goo tokenee oso egeesee ka sele, osoloso ama dio owee dio eyo goo tokenee oso egeesee ka sele. Esino odoo howo neliga soomagoo goo eyo bei ee egeesi moloso. Godeeye kitulugu goo ee yimaga woola yilige bigil-

ame, yo howo neliga egeesee ka soomagoo. ⁴ Esiga biame osee mologa, iba odoo a diye di eyo tou ee tomo. Esino gesi olo siboga, odoo heeso tou hee talai tebileime. ⁵ Esiga ayo mipoo hamapoo osee hagee bado oso mipoo hamapoo keme masi gadeebugu ka moloso."

⁶ Yesu to hagee takoloso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso odoo howo neliga eyo howo mapoo hediso. ⁷ Osoloso odoo omapoo egeesee takaso, "No Sailowam howo ou mapoo nee howo hapalame di," diso. Esiga Sailowam hu eyo bei ee diye dolone takeli. Esem odoo egee dileso o howo hapoome tekepo paso. Esem yo see wedi sibulone medee ogomo simiso.

⁸ Egeesi ma kulodu odoo koola mapoo debeli sabolo osoloso odoo aboso yo daga eli domopoo bi howolone bado-boome egei oso egeesee takaso, "Odoo hagee eli palaga bi howolone bado-boomeni osobele," diso.

⁹ Esem odoo aboso egeesee takaso, "O. Odoo hedebe ogoso." dee takemeleeso. Esino odoo aboso egeesee takaso, "Haye, odoo ogosonee, odoo hee yo masi molodoo," dee takemeleeso. Esem odoo eyo egeesee takaso, "Odoo egee tei aso." dee takemeleeso.

¹⁰ Esem diayo yimapoo egeesee takaso, "Nee howo kaseme tekepo ka payo?" diso.

¹¹ Esem yayo egeesee takaso, "Ede-beeyo takolone Yesu deli oso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso mo howo mapoo basago hediloso amapoo egeesee taka, a Sailowam howo ou mapoo mo howo hapalame diyena. Esem a dileso mo howo keesee hapoono tekepo ka poowa," diso.

¹² Esem diayo yimapoo egeesee takaso, "Odoo egee kasomo?" Esem

yayo dimapoo egeesee takaso, “A gooleedelee,” dee takaso.

**Pelisi odooso odoo howo
neliga tekepo pa mapoo woosa**

¹³⁻¹⁴ Yesuye odoo howo neliga tekepo pa hagee, Yu odooso hasali biame mapoo tekepo ka pa. Esiga odoo aboso odoo howo neliga Yesuye tekepo pa ee Pelisi odoo mapoo ido diso. ¹⁵ Esemee Pelisi odooso yimapoo egeesee takaso, “Nee howo kasame tekepo ka payo?” diso. Esemee nei yayo dimapoo egeesee takaso, “Yesuye basago beesee doloso mo howo mapoo hedime, mo howo howomoo keesee hapoono, see tekepo ka pa,” dee takaso.

¹⁶ Egeesee taka duloso Pelisi odoo aboso egeesee takaso, “Yesu hagee Godee maga sibile. Bei, yo Godee maga simi diepi, ibada hasali biame mapoo tou tolone tei magoo ee gababile pegeliyo,” diso.

Esino odoo aboso egeesee takaso, “Kasee maga goo tokenee teli odoo oso goo toowa opusomo di hageesee ka moodoomo silosomo?” dee takemeleeso. Goo egeesi maga Pelisi odooso Yesuwo goo maga dieso dima kulodu domo pi meleeso.

¹⁷ Osoloso Pelisi odooso odoo howo neliga tekepo pa mapoo see tobu egeesee woosaso, “Odoo nee howo tekepo pa ee odoo ogu gooleesomo?” diso. Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Ayo goolee, yo Godee maga to toloso kokodo takamo sili odoo gooleeso,” dee takaso.

¹⁸ Esino odoo hagee daga tei howo noluguloso badebei goo omapoo Yu odoo dia wiligi odoo diba tei dele. Esiga tei goo beleso gooleedalame, diayo owee dio ama dio idooso. ¹⁹ Osoloso diba olo sibilesa tebisamolome, wiligi odooso dimapoo egeesee takaso, “Niyo takolone, nowolo howo neliga osee soomagoogo, dee takemeni ee hago-

somo? Esiga kasi maga epedee o howo olo tekepo poloso ka badosomo?” dee takaso.

²⁰ Esemee owee dio ama dio oso nei egeesee takaso, “O. Hagee tei ibada owolo howo neliga osee soomagoo oso, goo ee iba gooleedooso. ²¹ Esino o howo kasee tekepo payo? Iba gooleedelee. Osoloso odoo yo tekepo pa onosee, iba gooleedelee. Esiga niso ibada owolo mapoo woosalo ege. Bei, yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee takaso. ²² Diayo dia wiligi odoo tebisa ogoloso obulone wulo dimapoo to hageesee ka taka. Bei, Yu odoo dia wiligi odoo oso goomoga goo hageesee olo magooso, “Edebeeyo takolone Yesu ee Keliso dee takooga, yo Yu odoo dia howo gisili moso ma kuloduga hu taloso peegoo magoo damalaise,” dee takaso. ²³ Goo egeesi maga owee dio ama dio oso takolone, “Yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yu odoo dia wiligi odoo oso see tobu odoo howo neliga tekepo pa ee idoloso yimapoo egeesee takaso, “Godeeyo howo woola nayo imapoo tei goo takee. Bei, odoo no tekepo pa egee goo tokenee teli odoo, iba gooleedoo.”

²⁵ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “A gooleedelee, yo goo tokenee teli odoo bele, o, goo tekepo teli odoowo. Egeesi ma kulodu goo hagee a gooleedoo, a daga howo neliga badebeiso. Esino epedee hamapoo mo howo olo tekepo poloso see ka ogomo siloso.”

²⁶ Esemee diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo hagoso namapoo kasee moodoome, nee howo see tekepo ka payo?” dee takaso.

²⁷ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo susuga olo takaso. Esino niyo mo to medee dule. Esiga niyo bei kasalame goo egee see dulame ka sala? Esiga niba noseeyo yayo di

hamamee dilei goomogolone ka sala?" dee takaso.

²⁸ Eseme diayo yo manolone yimapoo egeesee takaso, "No o hamamee dili odoo. Esino iba Moseseyo hamamee dili odoo. ²⁹ Bei, Godeeye Moses mapoo to taka ee, iba gooleedooso. Esino odoo no tekepo pa ee, iba gooleedelee."

³⁰ Eseme odoo ogoso nei egeesee takaso, "Goo hagee kaseeyo? Yayo mo howo tekepo paso. Esino niba o goo gooleedelega ka dosomo? ³¹ Bei, iba gooleedoo, Godee yo goo tokenee teli odoo eyo to koo duli. Esino yayo o to mapoo mesiloso yayo goomoga goo tomo silesibili odoo eyo to ee duli. ³² Esiga mipoo hagee bei mooloogoo maga simino epedee hamapoo, odoo heeso odoo howo neliga soomagoo ee tekepo paso dee taka goo ee iba dule. ³³ Esino Yesuye mo howo tekepo ka pa. Esiga yo Godee maga sibile diepi, yayo goo hee moodoolai tebile pegeliyo."

³⁴ Eseme diayo gowoolone nei yimapoo egeesee takaso, "No gie daga soomagoo biame maga simino epedee hamapoo, no goo tokenee teli odoo doloso badebeiso. Esiga nayo kasalame imapoo goo eligilame ka sala?" dee takaso. Eseme diayo yo toloso howo gisili moso ma kuloduga peegoo ido diso.

Diowo howo seme

³⁵ Esino Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo howo neliga tekepo pa ee howo gisili moso maga peegoo ido di goo ee Yesu yo duso. Esiga yayo odoo egee ogoloso yimapoo egeesee takaso, "No Odoo Holo mapoo tei tosomo?" dee takaso.

³⁶ Eseme odoo ogoso nei egeesee takaso, "Odoo Holo ee odoo ogumo? Amapoo takee, eseega ayo yimapoo tei ka talaiya," dee takaso.

³⁷ Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, "No yo olo egeiso. Esiga yayo epedee nobolo to egee komoloso," diso.

³⁸ Eseme odoo ogoso nei egeesee takaso, "Lodee, a namapoo tei toso." Osoloso yo gasuwoloso badolone Yesuwo hu dokodoo poudooso.

³⁹ Eseme Yesuye egeesee takaso, "Ayo mipoo hamapoo goo midilame simiso. Goo ee odoo howo neliga oso see medee agalame, osoloso odoo howo tekepo ee see howo neligalame," dee takaso.

⁴⁰ Eseme Pelisi odoo abo koola omapoo tebisamelee oso Yesuye to egeesee taka ee duloso yimapoo egeesee takaso, "Nayo goolee, iba howo neliga goolone, egeesee ka takala?" dee takaso.

⁴¹ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Niba howo neliga odoo diepi, niba goo tokenee teli odoo dele pegeliyo. Esino niyo takolone, niba howo neliga odoonee dee egee takoo oso niba goo tokenee teli odoo doloso osee ka doso."

Sipi be bali odoo eyo goo maga wudu taka

10 Yesuye see egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Edebeeyo sipi be beelee ma kulodu osulu maga gadilega, see eli hee maga sibileso kulodu gaduga, yo heli teli odooso. ² Esino osulu maga gadili odoo ee tei sipi be bali odoo oso. ³ Esiga osulu gibadeli odoo oso osulu yadeliso, sipi be bali odoo oso kulodu gadilame. Osoloso sipi beso dia bali odoo eyo to duliso. Osoloso dia bali odooso dia hu hesigaloso, beelee ma kuloduga peegoo gilimado diliso. ⁴ Osoloso yayo o sipi be susuga peegoo gilimado dilesio, daga yayo malalo duga, diba yima hamamee diliso. Bei, diba o to gooleedooga. ⁵ Esino diba odoo heeso di hamamee koo dili. Esino ee ma kulodu odoo heeso diba sibilame haga, diayo

yimaga kukulo dileiso. Bei, diba odoo egeeyo to gooleedelega.”

⁶Yesuye wudu takolone odoo mapoo hageesee eligiso. Esino wudu taka goo eyo bei ee diba medee kibiya gooleedele.

Yesu yo osulu

⁷Osoloso Yesuye dimapoo see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Sipi be beele eyo osulu ee aso[†]. ⁸Esino a sibilega badoboome, odoo susuga daga malalo sibadee egee bia ee heli teli odooso. Esiga sipi beso dibada to duloso mesile. ⁹Osulu aso. Edebeeyo amaga gaduga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileso, kookaiyo badoboso gie badeli talaiso. Osoloso yo siloga, Yesuye medee bamalaiso. ¹⁰Esiga heli teli odoo ee wulo heli talame, osoloso odoo wooloomalame, osoloso tokenee palame ka sibili. Esino ayo simi hagee, niyo gie badeli toloso, goo tekepo susuga ee tolone dabalame ka simi.”

Yesu sipi be medee bali odoo

¹¹“Esiga sipi be medee bali odoo ee aso. Egeesi ma kulodu sipi be medee bali odoo oso o sipi be ee gooloogalame o gie badeli teli mapoo mageliso. ¹²Esino nei talame tou teli odoo oso sipi be medee belega pegeliso. Bei, yo sipi be bali odoonee, osoloso sipi be hagee tei onee. Esiga dobu so simi ogoloso sipi be omapoo poogoloso yo pulo diliso. Eseega dobu soso sibilesi sipi be abo wooloomaga, abo kukulo diliso. ¹³Bei, nei talame tou teli odoo oso sipi be medee goolega, wulo pulo diliso.

¹⁴⁻¹⁵Esiga sipi be medee bali odoo ee aso. Egeesi ma kulodu mo Maye mo goo ee gooleedoloso ka badoso. Osoloso ayo

mo Mayo goo onosee gooleedoloso ka badoso. Goo egeesi masi mo sipi beso a gooleedoloso ka doso, osoloso ayo diba gooleedoloso ka badoso. Esiga mo sipi be ee gooloogalame ayo mo gie badeli teli mapoo magalaiso. ¹⁶Osoloso mo sipi be abo[§] dono, diba mooloogoodoo hagee ma kulodu mauwe. Esiga a goomogoso, diba nose gilimado sibilame. Osoloso diayo mo to duleiso. Osoloso diba soosoo hedebe doloso daga, bali odoo hedebe bamalaiso.

¹⁷Esiga mo Maye a diya gweliso. Bei, ayo mo gie badeli ee teli mapoo magalaiso, osoloso see ka talame. ¹⁸Esiga odoo heeso mo gie badeli ee amaga peedee dalaime. Esino mawo goomoga goo ee dodolone, ayo mo gie badeli ee wulo wulayo tenelaiso. Esiga ee ma kulodu, ayo mo gie badeli ee odoo halo teli mapoo magalai amapoo kitulugu moloso, osoloso see peedee dalai amapoo kitulugu moloso. Bei, goo hagee mo Maye ayo moodoolame amapoo kitulugu sabolo olo takaso.”

¹⁹Eseme Yu odooso Yesuwo to duloso dieso dima kulodu toso agadigilone abo piso. ²⁰Egeeseelone odoo aboso egeesee takaso, “Yo bo holo peleso badolone ka halaboomo silo. Esiga o to na dui,” dee takaga meleeso.

²¹Esino odoo aboso egeesee takaso, “Odo bo holo pala oso goo tekepo hageesi kasee takomo sileiyo? Osoloso bo holoso odoo howo neliga tekepo palai teibayo?” dee takaga meleeso.

Yu odooso Yesu mapoo tei tele poogoo

²²Esiga wau biame mapoo Yelusalem mi mapoo Yu odooso dia tei moso osulu

[†]10:7 Edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadili ee Yesu maga ka gadili.

[§]10:16 *sipi be abo* - odoo hagee Yu odoonee ee takooso. Osoloso mooloogoodoo hagee Yu odoo ee takooso.

ya ee gooleebugulone wo neso^{**}. ²³ Osoloso wo ne biame omapoo Yesuye tei moso tegei beelee ee ma kulodu Solomonowo hau mapoo sileeso. ²⁴ Esememe Yu odooso yo ogoloso sibilesoto-bolo sidiboloso yimapoo egeesee takaso, “Iba biame susuga nee goo mapoo diya goolone ka doso. Esiga nayo imapoo woola takee, no tei Kelisowo?” dee takaso.

²⁵ Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo olo takaso. Esino niyo mo to mapoo tei tele. Esiga goo toowa opusomo di ayo mo Mayo hu maga moodeli oso nimapoo mo goo ee eligiso. ²⁶ Esino niyo tei koo toso. Bei, niba mo sipi benee. ²⁷ Mo sipi beso mo to duliso. Osoloso a diba gooleedoo. Osoloso diayo ama hamamee dedeliso. ²⁸ Osoloso ayo dimapoo kookaiyo bado-boso gie badeli teneliso. Osoloso diba Godee maga pileime. Osoloso diba mo dee maga odoo heeso peedee dalaime. ²⁹ Mo Maye mo sipi be hagee amapoo olo teneeso. Osoloso yayo kitulugu oso odoo susuga oso kitulugu ee dagadi. Esiga odoo heeso mo Mayo dee maga peedee dalai tebile. ³⁰ A mo Ma sabolo hedebe.”

³¹ Esememe Yu odooso Yesu enigilame yo see tobu misigasao. ³² Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo Maye amapoo kitulugu teneme, ayo nibada howo woola goo tekepo moodoomo sileeso. Esino goo tekepo susuga ayo moodoo ee ma kulodu goo hee kaso tokenee daga, niyo a wooloomalame ka sala?” dee takaso.

³³ Esememe see Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso egeesee takaso, “Nayo goo tekepo moodoo maga iyo no woolooma-

lame koo seeso. Esino nayo Godeeyo goo maga to tokenee taka ee duloso no wooloomalame ka seeso. Bei, no wulo odoo wuluge, esino see nayo takolone, no Godee, dee takeliso.”

³⁴ Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nibada tei magoo ee ma kulodu Godeeye egeesee takooso, ‘Niba godee,’ deliso. ³⁵ Egeesi ma kulodu iba gooleedoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei goo takooso. Esiga Godeeye o to mapoo tei teli odoo mapoo takolone, diba godee, deliso. ³⁶ Esiga ayo takolone, a Godeeyo Owolo doloso ka takano, bei kasi maga niyo takolone, ayo Godeeyo goo maga to tokenee takoo, dee ka takala? Bei, mo Maye a hesialoso mipoo hamapoo sibeye diso.

³⁷ Esiga ayo mo Maye goomoga goo ee moodelega badoga, niyo to ayo taka mapoo tei tele ka peegee. ³⁸ Esino niyo to ayo taka mapoo tei tele poogolone, wulo goo ayo hagee tomo silo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei ka te. Bei, niyo egeesee seega, mo Ma asalo hedebe doloso hagee do goo ee niba gooleedalaiso.”

³⁹ Esememe odoo susuga oso to hagee duloso Yesu see talame seme, Yesu dimaga peegoo diso.

⁴⁰ Osoloso Yesu see Yoden howo dalo sooweleso, Yoneeye daga odoo howo olugumelee mi omapoo badebeiso. ⁴¹ Esememe odoo susuga oso yimapoo sibilesoto egeesee takaso, “Yoneeye goo toowa opusomo di moodoomo sile. Esino yayo Yesuwo goo maga taka goo susuga ee tei goodoo,” dee takaga meleeso. ⁴² Esememe odoo susuga omapoo debeli oso Yesu mapoo tei tooso.

^{**} **10:22** Daga hoogoo Siliya biaso Yu odoo sabolo ha temeleso Yelusalem peedee buguso. Osoloso diayo tei moso mapoo be wooloso, siloso dia godee mapoo teneeso. Esiga tei moso ee Godeeyo howo woola tokenee paso. Osoloso see hamamee Yu odooso Siliya bia habuguloso Yelusalem see dieso peedee dooso. Osoloso see tobu tei moso ee Godeeyo dalame peegoo magoloso see osulu yaso.

Lasaleseeeye ta

11 Betani mi mapoo badeli odoo hee paiye badebeiso, o hu Lasales. Osoloso omoo Meli dio Mata dio onosee Betani mi omapoo debeli. ²Meli hagosu hamamee Lodeeyo homo mapoo mopoodoosoo sooloso o wuduso talaiso. ³Esiga Meli dio Mata dio odoo hee mapoo dia to takaso, yayo dileso Yesu mapoo takalame. Esemu yayo dileso Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo no gooma ee paiyega badoso,” dee takaso.

⁴Esino Yesu to hagee duloso egeesee takaso, “Paiye ogoso yo talaime. Esiga goo hagosu peledabalaiso, edebeeyo goo hagee ogoloso Godeeye kitulugu sabolo osoloso Owolo ayo kitulugu ee gooleedalame,” dee takaso. ⁵Esiga ee ma kulodu Yesuye Mata dio, omolo Meli dio, osoloso Lasales diya gweliso. ⁶Esino yo Lasaleseeeye paiye goo ee duloso saga dilega, biame bakadio omapoo badebeiso.

⁷Biame bakadio poogoloso Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Iba see Yudiya mi mapoo wedi dimo,” dee takaso.

⁸Esemu o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no omapoo badoboome, Yu odooso no yoso wooloomalame sino poogooso. Esiga no see kasalame mi omapoo wedi dilame ka sala?” dee takaso.

⁹Esemu Yesuye egeesee takaso, “Biame hedebe ma kulodu osoko howo 12 moloso. Esiga edebeeyo biame siloga, yo takodee bigileime. Bei, yo gadeebugu ma kulodu siloga^{††}. ¹⁰Esino edebeeyo gesi siloga, yo takodee bigileiso. Bei, yimapoo gadeebugu mega.”

¹¹Yesuye to hagee takoloso see egeesee takaso, “Ibada odoo Lasales yo

tiamoloso. Esiga ayo yo tidibigileiso,” dee takaso.

¹²Esemu o hamamee dili odoo oso egeesee takaso, “Lodee, yo wulo tiaga, see weidileiso,” dee takaso.

¹³Esino Yesuye taka goo ee ma kulodu Lasales yo tei olo ta neme ka taka. Esino Yesu o hamamee dili odoo oso goolee Lasales wulo tiamolo gooleeso.

¹⁴Esemu Yesuye dimapoo woola egeesee takaso, “Lasales olo ta moloso.

¹⁵Esiga a goomogoso, ayo niba halo yo agalame dile. Esino ayo yimapoo goo moodoo ee niso ogoloso amapoo tei talaiso. Esiga yimapoo dimo.”

¹⁶Esemu Tomas, o hu hee Didimas deli, oso Yesu o hamamee dili odoo abo mapoo egeesee takaso, “Iba nose Yudiya mi mapoo dimo, Yesu bolo hodobo talame,” dee takaso.

Odoo wedia hogogaduloso see gie badeli teneli ee Yesu yoso

¹⁷Yesuye sibilesu Betani mi mapoo peledoboloso egeino, Lasales bi ma kulodu tamelee biame bakadio bakadio di poogoloso molome egeiso. ¹⁸Betani mi hagee Yelusalem mi maga haga hoo-goonee, wulo kilomita bakadio hedebe di egeesi. ¹⁹Osoloso Meli dio Mata dio omolo Lasaleseeeye ta maga goohele sabolo doboome, Yu odoo aboso dibolo hodobo dabalame, Yelusalem maga sibadeeso.

²⁰Esemu Mataye Yesuye simi goo ee duloso, yo eli domopoo tugodalame diso. Esino Meli yo mosopoo badebeiso. ²¹Esemu Mataye Yesu tugodoloso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo telega pegeliyo. ²²Esino a gooleedoo, goo hagee ma kulodu, nayo ogoo goo ee

^{††}11:9 To hageeyo bei ee egeesi moloso. Yesu yo gadeebugu. Yayo o hamamee dili odoo dibolo hodobo egee bado goo maga, diayo goo kodilei bei mauwe. Bei, Godeeye goomoga goo ee talame yayo biame teiba dimapoo teneeso.

Godee mapoo woosaga, Godeeye goo egee namapoo tenelaiso,” dee takaso.

²³ Esemé Yesuyé yimapoo egeesee takaso, “Nomolo see hogabileiso,” diso.

²⁴ Esemé Matayé nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedoo, yo biame hamameedee mapoo odoo wedia oso hogogabuoga, yinosee omapoo hogadileiso,” dee takaso.

²⁵ Esemé Yesuyé yimapoo egeesee takaso, “Odoo wedia maga hogogaduloso see gie badeli teneli ee aso. Esiga edebeeyo amapoo tei toloso bado-boso toga, yo kookaiyo gie badalaiso.

²⁶ Osoloso edebeeyo amapoo tei toga, o dio talaime, esino yo kookaiyo gie badalaiso. Esiga Mata no goo hamapoo tei tosono?”

²⁷ Esemé Matayé nei yimapoo egeesee takaso, “O, Lodee, a goo hamapoo tei toso. Bei, no Keliso, Godeeyo Owolo, mipoo hamapoo sibileigo dee takemelee ee noso,” dee takaso.

²⁸ Matayé to hagee taka koodobuloso see wedi dileso omolo Meli mapoo mada egeesee takaso, “Eligili odoo olo sibileso bado. Esiga yayo no agalai goomogona,” dee takaso. ²⁹ Meli to hagee duloso to-boloso Yesu agalame saga diso.

³⁰ Yesu mosopoo peledbelega, Matayé dileso yo tugodoo mi omapoo osee badebeiso. ³¹ Esemé Yu odooso Meli pidilone diba yibolo hodobo mosopoo debeiso. Esino yayo saga toboloso di ogoloso yima hamamee diso. Diayo goolee Meli bi mapoo dileso pisilei gooleeso.

³² Esino Meliye Yesuyé badebei mapoo dileso o homo beiyopoo gauwuloso badolone egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo telega pegeliyo,” dee takaso.

³³ Yesuyé Meli dio osoloso Yu odoo abo Melibolo sibadee oso hodobo pupusiga molome ogoloso su hegi sabolo badolone diya gooheselo. ³⁴ Osoloso

yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo yo kapoo magooba?” diso. Esemé diayo nei egeesee takaso, “Lodee, no agalame ibolo hodobo sibe,” dee takaso.

³⁵ Esemé Yesu yinosee pisaso.

³⁶ Esemé Yu odooso goo egee ogoloso egeesee takaso, “Yesuyé Lasales diya gweli goo ee niso ege,” diso.

³⁷ Esino odoo aboso egeesee takaso, “Odoo hagoso odoo howo neliga ee tekepo paso. Esiga bei kasi maga yayo Lasales telega pagalame pidile ka poo-goowo?” dee takaso.

Yesuyé Lasales ta maga see hogadi

³⁸ Yesu su hegi osee molone, Lasales magoo wulu ou miyopoo simiso. Osoloso wulu ou ee yo toowaso kisiso.

³⁹ Osoloso Yesuyé egeesee takaso, “Yo egee peegoo bidibigi,” diso.

Esemé Lasaleseyo omoo Matayé egeesee takaso, “Lodee, o kou ee wulu ma kulodu melee biame bakadio bakadio di egeesi poogooga, olo hune koko,” dee takaso.

⁴⁰ Esemé Yesuyé nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo daga takolone egeesee takaso, nayo tei toga, no Godeeye kitulugu ee agalaiso,” diso.

⁴¹ Esemé odoo aboso yo toowa wulu ou kisi ee peegoo bidibuguso. Esemé Yesuyé dokodoo bolone egeesee takaso, “Ma, ayo namapoo goomoga to ka taka. Bei, ayo namapoo taka goo ee nayo duga. ⁴² Osoloso a gooleedoo, nayo biame susuga ayo namapoo taka goo ee nayo duliso. Esino odoo hamapoo egee tebisamoloso nayo a diye di goo mapoo tei talame, goo hagee ayo ka taka.”

⁴³ Yesuyé egeesee takoloso to neligidi egeesee takaso, “Lasales, no wulu ma kuloduga peegoo gasibe,” dee takaso.

⁴⁴ Esemé Lasales o dee sabolo, osoloso o homo bodo sabolo, osoloso o mudu ee dugo semeso tiegisa sabolo wulu ma kuloduga peegoo gasibileso tobudume

egeiso. Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Dugo egee puobigi, osoloso yo diye dee,” dee takaso.

Yesu wooloomalame eli esia

(Matiyu 26:1-5, Maka 14:1-2, Luka 22:1-2)

⁴⁵ Esiga Yu odoo susuga Meli agalame sibadee oso goo Yesúye moodoo ee ogoloso yimapoo tei tooso. ⁴⁶ Esino odoo aboso dileso goo Yesúye moodoo ee Pelisi odoo mapoo takaso. ⁴⁷ Esiga tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso Yu odoo dia wiligi odoo mooloogoodoo Sanhedelin deli ee gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Iyo kasee selaisomo? Bei, odoo hagosoo goo tooowa mudu opusomo di bei moodoogamo siliso. ⁴⁸ Iyo wulo бага, odoo susuga oso yimapoo tei talaiso. Osoloso Loum gamalee odoo oso ibada tei moso ee guobuguloso ibada odoo tokeen palaiso,” dee takaso.

⁴⁹ Esemé dima kulodu odoo hee badebeiso, o hu Kayapas. Dugo omapoo yayo tei moso wiligi odoo toboloso badolone, odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Niba goo goolee mauwe odoo. ⁵⁰ Esiga niba koo gooleedolo? Odoo hedebeeso odoo susuga ee halo talai tekepo. Egeeseega, Yu odoo susuga iba tokenee palaimé,” diso.

⁵¹ Esiga Kayapaseeye taka goo hagee, wulo eyo goolee takele. Esino yayo dugo omapoo tei moso wiligi odoo toboloso badoboome, Yesúye Yu odoo halo talai goo ee Godeeye yimapoo eligime, yayo egeesee ka taka. ⁵² Esino hedebe Yu odoo halo talaimé. Esino Godeeye odoo mi opusomo opusomo di mapoo egee do ee see hedebe dalame ka talai. ⁵³ Esiga biame omaga bei mooloogoloso dulone

Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiaméleeso.

⁵⁴ Goo egeesi maga Yesu see Yu odoo dia howo woola koo sili. Esino yayo o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso, see miwe poogoo mi koola mapoo mi hee, Epelaim deli, mapoo dileso debeiso.

⁵⁵ Osoloso Godeeye Gababia wo nalai biame olo koola tooboome, Yu odoo dia mi pepuso maga Yelusalem mapoo palaso, Godeeye howo woola diba medee mopoodoo doloso tekepo dabalame^{††}. ⁵⁶ Osoloso diayo Yelusalem mapoo dobolone Yesu esiamo silesibiso. Egeeseelone tei moso ma kulodu mooloogodoloso dieso nei woosa nei woosa deméleeso, “Niyo kasee gooleedo? Yesu wo ne hamapoo sibileisomo?” dee takaga méleeso.

⁵⁷ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso to kitulugu sabolo odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Odoo heeso Yesúye badebei egei daga, imapoo takee, egeeseega iyo dileso yo ka talaiya,” dee takaso.

Meliye Yesuwo homo mapoo mopoodoo soo soo

(Matiyu 26:6-13, Maka 14:3-9)

12 Gababia wo nalai ee biame 6 malalo hoogoo molome, Yesu yo Lasaleseeoyo mi Betani mapoo see wedi diso. Lasales hagee daga Yesúye ta maga hogadi ee yoso. ² Osoloso habe mi omapoo diayo Yesuwo nei tooowa mopoodoo dooso. Osoloso Mataye nei piso. Osoloso Lasales yinosee ee ma kulodu dibolo hodobo dobolone Yesubolo nei nameleeso. ³ Esemé Meliye mopoodoo soo tekepo nad deli i salama soo lita botoloo gegelee egeesi tolosa Yesuwo homo mapoo sooso. Osoloso o

^{††}11:55 Biame omapoo Yu odoo diba Godeeye howo woola subugo mauwe dabalame, dia adaga dia goo ee dodolone, dia su medee hapoloso gala wooloso, siloso Godee mapoo teneliso.

homo o wuduso taso. Eseme mopoodoo soo oso sisigage oso moso kulodu tiadooso. Mopoodoo soo tekepo hagee molee toowaso teli.

⁴Esino domo omapoo Yesu o hamamee dili odoo hee badebeiso, o hu ee Yudas-Iskaliyot. Odoo hagoso hamamee Yesu ha teli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso yayo egeesee takaso, ⁵“Mopoodoo soo tekepo hagee molee ko”[¶] 300 oso teli. Esino bei kasi maga mopoodoo soo tekepo hagee, iyo odoo mapoo teneloso nei molee toloso bi mauwe odoo mapoo tenele ka poogoowo?” dee takaso. ⁶Esino Yudaseeye to hageesee taka egee, yo bi mauwe odoo ee sooloo dolone to hagee ka takele. Esino yo heli teli odooga to hageesee ka taka. Bei, yayo Yesu o hamamee dili odoo dia molee ee gibadolone abo mada heli temelee.

⁷Eseme Yesuye egeesee takaso, “Meliye goo egee moodoo ogoloso yimapoo goo hee na moodee. Bei, yayo goo egeesi moodoo egee a toga mi doosalai ee gooleebugulone ka moodoo. ⁸Osoloso bi mauwe odoo oso biame susuga nibolo dabalaiso. Esino a biame susuga nibolo badalaime,” dee takaso.

Wiligi odoo oso Lasales wooloomalame to mou

⁹Esiga biame domo omapoo Yu odoo mooloogoodoo toowa oso Yesuye Betani mi mapoo sibilesa badebei goo ee duloso Yesu agalame dulone, Lasales yinosee agalame diyadeeso. Bei, Yesuye yo ta maga see hogadiso. ¹⁰Goo egeesi maga tei moso wiligi odoo tebisa oso Lasales onosee wooloomalame to mousu. ¹¹Bei, Lasales see hogadi eyo goo maga Yu odoo aboso dia wiligi odoo ee poogoloso see Yesu mapoo tei tooso.

Yesuye Yelusalem mi mapoo gadi

*(Matiyu 21:1-11, Maka
11:1-11, Luka 19:28-40)*

¹²Osoloso biame hee mapoo odoo mooloogoodoo toowa Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo di odoo oso Yesu sibosogo di goo ee duso. ¹³Osoloso diayo weiyoo kookoloso Yesu tugodalame dulone to neligidi egeesee takomo diyadeeso,

“Iba Godeeyo hu dokodoo poudoomo. Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo, yo wiligi odoo Godeeye pidiye dee.

Osoloso Isalael odoo dia wiligi odoo, yo Godeeye pidiye dee,” dee takomo diyadeeso.

¹⁴Biame domo omapoo Yesuye donki be gie kauwa ogoloso o wagi ma dokodoo biaso. Goo peledaba hagee Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame ka seeso. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso,

¹⁵“Yelusalem odoo, niba haga na ebi. Nibada wiligi odoo donki be pe eyo wagi ma dokodoo buloso siboso,” diso.

¹⁶Esino biame omapoo Yesuwo hamamee dili odoo oso goo hagee medee kibiya gooleede. Esino Yesu ta maga hogaduloso hamamee goo susuga Yesu mapoo moodoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tobume, goo ee ogoloso gooleedooso.

¹⁷Esiga Yesuye Lasales ta maga hogaduloso see wulu ou ma kuloduga peegoo gasibilame i goo ee egei odoo mooloogoodoo hagee biaso odoo abo mapoo takalame diyadeeso. ¹⁸Eseme odoo susuga oso goo toowa opusomo di Yesuye moodoo ee duga, diba Yesu tugodalame diso. ¹⁹Eseme Pelisi odooso dieso dima kulodu egeesee takaso,

[¶]12:5 molee ko hagee denali deli ee, biame hedebe mapoo tou too eyo nei hedebe hageesee teliso.

“Niso ege. Iba kitulugu olo me poogoo. Bei, odoo susuga oso yima hamamee deedeeso,” dee takemeleeso.

Yesuye eyo talai goo ee edidi taka

²⁰ Osoloso Guliki odoo aboso odoo Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo paladee sabolo palaso, Godeeyo hu dokodoo poudalame. ²¹ Osoloso diba dileso Gelili mi ma kulodu mi pepooko Betesaida mapoo badeli odoo hee Pilipi mapoo egeesee takaso, “Emegei, iba Yesu agalai goomogo,” dee takaso. ²² Esem Pilipiye Endulu takala dileso obakadio Yesu takalame diso.

²³ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoo Holo ayo toowa doloso badalai biame ee olo siboso. ²⁴ Esiga ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo ko mi mapoo segele poogooga, ko egee see opusomo dalaime. Esino ko hedebe onosee osee malaiso. Esino ko mi mapoo sogoloso opusomo doloso pologa, bou dia gasibilesa kauwuloso ko okopolo palaiso^{§§}. ²⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli ee eyo diya goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone o gie badeli goodogelega badoga, odoo egee o gie badeli osugobalaime. Esino yo bado-boso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶ Esiga edebeeyo mo tou talai goomogoga, yo a deede sibe. Eseega, yo ayo egee bado mi omapoo yayo abolo hodobo badalaiso. Esiga mo tou teli odoo ee mo Maye o hu dokodoo poudileiso.

²⁷ Epedee hamapoo a su diya hegi moodoo. Esiga ayo mo Ma mapoo takolone, ‘Ma, dala amapoo egee sibo nayo peegoo magee,’ dee takalai tekepowo? Haye, tekeponee. Bei, a dala egee talame mipoo hamapoo ka simi. ²⁸ Esiga

Ma, nayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo eligi.”

Esem toso Kei mi ma dokodooga egeesee taka, “Ayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo olo eligiso. Osoloso ayo dimapoo see eligileiso,” dee takaso. ²⁹ Esino odoo mooloogoodoo omapoo tebisamelee oso to hagee duloso egeesee takaso, “Kei woo,” diso. Osoloso odoo aboso takolone, momaiyeso Yesu mapoo to takoo, dee takaso.

³⁰ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “To taka hagee a pidilame ka takele. Esino niba pidilame ka taka. ³¹ Esiga Godeeye mi odoo dia goo midilei biame ee hagoso. Osoloso mipoo hageeyo wiligi odoo Saiten ee Godeeye daga dileiso. ³² Esiga edebeeyo a toloso mi hamaga dokodoo poudoga*, ayo odoo susuga amapoo gido sibileiso.” ³³ Yesuye taka hagee, eyo talai goo ee kasee tomoba dolone ka taka.

³⁴ Esem odoo mooloogoodoo oso egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee taka duliso, Keliso yo bado-boso kookaiyo badalaiso, dee takeliso. Esino bei kasi maga nayo takolone, Odoo Holo yo toloso mi hamaga dokodoo poudileiso, dee ka takeliyo? Osoloso Odoo Holo hagee odoo ogumo?” dee takemeleeso.

³⁵ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Gadeebugu oso biame deiyeipo nibolo malaiso. Esiga gadeebugu nimapoo mologa, niba gadeebugu ee ma kulodu silesibe, neligaso niba gooloogeyaga. Egeesi ma kulodu niba neliga ma kulodu silesiboga, niba niso egee du eli ee medee ogoloso gooledalaime. ³⁶ Esiga gadeebugu nimapoo osee egee molo mapoo tei te. Niyo egeesee seega, niba gadeebugu

§§12:24 Yesuye wudu taka hagee, eyo toloso see hogadilei goo sabolo, osoloso edebeeyo yimapoo tei talai goo maga ka taka.

*12:32 Yesuye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka.

eyo owolo dio dalaiso.” Yesu to hagee takoloso koodobuloso peegoo dileso dimaga mada wuaso.

Yu odooso Yesu mapoo tei tele poogoo

³⁷ Yesuye goo toowa opusomo di susuga odoos howo woola moodoogaso. Esino edebeeyo yimapoo tei tele. ³⁸ Esiga Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoos Aisayaye taka goo sabolo tebilame, goo hagosa peledabaso. Aisayaye egeesee takaso,

“Lodee, odoos agayo iyo taka goo ee tei ka toba?

Osoloso Lodeeye kitulugu ee odoos ogubia dimapoo ka yilige buguba?” dee takaso.

³⁹ Esiga edebeeyo Yesu mapoo tei talai tebile. Bei, Aisayaye see egeesee takaso, ⁴⁰ “Godeeye odoos susuga dia howo gooloogooso.

Osoloso yayo diba goo goole pagalame moodooso,

dia howoso kibiya egelega pagalame, osoloso diayo medee kibiya gooleedeleaga pagalame,

osoloso see Godee mapoo wedi sibilesa tekepo pelega pagalame.”

⁴¹ Aisayaye Yesuye toowa dolosa badeli goo ee ogoloso o goo maga egeesee ka taka.

⁴² Esino odoos abo sabolo osoloso Yu odoos dia wiligi odoos abo oso Yesu mapoo tei tooso. Esino diba Pelisi odoobolo obulone, diayo tei too goo ee woola yilige bigile. Bei, Pelisi odooso dia hu howo gisili moso ma kulodu magoo ee tabigiyaga. ⁴³ Osoloso diayo Godee maga goomoga talai haga goole poogoloso, hee odoos maga goomoga talai ono diya gweliso.

⁴⁴ Esemee Yesuye to neligidi egeesee takaso, “Edebeeyo amapoo tei toga, yo

hedebe amapoo tei koo toso. Esino a diye di odoos amapoo nose tei toso. ⁴⁵ Osoloso edebeeyo a ogoga, yo a diye di odoos onosee ogoso. ⁴⁶ Esiga ayo mipoo hamapoo neliga ma kulodu keme masi poudo simiso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo tei toga, yo neliga ma kulodu osee badalaime.

⁴⁷ Esiga edebeeyo mo to duloso mesilega poogooga, ayo o goo midileime. Bei, ayo mipoo hamapoo simi hagee, odoos goo midilame ka sibile. Esino odoos dia gie badeli ee pidilame ka simi. ⁴⁸ Esino edebeeyo a gowoolone mo to telega poogooga, Godeeye goo midilei biame mapoo to ayo taka oso nei dia goo ee midileiso. ⁴⁹ Bei, a mawo gooleeso to hagee ka takele. Esino mo Ma, a diye di oso to ayo takalai sabolo osoloso ayo kasee takalai goo ee, yayo amapoo takaga, ayo egeesee ka taka. ⁵⁰ Esiga Godeeye taka to hagosa odoos mapoo gie badeli tosibiliso. Goo egeesi maga mo Maye amapoo taka goo ee see nimapoo ka takomoloso.”

Yesuye o hamamee dili odoos dia homo howo hapoo

13 Yu odooso Gababia wo nali biame olo koola tooboom, Yesu yo mipoo hagee poogoloso see Ama mapoo palai biame ee olo koola tooboo, doloso gooleedooso. Esiga yayo mipoo hamapoo gie badolone, o hamamee dili odoos ee sooloo deliso. Esino yayo diba diya sooloo deli goo ee epedee dimapoo eligiso.

² Osoloso Yesuye o hamamee dili odoos sabolo habe nei nolone debeiso. Esino ee ma kulodu Saimon-Iskaliyoteeyo owolo Yudas mapoo Saitenso goo goolee olo teeneso, yayo Yesu ha teli odoos[†] mapoo tiasalame. ³ Osoloso Amaye goo susuga ee balame kitulugu Yesu mapoo te-

[†]13:2 Yesu mapoo ha teli odoos ee Yu odoos dia wiligi odoos tebisa ee takooso.

nee goo ee yo olo gooleedooso. Osoloso yo Godee maga simi, esiga yo see Godee mapoo wedi palai goo ee yo olo gooleedooso. ⁴Osoloso nei nolone debi maga toboloso o dugo sage tamagoloso see dugo howo i tali ee toloso o bagi mapoo booso. ⁵Osoloso katolo mapoo howo salama soloso o hamamee dili odoo hedebe hedebe di eyo homo hapoloso, dugo howo i tali o bagi mapoo boo oso howo i ka ta domo dilame bei mooloogooso.

⁶Egeeseelone Saimon-Pitayo homo hapalame seme, yayo egeesee takaso, “Lodee, nayo mo homo hapalame ka sala?” dee takaso[‡].

⁷Eseme Yesuye egeesee takaso, “Goo ayo hagee moodoo eyo bei no epedee koo gooleedoso. Esino no hamamee gooleedalaiso,” diso.

⁸Eseme Pitaye egeesee takaso, “Nayo mo homo hapalaime,” diso. Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo nee homo hapelega poogooga, no mo hamamee dili odoonee,” dee takaso.

⁹Eseme Saimon-Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, nayo hedebe mo homowe ono na hapee. Esino mo dee sabolo osoloso wiligi sabolosee hapee,” diso.

¹⁰Eseme Yesuye egeesee takaso, “Odo howo sauwe ee o su mapoo subugo me meleeya. Esiga hedebe o homowe hapalai tekepo. Esiga niba olo subugo mauwe. Esino nima kulodu odoo hee subugo sabolo badoso.”

¹¹Osoloso Yesu yo ha teli odoo mapoo tiasalai odoo ee, yo olo gooleedooso. Esiga yayo egeesee ka taka, “Odo hee nima kulodu subugo sabolo badoso,” dee ka taka.

¹²Yesuye o hamamee dili odoo dia homo hapaga koodobuloso o dugo sage

kaloso wedi sibilesa bulone egeesee takaso, “Niba goo ayo epedee nimapoo moodoo eyo bei gooleedoosomo? ¹³Esiga niyo amapoo takolone, ‘eligili odoo,’ osoloso ‘Lodee,’ deliso. Niyo amapoo egeesee takeli ee tei goo. Ee aso. ¹⁴Esiga nibada eligili odoo osoloso nibada Lodee ayo nibada homo ka hapooso. Esiga niyo nee odoowo homo nei hapoo nei hapoo dolone ka debbee. ¹⁵Goo ayo nimapoo hagee edidi ee peedee. ¹⁶Esiga ayo nimapoo taka. Odo tou nei mauwe teli oso o wiligi odoo dagadilesa koo badoso. Osoloso to tosili odoo oso yo diye di odoo ee dagadilesa koo badoso. ¹⁷Egeesi ma kulodu niyo goo hagee gooleedoloso peedeega, Godeeye goo hagee ogoloso nimapoo goomogalaiso.

¹⁸Esiga goo ayo hagee takoo, haga odoo susuga nimapoo koo takooso. Bei, odoo ayo hesiga ee, a olo gooleedooso. Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Odo abolo wo nolone badebei oso amapoo ha talaiso.’ To hagoso gooso peledabalai sabolo tebilame ka hogugu. ¹⁹Esiga goo hagee peledebelega mologa, ayo nimapoo malalo ka taka. Goo hagoso tei peledobooga, niyo a tei Kelisodoo doloso tei ka talame. ²⁰Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo odoo ayo diye di ee idoga, yayo a idoso. Osoloso edebeeyo a idoga, mo Ma a diye di ee idoso.”

Yesu yo tiasalai odoo eyo goo taka

(Matiyu 26:20-25, Maka

14:17-21, Luka 22:21-23)

²¹Yesuye to hagee taka koodobuloso su hegi sabolo badolone, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Odo heeso nima kulduga a ha teli odoo mapoo tiasalaiso,” dee takaso.

[‡]13:6 Homo hapeli ee nei mauwe tou teli odoo dia tou. Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia homo hapoo ee ogoloso diya dio diso. Bei, Yesu yo dia wiligi odooga.

²²Eseme o hamamee dili odoo oso dieso dima kulodu nei ogo nei ogo dolone egeesee gooleeso, “goo hagee odoo ogu mapoo takabele,” dee gooleeso. ²³Osoloso Yesu o hamamee dili odoo dima kulodu odoo hee Yesuye diya gooma ee^f yima koola ogolone badebeiso. ²⁴Eseme Saimon-Pitaye odoo omapoo howo gisoloooso, Yesuye odoo ogu taka beleso yayo yimapoo woosalame.

²⁵Eseme yayo Yesu mapoo bouwa molone yimapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo agayo no ha teli odoo mapoo ka tiasalaiyo?” dee takaso.

²⁶Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo wo i mapoo oluguloso teneega, odoo oso a ha teli odoo mapoo tiasalaiso.” Osoloso Yesuye wo toloso i mapoo oluguloso Saimon-Iskariyoteeyo owolo Yudas mapoo teneeso.

²⁷Yudaseeye wo teme, Saitenso o kulodu palaso. Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo goo talame egee gooleemolo goo ee saga moodee,” diso.

²⁸Egeesi ma kulodu Yesuye Yudas mapoo egeesee taka goo eyo bei ee o hamamee dili odoo diba medee kibiya gooleede. ²⁹Esiga odoo aboso goolee, Yudaseeye Gababia wo nalame bi abo talame di, dee takoo gooleeso. Osoloso odoo aboso goolee, ee molee odoo bi mauwe mapoo tenelame di, dee takoo gooleeso. Bei, Yesu o hamamee dili odoo dia molee ee Yudaseeye gibadeliga. ³⁰Osoloso gesi Yudaseeye wo Yesuye tenee ee toloso peegoo gadiso.

Kokodo takeli to dia

³¹Yudas olo peegoo dime, Yesuye egeesee takaso, “Epedee Odoo Holo ayo toowa doloso badeli goo ee woola

yilige bigileiso. Osoloso Godeeye toowa doloso badeli goo ee amaga woola yilige bigileiso. ³²Esiga Godeeye toowa doloso badeli goo ee amaga woola yilige buguga, nei Godee eyo Odoo Holo ayo toowa doloso badeli goo onosee woola yilige bigileiso. Esiga goo hagee saga moodoolaiso.

³³Esiga mo odoo, ayo biame deiyeipo nibolo hodobo badalaiso. Osoloso a duga, niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Esiga ayo Yu odoo dimapoo taka goo ee see tobu nimapoo ka taka. Niba mi ayo hagee du mapoo dilei tebile.

³⁴Esiga kokodo takeli to dia hagee ayo nimapoo ka taka. Niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka dabalame. Ayo niba goolee sabolo egee bado egeesee masi, nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.

³⁵Egeesi ma kulodu niyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dogo, odoo susuga oso niba tei mo hamamee dili odoodoo doloso gooleedalaiso.”

Pitaye Yesuwo goo gagadilei goo ee Yesuye taka

*(Matiyu 26:31-35, Maka
14:27-31, Luka 22:31-34)*

³⁶Esino Saimon-Pitaye egeesee takaso, “Lodee, no kapoo dilame ka sala?” diso. Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “No epedee ayo hagee du mapoo sibilei tebile. Esino no see hamamee sibileiso,” dee takaso.

³⁷Eseme Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, bei kaseega ayo epedee nobolo sibilei tebile ka molosomo? Ayo no halo talame olo mopoodoo doloso ka bado,” dee takaso.

³⁸Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “No tei a halo talame mopoodoo doloso

^f**13:23** Yonee eyo nediliyo o hu dokodoo poudilei goomegele. Esiga o hu woola hesile.

ka badosomo? Esiga ayo namapoo tei goo taka. Kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadilei ee bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

Eli hedebe Yesuso Ma Godee mapoo palai

14 Esemé Yesuye egeesee takaso, “Niba goo haga koudulone na debée. Esino niba Godee mapoo tei tolone amapoosée tei te. ²Bei, mo Mayo moso mapoo debi bei moloso. Esiga goo hagee tei goonee diepi, ayo goo hagee nimapoo takele pegeliyo. Esiga ayo omapoo niyo dabalai debi ee moodoolame dileiso. ³Osoloso ayo omapoo dileso debi mopoodoo doloso see sibilesó niba gilimadoloso abolo hodobo palaiso. Osoloso niba mi omapoo abolo hodobo dabalaiso. ⁴Esiga ayo hagee du eli ee niba olo gooleedooso.”

⁵Esemé Tomaseeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, mi nayo egee du, iba gooleede. Nayo egee du eli ee iyo kasee gooleedalaiyo?” dee takaso.

⁶Esemé Yesuye egeesee takaso, “Eli aso. Osoloso tei goo takeli eyo bei aso. Osoloso gie badeli eyo bei aso. Esiga odoo heeso eli hee maga Ma Godee mapoo palaime. Esino yo hedebe amaga Ma mapoo ka palai. ⁷Niyo mo goo gooleedoo diepi, niba mo Ma noseé gooleedeliyo. Esino epedee domo hamaga niyo yo olo gooleedooso. Osoloso yo olo egeiso.”

⁸Esemé Pilipiye egeesee takaso, “Lodee, nayo Ma imapoo eligi, iba hemisileiya,” dee takaso.

⁹Esemé Yesuye nei Pilipi mapoo egeesee takaso, “Pilipi, ayo biame susuga nibolo hodobo badebeiso. Esino egeesi ma kulodu nayo a gooleedelega osee ka badosoba? Esiga edebeeyo a ogoga, yo Ma olo egeiso. Esiga bei kasi maga nayo amapoo takolone, ‘Ma

imapoo eligi,’ dee ka takala? ¹⁰Ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso egee bado goo mapoo no tei telega ka badosoba? Esiga to ayo nimapoo hagee takomo silo mawo goolee koo takomo siloso. Esino Maye abolo badolone yayo amaga o goo ee ka tomoloso. ¹¹Esiga ayo takolone, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso badoso, dee egee takoo goo omapoo tei te. Esino niyo to ayo taka mapoo tei telega poogooga, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei dee.

¹²Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo amapoo tei toga, goo toowa opusomo di ayo moodeli egeesi masi yayo moodoolaiso. Osoloso goo toowa opusomo di abo yayo moodooga, oso ayo moodeli ee dagadileiso. Bei, a mo Ma mapoo duso. ¹³Osoloso niyo mo hu maga ogoo goo ee woosaga, ayo goo egee moodoolaiso, Maye toowa doloso egee bado goo ee Owolo amaga ka yilige bigilame. ¹⁴Esiga niyo amapoo mo hu maga ogoo goo talame woosaga, ayo goo egee moodoolaiso.”

Yesuye Dio Teiso sibilei goo ee taka

¹⁵“Niyo a gooleega, niyo ayo kokodo taka goo mapoo mesimo silesibileiso.

¹⁶Osoloso ayo Ma mapoo woosalaiso, yayo pidili odoo hee nimapoo tenelame. Pidili odoo hagoso kookaiyo nibolo hodobo osee badalaiso. ¹⁷Pidili odoo egee Dio Tei ee takooso. Yayo tei goodee ee eligiliso. Esino mi odooso yo talai tebile. Bei, diayo yo ogoloso koo gooleedeli. Esino niba o goo olo gooleedooso. Bei, yo nibolo hodobo badoso. Osoloso nima kulodu badalaiso.

¹⁸Esiga ayo niba gilibo holo masi wulo domopoo poogoloso badalaime. Esino a see tobu nimapoo wedi sibileiso.

¹⁹Osoloso biame deiyepo poogoloso mi odoo oso a see agalaime. Esino niyo a see agalaiso. Egeesi ma kulodu a gie badeliga, niba nose see gie dabalaiso. ²⁰Egeesi ma kulodu a ta maga see hogadiga, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado goo ee, niba gooleedalaiso. Osoloso niyo abolo hedebe doloso egee do goo sabolo, osoloso ayo nibolo hedebe doloso egee bado goo ee gooleedalaiso. ²¹Esiga edebeeyo ayo kokodo taka to ee dulosu mesimo siloga, odoo egee a diya goolee sabolo badoso. Osoloso odoo a diya goolee sabolo badeli mapoo mo Maye yo sooloo dolone ka badoso. Osoloso anosee odoo egee diya sooloo dolone ka badoso. Osoloso ayo mo goo ee yimapoo yilige bigileiso.”

²²Eseme Yudas-Iskaliyot nee, esino Yudas heeso egeesee takaso, “Lodee, bei kasi maga nayo nee goo ee mi odoo mapoo yilige bigile poogoloso, see imapoo ka yilige bigileiyo?” dee takaso.

²³Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Edebeeyo a diya gooleega, yayo goo ayo eligi mapoo mesimo sileiso. Osoloso mo Maye yo diya sooloo dalaiso. Osoloso mo Ma asalo sibilesu yibolo hodobo badalaiso. ²⁴Esino edebeeyo a goolega badoga, yo goo ayo eligi mapoo mesiloso koo siloso. Egeesi ma kulodu goo ayo eligime niyo du ee, ayo mawo goolee eligimo sile. Esino eligi hagee mo Ma, a diye di oso taka ee eligi.

²⁵Esiga ayo nibolo hodobo osee badolone, goo susuga hagee nimapoo olo takaso. ²⁶Esino mo Maye mo hu maga Dio Tei ee nimapoo meiye dalaiso. Osoloso yayo niba pidilone badolone goo susuga nimapoo eligileiso. Osoloso goo susuga ayo nimapoo taka ee see niyo goolee sabolo dabalame, yayo nibada goo goolee pileiso.

²⁷Esiga mesili goo ayo nimapoo ka tonowa. Mo mesili goo ayo nimapoo

hagee tenee ee mi odooso mesili goo egeesinee. Esiga niba goo diya koudulone ebia sabolo na debee.

²⁸Esiga ayo nimapoo takolone, ‘a mo Ma mapoo peleso badoboso see nimapoo ka wedi sibileisogo,’ dee taka goo ee, niba olo duso. Esiga niyo a tei diya goolee sabolo debei diepi, ayo mo Ma mapoo pologa niba goomegeliyo. Bei, yayo toowa doloso badolone, a dagadilesu ka badoga. ²⁹Egeesi ma kulodu goo egee peledebelega molome, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso, goo ogoso hamamee peledobooga ogoloso niyo tei ka talame. ³⁰Esiga ayo niba eligi ee koodobilei olo koola toobooso. Bei, mi odoo dia wiligi odoo Saiten olo sibo. Yayo a dagadilei yimapoo kitulugu mauwe. ³¹Esino ayo mo Ma diya goolee sabolo egee bado goo ee mi odoo oso ogoloso gooleedalame, to mo Maye amapoo taka ee ayo tobuloso moodeliso.

Esiga niba tebise, iba dimo.”

Yesu tei homokoko su

15 “Esiga tei homokoko sudee aso. Osoloso mo Maye homo su ee ka gibadoso. ²Osoloso homo dee amaga agaga oso ko pelega mologa, yayo kookooloso peegoo togobiseliso. Esino homo dee ko peli eyo dee abo ee kooke-liso, oso see homokoko okopolo palame. ³Egeesi ma kulodu goo ayo nimapoo eligi oso niba homo dee abo egeesi masi olo kookooloso subugo mauwe ka doso. ⁴Esiga niba amapoo oluguloso ka debee. Eseega ayo nimapoo oluguloso badalaiso. Esiga dee obusomo molone ko palai mauwe. Esino dee oso homo su mapoo oluguloso mologa, ko palaiso. Goo egeesi maga, niba amapoo olugulega doga, homokoko palaime. Esino niyo amapoo oluguloso doga, homokoko okopolo palaiso.

⁵Esiga homokoko su aso. Osoloso homo dee ee nibaso. Egeesi ma kulodu

edebeeyo amapoo sibilesu oluguloso badoga, ayo yimapoo oluguloso badalaiso. Eseegea yo homokoko okopolo palaiso. Esino niba a mauwe doga, niyo goo hee moodoolai tebileime. ⁶Esiga edebeeyo amapoo sibilesu olugulega doga, yo homo dee ko koo peli koodoloso peegoo togobugu egeesi masi moloso. Esiga homo dee egee sioga misiga magoloso dou mapoo toodeliso. ⁷Goo egeesi maga niyo amapoo oluguloso dobolone, ayo eligi goo omapoo mesimo silesibulone, niyo ogoo goo talame amapoo woosaga, niba goo egee talaiso. ⁸Esiga niyo homokoko okopolo poloso mologa, oso mo Mayo hu dokodoo poudiliso, osoloso niba mo hamamee dili odoo doloso egee do goo ee yilige bigiliso.

⁹Esiga mo Maye a diya sooloo dolone egee bado egeesi masi ayo niba diya sooloo dolone ka badoso. Esiga niba ayo sooloo deli goo ee ma kulodu debbee. ¹⁰Egeesi ma kulodu ayo mo Maye kokodo taka to omapoo mesimo silone, yayo sooloo deli ma kulodu ka badoso. Osoloso hedebe egeesi masi niyo ayo kokodo taka to omapoo mesimo silesiboga, niba nosee ayo sooloo deli goo ee ma kulodu dabalaiso.

¹¹Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso, goomoga goo amapoo egee molo niyo talame. Osoloso nimapoo goomoga goo oso kauwuloso ka malame. ¹²Esiga ayo kokodo taka to hagosu. Ayo niba sooloo deli egeesi masi niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debbee. ¹³Egeesi ma kulodu edebeeyo o odoo diya sooloo dolone, yo halo o su teli mapoo magalai, goo oso toowa ka moloso. ¹⁴Esiga niyo ayo kokodo taka to mapoo mesimo siloga, niba tei mo odoo. ¹⁵Esiga niba ayo wulo mo tou teli odoo dee koo takooso. Bei, tou teli odoo ee o wiligi odoo eyo goo ee yo gooleede. Esino niba tei mo odoo deeso. Bei, mo

Maye amapoo taka goo susuga ee ayo nimapoo olo eligiso. ¹⁶Egeesi ma kulodu niyo a ka hesile. Esino ayo niba ka hesiga, niyo homokoko okopolo palame. Homokoko egee kookaiyo moloso osee malaiso. Niyo egeesee solone, ogoo goo talame mo hu maga mo Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso. ¹⁷Esiga ayo nimapoo kokodo taka to ee hagosu. Niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debbee.”

Mi odoo oso heiga goo

¹⁸“Mi odoo oso niba heigoga, daga di ayo a heigosu doloso gooleede. ¹⁹Esiga niba mi odoo sabolo hedebe doloso ka debei diepi, diayo niba dia odoo dolone diya goolee sabolo debeliyo. Esino ayo niba mi odoo dima kuloduga olo hesiasu, niyo dibolo hedebe doloso debeliga pagalame. Goo egeesi maga diayo nimapoo heiga ka moloso. ²⁰Esiga to ayo nimapoo taka ee medee goolee. Bei, ayo egeesee takasu. Wulo tou teli odoo oso o wiligi odoo ee dagadilesu koo badoso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo dala olo teneega, diayo niba nosee dala tenelaiso. Osoloso diayo ayo eligi goo mapoo mesiege, diba nosee niyo eligi goo mapoo mesileiso. ²¹Esino niba mo odooga, diayo goo susuga hagee nimapoo moodoolaiso. Bei, a diye di odoo ee diba gooleede.

²²Egeesi ma kulodu ayo sibilesu dimapoo to takele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino epedee hamapoo ayo sibilesu olo takasu. Goo egeesi maga goo tokenee diayo moodoo ee Godeeye midileiso. Esino diayo to nei takalai tebileime. ²³Edebeeyo a heigoga, yo mo Ma nosee heigosu. ²⁴Esiga goo toowa opusomo di ayo moodoomo silee egeesi odoo heeso moodoomo sile. Osoloso ayo dima kulodu goo hageesee moodele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo.

Esino diayo goo toowa ayo moodoo ee egeliso. Esino diayo mo Ma asalo imapoo heiga ka moloso. ²⁵ Esiga goo hagee olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, 'Diayo wulo goo mauwe amapoo heiga ka moloso,' deliso.

²⁶ Ayo niba pidilame Dio Tei nimapoo diye dalaiso. Dio Tei oso mo Ma maga sibiliso, osoloso tei goodee eligiliso. Osoloso Dio Tei oso sibilesa, mo goo ee woola yilige bigileiso. ²⁷ Osoloso niba nose niyo mo goo odoo mapoo yilige bigi. Bei, niba daga bei mooloogoo biame omaga abolo hodobo sileeso."

16 "Esiga niyo tei too goo maga peegoo diyaga, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. ² Bei, odoo aboso nibada hu howo gisili moso ma kulodu egee molo taloso niba peegoo hasiso bigileiso. Osoloso odoo aboso tei too odoo ee piliguga, diayo goolee Godeeyo tou to dee goolai, biame ee sibileiso. ³ Esiga diayo goo hageesee nimapoo moodoolaiso. Bei, mo goo sabolo osoloso mo Mayo goo ee diba gooleedel-ega. ⁴ Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso. Egeesi ma kulodu goo hagoso tei peledobooga, niba to ayo taka ee gooleebigileiso."

Dio Tei oso sibilei eyo goo taka

"Esiga ayo daga Godeeyo tou bei mooloogolone a nibolo hodobo badebeiso. Goo egeesi maga, ayo goo hagee nimapoo takele. ⁵ Esino a epei odoo a diye di mapoo duso. Esino nima kulodu odoo heeso amapoo takolone, a kapoo diala, doloso koo woosa. ⁶ Esiga ayo takolone, a epei dileiso, dee taka goo ee niyo duloso niba diya ka gooholoso. ⁷ Esino ayo tei goo nimapoo ka taka. Ayo niba poogoloso duga, goo oso niba pidileiso. Bei, a duga, nei ayo Dio Tei nimapoo diye dalaiso, yayo niba pidil-

ame. Esino a dilega poogooga, Dio Tei ee nimapoo sibileime.

⁸ Egeesi ma kulodu Dio Tei siboga, yayo mi odoo mapoo goo tokenee eyo goo maga tei goo takalaiso. Osoloso odoo Godeeyo howo woola tekepo badalai goo onosee takalaiso. Osoloso Godeeye goo midilei goo eyo bei onosee takalaiso. ⁹ Esiga Dio Tei oso goo tokenee eyo goo maga tei goo takolone, amapoo tei tele pagalai goo ee mi odoo dia goo tokenee toowa ka moloso, dee takalaiso. ¹⁰ Osoloso a mo Ma mapoo hagee polo see niyo a agalaime. Goo ogoso Godeeyo howo woola tekepo badalai goo ee yilige bigileiso. ¹¹ Osoloso Dio Tei oso Godeeye goo midili goo ee tei goo takolone, mi odoo dia goo ee midileiso, dee takalaiso. Bei, mi odoo dia wiligi odoo Saiteneeyo goo ee olo midiso.

¹² Esiga amapoo goo bei moloso, ayo nimapoo takalai. Esino epedee niyo goo bei egee gooleedalai tebile. Esiga ayo goo egee nimapoo takalaime. ¹³ Esino Dio Tei oso nimapoo siboga, yayo niba tei goo susuga mapoo gilimado dileiso. Yayo eyo goolee takalaime. Esino yayo to ayo takeme du goo ee takomo sileiso. Osoloso hamamee goo ogoso peledabalai ee yayo nimapoo eligileiso. ¹⁴ Esiga Dio Tei oso to ayo yimapoo takalai ee see nimapoo takalaiso. Goo egeesi maga yayo mo hu dokodoo poudileiso. ¹⁵ Esiga goo susuga mo Maye toloso hagee molo ee mo. Goo egeesi maga ayo takolone, Dio Tei oso to ayo taka ee nimapoo takalaiso, dee ka taka."

Goohale goo oso goomoga goo tosibileiso

¹⁶ "Biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime. Esino see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see agalaiso."

¹⁷ Esiga Yesuwo hamamee dili odoo aboso dieso nediliyo egeesee takaso, “Yayo imapoo takolone, biame deiyepo badoboso hamamee iyo yo agalaime, doloso see, biame deiyepo poogoloso hamamee iyo yo see ka agalai, dee taka goo eyo bei ee ogoobo? Osoloso yayo takolone, yo Ama mapoo dia, dee taka goo eyo bei ee ogoobo? ¹⁸ Osoloso yayo imapoo takolone, biame deiyepo, dee taka goo eyo bei ogoobo? Iba to yayo taka eyo bei medee koo gooleedo,” dee takemeleeso.

¹⁹ Yesuye o hamamee dili odoo oso yimapoo woosalo agalame debei goo ee, yo olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo takolone, ‘biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime,’ dee taka sabolo osoloso, ‘see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see ka agalai,’ dee taka goo omaga niyo amapoo woosalame ka dabala? ²⁰ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Niba gooholone pisileiso. Esino mi odoo ee goomogalaiso. O, tei takoo, niba goohalaiso. Esino goohele goo oso nimapoo goomoga goo tosibileiso. ²¹ Esiga niba medee goolee, soboso holo soomagoo biame omapoo yo dala teliso. Esino yo holo soomagoloso hamamee eyo dala too goo ee boobado bigiliso. Bei, yayo holope soomagoo goo maga diya goomogolone. ²² Esiga niba egeesi masi doso. Bei, niba epedee goohele sabolo doso. Esino a see wedi sibileiso niba agalaiso. Eseega domo omapoo niba diya goomogalaiso. Goomoga goo hagee odoo heeso nimaga peedee dalaima. ²³ Biame omapoo niyo goo hee talame amapoo woosalaime. Esino ayo nimapoo tei taka. Niyo ogoo goo talame mo hu maga Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso. ²⁴ Esiga niyo daga goo abo talame mo hu maga woosalo egele. Esino epedee hamaga dulone niyo ogoo goo talame mo hu maga woosaga,

niyo goo egee talaiso. Eseega goomoga goo nimapoo egee molo ee kauwuleiso.”

Yesuye mi odoo dia wiligi odoo ee dagadi

²⁵ “Esiga ayo goo susuga hagee takomo silone, wulo wudu takomo sileeso. Esino biame siboga, ayo goo susuga ee see nimapoo wulo wudu takomo sileime. Esino ayo Mayo goo ee nimapoo woola takomo sileiso. ²⁶ Esiga biame omapoo nibada goo ee ayo Ma mapoo woosalaime. Bei, niyo nibada goo ee mo hu maga Ma mapoo woosamalaiso. ²⁷ Bei, niyo tei tolone, a tei Ma maga simi doloso, a diya goolee sabolo egee do goo maga Maye niba diya sooloo dolone ka badoso. ²⁸ Esiga ayo Maye badeli mi maga mipoo hamapoo simiso. Osoloso see epedee mipoo hagee poogoloso Maye badeli mi mapoo ka wedi poloso,” dee takaso.

²⁹ Eseme o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Epedee nayo goo hagee imapoo wulo koo wudu takoo. Esino nayo goo susuga hagee imapoo woola yilige buguso. ³⁰ Esiga iba tei toso, no tei Godee maga simiga. Bei, goo susuga ee no diya gooleedoo. Osoloso odoo heeso namapoo woosalame gooleemelee ee ogoloso daga nayo yimapoo nei takeliso,” dee takaso.

³¹ Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Niba epedee tei tosomo? ³² Esino niba medee dui. Biame olo sibileiso, osoloso olo simiso, niyo a poogoloso nibada mosopoo kukulo dilei. Esino a mobusomo koo badeli. Bei, mo Maye abolo hodobo badeliso. ³³ Niyo amapoo tei too goo maga nimapoo mesie goo oso malame, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. Niba mipoo hamapoo dala ma kulodu dabalaiso. Esino niba ebilega medee kibiya debee. Bei, mipoo hagoso kitulugu ee ayo dagadileso ka badoso.”

Yesuye o su halo Godee mapoo taka

17 Yesu to hagee taka koodobu-
 loso, Kei mi ma dokodoo bolone
 egeesee takaso, “Ma, mo biame olo si-
 boso. Esiga Nowolo ayo toowa doloso
 badeli goo ee odoo susuga mapoo eligi,
 Nowolo ayo nei nayo toowa doloso
 badeli goo ee odoo susuga mapoo eligi-
 ilame. ²Bei, odoo susuga ee balame
 nayo Nowolo amapoo kitulugu olo te-
 neeso, see ayo odoo nayo amapoo tenee
 dimapoo kookaiyo badoboso gie badeli
 tenelame. ³Osoloso kookaiyo badoboso
 gie badeli goo ee, tei Godee hedebe no
 gooleedalai sabolo, osoloso nayo diye
 di odoo, Yesu Keliso a gooleedalai ee
 takooso. ⁴Tou nayo amapoo tenee ee
 ayo hosudoo maga, ayo mipoo hamapoo
 badolone, nayo toowa doloso badeli goo
 ee odoo susuga mapoo eligiso. ⁵Esiga
 Ma, mipoo hagee moodelega molome,
 ayo nobolo badolone ayo toowa doloso
 badebeiso. Esiga goo egee see epedee
 amapoo tenee.”

Yesuye o hamamee dili odoo halo Godee mapoo taka

⁶“Ma, mipoo hagee ma kuloduga odoo
 nayo amapoo tenee mapoo ayo nee
 goo olo eligiso. Hagee nee odoo, nayo
 amapoo teneeso. Osoloso diayo nee to
 mapoo mesimo silesibiliso. ⁷Esiga goo
 susuga nayo amapoo tenee ee, namaga
 siboso doloso diba epedee olo goolee-
 dooso. ⁸Osoloso eligi goo nayo amapoo
 tenee ee, see ayo dimapoo teneme, see
 diayo eligi goo omapoo tei tooso. Os-
 oloso ayo namaga simi goo ee, diba olo
 gooleedooso. Osoloso diba nosee nayo a
 diye di goo mapoo tei tooso.

⁹Esiga ayo namapoo hagee takoo mi
 odoo halo koo takooso. Esino odoo nayo
 amapoo tenee ee halo namapoo ka taka.

Bei, odoo hagee nee odoo. ¹⁰Egeesi ma
 kulodu odoo hagee bia ee ibada odoo.
 Diba mo odoo osoloso diba nosee nee
 odoo oso. Osoloso ayo toowa doloso
 badeli goo ee dimaga woola yilige big-
 iliso. ¹¹Esiga a mipoo hagee poogoo
 dileiso. Bei, a namapoo olo siboso.
 Esino mo hamamee dili odoo oso mipoo
 hamapoo osee dabalaiso. Ma, no tei. Nee
 hu oso kitulugu amapoo tenee oso odoo
 hagee bia medee bamelee, nayo abolo
 hedebe doloso egee bado egeesee solone,
 diba nosee dieso hedebe doloso dabal-
 ame. ¹²Egeesi ma kulodu ayo dibolo
 hodobo badolone, nee hu oso kitulugu
 nayo amapoo tenee goo oso ayo diba
 medee bameleeso. Esemee odoo hee os-
 ugobe. Esino odoo hee Godee maga
 pileigo dee taka hedebe ono osugobaso,
 Ma Godee nee to booka mapoo hogugu
 oso taka sabolo tebilame.

¹³Esiga a namapoo olo siboso. Esino
 a mipoo hamapoo osee badolone, goo
 hagee ayo namapoo ka taka, goomoga
 goo amapoo egee molo oso mo hamamee
 dili odoo dima kulodu toowa doloso
 malame. ¹⁴Esiga ayo nee to dimapoo olo
 takaso. Esino mi odoo oso diba heigaso.
 Bei, a mi odoonee, egeeseelone diba
 nosee mi odoo doloso koo doso. ¹⁵Esiga
 Ma, ayo namapoo hagee takoo, nayo mo
 hamamee dili odoo mi hamaga peegoo
 gilimado dilame koo takooso. Esino diba
 Saitenso tokenee peeyaga nayo medee
 balame ka taka. ¹⁶Esiga a mi odoonee,
 egeeseelone diba nosee mi odoo doloso
 koo doso. ¹⁷Nee to ee tei goo. Esiga nayo
 nee to omaga diba nee odoo dalame pee-
 goo pi magee. ¹⁸Esiga nayo a diye di
 egeesee solone, ayo diba nosee mipoo
 hagee ma kulodu diye deeso. ¹⁹Osoloso
 ayo diba halo a namapoo teneeso, diba
 nosee tei nee odoo doloso peegoo pi
 magoloso ka dabalame.”

Yesuye tei telaga odoo halo Godee mapoo taka

²⁰ “Esiga ayo hedebe mo hamamee dili odoo ee halo namapoo koo takooso. Esino diayo eligi goo ee duloso ede-beeyo amapoo tei talai odoo sabolosee diba halo ka takooso. ²¹ Osoloso Ma, ayo namapoo to egeesee ka taka. Ayo nobolo hedebe doloso egee bado, egeesee solone nei nayo abolo hedebe doloso ka bado. Egeesee solone diba nosee hedebe doloso dabalame ka taka. Osoloso diba nosee ibolo hedebe doloso dabalame ka taka. Egeeseega mi odoo oso a tei nayo diye di goo mapoo tei ka talame. ²² Esiga toowa doloso badeli goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneeso, diba dieso hedebe doloso dabalame. Egeesi ma kulodu iba nosee hedebe doloso egeesee ka doso. ²³ Esiga ayo dibolo hodobo badoso, osoloso nayo abolo hodobo badoso. Iyo egee do egeesi masi diba nosee hedebe doloso dabalai a goomogo. Eseege mi odoo oso goo egee ogoloso a tei nayo diye di goo ee gooleedalaíso. Osoloso nayo a diya sooloo dolone egee bado, egeesee solone nayo tei telaga odoo diya sooloo dolone egee bado goo sabolo mi odoo gooleedalaíso.

²⁴ Esiga Ma, tei telaga odoo nayo amapoo tenee hagee bia ee ayo badalai mi mapoo abolo hodobo dabalai, a goomogoso. Osoloso toowa doloso badeli goo ee nayo amapoo tenee ee diayo agalai, a goomogo. Mipoo moodelega molome, nayo a sooloo dolone, toowa doloso badeli goo egee nayo amapoo teneeso.

²⁵ Esiga Ma, hedebe no tekepo. Mi odoo oso no gooleedelee. Esino ayo no ka gooleedoo. Osoloso nayo a diye di goo ee tei telaga odoo diba olo gooleedooso.

²⁶ Ayo nee goo dimapoo olo yilige buguso, osoloso see yilige bigileiso, nayo

a sooloo dolone egee bado goo egeesi masi oso dima kulodu ka malame. Osoloso anosee dibolo hodobo badalame.”

Edebeeyo Yesu too

(*Matiyu 26:47-56, Maka 14:43-50, Luka 22:47-53*)

18 Yesuye Godee mapoo taka koodobuloso, see o hamamee dili odoo sabolo Kidilon howo tolobo dalo diso. Osoloso mi omapoo olipi segei homolee meleeso. Esemé Yesuye o hamamee dili odoo sabolo omapoo gadiso.

² Egeesi ma kulodu Yudas, Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo onosee homolee ee yo gooleedoo. Bei, biame abo mapoo Yesuye o hamamee dili odoo sabolo omapoo dileso mooloogoodeliso.

³ Esiga Yudaseeye Loum ha teli odoo mooloogoodoo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoo gilimado simiso. Tei moso gidebeli odoo hagee bia ee tei moso eyo wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso ka diye di. Diayo sibulone keme sabolo, egime sabolo, osoloso ha teli bi toloso sibilesa peledabaso.

⁴ Esemé Yesuye goo susuga yimapoo peledabalai ee yo olo gooleedoloso malalo toboloso dimapoo egeesee takaso, “Niba odoo ogu esiamo silala?” diso

⁵ Esemé diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” diso. Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo egee esiamo silo odoo ee aso,” diso. Epedee egeesee semelee mapoo Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo Yudas yinosee omapoo dibolo hodobo tebidiso. ⁶ Esemé Yesuye dimapoo takolone, odoo egee aso, dee taka duloso diba badayo dileso miyomoo misigedibaso.

⁷ Esemé Yesuye see tobu dimapoo egeesee woosaso, “Niba odoo ogu esiamo silala?” Esemé see diayo nei

yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” dee takaso.

⁸Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Odoo egee aso doloso ayo nimapoo olo takaso. Esiga niyo tei a esiamo silesiboga, odoo abolo hagee silesibo diba noseediye dalai tekepo.” ⁹Esiga goo hagoso egeesee peledabaso. Bei, Yesuye daga o hamamee dili odoo sabolo silesibulone taka to sabolo tebilame. Bei, yayo egeesee ka taka, “Ma, odoo nayo amapoo tenee ee ayo diba medee bameleeso, odoo hee peegoo osugobele,” dee takaso.

¹⁰Eseme Saimon-Pitaye o kaiya ta-doloso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee Malakuseeyo dulu deede dokolo ee kobuguso. ¹¹Eseme Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, “Nee kaiya egee o moso mapoo toose. Maye dala amapoo tenelame egee molo, ayo talai tekepo,” dee takaso.

¹²Eseme Loum ha teli odoo mooloo-goodoo toowa sabolo, osoloso dia wiligi odoo taba sabolo, osoloso Yu odoo dia tei moso gidebeli odoo oso Yesu toloso dee tiaso. ¹³Osoloso diayo yo Kayapaseeyo nalobo Anas mapoo ido diso. Kayapas hagoso dugo omapoo tei moso wiligi odoo toboloso badebeiso. ¹⁴Kayapas hedebe hagoso daga Yesuwo goo maga Yu odoo dia wiligi odoo mapoo takolone, “Odoo hedebeso odoo susuga ee halo talai tekepo,” dee ka taka.

Pitaye Yesuwo goo gagadi

(Matiyu 26:69-70, Maka

14:66-68, Luka 22:54-57)

¹⁵Edebeeyo Yesu toloso ido dime, Saimon-Pita dio osoloso Yesu o hamamee dili odoo hee dio hamamee diso. Esino tei moso wiligi odoo

taba oso odoo Pitabolo di ee^s yo olo gooleedooso. Eseme yayo Yesuye di hamamee deede dilesio, tei moso wiligi odoo taba eyo moso^{**} beelee ee ma kulodu gadiso. ¹⁶Esino Pita yo beelee osulu miyopoo tebidiso. Eseme odoo Pitabolo simi oso see osulu miyopoo wedi dilesio, sobo osulu gibadeli mapoo takoloso, Pita kulodu ido diso.

¹⁷Eseme sobo ogooso Pita ogoloso yimapoo egeesee woosaso, “No noseediye, Yesu o hamamee dili odoo hee nosomo?” dee takaso. Eseme Pitaye nei egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

¹⁸Biame omapoo tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo abo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoo diba diya kekeisime, dou toloso dou halagameleeso. Eseme Pita yinosee dilesio dibolo hodobo tobudulone dou hameleeso.

Tei moso wiligi odoo taba oso Yesu mapoo woosa

(Matiyu 26:59-66, Maka

14:55-64, Luka 22:66-71)

¹⁹Biame omapoo tei moso wiligi odoo taba oso Yesu yayo eligi goo sabolo, osoloso o hamamee dili odoo dia goo ee yimapoo woosaso.

²⁰Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga eyo howo woola ayo goo susuga hagee takomo sileeso. Osoloso ayo ibada howo gisili moso mapoo osoloso tei moso ma kulodu peleso odoo mapoo eligimo siliso. Bei, Yu odoo susuga oso sibilesio omapoo mooloogoo deliso. Egeesi ma kulodu ayo goo hee mada takele. ²¹Esiga bei kasi maga nayo amapoo ka woosowala? Nayo odoo ayo eligime du mapoo woose. Bei, to ayo taka ee, diba gooleedooga.”

^s**18:15** Odoo Pitabolo di ee Yonee.

^{**}**18:15** *tei moso wiligi odoo taba eyo moso* hagee Anaseeyo moso. Daga yayo tei moso wiligi odoo toboloso badoboome, see hamamee Kayapaseeyo o debi tooso. Esino edebeeyo takolone, Anas yo tei moso eyo wiligi odoo taba doloso osee takeliso.

²² Yesuye goo hagee takeme, tei moso gibadeli odoo hee koola omapoo tebidi oso Yesuwo mudu mapoo kobugulone egeesee takaso, “Nayo ibada tei moso wiligi odoo taba mapoo to nei egeesee takalai tekeponee,” diso.

²³ Esemé Yesuye odoo yo kobugu mapoo nei egeesee takaso, “To ayo taka ee ma kulodu to tokenee hee taka daga, nayo goo egee woola odoo susuga hamapoo yebigi. Esino ayo tei goo takano, bei kasalame nayo a ka kobuguwo?” dee takaso. ²⁴ Esemé Yesu o dee tia sabolo osee tobudume, Anase-eye tei moso wiligi odoo taba Kayapas mapoo ido diye diso.

Pitaye Yesuwo goo see tobu gagadi

(Matiyu 26:71-75, Maka 14:69-72, Luka 22:58-62)

²⁵ Saimon-Pita dou holone osee tobudume, odoo aboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Yesu o hamamee dili odoo hee nosomo?” diso. Esemé Pitaye egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²⁶ Esemé tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee omapoo tebidiso, yo odoo Pitaye dulu kobugu sabolo soosoo hedebe. Osoloso yayo Pita mapoo egeesee takaso, “Ayo no Yesubolo olipi segei homolee ma kulodu sileeme egeiso,” diso. ²⁷ Esemé Pitaye see tobu egeesee takaso, “Odoo egee asonee,” diso. Esemé epedee omapoo kolokolo takaso.

Yesu Paillet mapoo ido di

(Matiyu 27:1-2, 11-14, Maka 15:1-5, Luka 23:1-5)

²⁸ Gesikolodee Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu Kayapaseeyo moso abaga see Loum gamalee odoo Paillet

mapoo ido diso. Esino diba moso ee ma kulodu gadilega peegoo debeiso. Bei, diba goomegele, diayo Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga goo oso diba subugo kauwe dolone Gababia wo nelega peegeeyaga.^{††} ²⁹ Esemé Paillet peegoo dilesa tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Odoo hagoso goo kasi moodoowo, esiga niyo yo hamapoo ka ido simiyo?” dee takaso.

³⁰ Esemé diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo hagee goo hee tele diepi, iyo yo namapoo ido sibile pegeliyo,” diso.

³¹ Esemé Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso yo ido dilesa nibada tei magoo sabolo tebilame o goo midi,” dee takaso.

Esemé Yu odoo dia wiligi odoo oso nei egeesee takaso, “Iyo yo wooloomalai goomogo. Esino iyo odoo wooloomalai Loum gamalee odooso imapoo kitulugu tenele,” ³² Esiga goo hagoso olo peled-abaso, Yesuye eyo talai goo ee takomo silee sabolo tebilame.

³³ Yayo egeesee taka duloso Paillet yo see moso kulodu gadilesa badolone, Yesu idoloso yimapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoo taba nosomo?” dee takaso.

³⁴ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo egee woosa ee no goolee takala, o, odoo heeso mo goo ee namapoo takaga ka takala?” diso.

³⁵ Esemé Pailleteeye nei egeesee takaso, “Hagee mo goonee. Bei, a Yu odoonee. Teiyo? Esino nee odoo sabolo, osoloso tei moso wiligi odoo tebisa oso no amapoo ido simiso. Esiga no goo kasi moodoowo?”

³⁶ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso. Egeesi ma kulodu

^{††} **18:28** Yu odoo dia tei magoo oso egeesee takooso, “Yu odoo oso Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga, yo subugo kauwe badalaiso.”

ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamapoo meli diepi, Yu odooso a teyaga, mo tou teli odooso a galalo biligeliyo. Esino ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso,” dee takaso.

³⁷ Esem Pailteeye see egeesee takaso, “Esiga no tei wiligi odoo. Teiyo, ha?” diso.

Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo takolone, a tei wiligi odoo, dee takemeni, ee tei taka. A mipoo hamapoo soomagooso, ayo odoo mapoo tei goodee takomo silame. Esiga ede-beeyo tei goo ma kulodu doga, diba mo to dulone ka doso.”

³⁸ Esem Pailteeye nei egeesee takaso, “Tei goo ee ogoobo?” diso.

Pailteeye Yesu wooloomalame kitulugu tenee

*(Matiyu 27:15-31, Maka
15:6-20, Luka 23:13-25)*

Paillet see peegoo gadilesu tobululone Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo odoo hamapoo goo hee koo ogo. ³⁹ Esino ayo nibada adaga dia goo ee dodolone, niyo Gababia wo ne biame mapoo, ayo odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageliso. Esiga ayo Yu odoo nibada wiligi odoo hagee peegoo tamagalai, niba goomogosomo?” dee takaso.

⁴⁰ Esem diayo toso neligidi nei egeesee takaso, “Haye, odoo egee peegoo tamagalai, iba koo goomogo. Esino nayo Balabas ono peegoo ka tamagee,” dee takaga meleso. Esino Balabas hagoso Loum odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo ha temeleso.

19 Osoloso Pailteeye o ha teli odoo mapoo takolone, Yesu tolosu we tiso weeye, diso. ² Esem diayo yo wooloso we ti sidoloso, o wiligi mapoo mediso, osoloso wiligi odoo tebisa oso kali dugo bige sage yimapoo kadiso. ³ Osoloso diayo yo manolone yimapoo

takolone, “Yu odoo dia wiligi odoo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dolone o mudu mapoo kobugu demeleeso.

⁴ Esem Pailteeye see o moso kuloduga peegoo gadilesu tobululone odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Niso be, ayo Yesu nimapoo ido sibileiso, ayo yimapoo goo hee egele poogoo goo nimapoo ee eligileiya,” dee takaso. ⁵ Yayo egeesee takeme, Yesu we ti sidoo o wiligi mapoo mediloso dugo bige sage ka sabolo peegoo gasimiso. Esem Pailteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso ege, odoo hagoso,” diso.

⁶ Esem epedee omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso gidebeli odoo oso yo ogoloso toso neligidi egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takemeleso.

Esem Pailteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ido di. Bei, ayo yimapoo goo hee koo ogo,” diso.

⁷ Esem Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee takooso, yo talai tekepo. Bei, yayo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee takeliso,” diso.

⁸⁻⁹ Esino Paillet goo hagee dulosu diya obulone, see moso kulodu gadilesu tobululone, Yesu mapoo egeesee takaso, “No odoo ugu biayo?” dee takaso. Esem Yesuye Pailteeye taka to eyo su nei takele. ¹⁰ Esem Pailteeye yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo to nei takele poogoosoba? Bei, no gooleedeleyo, ayo no peegoo tamagee dee takalai, osoloso no homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige dee takalai, amapoo kitulugu moloso?” dee takaso.

¹¹ Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Kitulugu epedee namapoo egee molo ee no goolee tele. Esino kitulugu hagee Godeeye namapoo ka tenee. Esiga

odoo a tolosa namapoo tenee eyo goo to-kenee oso nee goo tokenee ee dagadileso ka moloso,” diso.

¹² Pailiteeye to hagee duloso, Yesu peegoo tamagalai yo goomogaso. Esino Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso to neligidi egeesee takaso, “Odoo agayo eyo nediliyo takolone yo wiligi odoo, dee takomo siloga, yo Loum wiligi odoo Sisa mapoo ha toso. Osoloso nayo odoo hagee peegoo tamagooga, no Sisayo odoonee,” dee takaga meleeso.

¹³ Pailiteeye to hagee duloso, Yesu peegoo ido sibilesa, yo goo midili odoo oso bili mapoo biaso. Bili mi egee takolone, yopoo mi, deliso. Osoloso Hibulu toso takolone, Gabata, deliso. ¹⁴ Esiga goo hagee diayo Gababia wo nali sadee ee ma kulodu dia hasali biame ee mopoodoo dalai biame mapoo ka peledaba. Epedee omapoo osoko howo olo oo domo talai koola tabaso. Esem Pailiteeye Yu odoo mapoo egeesee takaso, “Niso ege. Nibada wiligi odoo hagoso,” dee takaso.

¹⁵ Esem diayo toso neligidi egeesee takaso, “Yo wooloome. Yo wooloome. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takemeleeso.

Esem Pailiteeye dimapoo egeesee takaso, “Niba goomogosomo, ayo nibada wiligi odoo ee homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilei?” dee takaso.

Esem tei moso wiligi odoo tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada wiligi odoo hedebe Sisaso, odoo hee me,” diso.

¹⁶ Esem Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame, Pailiteeye yo dimapoo teneeso. Esem o ha teli odoo oso Yesu tolosa ido diso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga

(Matiyu 27:32-44, Maka 15:21-32, Luka 23:26-43)

¹⁷ Ha teli odoo oso Yesu tolosa ido dulone, o homo bulubo magoo ee eyo eimaloso mi hee eyo hu wiligi ki mi deli mapoo ido diso. Mi hagee Hibulu toso takolone Gologota deli. ¹⁸ Osoloso mi omapoo diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso odoo bakadio onosee homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso, odoo hee Yesuwo deede dokolo tulugu, osoloso hee dobusu dokolo tulugu diso.

¹⁹ Osoloso Pailiteeye o odoo mapoo takolone, to hogugiye dee takeme, diayo to hageesee hoguguloso Yesuwo oo poogoo ma dokodooga kalamaso,

Yesu Nasalet odoo, Yu odoo dia wiligi odoo taba

²⁰ Esiga to hogugu hagee Yu odoo dia to sabolo, osoloso Loum odoo dia to sabolo, osoloso Guliki odoo dia to oso hogugu. Esiga odoo susuga to hogugu egee ogoloso hesigaso. Bei, Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga mi ee Yelusalem maga haga hoogoonee.

²¹ Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa oso sibilesa Pailit mapoo egeesee takaso, “Nayo to hogugulone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba doloso na hogugi. Esino hageesee hogugi, ‘Odoo hagoso takolone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba, dee takomo siliso,’ dee,” dee takaso.

²² Esem Pailiteeye nei dimapoo egeesee takaso, “To ayo hogugu hagee osee hogugu malaiso,” dee takaso.

²³ Ha teli odoo bakadio bakadio di oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso, o dugo diesono domo puloso tooso. Osoloso o sedi sage ede-beeyo dusele poogoo sabolo diayo tooso.

²⁴ Osoloso ha teli odoo dieso nei takoo

nei takoo dolone egeesee takaso, “Iba dugo hagee wulo domo na didamo. Esino dugo hagee odoo agayo toowa beleso yoso dasigeli hee dasigalo ogomo,” diso. Osoloso goo hagosolo olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeesee takoooso,

“Diayo mo dugo diesono puloso tooso. Osoloso mo dugo sage ee talame yoso dasigeli hee dasigaso,” diso.

Esiga ha teli odoo oso goo egee moodooso.

²⁵Egeesee somolome, Yesuwo owee sabolo, osoloso oweeyo omolo sabolo, osoloso Kolopaseeyo osobo Meli sabolo, osoloso Meli-Magadalin oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome, koola omaga tebisamolome balaga meleeso. ²⁶Eseme Yesuye owee sabolo osoloso o hamamee dili odoo yayo diya gweli diba koola mapoo tebisamolome ogoloso owee mapoo egeesee takaso, “Mo wee, odoo hagee nowoloso,” dee takaso. ²⁷Osoloso see o hamamee dili odoo hedebe omapoo egeesee takaso, “No ege, noowee hagosolo,” diso. Biame domo omaga Yesuwo hamamee dili odoo hagosolo o moso mapoo Meli ido dilesolo medee bameleeso.

Yesuye ta

(*Matiyu 27:45-56, Maka 15:33-41, Luka 23:44-49*)

²⁸Esiga goo hagosolo dilesolo koodobume, tou susuga Godeeye Yesu mapoo tenee ee yayo olo hosudooso doloso gooleedooso. Egeeseelone Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame egeesee takaso, “A howo na poogoo,” diso. ²⁹Mi omapoo

wain i koo hadali^{‡‡} katolo mapoo keesoo ee magoo meleeso. Eseme odoo heeso homo sage tolosolo su mapoo dugo tialogoloso, wain i omapoo olugu doloso yayo nalame, Yesuwo maga mapoo heligiso. ³⁰Eseme Yesuye wain i egee olo naloso egeesee takaso, “Goo susuga olo hosudooso,” dee takaso. Osoloso oo goobodo buloso taso.

³¹Esiga biame egee Yu odooso hasali biame ee mopoodoo deli biame oso. Esino dia hasali biame egee goo diya toowa. Bei, Godeeye Gababia goo ee Yu odooso gooleebigil sadee ee ma kulodu hasali biame egee meleeso^{¶¶}. Goo egeesi maga Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso dia hasali biame mapoo odoo ta eyo kou ee homo bulubo magoo ma dokodoo osee malai, diba goomegele. Esiga diayo Paillet mapoo egeesee takaso, “Odoo homo bulubo magoo ma dokodoo egee molo saga wedilame, dibada homo gebisa poogoloso, dia kou miyomoo tomeileso peegoo todi,” dee takaso. ³²Eseme ha teli odoo oso dilesolo odoo hee Yesuwo dee deede dokolo eniga eyo homo gebisa poogooso. Osoloso see odoo hee Yesuwo dee dobusu dokolo eniga eyo homo onosee gebisa poogooso. ³³Esino diayo sibilesolo egeino, Yesu olo taneme, o homo gebisa pegele. ³⁴Esino ha teli odoo heeso o molo tolosolo Yesuwo ho hodio mapoo guso. Eseme haga booloogelega, sawo sabolo osoloso howo sabolo moloso gu omaga sooso.

³⁵Esiga goo hagosolo peledaba egei odoo^{§§} oso goo hamaga tei goo takaso. Osoloso yo gooleedoo, yo tei goo takeli. Egeesi ma kulodu goo yayo taka hamapoo niyo tei talame ka taka.

^{‡‡}19:29 *wain i koo hadali* - bi mauwe odoo sabolo osoloso ha teli odoo oso wain i koo hadali naliso, howo nala pegelega pagalame.

^{¶¶}19:31 Godeeye Gababia goo ee Yu odooso gooleebigili sadee ee ma kulodu, diayo Tasdee biame gesi mapoo Gababia wo naliso.

^{§§}19:35 Odoo hagee Yonee

³⁶ Esiga goo hagoso tei peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeesee takooso, “O ki hee gebisa pagalaime,” dee takooso.

³⁷ Osoloso Godeeyo to hogugu heeso see egeesee takooso, “Edebeeyo odoo dieso moloso gu mapoo balaga malaiso,” dee takooso.

Yesu mi doosoo

(*Matiyu 27:57-61, Maka 15:42-47, Luka 23:50-56*)

³⁸ Osoloso hamamee, odoo hee Alimatiya mi mapoo badeli, o hu Yosep, yayo Yesuwo kou talame Paillet mapoo dilesa woosaso. Yosep hagee Yesu o hamamee dili odoo hee yoso. Esino yo Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee bolo obulone, mada Yesuye di hamamee diliso. Esem Pailleteeye yimapoo kitulugu teneeso, yayo Yesuwo kou talame. Esem Yosepeeye dilesa Yesuwo kou ee homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo tomeilesa peegoo todiso. ³⁹ Esem Nikodimaseeye yo pidimo diso. Nikodimas hagee daga gesi Yesu agalame di odoo oso. Yayo sisigageli bi medee tekepo Yesuwo kou mapoo hedilame todiso. Sisigageli bi medee tekepo hagoso hegi ee 30 kilo egeesi masi. ⁴⁰ Osoloso odoo bakadio oso Yesuwo kou tolosa, Yu odooso odoo toga mi dooseli goo ee dodolone, sisigageli bi medee tekepo oso Yesuwo kou mapoo hediloso dugo semeso tiegisaso. ⁴¹ Egeesi ma kulodu Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo eniga mi eyo koola omapoo homolee meleeso. Homolee ee ma kulodu bi dia yo ou poogoo mapoo daga odoo tayo kou magele poogoo meleeso. ⁴² Esiga dia hasali biame bei mooloogalai koola tooboome, diayo Yesuwo kou tolosa

saga yo ou poogoo ee ma kulodu magooso. Bei, yo ou poogoo egee haga hoogooneega.

Bi mosoowe molo egei

(*Matiyu 28:1-8, Maka 16:1-8, Luka 24:1-12*)

20 Sadee toowa gesikolo mi hadobilega molome, Meli-Magadalineeye Yesuwo bi agalame diso. Yayo sibilesa egeino, yo toowaso wulu ou kisi ee peegoo bidigamo dilesa molome egeiso. ² Esem Meliye see hoguo dilesa Saimon-Pita dio osoloso Yesuwo hamamee dili odoo yayo diya gweli mapoo egeesee takaso, “Lodeeyo kou peegoo todina. Osoloso diayo o kou todilesa magoo mi ee, iba gooleedelee,” dee takaso.

³ Esem Pita dio osoloso o hamamee dili odoo hee egee dio bi mapoo agalame diso. ⁴ Diba hoguo diyadaga molome, o hamamee dili odoo heeso Pita dagadilesa bi mapoo peledabaso. ⁵ Osoloso yo gauwuloso yo ou poogoo ma kulodu keesee egeino, hedebe dugo seme Yesuwo kou tiegisa ono molome egeiso. Esino yo yo ou poogoo ma kulodu gadile. ⁶ Esem Saimon-Pitaye hamamee sibilesa peledoboloso, yo ou poogoo ma kulodu gadilesa egeino, dugo Yesuwo kou tiadoo hedebe ono omapoo molome egeiso. ⁷ Osoloso dugo Yesuwo wiligi tiadoo ee medee tiadoloso obusomo peegoo magoo molome egeiso. ⁸ Esem o hamamee dili odoo hee bi mapoo daga malalo peledaba oso yo ou poogoo ma kulodu gadiso. Yo gadilesa goo hagee ogoloso tei tooso. ⁹ Egeesi ma kulodu Godeeyo to booka mapoo hogugu oso takolone, yo ta maga hogaduloso gie badalaiso, dee taka goo eyo bei ee, diba medee kibiya gooleedelega osee debeiso. ¹⁰ Osoloso o bakadio see mosopoo wedi diso.

Yesuye Meli-Magadalin mapoo peledaba

(Matiyu 28:9-10, Maka 16:9-11)

¹¹⁻¹² Esino Meli-Magadalin bi ma peegoo tobudulone pusumeleeso. Yo omapoo pusulone gauwuloso, yo ou poogoo ma kulodu keesee egeino, Godeeyo momaiye bakadio dugo heliye kalagaloso doboome egeiso. Momaiye heeso Yesuwo wiligi poogoo dokolo buo, osoloso heeso kai poogoo dokolo buo doloso doboome egeiso.

¹³ Esemé momaiye bakadio oso yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kaseega ka psumalala?” dee takaso.

Esemé Meliye dimapoo egeesee takaso, “Diayo mo Lodeeyo kou ee peegoo todina. Esino diayo o kou magoo ee a gooleedelee,” diso. ¹⁴ Meliye to egeesee takoloso bidi toboloso keesee egeino, Yesu tobudo egeiso. Esino yayo goolee, Yesu odoo hee gooleeso.

¹⁵ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kasiga ka psumalala? Osoloso no odoo ogu esiamo silala?” dee takaso.

Esemé Meliye goolee yo homolee mapoo tou teli odoo oso bele dolone yimapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo Yesuwo kou peegoo todileso ka magoo daga, mi egee amapoo takee. Eseega ayo dilesa o kou egee ka talaiya,” dee takaso.

¹⁶ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Meli,” diso.

Esemé Meliye bidi toboloso yimapoo Hibulu toso egeesee takaso, “Laboni.” To hageeyo bei ee eligili odoo dolone ka takoooso.

¹⁷ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “A nayo na gide. Bei, a mo Ma mapoo wedi pele. Esino nayo dilesa mo hamamee dili odoo mapoo takee, ‘A mo

Ma Godee mapoo palame ka seeso. Ma Godee hedebe onosee dibada Godee osoloso nibada Godee.’ dee takee,” diso.

¹⁸ Esemé Meli-Magadalineeye see wedi sibilesa Yesu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu olo egeiso,” diso. Osoloso goo susuga Yesuye yimapoo taka ee see yayo dimapoo takaso.

Yesuye o hamamee dili odoo mapoo peledaba

(Matiyu 28:16-20, Maka 16:14-18, Luka 24:36-49)

¹⁹ Sadee toowa habe omapoo Yesu o hamamee dili odoo oso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee bolo obulone, hodobo mooloogoo doloso moso osulu medee kisigaloso debeiso. Esemé omapoo Yesuye sibilesa peledoboloso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” dee takaso. ²⁰ Yayo to egeesee takoloso tobudulone, o dee boowo sabolo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee dimapoo eligiso. Esemé Yesu o hamamee dili odooso yo ogoloso diya goomogaso.

²¹ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee. Esiga Maye a diye diga, ayo niba nosee diye deeso,” dee takaso. ²² Yesuye goo hagee takoloso see dimapoo magaso hologoo nilone egeesee takaso, “Niba Dio Tei te,” diso. ²³ Osoloso see dimapoo egeesee takaso, “Niyo odoo heeyo goo tokenee boobado buguga, odoo egee bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileiso. Esino niyo odoo heeyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, odoo egee bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileime,” dee takaso.

Tomaseeye Yesu ogoloso tei too

²⁴ Esino Yesu o hamamee dili odoo hee Tomas, o hu hee Didimas* deli, yo Yesuye o hamamee dili odoo mapoo dilesa peledaba biame mapoo yo omapoo badele. ²⁵ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Iba Lodee olo egeiso,” dee takaga meleeso. Esino Tomaseeye dimapoo egeesee takaso, “A niyo egee takoo duloso epedee tei talaime. Esino a mawo o dee boowo ogoloso mo dee woluguso omapoo sigo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee ogo doloso mo deeso omapoo sigoga, a tei ka talai,” dee takaso.

²⁶ Osoloso sadee hedebe poogoloso hamamee, Yesu o hamamee dili odoo oso moso hedebe mapoo mooloogoo doloso debeiso. Biame omapoo Tomas yinosee dibolo hodobo omapoo badebeiso. Esino diba osulu susuga kisi-galoso doboome, Yesuye diayo debei domo mapoo peledoboloso tobudulone egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” diso. ²⁷ Osoloso tobudulone Tomas mapoo egeesee takaso, “Nee dee wolugu oso mo dee boowo hamapoo sigolo ege. Osoloso mo ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo mapoo nee deeso sige. No goo haga na egege, esino amapoo tei te,” dee takaso.

²⁸ Esemé Tomaseeye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo Lodee osoloso mo Godee,” diso.

²⁹ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo a egeiga, amapoo tei ka toso. Esino edebeeyo a egelega poogoloso wulo amapoo tei toga, Godeeye nei dimapoo diya goomogalaiso,” dee takaso.

Yoneeye to booka hamapoo hogugu goo eyo bei

³⁰ Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia howo woola goo toowa opusomo di abo hee moodoogamo siliso. Esino goo egee booka hagee ma kulodu hogugule.

³¹ Esino to hagee hoguguso, niyo Yesu yo tei Kelisodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso niyo yo tei Godeeyo Owolodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso yimapoo tei too goo maga gie badeli ka talame.

Yesuye Gelili abei mapoo o hamamee dili odoo mapoo peledaba

21 Osoloso see hamamee Yesu o hamamee dili odoo oso Gelili abei† palaga mapoo doboome, yayo omapoo peledabaso. Goo hagoso egeesee peledabaso.

² Biame omapoo Yesu o hamamee dili odoo hagee biaso hodobo debeiso. Saimon-Pita, osoloso Tomas (o hu hee Didimas), osoloso Gelili mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Kana mapoo badeli odoo hee Nataniyol, osoloso Sebediyo owolo bakadio, osoloso Yesu o hamamee dili odoo bakadio omapoo debeiso. ³ Esemé Saimon-Pitaye o odoo mapoo egeesee takaso, “A pei olugulei dia,” diso. Esemé odoo aboso egeesee takaso, “Iba nobolo hodobo siba,” dee takaso. Esemé diba du mapoo hodobo tebisaso. Esino diba gesi di kobumo sileeno, di hedebe gile.

⁴ Egeeseelone gesikolodee Yesuye abei palaga mapoo tobudume egeiso. Esino Yesu o hamamee dili odoo du ma kulodu tebisamolone Yesu ogoloso, diayo goolee yo odoo hee gooleeso. ⁵ Esemé Yesuye abei palaga maga tobudulone

*20:24 *Didimas* hu eyo bei ee biame hedebe mapoo bakadio soomagoo dolone ka takoo.

†21:1 *Gelili abei* eyo hu hee ee Taibiliyas.

dimapoo egeesee idagaso, “Emegei, niba di giligasomo?” diso. Esem diayo nei egeesee takaso, “Haye, iba di hedebe gile,” dee takaso.

⁶Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Nibada pei toloso see deede dokolo mapoo olugi, egeeseega niba di giligileiso,” diso. Esem diba Yesuwo to dulosoo goo egeesi moodooso. Esem di bei dia pei ma kulodu galagadiso. Esem diayo dia pei poudulosoo du ma kulodu magalai tebile poogooso.

⁷Eseme Yesu o hamamee dili odoo hee yayo diya gweli oso Pita mapoo egeesee takaso, “Egee yo Lodeedoo,” diso. Pitaye to egeesee taka dulosoo o dugo tigamagoo see kaloso Yesu mapoo tabuo dilame howomoo bologobuguso. ⁸Esino Yesu o hamamee dili odoo aboso du sumo dulone, dia pei ee di sabolo howo kulomooga abei pee mapoo gisibamo diso. Bei, diayo pei olugu omaga widi pee ee haga hoogoonnee, wulo 100 mita egeesi. ⁹Osoloso diba sibilesa dia du gimagoloso mubi mapoo daboogoloso egeino, dou hoo mapoo di sabolo wo sabolo si molome egeiso.

¹⁰Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Di niyo epedee giliga egee abo hamapoo tosibe,” dee takaso.

¹¹Eseme Saimon-Pitaye du ma kulodu daboogoloso pei di sabolo widi pee mapoo gisibamo dilesa booboosee mapoo gisibu magooso. Pei ee ma kulodu di toowa bei, 153 egeesi molome egeiso. Esino pei ma kulodu di bei galaga dino dia pei tologo bigile. ¹²Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba nei nalame sibadee,” diso. Esino Yesu o hamamee dili odoo dima kulodu odoo heeso Yesu mapoo takolone, “no odoo ogumo?” dee takele. Bei, diba olo gooleedoo, yo tei Lodee. ¹³Eseme Yesuye di sabolo wo sabolo toloso dimapoo teneeso.

¹⁴Esiga Yesu ta maga hogadulosoo hamamee, o hamamee dili odoo mapoo peledaba hagoso bakadio hedebe diso.

Yesu dio Pita dio

¹⁵Osoloso diba nei naloso koodobulosoo, Yesuye Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a gweli oso odoo hagee biaso a gweli ee dagadusomo?” dee takaso.

Eseme Pitaye nei egeesee takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no gooleedoo,” diso.

Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be ee nayo medee poopoomelee,” dee takaso.

¹⁶Osoloso Yesuye see tobu egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo badosomo?” diso.

Eseme yayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedoo,” dee takaso.

Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be nayo medee bamelee,” diso.

¹⁷Osoloso see bakadio hedebe di mapoo Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo badosomo?” dee takaso.

Eseme Pita to hedebe hagonosee Yesuye bakadio hedebe di taka ee dulosoo diya goohesoo. Esiga yayo nei egeesee takaso, “Lodee, goo susuga no gooleedooso. Osoloso ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedooso,” diso.

Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be nayo medee poopoomelee. ¹⁸Esiga ayo namapoo tei taka. No gie kauwa mapoo bi medee mopoodoo doloso no goomoga mi mapoo diliso. Esino no adaga poloso badoga, odoo heeso nee dee mapoo tiso bagagoloso, no mi nayo goweli

mapoo gisibado dileiso.” ¹⁹Yesuye Pita mapoo taka hagee, Pitaye dooboo kasee talai goo ee taka. Esiga Pitaye ta maga Godeeyo hu dokodoo poudileiso. Osoloso Yesuye yimapoo mapoo egeesee takaso, “No a deedee,” diso.

²⁰Eseme Pitaye bidi toboloso egeino, o hamamee dili odoo Yesuye diya gweli oso dima miligiyopooga sibume egeiso. Yesuwo hamamee dili odoo hagee biaso daga o hamamee dili odoo sabolo nei nolone dobolone, Yesu mapoo bouwa melee oso, yimapoo egeesee ka woosa, “Lodee, odoo agayo no ha teli odoo mapoo ka tiasalaiyo?” dee taka odoo ee hagoso. ²¹Eseme odoo ogoso dima hamamee simi ee ogoloso, Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo hamapoo kasee moodoolaisomo?” dee takaso.

²²Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesa yo agalai, a goomogoga, egeesee

selaiso. Esino egee nee goonee. No wulo a deedee,” dee takaso. ²³Eseme Yesu o hamamee dili odoo egee talaime, dee taka goo ee tei telaga odoo abo mapoo dudobuguso. Esino Yesuye takolone odoo egee talaime, dee takele. Yo wulo egeesee taka, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesa yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee,” dee ka taka.

²⁴Esiga Yesu o hamamee dili odoo hagoso goo susuga yayo egei ee booka hamapoo hoguguso. Iba gooleedooso, goo susuga yayo hogugu ee tei goo.

²⁵Esiga Yesuye goo hagee sabolo osoloso goo abo sabolo olo moodooso. Esino goo susuga egee booka hamapoo hogugule. Esino goo susuga egee booka abo mapoo hogugu diepi, mipoo hamapoo booka bei meliyo. Egeeseelone booka magalai debi me meliyo.

Diye Di Odoo

Diye di odoo booka goo eyo bei

Lukaye daga malalo o booka mapoo to tekepo Yesu Kelisowo goo hoguguloso, see Diye di odoo booka hagee hoguguso.

Odoo Luka yo daga melesene neli odoo badolone, o odoo Poloye Godeeyo to takomo sileeme, yibolo sileeso.

Booka hagooso Yesuye toloso see hogabuloso kei mi ma dokodoo polome, hamamee sosee bei mooloogoo goo ee takooso. Diye di odoo booka hageeyo kuloduga taka goo ee dugo 30 egeesi ee ma kulodu sibulone peledobomo simiso.

Esiga sapta 1 abaga dino sapta 7 amaga takooso, daga malalo Yolusalem mapoo to tekepo Yu odoowe dibusomo toloso debei goo ee. Esino sapta 8 abaga dino sapta 12 amaga takooso, to tekepo Yu odoo abo Yolusalem peegoo debeli odoo mapoo takomo di goo ee. Osoloso see sapta 10 maga takooso, Yu dele poogoo odoo oso daga malalo to tekepo dulo tei too goo ee. Osoloso hamamee sapta 13 abaga dino hoo poogoo maga takooso, Poloye mi opusomo opusomo di susuga mapoo Yu odoo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo sabolo dimapoo to tekepo takomo di goo ee.

Lukaye Diye di odoo booka hageeyo kulodu hogugu goo toowa bakadio hagooso. Malalo goo hagooso. To tekepo hagee mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo susuga dibada. Bei, Godeeyo to tekepo tenee hagee hedebe Yu odoo mapoo tenele. Haye, Yu dele poogoo odoo diba nosee to tekepo dimapoo teneeso.

Osoloso goo hee hagooso. Diye di odoo booka oso daga malalo Dio Tei oso tei telaga odoo mapoo meledaba goo ee eligiso. Osoloso amaga bei mooloogoloso abaga simino epedee

hamapoo Dio Tei oso tei telaga odoo susuga pidilone kitulugu ka tonomoloso.

Yesu kei mi ma dokodoo ido pala goo

1¹⁻² Tiyopoles emegei, Ayo daga namapoo booka hoguguloso tenee omapoo, Yesuye goo tomo sili sabolo yayo eligi goo sabolo hoguguso. Osoloso yo kei mi mapoo ido palai goo sabolo hoguguso. Osoloso yo kei mi mapoo ido pelega badolone, Dio Tei oso kitulugu maga diye di odoo yayo gilimadoo odoo dimapoo kokodo takaso. ³ Osoloso Yesu toloso midoo maga hogabuloso beeame 40 eyo kulodu yayo tei hogabia goo ee diayo ogoloso tei talame yayo silone, o hamamee dili odoo mapoo peledoboo demeleeso. Osoloso dibolo silone, Godeeye wiligi doloso badeli goo dimapoo takomo siliso. ⁴ Osoloso beeame hedebeeso Yesu o hamamee dili odoo gilimadoloso nei nolone badolone, Yesuye to kitulugu sabolo takaso, “Niba Yolusalem poogoloso na di! Esino mo maye taka Dio Tei oso sibilei omapoo dulone bolone ka debee, bei mo maye to hagee nimapoo olo takaso. ⁵ Esiga Yoneye niba howodeeso sauwidigaso, esino beeame koola mapoo Dio Tei oso sibileso nimapoo kitulugu tenelaiso,” diso.

⁶ Esem diye di odoo Yesubolo Olipi mubi mapoo mooloogoodoloso dobolone, diayo yimapoo woosaso, “Lodee, nayo epedee hamapoo Isalael odoo oso ibada mi gidabalame kitulugu see imapoo tenelaisomo?” diso.

⁷ Esem Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Hedebe maye beeame hageesi yayo kitulugu sabolo mageliso. Esiga beeame egeesi niyo gooleedalai nibada goonee. ⁸ Esino Dio Tei nimapoo meledobooga, niba kitulugu talaiso. Osoloso niyo mo goo mi toowa mapoo takomo dileiso, Yolusalem abaga bei mooloogoloso abaga dino, Yudiya mi

toowa mapoo, osoloso Samalia abaga dino mi toowa hoopogoo mapoo takomo dileiso.”

⁹Yesuye to hagee takoloso tobudulone, diayo balaga molome, Godeeyo kitulugu oso kei mi mapoo yo ido palaso. Esemee kei ma dokodooga kolobo oso sibilesio Yesu gooloogoo bugume diayo egelee poogooso.

¹⁰Diba Yesuye kei ma dokodoo pala mapoo osee balaga molome, odoo bakadio dugo heliye megiga oso dima koola omapoo saga sibilesio, tebisa meleeso.

¹¹Diayo egeesee takaso, “Gelili odoo, niba bei kasee maga kei ma dokodoo ka balaga malala? Nibada howo woola Godeeye Yesu kei mapoo ido palaso. Esiga Yesu kei ma dokodoo poolome niso egemenee, yayo hamamee kolobo ma dokodooga, see egeesee siboga agalaiso,” diso.

Diye di odoo hee, Matiyas hesia goo

¹²Diye di odoo oso Yesu kei mi ma dokodoo pala ogoloso, Olipi mubi maga Yolusaleem mapoo wedi diadeeso. Yolusaleem ee Olipi mubi abaga hoogoonnee.

¹³Diba Yolusaleem mapoo peledoboloso, diso debeli moso mapoo paladeeso. Odoo abo hagooso moso eyo kulodu debeiso: Pita, Yonee, Yemes, Endulu, Pilipi, Tomas, Batolomu, Matiyu, Alpiyeseeyo owolo Yemes, Saimon (daga Loum gamalee maga ha teli odoo), osoloso Yemesyo owolo Yudas. ¹⁴Diye di odoo, sobo abo sabolo, osoloso Yesuwo owee Meli sabolo, osoloso Yesuwo omolo dio sabolo hagee hodobo mooloogoodoloso beeame susuga dokodoo takeliso.

¹⁵Beeame hedebe mapoo tei telaga odoo susuga 120 oso hodobo mooloogoodoloso doboome, Pitaye topoloso dimapoo egeesee takaso, ¹⁶⁻²⁰“Mo odoo, ayo Yudassee goo nimapoo taka. Yo ibada mooloogoodoo ma kulodu Godeeyo tou hodobo tomo

siliso. Esino yayo Yesu ha teli odoo mapoo tiasooso.”

(Eseme tei moso wiligi odoo tebisa oso Yudas yimapoo molee teneme, yayo molee oso mi su neiso tooso. Osoloso yo mi omapoo dileso, miyomoo homodobuloso, beliye tologonuloso, kakobo gwadobuloso taso. Esemee Yolusaleem mapoo debeli odoo susuga oso goo hagee duloso, mi egee dibada toso hu egeesee hediso ‘Akeledama.’ Hu hageeyo bei, ‘sawo go.’)

Esemee Pitaye see egeesee takaso, “Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei diso. Bei, Dio Tei oso Deibidi mapoo eligi maga yayo Yudassee goo daga hoogoo Godeeyo to hogugu Sam booka mapoo egeesee hoguguso, ‘O mi mapoo odoo mauwe pagalaiso. Odoo heeso omapoo badalaime.’

Osoloso see egeesee hoguguso, ‘O tou su see odoo heeso talaiso,’” diso.

²¹⁻²²Pitaye see egeesee takaso, “Esiga Yudassee tou teli ee see odoo heeso talame odoo hee hesiamo. Yayo ibolo silone Yesuye toloso hogabia goo ee takomo silame. Osoloso odoo yayo beeame susuga ibolo hodobo silone, Yonee odoo howomoo howo sawuiga molome egei sabolo, osoloso abaga simino Yesuye kei ma dokodoo polome egei odoo ee hesileiso,” diso.

²³Esemee tei telaga odoo susuga oso Yosep dio Matiyas dio hesiaso. Yosep hagee hu bakadio hedebe di (Balasabas osoloso Yositas). ²⁴⁻²⁵Diayo odoo bakadio hagee hesialoso dobolone dokodoo egeesee takaso, “Lodee, no odoo susuga oso goo goolee no gooleedooso. Esiga odoo bakadio hamapoo nayo hesia imapoo eligi, yayo Yudassee debi omapoo badolone, diye di odoo eyo tou su ee talame. Bei, Yudas yo tokenee tooga, eyo nei yo dou mi mapoo diso,” diso. ²⁶Diba dokodoo taka koodobuloso, diye di odoo heeso yo bakadio toloso hee

mapoo Matiyaseeyo hu magoo, osoloso hee mapoo Yosepeeyo hu magoo doloso toloso halabume, yo hedebe miyomoo homodobiaso, diayo odoo bakadio hesia ma kulodu Godeeye hesia odoo ee talame. Diayo egeesee moodooloso, odoo hedebe Matiyas tooso. Eseme yo diye di tou ee talame diye di odoo 11 sabolo hedebe diso.

Dio Tei oso meledaba

2 Pentikos beame omapoo, tei telaga odoo susuga moso hedebe mapoo mooloogoodoloso debeiso. ²Eseme haga booloogelega kei ma dokodooga iso goowa masi oso diayo mooloogoodoloso debei moso omapoo tooso. ³Eseme dou paiya masi oso odoo susuga moso kulodu mooloogoodoloso debei, dimapoo tugusume egeiso. ⁴Eseme Dio Tei oso dibada kulodu meledoboloso molome, Dio Tei oso kitulugu maga to opusomo opusomo di kesaso.

⁵Beeame omapoo Godeeyo goo dia gooleedoo Yu odoo mi susuga maga sibilesa, Yolusalem mapoo debeiso. ⁶Esino diba iso goowa masi goowa ee duloso, goo ee agalame sibadeeso. Diba sibilesa egeino, tei telaga odoo susuga oso to opusomo opusomo di kesamolome duso. Diayo to opusomo opusomo di kesamelee ma kulodu diayo dibada to kei duloso, dia howoogadooso. ⁷Eseme diba howoogadoloso goo tiadoo sabolo dobolone egeesee takaso, “Odoo to egee kesa, Gelili odoo oso kesa. ⁸Bei kasee maga diayo ibada to kesa iyo ka dusomo? ⁹Bei, iba mi opusomo opusomo di hamaga sibadee odoo: Patia abaga, osoloso Media, Elam, Mesopotamia, Yudiya, Kapadokia, Pontus, Asia, ¹⁰⁻¹¹Piligia, Pampilia, Isipi, Libia mi toowa ma kulodu mi pepooko Kulene abaga sibadee. Osoloso odoo abo Loum mi abaga sibadee.

Osoloso Yu dele poogoo odoo abo Loum mi abaga sibadee oso, Yu odoowo Godee mapoo tei too maga, Yu odoowo hu too odoo oso. Osoloso odoo abo Kiliti sabolo Alabia mi abaga sibadee odoo oso. Iba mi opusomo opusomo di amaga sibadee oso. Esino diayo ibada to keseme duso. Esiga diayo to hagee boowoo Godeeye goo toowa moodoo maga ka boowoo,” diso. ¹²Diba howooga sabolo, goo tiadoo sabolo, dobolone diso nediliyo egeesee takaso, “Hagee ogoo goowo?” diso.

¹³Esino odoo abo Yolusalem mapoo sibadee oso tei telaga odoo dimapoo manolone diso nediliyo egeesee takaso, “Odoo hagee yugune naloso ka halapaga,” diso.

Pitaye to taka goo

¹⁴Eseme Pitaye goo hagee duloso, diye di odoo sabolo tebisaloso to neligidi takolone, odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Yu odoo Yolusalem mapoo debeli sabolo, osoloso odoo soo sibadee, niba mo to hagee medee dui! ¹⁵Odoo abo niyo imapoo takolone, iba yugune naloso ka halapaga, diso. Esino iba egeesee koo seeso. Bei, gesikolo osoko simi domo taba mapoo, edebeeyo yugune naloso koo halapagali. ¹⁶Esino to niyo du sabolo, osoloso niyo egei goo sabolo egee, Godeeyo to tosili odoo Yoweliye to taka goo sabolo olo tebiaso:

¹⁷‘Godeeye egeesee takaso, “Beeame hamameedee omapoo ayo Dio Tei odoo susuga mapoo tenelaiso. Osoloso nibada giso holaiso sabolo, sobo holaiso sabolo, oso to Godeeye taka goo ee takalaiso. Nibada holaiso gie kakauwa oso howo opusomo doloso, Godee maga simi goo ee agalaiso. Osoloso nibada adaga oso Godee maga simi goo ee papootileiso.”

¹⁸ Osoloso Godeeye see egeesee takaso, “Beeame hamameedee omapoo mo tou teli odoo susuga, giso sabolo, sobo sabolo, dimapoo Dio Tei tenelaiso. Osoloso diayo Godeeye taka to ee dulosoo odoo mapoo takalaiso.

¹⁹ Osoloso kei ma dokodoo osoloso mi hamapoo goo mudu opusomo di moodoolaiso. Beeame omapoo mi toowa hamapoo niyo hatoo sabolo, dou sabolo, osoloso de i toowa sabolo agalaiso.

²⁰ Osoloso kei ma dokodoo osoko neligidi bigileiso. Osoloso a see sawo masi bigileiso. Goo egeesi oso peledobooga, Lodeeyo beeame goo toowa oso sibilei koola toobooga ka salai.

²¹ Osoloso edebeeyo Lodeeye pidilame yimapoo woosaga, nei yayo yimapoo gie badeli tenelaiso.’

²² Esiga Isalael odoo, niba to hagee dui! Yesu, Nasalet odoo, Godeeye niba gooleebugulone hesiaso. Osoloso Yesuye nima kulodu goo mudu opusomo opusomo di moodoomo silone, Godeeye yo hesia goo ee woola yilige buguso. Esiga goo oso peledaba niba gooleedooso. ²³ Esino Godee eyo goomoga maga daga hoogoo Yesu tolosa nimapoo tenelame to takoloso magooso. Egeesee maga yayo Yesu tolosa nimapoo teneme, Yu odoo niyo osoloso Godeeye tei magoo mapoo koo mesili odoo sabolo oso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga maga yo wooloomaso.

²⁴ Esino Godeeye Yesu dala teli goo maga peegoo tamagalame, Godeeye yo ta maga hogabidiso. Bei, teli oso yo talai tebile. ²⁵ Esiga ibada amawe wiligi odoo taba Deibidiye Yesuwo goo Godeeyo to booka mapoo hogugu maga egeesee takooso,

‘A beeame susuga Godeeye mo mudugiyopoo tobudo doloso gooleedeliso.

Yo koola mapoo tobudoso. Esiga a ebileime.

²⁶ Esiga mo sooloo ma kulodu goomoga toowaso molone, goomoga goo hagee ka taka. A tei toso, mo su see gie badalaiso.

²⁷ Bei, Godee nayo a toga mo gie badeli ee odoo wedia eyo dio oso debeli mi mapoo a pagalaime. Nayo hesia odoo eyo su midoo ma kulodu hunulame pagalaime.

²⁸ Osoloso gie badeli eli nayo amapoo eligiso. Esiga ayo nobolo badolone, dia goomogalaiso,’ diso.

²⁹ Emegei, Deibidiye goo taka hagee, yayo o goo eyo nediliyo takele. Bei, yo teme midoosooso. Osoloso midoo ibolo moloso. ³⁰ Esiga Godeeyo to tosili odoo daga malalo badebeiso. Esiga Godeeye to takoloso magoo ee gooleemeleeso. Bei, Godeeye yimapoo to magolone egeesee takaso, ‘Deibidiyo amawe heeso Deibidiye wiligi doloso badeli mi omapoo, see yayo wiligi doloso badalaiso,’ diso. ³¹ Esiga Deibidiye malalo hoogoo peledabalai goo ee ogoloso, Godeeye hesia Kelisoye midoo maga hogabilei maga egeesee takaso, ‘Godeeye yo midoo mapoo pagalaime, osoloso o su hunuleime,’ diso. ³² Esiga Godeeye Yesu ta maga see gie badeli mapoo hogabidiso. Goo ee iyo susuga ogoloso ka takomo siloso. ³³ Osoloso Godeeye Yesu kei ma dokodoo ido peleso, o dee deedee dokolo badoso, yayo yimapoo hu toowa tenelame. Osoloso yayo to magoo ee dodolone, o Dio Tei Yesu mapoo teneme, see Yesuye imapoo teneeso. Goo hagee niyo epedee hamapoo ogolone dulone ka badoso. ³⁴ Esiga Deibidi yo kei ma dokodoo pele. Haye! Yayo taka egee Yesuwo goo ee taka,

‘Godeeye mo Lodee mapoo takaso: No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie. ³⁵ Osoloso

namapoo ha teli odoo nama hemi debee dalaiso.'

³⁶ Esiga Isalael odoo, niba goo hagee medee goolee! Niyo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga ee, Godeeye yo Lodee wiligi toowa taba doloso hudi magoo Keliso," diso.

³⁷ Esemee odoo mooloogoodoo oso to hagee duloso, diso nediliyo dibada goo tokenee gooleedoloso, sooloo dala sabolo, ebia sabolo, Pita diye di odoo abo sabolo mapoo egeesee takaso, "Emegei, iyo ogoo goo moodoolaiyo?" diso.

³⁸ Esemee Pitaye dimapoo nei egeesee takaso, "Niba susuga nibada goo tokeenee maga miligi pialoso, Yesu Kelisowo hu maga howomoo howo sauwidige. Egeeseega nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Egeeseega niba Godeeye Dio Tei wulayo egee tenemolo niyo talaiso. ³⁹ Bei, Godeeye to magoo ee dodolone, yayo Dio Tei nimapoo, osoloso nowolo dimapoo, osoloso eli sage debeli odoo dimapoo tenelaiso. Osoloso odoo susuga Godeeye gilimalalai goo ee dimapoo tenelaiso."

⁴⁰ Esemee Pitaye to sage takolone kokodo takaso, "Goo tokenee teli odoo epedee hamapoo egee do dala talaiso. Esiga niba dala teyaga, goo tokenee ee pagalame Godeeye pidilame yimapoo takee."

⁴¹ Esemee odoo Pitayo to duloso, tei too odoo diba howomoo howo sauwidigaso. Esiga beeamee omapoo 3000 odoo oso howomoo howo sauwidigaloso, tei telaga odoo sabolo hedebe doloso mooloogoodooso. ⁴² Osoloso diba howomoo howo sauwidigaloso, beeamee susuga eyo kulodu disono mooloogoodoloso, diye di odoo oso eligime, medee duluga meleeso. Osoloso diba Lodee gooleebugu wo nalagamo silesibulone, beeamee susuga dokodoo takeliso.

Tei telaga odoo oso mooloogoodoloso debei goo

⁴³ Diye di odoo diayo Godeeyo kitulugu sabolo goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo silesibume, odoo susuga oso ogoloso dia ebia sabolo howoogadooso. ⁴⁴ Osoloso tei telaga odoo susuga oso beeamee susuga hodobo mooloogoodoloso, bi nei pidi, nei pidi deliso. ⁴⁵ Egeeseemo silesibulone, dibada mi sabolo, bi sabolo, odoo mapoo teneloso, nei molee tooso. Osoloso molee oso tei telaga odoo abo bi mauwe odoo ee pidigamo siliso. ⁴⁶⁻⁴⁷ Osoloso beeamee susuga diayo howo gisilame, Yu odoowo tei moso mapoo hodobo mooloogoo deliso. Osoloso diayo Yesu gooleebugu wo nolone, diba moso opusomo opusomo di mapoo nalagaliso. Osoloso diayo silesibulone, dibada sooloo ma kulodu goo goolee hedebe doloso, goomoga goo Godee mapoo poudiliso. Esemee Yolusalem odoo susuga oso dibada goo ogoloso tekepo deliso. Osoloso Lodeeye beeamee susuga odoo abo mapoo gie badeli teneliso. Egeeseelone tei telaga odoo bei deliso.

Pitaye odoo kido todobia tekepo moodoo goo

3 Beeamee heeso habe omapoo Pita dio Yonee dio Yu odoowo tei moso mapoo howo gisilame palaso. ² Diba omapoo peleso egeino, odoo kido todobia osulu mi eyo hu Osulu Medee Tekepo deli omapoo badoboome egeiso. Odoo hagee soomagolone kido todobia sabolo soomagooso. Esiga beeamee susuga o odoo abo oso yo sa mapoo magoloso imado peleso, osulu mi hamapoo ka ibedi deliso. Osoloso yo omapoo badolone, odoo tei moso mapoo pala ogoga, yayo dimapoo molee howaliso. ³ Yo omapoo howolone

badolone egeino, Pita dio Yonee dio moso kulodu gadime, dimapoo molee howaso. ⁴Eseme Pita dio Yonee dio yimapoo bolone, Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Imapoo ege!” diso. ⁵Eseme yayo goolee, yimapoo molee tenelame kasabelee dolone dimapoo egeiso.

⁶Eseme Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Amapoo molee tei mauwe. Esino goo hagee amapoo egee molo wulo namapoo tenelaiso. Esiga ayo Yesu Keliso Nasalet odoowo hu maga namapoo ka taka, no toboloso di,” diso. ⁷Yayo egeesee takoloso, odoo kido todobia o dee deede mapoo toloso tebidime, o kido see tekepo paso. ⁸Yo o kido tekepo poloso silone, Pita dibolo tei moso ma kulodu galaga diso. Yo tei moso ma kulodu gadileso pupulodomo silone, Godee mapoo goomoga poudooso. ⁹⁻¹⁰Odoo susuga oso odoo kido todobia yayo Godee mapoo goomoga poudoomo sili ogoloso howoogadooso. Osoloso diso nediliyo egeesee takaga meleeso, “Odoo hagee kido todobia Osulu Medee Tekepo deli eyo osulu miyopoo badolone molee howali hagooso. Esino yo kasee toboloso silone, goo hageesi ka tomo silosomo?” diso.

Pitaye Yu odoowo tei moso mapoo to taka

¹¹Odoo daga kido todobia oso Pita dio Yonee dio dee mapoo toloso, Solomonowo hau[‡] mapoo silesibi ogoloso, odoo susuga oso howoogadoloso, diayo debei omapoo hoguga sibadeeso. ¹²Eseme Pitaye odoo susuga ogoloso, dimapoo egeesee takaso, “Isael odoo, niba bei kasee maga ka howoogowala? Osoloso bei

kasee maga niyo imapoo bologolone, goo dia ka tiadowala? Bei, odoo hagee ibada kitulugu sabolo osoloso iyo tekepo doloso debei maga tekepo poloso koo siloso. ¹³Esino Eibalaham, Aisek, Yekob, osoloso ibada amawe dibada Godeeye o tou teli odoo Yesu mapoo kitulugu toowa olo teneloso, o hu dokodoo poudooso. Esino diayo yo wooloomalame, niyo yo Yu odoowo wiligi odoo tebisa mapoo teneeso. Osoloso yo goo meedilame Paillet mapoo ido dime, Pailleteeye egeesee takaso, ‘Ayo yimapoo goo tokenee koo ogo,’ dee takeme, niyo yo goweso. ¹⁴Esino Yesu tekepo, tokenee mauwe odoo oso. Esino niyo yo gowolone, Balabas odoo wooloomali odoo ee Pailleteeye neliga moso ma kuloduga peegoo di diso. ¹⁵Esino niyo Yesu gie badeli teneli wooloomaso. Esino Godeeye yo ta maga see hogadiso. Esiga yo ta maga see hogabuloso silime, iyo egei goo ee ka takomo siloso. ¹⁶Esiga odoo kido todobia oso Yesu mapoo tei too maga yo tekepo paso. Esiga niba odoo hagee gooleedooso, yo daga kido todobuloso badebeiso. Esino yayo Yesuwo kitulugu mapoo tei too maga odoo susuga oso balaga molome, yo tekepo paso.”

¹⁷Osoloso Pitaye odoo mooloogoodoo mapoo see egeesee takaso, “Emegei, a gooleedooso, nibada wiligi odoo tebisa sabolo oso Yesu boobadolone, yimapoo goo moodoo eyo bei niba gooleedelee. ¹⁸Esino daga hoogoo Godeeye o to tosili odoo dimaga Kelisoye dala talai goo ee malalo olo takaso. Esiga goo hagee peledabalame Godeeye moodooso. ¹⁹Esiga nibada goo su wuduloso, goo tokeenee maga miligi pialoso, Godee mapoo bidiga debbee. Egeeseega Godeeye nibada

[‡]3:11 *Solomonowo hau*: Solomonowo yo daga hoogoo Yu odoowo wiligi odoo taba Deibidiyo owolo oso. Yolusalem mi mapoo Yu odoowo tei moso tegei mapoo hau meleeso, hau eyo hu Solomonowo hau.

tokenee hapoloso boobado bigileiso. Nibada goo su wuduloso, goo toke-nee maga miligi pialoso, Godee mapoo bidiga dobooga, Godeeye nimapoo kitulugu dia tenelaiso. ²⁰Osoloso owolo Yesu, Godee yayo hesia Keliso nimapoo di dalaiso. ²¹Esiga epedee beame hamapoo Yesu kei ma dokodoo badoso. Yo kei ma dokodoo badolone Godeeye goo susuga dia daga, omapoo sibileiso. Esiga Godeeye o to tosili hesia odoo daga hoogoo debei dimaga goo hagee olo takaso. ²²Esiga Godeeyo to tosili odoo hee Moseseeye Godeeyo to booka mapoo egeesee takaso,

‘Godeeye niba gooleebugulone, nima kuloduga o to tosili odoo hee a egeesi masi hesileiso.

Esiga goo susuga yayo taka mapoo medee dui.

²³Osoloso edebeeyo o to duloso, tei tel-ega poogooga, odoo ee Godeeyo mooloogoodoo ma kuloduga peegoo peledoboloso, talaiso,’ diso.

²⁴Godeeyo to tosili odoo hee Samiyolowo hamamee tebisa sabolo oso epedee beame hamapoo peledabalai goo ee takaso. ²⁵Esiga Godeeye nibada amawe sabolo, osoloso o to tosili odoo daga hoogoo debei sabolo, oso to magoo ee nibada. Bei, yayo Eibalaham mapoo egeesee takaso, ‘Namawe hee maga ayo odoo susuga mi toowa mapoo hagee do ee pidileiso,’ diso. ²⁶Esiga Godeeye hesia tou teli odoo Yesu ee nimapoo di diso, niyo malalo to tekepo dulame. Esiga yayo niba pidi maga nibada goo goolee mudu opusomo doloso, nibada tokenee maga miligi pilame,” diso.

Pita dio Yonee dio goo meedilame ido pala

4 ¹⁻⁴Pita dio Yonee dio odoo mooloo-goodoo mapoo to takolone Yesuye ta maga hogabia eyo goo takaga meleeso.

Esiga diayo egeesee takaso, “Yesu ta maga hogabia maga niba ta maga see hogabileiso,” diso. Esemé omapoo Pitaye to taka duloso tei telaga odoo sabolo, osoloso daga tei telaga odoo sabolo, hodobo mooloogoodeme 5000 tugodooso. Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso gibadili odoo dia wiligi odoo taba sabolo, Sedisi odoo sabolo sibileiso, Pitaye Godeeyo to takolone, ta maga see hogabilei goo maga taka duloso, dia kamanaso. Osoloso diayo Pita dio Yonee dio tooso. Osoloso olo neligime diba epedee neliga moso tegei ma kulodu toosooso, osoloso see gesikolo Yu odoowo wiligi odoo tebisa mapoo ka ido dilame.

⁵Osoloso gesikolo Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi tebisa adaga susuga sabolo, osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odoo susuga sabolo, Yolusalem mapoo mooloogoodooso. ⁶Dibada mooloogoodoo ma kulodu tei moso wiligi odoo taba Anasee sabolo, o soosoo Kayapas sabolo, Yonee sabolo, Alesenda sabolo, osoloso o soosoo abo sabolo mooloogoodooso. ⁷Esiga wiligi odoo tebisa susuga oso omapoo mooloogoodoloso dobolone, diayo odoo abo oso Pita dio Yonee dio ido sibe, diso. Esemé Pita dio Yonee dio omapoo doboome, wiligi odoo tebisa oso dimapoo egeesee woosaso, “Niyo odoo kido todobia tekepo kasee moodoowo? Niba agamo kitulugu osoloso agamo hu maga yo tekepo ka payo?” diso.

⁸Pita Dio Tei oso kitulugu toloso badolone Dio Tei maga dimapoo to nei egeesee takaso, “Wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi tebisa adaga sabolo, niba mo to dui. ⁹Niba iyo odoo kido todobia yo pidilone tekepo moodoome niyo ogoloso, ibada goo meedilame ka ido dila? Niba yo tekepo pa eyo bei gooleedalai goomogosomo?

¹⁰ Esino nibolo Yu odoo susuga sabolo goo hagee gooleedalai tekepo. Bei, Yesu Keliso, Nasalet odoo, niyo woolooma Godeeye ta maga hogadi eyo kitulugu maga, iyo epedee niyo egee ogo odoo hagee olo tekepo paso. ¹¹ Esiga Yesuwo goo Godeeyo to booka mapoo hogugu maga egeesee taksoo,

‘Moso tegeli odoo diayo omou gowoome poogoo, omou oso epedee hamapoo moso omu domo pupodoo ka moloso.’

¹² Esiga Yesu mapoo gie badeli teneli ka moloso. Esiga mi toowa hamapoo odoo hee mauwe edebeeyo badoboso gie badeli talai, hedebe Yesu yimapoo moloso.”

¹³ Esemé Yu wiligi odoo tebisa oso Pita dio Yonee dio dimapoo ebilega, diayo dimapoo to nei tekepo taka dulo, diba dia howoogadooso. Pita dio Yonee dio sukulu tele osoloso wulo mosoowe odoo. Esemé wiligi odoo tebisa oso egeesee gooleedooso, odoo baka-dio hagee Yesubolo silidoo, diso. ¹⁴ Osoloso diayo Pita dio Yonee dio odoo kido todobia tekepo moodooloso, Pita dibolo tebisa melee ogoloso, wiligi odoo tebisa oso to nei takele poogooso. ¹⁵ Diayo to nei takalai mauwe poogoome, Pita dio Yonee dio moso kuloduga peegoo galaga diye doloso, balaga melee diso. Osoloso wiligi odoo tebisa disono to mouso. ¹⁶ Esemé disono to moulone egeesee takaso, “Iyo dimapoo ogo goo moodoolaisomo? Bei, Yolusalem odoo susuga oso diayo mudu opusomo di goo toowa moodoo egee egeiso. Esiga iyo goo hamapoo gamenee takalai tekeponee. ¹⁷ Esiga goo hageesi oso toowa diaga, odoo bakadio hagee toloso, see Yesuwo hu maga odoo susuga mapoo na eligimo silesibe, kitulugu sabolo egeesee takalaiso,” diso.

¹⁸ Esiga wiligi odoo tebisa oso Pita dio Yonee dio gilimadoloso dimapoo

egeesee takaso, “Niyo silesibulone, Yesuwo hu maga goo abo na eligi,” diso. ¹⁹ Esemé Pita diayo dimapoo to nei egeesee takaso, “Esiga niba niso nediliyo goo hagee medee goolee. Tekepodo, Godeeyo howo woola abaga, nibada to mapoo iyo mesilone, nei iyo Godeeyo to mapoo mesilega pagalai. ²⁰ Bei, iyo Yesuye goo tomo silime egei goo sabolo osoloso Yesuye takeme du goo ee takalai pagalaime,” diso.

²¹ Esemé wiligi odoo tebisa oso dimapoo to kitulugu sabolo takolone, “Yesuwo hu maga niyo see eligimo silesiboga, iyo nimapoo dala tenelaiso,” dee takoloso, goo meedili moso maga peegoo diye diso. Bei, odoo susuga oso odoo kido todobia tekepo pa maga Godee mapoo dia goomogome. Esemé wiligi odoo tebisa oso Pita dimapoo dala tenelai beame egele poogooso. ²² Esiga odoo kido todobuloso badebei dugo 40 poogooso.

Tei telaga odoo oso Godee mapoo dokodoo takeli goo

²³ Pita dio Yonee dio goo meedili moso maga peegoo galaga dileso, tei telaga odoo sabolo mooloogoodoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa diayo taka goo ee dimapoo takaso. ²⁴ Esemé tei telaga odoo oso to hagee dulo, disono mooloogoodoloso Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Kitulugu Godee, nayo mi sabolo, kei sabolo, osoloso abei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo moodooso. ²⁵ Esiga nayo Dio Tei maga nee tou teli odoo ibada amawe Deibidiye egeesee takaso, ‘Bei kasee maga Yu dele poogoo odoo oso dia ka kamanaliyo? Osoloso goo bei mauwe maga to wulo ka moumo siliyo?

²⁶ Mi toowa eyo wiligi odoo tebisa oso disono hodobo mooloogoodoloso ki-

tulugu Godee sabolo, osoloso yayo hesia Keliso sabolo, mapoo hata-lame mopoodoo doloso doso,' diso.

²⁷ Deibidiye tei goo takaso, bei Yu odoowo wiligi odoo taba Helodee sabolo, Loum gamalee odoo Ponetas Paillet sabolo, osoloso Isalael odoo sabolo, Yu dele poogoo odoo sabolo, disono Yolusalem omapoo mooloogoodoloso Yesu nayo hesia tou teli odoo Keliso wooloomalame to mousou. ²⁸ Esino diayo goo moodoo hagee, daga hoogoo nayo gooleedoloso, goo hagooso peledabalame, nayo kitulugu sabolo goomoga magooso. ²⁹ Esiga kitulugu Godee, wiligi odoo tebisa hagooso epedee nee tou teli odoo imapoo ebili to taka ee nayo duso. Esiga imapoo kitulugu tenee, iyo nee to takomo silesibulone, ebia goo mauwe pagalame. ³⁰ Esiga nayo kitulugu eligilone, odoo paigiga tekepo pe. Osoloso nee tou teli odoo nayo hesia Yesuwo hu maga goo toowa mudu opusomo di moodee," diso.

³¹ Esino diba dokodoo taka koodobuloso, diayo debei moso ee halabume egeiso. Esem Dio Tei oso dimapoo meledoboloso, diba Dio Tei oso kitulugu toloso dobolone, ebia goo mauwe poogoloso, Godeeyo to takomo silesibilame bei mooloogooso.

Tei telaga odoo oso debei goo

³² Esiga tei telaga odoo mooloogoodoo oso dibada sooloo ma kulodu goo goolee hedebe doloso dobolone, odoo heeso bi koo goodegeli, diba diso biso nei pidi, nei pidi deliso. ³³ Egeeseelone diye di odoo oso kitulugu toowa sabolo silesibulone, Yesuye toloso hogabia eyo goo takomo silesibiliso. Osoloso Godeeye tei telaga odoo susuga dimapoo goo tekepo moodeliso. ³⁴⁻³⁵ Esiga tei telaga odoo oso dibada mi sabolo moso sabolo odoo mapoo teneloso, nei molee toloso diye

di odoo mapoo teneliso. Egeeseega diye di odoo oso molee egee papisaloso, tei telaga odoo abo bi tebile poogoo mapoo teneliso. Osoloso dibada kulodu odoo heeso bi mauwe koo sili.

³⁶⁻³⁷ Osoloso tei too odoo hee Yosepe-eyo o mi odoo abo mapoo teneloso nei molee tooso. Osoloso yayo sibilesi, molee ee diye di odoo dimapoo teneeso. (Yosep hagee Saiples mi te omapoo badeli, yo o bala Libai. Esino diye di odoo oso yimapoo hu hee teneeso, Banabasi, hu eyo bei emegei pidili odoo.)

Ananayas dio osobo Sapila dio dibada goo

5 Osoloso odoo hee badebeiso, o hu Ananayas, osoloso osobowo hu Sapila, diayo dibada mi su pepooko odoo mapoo teneloso nei molee tooso. ² Osoloso mosopoo sibilesi, obakadio to moulolo, molee abo mada magoloso, Ananayaseeye diye di odoo dimapoo molee abo tosibilesi teneeso.

³ Esem Pitaye Ananayas mapoo egeese takaso, "Bei kasee maga nayo Saitenso gamenee taka to mapoo mesilone, Godeeyo Dio Tei mapoo gamenee takolone, mi molee too abo mada ka magoowo? ⁴ Mi hagee odoo mapoo tenelega melee omapoo nee mi diso. Esino nayo odoo mapoo mi teneloso, nei molee too egee neeso. Esiga nee molee oso, no goomoga goo ee talai tekepo. Bei kasee maga, nayo molee abo nee mosopoo mada magoo egee imapoo takele, esino nayo gamenee takolone, ayo molee susuga tosimi hagooso, dee ka takayo? Esino nayo hedebe imapoo gamenee takele, esino nayo Godee mapoo gamenee takaso," diso.

⁵⁻⁶ Esem Ananayaseeye to hagee du-losi, yo toloso homodobiaso. Esem odoo gie kakauwa oso dugoso o su tiadoloso midoosooso. Esem goo hagee

takeme duluga, odoo susuga oso dia ebigaso.

⁷Esino Ananayaseeyo osobo goo hagee dule. Esino yo osoko howo bakadio hedebe di poogoloso, hamamee Pita diayo debei mapoo simiso. ⁸Eseme Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Amapoo takee, niyo mi su odoo mapoo teneme molee too ee hagoosomo?”

Eseme Ananayaseeyo osoboye nei egeesee takaso, “O, molee iyo too olo ogoso.”

⁹Esino Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga nee bakadio Godeeyo Dio Tei mapoo gamenee takalame goomoga ka magoowo? No ege, gie kakauwa odoo oso nomo midoosoo odoo, osulu miyopoo tebisa moloso. Osoloso no toga, diayo no midoosoolaiso,” diso.

¹⁰Osoloso yo to kemelee beeame omapoo Ananayaseeyo osobo toloso, Pitayo homo beiyomoo homodobiaso. Eseme odoo gie kakauwa odoo oso sibileso ogoloso yo ta molome, diayo o su toloso, omowo midoo hodiokooga midoosooso. ¹¹Eseme tei telaga odoo susuga sabolo, osoloso goo hagee du odoo susuga sabolo oso dia ebigaso.

Diye di odoo oso odoo paigiga susuga tekepo moodoo

¹²Diye di odoo oso goo toowa mudu opusomo opusomo di odoo ma kulodu moodoogamo silesibiliso. Osoloso tei telaga odoo susuga oso tei moso tegei Solomonowo hau mapoo disono mooloogoodeliso. ¹³Eseme tei tele poo-goo odoo oso, diye di odoowo goo ee tekepo dee takeliso. Esino diayo dibolo hodobo mooloogoodoloso hedebe dalai dia ebigeliso. ¹⁴Esino beeame susuga ma kulodu, sobo sabolo, giso sabolo, Lodee mapoo tei toloso, tei telaga odoo mooloogoodoo sabolo hedebe deliso. ¹⁵Diye di odoo oso goo mudu opu-

somo opusomo di moodoogamo silesimi ogoloso, odoo susuga oso odoo paigiga iyado sibileso, eli domopoo kida palagalo, kida mapoo tiedigeliso. Bei, Pitaye osoko pa maga dulone, o dio taba oso gooloogooga, diba ka wedilame. ¹⁶Eseme Yolusalem koola omapoo mosobia pepooko oso odoo paigiga sabolo, odoo bo holo paladee oso dala temelee sabolo, iyado sibadiliso. Egeeseega diye di odoo oso diba tekepo peliso.

Diye di odoo oso Yesuwo goo maga dala too

¹⁷Diye di odoo oso goo mudu opusomo opusomo di hagee moodoogamo silesibume, tei moso wiligi odoo taba sabolo, osoloso o emegei Sedisi odoo sabolo, goo hagee ogoloso, diye di odoo dimapoo dia kooloogaso. ¹⁸Eseme diayo diye di odoo toloso neliga moso tegei ma kulodu toosooso. ¹⁹Esino gesi mapoo Lodeeyo momaiye oso sibileso neliga moso eyo osulu kisi yamagooso. Eseme diye di odoo neliga moso ma kuloduga peegoo iyado dilesio, dimapoo egeesee takaso, ²⁰“Niba tei moso tegei mapoo dilesio odoo mapoo gie badeli goo dia hagee takee,” diso.

²¹Eseme diye di odoo oso o to mapoo mesiloso, gesikolodee osoko gie sibume, tei moso ma kulodu galaga dilesio, Yesuwo goo ee eligilame bei mooloogooso.

Eseme tei moso wiligi odoo taba sabolo, osoloso Sedisi odoo sabolo, oso diye di odoo eyo goo mapoo to meilame, Yu odoowo wiligi odoo tebisa susuga gilimadooso. Osoloso diayo neliga moso gibadili odoo dimapoo to takaso, diayo diye di odoo susuga iyado sibilame. ²²Eseme gibadili odoo oso neliga moso tegei mapoo dilesio egeino, diye di odoo me molo egeiso. Eseme diba see wedi dilesio, wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, ²³“Iyo dilesio neliga moso mapoo

egeino, osulu dia kisina, osoloso gibadili odoo oso pee maga gidoboome egeiso. Esemee iyo osulu yamagoloso, moso kulodu galaga dilesio egeino, diye di odoo mauwena,” diso. ²⁴ Esemee tei moso tegei wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso gibadili odoo dia wiligi odoo taba oso goo hagee duloso, goo dia gooleeso, ogoo goo oso hamamee ka peledoboomobeleee doloso.

²⁵ Esemee odoo heeso dimapoo sibiliso egeesee takaso, “Dui! Niyo odoo neliga moso tegei mapoo toosoo ee, see dilesio tei moso mapoo odoo eligi moloso,” diso. ²⁶ Esemee to ee duloso, tei moso gibadili dibada wiligi odoo taba oso o odoo sabolo diye di odoo ee see iyadalame, diso. Esino diayo diba iyadoloso wele. Bei, edebeeyo gibadili odoo mapoo gowolone, yoso diba piligiyaga.

²⁷ Esino diayo diye di odoo wiligi odoo tebisa dibada mudugiyopoo iyado simiso. Esemee tei moso wiligi odoo taba oso dimapoo egeesee takaso, ²⁸ “Iyo to kitulugu sabolo nimapoo egeesee takaso, ‘Niyo Yesuwo goo eligimo na silesibe,’ diso. Esino niyo ibada to mapoo mesile. Esiga niba ege! Niyo eligi goo oso Yolusalemi mi toowa ee tooso. Osoloso Yesuye ta goo ee see niyo imapoo gigidilame ka see,” diso.

²⁹ Esino Pitaye diye di odoo abo sabolo to nei egeesee takaso, “Iba Godee mapoo mesimo silesibiliso. Esino edebeeyo goomoga goo ee talaime. ³⁰ O, tei takoo, niyo Yesu homo bulubo magoo mapoo yoguso eniga oso wooloomaso. Esino ibada amaweyo Godeeye Yesu niyo woolooma ta maga see hogadiso. ³¹ Osoloso Godeeye Yesu ta maga hogadiloso o dee deede dokolo mapoo ibediso, yayo wiligi doloso badolone gie badeli ee pidili odoo dalame. Esiga epedee hamapoo yimapoo kitulugu moloso, Yu odoo

susuga oso dibada goo goolee opusomo doloso, dibada goo tokenee mapoo miligi piaga, goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. ³² Esiga goo susuga hagee Yesuye moodoomo sili goo sabolo, osoloso yimapoo peledaba goo sabolo, ee iyo ogoloso, see odoo mapoo takomo silesibiliso. Osoloso Dio Tei ima kulodu egee molo oso goo hamapoo tei takoo, deeso. Bei, Godeeyo to mapoo mesimo silesibili odoo mapoo Dio Tei teneliso,” diso.

³³ Esemee Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso goo hagee duloso komonolone, diye di odoo piligilame goomogaso. ³⁴ Esino dima kulodu Pelisi odoo hee, o hu Gamaliyoye tabaso, odoo hagee Godeeye tei magoo ee eligili odoo. Osoloso odoo susuga oso yo tekepo odoo dolone, yo dokodoo maluguso. Esino yayo tobudulone, diye di ee epedee beeame deiyepo peegoo gilimadoo di, diso. ³⁵ Esemee wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Isalael odoo, niyo odoo hagee dimapoo goo moodoolame medee gooleemeleso ka moodee. ³⁶ Bei, niba goolee, daga odoo hee Tudaseeye goo hageesi moodoolone o su toowa diso. Osoloso 400 odoo oso yibolo silesibiliso. Esino edebeeyo yo wooloomome, yibolo silesibili odoo 400 diba kukulo diadeeso. Egeesee maga goo mauwe poogooso. ³⁷ Esemee yima hamamee, gamalee odoo oso odoo susugayo hu tomo silesimi beeame omapoo odoo hee Yudas Gelili odoo oso peledabaso. Yibolosee o su toowa doloso, odoo gilimado sileeso. Esemee edebeeyo yo wooloomome, yibolo silesibili odoo ee kukulo diadeeso. ³⁸ Esiga ayo goo hagee gooleebuguloso, nimapoo ka kokodo taka, odoo hagee dimapoo goo hee na moodee. Bei, diayo goo moodoogamo egee silesibo, odoo maga simi daga, goo hagooso mauwe pagalaiso. ³⁹ Esino goo egee Godee

maga siboga, niyo diba hamaga takooga tebileime. Esino wulo niyo Godee mapoo ha talame ka selai,” diso.

⁴⁰Eseme wiligi odoo tebisa oso Gamaliyowo to mapoo tei takoo diso. Osoloso diayo diye di odoo see iyado sibe diso. Osoloso diye di odoo diba sibilesi doboome, edebeeyo diba woolooge, diso. Osoloso diba wologaloso, wiligi odoo tebisa oso diba diye dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Niba see Yesuwo goo ee takolone eligimo na silesibe!” diso.

⁴¹Diye di odoo oso wiligi odoo tebisa diba poogoloso dulone, dia goomogaso. Bei, diayo Yesu mapoo tei too maga dala teme, Godeeye diba dokodoo poudooso.

⁴²Osoloso diba beeame susuga tei moso tegei ma kulodu, osoloso odoo abo dia moso ma kulodu odoo mapoo to hagee eligimo silesibulone, “Yesu Godeeye hudi magoo Keliso oso,” dee taka koodobile.

Pidili odoo 7 daga hesia goo

6 Beeame omapoo tei telaga odoo oso bei moodooso. Esino tei telaga odoo susuga ma kulodu, Guliki to kesali odoo oso Hibulu to kesali odoo sabolo toso agadigaso. Bei, diayo mooloogoodoo ma kulodu, Guliki to kesali dibada sobo bau mapoo wo toowa koo teneme. ²Esiga diye di odoo oso tei telaga odoo susuga gilimadoloso egeesee takaso, “Tekeponee, iyo Godeeyo to takomo sili poogoloso see sobo bau mapoo wo pilei. ³Esiga emegei, nima kulodu pidili odoo giso 7 hesie. Niyo diba hesiaga, odoo goo goolee medee tekepo, osoloso Godeeyo Dio Tei oso kitulugu tolosa debeli giso ee hesie. Egeesega diba iyo emegei pidili tou dimapoo tenelaiso. ⁴Esino iba

wulo Godeeyo to takomo silesibulone, dokodoo takomo silesibileiso,” diso.

⁵Esiga tei telaga odoo susuga oso to hagee duloso tekepo doloso, odoo 7 hagee hesiaso: Sitiben (odoo hagee tei too kibuloso badolone Dio Tei oso kitulugu tolosa badeli), osoloso Pilipi, osoloso Polokolu, osoloso Nikanolo, osoloso Timono, osoloso Palemene, osoloso Antiyoka odoo, Nikola. Odoo hagee Yu dele poogoo odoo, esino yayo Yu odoowo Godee mapoo tei too maga Yu hu ka too. ⁶Diba odoo 7 hagee hesialoso diye di odoo mapoo iyado sibadeeso. Eseme diye di odoo oso dimapoo deeso sigolone dokodoo takaso, bei diba tou hageesee teli odoo dalame.

⁷Eseme tei telaga odoo oso odoo susuga mapoo Godeeyo to takomo sileeme, tei telaga odoo oso Yolusalem mi ee ma kulodu bei moodooso. Osoloso tei moso wiligi odoo tebisa bei oso Yesu mapoo tei too.

Tei moso wiligi odoo tebisa oso Sitiben too

⁸Godeeye Sitiben tei pidilone kitulugu teneeso, yayo odoo ma kulodu goo toowa mudu opusomo opusomo di moodoolame. ⁹Esino Yu odoo abo Libetini howo gisili moso ma debeli odoo oso yimapoo toso agadigaso. ¹Odoo hagee Kulene mapoo debeli, osoloso odoo abo Alesendilia mapoo debeli, osoloso Kilikia mapoo debeli, osoloso odoo abo Asia mapoo debeli. Diayo sibilesi Sitiben mapoo toso agadigaso. ¹⁰Esino diayo toso agadiga ma kulodu, Sitibeneeye Dio Tei oso kitulugu maga to takeme, odoo susuga oso to takalai eli egele poogooso.

^{6:9} Libetini howo gisili moso ma debeli odoo: Odoo hagee dibada goo egeesi: Daga hoogoo Loum odoo oso gidabamelee beeame omapoo, diba iyado dilesi neliga moso tegei ma kulodu toooso. Osoloso odoo abo nei mauwe tou talagamo silesibe, diso. Osoloso hamamee Loum odoo oso dibada mi mapoo wedi diadee, diso.

¹¹Eseme Sitibenbolo toso agadiga melee odoo oso Sitiben maga game-nee takalame, odoo abo mapoo mada sibilesa toso pupume, diayo egeesee takaso, "Sitibeneeye Godeeyo hu sabolo, osoloso Moseseeyo hu mapoo duwa takame duso," diso.

¹²Eseme odoo susuga sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odoo sabolo oso to hagee dulosi, dia komonolone Sitiben tooso. Osoloso di-ayo Sitiben tolosa wiligi odoo tebisa oso to kesamelee mapoo ido palaso.

¹³Diba omapoo peleso dobolone, Sitibeneeye goo maga gamenee takeli odoo oso gamenee egeesee takaso, "Odoo hagooso ibada tei moso maga tokenee goo takeliso, osoloso Moseseeye eligi goo hogugu goo maga tokenee goo takeliso." ¹⁴Osoloso iba yayo egeesee takeme duso, 'Yesu Nasalet odoo oso ibada tei moso tegei guobuguloso, see Moseseeye tei magoo hogugu ee abo poogoloso, see tei dia abo magalaiso,'" diso.

¹⁵Eseme wiligi odoo tebisa susuga dobolone Sitiben mapoo bolone egeino, Sitibeneeye mudu Godeeyo momaiye eyo mudu masi poloso tobudume egeiso.

Sitibeneeye to toowa taka goo

7 Eseme tei moso wiligi odoo taba oso Sitiben mapoo egeesee woosaso, "Odoo susuga oso nee goo maga egee takoo teiyo?" diso.

²Eseme Sitibeneeye tei moso wiligi odoo tebisa dimapoo to nei takolone egeesee takaso, "Mo ei dio osoloso mo ma dio, niba mo to hagee medee dui. Ibada amawe Eibalaham yo Halan mi mapoo dilega, Mesopotamia mi mapoo badoboome, ibada Godee kitulugu toowa oso yimapoo peledabaso." ³Eseme Godeeye Eibalaham mapoo egeesee takaso, 'Nee mi sabolo nee odoo sabolo

poogoloso ayo namapoo eligilei mi mapoo di,' diso.

⁴Esiga Eibalaham Mesopotamia mi poogoloso see Halan mi mapoo badalame diso. Esino Eibalaham yo mi omapoo badoboso, ama teme, Godeeye yo see epedee niyo egee do mi hamapoo sibe, diso. ⁵Eseme Godeeye mi hamapoo Eibalaham mapoo mi su pepooko tenele. Esino Godeeye Eibalahambolo osoloso amawe dibolo oso hamamee mi hagee talai maga to takoloso magooso. Beeame omapoo Eibalaham yo holo soomagelega badebeiso. ⁶Osoloso Godeeye yimapoo egeesee takaso, 'Namawe dio oso mi hee mapoo dileso odoo soo masi dabalaiso. Egeeseega mosobia odoo oso namawe dimapoo tou nei mauwe wulayo talaiso. Osoloso diayo dala ma kulodu dobolone dugo 400 pagalaiso.

⁷Esino namawe dimapoo dala egee tenemolo odoo dimapoo ayo nei dala tenelaiso. Egeeseega namawe diayo mi egee poogoloso see hamapoo sibilesa, amapoo goomoga tenelone mo hu dokodoo poudileiso,' diso.

⁸Osoloso Godeeye Eibalaham dio to takoloso magolone egeesee takaso, 'Ayo nobolo osoloso namawe dio eyo Godee doloso badolone, nima koola hamapoo badalaiso. Osoloso niyo amapoo tei too goo ee eligilone nibolo, osoloso nowolo dibolo, osoloso namawe dio susuga hamamee soolooga magalai sabolo, kolo kookoolone dabalaiso,' diso. Eseme Eibalahamye giso holo Aisek soomageme, beeame 8 poogoloso kolo kooso. Osoloso hamamee Aisekeeye giso holo Yekob soomageme, kolo kooso. Osoloso Yekob sabolo owolo giso holo 12 susuga kolo kookooso. Esiga Yekobowo owolo 12 odoo hagooso ibada bala 12 eyo bei ka moloso.

⁹Esino Yekobowo owolo susuga hagooso dibada omolo Yosep mapoo

dia kweliso. Egeeseelone dibada omolo Yosep yo Isipi odoo mapoo ido dilesos neiso talame teneeso. Yayo mi omapoo dilesos, nei mauwe tou toowa wulayos tolone badalame. Esino Godee yibolos badolone,¹⁰ dala goo ma kuloduga yos medee pidiliso. Osoloso Godeeye Yosep mapoo goo goolee tekepo teneeso. Esem Isipi odoowo wiligi odoo taba oso goo hagee ogoloso, Yosep mapoo dia goomogaso. Esem Yosep mapoo egeesee takaso, 'Nayo ama hemi tou tolone badolone, Isipi mi toowa nayo gibalalaiso. Osoloso mo moso sabolos nayo gibalalaiso,' diso.

¹¹ Osoloso hamamee Isipi mi sabolos, ibada amawe diayo debei Keinen mi sabolos, mapoo osoko pa toowa beeam oso nei mauwe poogooso. Esem odoo omapoo debeli oso dala ma kulodu debeiso. Osoloso ibada amawe sabolos nei mauwe debeiso.¹² Esino Yekobee Isipi mi mapoo nei melee goo ee duloso, owolo diayo nei ee neiso talame diye diso. Esem diayo dilesos nei tololos sibadeeso.¹³ Nei diayos tosi badee mauwe poogoome, see Isipi mi mapoo nei abo talame diadeeso. Diba dilesos nei talame doboome, Yosep yimapoo pelebada goo ee yayo emei dimapoo woola takasos. Esem Isipi wiligi odoo taba oso Yosepeeyos soosoo eyo goo gooleedoos.¹⁴ Esem Yosepeeye ama sabolos, o soosoo sabolos, Isipi mi mapoo sibilesos dabalame to teneeso. Esem diba Yosepeeye to egeesee taka duloso, diba susuga 75 odoo oso Isipi mi mapoo sibadeeso.¹⁵ Esem Yekobowo owolos dio Isipi mi mapoo dilesos dobolone, yibolos, osoloso owolos dibolos mi omapoo wediasos.¹⁶ Hamamee diba wedime, dibada su Sekem mi mapoo midoosalame todiadeeso. Midoo wulos ou hagee daga hoogoo Eibalahamye Hamolowo owolos mapoo neisos toosos.

¹⁷ Dugo bei poogoloso hamamee ibada amawe dios oso Isipi mi mapoo bei moodoosos. Esem beeam omapoo Godeeye Keinen mi Eibalaham mapoo, osoloso amawe dimapoo tenelaisos, dolosos to takolosos magoo beeam oso koola simisos.¹⁸ Esiga wiligi odoo taba dia, Yosepeeyos goo gooleedeles poogoo odoo oso Isipi mi ee gibadebeisos.¹⁹ Wiligi odoo taba hagoosos ibada amawe dios dia gowolone, dimapoo kukulone dala tenelone badebeisos. Osoloso yayos to kitulugus sabolos pupulone, ibada amawe dia holope gie sooloogamagoo susuga ee wedilame, peegoo malosos peegee disos.

²⁰ Egeeseelone debei beeam omapoo, Isalael sobo hedebe oso gisos holo mudos medee tekepo soomagoosos, o hu Moses. Osoloso a bakadios hedebe di ma kulodus ama dios owee dios oso dibada moso kulodus mada gibadebeisos.²¹ Osolos a bakadios hedebe di poogoloso holope peegoo magoosos. Esem Isipi wiligi odoo taba eyos owolos sobo holo oso holope ogoloso, yayos madulosos, owolos dolosos mosopoo madios dilesos poopoosos.²² Esem Moses kawumes, Isipi odoo oso yimapoo sukulos goo goolee tekepo eligisos. Osoloso yayos to taka sabolos, tou too sabolos, kitulugus toowa tomos sileesos.

²³ Osoloso Moses dugos 40 poogolosos badolone, yayos o odoo Isalael odoo ee agalame dilame gooleesos.²⁴ Yayos dulone egeinos Isipi odoo heesos Isalael odoo hee woomelee ogoloso, yayos nei Isipi odoo hee wooloomasos.²⁵ Osoloso Moseseeye egeesee gooleesos, 'Isalael odoo oso goolee, ayos diba dala ma kuloduga peegoo gilimados dilame, Godeeye a dimapoo ka sibeye di doo,' dee gooleesos. Esino Isalael odoo oso goo ee gooleedeles.²⁶ Beeam hee mapoo Moseseeye Isalael odoo bakadios biligas molome egeisos. Esem yayos diba biligas melee hamagas takalame hodus dilesos,

egeesee takaso, 'Emegei, niba kasee maga ka biliga malala? Niba soosoo hedebe,' diso.

²⁷ Esemee odoo hee emegei woomelee oso Moses halaga buguloso egeesee takaso, 'No ibada wiligi tabayo, osoloso goo meedili odoowo?' ²⁸ Nayo eiyo Isipi odoo hee wooloomaso. Esiga nayo a wooloomalame ka sala?' diso. ²⁹ Esemee Moseseeye to ee duloso obulone, Isipi mi maga see Midian mi mapoo pulo diso. Osoloso Midian mi omapoo odoo soo masi badolone sobo huloso, giso holo bakadio sooloogamagooso.

³⁰⁻³¹ Moses Midian mi mapoo dileso dugo 40 poogoloso badolone, see Sainai mubi esia kumoo miwe poogoo mi mapoo silone egeino, homo su deiyepo o du douso nadelega dou omapoo paiya molome ogoloso howoodooso. Esino dou paiya oma kulodu Godeeyo momaiye oso tebidi egeiso. Esemee Moses yo dou paiya mapoo agalame hodu dimeleeno, Godeeye yimapoo egeesee takaso, ³² 'A namawe dio Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob dibada Godee oso,' diso. Esemee Moses ebia sabolo kikiligolone see tobu egele poogooso.

³³ Esiga kitulugu Godeeye see yimapoo egeesee takaso, 'Mi nayo taba egee molo tei mi. Esiga nee homo bi ka egee tiga magee. ³⁴ Ayo mo odoo susuga oso Isipi mi mapoo dobolone dala egee tomolo, ayo egeiso. Osoloso diayo dala ma kulodu dobolone pupusiga melee ayo duso. Esiga ayo diba Isipi mi maga gilimadoloso peegoo dilame ka simi. Esiga no epedee Isipi mi mapoo see wedi di,' diso.

³⁵ Esiga Moses hagee daga Isalael odoo oso gowolone egeesee takaso, 'No ibada wiligi tabayo, osoloso goo meedili odoowo?' diso. Esino Godeeye Moses hedebe yo hesiaso, yayo Isalael odoowo wiligi odoo toboloso badolone, diba dala ma kuloduga gilimadoloso peegoo dil-

ame. Esiga homo deiyepo o du douso nadelega paiya molone, Godeeyo momaiye oso goo hagee takaso. ³⁶ Osoloso Moseseeye o odoo Isipi mi maga gilimadoloso peegoo dilame, yayo goo toowa mudu opusomo opusomo di Isipi mi mapoo, osoloso Abei Bige mapoo moodoogaso. Esemee yayo o odoo Isalael odoo gilimadoloso Isipi mi maga peegoo diso. Osoloso yayo miwe poogoo mi mapoo o odoo gilimadoloso dugo 40 ma kulodu silone goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo sileeso.

³⁷ Osoloso Moses hedebe hagooso o odoo Isalael odoo dimapoo egeesee takaso, 'Godeeye niba ee gooleebugulone nima kulodu o to tosili odoo a egeesi masi hesileiso,' diso. ³⁸ Esiga Moses hedebe hagooso ibada amawe dio Isalael odoo sabolo, miwe poogoo mi mapoo silone, yayo Sainai mubi dokodoo peleso badoboome, Godeeyo momaiye oso yibolo to kolone yimapoo gie badeli to imapoo tenelame teneeso.

³⁹ Esino ibada amawe dio oso Moseseeye to mapoo gowolone, o to mapoo mesile. Esemee diba Isipi mi mapoo wedi dilame goomogaso. ⁴⁰ Osoloso Moses Sainai mubi dokodoo osee badoboome, odoo susuga oso Moseseeye emei Elon mapoo egeesee takaso, 'Moseseeye iba Isipi mi maga gilimado simiso. Esino Moseseeye di, iba gooleede. Esiga iba ee gilimado dilei godee masi deeso moodee,' diso.

⁴¹ Esemee beeame omapoo Isalael odoo oso gamenee godee be masi deeso moodooso. Osoloso diayo gamenee godee omapoo goomogolone, o hu dokodoo poudalame gala hu wologaso.

⁴² Esiga Godeeye goo hagee ogoloso dimapoo miligi piaso. Esemee diba kei ma dokodoo bi egee molo, a, osoko, osoloso giwo, omapoo godee masi goomogolone doboome, Godeeye diba hamaga takele. Esiga goo hagee

Godeeyo to oso booka mapoo taka Godeeyo to tosili odoo heeso booka maga egeesee hoguguso:

‘Isalael odoo, niba dui! Niyo miwe poo-goo mi mapoo dugo 40 ma kulodu silesibulone, amapoo emegeidi bi sabolo gala hu sabolo woloso teneliso? Haye! Esino niyo gamenee godee mapoo teneliso.

⁴³ Esiga niba tei moso dugoso tegei ee imadoloso silesibiliso. Osoloso niyo moso oma kulodu goomoga poudili ee amapoo goomoga koo poudili. Esino niyo deeso moodoo gamenee godee Moloko sabolo Lapan godeeyo giwo sabolo omapoo goomoga poudiliso. Esiga niba ayo nibada midee hamaga see mi eli sage Bebilon mi hodiokoo hasiso bigileiso,’ diso.

⁴⁴ Esiga tei moso dugoso tegei hagee Godeeye Moses mapoo eligilone egeesee tege diso. Esem ebeeyo Godeeyo to ee dodolone, moso hagee tegeiso. Osoloso ibada amawe diayo miwe poo-goo mi mapoo moso hagee imado silesibulone, ‘Godeeye ibolo badoso,’ deliso.

⁴⁵ Esem dugo abo poogoloso hamamee see Yoswaye ibada amawe dio gilimadoloso mi hagee talame silone, tei moso hagee sabolo imado sibadeeso. Esem Godeeye ibada amawe dio ee pidilone, mibia odoo susuga ee mi hamaga peegoo hasiso buguso. Osoloso diayo mi hamapoo tei moso dugoso tegei ee toloso dobolone, wiligi odoo taba Deibidiyo beame mapoo peled-abaso. ⁴⁶ Esem Godeeye Deibidi mapoo goomogaso. Esem Deibidiye tei moso Godee eyo badalame tei moso dia tagalame woosaso. ⁴⁷ Esino tei moso dia egee yayo tegele. Owolo Solomonoye tegei.

⁴⁸ Esino ibada Godee kitulugu toowa edebeeyo deeso tegei moso oma kulodu

koo badeli. Esiga Godeeyo to tosili odoo oso Godeeyo goo maga egeesee takaso,

⁴⁹ ‘Godeeye egeesee takooso: Keimi mapoo ayo badolone ka gibadoso. Osoloso mi toowa hagee ayo mo homosoko kulusoloso ka tobudosoko. Esiga niyo moso togoga, ayo moso omapoo badalai koo tebili. Osoloso niyo ayo badeli moso ee tegelai koo tebili.

⁵⁰ Ayo mi toowa sabolo, kei mi sabolo, osoloso bi susuga sabolo moodooso,’ diso.”

⁵¹ Osoloso Sitibeneeye o to hamameedee see wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Niba koo mesili odoo. Osoloso nibada sooloo ma kulodu tei too goo mauwe. Esiga niba Godeeyo to mapoo koo duli. Osoloso namawe dio Dio Tei oso eligi goo ee gowolone poogooso. Esiga niyo see egeeseelone, Dio Tei oso eligi goo ee gowolone poogooso. ⁵² Osoloso namawe diayo Dio Tei oso eligi gowolone, Godeeyo to tosili odoo susuga mapoo dala teneeso. Esiga Godeeyo to tosili odoo aboso egeesee takaso, ‘Odoo tekepo Keliso hamamee sibileiso,’ diso. Esem namawe dio oso diba piluguso. Egeesee ma kulodu odoo tekepo Keliso simiso. Esino niyo gowolone yo tiasoloso wooloomaso. ⁵³ Osoloso daga hoogoo Godeeyo momaiye oso Godeeyo tei magoo nimapoo olo teneme, niyo omapoo mesilega poogooso,” diso.

Sitiben woolooma goo

⁵⁴ Esem wiligi odoo tebisa oso Sitibeneeye to duloso, dia komonolone, dibada mei dia kumudooso. ⁵⁵ Esem Sitibeneeye Dio Tei oso kitulugu toloso badolone, kei mi ma dokodoo egeino, Godeeyo gadeebugu kitulugu toowa ma kulodu Yesu Godeeyo dee deede dokolo mapoo tobudume egeiso.

⁵⁶ Esem yayo wiligi odoo tebisa

mapoo egeesee takaso, “Ege! A kei mi yamagoloso Odoo Holo Godeeyo dee deedeede dokolo mapoo tobudo ogoso,” diso.

⁵⁷ Esemee odoo susuga oso Sitibeneeyo to ee dulei gowolone neligidi agadiga sabolo, dibada dulu toobooga doloso sibilesa Sitiben tooso. ⁵⁸ Osoloso diayo Sitiben mosobia oma kuloduga peegoo ido dileso badoboome, yoso enigilame bei mooloogooso. Osoloso Sitibeneeyo goo mapoo gamenee takeli odoo abo oso dibada kekeisu dugo tigadoloso, odoo giekauwa, Solowo homo beiyomoo tigamagooso.

⁵⁹ Odoo susuga oso yimapoo yoso enigime, Sitibeneeye dokodoo takolone egeesee takaso, “Lodee Yesu, mo dio nayo te,” diso. ⁶⁰ Diayo yoso enigime, yo mi mapoo ebiso tugusaloso badolone, toso neligidi takolone egeesee takaso, “Lodee, dibada goo tokenee hagee hapoloso boobado bigi!” diso. Sitiben to hagee takoloso taso.

8¹⁻³ Solo omapoo tobudulone Sitiben yoso enigaloso wooloomalame odoo dimapoo goomoga goo takeme, yo wooloomaso. Esemee tei telaga odoo abo oso sibilesa Sitibeneeyo su midoosoloso dia pupusigaso.

Edebeeyo tei telaga odoo dimapoo gowe

Esemee Sitiben woolooma beeamee omapoo Yolusalem mapoo debeli tei telaga odoo mapoo odoo susuga oso gowolone, dimapoo dala tenelame bei mooloogooso. Esemee Soloye moso susuga mapoo peleso tei telaga odoo, giso sabolo, sobo sabolo, tolosa neliga moso mapoo huyaseliso. Esemee tei telaga odoo susuga oso Yolusalem maga kukulo dulone, mi pepooko abo susuga mapoo Yudiya mi mapoo osoloso Samalia mi ma kulodu diadeeso. Esino

hedeebe diye di odoo susuga Yolusalem mapoo debeiso.

Pilipiye Samalia mi mapoo Godeeyo to taka

⁴ Esiga tei telaga odoo susuga oso Yolusalem maga kukulo dileso, mi pepooko opusomo opusomo di mapoo to tekepo takolone, Kelisowo goo takagamo sile-sibiliso. ⁵ Osoloso Pilipiye Samalia mi toowa ee ma kulodu Sebasete mi mapoo dileso peledoboloso, Kelisowo goo odoo susuga mapoo takaso. ⁶ Esemee Pilipiye to tekepo Kelisowo goo takolone, goo opusomo opusomo di moodoogamo silee diayo ogoloso, odoo susuga oso o to medeeduso. ⁷ Osoloso odoo susuga mooloogoodoo oma kulodu bo holo odoo ma kulodu paladee, Pilipiye peegoo hasiso buguso. Esemee bo holo oso neligidi googa sabolo peegoo galagadiso. Osoloso odoo su kakawa poogoo sabolo, kido tigidiba sabolo, tekepo moodoogaso. ⁸ Esemee Sebasete mi oma kulodu odoo susuga oso goomoga toowa meleeso.

⁹⁻¹¹ Esino Sebasete mi ma kulodu odoo googoo gooleedoo badebeiso, o hu Saimon. Esiga yayo beeamee susuga o googoo oso goo toowa opusomo opusomo di moodoogamo siloga, Samalia mi toowa mapoo debeli odoo susuga oso ogoloso howoogadeliso. Egeeseelone yayo goolee, eyo nediliyo yo tekepo doloso, suwa peliso. Osoloso odoo susuga, hu toowa too odoo sabolo osoloso goo mauwe odoo sabolo oso, yayo goo opusomo opusomo di moodoo ogoloso, o to mapoo medee duloso tei tooso. Osoloso diayo egeesee takaso, “Odoo hagee Godee masi osoloso o hu Kitulugu Toowa,” diso. ¹² Esino Pilipiye to tekepo takolone, Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo sabolo, Yesu Kelisowo goo sabolo, taka duloso, to omapoo tei teme, giso sabolo, sobo sabolo, howomoo howo sawwidigaso.

¹³ Osoloso Saimoneeye Pilipiyo to mapoo tei toloso howomoo howo sawudoloso, Pilipibolo sileeso. Osoloso yayo yibolo silone, Pilipiye goo toowa opusomo opusomo di moodoogamo silee ogoloso, dia howoodooso.

¹⁴ Esem Yolusalem mi mapoo diye di odoo oso Samalia odoo oso Godeeyo to duloso tei too goo ee duloso, Pita dio Yonee dio Samalia tei telaga odoo dimapoo diye, diso. ¹⁵⁻¹⁷ Esino Samalia mi toowa ee ma kulodu Sebasete mi mapoo debeli tei telaga odoo oso Lodee Yesuwo hu maga howomoo howo sawwidigaloso, debei odoo omapoo Dio Tei oso dimapoo meledebelega debeiso. Esem Pita dio Yonee dio Sebasete mi mapoo sibilesi, tei telaga odoo mapoo dibada deeso sigolone, dokodoo takeme, Dio Tei oso dimapoo meledabaso.

¹⁸ Esem Saimoneeye goo hagee ogoloso, diye di odoo dimapoo molee ayo tosimi ee tenelame goolone, ¹⁹ egeesee takaso, "A goomogo, mo deeso odoo mapoo sigolone, dokodoo takooga, Dio Tei oso dimapoo ka meledoboo dalame. Niyo kitulugu egee tomo silesibo amapoo tenee," diso.

²⁰ Esino Pitaye yimapoo egeesee takaso, "No nee molee sabolo dou mi mapoo dileiso. Bei, Godeeye emegeidi bi maga Dio Tei wulayo hagee tenemolo, nayo see moleeso talai diso. ²¹ Osoloso no ibolo Godeeyo tou hodobo talai koo tobuo. Bei, Godeeyo howo woola nee goo goolee egee dia tokenee. ²² Esiga no epedee nayo tokenee goolee omaga mudu opusomo doloso Godee mapoo takee. Egeeseega nayo tokenee egee goolee molo, yayo hapoloso boobado bigilei malaiso," diso. ²³ Esem Pitaye Saimon mapoo see egeesee takaso, "Ayo ogoso, nee sooloo ma kulodu emegei hegia toowa molone, goo tokenee mapoo hamamee deedeemo siliso," diso.

²⁴ Esiga Saimoneeye obulone see Pita dio Yonee dio dimapoo egeesee takaso, "A goomogo, niyo a Godee mapoo dokodoo takee, bei niyo taka goo oso amapoo peledebelega pagalame," diso.

²⁵ Osoloso hamamee Pita dio Yonee dio oso Yesu sabolo silee goo ee odoo susuga mapoo takoloso, see Yolusalem mapoo dulone, Samalia ma kulodu mibia pepooko abo mapoo to tekepo takomo diso.

Itiyopia odoo Pilipiye howomoo howo sawwidi goo

²⁶ Beeame heeso Godeeyo momaiye oso Pilipi mapoo egeesee takaso, "No to-boloso Yolusalem maga Gasa mi mapoo dili eli omapoo di. Eli egee osoko sibili deede dokolo mapoo miwe poogoo mi mapoo moloso," diso. ²⁷⁻²⁸ Esem Pilipiye toboloso dulone eli domopoo egeino, Itiyopia wiligi odoo hee, Itiyopia mi eyo wiligi taba sobo Kandake eyo molee gihadili egeiso. Yo Yolusalem mapoo howo gisilame di oso see wedi sibulone, talaka masi, esino be masi mapoo bagagoloso, be oso gisibadoloso dimolome mapoo buloso, Godeeyo to tosili odoo Aisayaye hogugu booka hesigamo sibumeleeso. ²⁹ Esem Dio Tei oso Pilipi mapoo egeesee takaso, "No dileso odoo koola omapoo teebee," diso.

³⁰ Esem Pilipiye odoo hee yima koola omapoo hoguo sibilesi tobudulone duno, odoo yayo Godeeyo to tosili odoo Aisayaye hogugu booka hesigamelee duso. Esem Pilipiye yimapoo egeesee woosaso, "Nayo egee hesigamoloo goo eyo bei no gooleedoosomo?"

³¹ Esino odoo yayo yimapoo nei egeesee takaso, "Haye, oposusu eyo bei a gooleedelee. Bei, edebeeyo oposusu hagee eyo bei amapoo koo eligili." Osoloso yayo Pilipi mapoo egeesee takaso, "No talaka masi ma dokodoo peledoboloso ama hodiokooga bilei

sibe,” diso. Eseme yo peledoboloso biaso.

³² Esiga odoo yayo badolone Godeeyo to hogugu hesigamelee hagooso:

“Yo sipi be hu wooloomalame ido dili egeesi masi ido diso. Yo sipi be hu masi o too edebeeyo kooga, to mauwe tabameli egeesi masi, edebeeyo yimapoo dala teneme, dimapoo hamaga takele.

³³ Edebeeyo yo manolone yo pepooko dolone, o goo medee hooda meedile. Edebeeyo o amawe dio eyo goo opo-sisileime, bei yo amawe dio mauwe. Osoloso edebeeyo yo wooloomaso, esiga yo mi toowa hamapoo holo soomagele,” diso.

³⁴ Eseme Itiyopia odoo oso Pilipi mapoo egeesee woosaso, “Amapoo takee, Godeeyo to tosili odoo hagooso agamo goo takoolo? Eyo nediliyo o goo takoolo, o odoo heeyo goo takoolo?” diso. ³⁵ Osoloso Pilipiye, odoo yayo Godeeyo to hesigamelee eyo bei yimapoo takolone bei mooloogoolone, to tekepo Yesuwo goo sabolo takaso.

³⁶ Osoloso obakadio eli domopooga dulone, howo tolobo mapoo peled-abaso. Eseme Itiyopia odoo oso Pilipi mapoo egeesee takaso, “No ege! Howo tolobo bou hagooso. Nayo a howomoo howo sawwidilei soowayo?” diso. ³⁷ [Eseme Pilipiye nei egeesee takaso, “Nee sooloo ma kulodu tei too mologa, no howomoo howo sawwilei soowa,” diso. Osoloso Itiyopia odoo oso Pilipi mapoo nei egeesee takaso, “Ayo Yesu Keliso ee Godeeyo owolo doloso yimapoo tei toso,” diso.][§] ³⁸ Eseme Itiyopia odoo oso talaka masi be masi mapoo bagagoloso ido dili odoo mapoo egeesee takaso, “Talaka masi omapoo kookoodebee,” diso. Eseme obakadio howo tolobo

omapoo meilesa, Pilipiye Itiyopia odoo howomoo howo sawwidiso. ³⁹⁻⁴⁰ Osoloso diba howo tolobo maga mubi dokodoo peledoboome, Dio Tei oso Pilipi toloso mi eli sage Asotus mapoo holoogooso. Eseme Itiyopia odoo oso yo see egele poogooso. Eseme yo Godee mapoo tei tooga, yayo dulone goomoga sabolo o mi mapoo diso. Esino Pilipiye Asotus mi mapoo peledoboloso, to tekepo Yesuwo goo takoloso, see Kasalia mi mapoo dulone, mi pepooko abo mapoo takomo diso.

Yesuye Solo mapoo peledaba goo

9¹⁻² Osoloso beeame omapoo Soloye Yolusalem mapoo badolone, tei telaga odoo dimapoo komonolone hegia toowa molone, “diba piligileiso”, diso. Egeeseelone yayo Damasko mi mapoo tei telaga odoo, giso sabolo, sobo sabolo, diba dee tiso tegisaloso Yolusalem mapoo iyado sibilame tei moso wiligi odoo taba agalame diso. Eseme tei moso wiligi odoo taba oso peipa mapoo to hogugulone egeesee hoguguso, “To hogugu hagee namapoo kitulugu teneeso, nayo Damasko mi mapoo dilesa, Yesu mapoo tei telaga odoo susuga talame. Esiga no Damasko mi mapoo dilesa, Yu odoowo howo gisili moso wiligi odoo tebisa dimapoo to hogugu peipa hagee tenee,” diso.

³ Eseme Soloye odoo abo oso kitulugu toloso Damasko mi mapoo debeli tei telaga odoo susuga talame diso. Eseme diba Damasko mi koola mapoo peledabalame dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu oso sibilesa Solo tooso. ⁴ Eseme Solo yo mi mapoo homodobuloso molone, to taka duno, to oso yimapoo egeesee takaso, “Solo,

§8:37 To hagee odoo abo oso taka Lukaye hogugu, dee takeliso. Esino odoo bei oso taka Lukaye hogugule, dee takeliso.

Solo, bei kasee maga nayo amapoo dala ka tenemalala?" diso.

⁵ Esem Soloye woosaso, "Wiligi odoo, no ogumo?" diso.

Esem to oso Solo mapoo egeesee takaso, "A Yesu, nayo tei telaga odoo dimapoo dala egee tenemolo amapoo tenemoloso. ⁶ Esiga no toboloso Damasko mi toowa ma kulodu di. Egeeseega mi omapoo badeli odoo hee oso nayo goo talai namapoo eligileiso," diso.

⁷ Esem odoo abo Solobolo diadee oso goo hagee ogoloso, ebiga sabolo tebisamolone to takele poogooso. Bei, to taka diba duso, esino odoo tei egele poogooso. ⁸ Solo homodobia maga hogabuloso howo puo egeino, howo bakadio siliwe meleeso. Esem yibolo diadee odoo abo oso Damasko mi mapoo dulone, o dee mapoo toloso ido diso. ⁹ Solo howo bakadio siliwe molone Damasko mi mapoo dileso badolone, beeame bakadio hedebe di eyo kulodu nei sabolo howo sabolo nelega badebeiso.

¹⁰ Esem Damasko mi toowa ma kulodu tei too odoo hee badebeiso, o hu Ananayas. Beeame omapoo Lodeeye Ananayaseeyo howo opusomo doloso yimapoo egeesee takaso, "Ananayas!"

Esem Ananayaseeye nei egeesee takaso, "Lodee, nayo egee takoo a duso," diso.

¹¹ Esem Lodeeye yimapoo egeesee takaso, "No toboloso eli hee, o hu Hooda amaga Yudaseeyo moso ma kulodu peleso, Talesas odoo, o hu Solo, yo agalame wose, bei yo amapoo takolone badoso. ¹² Bei, ayo o howo opusomo doloso, nayo sibilesa nee deeso yo sigoga, o howo tekepo palame ka eliga," diso.

¹³ Esem Ananayaseeye egeesee takaso, "Esino Lodee, odoo susuga oso odoo hagee eyo o goo amapoo oposususo. Osoloso a gooleedooso, yayo Yolusalem mapoo Godeeyo odoo mapoo

dala teneli. ¹⁴ Esiga tei moso wiligi odoo tebisa oso yimapoo kitulugu teneme, Damasko mi hamapoo dobolone, Yesu namapoo tei telagali odoo susuga iyadoloso see Yolusalem mapoo iyado diadeeso," diso.

¹⁵ Esino Lodeeye Ananayas mapoo egeesee takaso, "Di, bei ayo Solo yo mo tou talame yo hesiaso. Osoloso Yu dele poogoo odoo susuga sabolo, osoloso dibada wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo susuga mapoo mo goo woola yilige bigileiso. ¹⁶ Osoloso yayo amapoo tei too maga dala toowa talai goo ee ayo yimapoo eligileiso," diso.

¹⁷ Esem Ananayaseeye dileso Yudaseeyo moso kulodu peleso, Solo mapoo o deeso sigolone egeesee takaso, "Mo odoo, Solo nayo eli domopooga sibulone, Lodee Yesu egei yayo a diye diso. Osoloso yayo nee howo tekepo poloso Dio Tei namapoo meledabalaiso," diso. ¹⁸ Beeame omapoo di bee masi oso Solowo howo maga homodobume, o howo tekepo paso. Esem Ananayaseeye yo howomoo ido meilesa, howo sawwidiso.

¹⁹ Osoloso Solo nei naloso kitulugu tooso.

Esem beeame abo ma kulodu Soloye tei telaga odoo abo sabolo Damasko mi mapoo debeiso.

Soloye Damasko mi mapoo to tekepo Yesuwo goo taka

²⁰ Beeame olo omapoo yayo Yu odoowo howo gisili moso tegei ma kulodu gapeleso, to tekepo Yesuwo goo takolone bei mooloogoolone egeesee takaso, "Yesu Godeeyo owolo oso," diso. ²¹ Esiga odoo susuga to hagee dulugaloso howoodolone egeesee takaso, "Odoo hagooso daga Yolusalem mapoo badolone, odoo susuga oso Yesu mapoo tei telagaga, yayo dimapoo dala teneloso piligiliso. Esiga tei moso

wiligi odoo tebisa oso yo diye deme, tei telaga odoo susuga ee yayo iyadoloso Yolusalem mapoo dilame ka simidoo,” diso. ²²Eseme Soloye Godeeyo to takalame, Godeeye yimapoo kitulugu tenee oso dia toowa diso. Eseme yayo Yesu Godeeye hudi magoo Keliso oso doloso dimapoo eligiga, Yu odoo susuga Damasko mi mapoo debeli oso to nei takalai gooleedelee pegeeliso.

²³Osoloso beame bei poogoloso hamamee, Yu odoo oso Solo wooloomalame to mouso. ²⁴Osoloso diayo mosobia pee beele eyo osulu miyopoo tebisamolone, Solo tolosa wooloomalame beame susuga sabolo gesi susuga sabolo gidebeiso. Esino edebeeyo yimapoo sibilesa goo hagee takeme, yo duso. ²⁵Eseme Solo o odoo abo oso yo pidilame yo pulo dilame, gesi hee mapoo yo wogai toowa ma kulodu husoloso beele dokodooga peegoo toosooso.

²⁶Eseme Solo Yolusalem mapoo pulo sibilesa, tei telaga odoo omapoo debeli sabolo hedebe dalame seme, diayo yibolo ebiaso. Bei, Soloye Lodee mapoo tei too goo ee duloso, medee tei tele. ²⁷Esino Banabasiye yo pidilone diye di odoo mapoo Solo ido dileso egeesee takaso, “Solo Damasko eli domopooga dimolome omapoo Lodeeye peledoboloso yimapoo to keiso. Eseme Soloye yimapoo tei tolosa Damasko mi mapoo kitulugu sabolo Godeeyo to Yesu Kelisowo goo takalai ebile,” diso. ²⁸Eseme Soloye tei telaga odoo sabolo Yolusalem mapoo badolone, odoobolo ebi-lega, Lodee Yesuwo goo dia kitulugu sabolo mi ee ma kulodu takomo sileeso. ²⁹Egeeseelone, Guliki dia to keli Yu odoo sabolo Yesuwo goo maga Soloye dimapoo toso agadigeliso. Eseega diayo yo wooloomalame gweliso. ³⁰Osoloso tei telaga odoo oso goo hagee duloso, Solo ido dileso Kasalia mi mapoo peled-

abaso. Osoloso see abaga o middee Tale-sas mapoo diye diso.

³¹Eseme Yudiya, Gelili, osoloso Samalia mi bakadio hedebe di hageeyo kulodu mi susuga mapoo tei tele poogoo odoo oso tei telaga odoo mapoo dala teneli goo oso mauwe poogoome, dibada tei too toowa diso. Egeeseelone diba Lodee Yesu mapoo mesilone Dio Tei oso pidi goo sabolo badolone tei too odoo bei moodooso.

Pitaye Ainiyas tekepo moodoo goo

³²Pitaye Yu odoowo mi susuga mapoo silone, Godeeyo odoo mapoo Godeeyo to oso pidimo siliso. Egeeseemo silone, Godeeyo odoo abo Lida mi mapoo debeli odoo mapoo dileso peledabaso. ³³Osoloso mi omapoo egeino, odoo su kakawa poogoo, o hu Ainiyas, o kida mapoo teleme egeiso. Yo su kakawoloso dugo 8 ma kulodu beame susuga tiameliso. ³⁴Esino Pitaye yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Ainiyas, Yesu Kelisoye no epedee tekepo poso. Esiga no toboloso nee kida booloogee,” diso. Eseme beame omapoo Ainiyas tekepo poloso tabaso. ³⁵Osoloso Lida mi mapoo debeli odoo sabolo Salon mi kubo mapoo debeli odoo sabolo oso odoo su kakawa poogoo tekepo poloso silee ogoloso, diayo Lodee Yesu mapoo tei telagaso.

Pitaye Tabita tekepo moodoo

³⁶Esino Yopa mi mapoo tei too sobo badebeiso, o hu Tabita (o hu hee Guliki toso hedi Dokas). Yayo odoo abo pidimo silone, emegei bi mauwe odoo sabolo dia pidimo siliso. ³⁷Esino Pita Lida mi mapoo osee badoboome, Tabita paiye tolosa taso. Eseme o odoo oso o su howo sawwudolososo moso egi doko tegei ma kulodu debi pooba goopoogoo mapoo magooso. ³⁸Esino Lida mi egee Yopa mi maga haga hoogoonee. Eseme tei telaga odoo Yopa mi mapoo debeli odoo oso

Pita Lida mi mapoo badoso doloso odoo bakadio oso Pita takalame diye diso. Esem diayo Pita sibilame egeesee takaso, “Pita, no ibada mi mapoo saga sibe!” diso.

³⁹ Esem Pita dibolo diso. Osoloso yo Yopa mi mapoo peledoboome, diayo Pita yo soboso tamelee debi dokodoo pooba mapoo ido palaso. Moso oma kulodu sobo bau susuga pupusugamelee oso, Pita ogoloso yimapoo Tabitaye tel-ega silone dugo dusa eligiso.

⁴⁰ Esino Pitaye sobo bau sabolo, osoloso odoo abo sabolo peegoo di doloso, ebiso miyomoo tugusaloso badolone dokodoo takaso. Yayo takoloso, sobo ta mapoo bidibuguloso yimapoo bolone egeesee takaso, “Tabita, no teebee,” diso. Esem Tabita howo puo ogoloso, Pita ogoloso hogabiaso. ⁴¹ Esem Pitaye yo pidilone, o dee mapoo toloso tebidiso. Osoloso tei telaga odoo sobo bau sabolo, osoloso odoo abo sabolo gili-madoloso, Tabita tekepo poloso badebei dimapoo eligiso. ⁴² Esem Yopa mi mapoo debeli odoo oso goo hagee dulo, Lodee mapoo tei telagaso. ⁴³ Esem Pitaye Yopa mi mapoo beeame susuga badolone, gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonobolo o mosopoo badebeiso.

Godeeye Yu dele poogoo odoo Konelias mapoo to taka goo

10 Kasalia mi mapoo Loum ha teli odoo mooloogoodoo meleeso. Mooloogoodoo hagee Itali mi toowa eyo mooloogoodoo oso. Esino Konelias mooloogoodoo egee gibadiliso. ² Odoo Konelias hagee Godeeye goomoga goo tomo silame goomegeliso. Osoloso Konelias yibolo osoloso o moso kulodu debeli odoo susuga oso Godee mapoo mesiliso. Osoloso yayo bi mauwe odoo mapoo biso pidilone, beeame susuga ma kulodu Godee mapoo takolone badebeiso. ³ Osoloso beeame hee

habe mapoo Godeeye Koneliyaseeyo howo opusomo doloso, yayo Godeeyo momaiye tei egeiso. Osoloso momaiye oso sibilesi yimapoo egeesee takaso, “Konelias!”

⁴ Esem Koneliyaseeye Godeeyo momaiye mapoo ebia sabolo bolone egeesee takaso, “Wiligi odoo, nayo ogoo goomogolo?” diso.

Esem Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, “Nayo Godee mapoo takemelee goo ee yayo duso. Osoloso nayo bi mauwe odoo pidimelee Godeeye ogoloso goomogoso. ⁵ Esiga nayo epedee odoo abo Yopa mi mapoo diye, dee takee, diayo Saimon Pita namapoo ido sibilame. ⁶ Yo gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonobolo o mosopoo badoso. O moso ee abei toowa palaga mapoo tegei moloso,” diso.

⁷ Osoloso Godeeyo momaiye oso yibolo to kemeleso dime, o tou teli odoo bakadio sabolo, osoloso ha teli odoo hee Godee mapoo tei teli odoo sabolo gili-madooso. Hateli odoo hagee Konelias pidili. ⁸ Osoloso Koneliyaseeye Godeeyo momaiye oso yimapoo taka goo ee dimapoo takoloso see diba Yopa mi mapoo diadee diso.

Pitaye howo opusomo di goo

⁹ Esem diba Yopa mi mapoo dulone eli domopoo tiesaso. Osoloso mi hadobume dulone, osoko oo domo toboome, Yopa mi koola mapoo peledabalame dimeleeso. Osoloso beeame omapoo Pitaye Godee mapoo takalame moso omu ma dokodoo palaso. ¹⁰ Esem yo dokodoo takolone badoboome, hodi-aso. Esem odoo abo oso o nei simolome, Godeeye o howo opusomo diso. ¹¹ Esem yayo egeino, kei mi yamagoloso molome egeiso. Esem kei ma dokodooga dugo masi eyo pee mapoo tiso bagagisalo o mudugiyopaga mi mapoo kukoosoo molome egeiso. ¹² Dugo ee ma kulodu

gala opusomo opusomo di susuga, homo bakadio bakadio di oso dili sabolo, osoloso beliyeso kolo dili sabolo, osoloso só egeiso. ¹³ Esem kei ma dokodooga toso yimapoo egeesee takaso, “Pita, no gala susuga hagee ma kulodu nayo abo woloso ne,” diso.

¹⁴ Esino Pitaye nei egeesee takaso, “Haye, Lodee, a gala egeesi koo nali. Bei, nayo gala egeesi na ne doloso daga hoogoo tei magooso. Esiga ayo gala abo woloso nalaima,” diso.

¹⁵ Esem toso see nei egeesee takaso, “Godee, ayo bi susuga tekepo di, bi egee see nayo tokenee dee na takee,” diso.

¹⁶ Godeeye Pita mapoo gala susuga nalai tekepo doloso taka goo ee bakadio hedebe di takoloso dugo masi ee see kei ma dokodoo topeleso osugoboodooso.

¹⁷ Esem Pitaye o howo opusomo doloso egei goo eyo bei ee goolone bado-boome, Koneliyaseeye diye di odoo oso sibilesa, Saimonowo moso beele osulu miyopoo tobudulone bameleeso. ¹⁸ Osoloso diayo egeesee takaso, “Odoo hee Saimon Pita yo moso kulodu badolo?” diso.

¹⁹ Esino Pita yayo egei goo ee eyo bei goolone osee badoboome, Dio Tei oso yimapoo egeesee takaso, “Pita, odoo bakadio hedebe di oso no esigamoloso.

²⁰ Esiga no toboloso miyomoo meilesa dibolo di, bei ayo diba no hamapoo esiam sibe,” diso.

²¹ Esem Pitaye miyomoo meilesa dimapoo egeesee takaso, “Niyo odoo egee esigamo silesibo odoo ee aso. Esiga niba hamapoo ogoo talame ka sibadeeyo?” diso.

²² Esem diayo Pita mapoo nei egeesee takaso, “Ibada wiligi odoo taba Koneliyas Loum ha teli odoo gibadili odoo oso iba diye diso. Koneliyas yo Godeeye goomoga goo tomo silame goomegeliso, osoloso yo Godee mapoo mesiliso. Osoloso Yu odoo susuga

oso yo tekepo deliso. Esiga Godeeyo momaiye oso sibilesa Koneliyas mapoo takolone, Pita nayo Koneliyas mapoo Godeeyo to takee, diso. Esiga iyo no Koneliyas mapoo ido dilame ka simi,” diso. ²³ Osoloso diayo goo hagee taka koodobuloso, Pitaye diba o mosopoo gesi hedebe omapoo tilame ido palaso.

Osoloso diba omapoo tiesaloso, mi beeamome Koneliyaseeye diye di odoo sabolo, tei telaga odoo abo Yopa mi mapoo debeli odoo sabolo Pita idoloso Yopa mi maga Kasalia mi mapoo diadeeso.

Pitaye Koneliyaseeyo moso kulodu Yu dele poogoo odoo dimapoo Godeeyo to taka

²⁴ Diayo dilesa eli domopoo tiesaloso beeamo hee oso Kasalia mi mapoo dilesa peledabaso. Koneliyas yo beeamo omapoo bolone, o soosoo susuga sabolo, o odoo susuga sabolo, gilimadoloso balaga meleeso. ²⁵ Esem Pitaye Koneliyaseeyo moso kulodu gasibume, Koneliyaseeye Pitayo homo beiyomoo ebiso miyomoo tugusaloso yimapoo goomogalame balaboo tiaso. ²⁶ Esino Pitaye Koneliyaseeyo dee mapoo toloso yo tobudulone egeesee takaso, “No teebee, nayo a toowa doloso amapoo na gauwe. Bei, a mosoowe odoo,” diso.

²⁷ Osoloso Pita dio Koneliyas dio to komo moso kulodu gadulone egeino, odoo bei mooloogoodoo egeiso. ²⁸ Esem Pitaye Yu dele poogoo oso mooloogoodoloso debei ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba Yu odoowo tei gooleedooso. Esiga Yu odoo oso Yu dele poogoo sabolo hedebe doloso goo tomo silei tei. Osoloso Yu odoo oso Yu dele poogoo odoo dibada moso kulodu palai tei deliso. Esino Godeeye mo howo opusomo doloso amapoo egeesee eligiso, ‘Yu odoo ibolo osoloso Yu dele poogoo nibolo Godeeyo

howo woola hedebe.’ Esiga ayo Yu dele poogoo odoo maga Godeeyo howo woola odoo hee tokenee dee takalai koo tobuo. ²⁹ Esiga niyo a ime, ayo nimapoo sibilei gowoole. Esiga niyo a hamapoo sibe dee taka goo eyo bei amapoo takee,” diso.

³⁰ Esemee Koneliyaseeye yimapoo nei egeesee takaso, “A beeamee bakadio hedebe di poogoloso beeamee hee habe mapoo moso kulodu dokodoo takolone badebeiso. Esemee haga booloogelega, odoo hee dugo heliye hohodi kaloso mo mudugiyopoo sibilesa tobudume egeiso.

³¹ Esemee yayo amapoo egeesee takaso, ‘Nayo Godee mapoo takemelee goo ee yayo duso. Osoloso nayo bi mauwe odoo pidimelee Godeeye ogoloso goomogoso.

³² Esiga nayo epedee odoo abo Yopa mi mapoo diye, dee takee, diayo Saimon Pita namapoo ido sibilame. Yo gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonowo mosopoo badoso. O moso ee abei toowa palaga mapoo tegei moloso,’ diso. ³³ Esemee beeamee omapoo ayo odoo abo oso no hamapoo ido sibilame diye diso. Osoloso nayo hamapoo simi ogoloso a goomogo. Esiga iba hamapoo Godeeyo mudugiyopoo sibilesa mooloogoodoo hagee, to susuga Godeeye namapoo tenee goo ee imapoo takee dee taka, goo ee dulame ka sibadee,” diso.

³⁴ Esemee Pitaye to taka bei mooloogoolone egeesee takaso, “A epedee gooleedoso, Godeeye egei maga odoo susuga ma kulodu odoo heeso, odoo hee dagadi molo koo ogoso. ³⁵ Osoloso mi toowa hamapoo mi opusomo opusomo di ma kulodu edebeeyo Godeeye goomoga goo tomo silone, Godee mapoo mesimo silesibili odoo mapoo Godeeye goomegeliso. ³⁶ Esiga niba Godeeye Isalael odoo dimapoo to tekepo tenee goo ee niba duso. To tekepo ee ha-gooso, Yesu Kelisoye odoo susuga ma kulodu wiligi odoo toowa taba doloso

badoso. Esiga Yesu Keliso maga Godeebolo hedebe doloso mesiloso badeli goo ee imapoo teneeso. ³⁷ Osoloso Yonee odoo howomoo howo sauwidili oso to takolone, odoo susuga dibada goo tokenee maga miligi pialoso howomoo howo sauwidige, dee takoloso koodobume, Gelili maga bei mooloogooloso Yudiya mi toowa mapoo peledaba goo ee, niba olo gooleedooso. ³⁸ Osoloso Godeeye Yesu Nasalet odoo hesialoso yimapoo Dio Tei sabolo osoloso kitulugu sabolo tenee, niba gooleedooso. Bei, Godeeye beeamee susuga yo pidilone yibolo badolone, yayo Yu odoowo mi susuga mapoo silone, tekepo goo susuga moodoogamo sileeso. Osoloso Saiten oso gihadili odoo susuga ee tekepo moodoogamo sileeso.

³⁹ Esiga diye di odoo, iba Yesuye Yolumaleem mapoo osoloso Yu odoowo mi abo mapoo goo susuga hagee tomo silee, iyo egeiso. Osoloso Yolumaleem mapoo debeli odoo oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso woolooma, iyo egeiso. ⁴⁰⁻⁴¹ Esino beeamee bakadio poogoloso see beeamee hee mapoo Godeeye Yesu ta maga hogadiso. Osoloso Yesu yo ta maga hogabuloso silone odoo susuga mapoo peledoboo dele. Esino hedebe Godeeye daga hoogoo iba hesialoso diye di odoo imapoo Yesuye ta maga hogabuloso peledoboo demeleso. Esemee yayo hogabuloso silee ogoloso, iyo yibolo silesibulone, wo sabolo howo sabolo nolone silesibiso. ⁴² Esiga Yesuye imapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, ‘Niyo odoo susuga mapoo Godeeyo to tekepo takomo silesibe diso. Osoloso Godeeye Yesu ayo odoo susuga wedia sabolo, osoloso mi toowa hamapoo hagee do sabolo, goo meedileiso,’ diso. ⁴³ Osoloso daga hoogoo Godeeyo to tosili odoo susuga oso goo hamapoo tei takoo diso. Edebeeyo Yesu mapoo tei toga, Gode-

eye Yesu maga o goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,” diso.

Dio Tei oso Yu dele poogoo odoo dimapoo daga meledaba goo

⁴⁴Pita to osee takomolome, Dio Tei oso meilesa Pitaye to takomolome dulongamelee odoo mapoo meledabaso. ⁴⁵⁻⁴⁶Eseme Dio Tei oso kitulugu maga diayo to opusomo opusomo di ee kelsona Godeeyo hu dokodoo poudoso. Eseme Yu odoo tei telaga Pitabolo sibadee oso goo hagee ogoloso dia howoogadooso. Bei, Godeeye Dio Tei Yu dele poogoo odoo sabolo dimapoo teneeso.

Eseme Pitaye dimapoo egeesee takaso, ⁴⁷“Bei, Godeeye Dio Tei imapoo tenee egee egeesi masi dimapoo ka teneeso. Esiga diayo howomoo howo sauwidilei edebeeyo hamaga takalaime,” diso. ⁴⁸Eseme Pitaye see egeesee takaso, “Niyo Yesu Keliso mapoo tei too goo ee eligilame, niba howomoo howo sauwidige,” diso. Osoloso diba howomoo howo sauwidigaloso, diayo Pita beame abo mapoo dibolo hodobo badoboso dilame goomogaso. Eseme Pitaye Yopa mapoo tei telaga odoo sabolo omapoo debeiso.

Pitaye Yu dele poogoo dia goo Yolusalem mapoo taka

11 Diye di odoo sabolo, tei telaga odoo Yudiya mapoo debeli sabolo, oso Yu dele poogoo oso Godeeyo to dulosi tei too goo ee duso. ²Esiga Pitaye Yu dele poogoo odoo sabolo badoboso, see Yolusalem mi mapoo wedi sibume, Yu odoo tei telaga odoo oso toso kitulugu sabolo yimapoo dia takolone egeesee takaso, ³“Bei kasee maga no Yu dele poogoo dia mosopoo dileso dibolo badolone wo ka nameleeyo? Goo egee tekeponee,” diso.

⁴Eseme Pitaye goo susuga eyo bei medee dimapoo takolone bei mooloogolone egeesee takaso, ⁵⁻⁶“A Yopa mi mapoo badolone dokodoo takolone badoboome, Godeeye mo howo opusomo diso. Goo egeesi ma kulodu egeino, dugo masi eyo pee mapoo tiso bagagisaloso kei ma dokodooga holomo sibumolome egeiso. Bi oso holomo sibumolome, ayo koola mapoo tobudulone egeino, dugo masi eyo kulodu gala opusomo opusomo di susuga, homo bakadio bakadio di oso dili sabolo, osoloso beliyeso kolo dili sabolo, gala seebee sabolo, osoloso só egeiso. ⁷Eseme beame omapoo kei ma dokodooga toso amapoo egeesee takaso, ‘Pita nayo gala susuga hagee ma kulodu abo woloso ne,’ diso.

⁸Eseme ayo yimapoo nei egeesee takaso, ‘Haye, Lodee, a gala egeesi koo nali. Bei, nayo gala egeesi na ne doloso daga hoogoo tei magooso. Esiga ayo gala abo woloso nalaime,’ diso.

⁹Eseme toso see nei egeesee taka, ‘Godee, ayo bi susuga tekepo di, bi egee see nayo tokenee dee na takee,’ diso. ¹⁰Goo hagooso peledaba bakadio hedebe doloso see kei ma dokodoo peleso osugoboodooso.

¹¹Eseme haga booloogelega odoo bakadio hedebe di oso Kasalia mi maga a agalame diye di odoo oso ayo tieli moso mapoo sibilesa peledabaso. ¹²Egeesee ma kulodu Dio Tei oso a Kasalia mi mapoo dibolo dilei na ebi, dee takaso. Eseme tei telaga odoo 6 hamapoo buluma hagee molo oso abolo diso. Osoloso iba dileso Koneliyaseeyo moso kulodu hodobo paladeeso. ¹³Eseme Koneliyaseeye Godeeyo momaiye oso moso kulodu peledoboome egei goo ee imapoo opusususo. Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takabu, ‘Nayo odoo abo Yopa mi mapoo diadee dee takee. Diayo dileso Yopa mi mapoo Saimon Pita, a Koneliyas

namapoo ido sibenabu. ¹⁴Pita, ayo namapoo sibilesa nobolo, osoloso nee moso kulodu debeli odoo mapoo Godee maga gie badeli teli goo ee takalaiso,' dee takeme duso.

¹⁵Eseme ayo dimapoo dileso to tekepo takalame bei mooloogoomo, Dio Tei daga Pentikos beeame mapoo imapoo meledaba egeesi masi oso dimapoo meledabaso. ¹⁶Eseme ayo Lodeeye to taka hagee gooleebuguso, yayo egeesee takaso, 'Yoneeye niba howodeeso sauwidiso, esino niba hamamee Godeeyo Dio Tei oso sibilesa nimapoo kitulugu tenelaiso,' diso. ¹⁷Eseme iyo daga Yesu Keliso mapoo tei teme, Godeeye Dio Tei imapoo teneeso. Egeesi masi diayo Yesu Keliso mapoo tei teme, Godeeye dimapoo Dio Tei ka tenee. Esiga ayo Godeeyo goo ee hamaga takalaime," diso.

¹⁸Esino Yu odoo tei telaga oso Pitaye to taka duloso diayo kamanamelee omapoo poogooso. Eseme diayo Godeeyo hu dokodoo poudolone egeesee takaso, "Godeeye Yu dele poogoo odoo mapoo osulu yamagooso, diayo dibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga toboloso gie badeli talame," diso.

**Yu dele poogoo Antiyoka
mi mapoo debeli odoo oso
Lodee Yesu mapoo tei too goo**

¹⁹Sitiben woolooma beeame omapoo tei tele poogoo odoo oso tei telaga odoo mapoo dala teneli goo oso toowa moodoome, tei telaga odoo susuga Yolusalemi mi maga mi opusomo opusomo di mapoo kukulo diadeeso. Diayo kukulo dulone odoo abo oso mi eli sage Ponisia mi toowa mapoo kukulo diadeeso. Osoloso odoo abo Saiples mi te mapoo kukulo diadeeso. Osoloso odoo abo Antiyoka mi mapoo kukulo diadeeso. Osoloso diba mi omapoo kukulo dileso

dobolone, to tekepo Yesu Kelisowo goo hedebe Yu odoo dimapoo takomo silesibiso. ²⁰Esino Yolusalemi maga kukulo diadee odoo ee ma kulodu Kulene odoo abo sabolo, Saiples odoo abo sabolo, Antiyoka mi mapoo sibilesa, Yu dele poogoo odoo dimapoo Lodee Yesuwo goo takomo silesibiso. ²¹Godeeyo kitulugu dimapoo molone, Yu dele poogoo odoo oso dibada to mapoo tei tolosa, dibada goo tokenee maga miligi pialoso Lodee Yesu mapoo bidiga dabaso.

²²Eseme tei telaga odoo Yolusalemi mapoo debeli odoo oso Yu dele poogoo odoo oso tei too goo ee duloso, Antiyoka mi mapoo Banabasi diye diso. ²³⁻²⁴Esiga Banabasi odoo tekepo doloso badebeiso, yo tei too kibiya Dio Tei oso kitulugu tolosa badebeiso. Osoloso yo Antiyoka mi mapoo dileso badoboome, odoo susuga Godeeye pidi ogoloso, yo dia goomogaso. Eseme diba Lodee Yesu mapoo hedebe doloso dobolone, tei too kibuloso badalame, yayo dimapoo kokodo takaso. Eseme Banabasiye to takomo silee diayo duloso to omapoo tei teme, tei too odoo bei moodooso.

²⁵Eseme Banabasi Talesas mi mapoo Solo esiamo diso. ²⁶Yayo Solo ogoloso see Antiyoka mi mapoo ido simiso. Osoloso dugo hedebe ma kulodu obakadio tei telaga odoo sabolo badolone, Godeeyo goo eligimeleeso. Esiga Antiyoka mi mapoo odoo susuga oso daga malalo takolone tei telaga odoo ee Kelisowo odoo deliso.

²⁷Eseme Banabasi dio Solo dio Antiyoka mi omapoo osee doboome, Godeeyo to tosili odoo abo oso Yolusalemi mi maga mi hamapoo sibadeeso. ²⁸Esiga dima kulodu odoo hee, o hu Agabus, yayo dibolo sileeso. Esiga yayo Dio Tei oso kitulugu maga egeesee takaso, "Mi susuga mapoo dala goo oso siboga, nei nali bi mauwe pagalaiso," diso. (Esiga daga hoogoo

goo hagooso Sisa Kolodiyaseeye Loum mi toowa wiligi doloso badebei beeamo omapoo hodia goo toowa hageesi oso peledabaso.) ²⁹ Esem Antiyoka mi mapoo debeli tei telaga odoo oso emegei Yudiya mi toowa mapoo debeli odoo ee pidilame molee mooloogooso. Egeesee ma kulodu bi bei odoo oso molee toowaso pidiso. Osoloso bi pepooko melee odoo oso molee pepookoso pidiso. ³⁰ Osoloso diayo molee ee toloso Banabasi dio Solo dio dimapoo teneeso. Esem diayo Yolusalem mi mapoo tei telaga wiligi odoo tebisa mapoo todiso.

Helodeeye tei telaga odoo dimapoo dala tenee goo

12 Beeamo omapoo Yu odoowo wiligi odoo taba Helodee Agalipaye tei telaga odoo abo toloso dimapoo dala tonolone badebeiso. ² Egeeseelone yayo diye di odoo hee Yoneeyo emei Yemes toloso odoo mapoo tenelone, kaiya sage oso wooloomo diso. Esem diayo Yemes wooloomaso. ³ Esem Yu odoo oso goo hagee ogoloso goomogolone tekepo dee takeme, Helodeeye odoo mapoo Pita onosee wooloomalame te doloso takeme, diayo Pita tooso. Goo moodoo hagee Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nali beeamo mapoo ka moodoo. ⁴ Helodeeye goomogaso, Godeeye gababia wo nali beeamo ee daga dilesa, odoo howo woola mapoo goo meediloso ka wooloomalame, Pita yo epedee neliga moso mapoo toosooso. Osoloso o ha teli odoo 16 gilimadoloso diayo Pita medee gibadebee, diso.

⁵ Esino Pita yo neliga moso ma kulodu badoboome, tei telaga odoo oso yo Godee mapoo takolone debeiso.

⁶ Helodeeye Pita neliga moso tegei ma kuloduga peegoo tamagoloso, odoo susuga eyo howo woola goo meedilei beeamo godigi molome gesi omapoo,

ha teli odoo bakadio oso Pita gitilone, Pitayo dee hodio sabolo, ha teli odoo eyo dee hodio sabolo, ki ti oso tialogoo, osoloso ha teli odoo hee eyo dee sabolo, Pitayo dee sabolo, ki ti oso tialogoo doloso tiesaso. Osoloso ha teli odoo abo oso osulu miyopoo gidebeiso. ⁷ Esem epedee omapoo Godeeyo momaiye oso Pita mapoo sibilesa peledabaso. Esem gadeebugu oso neliga moso eyo kulodu gadee magoo meleeso. Osoloso Godeeyo momaiye oso Pita tidilone egeesee takaso, “Pita, no saga teebee,” diso. Esem ki ti oso o dee sabolo ha teli odoo dibada dee sabolo tiegisamelee eyo mosoowe pidiga poogooso.

⁸ Esem Godeeyo momaiye oso Pita mapoo egeesee takaso, “No toboloso nee dugo kolaiyoga gidili ee boolooma doloso nee homo mapoo kali bi ke,” diso. Esem Pitaye bi egee kalagaso. Osoloso momaiye oso Pita mapoo see egeesee takaso, “Nee dugo sage tobuduga kaloso abolo sibe,” diso. ⁹ Esem Pitaye Godeeyo momaiye sabolo neliga moso tegei debi gooboogoo ma kuloduga peegoo dulone, Pitaye goo hagee ogoloso gooleeso, Godeeye o howo opusomo doloso goo hagee ka ogo diso.

¹⁰ Diayo egeeseelone, Godeeyo momaiye sabolo osulu gidebili odoo bakadio oso gidoboome, diba galagadiso. Esino diayo diba egele. Osoloso diba see ki biso moodoo osulu oso kisi hamameedee omapoo dilesa tebisa molome, osulu egee eyo mosoowe yamagooso. Esem diba neliga moso ma kuloduga peegoo galagadilesa dumolome, Godeeyo momaiye omapoo osugoboodooso.

¹¹ Esem hamamee Pitaye goo omapoo ogoloso gooleedoloso eyo nediliyo egeesee takaso, “O, goo hagee teidoo diso. Esiga a epedee gooleedoso, Godeeye o momaiye ee amapoo sibe diso, yayo a Helodeeye dee maga idoloso peegoo peledabalame.

Esiga epedee Helodeeye Yu odoowo mudugiyopoo a wooloomalaime,” diso.

¹² Esemе yayo egeesee goolee sabolo Yonee Makayo owee Meliyo mosopoo dilesо palaso. Moso egee ma kulodu odoo susuga oso mooloogoodoloso dobolone dokodoo takemeleeso.

¹³ Esemе Pitaye dilesо osulu mapoo kalamadime, moso ee ma kulodu tou teli sobo obuо, o hu Loda, yayo osulu mapoo odoo agayo kalamadia belesо agalame diso. ¹⁴ Yayo osulu yilame dulone duno, Pitayo to duloso gooleedoloso dia goomogolone, osulu yilega see moso kulodu gasibilesо, odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Pita osulu miyopoo tobudo!” diso.

¹⁵ Esino odoo susuga oso to ee duloso nei yimapoo egeesee takaso, “No boobadolone ka takoo,” diso. Esino yayo goo egee taka koodobilega osee takemeleeso. Esemе diayo egeesee takaso, “Egee Pitanee, esino egee Godeeyо momaiye Pita yo bali oso malaisо,” diso.

¹⁶ Pita yo peegoo osee tobudulone osulu mapoo osee kalamadimeleeso. Esemе odoo susuga sibilesо, osulu yimagoloso egeino, Pita ogoloso dia howoogadooso. ¹⁷ Esemе Pitaye diba to kesamelee koodobilame deeso wabisaso. Osoloso Godeeye yo neliga moso maga idoloso peegoo di goo ee dimapoo oposususo. Osoloso yayo see egeesee takaso, “Tei telaga odoowo wiligi odoo taba Yemes sabolo, tei telaga odoo abo sabolo mapoo goo hagee takee,” diso. Esemе Pitaye to hagee takoloso see mi hee mapoo diso.

¹⁸ Gesikolodee mapoo ha teli odoo Pita gidebei oso Pita mauwe molo ogoloso goo dia tiadolone ebigasо. ¹⁹ Esemе Helodeeye o odoo sabolo Pita dia esiasо. Esino diayo Pita egele poogoome, see wedige dilesо, Pita gidebei odoo mapoo woosaso. Esemе yayo odoo abo mapoo

takolone Pita gidebei odoo ee piligi diso. Goo oso dilesо koodobume, Helodeeye Yudiya mi poogoloso see Kasalia mi mapoo badalame diso.

Helodee Agalipaye ta

²⁰ Esino Helodee yayo Kasalia mi mapoo badolone, Taya mosobia odoo sabolo, osoloso Saidon mosobia odoo sabolo, mapoo dia komonolone badebeiso. Esemе Taya mosobia odoo sabolo, Saidon mosobia odoo sabolo, mesiloso badalame Helodee sabolo to meilame, Helodee mapoo diso. Bei, diba Helodeeyо mi toowa mapoo nei nali ka teli. Bei, Helodeeye dimapoo kamana sabolo osee badoga, diayo nei talai hamaga takeeyaga, Helodeebolo to meilame sibadeeso. Osoloso diayo sibilesо Helodeeyо moso gibadili odoo, o hu Balasto, sabolo emegei diso. Yo dibolo toboloso dibada goo ee Helodee sabolo to tekepo ka moodoolame.

²¹ Esemе Helodeeye dibolo to meilame beeamе magooso. Osoloso beeamе omapoo Helodeeye dibolo to meilame, yayo wiligi odoo taba oso kali dugo tekepo kaloso, wiligi odoo taba oso badeli debi mapoo biasо. Osoloso yayo badolone odoo susuga mapoo to takaso. ²² Yayo to taka koodobume, odoo susuga oso goomogolone to neligidi takolone, diso dimapoo egeesee takaso, “Odoо hagee Godeeye to kei masi keliso, yo edebeeyо to kei masi koo keli!” diso. ²³ Esino goo hamaga Helodeeye Godeeyо hu dokodoo poudile. Hedebe o hu ee dokodoo poudooso. Esemе Godeeyо momaiye oso yimapoo paiye saga teneeso. Esemе seeso o su nadoloso taso.

²⁴ Esino tei telaga odoo oso Godeeyо to mi susuga mapoo takomo dime, odoo susuga oso to ee duloso to mapoo tei teme, tei telaga odoo bei moodooso.

²⁵ Esemme Banabasi dio Solo dio Antiyoka mi mapoo tei telaga odoo oso molee mooloogoo ee tosibilesa, Yotusalema mi mapoo tei telaga wiligi odoo tebisa dimapoo teneloso, see Antiyoka mi mapoo wedi dulone diayo Yonee Maka ido diso.

Banabasi dio Solo dio diye di goo

13 Antiyoka mi mapoo tei telaga odoo oso mooloogoodoloso, debi ma kulodu Godeeyo to tosili odoo sabolo Godeeyo goo ee eligili odoo ee dibada hu hagooso: Banabasi, osoloso Simiyono (o hu hee Nigele), osoloso Kulene odoo Lukiyas, osoloso Manayen (wiligi odoo taba Helodee dio hodobo kauwa), osoloso Solo. ² Diba nei teyuloso, Godeeyo hu dokodoo poudolone doboome, Dio Tei oso dimapoo egeesee takaso, “Banabasi dio Solo dio idoloso tou ayo hesia ee talame diba diye dee takee,” diso. ³ Esemme diayo nei teyuloso dobolone, Godee mapoo takemelee koodobuloso, Banabasi dio Solo dio mapoo dibada deeso sigeso. Bei, diayo Godeeye kitulugu toloso o tou talame. Osoloso diba Godeeyo tou talame diye diso.

Banabasi dio Solo dio Saiples mi te mapoo diye di goo

⁴⁻⁵ Banabasi dio Solo dio Dio Tei oso diye dee takeme, Selukia mi amaga du toowa toloso Saiples mi te mapoo dulone, diba pidili odoo Yonee Maka idoloso diso. Diba sibilesa Saiples mi te mapoo mi hee eyo hu Salami mi mapoo du oluguso. Osoloso diayo mi omapoo dobolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to takoo demeleso.

⁶⁻⁸ Osoloso mi te omapoo osee sile-sibulone, mi hee Papos mapoo dileso peledabaso. Diba mi omapoo egeino, Yu odoo hee googoo sabolo badoboome

egeiso. O hu Bale-Yesu (o hu hee Guliki dia toso hedi Elimas). Yayo mi omapoo gamenee goo eligili odoo badebeiso. Mi te eyo wiligi odoo taba Selegiyas Polus eyo odoo. Mi te eyo wiligi odoo taba yo goo goolee medee tekepo. Esiga yayo Godeeyo to dulame goomogolone, Banabasi dio Solo dio ime simiso. Esino googoo gooleedoo odoo Elimas yayo gowolone, wiligi odoo taba oso Godeeyo to duloso, Yesu mapoo tei talai goomegele. Esemme yayo Banabasi dio Solo dio Godeeyo to takeyaga gowolone hamaga takaso. ⁹ Esino beame omapoo Solo, o hu hee Polo, Dio Tei oso kitulugu toloso badolone, googoo gooleedoo odoo Elimas yimapoo howo hooda tulugu bolone ¹⁰ egeesee takaso, “No Saiteneeyo owolo! Nayo goo tekepo susuga mapoo hateliso. Nayo beame susuga ma kulodu odoo susuga mapoo wulo kukuliso. Esiga bei kasee maga nayo Godeeyo goo tekepo ee see nayo mudu opusomo doloso odoo susuga mapoo ogoo talame ka kukumalala? ¹¹ Esiga epedee Godeeye no dala tenelaiso. Epedee no howo bakadio siloso molone, beame abo ma kulodu bi susuga agalaime,” diso. Esemme beame omapoo neliga oso o howo mapoo gidiseme, o howo siso. Esemme yo odoo heeso eli eligilame odoo esiamo sileeso. ¹² Esemme wiligi odoo taba oso Elimas mapoo goo moodoo ee ogoloso, yayo Lodee Yesu mapoo tei tooso. Bei, yayo Polo dio Banabasi dio Lodee Yesuwo goo kitulugu sabolo eligi ogoloso howoodooso.

Poloye Pisidia mi Antiyoka mapoo Godeeyo to taka

¹³ Osoloso Polo sabolo, odoo yibolo sibadee sabolo, Papos mi maga du toowa toloso abei toowa daloso see Pampilia mi toowa mapoo sibilesa peledabaso. Mi toowa ma kulodu mi hu Pel-ega mapoo dibada du oluguso. Es-

eme beame omapoo Yonee Maka diba poogoloso see Yolusalem mapoo wedi diso. ¹⁴Osoloso Polo dio Banabasi dio Pelega mi maga see mili Pisidia mi Antiyoka mapoo dilesa peledabaso. Diba omapoo dilesa dobolone, Yu odoowo hasali beame omapoo, diba howo gisilame, Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu peleso bulumaso. ¹⁵Eseme howo gisili moso wiligi odoo tebisa oso Moseseeye eligi goo hogugu sabolo, osoloso Godeeyo to tosili odoo oso hogugu goo sabolo, odoo susuga mapoo hesigaso. Osoloso see Polo dio Banabasi dio mapoo egeesee takaso, “Emegei, niyo imapoo pidi to takalai mologa, takee,” diso.

¹⁶Osoloso Polo toboloso diayo to kesamelee ee koodobilame o deeso wabisulone egeesee takaso, “Emegei, Isalael odoo sabolo, Yu dele poogoo Godee mapoo mesili odoo sabolo, niba mo to hagee dui! ¹⁷Isalael odoo ibada Godeeye ibada amawe dio hesiaso. Osoloso diba Isipi mi mapoo doboome, Godeeye diba medee gibadebeiso. Eseme Isalael odoo oso bei moodooso. Eseme Godeeye kitulugu sabolo Isipi mi maga diba gilimadoloso peegoo diso. ¹⁸Osoloso diba dugo 40 ma kulodu miwe poogoo mapoo silesibulone, Godee mapoo diayo gowooloso yimaga miligi pialoso silesibiso, esino Godeeye diba pegele. ¹⁹Eseme Godeeye Keinen mi ma kulodu to opusomo opusomo di kesali 7 mosobia odoo susuga peegoo hasiso buguloso, dibada mi peedee buguloso, see o odoo Isalael odoo imapoo teneeso.

²⁰⁻²¹Eseme ibada amawe dio oso Isipi mi mapoo dobosoo see mi hagee talame sibadee, dugo 450 poogooso. Osoloso ibada amawe dio oso omapoo osee doboome, Godeeye goo meedili odoo hesiaso, diba gibadalame. Esino hamamee Godeeyo to tosili odoo Samiyo oloye badebei beame omapoo Isalael

odoo see goomogaso, diba gibadalai wiligi odoo taba talame. Eseme Godeeye Beniyamen eyo bala ma kulodu odoo hee Kiseeyo owolo Solo wiligi odoo tabalame hesiaso. Eseme Soloye dugo 40 ma kulodu Isalael odoowo wiligi odoo toboloso badebeiso. ²²Eseme Godeeye Solo gowoolone peegoo poogooso. Osoloso see Yesiyo owolo Deibidiye dibada wiligi odoo tabalame hesiaso. Eseme Godeeye Deibidiyo goo maga egeesee takaso, ‘Ayo Yesiyo owolo Deibidi mapoo ogoloso goomogoso. Bei, yayo ayo goomoga goo susuga ee talaiso.’

²³Esiga Godeeye daga hoogoo to takoloso magolone egeesee takaso, ‘Deibidiyo amawe dima kuloduga Isalael odoo dibada gie badeli pidili odoo sibileiso.’ Esiga odoo ee olo simiso. Yo Yesu. ²⁴Esino Yesu sibilega molome, daga Yoneeye sibileso Isalael odoo susuga mapoo Godeeyo to takomo silone egeesee takaso, ‘Niba goo su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pialoso howomoo howo sawwidige,’ diso. ²⁵Osoloso Yoneeye o tou hoo pagalame dulone egeesee takomo sileeso, ‘Niyo a odoo ogu deliyo? Godeeye hesia Keliso asonee. Esino yo ama hamamee sibileiso. Yayo kitulugu toowa ayo kitulugu yayo dagadi. Esiga a tekeponee, o homo bei mapoo gawuloso o homo bi tigamagalai,’ diso.”

²⁶Poloye see egeesee takaso, “Emegei, Eibalaham eyo amawe dio (Yu odoo) nibolo, osoloso Yu dele poogoo Godee mapoo mesili odoo, niba mo to dui! Gie badeli pidili goo hamaga to ee imapoo teneeso. ²⁷⁻²⁸Esino Yolusalem mi mapoo debeli Yu odoo sabolo, dia wiligi odoo tebisa sabolo oso Yesu yo kibiya hoodo egele. Esiga diayo Yesu yo wooloomalame goomogaso. Osoloso diayo goo mauwe dilesa Paillet mapoo

Yesu wooloomaye doloso tiasooso. Di-ayo goo hagee tomo silee ee Godeeyo to tosili odoo oso daga hogugu sabolo tebi-
aso. O, esiga goolee, Yu odoowo hasali
beeame susuga mapoo wiligi odoo tebisa
oso, Yu odoowo howo gisili moso ku-
lodu to hogugu ee hesigeliso. Esino di-
ayo goo eyo bei kibiya gooleede. ²⁹ Es-
iga Godeeyo to tosili odoo oso Yesuwo
goo mapoo taka goo susuga oso dileso
hosuduloso, diayo Yesu yo homo bulubo
magoo dokodooga tomeileso wulu ma
kulodu magooso. ³⁰ Esino Godeeye yo ta
maga see hogadiso. ³¹ Osoloso hamamee
beeame bei ee ma kulodu Yesu yo telega
Gelili mi maga Yolusalem mi mapoo yi-
bolo sibadee odoo dimapoo o su eligimo
sileeso. Osoloso odoo egee bia oso diayo
Yesu ta maga hogabuloso silee ogoloso
goo ee, ibada odoo Yu bia odoo mapoo
takomo ka siloso.

³²⁻³³ Esiga iyo to tekepo nimapoo
tosimiso. Osoloso daga Godeeye ibada
amawe dio sabolo to magoo goo oso
yayo owolo Yesu ta maga see hogadi
eyo goo maga epedee dibada amawe dio
imapoo peledabaso. Esiga Sam booka ma
kulodu, Sam bakadio mapoo Godeeye
Yesuwo goo maga egeesee takooso,
'No mo holo deeso. Epei ayo no moma
deeso.'

³⁴ Osoloso Godeeye Yesu ta maga
hogadiso. Esiga Godeeyo owolo Yesu see
talaime. Goo hamaga Godeeye egeesee
takaso,

'Ayo daga Deibidi mapoo to ma-
goo sabolo tei pidili goo ee nimapoo
tenelaiso,' diso.

³⁵ Osoloso Godeeye Sam hee mapoo
egeesee takaso,

'Nayo hesia odoo eyo su midoo ma ku-
lodu hunuleime,' diso.

³⁶ Esino Godeeyo to hagee Deibidiyo
goo takele. Bei, Deibidiye Godeeyo tou
susuga tomo siloso hosuduloso taso.
Eseme o su ee amawe dio midoosoo

pee mapoo midoosoo. Osoloso o su
omapoo huneso. ³⁷ Esino Yesu o su ee
midoo ma kulodu molone hunule. Bei,
Godeeye yo ta maga hogadiso.

³⁸⁻³⁹ Esiga emegei, niba iyo to hagee
taka medee dui! Bei, Yesuye ta maga
nibada goo tokenee hapoloso boobado
bigileiso. Esino Moseseeye eligi goo oso
nibada goo tokenee susuga hapalaime.
Esino edebeeyo Yesu mapoo tei toga, yo
o goo tokenee susuga hapoloso, Godeeyo
howo woola yo tekepo palaiso. ⁴⁰ Esiga
niba mo to medee kibiya toloso tei too
ma kulodu debbee. Niyo mo to medee tele
poogooga, Godeeyo to tosili odoo oso
taka goo hagooso nimapoo sibileiso. Bei,
diayo Godeeyo booka mapoo hageesee
hoguguso,

⁴¹ Godeeye egeesee takooso, 'Niyo de-
bei domo omapoo ayo goo toowa
moodoolaiso. Esino niyo goo hagee
ogoloso tei talaime. Osoloso odoo
heeso goo hageeyo bei nimapoo
takooga, niyo medee tei talaime. Es-
iga mo to mapoo manali odoo niba
goo hagee ogoloso howoogadalaiso.
Esino niba wedileiso,' diso."

⁴² Osoloso Poloye to takoloso
koodobume, Polo dio Banabasi dio
howo gisili moso maga meiyadaga
molome, odoo aboso sibilesa dimapoo
egeesee takaso, "Niba see hasali beeame
heeso niyo to taka goo hagee see medee
takalame sibadee!" diso. ⁴³ Gooloogoo
oso dileso koodobume, odoo susuga
oso dia moso mapoo diadeeso. Eseme
Yu odoo abo sabolo, osoloso Yu dele
poogoo odoo oso, Yu odoowo Godee
mapoo tei teli odoo abo sabolo, Polo
dio Banabasi dio diadaga molome
hamamee diadeeso. Eseme Polo dio
Banabasi dio dimapoo egeesee takaso,
"Niba Godeeye mesilone wulayo pidi ee
ma kulodu debbee," diso.

⁴⁴ Osoloso hasali beeame heeso moso-
bia odoo susuga oso Godeeyo to Yesuwo

goo maga taka ee dulame sibadeeso. ⁴⁵Eseme Yu bia oso odoo gooloo-goo toowa ogoloso Polo dio Banabasi dio mapoo dia kooso. Osoloso Poloye Godeeyo to takomolome, diayo tebisaloso, Polowo to su maga gamenee goo takoo doloso, diayo Polowo goo maga to tokenee takaso.

⁴⁶Esino Polo dio Banabasi dio ebilega to nei dimapoo egeesee takaso, “Godeeye to kitulugu sabolo imapoo taka, malalo nimapoo Godeeyo to Yesuwo goo ee takalaiso. Esino niyo gie badeli talai gowooso. Esiga iyo niba poogoloso see Yu dele poogoo odoo mapoo Godeeyo to takomo silesibileiso. ⁴⁷Bei, Godeeye o to tosili odoo hee maga Isalael odoo imapoo to kitulugu sabolo hageesee takaso,

‘Ayo niba Yu dele poogoo odoo dima kulodu gadeebugu masi badalame hesiaso. Esiga niyo gie badeli goo ee mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga mapoo takomo dilame.’”

⁴⁸Eseme Yu dele poogoo odoo oso Poloye to taka dulosoo goomogolone, Lodeeyo goo taka ee tekepo diso. Osoloso dima kulodu Godeeye gie badalame hesia odoo susuga oso tei toooso.

⁴⁹Eseme mi omapoo odoo susuga oso Godeeyo to ee dulugamo diso. ⁵⁰Esino Yu odoo oso Polo dio Banabasi dio dimapoo hegia toowa molone, diayo dilesio Godee mapoo mesili Yu dele poogoo sobo hu toowa too sabolo, osoloso mosobia eyo wiligi odoo tebisa sabolo, oso kamanalame Polo dia goo ee dimapoo gamenee takaso. Eseme diayo Polo dimapoo dala teneloso mi omaga peegoo hasiso buguso. ⁵¹Egeeseeme Polo dio Banabasi dio see Ikoniyyome mi mapoo dilame dobolone, diayo dio masi eligilone, Godeeye diba poogolone dimapoo dala tenelaiso dolone, dia

homo mapoo basago tidadoo Yu odoowo howo woola mapoo taso. ⁵²Esino tei telaga odoo diba Dio Tei oso kitulugu tolosa dobolone, dia goomogaso.

Polo dio Banabasi dio Ikoniyyome mi mapoo debei

14 Ikoniyyome mi mapoo Polo dio Banabasi dio Yu odoowo howo gisili moso mapoo Godeeyo to takalame palaso. Omapoo diayo to kitulugu sabolo Yesuwo goo taka dulosoo, Yu odoo susuga sabolo, osoloso Guliki odoo susuga oso, Lodee mapoo tei toooso. ²Esino Yu odoo abo oso Poloye Yesuwo goo taka talai gowolone, Yu dele poogoo dimapoo Polowo goo ee gamenee takomo silesibiso, Yu dele poogoo odoo oso tei telaga odoo mapoo kamanalame. ³Esino ee ma kulodu, Polo dio Banabasi dio Ikoniyyome mapoo beeamo kolopo sage debeiso. Diba omapoo dobolone ebilega, Godeeye mesilone wulayo pidi eyo goo ee odoo mapoo takolone debeiso. Esime edebeeyo dibada to mapoo tei talame, Lodeeye Polo dio Banabasi dio mapoo goo toowa opusomo opusomo di talame kitulugu teneeso. ⁴Egeeseeme mosobia ma kulodu odoo abo oso domo pee toowa meleeso. Odoo abo oso diye di odoo Polo dibolo tooboo, osoloso odoo abo oso Yu odoo sabolo tooboo diso. ⁵Osoloso ee ma kulodu Yu odoo sabolo tebisa, Yu dele poogoo odoo sabolo, osoloso Yu odoo sabolo, osoloso dibada wiligi odoo tebisa sabolo, Polo dimapoo yoso enigaloso woolumalame to tekepo moodooso. ⁶⁻⁷Eseme Polo dio Banabasi dio to hagee dulosoo Likaonia mi toowa mapoo kukulo diso. Osoloso omapoo kukulo dilesio dobolone, Listala mi sabolo, osoloso Delebe mi sabolo, osoloso mi pepuso abo sabolo omapoo Yesuwo goo maga to tekepo takomo silesibiso.

**Polo dio Banabasi dio see
Listala mapoo dilesa debei**

⁸Osoloso Listala mi ee ma kulodu odoo hee oweeye soomagolone homo bidiga magoo sabolo soomagooso. Esiga yo koo sili. ⁹Esino yo badolone Poloye Godeeyo to takomolome medee dulone badebeiso. Poloye odoo homo bidiga magoo mapoo bolone gooleeso, yayo tei toso, Godeeye yo tekepo palame, diso. ¹⁰Osoloso Poloye yimapoo to neligidi egeesee takaso, “No teebee!” diso. E-eme yo toboloso sileeso.

¹¹Esino odoo mooloogoodoo oso Poloye odoo tekepo moodoo ogoloso to neligidi takolone Likaonia toso egeesee takemeleeso, “Ibada godeeye odoo masi poloso kei ma dokodooga imapoo ka simidoo,” diso. ¹²Egeeseelone diayo Banabasi yo dibada gamenee godee toowa Sus hu hediso. Osoloso Polo yo gamenee godee hee Sus o to tosili odoo Helemes hu hediso. Bei, Poloye beeame susuga to takomo sileeso. ¹³Esino mosobia odoo dia godee Sus eyo tei moso ee mosobia beelee peegoo eyo tegei meleeso. Esiga Sus godeeyo tei moso wiligi odoo taba oso bulumakau be hu sabolo, palapalawa sabolo, toloso sibilesa beelee osulu mapoo maso. Bei, yibolo osoloso mosobia odoo sabolo goomogaso, Polo dio Banabasi dio mapoo goomogolone, be hu woolame. Bei, diayo goolee Polo diba godee bele dolone.

¹⁴Esino Polo dio Banabasi dio goo hagee duloso diayo gowe goo ee odoo mapoo eligilone dibada dugo tologobuguso. Osoloso odoo ma kulodu hoguo silesibulone to neligidi egeesee takomo silesibiso, ¹⁵“Emegei, niyo kasee maga goo hageesee imapoo ka moodala? Bei, iba mi odoo, niba egeesi masiso. Esiga iyo nimapoo to tekepo teneeso, niyo gamenee godee ee poogoloso see

gie badeli Godee mapoo tei talame. Bei, yayo kei sabolo, osoloso mipoo sabolo, osoloso abei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo moodooso. ¹⁶Osoloso Godeeye daga edebeeyo diso goomoga goo tomo sile-sibume, ogoloso hamaga takele. ¹⁷Esino niyo ee ma kulodu doboome, Godeeye yayo sooloo dala goo ee eligilone, kei ma dokodooga howo teneliso, osoloso nei nali bi segei oso tekepo palame pidiliso. Osoloso nimapoo nei nali bi toowa teneloso, see nimapoo goomoga teneliso. Esiga Godeeye eyo nediliyo o goo yiligebugulone goo susuga hagee nimapoo teneliso,” diso. ¹⁸Polo dio Banabasi dio to hagee takeme, mosobia odoo oso bulumakau be hu woloso goomoga dimapoo tenelame seme, Polo diayo hamaga takeme, diba hegi moodooso. Esino dimapoo tenele.

¹⁹Esino Yu bia odoo abo Pisidia mi Antiyoka maga, osoloso Ikoniyyome maga sibadeeso. Diayo sibilesa mosobia odoo oso kamanalame, Polowo goo maga gamenee takaso. Esemee odoo aboso kamanaloso, Polo yo yoso enigaloso, mosobia peegoo gisibado dilesa magooso. Esemee diayo Polo yo olo woolooma gooleeso. ²⁰Esino tei telaga odoo oso Poloye tiamelee mapoo dilesa mooloogoo doloso doboome, Polo yo hogabuloso tabaso. Esemee hodobo mosobia ma kulodu wedi sibadeeso. Osoloso beeame hee mapoo Polo dio Banabasi dio Delebe mi mapoo diadeeso.

**Polo dio Banabasi dio see Silia mi
Antiyoka mapoo wedi di**

²¹⁻²²Polo dio Banabasi dio see Delebe mi mapoo to tekepo takomo silesibume, odoo susuga oso tei tooso. Osoloso diba see Delebe mi maga see mi abo Listala sabolo, osoloso Ikoniyyome sabolo, osoloso Pisidia mi Antiyoka

mapoo tei telaga odoo see tobu Godeeyo to sabolo pidimo silesibilame diso, di-ayo tei too ma kulodu dobolone kibiya dabalame. Egeeseelone diayo egeesee takomo silesibiso, “Tei toloso badalai goo ee dia kodia. Esiga tei telaga odoo oso dala ma kuloduga Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso,” diso. ²³ Osoloso Polo dio Banabasi dio oso sosee susuga mapoo wiligi odoo tebisalame hesigamo diadeeso. Osoloso nei teyuloso dobolone, diba Lodeeyo dee mapoo magalame dokodoo takeliso. Bei, diba Lodee mapoo tei tooso. ²⁴⁻²⁵ Osoloso diba Pisidia mi maga see Pampilia mi Pelega mapoo sibadeeso. Omapoo Godeeyo to takoloso koodobuloso see Atalia mi mapoo mouso.

²⁶ Osoloso Atalia mi maga du toloso see Silia mi Antiyoka mapoo soowaso. Osoloso mi hamapoo daga tei telaga odoo oso Polo dio Banabasi dio diba toloso, mi abo mapoo Godeeyo to takomo diye dolone egeesee takaso, “Godeeye niba mesilone wulayo pidi,” diso. Esem diayo Godeeyo to olo toloso mi abo mapoo dileso siloso tou hosudoome, see wedi sibilesa dibada mi Antiyoka mapoo peledabaso. ²⁷ Osoloso Polo dio Banabasi dio sibilesa Antiyoka mapoo peledoboloso tei telaga odoo susuga gilimadoloso hodobo gooloo-goodooso. Osoloso diayo Godeeyo to toloso mi susuga mapoo takomo silone, diayo goo tomo sileeme, Godeeye diba pidi goo ee odoo mapoo oposususo. Osoloso Godeeye Yu dele poogoo odoo oso tei talai osulu yamagoo goo sabolo oposususo. ²⁸ Osoloso koodobuloso Polo dio Banabasi dio tei telaga odoo sabolo mi omapoo beame kolobo sage debeiso.

Yolusalem mapoo Yu dele poogoo odoowo goo maga to mou

15 Osoloso egeesee ma kulodu, odoo abo oso Yudiya mi maga An-

tiyoka mi mapoo sibilesa, Yu dele poogoo tei telaga odoo mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba Mosese-eye imapoo kolo koolai goo eligi, ee dedelega poogooga, niba gie badeli talaima,” diso. ² Esem Polo dio Banabasi dio eligi hagee duloso gowolone dibolo toso dia agadigasa. Egeeseeme sosee odoo oso Polo dio Banabasi dio, osoloso tei telaga odoo abo sabolo, toloso Yolusalem mapoo diye diso, diayo dileso diye di odoo sabolo, osoloso Yolusalem sosee eyo wiligi odoo tebisa sabolo, goo hamaga to medee meilame. ³ Diba sosee odoo oso diye deme diadolone, Ponesia mi maga osoloso Samalia mi maga diadeeso. Omapoo diadolone, sosee odoo susuga mapoo Yu dele poogoo odoo oso dibada gamenee godee poogoloso, see Yesu mapoo tei too goo ee oposususo. Esem tei telaga odoo susuga oso goo hagee duloso dia goomogaso. ⁴ Esiga diayo sibilesa Yolusalem mapoo peledoboome, soseeyo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei telaga odoo susuga oso diba ogoloso dia goomogaso. Esem Polo dio Banabasi dio Godeeye dimaga tou too goo ee oposususo.

⁵ Esino tei telaga odoo abo Pelisi odoo gooloogoo ma kuloduga tebisaloso egeesee takaso, “Niyo Yu dele poogoo tei telaga odoo mapoo to kitulugu sabolo takee, ‘Diba odoo heeso dibada kolo kooloso Moseseeye eligi goo ee deede,’ dee takee,” diso.

⁶ Egeeseeme diye di odoo sabolo, sosee wiligi odoo tebisa sabolo, to hagee eyo bei medee to meilame hodobo mooloo-goodooso. ⁷ Beame sage ma kulodu goo hagee to moumeleso Pitaye toboloso egeesee takaso, “Emegei niba goolee! Daga Godeeye nima kuloduga, ayo Yu dele poogoo odoo mapoo to tekepo takomo dilame, a hesiaso. Esem diayo amaga Godeeyo to duloso tei tooso. ⁸ Esem Godee, odoo sooloo ma kulodu egei

oso Yu dele poogoo odoo oso tei too goo hagee ogoloso, tekepo diso. Bei, yayo goo hagee tei dolone, Dio Tei ee imapoo tenee egeesi masi dimapoo teneeso. ⁹Esiga Godeeyo howo woola mapoo iba Yu odoo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo sabolo opusomonee. Esiga diayo tei teme, Godeeye dibada goo tokenee hapoloso boobado buguso. ¹⁰Niyo Yu dele poogoo odoo oso Moseseeye eligi goo ee dadalame pupu maga niyo Godeeye kamanalai goomogolo? Niyo egeeseega, niyo dimapoo hegi bi masi kadalame teneeso. Osoloso ibolo ibada amawe dio sabolo hegi bi masi ee kadalai tebilena. ¹¹Esino iba tei toso, ibada Lodee Yesuye imapoo mesilone wulayo pidi maga gie badeli tenee ee. Egeesee maga Yu dele poogoo odoo sabolo eli hedebe amaga gie badeli ka toso,” diso.

¹²Eseme gooloogoo toowa oso Pitayo to duloso to mauwe bulumaso. Osoloso diayo to mauwe bulumume, Polo dio Banabasi dio Yu dele poogoo odoo ma kulodu silone, Godeeye dimaga goo toowa opusomo opusomo di moodoo goo ee dimapoo oposususo. ¹³Diayo oposusu koodobume, see Yemeseeye toboloso egeesee takaso, “Emegei, mo to dui! ¹⁴Saimon Pitaye imapoo olo takaso, Godeeye daga malalo yayo sooloo dala goo Yu dele poogoo odoo mapoo eligiso. Esiga Godeeye Yu dele poogoo odoo dima kuloduga odoo abo yayo owolo dalame hesiaso. ¹⁵Esiga goo hagooso Godeeyo to tosili odoo oso taka to sabolo tobuoso. Bei, Godeeyo to booka mapoo Godeeye to taka hogugu egeesee moloso, ¹⁶‘Goo hagee koodobuoga, a see wedi sibileiso. Bei, wiligi odoo Deibidiye gibadebei mi goo ee moso egeesi masi guodobuloso moloso. Esino ayo sibileso moodooloso see tobu tegelaiso. ¹⁷Egeeseega odoo susuga sabolo, osoloso Yu dele poogoo

odoo ayo hesia sabolo, oso Godee amapoo sibileiso. ¹⁸Esiga odoo abo oso goo hagee gooleedalame Godeeye daga hoogoo takaso.’

¹⁹Esiga Yu dele poogoo Godee mapoo gie tei too odoo oso, Moseseeye eligi goo ee dadalame pupu maga iyo hegi goo dimapoo tenelai, a koo goomogoso.

²⁰Esino iyo wulo to hogugu ono Yu dele poogoo odoo dimapoo tanelone egeesee takalaiso, ‘Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Bei, nali bi egee Godeeyo howo woola olo tokenee paso. Osoloso odoo hee mapoo giba na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne,’ diso. ²¹Esiga Yu dele poogoo odoo diba kibiya goo hagee dodolone dabalai tekepo. Bei, daga hoogoo Yu odoo oso mi susuga ma kulodu diayo howo gisili moso mapoo goo egeesi na teye dolone woola olo takaso. Bei, diayo Moseseeye tei hogugu ee hasali beeame susuga mapoo odoo mapoo olo hesigaloso eligiliso,” diso.

Yu dele poogoo tei telaga odoo mapoo to hogugu tenee

²²Osoloso diye di odoo sabolo, osoloso sosee wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei telaga odoo susuga oso goomoga magoloso odoo abo toloso, Polo dio Banabasi dio see Antiyoka mapoo diye diso. Egeeseelone diayo wiligi odoo mooloogoodoo ma kuloduga odoo bakadio Yudas Balasabas dio osoloso Sailesi dio hagee hesigaso. ²³Eseme diayo hodobo Antiyoka mapoo diadolone to hogugu hagee toloso diadeeso:

Esiga emegei, iba diye di odoo sabolo, osoloso sosee wiligi odoo tebisa sabolo, to hagee ka hoguga. Esiga iyo to hagee Yu dele poogoo tei telaga odoo susuga Antiyoka mapoo, osoloso Silia mapoo, osoloso

Kilikia mapoo debeli odoo nimapoo ka hoguga.

²⁴ Esiga ibada mooloo goodoo ma kulduga odoo abo oso dilesa nimapoo to abo takeme, niyo goo tiadoo goo ee iba duso. Esino iyo dimapoo to takeme ka moodoole. ²⁵⁻²⁷ Esiga iba see Polo dio Banabasi dio see nimapoo wedi diye deeso. Bei, odoo hagee bia Lodee Yesu Kelisowo goo mapoo dibada su tenelai koo goweli. Egeesee ma kulodu iyo goomoga maga ibada mooloo goodoo ma kulodu Yudas sabolo, Sailesi sabolo, Polo dio Banabasi dio dibolo diye dalame, iyo diba hesiaso. Esiga diayo nimapoo sibilesa to hedebe iyo hogugu hagee takalaiso. ²⁸ Bei, iba Dio Tei sabolo goo goolee olo hedebe doloso magooso. Esiga iyo nimapoo hegi hee tenelaime. Esino niba wulo goo hedebe ha goono deede. ²⁹ Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee tolosa na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne. Osoloso odoo hee mapoo giba na ne.

Niba goo hagee telega dogo, niba tekepo dabalaiso. Epe-ee emegei, ibada to oso.

³⁰ Esiga odoo hagee bia oso to hogugu hagee tolosa, Yolusalem maga see Antiyoka mi mapoo diadeeso. Osoloso diba Antiyoka mapoo dilesa peledoboloso, tei telaga odoo susuga gilimadoloso, to hogugu ee dimapoo teneeso. ³¹ Esem Antiyoka tei telaga odoo oso pidi to hogugu hagee hesigaloso dia goomogaso. ³² Osoloso Godeeyo to tosili odoo Yudas dio Sailesi dio oso, tei telaga odoo mapoo diayo tei too kibilame pidi to takaso. ³³ Osoloso beame abo Antiyoka mapoo doboso, tei telaga odoo oso Yu-

das dio Sailesi dio see Yolusalem mapoo medee obeeamo wedi diadeeye diso. ³⁴ [Esino Sailesi yo Yudasbolo Yolusalem mapoo wedi dile, esino yo Antiyoka mapoo badebeiso.]** ³⁵ Esem Polo dio Banabasi dio Antiyoka mi mapoo osee dobolone odoo abo sabolo, Godeeyo to Yesuwo goo maga takolone debeiso.

Polo dio Banabasi dio domo pee

³⁶ Hamamee beame heeso Poloye Banabasi mapoo egeesee takaso, “Iba see wedi dilesa, iyo daga Lodeeyo to takomo di mi pepusa susuga ee ogogomo dimo. Bei, tei telaga odoo mi omapoo egee do ee ayo dia gooleega, iyo dilesa diba agalai, a goomogo,” diso. ³⁷ Esino Banabasiye Yonee Maka dibolo ido dilame goomogaso. ³⁸ Esino Polo yo Yonee Maka diayo ido dilei tekeponee diso. Bei, diayo daga di ma kulodu Yonee Maka hesiano, yayo o tou dibolo tele poogooso. Bei, Yonee Makaye diba poogoloso Pampilia mi maga diso. ³⁹ Esem Polo dio Banabasi dio toso dia agadigameleso, hodobo sile-sibi maga domo puloso diadeeso. Esem Banabasiye Yonee Maka idoloso du toowa maga Saiples mi te mapoo soowaso. ⁴⁰ Esem tei telaga odoo oso Poloye Sailesi ido dilame hesime egeesee takaso, “Diye, Lodeeye mesilone wulayo pidi nibolo malaiso!” diso. ⁴¹ Esem diayo dilesa Silia mi sabolo, osoloso Kilikia mi sabolo, omapoo tei telaga odoo mapoo Godeeyo to takomo silesibume, diayo to ee duloso, diayo tei too kibiaso.

Timotiye Polo dio Sailesi dibolo di goo

16 Polo dio Sailesi dio Delebe mi mapoo dilesa peledoboloso, see Listala mi mapoo dilesa egeino, tei

** **15:34** To hagee odoo abo oso taka, “Lukaye hogugu,” dee takeliso. Esino odoo abo oso taka, “Lukaye hogugule, odoo heeso hamamee hogugu,” dee takeliso.

too odoo hee badoboome egeiso, o hu Timoti. Timotiyo owee ee tei too Yu sobo. Esino ama ee Guliki odoo. ²Os-oloso tei telaga odoo oso Listala mi mapoo debeli sabolo, Ikoniyoume mi mapoo debeli sabolo, oso takolone Timoti yo odoo medee tekepo dee take-liso. ³Egeesee ma kulodu Poloye Timotibolo silame goomogaso. Esino Yu odoo susuga omapoo debei oso, Timotiyo ama ee Guliki odoo doloso goolee-dooso. Esiga Poloye Yu odoo goomogalame, Yu odoowo adaga dia goo ee dodolone Timoti idoloso kolo kooso.^{††} ⁴Eseme Polo diayo diye di odoo sabolo, osoloso sosee wiligi odoo tebisa sabolo, oso Yolusalem mapoo to hogugu ee odoo susuga oso dadalame mi susuga mapoo to hogugu hagee takomo silesi-biso. ⁵Eseme beeame susuga ee ma kulodu odoo aboso tei teme, tei telaga odoo bei moodoolone, sosee susuga ma kulodu odoo susuga oso tei too kitulugu sabolo debeiso.

Godeeye Polo Makedonia mi mapoo diye di

⁶Poloye o odoo abo sabolo dileso Asia mi toowa mapoo Godeeyo to takalai, Dio Tei oso hamaga takaso. Esiga diayo dulone Piligia mi ogo, osoloso Galesia mi ogo doloso domo amaga diadaga meleeso. ⁷Osoloso diayo Misia mi koola mapoo sibilesa peledoboloso, see Bitinia mi mapoo dilame seme, Yesuwo dio oso hamaga takaso. ⁸Esiga diba Misia mi dagadileso see Tolowasee mi mapoo mouso. ⁹Diba Tolowasee mi mapoo sibilesa, gesi domopoo Polowo howo opusomo doloso, Makedonia mapoo badeli odoo egeiso. Odoo oso yimapoo howolone egeesee

takaso, “No abei daloso Makedonia mi hamapoo sibilesa iba pidi,” diso. ¹⁰Polowo howo opusomo doloso melee koodobuloso hamamee, iba Makedonia mi omapoo dilame mopoodoo dooso. Egeesee ma kulodu, Godeeye iba Makedonia odoo dimapoo to tekepo takomo diye doloso taka goo ee iba goolee-dooso.^{‡‡}

Lidiaye tei too goo

¹¹Iba du toowa tolosa Tolowasee mi poogoloso, Samoteleisee mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, beeame hee mapoo Neyapolisi mi mapoo soowaso. ¹²Osoloso iba see abaga mili Pilipai mi mapoo diso. Mi hagee Makedonia mi eyo kulodu mi toowa hee hagooso. Loum odoo sabolo mi hamapoo debeliso. Osoloso iba beeame abo mi hamapoo debeiso.

¹³Osoloso iba Yu odoowo hasali beeame mapoo mosobia beelee peegoo dileso howo palaga omapoo meiyadeeso. Bei, Yu odoo omapoo howo gisilei malaiso doloso, iba gooleedooso. Eseme iba omapoo meilesa sobo abo sabolo mooloogoodoloso omapoo dobolone dimapoo to takemeleeso. ¹⁴Diayo to ee dulone debei ma kulodu Tayatila mi mapoo badeli sobo hedebe badebeiso, o hu Lidia. Sobo yo o dugo tia bige odoo abo mapoo nei sabolo teliso. Osoloso yayo Yu odoowo Godee mapoo tei tolosa mesiliso. Osoloso Poloye to takomolome, Godeeye sobo hagooso Polowo to mapoo medee tei talame pidiso. ¹⁵Osoloso yibolo o moso kulodu mapoo debeli odoo sabolo howomoo howo sawidigaso. Osoloso yayo iba o moso ma kulodu gilimadolone egeesee takaso, “Niyo a

^{††}**16:3** Yu odoowo howo woola mapoo, Timoti yo Yu odoo. Bei, owee Yu sobo. Esiga Yu odoowo adaga dia goo ee dodolone, Timoti o kolo koolai tekepo diso.

^{‡‡}**16:10** Polobolo Makedonia mi mapoo diadee odoo hagooso: Sailesi, Timoti, osoloso Luka (Lukaye Diye di odoo booka hagee hoguguso).

Lodee mapoo tei too sobo daga, niba dilesos mo moso ma kulodu debee,” diso. Esemeyayo egeesee takeme, iba o moso ma kulodu peleso debeiso.

Polo dio Sailesi dio neliga moso mapoo toosoo goo

¹⁶ Beame heeso iba howo gisilame howo palaga maga diadaga meleeno, odoo heeyo tou teli sobo oso iba elidomo tugodooso. Osolosobohagooso sa holoso yimapoo polome, goo peledabalai odoo mapoo olo malalo takomosiliso. Yayo egeeseemo silone, o gibadili odoo tebisa eyo molee toowa teliso.

¹⁷ Osolosobohagooso ima hamameesibulone, to neligidi egeesee takomosileeso, “Odoo hagee bia dokodoo badeli Godeeyo tou teli odoo oso, esiga diayoepei gie badeli talame ka takomossiloso,” diso. ¹⁸ Yayo beame susugama kulodu osee takomossiliso. Osolosoyayo osee takomosileeme, Poloyedia gowolone, bidi ogolone sa holo o kulodupala omapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu Kelisowo hu maga namapoo ka taka, no yimaga peegoo gadi!” diso. Esemepedee omapoo sa holo oso yimaga peegoo gadiso.

¹⁹⁻²⁰ Esemesoboeegibadili oso diayomolee teli eli pee ogoloso, sibilesos, Polo dio Sailesi dio tolosogamalee odoomapoo iyado diso. Diayo Polo dio Sailesi dio iyado dilesomosobia domowoolamapoo holoogoloso Loum gamalee odoodimapoo egeesee takaso, “Odoo hageebia Yu odoo. Esiga diayo ibadamihamapoo goo tiadili goo eligimosile-sibo. ²¹ Esiga diayo eligi goo oso Loum odoo ibada adaga dia tei goo sabolokootobuo. Esiga Loum odoo iyo diayo eligigoo ee talai tekeponee,” diso.

²² Egeeseelone mosobia odoo susugamoso Polo dio Sailesi dio dia goweso. Esemegamalee odoo oso dibada odoomapoo Polo dio Sailesi dio dia dugo

ee tologo buguloso, tigamagoloso homosoweeye, diso. ²³ Osolosogamaleeyoodoo oso diba neligidi wologaloso, neligamosoma kulodu huyasooso. Osolosodiayoneliga mosogibadili odoomapoo egeesee takaso, “Medee gibade-bee,” diso. ²⁴ Esemeyayo egeesee takaduloso, neliga mosogibadili odoo osomosokulohodu osulu kisi ee yamagoloso, Polo dio Sailesi dio mosokuloduiyado dilesos, dibadahomohomou soduga ma kulodugalaga dilesokisokisoso.

²⁵ Esemegesidomo mapoo Polo dio Sailesi dio dokodoo takolone dobolone, Godee goomogolone kosaiya poulonedebeso. Esememesiya neliga mosotegeima kulodu debeli odoo abo osoduso.

²⁶ Esemepedee omapoo mibia toowasagasimi oso neliga mosohalabuso. Egeeseemeneeliga mososulu susugayiligamagooso. Osolosoki ti osoneeliga mosoma kulodu debeli odoo tiegisa ee eyopidiga poogoloso mousos. ²⁷ Egeesee ma kulodu neliga mosogibadili odoo osotobolosoegeino, neliga mososulususugayiligamagoloso molome egeiso. Egeesee ogoloso yayo goolee, neligamosoma kulodu debeli odoo susugakukulodidoo doloso, kaiya tolososoyonediliyo wooloomalame siso. ²⁸ Esino Poloyeneligidi takolone egeesee takaso, “No nediliyo na wooloomel! Iba susugahagee doso!” diso.

²⁹ Esemeneeliga mosogibadili odoo osoo odoo yimapoo keme tosibe, diso. Esemeyakeme tolosoneeliga mosokuloduhoguo dilesos, obulone kikiligasabolo Polo dio Sailesi dio dibadahomobeiyomoo ebisomiyomoo tugusalosobalaboo tiasos.

³⁰ Osolosoyayo Polo dio Sailesi dio peegoo iyado dilesodimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, ayo ogoo goo toga, gie badeli ka talaiyo?” diso.

³¹ Eseme Polo dio Sailesi dio yimapoo egeesee takaso, “No Lodee Yesu mapoo tei te! Egeeseega no gie badeli talaiso. Esiga nobolo osoloso nee moso kulodu debeli odoo oso Lodee Yesu mapoo tei toga, niba gie badeli talaiso,” diso. ³² Eseme yayo Polo dio Sailesi dio o mosopoo ido diso. Eseme diayo yibolo osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo mapoo to tekepo Lodeeyo goo maga takaso. ³³ Eseme gesi omapoo neliga moso gibadili odoo oso Polo dio edebeeyo wei oso kolo koogoo ee howo hapooso. Osoloso omapoo Polo diayo neliga moso gibadili odoo sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo, howomoo howo sauwidigaso. ³⁴ Diba howomoo howo sauwidigime, neliga moso gibadili odoo oso Polo dio Sailesi dio o mosopoo iyado dilesos nei teneeso. Osoloso yibolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo, diayo Godee mapoo tei too goo maga dia goomogaso.

³⁵ Osoloso gesikolo gamalee odoo oso dibada odoo ee neliga moso gibadili odoo mapoo diye dolone egeesee takaso, “Polo dio see peegoo tamagee,” diso. Eseme diayo dilesos neliga moso gibadili odoo mapoo Polo dio peegoo tamagalame, gamalee odoo oso taka to ee yimapoo takaso. ³⁶ Eseme neliga moso gibadili odoo oso to hagee duloso dilesos, Polo mapoo egeesee takaso, “Gamalee odoo oso takolone niba diyena, esiga niba medee diadee,” diso.

³⁷ Esino Poloye gamalee odoo oso diye di odoo mapoo dilesos egeesee takaso, “Nibada wiligi odoo tebisa oso ibada goo ee medee meedile. Egeeseelone diayo nimapoo kitulugu teneme, niyo iba odoo howo woola mapoo wooloogaso. Esiga diba Loum mi toowa mapoo debeli odoo mapoo goo egeesee moodoolai tekeponnee. Bei, Sailesi asalo iba Loum mi toowa mapoo debeli odoo. Esino niyo iba wooloogaso. Osoloso nibada wiligi

odoo tebisa oso iba neliga moso ma kulodu toosooso. Osoloso see diayo iba neliga moso maga mada peegoo iyado dilame ka sala? Egeesee salai tekeponnee. Esiga diesos sibilesos iba neliga moso hamaga iyadoloso peegoo dilei tekepo,” diso.

³⁸ Eseme gamalee odoo oso diye di odoo ee see wedi dilesos, Poloye to taka ee gamalee odoo dimapoo takaso. Eseme gamalee odoo oso Polo dio ee tei Loum mi toowa odoo, dee taka duloso, dia dio dulone ebigasos. ³⁹ Eseme gamalee odoo oso diesos sibilesos Polo dimapoo emegeidi to takaso. Osoloso diba neliga moso ma kuloduga peegoo iyado dilesos howolone egeesee takaso, “Niba epei mi hamaga peegoo diadee,” diso. ⁴⁰ Eseme Polo diba neliga moso ma kuloduga peegoo dilesos, Lidiayo mosopoo diadeesos. Omapoo dilesos tei telaga odoo mapoo pidi to takolosos diadeesos.

Polo dio Sailesi dio Tesalonika mi mapoo di

17 Polo diba Tesalonika mi mapoo diadolone, Ampipolis mi sabolo, osoloso Apolonia mi sabolo, ma kuloduga diadeesos. Egeesee ma kuloduga Yu odoowo howo gisili moso ee Tesalonika mi mapoo meleesos. ² Polo see mi omapoo eyo goo moodeli egeesi moodoolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo palasos. Osoloso Yu odoowo hasali beeam bakadio hedebe di ma kulodu, Poloye Godeeyo to booka ma kuloduga, Kelisowo goo ee Yu odoo mapoo medee eligi meleesos. ³ Yayo odoo mapoo Godeeyo to eligilone goo eyo bei woola egeesee takaso, “Godeeye to takolosos magoosos, yayo hesia Kelisoye dala tolosos, tolosos ta maga see hoga-bileisos. Esiga ayo nimapoo Yesuwo goo hagee takoo odoo ee Godeeye hudi magoo Keliso oso,” diso. ⁴ Eseme Yu odoo abo oso Polo dio Sailesi dio dibada to duloso tei tolosos dibada mooloo-

goodoo sabolo hedebe diso. Osoloso Godee mapoo mesili Guliki odoo susuga sabolo, osoloso sobo hu toowa too abo sabolo, tei tolosa dibada mooloogoodoo sabolo hedebe diso.

⁵ Esino Yu odoo Polowo to mapoo tei tele poogoo odoo oso Polo dimapoo dia kooso. Egeeseelone diayo tokenee teli odoo mi domo silesibili, diba gili-madoloso mooloogoodoloso diba dia kamanalame toso dia pupuso. Esemee odoo susuga oso dia komonolone, Yosaneeyo mosopoo toso agadigamo hoguga dilesa, Polo dio Sailesi dio tolosa, odoo howo woola mapoo dibada goo meedilame esiamo diso. ⁶ Esino diayo Polo dio koo egeme, Yosana sabolo tei telaga odoo abo sabolo tolosa, mi wiligi odoo tebisa mapoo iyado diso. Esemee kamanalame bei mooloogoo odoo oso wiligi odoo tebisa dimapoo to neligidi takolone, Polo dibada goo maga egeesee takaso, “Odoo hagee bia oso mi susuga mapoo goo tokenee talame pupugamo silesibo. Esiga epedee hamapoo diba ibada mi hamapoo simiso. ⁷ Esemee Yosana ha-gooso diba tolosa o moso mapoo gilimado peleso doso. Esiga odoo hagee bia oso ibada wiligi odoo taba Sisaye tei goo ma ee gabagamo silesibo. Bei, diayo takolone, Sisa ee ibada wiligi odoo toowa taba osonee, esino odoo hee Yesu ono ibada wiligi odoo deliso,” diso. ⁸ Esemee mosobia odoo sabolo, wiligi odoo tebisa sabolo, to hagee dulosa, kamana sabolo dia to boowoogaso. ⁹ Osoloso wiligi odoo tebisa oso molee nei meye deme, Yosana diayo wiligi odoo tebisa dimapoo molee malosaa peegoo diadeeso.

Polo dio Sailesi dio Beleya mi mapoo di

¹⁰ Osoloso gesi domo omapoo tei telaga odoo oso Polo dio Sailesi dio Beleya mi mapoo diye diso. Esemee di-

ayo Beleya mi mapoo peledoboloso, Yu odoowo howo gisili moso mapoo palasa. ¹¹ Osoloso egeesee ma kulodu, Poloye Tesalonika mapoo badebei domo omapoo Yu odoo omapoo debeli oso o to dulei goweso. Esino Beleya mi hamapoo Yu odoo oso Poloye Godeeyo to takeme goomoga sabolo o to dulosa, to eyo goo bei esieliso. Osoloso diayo Poloye eligi tei beleso, beeamee susuga Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigeliso. ¹² Esiga Yu odoo bei sabolo, osoloso Guliki sobo hu toowa too abo sabolo, osoloso giso abo sabolo oso tei tooso.

¹³ Esino Tesalonika mapoo debeli Yu odoo oso Polo diayo Beleya mapoo Godeeyo to takomolosogo di dulosa, diba see Beleya mapoo sibadeeso. Diba Beleya mapoo sibilesa, diayo mosobia odoo oso Polo dibada goo maga kamanalame toso dia pupuso. ¹⁴⁻¹⁵ Esemee Sailesi dio Timoti dio Beleya mi omapoo osee doboome, tei telaga odoo oso Polo ono du dali mapoo saga ido mousa, yayo omaga du tolosa Atene mi mapoo dilame. Osoloso diba Atene mi mapoo dilesa peledoboome, Polo yo ido di odoo dimapoo egeesee takaso, “Niba wedi dilesa Timoti dio Sailesi dio dimapoo takee, diba see ayo bado mapoo saga sibeye,” diso.

Poloye Atene mi mapoo Godeeyo to taka

¹⁶ Polo Atene mapoo Sailesi dio Timoti dio bameleeso. Yo omapoo diba bolone badolone egeino, mosobia ma kulodu edebeeyo deeso dedebayo moodoo gamenee godee bei molo egeiso. Egeesee ogoloso yo sooloo ma kulodu hegi toowa molone dia gooleeso. ¹⁷ Osoloso Yu odoowo howo gisili moso mapoo Yu odoo abo sabolo, osoloso Godee mapoo mesili Guliki odoo sabolo to meliso. Osoloso beeamee susuga ma kulodu mi domopoo

gamenee silesibili odoo sabolo to takomo silesibiliso.¹⁸ Esemee goo goolee toowa odoo, Epikulia mooloogoodoo mapoo debeli odoo sabolo, osoloso Sitoiki mooloogoodoo mapoo debeli odoo sabolo, oso sibileso Polobolo to moulone toso agadigaso. Osoloso Poloye Yesuwo goo sabolo, osoloso odoo wedia see ta maga hogabilei goo ee takeme, goo goolee toowa odoo abo oso egeesee takemeleso, “Odoo hagee yayo taka goo eyo bei yo gooleedelee. Yo ogoo goo eligilame ka silabele?” diso. Osoloso odoo abo oso egeesee takemeleso, “Yayo imapoo mi abo dibada godeeyo goo ee eligilame ka sulo,” deliso.¹⁹ Osoloso diayo Polo yayo eligimo silee goo ee medee takalame, Aleopagi esia dokodoo wiligi odoo tebisa oso to moumelee mapoo ido diso. Omapoo ido dilesa diayo Polo mapoo egeesee takaso, “Nayo eligi goo dia egee takomo sulo imapoo medee takee.²⁰ Bei, nayo eligimo silee iba gooleedelee. Esiga iba nayo eligi goo eyo bei gooleedalai goomogoso,” diso.²¹ (Osoloso goo ee ma kulodu Atene mapoo debeli odoo sabolo, osoloso mi abo maga sibadee odoo sabolo, beeame susuga diayo goomoga goo talai beeame ee poogoloso, see gamenee eligi goo maga to dia meliso.)

²² Osoloso Poloye mooloogoodoo ma kuloduga toboloso egeesee takaso, “Atene bia odoo, niba mo to dui! Niba eli bei maga godee susuga mapoo goomoga tenelai gooleedona.²³ Bei, ayo nibada mi ma kulodu ogogomo silone egeino, niyo goomegeli godee opusomo opusomo di egegeiso. Osoloso ee ma kulodu, godee heeyo goo maga to egeesee hogugu yo mapoo molo egeiso, ‘Mi hamapoo edebeeyo gooleedelee poogoo godee o hu dokodoo poudiliso,’ ee egeiso. Esiga niyo gooleedelee poogoo godee mapoo goomoga goo teneliso.

Esino ayo nimapoo Godeeyo goo hagee takalaiso.

²⁴ “Esiga niba goolee, Godee hagooso mipoo toowa sabolo, kei dokodoo sabolo eyo wiligi doloso badoso. Bei, mipoo toowa sabolo, osoloso kei dokodoo sabolo, osoloso ee ma kulodu bi susuga egee molo sabolo, yayo moodooso. Esiga yo moso edebeeyo tegei mapoo koo badeli.²⁵ Esiga Godee hagooso gie badeli sabolo, bi susuga sabolo, odoo mapoo teneliso. Esiga iyo yo pidilei eli mauwe. Bei, yimapoo bi susuga yibolo tobuloso badoso.²⁶ Esiga Godeeye daga hoogoo odoo hedebe moodooso. Osoloso odoo hedebe yimaga odoo opusomo opusomo di susuga oso mipoo susuga mapoo diayo dabalame moodooso. Osoloso Godeeye mi diayo dabalai sabolo beeame diayo dabalai oso hoo pagalai magooso.²⁷ Bei, Godeeye odoo howo si masi oso esiameleso yo agalame goomogaso. Esino yo imaga hoogoo koo badoso.²⁸ Bei, yayo imapoo gie badeli teeneso. Osoloso iba yayo kitulugu maga silone ka doso. Esiga to hagee nibada odoo oso taka to sabolo tebia. Bei, daga nima kulodu badebei odoo heeso egeesee takaso, ‘Iba nose Godeeyo owolo dio,’ diso.”

²⁹ “Iba Godeeyo owolo dio doloso dobolone egeesee na goolee, ‘Godee yo edebeeyo dedebayo yoso, osoloso bi abo sabolo oso deeso moodoona,’ dee na goolee.³⁰ Godeeye daga hoogoo odoo ee egeesi goo ma kulodu osee do-boome dimapoo takele. Bei kasee mag-ayo, diba Godee gooleedelega debeiso. Esino epedee hamapoo Godeeye egeesee takooso, ‘Odoo susuga mi susuga ma kulodu nibada goo tokenee maga miligi pie!’ diso.³¹ Bei, yayo mi odoo susuga dibada goo ee meedilei beeame olo magooso. Esiga yayo medee meedileiso. Egee yayo daga hesia odoo oso ka salai. Esiga Godeeye to hamapoo tei dolone,

yayo hesia odoo ee ta maga hogadiso,” diso.

³²Poloye eligi goo maga odoo oso Yesuye ta maga hogabia duloso odoo abo oso maneso. Esino odoo abo oso Polo mapoo egeesee takaso, “Iba goo hagee beeamе hee mapoo see tobu dulei goomogo,” diso. ³³Osoloso Polo to takoloso koodobuloso diba poogoo diso. ³⁴Esino ee ma kulodu, odoo abo oso Polowo to duloso Yesu mapoo tei tolone, yibolo hedebe diso. Polowo to mapoo tei telaga odoo eyo kulodu odoo hee Dionisiyas, Aleopagi mooloogoodoo ma kulodu badeli odoo. Osoloso sobo hee Damalis, osoloso odoo abo sabolo tei tooso.

Poloye Kolin mi mapoo badebei

18 Hamamee Polo Atene mi mapoo badoboso see Kolin mi mapoo diso. ²Yo mi omapoo dilesa Yu odoo hee tugodooso, o hu Akwila, o midее Pontus. Odoo hageeyo osobo Plisila dio, epedee Itali mi toowa ee ma kulodu Loum mi maga Kolin mi mapoo sibadeeso. Bei, Sisa Kolodiyaseeye Yu odoo susuga ee Loum mi maga peegoo hasiso buguso. ³Esino Poloye dilesa Akwila dio osobo Plisila dio dibada moso mapoo hodobo debeiso. Bei, diba hodobo dugoso moso tegegeli tou temeliso. ⁴Yu odoowo hasali beeamе susuga mapoo Poloye Yu odoo sabolo, Guliki odoo sabolo, Yesu mapoo tei talame, Yu odoowo howo gisili moso mapoo Yesuwo goo ee to meliso.

⁵Eseme Sailesi dio Timoti dio Makedonia maga Poloye badebei mapoo sibume, Poloye o tou poogoloso beeamе susuga mapoo hedebe Godeeyo to takalai bei mooloogoloso sileeso. Egeeseelone yayo Yu odoo dimapoo, Yesuwo goo woola mapoo eligimo silone, Yesu yo Godeeye hudi magoo Kelisoso deliso. ⁶Esino diayo Poloye

eligi to talai gowolone, see Polo mapoo duwa takemeleeso. Eseme Poloye Godeeye kamanali goo ee dimapoo eligilone, o dugo megegu pilidibuguloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo niba goolone tou toowa tooso. Esino niyo gie badeli tele poogooga, ee nibada goo. Esiga a epedee domo hamaga see Yu dele poogoo odoo mapoo Godeeyo to takomo dileiso,” diso.

⁷Osoloso Polo Yu odoowo howo gisili moso poogoloso, see koola mapoo Yu dele poogoo odoo Titiyos Yustus eyo moso mapoo badalame diso. Odoo hagee Yu odoowo Godee mapoo mesili odooso. ⁸Osoloso howo gisili moso wiligi odoo taba Klispas sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo, Lodee Yesu mapoo tei tooso. Osoloso Kolin mi mapoo debeli odoo abo sabolo Polowo to duloso tei teme, diba howomoo howo sauwidigaso.

⁹Osoloso gesi heeso Lodeeye Polo howo opusomo doloso yimapoo egeesee takaso, “No haga na ebi! Osoloso nayo to takomo sili ee na koodobie! ¹⁰Bei, a nobolo badalaiso. Esiga odoo heeso namapoo dala tenelaime. Bei, Kolin mi toowa hama kulodu ayo hesiga odoo susuga doso,” diso. ¹¹Eseme Poloye Kolin mi mapoo Godeeyo to eligilone, dugo hedebe poogoloso, osoloso see dugo hee bei mooloogoloso dulone a 6 badebeiso.

Yu odoo oso Polo yo gamalee odoo Galiyo mapoo ido di

¹²Loum odoo Galiyoye Kolin mi mapoo badolone, Akaya mi toowa gibadebeiso. Esino Poloye Kolin mi ee ma kulodu Godeeyo to eligimo silime, Yu odoo susuga oso gowolone goo goolee hedebe doloso, Polowo goo meedilame, yo Galiyo mapoo ido simiso. ¹³Egeeseelone, diayo Polo ido sibilesa Galiyo mapoo egeesee takaso,

“Odoo hagooso eli hee maga Godee mapoo goomogalai eligimo silone, ibada tei magoo goo sabolo koo tobuo,” diso.

¹⁴Osoloso Poloye epedee to hee takalame molome, Galiyoye Yu odoo dimapoo egeesee takaso, “Yu odoo, edebeeyo goo tokenee toowa too diepi o, Loum gamaleeyo tei gababia diepi, ayo o goo medee meediliyo. ¹⁵Esino nibada tei goo maga goo pepooko tosimiga, niso meedilei tekepo! Esiga a goo egeesi meedilei gowoo,” diso. ¹⁶Eseme yo to hagee dimapoo takoloso goo meedili moso maga diye diso.

¹⁷Eseme goo meedili moso ma kulodu odoo susuga oso howo gisili moso wiligi odoo Sostene toloso weiso. Esino Galiyoye goo hagee ogoloso yimapoo goonee diso.

Poloye Antiyoka mapoo see wedi di

¹⁸Polo Kolin mi mapoo tei telaga odoo sabolo beame bei badebeiso. Osoloso yo Silia mi mapoo wedi dilame badolone, Akwila sabolo Plisila sabolo hodobo Kenekeleya mi mapoo sibadeeso. Omapoo Polo yayo Godee sabolo to magoo dodolone, o wudu waso.” ¹⁹Osoloso diba du toloso see Epeses mi mapoo soowaso. Epeses mapoo dilesa peledoboloso, Plisila dio Akwila dio omapoo holoogooso. Polo Epeses mapoo osee badolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso, Yesuwo goo maga Yu odoo sabolo to moumeleeso. ²⁰Eseme tei telaga odoo oso Polo mapoo egeesee takaso, “No beame sage ibolo badalai tekepo,” diso. Esino Polo yo mi omapoo badalai goomegele goo takoloso see egeesee takaso, ²¹“Godeeye goomogoga, a

see nimapoo wedi sibileiso,” diso. Osoloso yo du toowa toloso Epeses mi maga Kasalia mi mapoo diso. ²²Polo Kasalia mapoo sibileso du oluguloso see Yolusalem mapoo palaso, tei telaga odoo mapoo emegei di to takalame. Poloye Yolusalem tei telaga odoo dimapoo emegei di to takoloso, see Antiyoka mapoo wedi diso.

²³Osoloso Antiyoka mapoo beame deiyepo badoboso, see Galesia mi sabolo osoloso Piligia mi sabolo mapoo silone, tei telaga odoo diayo tei too kibilame pidimo sileeso.

Apoloseeye Epeses mi mapoo to taka

²⁴Domo omapoo Yu odoo Apolosee, Alesendilia mapoo badeli odoo ee Epeses mapoo simiso. Yo Godeeyo to booka mapoo hogugu dia gooleedoo. Esiga yayo Godeeyo to taka domo mapoo medee tekepo takeli. ²⁵Odoo hagee Lodee Yesuwo goo ee odoo heeso eligiso. Esiga yayo Yesuwo goo ee kitulugu sabolo tekepo eligiliso. Esino yo odoo Yesuwo hu maga howomoo howo sauwidili goo ee gooleedelega badolone, wulo Yoneeye odoo susuga howomoo howo sauwidiga goo ono gooleedoloso badebeiso. ²⁶Osoloso Apoloseeye Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso, ebilega, Godeeyo to ee kitulugu sabolo takemeleeso. Eseme Plisila dio Akwila dio o to dulone dobolone, yo dibada moso mapoo ido dilesa, Godeeye odoo mapoo gie badeli teneli eyo goo maga yimapoo medee eligiso.

²⁷Osoloso hamamee Apolosee Akaya mapoo dilei goomogaso. Eseme tei telaga odoo oso tekepo dolone, to hogugu ee Akaya tei telaga odoo mapoo teneeso, yo sibileso dibolo badolone

“**18:18** Yu odoo oso wudu wali eyo goo bei hagooso. Yu odooso Godee sabolo to magolone beame hesieliso, yayo beame hesia ee ma kulodu Godeeyo tou tolone o wudu woolega badalame. Osoloso hamamee o tou oso dilesa koodobuuga o wudu waliso.

diba pidilame siboga, diayo yimapoo goomoga to tenelame. Eseme yayo omapoo dilesa tei telaga odoo medee pidimeleeso. Osoloso odoo hagee diayo Yesu mapoo Godeeye mesilone wulayo pidi goo maga olo tei tooso. ²⁸Bei, yayo Yu odoo sabolo Yesuwo goo ee odoo howo woola mapoo o toso kitulugulone Yu odoo oso to kookooliso. Egeeseelone yayo Godeeyo to booka maga eligilone, Yesu tei Godeeye hudi magoo Keliso doloso bado goo ee dimapoo woola eligiliso.

Poloye Epeses mi mapoo di

19¹⁻² Apolosee Kolin mi mapoo badoboome, Polo mili dilesa Epeses mi mapoo peledabaso. Polo omapoo dilesa tei telaga odoo abo tugodoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba tei teme, Dio Tei oso nimapoo meledabasomo?” diso.

Eseme diayo nei egeesee takaso, “Nayo ogoo goo imapoo ka takala? Iba Dio Tei eyo goo ee gooleede,le,” diso.

³Eseme Poloye dimapoo egeesee takaso, “Niba odoo agayo eligi maga howo ka sauwidigayo?”

Esino odoo abo oso Polo mapoo egeesee takaso, “Iba Yonee odoo howomoo howo sauwidili oso eligi dodolone howomoo howo sauwidigaso.”

⁴Eseme Poloye dimapoo egeesee takaso, “Yonee odoo howomoo howo sauwidili oso eligi goo ee egeesee moloso. Edebeeyo Kelisoye sibilei goo mapoo moodoolone, diayo dibada goo tokenee maga miligi pume, howomoo howo sauwidigaso. Esino yayo egeeseelone egeesee takeliso, ‘Ama hamamee egee sibo odoo omapoo tei te,’ dee takeliso. Odoo ee Yesu,” diso.

⁵Eseme diayo goo ee duloso Yesuwo hu maga howomoo howo sauwidigaso.

⁶Osoloso Poloye dimapoo o deeso

sigolone dokodoo takeme, Dio Tei oso dimapoo meledabaso. Eseme diayo to opusomo opusomo di kesameleeso. Osoloso diayo Godeeye taka duloso odoo mapoo takemeleeso. ⁷Esino mooloogoodoo hagee ma kulodu odoo 12 oso goo hagee ka moodoo.

⁸Egeesee ma kulodu Yu odoo oso tei talame, Poloye dibada howo gisili moso mapoo peleso, a bakadio hedebe di ma kulodu ebilega, Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo maga takemeleeso.

⁹Esino Yu odoo abo oso tei talai goo mapoo mesilega dobolone, odoo howo woola mapoo Yesuwo goo maga to tokenee takaso. Eseme Poloye diba poogoloso tei telaga odoo gilimadoloso, Tilano sukulu moso mapoo diso.

¹⁰Osoloso omapoo Poloye dugo bakadio ma kulodu beeame susuga Lodeeyo goo ee takeliso. Egeesee ma kulodu Asia mi toowa mapoo debeli Yu odoo susuga sabolo, osoloso Guliki odoo susuga sabolo, Godeeyo to Yesuwo goo maga taka dulugaso.

¹¹Godeeye Polo maga goo toowa opusomo opusomo di moodoogaso. ¹²Eseme edebeeyo Poloye debia tali dugo sabolo, osoloso tou tolone kali dugo abo sabolo, toloso dilesa odoo paigiga ma dokodoo mome, odoo paigiga susuga wegigadooso. Egeeseelone bo holo odoo ma kulodu paladee sabolo peegoo hasiso buguso.

¹³Esino Yu odoo abo wulo domo silesibili odoo oso bo holo odoo ma kuloduga peegoo hasiso bigiliso. Diayo Poloye Yesuwo goo taka duloso, see Lodee Yesuwo hu sabolo bo holo peegoo hasiso bugulone silesibilame bei mooloogooso. Egeeseelone diayo bo holo mapoo egeesee takeliso, “Iba Poloye egee eligimo silo Yesuwo hu maga nimapoo ka taka, niba peegoo gasibe!” deliso. ¹⁴Goo egeesee tomo silee ee Yu odoowo tei moso wil-

igi odoo taba Sikibayo owolo dio 7 oso egeesee ka moodoomo silesibiso. ¹⁵Egeesee moodoogamo silesibi ma kulodu, beame hee mapoo diayo bo holo peegoo hasisa molome, bo holo oso nei dimapoo egeesee takaso, “A Yesu gooleedooso, osoloso a Polo gooleedooso. Esino niba odoo ogumo?” diso. ¹⁶Eseme odoo bo holo pala oso diba tolosa neligidi kitulugu sabolo diba wooloogaso. Eseme diayo o moso maga sawo sabolo bododidiwe kukulo diadeeso.

¹⁷Eseme Epeses mapoo debeli Guliki odoo sabolo, Yu odoo sabolo goo hagee dulosi dia obulone hedebe Lodee Yesuwo hu dokodoo poudooso. ¹⁸Osoloso tei telaga odoo susuga oso dibada goo tokenee ee woola yiligebuguso. ¹⁹Eseme dima kulodu googoo gooleedooso odoo oso goo moodoomo silee odoo egeesi masi oso dibada googoo hogugu booka ee howo woola mapoo hodobo mooloogoo magoloso dou gigoogoo. Diayo googoo booka susuga hagee odoo mapoo tenee diepi, eyo nei molee ko toowa 50,000^{§§} egeesi teliyo. ²⁰Egeesee ma kulodu Godeeyo to Lodeeyo goo maga mi toowa mapoo diayo kitulugu sabolo takomo diadeeso.

²¹Goo hagooso dileso hoo poogoome, Polo yo Makedonia mi sabolo Akaya mi sabolo mapoo dileso see omaga Yolusalem mapoo dilame goomogaso. Egeesee yayo see egeesee takaso, “A Yolusalem mapoo dileso see Loum mapoo dileiso,” diso. ²²Osoloso Polo yo pidili odoo bakadio Timoti dio Elasta dio Makedonia mi mapoo diba malalo diye doloso, yo Asia mi mapoo epedee badebeiso.

Epeses mi mapoo odoo susuga oso kamanali goo toowa poudoo

²³Polo Epeses mi mapoo epedee bado-boome, odoo susuga oso Yesuwo goo maga kamanali goo toowa poudooso. ²⁴Bei, Epeses mi mapoo gamenee godee Atames mapoo goomegeli moso tegei meleeso. Eseme odoo hee Demetiliyuseeye o odoo gilimadoloso, yoso gameenee godee masi moodoo egeesi masi dia dee oso pepuso moodoogaloso, odoo mapoo tenelone nei diayo molee toowa teliso. ²⁵Osoloso Demetiliyuseeye o odoo sabolo, osoloso odoo abo dibolo tou hodobo teli odoo egeesi sabolo, gilimadoloso to mouso. Osoloso Demetiliyuseeye to moulone dimapoo egeesee takaso, “Mo odoo, niba dui! Iyo tou hagee tolone badolone molee toowa teliso. ²⁶Esino niba odoo Poloye goo tomo egee silo, niba gooleedooso. Yayo takolone edebeeyo deeso moodoo godee ee tei godeenee, dee takomo silime, odoo susuga Asia mi mapoo debeli sabolo, osoloso Epeses mapoo debeli sabolo, oso yima hamamee dadagamo silesibiso. ²⁷Esiga iba obeeamo! Odoo susuga oso Poloye eligi goo omapoo hamamee dodolone, iba gowooga, iyo tou too maga molee toowa hagee tomolo pagalai malaiso. Osoloso goo hee hagooso, odoo susuga hamapoo debeli odoo sabolo, osoloso mi abo mapoo debeli odoo sabolo, oso ibada godee hedebe Atames mapoo tei tolone goomegeliso. Esino odoo susuga oso Poloye eligi mapoo tei toga, see diayo ibada godee Atames ee gameenee godee dalaiso. Osoloso yimapoo goomegeli moso ee gowoollaiso,” diso.

²⁸Demetiliyuseeye goo hagee takomolome, o to dulone debei odoo oso kamanaloso toso dia agadilone

^{§§}19:19 *molee ko toowa 50,000*: Molee ko toowa hageeyo hu dalakamas. Edebeeyo beame hedebe mapoo tou toga, yo nei molee ko toowa hagee hedebe nei teliso.

egeesee takaso, “Epeses odoo ibada godee Atamesee hedebe yayo toowa ka badoso!” diso. ²⁹Goo hagooso Epeses mi toowa ma kulodu debeli odoo susuga oso dia kamanaso. Egeeseelone odoo susuga oso mi ee ma kulodu to neligidi agadilone, edebeeyo gooloogoo doloso debeli mi omapoo hoguga diadeeso. Diayo hoguga dulone, Polowo odoo Makedonia mi mapoo debeli Gaiyus dio Alistakus dio iyadoloso diadeeso. ³⁰Eseme Polo yayo odoo gooloogoodoo mapoo dilesa to takalame goomogaso. Esino tei telaga odoo oso yo hamaga takaso. ³¹Osoloso Polowo odoo abo Asia mi mapoo wiligi odoo tebisa oso yo dilame goomegele. Egeeseelone Poloye mi omapoo dilega pagalame, yo diyaga to teneeso.

³²Egeeseeme gooloogoodoo ee ma kulodu odoo aboso toso agadilone, goo opusomo takoo, osoloso odoo aboso goo opusomo takoo, diso. Egeeseelone odoo susuga oso diayo gooloogoodoo goo eyo bei kibiya gooledele. ³³Esiga Yu odoo oso odoo hee, Alesenda yo malalo mapoo pupumo dilesa holoogooso, yayo odoo gooloogoodoo mapoo to takolone, goo hagee Yu odoo dibada goo tokenee nee, dee takalame. Eseme yayo odoo susuga oso to kesamelee omapoo koodobilame, o dee wabisaso. ³⁴Esino gooloogoodoo oso Alesenda yo Yu odoo doloso gooleedoloso, gowoolone to agadi sabolo see tobu egeesee takaso, “Epeses odoo ibada godee Atamesee hedebe yayo toowa ka badoso!” diso. Diayo toso agadigamelee ososee, osoko howo bakadio poogooso.

³⁵Eseme mi omapoo gamaleeyo tou teli odoo heeso keesee tabano, gooloogoodoo toowa oso to kesamelee omapoo koodobiaso. Egeeseeme yayo egeesee takaso, “Epeses odoo, niba dui! Odoo susuga ibada godee toowa Atames mapoo goomegeli moso ee iyo

gibadili, diba gooleedooso. Osoloso kei ma dokodooga Atames egeesi masi imapoo homodobia, diba gooleedooso. ³⁶Esiga edebeeyo goo hamaga gamenee takalai tebile. Esiga niba kamanaga epedee hamapoo koodobie, osoloso goo tokenee hee na te. ³⁷Osoloso niyo odoo hagee bia ee goo mauwe hamapoo iyado sibadeeso. Esino diayo ibada godee mapoo to tokenee takele. Osoloso diayo ibada godee mapoo goomegeli moso ma kulodu bi hee heli tele. ³⁸Esiga Demetiliyus nobolo, osoloso nayo gowe odoo sabolo, goo meedili moso mapoo dilesa nibada goo meedilei tekepo. Bei, goo meedili odoo osee doso. ³⁹Esino nimapoo goo hee maga to kalai mologa, mosobia oso to keli beeame omapoo tosibilei tekepo. ⁴⁰Esiga iba susuga obeeamo. Epei iyo goo moodoo hamapoo Loum odoo oso imapoo tokenee nei teneeyaga. Esiga Loum odoo oso imapoo goo egeesee moodooga, iba iso nediliyo pidilei eli agalaime. Bei, epei iyo kamana goo eyo bei mauwe,” diso. ⁴¹Osoloso mosobia gamaleeyo tou teli odoo oso to hagee takoloso koodobuloso mosobia odoo diba diadee diso.

Poloye Makedonia mi sabolo Akaya mi sabolo mapoo di

20 Epeses mi mapoo kamanali goo toowa poudoo oso koodobume, Poloye tei telaga odoo susuga gilimadooso. Poloye diba gilimadoloso dimapoo pidi to takoloso see Makedonia mi mapoo dulone emegeidi to takaso. ²⁻³Yayo Makedonia mi toowa ma kulodu silone, mi omapoo tei telaga odoo oso debei mapoo dibada tei too kibilame dimapoo pidi to takaso. Osoloso see Akaya mi mapoo dilesa badolone a bakadio hedebe di poogooso. Osoloso Polo a bakadio hedebe di Akaya mi mapoo

poogoloso, see Silia mi mapoo dalo soowoolame badoboome, Yu odoo oso yo wooloomalame to mou duso. Esino yo goo egee duloso Akaya mi maga du toloso dilega, see Makedonia mi mapoo wedi dileso du toloso Silia mi mapoo dilei diso. ⁴Esiga odoo hagee bia oso Polobolo diadeeso, Pilusuwo owolo Sopata, yo Beleya mi mapoo badeli. Osoloso Tesalonika odoo, Alistakus dio Sekundus, osoloso Delebe odoo Gaius, osoloso Timoti. Osoloso Asia mi toowa odoo Takikus dio Tolopimus dio. ⁵Esiga odoo hagee bia oso malalo dileso Tolowasee mi mapoo iba balaga meleeso. ⁶Eseme iba mili dileso Pilipai mi mapoo dobolone, Isipi mi maga peegoo peledaba beeame gooleebugu wo nali omapoo debeiso. Osoloso wo ne beeame ee poogoloso, Pilipai mi maga du toowa toloso Tolowasee mi mapoo dalo soowoolone, abei domo mapoo beeame dee tiadoo poogooso. Osoloso Tolowasee mi mapoo dileso odoo hagee bia tugodoloso mi omapoo dobolone beeame 7 poogooso.

Poloye Tolowasee mosobia odoo mapoo Godeeyo to hamameedee taka

⁷Iba Tolowasee mi mapoo dobolone, Sadee toowa beeame mapoo Yesu gooleebugu wo nalame tei telaga odoo susuga sabolo hodobo mooloogoodooso. Eseme Poloye mooloogoodoo mapoo Godeeyo to takaso. Esino Polo yo mi beeamoga mi hee mapoo dilame badolone, gesi omapoo Godeeyo to sage taka gesi domo mapoo koodobiaso. ⁸Eseme iba moso egi doko tegei debi pooba gooboogoo ma kulodu keme bei pegiga magoloso dobolone, Polowo to duluga meleeso. ⁹Moso ee ma kulodu giso kadiga hee Yutikus,

poo osulu mapoo dokodoo badebeiso. Yo Poloye Godeeyo to sage takeme ee dulone badolone, tilasapoo meleeso. Yo egeesee tilasapoolone moso dokodooga miyomoo homodobiaso. Yo miyomoo homodobume, edebeeyo meilesa yo toloso egeino, yo olo tana. Bei, moso egee dia egi doko tegei. ¹⁰Osoloso Polo yo miyomoo meilesa ebiso miyomoo tugusaloso, yo toloso badolone egeesee takaso, "Goo haga na koude. Yo see gie badeli toso," diso. ¹¹Osoloso Polo see moso dokodoo peleso nei naloso*, see tobu Godeeyo to takemelee ososee mi beeameso. Osoloso see gesikolodee mapoo mi egee poogoloso diso. ¹²Eseme odoo susuga oso giso kadiga Yutikus ee gie badeli teme, goomoga sabolo o mosopoo ido diso.

Polo diayo Tolowasee mi maga Miletus mi mapoo di

¹³Osoloso iba Tolowasee mi maga Asos mi mapoo dilame doboome, Poloye egeesee takaso, "Niba malalo du toowa toloso Asos mi mapoo dalo soowee. A mili dileso Asos mi mapoo nibada du mapoo ka dabagalaiya," diso. ¹⁴Eseme iba du maga soowooleso Asos mi mapoo yo tugodoloso, yo see du ma kulodu dabagaso. Osoloso see amaga Mitilene mi mapoo dalo soowaso. ¹⁵Osoloso see mi beeamome, Mitilene mi maga see Kiyos mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, see mi beeamome, du toowa toloso Samos mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, mi beeamome, see du toloso Miletus mi mapoo dalo soowaso. ¹⁶Esino Polo yo see Epeses mi mapoo dilei goomegele. Bei, yo Asia mi ee saga poogoo dileso, Yolusalem mapoo Pen-

*20:11 Odoo aboso egeesee takeliso, "Beeame omapoo Polo diayo Yesu gooleebugu wo neso," diso.

tikos wo ne beeame mapoo badalame goomogaso.

**Poloye Epeses sosee wiligi
odoo tebisa sabolo to kei**

¹⁷ Esiga Polo Miletus mi mapoo badolone, Epeses sosee wiligi odoo tebisa oso yo agalame sibilame to teneeso. ¹⁸ Osoloso Epeses sosee wiligi odoo tebisa oso yayo badebei mapoo sidademe, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba ayo beeame susuga nibolo Asia mi mapoo badolone goo tomo silee gooleedooso. ¹⁹ A beeame susuga ma kulodu Godeeyo tou talai mapoo koo goweli. Egeeseelone mawo nediliyo dokodoo koo poudoomo sili. Osoloso Yu odoo oso a wooloomalame dala teneme, ee ma kulodu didawo sabolo Godeeyo tou tomo sileeso. ²⁰ Esiga ayo niba pidilame ebilega Godeeyo goo susuga nimapoo woola taka, niba gooleedooso. Egeeseelone ayo goo hee mada koo mageli. Esino odoo susuga gooloogoodoo toowa ma kulodu, osoloso nibada moso ma kulodu, Godeeyo goo susuga ee nimapoo takeliso. ²¹ Esiga a Guliki odoo sabolo, Yu odoo sabolo, oso goo goolee su wuduloso Godee mapoo bidigadoboloso ibada Lodee Yesu mapoo tei talame to takaso.

²² “Esiga a Dio Tei eyo to mapoo mesiloso Yolusalem mapoo dileiso. Esino omapoo dileso badoga, amapoo goo peledabalai, a gooleedelee. ²³ Esino goo hedebe hagoonoo a gooleedooso. Ayo mi susuga mapoo siloga, Dio Tei oso ayo dala talai goo sabolo, neliga moso ma kulodu husalai goo sabolo, amapoo eligiliso. ²⁴ Esiga mo gie badeli haga koo gooleeso. Esino a hedebe Lodee Yesuye amapoo tou tenee susuga ee temeleso hosudalai dia gooleeso. Tou hagee to tekepo Godeeye mesilone

wulayo pidi goo odoo mapoo takalai oso.

²⁵ Esiga a nima kulodu Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takomo sileeso. Esino nima kulodu odoo heeso a see agalaime. ²⁶ Esiga epedee ayo nimapoo taka, nima kulodu odoo heeso gie badeli telega, dou mi mapoo duga, mo goo tokenee nee. ²⁷ Bei, ayo goo susuga Godeeye taka goo ee niyo gooleedalame olo takaso. ²⁸ Esiga niba niso nediliyo medee bamelee. Egeeseelone Dio Tei oso nimapoo tenee sipi be hu masi medee bamelee. Esiga niba sipi be hu bali odoo masi dobolone, Godeeyo sosee ma kulodu debeli odoo medee bamelee. Bei, Godeeyo owolo Yesuye ta maga o sosee ma kulodu debeli odoo ee tooso. ²⁹ A gooleedooso, a di mapoo hamamee, gamenee eligili odoo oso nimapoo sibilesio tei telaga odoo mapoo dala tenelaiso. Gamenee eligili odoo ha-gooso dobu so masi sibilesio sipi be hu masi wooloomaloso nalaiso. ³⁰ Osoloso nima kulodu nibada odoo abo oso tebisa-losio tei goo ee see bidigaloso gamenee goo ee takomo silesibilesio. Egeeseelone diayo niba domo puloso tei telaga odoo abo ee peegoo gilimado dileiso. ³¹ Esiga niba to hagee goolee sabolo dobolone, medee bolone debree. Bei, ayo dugo bakadio hedebe di ma kulodu beeame susuga, osoloso gesi susuga mapoo goo hamapoo nimapoo pisa sabolo eligimo sileeso. Esiga ayo eligi goo hagee na boobado bigi!”

³² “Esiga epedee ayo niba Godeeyo dee mapoo ibedileiso. Osoloso Godee yayo sooloo dolone pidi to tekepo maga nibada tei too kibilame kitulugu tenelaiso. Osoloso to oso nibolo, osoloso Godeeye hesiga odoo susuga mapoo gie badeli tenelaiso. ³³ Esiga niba goolee, ayo nibolo silee mapoo, a odoo abo dia bi sabolo, molee sabolo, osoloso dugo tekepo kali bi sabolo ogoloso

bi ee talame koo gweli. ³⁴ Esino niba olo gooleedooso, ayo goomoga goo sabolo, osoloso abolo silesibi odoo oso goomoga goo sabolo tebilame tou kitulugu sabolo teliso. ³⁵ Esiga a beeamе susuga ma kulodu egeesi goo maga niba see eligimo sileeso. Egeesee maga niyo tou tolone dobolone, odoo kitulugu mauwe pidimo silesibilame. Bei, Lodee Yesuye to egeesee takaso, “Teneli beeamе omapoo goomoga toowa oso moloso, esino teli beeamе omapoo goomoga pepooko oso moloso,” diso. ³⁶ Poloye to hagee takoloso koodobuloso dibolo ebiso miyomoo tugusaloso dobolone dokodoo takaso. ³⁷⁻³⁸ Osoloso diba susuga pupisigaso. Bei, Poloye dimapoo taka, “Niba see a agalaime,” deme. Osoloso hamamee Polo bolomaloso adameleso, diba yibolo du dali mapoo mousu.

Poloye Yolusalem mapoo di

21 Iba Miletus mi maga dilame du dali mapoo meilesu, du toowa mapoo tebisaloso, dila poogolone, Epeses sosee wiligi odoo dimapoo emegeidi to takaso. Osoloso Kos mi te mapoo dalo soowaso. Omapoo tialoso beeamе hee mapoo see Lodes mi te mapoo dileso peledoboloso, see abaga Patala mi mapoo diso. ² Iba Patala mapoo dileso egeino, du toowa Ponesia mapoo dilame molo egeiso. Esemе iba du omapoo daboogoloso diso. ³ Osoloso iba Saiples mi te dobusu dokolo poogoloso, see Silia mi Taya mapoo diso. Bei, du toowa eyo kulodu bi ma mubiyodoo malame. ⁴ Iba omapoo dileso tei telaga odoo abo ogoloso, dibolo beeamе 7 debeiso. Iba dibolo omapoo doboome, Dio Tei oso eligi maga diayo Polo mapoo Yolusalem mapoo na diye, dee takemeleeso. ⁵ Esino iba Taya mi mapoo dobosu see dilame bei mooloogooso. Esemе tei telaga odoo susuga sobo sabolo, holaiso sabolo, iba

du dali mapoo gilimado mousu. Osoloso omapoo iba hodobo ebisu miyomoo tugusaloso dobolone dokodoo takaso. ⁶ Iba takoloso du ma kulodu tebisaloso dulone emegeidi to takame, diba see dia moso wedi diadeeso.

⁷ Iba Taya mi amaga see Tolemais mi mapoo diso. Mi omapoo tei telaga odoo abo tugodoloso, dibolo beeamе hedebe badebeiso. ⁸ Osoloso beeamе hee mapoo iba Tolemais mi poogoloso see Kasalia mapoo diso. Iba omapoo odoo to tekepo takeli Pilipiyo moso mapoo dabalame diso. Pilipi yo daga odoo pidili dikon odoo 7 hesia eyo kulodu hee yoso. ⁹ Egeesee ma kulodu Pilipiyo owolo sobo obuo bakadio bakadio di, diba Godeeyo to tosili odoo debeiso.

¹⁰ Beeamе abo omapoo doboome, Godeeyo to tosili odoo Agabus Yudiya maga simiso. ¹¹ Yayo sibilesu Polowo gudu tamagoloso see eyo nediliyo o dee sabolo o homo sabolo tialoogoloso egeesee takaso, “Dio Tei oso egeesee takooso, ‘Yolusalem mapoo debeli Yu odoo oso gudu sodu ti oso ama hageesi tialoogoloso magoloso Yu dele poogoo odoo mapoo tenelaiso,” diso.”

¹² Ibolo osoloso omapoo debeli odoo abo sabolo goo hagee duloso, Polo mapoo howolone egeesee takaso, “No Yolusalem mapoo na diye,” dee takemeleeso. ¹³ Esino Poloye imapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga niyo pupusiga sabolo amapoo goohele ka tonowala? A Yolusalem mapoo tiso tialoogoloso magalai goo hedebe mapoo mopoodoo dele. Esino Yesuwo goo maga talai sabolo mopoodoo dooso,” diso. ¹⁴ Osoloso ee ma kulodu iba yayo Yolusalem mapoo dilei hamaga taka eli egele. Esiga haga na goolee doloso egeesee takaso, “Hagee Lodeeeye goomoga goo daga, goo hagooso peledabalai tekepo,” diso.

¹⁵Iba goo hagee koodobuloso, ibada bi toloso Yolusalem mapoo diso. ¹⁶Iba Yolusalem mapoo sibilesa peledoboome, tei telaga odoo abo oso ibolo iba Kasalia maga sibadee odoo oso iba Nasoneeyo mosopoo iyado diso. Yo Saiples mi te mapoo badeli. Osoloso yo daga hoogoo tei toloso badebeiso.

¹⁷Iba Yolusalem mapoo dilesa peledoboome, tei telaga odoo oso iba ogoloso dia goomogaso. ¹⁸Osoloso omapoo tialoso beame hee mapoo Polobolo hodobo Yemes agalame diso. Esememe iba omapoo dilesa egeino, sosee wiligi odoo susuga oso yibolo badoboome egeiso. ¹⁹Osoloso Poloye diba ogoloso, dimapoo emegeidi to takoloso, Godeeye yimaga Yu dele poogoo odoo mapoo goo toowa moodoo susuga ee medee oposususo.

²⁰Osoloso diayo goo hagee duloso Godee mapoo dia goomogaso. Esememe diayo Polo mapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo mi hagee ege. Yu odoo susuga oso olo tei telagaso. Esino diba see Moseseeye eligi goo ee dadalai ono goo toowa deliso. ²¹Osoloso odoo aboso dimapoo nee goo maga gamenee takolone egeesee takaso, ‘Poloye Yu odoo mi abo mapoo debeli dimapoo takolone: Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso holaiso kolo koolai goo sabolo, osoloso Yu odoo ibada adaga dia goo abo sabolo na deede, dee takomo silo,’ diso. ²²“Esiga goo diayo du hagee tei goonee daga, iyo kasee moodoolaisomo? Bei, diayo no hamapoo peledaba duga, namapoo kamanalaiso. ²³Esiga no iyo goo takooga, no goo hagee medee te. Goo ee ma kulodu sosee eyo kulodu odoo bakadio bakadio di oso tou hee talame Godee mapoo to magooso. ²⁴Esino diayo Godeeyo tou tomo silee beame oso koodobilei koola toobooso. Esiga no diayo tei moso mapoo wudu walame

mopoodoo dalame duga, no dibolo diye. Osoloso diayo mopoododoo oso koodobuuga, niba susuga Moseseeye eligi goo ee dodolone, Godee mapoo emegeidi bi tenee. Esino nayo diayo emegeidi bi tenee ee eyo nei molee tenee. Osoloso goo susuga hagee koodobuuga, diayo wudu walai tekepo. Esiga nayo goo hagee medee deedeega, Yu odoo susuga oso ogoloso, diayo no Moseseeye eligi goo ee deedeemo silo dee gooleedalaiso. Osoloso diayo nee goo maga taka du ee tei goonee dee gooleedalaiso. ²⁵Esino goo hagee Yu dele poogoo tei too odoo dibada goonee. Bei, iyo dimapoo to hogugu olo teneeso. Osoloso iyo to hogugu ee ma kulodu egeesee hoguguso, ‘Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne, osoloso odoo hee mapoo giba na ne,’ diso.”

²⁶Osoloso beame hee mapoo Poloye odoo bakadio bakadio di gilimadoloso wudu walame mopoodo dalai beame bei mooloogooso. Esememe Poloye tei moso mapoo peleso wiligi odoo taba mapoo egeesee takaso, “Iba beame 7 ee ma kulodu mopoodoo koodobuloso, hamamee Godee mapoo emegeidi bi tenelaiso,” diso.

Polo neliga moso mapoo todilame too

²⁷Osoloso beame 7 hagee koodobilei koola tooboome, Yu odoo abo Asia mi maga sibadee odoo oso Polo tei moso kulodu badoboome egeiso. Osoloso diayo mosobia ee ma kulodu kamanali goo toowa poudoloso Polo tooso. ²⁸Osoloso diayo toso agadigilone egeesee takaso, “Isalael odoo, niyo iba pidi! Odoo ha-gooso mi susuga mapoo silone, Moseseeye eligi goo sabolo, Isalael odoowo goo sabolo, osoloso ibada tei moso sabolo maga gamenee takeliso. Osoloso epei

Guliki odoo ee ibada tei moso mapoo ido pala oso ibada tei moso Godeeyo howo woola tokenee paso,” diso. ²⁹ (Yu odoo hagee bia oso Yu dele poogoo odoo Epeses mapoo badeli, Tolopimus, Polo dio Yolusalem mapoo silee ogoloso, di-ayo goolee, Poloye yo dibada tei moso mapoo ido palabele dolone egeesee taka.)

³⁰ Osoloso Yolusalem odoo susuga oso dia komonolone, hodoobo hoguo sibilesa Polo tei moso maga peegoo pupumo dilesa, tei moso osulu saga kisiso. ³¹⁻³² Osoloso diayo Polo wooloomalame debeiso. Esino Loum ha teli wiligi odoo taba Yolusalem mapoo kamana goo ee duloso, ha teli odoo sabolo, osoloso dia gibadili odoo sabolo gilimadolos, odoo mooloogoodoo mapoo saga hoguga sibadeeso. Esem odoo Polo woomelee ha teli odoo oso sibadee ogoloso, omapoo koodobiaso.

³³ Osoloso ha teli wiligi odoo taba oso Polo tolosa, o odoo oso ki ti bakadio oso tialeegge dolosa, yayo Yu odoo mapoo egeesee takaso, “Odoo hagee ogumo? Osoloso yo goo tokenee kasee toga ka woolaiyo?” diso. ³⁴ Osoloso odoo susuga oso goo opusoma opusoma di takolone to neligidi takaso. Egeeseelone ha teli wiligi odoo taba oso dia to medee tele. Esiga o odoo mapoo Polo tolosa, Polo yo ha teli odoowo mosopoo ido di, diso. ³⁵⁻³⁶ Hateli odoo oso Polo dia moso mapoo todime, odoo abo oso hamamee sibulone, to neligidi egeesee takoma sibadeeso, “Yo wooloom! Yo wooloom!” diso. Osoloso Polo yo bo maga palame tobudume, ha teli odoo oso yo imado palasa. Bei, edebeeyo Polo wooloomalame dia alabume.

³⁷⁻³⁸ Esino ha teli odoo oso Polo dia moso kulodu ido dilame doboome, Poloye ha teli wiligi odoo taba mapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo to takalai tekepowa?” diso.

Hateli wiligi odoo taba oso Poloye yimapoo Guliki toso taka dulosa egeesee takaso, “No Guliki to kasee gooleedoowo? Ayo goolee, no Isipi odoo beame hee hamamee hagoo ibada gamalee odoo sabolo hatoma silone odoo wooloomali odoo 4000 gilimadolos miwe poogoo mapoo gilimadodi odoo oso beledee.”

³⁹ Esino Poloye egeesee takaso, “Odoo egee anee. A Yu odoo Kilikia mi toowa ee ma kulodu Talesas mi mapoo badeli. Mo mi hu toowa molosa. Esiga ayo odoo susuga hagee bia mapoo to takalai tekepowa?” ⁴⁰ Esem ha teli wiligi odoo taba oso Poloye to takalai soowa, dee takeme, yo tobolosa bo mapoo to-budulone, odoo to koodobilame odoo mapoo dee wabisasa. Osoloso odoo susuga oso to koodobulosa doboome, yayo Hibulu toso dimapoo to takalai bei mooloogoo.

Poloye Yu odoo mapoo o goo taka

22 Poloye to takalai bei mooloogolone egeesee takaso, “Ma dio, ei dio, osoloso molo dio, niba ayo mawo pidi to takooga, medee dui!” diso. ² Osoloso Yu odoo Poloye dia Hibulu toso taka dulosa, to koodobulosa medee dobolone dumeleeso. ³⁻⁴ Poloye egeesee takaso, “A Yu odoo Kilikia mi toowa ee ma kulodu Talesas mi mapoo soomagoo. Esino Yolusalem mi hamapoo badolone kawudooso. Osoloso Gamaliyoye a eligime, ayo ibada amawe diayo tei magoo medee gooleedooso. Esino epei niyo goolee Godeeyo tou bele dolone, komonolone a wooloomalame ka seeso. Osoloso daga a see goo ee Godeeyo tou bele dolone, ayo kitulugu toowa magolone, Yesu mapoo tei telaga odoo wooloomalame dimapoo dala toowa teneliso. Osoloso ayo giso sabolo, sobo sabolo, tolosa neliga moso ma kulodu huyaseliso. ⁵ Osoloso tei moso

wiligi odoo taba sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, oso mo goo hagee diba gooleedooso. Bei, diayo tei telaga odoo Damasko mapoo debeli toloso neliga moso mapoo toosoolame, amapoo to hogugu tenelone egeesee takaso, 'Niba dilesa Damasko wiligi odoo tebisa mapoo to hogugu tenelone, tei telaga odoo toloso Yolusalem mapoo iyado sibadee, diba dala toowa talame,' diso.

⁶"Ayo egeeseemo silone, beame heeso Damasko mi mapoo tei telaga odoo talame diso. Domo mapoo osoko oo domo mapoo Damasko mi koola mapoo dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu sibilesa a tooso. ⁷Eseme a mi mapoo homodobuloso tiamolome, toso egeesee takeme duso, 'Solo, Solo, nayo kasee maga amapoo dala ka tonowala?' diso.

⁸"Eseme ayo nei yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odoo, no ogumo?' Yayo nei egeesee takaso, 'A Nasalet odoo, Yesu. Nayo tei telaga odoo dimapoo dala egee tenemolo ee nayo amapoo tenemoloso,' diso. ⁹Ee ma kulodu odoo abolo diadee diba gadeebugu egeiso, esino to yayo taka medee dule.

¹⁰"Eseme ayo egeesee takaso, 'Lodee, ayo ogoo goo talaisomo?' diso.

Eseme Lodeeye amapoo nei egeesee taka, 'No toboloso Damasko mi mapoo di. Mi omapoo ayo goomoga goo nayo talai ee takalaiso,' diso. ¹¹Esino gadeebugu oso mo howo sime, odoo abolo diadee oso Damasko mi mapoo dulone, mo dee mapoo toloso ido diso.

¹²"A Damasko mapoo dilesa pele-doboome, odoo hee Ananayaseeye a agala simiso. Yo Moseseeeye eligi goo ee medee dodomo sili odoo. Osoloso Yu odoo Damasko mi omapoo debeli oso yo tekepo odoo, dee takeliso. ¹³Osoloso yayo sibilesa ama koola hapoosee tobululone egeesee takaso, 'Solo, emegei,

no see tobu ege!' diso. Eseme epedee omapoo mo howo see tekepo poome, ayo yo egeiso. ¹⁴Eseme yayo amapoo egeesee takaso, 'Ibada amawe dia Godeeye goomoga goo ee gooleedalame, yayo no olo hesiaso. Osoloso nayo odoo tekepo Keliso ogoloso o to medee dulame. ¹⁵Esiga nayo o goo ee odoo susuga mapoo nayo du sabolo, osoloso nayo egei sabolo, yiligamo sileiso. ¹⁶Esiga no ogoo bamalala? No saga toboloso howomoo howo sawidi. Osoloso Yesu mapoo takee, yayo nee tokenee hapoloso boobado bigilame,' diso.

¹⁷"Hamamee a Yolusalem mapoo wedi dilesa tei moso mapoo dokodoo takomolome, Lodeeye mo howo opusomo diso. ¹⁸Mo howo opusomo deme, Lodeeye amapoo to takomolome egeiso. Egeeseelone yayo amapoo egeesee takaso, 'No saga toboloso Yolusalem poogoo di! Bei, odoo hamapoo egee do oso, nayo mo goo takemelee duloso, tei talai megona,' diso.

¹⁹"Esino ayo Lodee mapoo nei egeesee takaso, 'Odoo susuga, diba gooleedooso, ayo howo gisili moso susuga mapoo silone, tei telaga odoo toloso neliga moso kulodu toosooli, osoloso diba wooloogali goo ee. ²⁰Osoloso diba gooleedooso, nee tou teli odoo, Sitiben, woolooma beame mapoo a badebeiso. A dibolo goo goolee hedebe diso. Osoloso dibada kekeisu dugo tigadoo ayo bameleeso.

²¹"Esino Lodeeye amapoo egeesee taka, 'No epedee di. Bei, no ayo mi hamaga eli sage Yu dele poogoo odoo oso debeli mi mapoo diye dalaiso,' diso."

²²Osoloso Polo daga o to bei mooloogoloso takomo silee domo mapoo odoo mooloogoodoo oso o to medee dulone debeiso. Esino see yayo Yu dele poogoo odoowo goo takomolome, diayo duloso komonolone

to neligidi egeesee takaso, “Wolome! Wolome! Yo mipoo hamapoo badalai tekeponee!” ²³Egeeseelone diayo to neligidi takolone, kamana goo eligilone, dia kekeisu dugo tigadoloso mogoukee deeso keesee doloso dokodoo togobuguso. ²⁴Eseme ha teli wiligi odoo taba oso Polo dibada mosopoo ido dileso wosolone, yo ka woolame o odoo mapoo takaso. Bei, odoo mooloogoodoo oso Polo mapoo komonolone, to neligidi taka goo eyo bei Poloye yimapoo takalame yo goomogaso. ²⁵Osoloso ha teli odoo oso Polo woolame, ki tiso o dee homo mapoo tialogo molome, Poloye ha teli odoo ee gibadili hee koola mapoo tobudume, yimapoo egeesee takaso, “Esiga nibada tei magoo oso takolone, niyo tei Loum odoo goo mauwe mosoowe weeye, dee taka molosomo? Haye! Mauwe. Bei, niyo mo goo medee meedile,” diso.

²⁶Eseme ha teli odoo ee gibadili oso to hagee duloso, dileso o wiligi odoo mapoo egeesee takaso, “Nayo goo tomo silee gooleedoso? Bei, odoo hagee tei Loum mi mapoo badeli. Esiga ibada teiso egeesee takooso, ‘Loum mi mapoo badeli odoo ee mosoowe goo mauwe woolai tei,’ deliso, diso.”

²⁷Eseme dibada wiligi odoo taba yo dio dulone, yayo Polo mapoo dileso egeesee takaso, “Nayo amapoo takee, no tei Loum odoowo?”

Poloye nei egeesee takaso, “O, a tei Loum odoo,” diso.

²⁸Egeeseeme ha teli wiligi odoo taba oso nei yimapoo egeesee takaso, “A tei Loum odoo dalame, nei molee toowa magooso.”

Esino Poloye yimapoo egeesee takaso, “A tei Loum odoo dalame nei molee toowa ka magele. Bei, a soomagoo beame mapoo a tei Loum odoo paso,” diso.

²⁹Eseme ha teli odoo oso Polo woolame dobolone, to hagee duloso peegoo diadeeso. Osoloso dibada wiligi odoo sabolo dia ebigaso. Bei, diayo tei Loum odoo ki tiso tialogoloso woolame seme.

Polo o goo meedilame Yu odoo oso to mou mapoo ido pala

³⁰Osoloso beame hee mapoo ha teli wiligi odoo taba oso Polowo goo medee gooleedalame, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, to meilame gili-maso. Osoloso diayo Polo ki tiso tialogoo puobuguloso, odoo mooloogoodoo dia mudugiyopoo tebidiso.

23 Osoloso Poloye wiligi odoo tebisa oso mooloogoodoo mapoo bolone egeesee takaso, “Emegei, ayo badebei beame susuga mapoo, a Godeeyo howo woola silone, mo sooloo ma kuloduga goo goolee oso goolee ayo tomo sili goo ee tekepo gooleeso,” diso. ²Eseme tei moso wiligi odoo taba Ananayaseeye to hagee duloso, odoo abo Polo koola ogolone debei dimapoo egeesee takaso, “Polo maga mapoo wee!” diso. Eseme odoo heeso Polo maga mapoo weiso. ³Esino Poloye Ananayas mapoo egeesee takaso, “Nayo a wei eyo nei Godeeye no woolaiso. Esiga no goo goolee bakadio gweli odoo. Bei, nayo Moseseeye tei magoo sabolo mo goo meediliso. Esino epedee nayo a wei oso no tei magoo gababiaso,” diso.

⁴Eseme Poloye tei moso wiligi odoo taba mapoo egeesee takeme, odoo Polo koola ogolone tebisa melee oso nei egeesee takaso, “Nayo Godeeyo tei moso wiligi odoo taba mapoo to egeesee na takee!” diso.

⁵Poloye nei egeesee takaso, “Emegei, odoo hagee tei moso wiligi odoo tobagodi, a gooleede. Godeeyo to

booka mapoo hogugu hagooso, ‘Nibada odoowo wiligi odoo taba mapoo to tokenee na takee,’ diso.”

⁶Osoloso mooloogoodoo ee ma kulodu Poloye Sedisi odoo abo sabolo, osoloso Pelisi odoo abo sabolo egeiso. Esemee yayo to neligidi egeesee takaso, “Emegei, a Pelisi odoo, osoloso mo ma nosee Pelisi odoo. Esino ayo odoo we-dia maga hogogabilei goo mapoo tei teme, goo meedili mapoo todilesa hagee badoso,” diso. ⁷Esemee Poloye egeesee takeme, mooloogoodoo abo puloso toso agadigasoo. ⁸Bei, Sedisi odoo diba tolosa hogabilei goo mapoo tei koo teli. Osoloso diayo tei tolone, Godeeyo momaiye sabolo dio sabolo mauwe, dee takeliso. Esino Pelisi odoo susuga goo hamapoo tei teliso.

⁹Esemee ee ma kulodu wiligi odoo oso mooloogoodoo abo puloso toso dia agadigasoo. Osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odoo abo Pelisi odoo dia mooloogoodoo ee ma kulodu badeli oso toboloso kitulugu sabolo egeesee takaso, “Iba odoo hamapoo goo tokenee koo ogo. Iba gooleedelee, dioso o, Godeeyo momaiye oso yimapoo to taka molodoo,” diso. ¹⁰Esemee toso agadiga toowa deme, Pelisi odoo sabolo Sedisi odoo sabolo abo puloso, biliga toowa bei mooloogooso. Osoloso ha teli wiligi odoo taba oso o odoo mapoo Polo wooloomeyaga, dibada mosopoo ido diye diso.

¹¹Osoloso gesi mapoo Lodee sibilesa, Polo koola ogolone tobudulone egeesee takaso, “No haga na ebi! Nayo Yolusaleem mapoo mo goo taka egeesi masi Loum mapoo mo goo takalaiso,” diso.

Yu odooso Polo wooloomalame to magoo

¹²Osoloso gesikolo Yu odoo aboso Polo wooloomalame to kitulugu magolone egeesee takaso, “Iyo Polo

woolomelega dogaa, nei sabolo howo sabolo nalaime. Esino iyo yo wooloomaloso, nei sabolo howo sabolo ka nalai,” diso. ¹³Mooloogoodoo ee ma kulodu, Yu odoo 40 egeesi masi oso to egee ka magoo. ¹⁴Osoloso diayo dilesa tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, dimapoo egeesee takaso, “Iyo Polo wooloomalame to kitulugu olo magooso. Esiga iba nei sabolo howo sabolo nelega doso. Osoloso Polo wooloomaloso hamamee nei sabolo howo sabolo ka nalai. ¹⁵Esiga niyo ha teli wiligi odoo taba mapoo to hagee todilei, iba goomogoso. Niyo yimapoo egeesee takee, ‘Nayo Polo tolosa hamapoo ido sibe, iyo yimapoo woosalaiya,’ diso. Esino iba eli domopoo bameleso Polo siboga, yo wooloomalaiso,” diso.

¹⁶Esino Polo o besiga oso to hagee dulosoo, ha teli odoowo moso mapoo dilesa, Polo ogoloso yo wooloomalame to magoo yimapoo takaso. ¹⁷Osoloso Poloye ha teli odoo gibadili gilimadoloso yimapoo egeesee takaso, “Mo besiga hagooso nibada wiligi odoo taba mapoo to toodagalame simina, esiga yimapoo ido di,” diso.

¹⁸Esemee ha teli gibadili odoo oso Polowo besiga ido dilesa, o wiligi odoo mapoo egeesee takaso, “Neliga moso ma kulodu badeli Poloye a idolosoo o besiga hagee namapoo ido sibena. Bei, yayo namapoo to toodagala simigona,” diso.

¹⁹Osoloso wiligi odoo taba oso Polowo besiga dee mapoo tolosa, obusomo peegoo ido dilesa dobolone, yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo ogoo goo takalame ka simiyo?” diso.

²⁰Esemee Polo besigaye nei egeesee takaso, “Yu odoo abo diba goomogogona, godigi dibada wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo nayo Polo ido dilame. Osoloso omapoo diayo Polo mapoo

see woosalai doloso gamenee takalaiso.
²¹ Esino no dia to mapoo tei dee na see! Egeeseelone, no Polo omapoo na ido di. Bei, odoo bei, 40 egeesi eli domopoo yo wooloomalame dabalaiso. Esiga odoo hagee bia to kitulugu magoloso Polo wooloomalame nei sabolo howo sabolo nalai teyuloso doso. Esiga diba olo mopoodoo doloso nayo to nei taka dulame doso,” diso.

²² Osoloso wiligi odoo taba oso Polowo besiga diye dolone, yimapoo egeesee takaso, “Nayo dilesa odoo mapoo takolone, nayo amapoo taka goo ee ayo takago, dee na takee,” diso.

Polo Kasalia mapoo toti

²³⁻²⁴ Osoloso ha teli wiligi odoo taba oso ha teli odoo gibadili bakadio gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba epedee Polo Kasalia mapoo ido di. Omapoo dulone, odoo 200 kaiya talaga sabolo, osoloso odoo 200 tio talaga sabolo, osoloso odoo 70 be hosee maga dilei tolosa, Kasalia mapoo dilame mopoodee. Niba egeesee mopoodoo doloso, epei gesi odoo susuga tiesaga, Kasalia mapoo ka dilei. Niyo egeeseelone, Polo mapoo be hosee hee yimapoo tenee, yo gamalee odoo Peliks mapoo medee ido dilesa peledabalame,” diso.

²⁵ Egeeseelone yayo gamalee odoo Peliks mapoo to hageesee hoguguso:

²⁶ Emegei, gamalee odoo Peliks hu toowa too, a Kolodias Lusiyas,

²⁷ Yu odoo oso odoo hagee tolosa wooloomalame seeso. Esino yo tei Loum odoogo di duloso, ayo mo odoo sabolo yo tolosa mada pee-goo ido diso. ²⁸ Osoloso ayo o goo dulame, Yu odoowo wiligi odoo tebisa diayo to mou mapoo ido diso. ²⁹ Yu odoo oso taka Poloye dibada tei magoo gababiaso, diso. Esino yayo Loum odoowo tei toowa ma-

goo gababile. Esiga yo wooloomalai o, neliga moso ma kulodu husilei yimapoo goo hee mauwe. ³⁰ Esino Yu odoo abo oso Polo wooloomalame mopoodoo doo duloso, yo namapoo ido diye, diso. Osoloso ayo Yu odoo abo sabolo namapoo diye diso, diayo yo gowe goo ee takalame. Mo to oso.

³¹ Osoloso gesi ha teli odoo oso dia wiligi odoowo to duloso, Polo Kasalia mi mapoo ido dulone, eli domopoo Antipatilis mi mapoo sibilesa peledabaso. ³² Beeame hee mapoo be hosee maga dili odoo oso Polo Kasalia mi mapoo ido dumolome, ha teli odoo abo Yolusalem mapoo wedi diadeeso.

³³ Odoo be hosee maga dili oso Kasalia mapoo sibilesa peledoboloso, gamalee odoo Peliks mapoo dia wiligi odoo taba oso to hogugu teneeso. Osoloso Polo yimapoo teneeso. ³⁴⁻³⁵ Esem gamalee odoo oso to hogugu hagee hesigaloso, Polo mapoo egeesee takaso, “No mi kamapoo badeliyo?” Esino Poloye yimapoo egeesee takaso, “A Kilikia mi toowa mapoo badeli,” dee takeme, yayo nei egeesee takaso, “Odoo namapoo kamanali hamapoo peledobooga, ayo nee goo meedileiso,” diso. Esem yayo o odoo mapoo Polo Helodeeye moso toowa tegei mapoo ido dilesa, medee bamelee, diso.

Yu odooso Polowo goo Peliksiyo howo woola taka

24 Beeame dee tiadoo poogoloso hamamee, tei moso wiligi odoo taba Ananayas sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo sabolo, Kasalia mapoo gamalee odoo Peliksiyo howo woola Polowo goo meedilame sibadeeso. Diayo sibulone, goo meedilei mapoo Polowo goo takalame, odoo hee Loumowo tei magoo gooleedoo odoo Teletulus ido simiso. ² Osoloso diayo

goo meedili moso mapoo polomologa, Peliksiye Polo hamapoo sibeye, diso. Esem Poloye goo meedili moso mapoo sibilesa badoboome, Teletuluseeye Polowo goo takalame bei mooloogolone egeesee takaso, “Peliks, no ibada wiligi odoo hu toowa too. Bei, nayo ibada mi toowa bamologa, mesie ka doso. Osoloso goo tokenee susuga ee nayo pidi maga medee tekepo moodeliso. ³Esiga iyo goo susuga ogoloso, namapoo emegeidi sabolo goomoga to sabolo ka takooso. ⁴Esiga iyo namapoo hegi goo teneeyaga beame sage nobolo to kalai koo goomogo. Esino ayo namapoo howolone ka taka, no wulo beame deiyeipo mapoo to hagee dui,” diso.

⁵Osoloso Teletuluseeye egeesee takaso, “Odoo hagee tokenee goo eligimo sili. Bei, yayo mi toowa susuga mapoo goo eligimo sili maga Yu odoo oso kamanaliso. Osoloso yinosee Nasalet odoo Yesu deedeeli dia wiligi odoo taba. ⁶Osoloso yayo goo hee moodooso. Esino yayo ibada tei moso Godeeyo howo woola tokenee palame seme, iyo yo tooso. [Osoloso iyo ibada teiso o goo meedilame goomogaso. ⁷Esino ha teli wiligi odoo taba, Lusiaseeye kitulugu sabolo sibilesa Polo imaga ido diso. ⁸Osoloso Lusiaseeye Peliks namapoo sibilesa Polowo goo meediye doloso imapoo egeesee takaso.][†] Esiga no nosee Polo mapoo wosalo ogoga, to nei yayo taka duloso, nayo tei goo iyo Polowo goo taka duloso gooleedalaiso,” diso. ⁹Osoloso Yu odoo abo Teletulusbolo sibadee oso Peliks mapoo takolone egeesee takaso, “O, Teletuluseeye egee takoo tei takoo,” diso.

Goo meedi mapoo Poloye o goo eyo nediliyo taka

¹⁰Osoloso gamalee odoo oso Polo no to takee neme, nei Poloye egeesee takaso, “Peliks, a gooleedooso, no dugo susuga ee ma kulodu ibada mi hamapoo badolone goo meediliso. Esiga ayo to nei namapoo takalai, a goomogo. ¹¹Nayo medee dui. Nayo goo hagee odoo abo mapoo takooga, diayo namapoo goo hedebe hagoonosee takalaiso. Goo ee ayo Godeeyo hu poudalame, Yolusalem mapoo di beame 12 poogoloso ka badoso. ¹²Esiga a Yolusalem mapoo badolone, Yu odoowo tei moso mapoo odoo hee sabolo koo agadigeli. Osoloso howo gisili moso ma kulodu, osoloso Yolusalem mi mapoo silone, odoo kamanalame koo moodeli. ¹³Esiga Yu odoo hamapoo egee do oso mo goo namapoo to opusomo opusomo di taka goo susuga ee tei goonee. ¹⁴Esino di-ayo taka eyo kulodu, goo heeno tei goo. Ee, ibada amawe dia Godeeyo hu poudalame, ayo Yesu mapoo tei teliso. Esino Yu odooso takeliso, Yesuwo goo eligi sabolo diayo eligi sabolo hedebe-nee. Esino a Moseseeeye eligi goo sabolo, osoloso Godeeyo to tosili odoo oso to hogugu mapoo tei teliso. ¹⁵Esiga Godeeye tekepo odoo sabolo tokenee odoo sabolo ta maga see hogabidilei goo mapoo Yu odooso tei toloso egee do, goo hedebe mapoo anosee tei teliso. ¹⁶Esiga goo hageesee maga, a Godeeyo howo woola osoloso odoo howo woola goo tekepo talai goomegeliso.

¹⁷“A Yolusalem poogoo dileso mi abo mapoo silone dugo abo poogooso. Omapoo siloso, see Yolusalem mapoo wedi simiso, bi mauwe odoo mapoo emegeidi bi molee tenelame, osoloso

[†]24:8 6-8: To hagee odoo aboso taka, Lukaye hogugu, deliso. Esino odoo aboso taka, Lukaye hogugule, odoo heeso hamamee hoguguna, dee takeli.

Godee mapoo emegeidi bi tenelame. ¹⁸⁻¹⁹ Esino a tei moso mapoo badolone, Godee mapoo emegeidi bi tenelai ee mopoodoo dolone badebeiso. Omapoo badolone, odoo susuga badele, osoloso kemelele. Osoloso ee ma kulodu Yu odoo oso sibilesa a egeiso. Esino dima kulodu, Asia mi maga sibadee Yu odoo oso mo goo maga dia kamanaso. Esiga bei kasee maga odoo hagee bia hamapoo mauwe ka dosomo? Odoo hagee bia oso sibilesa mo goo namapoo takalai tekepo. ²⁰ Esino odoo egee bia hamapoo mauwe.

Esiga Peliks, nayo Yu odoo hagee do mapoo woosalai tekepo, diayo a Yolusalema mapoo dibada wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo ido peleso doga, mo goo tokenee edebeeyo egei ee takalai tekepo. ²¹ Esino ayo goo hedebe hagee diayo to mou ma kulodu to kitulugu sabolo egeesee taka, 'Esino niyo wedia maga see hogogabilei mapoo tei teme goo ka meedisoo,' diso."

²² Esino Peliks yo Lodeeyo goo ee olo duloso badebeiso. Osoloso odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, "Iba Polowo goo meedilei epedee hamapoo koodobileiso. Esiga see ha teli wiligi odoo taba Lusiyas siboga, Polowo goo see meedileiso," diso. ²³ Osoloso Peliksiye ha teli gihadili odoo hee mapoo egeesee takaso, "Niba Polo medee bolone, yimapoo hegi goo hee na tenee. Osoloso emegei odoo heeso yo pidilei na hamaga takee," diso.

²⁴ Osoloso beeame abo poogoloso, Peliksiye osobo Dulusila dio Polo agalame sibadeeso. Peliksiyo osobo Dulusila ee Yu sobo. Osoloso diayo sibilesa egeesee takaso, "Polo yo hamapoo ido sibe," diso. Esemee Poloye sibilesa Yesu Keliso mapoo tei talai goo ee takomolome, Peliksiye medee dumeleeso. ²⁵ Yayo dulone badolone, Poloye yimapoo tekepo badalai goo sabolo, osoloso tokenee goo teyaga su kookoodalai goo sabolo,

osoloso Godeeye beeame hamameedee mapoo goo meedilei goo sabolo takaso. Esemee Peliksiye to hagee duloso obulone, yimapoo egeesee takaso, "Oso, omapoo koodobie! Amapoo beeame hee mologa, no see sibe dalaiso," diso. ²⁶ Egeesee ma kulodu Peliksiye mada egeesee gweliso, "Poloye amapoo molee teneega, molee oso ayo nei Polo ee neliga moso ma kuloduga peegoo ido dileiso," diso. Yayo egeesee goolone badolone, beeame abo mapoo Polo sabolo to kalame yo iliso.

²⁷ Esino dugo bakadio poogoloso hamamee Peliksiye o gamalee tou teli maga peegoo dime, see odoo heeso badebeiso, o hu Posiyus Pestus. Esino Yu odoo oso goomogalame, Peliks o tou teli maga peegoo dilega badolone, yayo Polo neliga moso mapoo osee badebee, diso.

Polo o goo Sisaye meedilame taka

25 Pestuseeye gamalee hu tolosa beeame bakadio hedebe di poogoloso, see Kasalia mi maga Yolusalema mapoo simiso. ²⁻³ Yayo omapoo simi beeame mapoo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo sibilesa yimapoo Polowo goo egeesee takaso, "Polo yo goo tokenee tooso. Esiga no iyo goomoga goo ee moodee. Egeeseelone Polo see Yolusalema mapoo ido sibeye, dee takee," diso. Bei, diba Polo Yolusalema mapoo sibumologa, mada eli domopoo wooloomalame goomogaso. ⁴ Esino Pestuseeye egeesee takaso, "Haye, Polo yo Kasalia omapoo osee badalaiso. Yolusalema mapoo ido sibileime. Esino a beeame abo poogoloso hamamee see Kasalia mapoo wedi dileiso. ⁵ Esiga nibada wiligi odoo tebisa see abolo dilei tekepo, diayo tei Poloye goo tokenee too egei omapoo takalame," diso.

⁶Pestus beame 10 egeesi Yolusalem mapoo poogoloso, see Kasalia mapoo wedi diso. Yo Kasalia mapoo dileso, tialoso beame hee mapoo goo meedili moso mapoo peleso, yayo badeli debi mapoo badolone, Polo yo sibeye doloso odoo abo mapoo to teneeso. ⁷Eseme edebeeyo Polo yo goo meedili moso mapoo ido polome, Yolusalem maga sibadee Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Polo tobudume, pee maga tebisaloso silodoboloso, Polowo goo mapoo to opusomo opusomo di takolone, Polo yo dia tokenee odoo dee takagameleeso. Esino diayo to opusomo opusomo di taka ma kulodu, Pestuseeye tei goo egele.

⁸Eseme Poloye eyo nediliyo pidilei to takolone egeesee takaso, “A Yu odoowo tei hee gababile. Osoloso ayo ibada tei moso eyo hu mapoo tokenee goo takele. Osoloso Loum mi toowa wiligi odoo taba Sisayo goo mapoo tokenee goo takele,” diso.

⁹Esino Yu odoo oso goomogalame, Pestuseeye Polo mapoo egeesee takaso, “Iba susuga oso Yolusalem mapoo dileso nee goo omapoo meedilei tekepowa?” diso.

¹⁰Eseme Poloye nei egeesee takaso, “A Yolusalem mapoo dileime. Bei, a Loum odoowo goo meedili moso mapoo olo badoso. Esiga hamapoo mo goo meedilei tekepo. Esino Pestus, no olo gooleedooso, ayo Yu odoo mapoo tokenee goo hee moodoole. ¹¹Egeesee ma kulodu ayo goo tokenee too diepi, tei ee dodolone, a talai tekepo. Esino Yu odoo oso mo goo wulo gamenee taka maga, odoo heeso a Yu odoowo dee mapoo tenelai tekeponee. Esiga a Loum mi wiligi odoo taba Sisaye mo goo meedilei goomogo!” diso.

¹²Eseme Pestuseeye yimapoo kokodo takeli odoo sabolo goo hamapoo to mouloso, Polo mapoo egeesee takaso, “No Sisaye nee goo meedilei goomoga

magooga, no Sisa mapoo ido dileiso,” diso.

Pestuseeye Agilipa mapoo Polowo goo taka

¹³Beame abo poogoloso hamamee Yu odoowo wiligi odoo taba Agilipaye omolo sobo holo, Benis sabolo Pestus mapoo emegeidi to takalame Kasalia mapoo sibadeeso. ¹⁴Osoloso beame bei diba Pestus sabolo omapoo debeiso. Osoloso omapoo osee doboome, Pestuseeye Polowo goo ee Agilipa mapoo oposususo. Yayo oposusulone egeesee takaso, “Odoo hee, Polo ee Peliksiye neliga moso mapoo toosoo osee badoso. ¹⁵Esino a Yolusalem mapoo dileso peledobooome, Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso wiligi odoo tebisa abo sabolo, sibilesa amapoo Polowo goo egeesee taka, ‘Polo ee tokenee odoo, esiga yo wooloome,’ diso.

¹⁶Esino ayo dimapoo egeesee takaso, ‘Loum odoo iyo odoo hee goo mauwe koo wooloomali. Esino iba Loum odoo oso goo meedili ee egeesi. Odoo hee ee goo meedi mapoo yimapoo goweli odoo oso o goo takoloso koodobuoga, nei odoo o goo eyo nediliyo takeliso. Osoloso hamamee goo meedili odoo oso yimapoo goo tokenee melee ogoga, yo wooloome, dee takeliso,’ diso. ¹⁷Esiga Yolusalem wiligi odoo tebisa abo abolo hodooba hamapoo ka simi. Beame omapoo mo goo meedilei booloogoole. Esino a sibilesa, tialoso beame hee mapoo goo meedili moso mapoo peleso badolone, Polo yo hamapoo ido sibeye, diso. ¹⁸⁻¹⁹Ee ma kulodu ayo goolee, Polo yo tokenee goo toowa toobelee, diso. Esino Yu odoo oso gamenee dibada howo gisili tei goo sabolo, osoloso odoo hee Yesu, diayo olo taso deli, see Poloye odoo ee see gie badoso, dee taka goo omapoo toso agadigaloso o goo meedilame ido pala egeiso. ²⁰Esino a goo

hagee medee gooleedelega badolone, Polo mapoo egeesee woosaso, 'No Yolusalem mapoo dilesa nee goo meedilei soowayo?' diso. ²¹ Esino yo Yolusalem mapoo dilei goomegele. Eseme yo Sisaye o goo meedilame goomogaso. Esiga yo wulo epedee hamapoo badalaiso. Osoloso ayo beame tekepo ogoga, yo Sisa mapoo o goo meedilame ido diye dalaiso," diso.

²² Eseme Agilipaye Pestus mapoo egeesee takaso, "A odoo hagooso taka goo mawo duleiyasa," diso.

Eseme Pestuseeye yimapoo egeesee takaso, "No godigi yayo takooga duleiso," diso.

Polo yo Agilipa dio Benis dio mapoo ido simi

²³ Osoloso beame hee mapoo Agilipa dio, Benis dio, hu toowa too odoo masi, dugo medee tekepo kalagaloso, goo meedili moso mapoo paladeeso. Diba goo meedili moso mapoo galaga dulone, ha teli odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Kasalia mi wiligi odoo tebisa sabolo galaga diso. Osoloso diba susuga goo meedili moso mapoo mooloogoodoloso doboome, Pestuseeye Polo ido sibe, diso. ²⁴ Eseme Poloye goo meedili moso mapoo sibilesa tobudume, Pestuseeye egeesee takaso, "Wiligi odoo taba Agilipa nobolo, osoloso odoo susuga sabolo, odoo hagee ege! Yu odoo hamapoo egee do sabolo, osoloso Yu odoo Yolusalem mapoo debeli sabolo, oso odoo hamapoo dia gowolone, amapoo to neligidi takolone, yo wooloomalai tekepo, dee takeliso. ²⁵ Esino ayo yo teli mapoo magalai o goo tokenee hee mauwena. Esino yo eyo goomoga oso Sisaye o goo meedi diga, ayo yo Sisa mapoo ido di, diso. ²⁶ Esino goo hamapoo ayo ibada wiligi odoo taba Sisa mapoo Polowo goo maga to hoguguloso tenelai to mauwe. Esiga

ayo yo nibada howo woola mapoo ka ido simi. Esiga Agilipa nayo yimapoo wose. Egeesee to yayo nei taka ee ayo hoguguloso Sisa mapoo ka tenelaiya. ²⁷ Bei, neliga ma kulodu badeli odoo oso moodoo goo ee hogugule mosoowe sabolo Loum wiligi odoo taba Sisa mapoo diye dalai tekeponee," diso.

Poloye wiligi odoo taba Agilipayo howo woola mapoo o goo taka

26 Agilipaye Polo mapoo egeesee takaso, "Ayo epedee no nediliyo pidi to takalame namapoo beame teneeso."

Eseme Poloye dee dokodoo poudoloso, to takalai bei mooloo-goolone egeesee takaso, ² "Wiligi taba Agilipa, a epei Yu odooso mo goo mapoo goo opusomo opusomo di taka mapoo nei ayo mawo a pidi to namapoo takalai goomogo. ³ Bei, no Yu odoo ibada adaga dia goo susuga sabolo, osoloso ima kulodu to agadigeli goo sabolo no gooleedooso. Esiga ayo namapoo howaso, mo to hagee takoo medee dui.

⁴ "Egeesee ma kulodu, Yu odoo susuga oso ayo daga Yu odoo sabolo Yolusalem mapoo badebei goo ee, diba olo gooleedooso. ⁵ Esiga Yolusalem odoo susuga oso mo goo diba gooleedooso. Esiga diayo namapoo mo goo takalai dee takooga, diayo ayo Pelisi odoo toboloso badebei goo ee takalaiso. Egeesee mapoo Yu odoo ma kulodu Pelisi odoo oso Moseseeye eligi goo hogugu medee deedeeliso. ⁶ Esino Godeeye mawe dimapoo to takoloso magoo mapoo ayo tei teme, a epedee goo meedi mapoo ka badoso. ⁷ Osoloso ibada Yu odoo bala 12 susuga oso beame susuga Godeeye hu poudolone dobolone, diba to magoo hedebe ee bamoloso. Esiga mo wiligi odoo taba Agilipa, abolo epedee to magoo hedebe omapoo tei teme, Yu

odoo oso a wooloomalame goomogoso. ⁸Egeesee ma kulodu, Yu odoo niba bei kasee maga Godeeye wedia odoo ee see hogogabileiso dee taka goo mapoo tei telega ka pegiliyo?

⁹“Esiga a niyo egee gooloomolo egeesi masi goolone, ayo Yesu Nasalet odoo mapoo tei telaga odoo mapoo hegia toowa molone, ayo dimapoo dala tenelame goomogo meleeso. ¹⁰Egeeseelone tei moso wiligi odoo tebisa oso amapoo kitulugu teneme, ayo Godee o odoo esialoso tolosa neliga moso ma kulodu tooseliso. Osoloso tei telaga odoo abo ee olo pilugume, ayo goo omapoo tekepo doloso, goomegeliso. ¹¹Osoloso a Yu odoowo howo gisili moso susuga mapoo silone, tei telaga odoo mapoo dala tenelone, ayo dimapoo toso pupulone, to tokenee takoloso Yesuwo goo mapoo miligi pie, dee takeliso. Osoloso ayo dimapoo dia komonolone, mi abo mapoo dileso, tei telaga odoo tolosa dala teneliso.

¹²“Ayo egeeseemo silone, beame heeso tei moso wiligi odoo tebisa oso amapoo kitulugu teneme, Damasko mi mapoo tei telaga odoo talame diso. ¹³Esino osoko oo domo taba mapoo a eli domopoo dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu oso pouneme egeiso. Gadeebugu ee dia toowa, osokoso gadeebugu egeesinee. Esiga odoo abolo hodobo di gadeebugu oso tooso. ¹⁴Osoloso iba susuga miyomoo misikedoobuloso tiesamolome, kei ma dokodooga ibada Hibulu toso amapoo egeesee takeme duso, ‘Solo, Solo, nayo bei kasee maga amapoo dala ka tenemalala? Esiga no medee goolee. Nayo egeeseemo siloga, no Godee sabolo ha taso. Esiga eyo nei no dala talaiso,’ diso.

¹⁵“Eseme ayo egeesee takaso, “Wiligi odoo, no ogumo?” diso.

Eseme Lodeeye amapoo nei egeesee taka, ‘A Yesuso. Nayo tei telaga odoo

mapoo dala egee tenemolo, amapoo tenemoloso. ¹⁶Esiga no teebee! Ayo namapoo sibilesa peledobooso. Bei, ayo no olo hesiaso, nayo mo tou teli odoo doloso badolone, ayo namapoo eligi sabolo, osoloso eligilei goo sabolo, odoo mapoo eligilame. ¹⁷⁻¹⁸Esiga nayo Yu odoo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo sabolo ma kulodu mo to takomo siloga, ayo no medee balaiso. Egeesee ma kulodu diayo no dala teneega, ayo no pidileiso. Esiga diayo tei goo ee gooleedoga, diayo neliga maga miligi pialoso, gadeebugu mapoo bidiga dabalame, osoloso Saiten oso gibadolone debi poogoloso, see Godee mapoo bidiga dabalame, ayo no dimapoo diye deeso. Egeeseega ayo dibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Egeeseega diayo amapoo tei too goo maga, Godeeye hesia odoo oso egee do sabolo hodobo dabalaiso,’ diso.

¹⁹“Eseme wiligi odoo taba Agilipa, mo howo opusomo doloso, kei ma dokodooga to taka duloso, to omapoo mesieso. ²⁰Osoloso ayo Damasko mapoo, osoloso Yolusalem mapoo, osoloso Yudiya mi toowa ma kulodu, osoloso Yu dele poogoo dia mi susuga mapoo, Godeeyo to egeesee takomo sileeso, ‘Nibada goo goolee su wuduloso, nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo sibadee! Osoloso niyo Godee mapoo sibadee goo ee eligilone, odoo susuga eyo howo woola tekepo goo ee tomo silesibe,’ dee takeliso. ²¹Esiga ayo goo hagee tomo silime, Yu odoo oso ayo dibada tei moso ma kulodu badoboome, diayo a wooloomalame keliso. ²²Esino Godeeye pidi toowa maga, a see epedee nibada howo woola mapoo tobudulone, wiligi odoo tebisa nimapoo, osoloso odoo abo susuga nimapoo, Godeeyo to takolone ka badoso. Esino ayo taka to susuga ee Moses sabolo Godeeyo to tosili

odoo sabolo oso Godeeye hudi magoo Keliso mapoo peledabalai goo taka sabolo hedebe. ²³Esiga to hagee eyo bei hagooso, Keliso dala toloso talaiso. Osoloso yayo daga malalo ta maga hogabuloso, gadeebugu ee Yu odoo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo sabolo mapoo tosibileiso,” diso.

²⁴Esino Polo to osee takomolome, Pestuseeye to neligidi yimapoo egeesee takaso, “Polo, no boobadolone wulo halaboo! Nayo dia goolee oso no ka boobadoo,” diso.

²⁵Eseme Poloye to nei Pestus mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo taba Pestus, a wulo koo halabooso. Bei, ayo to taka susuga hagee tei goo. Esiga goo eyo bei moloso. ²⁶Esiga wiligi odoo taba Agilipaye goo susuga hagee yo gooleedooso. Ayo goo susuga hagee yimapoo takooga, ayo to takalai koo obuso. Bei, goo susuga hagee mada moodoole. Haye! Odoo susuga eyo howo woola ka moodoo,” diso. ²⁷Eseme Poloye wiligi odoo taba Agilipa mapoo egeesee takaso, “Agilipa, no Godeeyo to tosili odoo susuga oso to hogugu mapoo tei telisomo? O, a gooleedoso, no tei teliso,” diso.

²⁸Esino wiligi odoo taba Agilipaye egeesee takaso, “No beame deiyepo hamapoo ayo Keliso mapoo tei talame amapoo to egeesi masi ka takamalala?” diso.

²⁹Poloye to nei egeesee takaso, “A nayo tei talai beame deiyepo o, beame sage koo magooso. Esiga ayo nobolo osoloso epedee hamapoo mo to dulone hagee do odoo susuga oso Godeeyo to mapoo tei toloso ayo hagee bado egeesi masi badalame dokodoo ka takooso. Esino nibada dee mapoo ki ti oso tiala-galaime,” diso.

³⁰Eseme wiligi odoo taba Agilipa sabolo, osoloso Pestus sabolo, osoloso Benis sabolo, osoloso odoo susuga

Polowo to dulone debei ee tebisaloso diadeeso. ³¹Diayo diadulone dieso dimapoo egeesee takaso, “Odoo hagee goo tokenee hee tele. Esiga iyo yo neliga moso mapoo toosooloso wooloomalai tekeponee,” diso.

³²Eseme Agilipaye Pestus mapoo egeesee takaso, “Iyo odoo hagee goo meedili maga diye dalai tekepo. Esino yo Sisaye o goo meedilei goomogaga, yo Sisa mapoo ido diye, dee takee,” diso.

Poloye du maga Itali mi mapoo dilame bei mooloogoo

27 Pestuseeye Polo Sisaye badebei mapoo ido dilame goomoga magoloso, yayo Loum ha teli gibadili odoo hee Yuliyes iso. Osoloso yimapoo egeesee takaso, “Polo sabolo, osoloso neliga moso ma kulodu debeli odoo abo sabolo, du maga Itali mi mapoo Sisaye badebei mapoo iyado di,” diso. Yuliyes hagee ha teli odoo mooloogoodoo hee, o hu Sisayo mooloogoodoo dee takeli eyo kulodu badeli. ²Eseme iba Adalamatia odoo dia du toowa ee Kasalia mi maga see Asia mi ma kulodu mi opusomo opusomo di mapoo dilame molome egeiso. Eseme Yuliyeseeye iba du omapoo dalaga peegeena. Osoloso Makedonia mi ma kulodu Tesalonika mapoo badeli odoo hee, Alistakus du omapoo ibolo hodobo bulumaloso, see Saidon mi mapoo dulone domopoo tiesaso.

³Osoloso beame hee mapoo Saidon mi mapoo sibilesa peledabaso. Esino iba Saidon mi mapoo sibilesa peledaboome, Yuliyeseeye Polo yo dia goolone yimapoo egeesee takaso, “Nee odoo oso biso pidilame, no peegoo di,” diso. ⁴⁻⁵Osoloso iba see Mila mi mapoo dalo soowoolone, Saiples mi te koola mapoo poo toowa meneme abaga daso. Bei, abei toowa woola mapoo poo toowa

oso sibulone, howo ki toowa siba. Esememe iba osee Saiples mi te maga gulugumo sibilesa, Kilikia sabolo Pampilia sabolo daga dilesa, Lisia mi Mila mapoo sibilesa peledabaso. ⁶Iba omapoo dilesa doboome, ha teli gibadili odoo Yuliye-seeye Alesendilia odoo dia du toowa Itali mapoo dilame molome egeiso. Esememe yayo iba du omapoo dalaga peegeena. ⁷⁻⁸Esememe iba du omapoo dalaga poogoloso, Nidus mi mapoo obeeamo dulone, beame bei abei domopoo poogooso. Iba Nidus mi ee daga dime, poo toowa simi oso, howo ki toowa sibume, see Kiliti mi te mapoo dalo soowaso. Bei, omapoo poo toowa meneme. Osoloso iba Kiliti mi te su Salomone koola abaga obeeamo gulugumo dulone, Lasia mi koola mapoo du dali omapoo oluguso. Du dali eyo hu Du Oluguli Medee Tekepo deli.

⁹Iba du oluguli omapoo dobolone, egeesee goolone debeiso, “Iba beame toowa olo hosudooso. Osoloso Yu odoo oso nei teyuloso badeli beame olo daga dilesa badosa. Esino dugo beame olo bei mooloogooso. Egeesee ma kulodu iyo dugo beame mapoo abei toowa maga dilei tekeponee. Bei, howo ki toowa oso sibulone, iba tokenee peya,” diso. Esememe Poloye odoo susuga mapoo egeesee taka, ¹⁰“Emegei, dugo beame mapoo abei toowa maga duga, ibola osoloso ibada bi sabolo, osoloso ibada du sabolo tokenee palai, a gooleedooso. Esiga iba hamapoo osee dabalai tekepo,” diso. ¹¹Esino du wiligi taba sabolo osoloso duwo ama sabolo diba egeesee salai goomegele. Esememe ha teli gibadili odoo oso Polowo to mapoo tei telega poogoloso, odoo bakadio hageeyo to mapoo deedeeso. ¹²Esememe odoo susuga oso egeesee takaso, “Iba dugo beame mapoo hamapoo dobolone du oluguloso dabalai du oluguli tokenee,” diso. Egeeseeone diba saga Poiniks mi mapoo

dilesa daga, dugo beame ee koodobilame goomogaso. Kiliti mi te mapoo Poiniks hagee du oluguli tekepo hee oso. Bei, du oluguli omapoo poo toowa haga koo sibili.

Poo toowa sabolo howo ki toowa sabolo ma kulodu di

¹³Osoloso beame heeso poo toowa koodobume, see poo pepooko oso abei toowa domo abaga pee maga sibilame bei mooloogooso. Esememe du toowa tosilesibili odoo oso egee ogoloso tekepo dolone, hegi biso du gidoloso howo kulomoo melee giligadoloso du ma kulodu maso. Osoloso iba Kiliti mi te mapoo soowooleso widi pee maga gulugumo diso. ¹⁴Iba mi te widi pee maga obeeamo gulugumo dumolome, haga booloogelaga mi te abaga poo toowa simi oso ibada du ee see abei toowa domopoo todiso. ¹⁵Egeeseeone iba du balamelega, ibada du pooso todime, wulo balaga meleeso. ¹⁶⁻¹⁷Esino pooso ibada du ee Kauda mi te mapoo poo toowa meneme hodiokooga todi molome, du tosilesibili odoo oso du toowa tokenee poga pidili du pepooko, du toowa eyo osio mapoo bagagoloso melee ee dia kitulugu sabolo toloso du toowa ma kulodu magooso. Osoloso howo ki oso sibilesa ibada du mapoo woolone du toowa gadilega pagalame, diayo du ee tiso tialoogooso. Osoloso du tosilesibili odoo ee Libia mi hodio abaga dulone, howo soo mapoo du doguyaga dia ebigaso. Egeeseeone, diba pooso sibilesa weli dugo du ma dokohodoo bagagoo ee du medee dilame miyomoo bagagooso. Esememe pooso ibada du ee abei domopoo wulo todimeleeso. ¹⁸Osoloso beame hee mapoo poo toowa oso see dia sibume, du tosilesibili odoo oso du popeeya dalame, bi abo du toowa ma kulodu melee toloso howomoo sooso. ¹⁹Osoloso see beame hee mapoo, bi abo egeesi masi du ma

kulodu melee howomoo sooso. Pooso sibilesa weli dugo sabolo, osoloso homo tialogoo sabolo, osoloso dugo bagagili ti sabolo, osoloso bi abo egeesi masi sabolo howomoo sooso.²⁰ Iba poo toowa oso simi ma kulodu, osoloso howo ki toowa simi ee ma kulodu beeame bei poogoomo dulone, osoko sabolo giwo sabolo egele. Egeesee ma kulodu dulone, iba dabalai goole. Esino wulo wedilei gooleeso.

²¹ Esino iba beeame bei ma kulodu nei nelega sibulone, Poloye toboloso imapoo egeesee takaso, “Emegei, niba kasee maga mo to dulega Kiliti mi te poogoloso ka simiyo? Iba omapoo debi diepi, goo hageesee imapoo sibile pegeliyo.”²² Esino niba goo hamapoo haga na ebi. Bei, odoo susuga nima kulodu odoo hee talaime. Esino hedebe ibada du ee tokenee palaiso.²³ Bei, mo Godee ayo o hu dokodoo poudili o momaiye oso amapoo sibeye dee takeme, eiyo gesi amapoo sibilesa egeesee taka,²⁴ ‘Polo, no haga na ebi, bei no wulo gamenee dile, wiligi odoo taba Sisayo mudugiyopoo nee goo meedilame duso. Esiga Godeeye nimapoo mesie maga nobolo hodobo egee du odoo sabolo, abei domo hamapoo wedileime,’ diso.²⁵ Esiga odoo susuga, niba to hagee dulosso na ebi. Bei, Godeeye o momaiye oso goo taka goo ee tei moodoolai doloso, a tei toso.²⁶ Esino iba omapoo dulone, mi te hee koola mapoo dilesa, yo mapoo godee bigileiso,” diso.

²⁷ Iba Adiliyati abei domopoo silesibulone, beeame 14 poogoloso see gesi hee mapoo gesi domopoo du tosilesibili odoo oso goolee widi pee koolabelee, diso.²⁸ Egeeseelone diayo howo kasee boubeleso howo bou tebili ti tolosa tebiaso. Osoloso egeino, howo bou ee tebia ibada bagi sabolo tebia 40 egeesi masi mala.

Osoloso hoogoo pepooko dilesa, see tobu tebiaso. Osoloso egeino, howo bou ee tebia ibada bagi sabolo tebia 30 egeesi masi mala. Eseme diayo goolee widi pee olo koola tooboo, diso.²⁹ Eseme diba gesi dulone, du howo soo maga duga, yo mapoo godee bigiyaga dia ebigaso. Egeeseelone du dilega omapoo malame, diayo hegi bi bakadio bakadio di du osio mapoo bagagoloso howomoo toosooso. Osoloso gesi omapoo dobolone, du tosilesibili odoo oso saga mi beeama beleso ee bolone debeiso.³⁰ Egeeseelone dobolone, diayo du toowa maga mada kukolo dilame, du toowa tokenee poga pidili du pepooko ee howomoo ti sabolo gisibasoloso olugu molone imapoo egeesee taka, “Iba du wiligi maga hegi bi abo howomoo toosoowagona,” diso.³¹ Esino Poloye ha teli gibadili odoo sabolo, o odoo sabolo mapoo egeesee takaso, “Du tosilesibili odoo oso kukulo duga, iba susuga wedileiso,” diso.³² Eseme ha teli odoo oso du toowa tokenee poga pidili du pepooko ee ti koo poogoomo, pooso todiso.

³³ Osoloso olo mi beeamalai koola tooboome, Poloye diba nei nalame howolone odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba beeame 14 ma kulodu ebia sabolo sibulone nei medee nele.”³⁴ Esiga niba wedilega pagalame, epedee hamapoo nei medee ne. Osoloso niba goolee, nima kulodu odoo hee dala talaime,” diso.³⁵ Osoloso Poloye to hagee takoloso, wo tolosa goomoga to Godee mapoo takoloso, odoo susuga eyo howo woola mapoo wo po doloso neso.³⁶ Eseme Poloye nei namelee ogoloso, odoo susuga oso yibolo nei nalame goomogaso.³⁷⁻³⁸ Diba nei ne koodobuloso, du popeeya dalame, nei abo susuga howomoo togobisaso. Esiga iba 276 odoo oso du ee ma kulodu debeiso.

Duso dileso yo mapoo godee buguloso gagabugu goo

³⁹ Osoloso gesi mi beeamome egeino, du tosilesibili odoo oso widi pee egeiso. Osoloso diayo widi pee ee medee ogoloso gooleede. Esino omapoo dileso du olugumo, diso. Bei, diayo widi pee ee du olugulei tekepo goolee. ⁴⁰ Egeeseelone, diba widi pee mapoo dilame hegi bi du ma bagagisaloos melee, ee howomoo kookoo sooso. Osoloso du osio mali suda masi howomoo wusuloso, pooso du todilame, du wiligi mapoo dugo bagagoloso meli hee poudoloso bagagooso. Osoloso iyo widi pee egei mapoo diso. ⁴¹ Esino iba widi pee mapoo dulone, du wiligi oso dileso howo soo mapoo dougaso. Esem howo ki oso sibileso, du osio mapoo woome, du gagabuguso.

⁴² Egeesee ma kulodu ha teli odoo oso neliga ma kulodu debeli odoo ee howo tabuloso kukulo diyaga, dia gooleeso. Egeeseeyaga neliga ma kulodu debeli odoo ee diayo du ma kulodu wooloomalame goomogaso. ⁴³ Esino ha teli gibadili odoo Yuliyes yo Polo wooloomalai goomegele. Esiga yayo ha teli odoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo neliga ma kulodu debeli odoo ee na wooloome,” diso. Esem yayo egeesee takaso, “Niba howo tabili gooleedoo daga, niba widi pee mapoo howo tigebie! ⁴⁴ Osoloso odoo howo koo tabili daga, niba du gagabugu mapoo toloso deeso widi pee mapoo sumo di,” diso. Egeesee see maga odoo susuga medee tigebuloso widi pee mapoo daboogoloso gie badeli tooso.

Poloye Malata mi te mapoo sibileso peledaba

28 Osoloso iba howo tigamo dileso, mi te mapoo dalaga poogoloso dabolone duno, mi te eyo hu Malatag-

ona. ² Iba omapoo sibileso peledoboome, mi te mapoo debeli odoo oso iba medee pida. Esiga beeamo omapoo howo toowa simi oso kekepie meleega, mi te mapoo debeli odoo oso iyo dou halame, dou toowa tooloso ka daba. ³ Osoloso Polo noseo dou kaka tosibilesa, dou toomeleeno, hebise sa masi dou ma mapoo kulodu tiamelee ee dia dei moodoome, dou kaka ma ma kuloduga gasibilesa Polo dee mapoo paso. ⁴ Esem mi te mapoo debeli odoo oso Polo hebiseso dee mapoo poloso soolooogooso melee ogoloso diba diesono egeesee takaso, “Odoo hagee odoo wooloomali odoo osobe. Bei, yo abei domopooga simi oso yo tele. Esiga epedee nei dala teneli godee oso Polowo goo tokeenega maga nei ka teneeso. Esiga hebiseso yo dee mapoo ka pana”, diso. ⁵ Esino Polo hebiseso o dee mapoo pome, o dee keesee heyadigebuguno hebise dou mapoo toodooso. Ee ma kulodu goo hee yimapoo peledabe. ⁶ Esino mi te mapoo debeli odoo oso egeesee goolone debeiso, “Polowo dee papoloso, miyomoo homodobuloso talaiso,” dee gooleeso. Esino beeamo sage ma kulodu goo heeso Polo mapoo peledabe. Esem mi te mapoo debeli odoo oso goo hagee ogoloso, Polo yo godee hee molodoo, dee takaso.

⁷ Osoloso ee ma kulodu iyo dou halaga melee mi maga Malata mi te mapoo debeli odoowo wiligi odoo taba, Pubiliyeseeyo mi haga hoogoonee. Esiga yayo iba ogoloso, o moso mapoo ido dileso, beeamo bakadio hedebe di omapoo doboome, yayo iba medee pidiso. ⁸ Moso ee ma kulodu Pubiliyeseeyo ama kolo dei sabolo osoloso su paiye sabolo tiameleeso. Esem Poloye yayo tiamelee mapoo gadilesa, dokodoo takoloso, o deeso yimapoo sigime, paiye weidooso. ⁹ Hamamee odoo paigiga mi te mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso

sibademe, Poloye diba tekepo moodoo demeleeso. ¹⁰⁻¹¹ Egeesee ma kulodu iyo mi omapoo doboome, mi te mapoo debeli odoo oso imapoo hu toowa tenelone emegeidi bi teneemeleeso. Osoloso a bakadio hedebe di omapoo doboso, see dilame doboome, mi te mapoo debeli odoo oso iyo eli domo dulone nalai, nei sabolo osoloso bi abo sabolo imapoo tosibadeeso.

Poloye Loum mi mapoo dileso peledaba

Osoloso iba Alesendilia odoo dia du toowa dugo beame mapoo Malata mi te mapoo melee mapoo dabagaso. Du ee tosilesibili odoo oso dedebayo gamenee godee masi bakadio moodooloso du wiligi mapoo tugusa molome egeiso. ¹² Iba du amaga dileso Silakusa mi mapoo du oluguloso, beame bakadio hedebe di omapoo debeiso. ¹³ Osoloso see abaga Legiyome mi mapoo dalo soowaso. Omapoo tialoso beame hee mapoo poo iyo simi hamamee abaga sibilame bei mooloogooso. Esem pooso ibada du saga todilame pupu buguso. Osoloso beame heeso Putiyoli mi mapoo dileso peledabaso. ¹⁴ Iba dileso Putiyoli mapoo du oluguloso, tei telaga odoo abo egeiso. Esem diayo iba beame 7 dibolo de-beeyena. Osoloso omapoo doboso see mili Loum mapoo diso. ¹⁵ Osoloso tei telaga odoo Loum mapoo debeli oso iba sibogodi dulosu, eli domopoo iba tugodalame simina. Ee ma kulodu odoo abo sibiloso, iba Apiyus Polum mi mapoo tugodooso. Osoloso aboso mi hee, o hu Odoo Soowo Moso Bakadio Hedebe deli mapoo sibiloso tugodooso. Esem Poloye diba ogoloso dia goomogolone, Godee mapoo goomoga toowa poudooso. ¹⁶ Esem iba Loum mi mapoo sibiloso peledoboome, ha teli gihadili odoo oso Polo mapoo egeesee takaso, “No neliga moso mapoo dileime. Esino no wulo moso hee

mapoo badoga, ha teli odoo hedebe oso no ka gibadalaigona,” diso.

¹⁷ Osoloso beame bakadio hedebe di poogoloso hamamee, Poloye Yu odoowo wiligi odoo tebisa Loum mi ee ma kulodu debeli susuga yimapoo sibilame to teneeso. Diba olo sibiloso doboome, Poloye dimapoo egeesee takaso, “Emegei, ayo goo tokenee hee Yu odoo mapoo moodoole. Osoloso ibada adaga dia tei hee gababile. Esino Yolusalem mapoo Yu odooso a goo mauwe toloso Loum odoo mapoo teneeso. ¹⁸ Osoloso nei diayo amapoo woosali to bei woosano, amapoo goo tokenee hee egele. Esiga diayo a teli mapoo magalai goomegele. Esino diayo a neliga moso maga peegoo tamagalame goomogaso. ¹⁹ Esino Yu odoo oso a neliga moso maga peegoo tamagalai tekeponee, dee takeme, ayo mo goo Sisaye meedilei a goomogo, dee takaso. Esino ayo mo odoo, Yu odoo mapoo gigidilei goo mauwe. ²⁰ Esiga ayo goo hagee nibolo medee to meilame ka gilimadoo. Osoloso a epedee ki tiso tialogoloso moloso. Bei, ayo Isalael odoo oso dulone egee bamolo, odoo yimapoo tei too goo maga,” diso.

²¹ Esem wiligi odoo tebisa oso Polo mapoo nei egeesee takaso, “Iyo Yudiya maga nee goo maga to hogugu teneme tele. Osoloso Yu odoo abo amaga sibadee oso nee goo maga tokenee goo taka, iba dule. ²² Esino goo nayo egee eligimo silo imapoo takalai goomogo. Bei, mi susuga eyo kulodu, edebeeyo Yesuwo goo eligili goweli,” diso.

²³ Osoloso Polo sabolo Yu odoo sabolo beame hedebe magooso, diayo see tobu Polobolo Yesuwo goo maga to kalame. Osoloso diayo beame hedebe magoo mapoo Yu odoo susuga Yesuwo goo maga to kalame Polo mapoo sibadeeso. Esem Poloye gesikolo bei mooloogoloso abaga dino habe

mapoo Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ee eligilone, Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso Godeeyo to tosili odoo oso to hogugu maga Yesuwo goo eligiso, diayo Yesu mapoo tei talame.

²⁴ Esemee odoo abo oso Polowo to duloso tei tooso. Esino odoo abo tei tele. ²⁵ Egeesee ma kulodu diesono abo puloso toso agadigaso. Osoloso diba dilame doboome, Poloye tei tele poogoo odoo mapoo to hedebe hagee takaso, “Dio Tei oso tei goo Godeeyo to tosili odoo Aisaya maga nibada amawe dio mapoo egeesee takaso,

²⁶ ‘Nayo dileso odoo hagee bia dimapoo egeesee takee,

“Niyo medee hodu dileso to taka duleiso. Esino goo eyo bei niyo medee gooleedalaima.

Osoloso niyo medee hodu dileso agalaiso, esino goo eyo bei niyo ogoloso gooleedalaima.”

²⁷ Bei, diba goo eyo bei gooleedalai koo goomogo.

Osoloso diba dulu tabagado, osoloso howo gisiga diga.

Esino diayo ogoloso, osoloso duloso goo goolee tekepo toloso, amapoo wedi simi diepi,

ayo dibada tokenee hapoloso boobado bigiliyo,’ diso.

²⁸ Esiga niba medee goolee, Godeeye gie badeli hedebe Yu odoo mapoo tenele. Haye, yayo Yu dele poogoo odoo sabolo mapoo teneeso. Esiga diayo goomoga sabolo Godeeyo to medee duleiso,” diso.

²⁹ [Osoloso Yu odooso Polowo to duloso, dibada mooloogoodoo ma kulodu disono toso dia agadigamo diso.][‡] ³⁰ Osoloso Polo dugo bakadio ee ma kulodu moso nei molee magoloso tieli mapoo badoboome, odoo abo yo agalame simi, yayo o mosopoo goomoga sabolo ido palaso. ³¹ Osoloso yayo dimapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligilone, Lodee Yesu Kelisowo goo takalai ebile. Osoloso ee ma kulodu odoo heeso yimapoo hamaga takele.

[‡]**28:29** To hagee odoo aboso taka, Lukaye hogugu, deliso. Esino odoo aboso taka, Lukaye hogugule, odoo heeso hamamee hoguguna, dee takeli.

1 Tesalonika

*Poloye Tesalonika odoo
dimapoo to hogugu tenee*

1 Tesalonika booka goo eyo bei

Polo Kolin mi mapoo badolone, Tesalonika odoo dimapoo to hagee hoguguso. Polo daga Tesalonika mapoo di beeame mapoo edebeeयो o to duloso tei tooso. Esino Yu odooso goo hagee ogoloso Polo habuguso (Diye di odoo 17:1-10 omaga egeesee ka takooso). Esiga Poloye tei telaga odoo hagee bia diya gooleebugulone, kokodo takeli to hagee hoguguloso dimapoo teneeso, diayo dala ma kulodu dobolone, Godee mapoo tei toloso medee kibiya dabalame. Osoloso tei telaga odoo susuga oso Yesu siboga beeame mapoo yayo badalai mi mapoo palai goo ee gooleedoloso dabalame diayo hoguguloso teneeso.

1 To hogugu hagee Polo, Sailesi, osoloso Timoti iyo Tesalonika mi ma kulodu debeli tei telaga odoo nimapoo ka teneeso. Niba Ma Godee sabolo, osoloso Lodee Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. Esiga iyo Godee mapoo takooso, yayo niba sooloo dolone pidilame osoloso mesie sabolo dabalame.

Tesalonika odoo oso tei too

²Iyo beeame susuga niba halo dokodoo takolone, nibada goo maga Godee mapoo goomegeliso. ³Egeesee maga iyo niba Godee mapoo takolone goo hagee gooleebigiliso. Niyo tei too maga tou too sabolo, osoloso odoo abo sooloo dologa pidili sabolo, osoloso edebeeयो nimapoo dala tenee ee ma kulodu dobolone, Lodee Yesu Kelisoye see sibileiso doloso, bolone tei toloso doso.

⁴Tei telaga odoo, emegei, iba gooleedooso, Godeeye niba sooloo dolone,

niba o odoo dalame hesigaso. ⁵Bei, iyo to tekepo nimapoo tosimi ee wulo todee mosoowe tosibilesa ka takele. Esino iyo Dio Tei oso kitulugu maga ka taka. Osoloso iba to tekepo hagee kibiya tei toloso nimapoo eligiso. Osoloso iyo niba pidilame nibolo debee ee niba gooleedooso. ⁶Osoloso niyo ibada goo sabolo, osoloso Lodeeye goo ee peedeeso. Egeesee maga niyo to hagee duloso toloso, dala ee ma kulodu doboome, Dio Tei oso goomoga sabolo to hagee tooso. ⁷Esiga tei telaga odoo susuga Makedoniya mapoo debeli sabolo, osoloso Akaya mapoo debeli oso nibada goo duloso padalai tekepo. ⁸Esiga Godeeye nimaga eligi goo ee hedebe Makedoniya sabolo Akaya sabolo mapoo dudobigile. Haye, niyo tei too goo ee mi susuga mapoo olo dudobuguso. Esiga nibada goo ee iyo mi abo mapoo see tobu takomo dilei ee goo haga toowane. ⁹Bei, mi susuga ee ma kulodu edebeeयो iyo nibada mosopoo siboga, niyo to tekepo too ee takeliso. Egeeseelone, diayo niyo gamenee godee poogoloso see tei gie badeli Godee mapoo sibilesa, o to mapoo mesimo sili goo ee takeliso. ¹⁰Osoloso diayo Godeeye owoloye ta maga Godeeye hogadi oso Kei mi ma dokodooga sibileiso doloso niyo egee bamolo goo ee takeliso. Odoo ee Yesu. Godeeye meedilei beeame mapoo, yayo komonolone tokenee eyo nei dala tenelai beeame mapoo, Yesuye tei telaga odoo iba susuga peegoo gilimado dileiso.

Poloye Tesalonika mi mapoo tou too

2 Tei telaga odoo, emegei, iyo niba hodo dobolone, beeame wulo mosoowe hosule. ²Esiga niba gooleedooso, iyo daga nimapoo sibilame, Pilipai mi mapoo doboome, edebeeयो imapoo to tokenee takolone, dala tenee goo ee. Esino ee ma kulodu ibada Godeeye iba pidime, edebeeयो iba gowe

ee ma kulodu iba ebilega, Godeeyo to tekepo nimapoo takaso. ³Bei, iyo eligi goo ee gamenee goonee, osoloso toke-nee gweli goo maga koo eligiso. Esiga iyo nimapoo gamenee takalaime. ⁴Esino iyo Godeeyo to tekepo ee eligimo silesiboso. Bei, Godeeye iba tebia doloso hesigaloso o to tekepo takomo silesibe, diso. Esiga iyo tou hagee tomo silo odoo goomogalame sile. Haye! Godee ibada sooloo ma kulodu egeli yo goomogalame ka siloso. ⁵Osoloso niba nosee gooleedooso, niyo imapoo sibilame wulo game-nee toso hedelee. Osoloso iba nei molee talame to tekepo ka takele. Godeeye goo hagee tei diso. ⁶Egeesee maga nibolo osoloso odoo susuga oso imapoo goomogalame koo seli. Esino Kelisoye diye di odoo iyo toowa doloso niba balame, imapoo kitulugu meleeso. ⁷Esino iyo egeesee sele. Bei, iyo niba holope masi oweeye owolo dio bali egeesi masi bameleeso. ⁸Esiga iyo niba diya sooloo dolone goomoga sabolo hedebe Godeeyo to tekepo nimapoo ka tosibile. Haye. Ibada gie badeli sabolo nimapoo tenelame ka simi. Bei, niba iyo gooma odoo. ⁹Tei telaga odoo, emegei, nibolo dobolone iyo nali bi sabolo, osoloso iyo goomoga bi abo sabolo tebilame, iyo ibada suso gesi sabolo beeame sabolo tou toowa tomo silee, niba gooleedooso. Goo egeesee maga, iyo Godeeyo to takomo silesibulone, nimapoo hegi goo teneeyaga, bi koo howali.

¹⁰O, iyo tei telaga nibolo dobolone, iyo tokenee goo hee tele. Esino iyo nibolo hodobo medee teedee dobolone, Godeeye o howo woola goo tekepo deli goo ee iyo tomo silesibiliso. Esiga goo hagee niba olo gooleedooso. Osoloso Godee nosee goo hamapoo tei diso. ¹¹Esiga niba gooleedooso, maye owolo bameli egeesi masi, niba iyo egeesi bameleeso. ¹²Iyo niba Godeeyo howo woola kibiya dabalame, eli opusomo

opusomo di maga nimapoo pidili to takaso. Bei, Godeeye niba imoloso, niyo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilesi dobolone, yo toowa doloso yibolo hodobo dabalame.

¹³Osoloso iba see Godee mapoo goomoga to takooso. Bei, niyo iyo Godeeyo to taka duloso dobolone, to hagee edebeeyo eyo gooleeso takooso, dee takele. Esino niyo to hagee tei Godee maga siboso doloso medee tooso. Esiga Godeeye o to hagee sabolo tei telaga odoo nima kulodu tou tomoso.

¹⁴Esiga niba gooleedooso, Yu odooso Yudiya mi mapoo Yesu Keliso mapoo tei telaga odoo dimapoo dala tenemelee goo ee. Egeesee maga, goo egeesee oso nimapoo peledabaso. Goo ee nibada odoo oso nimapoo dala teneliso. ¹⁵Yu odoo oso daga hoogoo Godee maga to tolosi kokodo takomo sili odoo piluguso, osoloso diayo Yesu Keliso wooloomaso. Osoloso iyo Godeeyo to mi abo mapoo takomo silesibume, diayo iba peegoo hasisobigiliso. Esiga Godeeye Yu odoo dimapoo koo goomegeli. Osoloso diayo odoo susuga mapoo gowe toowa moloso.

¹⁶Egeeseelone, diayo Yu dele poogoo odoo dimapoo iyo to tekepo todilesi takeme, Yu dele poogoo odoo oso gie badeli teyaga, diayo imapoo hamaga takalame seeso. Goo hageesee maga, dia tokenee susuga oso dieso dimapoo kadadigamo pologa, Godeeye komonolone dala toowa hoo poogoo mauwe dimapoo tenelaiso.

Poloye see Tesalonika mi mapoo dilame goomoga

¹⁷Esiga tei telaga odoo emegei, edebeeyo iba nibada mi maga hasisobugume, iyo beeame deiyepo mapoo niba poogoo dilesi dobolone, niba boobado bigile. Esino iyo niba see agalame diya goomogolone, nimapoo

sibilame wegeegeeso. ¹⁸Esiga iyo niba agala sibilame goomegeliso. O, tei taka, Polo ayo niba agalame sibilame wegeegeliso. Esino Saitenso iba hamaga takeliso. ¹⁹Iyo niba agala sibilame goomegeliso. Bei, ibada Lodee Yesu see wedi siboga, ogoo goo oso imapoo goomoga ka tenelaiyo? Osoloso ogoo goo oso iyo o howo woola ebilega kibiya ka dabalaiyo? Ee nibaso. Niyo tei too oso iyo tou tekepo too ee woola yiligebigileiso. ²⁰Bei, Godeeye nibada goo maga imapoo goomoga tenelaiso.

3 ¹⁻²Esiga iyo niba agalame sibilei beame dagadime, see gowolone, wulo Timoti nimapoo diye dolone, iba Atene mi mapoo debeiso. Ibada omolo Timoti hagee ibolo tou tomo silone, Godeeyo to tekepo Kelisowo goo ee takomo sili odoo oso. Esiga iyo yo nimapoo diye diso, yayo niyo tei too ma kulodu kibiya dabalame kokodo takalame. ³Bei, dala hagee ma kulodu odoo heeso tei too peegeeyaga. Osoloso niba gooleedooso, tei teli goo ee ma kulodu dala sabolo moloso. ⁴Esiga iba nibolo hodobo dobolone, dala goo oso sibilei nimapoo olo takaso. Esiga dala goo oso epedee imapoo peledaba, niba gooleedooso. ⁵Goo egeesee maga, ayo niyo tei too goo ee dulega badalai, a goweso. Egeeseelone, ayo Timoti nimapoo diye diso. Bei, ayo niba halo goo diya kodumeleeso, niba Saitenso gamenee taka mapoo homodobuoga, oso iyo niba halo tou too goo ee wulo mosoowe hosudeeyaga.

⁶Esino Timotiye epedee nibolo bado-boso, see wedi sibilesa, yayo nibada goo imapoo takeme du medee tekepo. Bei, yayo niyo tei too goo sabolo, emegei sooloo deli goo sabolo tolone egee do goo ee yayo sibilesa imapoo takaso. Osoloso yayo imapoo niyo iba goolone dobolone, iba agala sibilame goomoga goo ee takaso. Egeesee ma kulodu nei

iyo niba agala sibilame diya gooleeso. ⁷Esiga tei telaga odoo emegei, iyo dala goo sabolo hegi goo sabolo ma kulodu dobolone, niyo tei too goo ee Timotiye imapoo sibilesa takeme du oso iba pidiso. ⁸Bei, iyo niyo Lodee mapoo tei tolosa kibiya debei goo ee dulosi diya goomogolone ka doso. ⁹Goo egeesee maga, iyo niba gooleebugulone, goomoga to Godee mapoo taka hoo poogoo mauwe moloso. Bei, iba Godeeyo mudugiyopoo dobolone, nibada goo oso imapoo goomoga toowa teneeso. ¹⁰Osoloso gesi sabolo beame sabolo, niba see agalai ee gooleebugulone, Godee mapoo takolone ka doso. Egeesee ma kulodu, niyo tei too goo ma kulodu, goo heeso tebilega mologa, iyo sibilesa goo ee tebilame pidileiso.

¹¹Esiga iyo dokodoo takooso, ibada Ama Godee sabolo osoloso ibada Lodee Yesu sabolo oso iyo nimapoo sibilei eli medee hoodo magalame. ¹²Osoloso iyo see dokodoo takooso, Lodeeye nima kulodu sooloo dala goo egee molo kibilame. Osoloso iyo niba diya sooloo egee dolomolo egeesi masi, see niyo nima kulodu osoloso odoo susuga ma kulodu emegei sooloo dala goo sabolo dabalame. ¹³Osoloso iba see dokodoo takooso, ibada Lodee Yesuye yayo hesiga odoo sabolo sibilei beame mapoo, niyo tei too ma kulodu kibiya dobolone, ibada Ama Godeeyo mudugiyopaga, tekepo doloso tokenee goo mauwe odoo doloso dabalame.

Godeeyo mudugiyopaga tekepo doloso badalai goo

4 Tei telaga odoo emegei, tekepo doloso badalai goo maga Godee mapoo goomoga tenelai goo ee iyo nimapoo olo eligiso. Esiga a gooleedooso, niba egeesee goo ma kulodu ka doso. Esino tekepo goo nima kulodu egee molo oso toowa dalame, epedee

ayo Lodee Yesuwo hu maga nimapoo ka taka. ²Iyo Yesu Kelisoye kitulugu maga nimapoo eligi goo ee, niba olo gooleedooso. ³Bei, Godee yo goomogoso, niyo o howo woola tokenee mauwe teedee dabalame. Esiga niba giso sabolo sobo sabolo heli telega tei doloso teedee debbee. ⁴Esiga niba odoo susuga eyo howo woola tekepo doloso, osoloso goo tokenee mauwe doloso dabalame, nibada su kookoode. ⁵Osoloso nibada su oso goo heli talame goomoga goo ee dodolone na debbee. Bei, Godee gooleedelee poo-goo odoo oso goo hageesi teliso. ⁶Goo egeesee maga, nemegei tei too odoo eyo osobo heli toloso yimapoo hegi goo na tenee. Bei, Lodeeye goo tokenee hageesi teli odoo mapoo tokenee eyo nei dala tenelaiso. Iyo daga hoogoo nimapoo kitulugu takolone goo egeesi na te diso. ⁷Bei, Godeeye ibolo osoloso nibolo hesiga ee iyo goo tokenee ma kulodu dabalame ka sele. Esino iyo Godeeyo howo woola mapoo goo tokenee mauwe doloso kibiya dabalame, yayo iba hesigaso. ⁸Esiga edebeeyo to hagee dadalai gowooga, yo odoo to mapoo gowolone koo seeso. Esino yayo Godeeye nimapoo Dio Tei egee tenemolo o to mapoo gowooso. ⁹Esiga niba sooloo dala ma kulodu dobolone, tei telaga odoo oso emegei nei pidi, nei pidi dalai goo ee, niba gooleedooso. Bei, Godeeye sooloo dala goo ee nimapoo olo eligiso. Esiga iyo goo hamapoo see nimapoo hogugulei ee goo haga toowanee. ¹⁰Emegei, niyo Makedoniya mi mapoo debeli tei telaga odoo mapoo sooloo dolone dobolone egee pidimolo, iba gooleedooso. Esiga iyo niba goo egeesee ma kulodu dobolone, goo oso diya toowa dalame kitulugu sabolo ka taka.

¹¹Esiga niba nemegei sabolo medee mesie debbee. Osoloso niba nibada su

ee pidilei maga tou tolone dobolone, emegei dia goo na takee. Bei, iyo goo hagee daga nimapoo olo eligiso. ¹²Niyo goo egeesee tomo siloga, peegoo debeli odoo oso nibada goo ogoloso tekepo dalaiso. Osoloso niso nediliyo pidilame nee odoo mapoo na be.

Yesuye sibilei eyo goo

¹³Emegei tei telaga odoo, niyo odoo wedia eyo goo gooleedelega badalai, iba koo goomogo. Peegoo debeli odoo oso odoo wedia halo gooholone diya pupusigeliso. Bei, diba odoo wedia oso see hogogadilei goo ee diba gooleedelee. Esino peegoo debeli odoo diayo odoo wedia halo diya goothele sabolo debeli egeesi masi na debbee. ¹⁴Bei, iba Yesuye ta maga see hogadi goo mapoo tei teliso. Esiga iba see tei toso, Yesuye see wedi siboga, Godeeye tei telaga odoo wedia ee Yesubolo sibe dalaiso. ¹⁵Osoloso Lodee eyo taka to ee iyo nimapoo ka taka, goo ee Lodeeye sibilei beeame omapoo, odoo wedia osee mologa, iba wedilega gie hagee do odoo oso saga malalo Yesu mapoo palaime. ¹⁶Esino Lodee eyo Kei mi ma dokodooga sibulone, to kitulugu sabolo, osoloso Godeeyo momaiye dia wiligi odoo eyo to sabolo, osoloso Godeeyo kibu i sabolo sibileiso. Egeeseega Keliso mapoo tei toloso odoo wedia oso daga malalo hogogadileiso. ¹⁷Diba olo pologa, iba wedilega epedee hagee do odoo sabolo, osoloso odoo wedia hogogadi sabolo, hodobo mooloogoodoloso, kei ma dokodo Lodee tugodalame palaiso. Osoloso iba Lodee sabolo badoboso kookaiyo osee badalaiso. ¹⁸Esiga niba nemegei nima kulodu egee do odoo oso odoo wedia maga diya goolee sabolo debeeyaga, kibilame to hagee dimapoo takee.

Yesuye sibilei goo mapoo mopoodoo de

5 Tei telaga odoo emegei, iyo goo hageesi oso peledabalai beame ee nimapoo see tobu hogugulei goo haga toowanee. ²Bei, niba olo gooleedooso, Lodeeye see wedi siboga, heli teli odoo oso gesi sibili egeesi masi sibileiso. ³Beeame omapoo odoo abo oso egeesee takalaiso, “Epee! Beeame diya tekepo. Imapoo goo hee mauwe, goomoga goo oso moloso,” dalaiso. Egeesee takaga mologa, haga booloogeleaga dala goo oso dimapoo siboga tokenee palaiso. Esiga niba goolee, sobo koowasi oso yayo holope soomagalame, dala oso yimapoo sibili yo gooleedoloso badoga koo peledabee. Esiga goo hagee egeesi masi. Esiga odoo abo oso beame ee gooleedoloso badoga ka sibileime. Esiga beame omapoo odoo heeso peegoo pulo dilei tebileime. ⁴Esino tei telaga odoo emegei, niba neliga ma kulodu koo debeli. Osoloso niba heli teli odoo oso niba mosopoo siboga, niba dio diliso. Esino Lodeeye beame oso siboga, niba dio dileime. Bei, niba beame oso sibilei mapoo mopoodoo doloso bolone doso. ⁵Esiga niba beame gadeebugu mapoo kulodu silesibili odoo oso. Esiga iba tei telaga odoo gesi neliga ma kulodu koo debeli. ⁶Esiga iba tieseli odoo oso debei masi na dobomo. Esino iba mopoodoo doloso ibada su oso tokenee teyaga kookoodoloso bolone ka dobomo. ⁷Bei, tieseli odoo oso gesi tieseliso. Osoloso yugune nalagaloso halabagali odoo oso gesi yugune nalagaliso. ⁸Esino iba beame gadeebugu ma kulodu debeli odoo oso. Esiga iba tekepo, mopoodoo doloso dobolone, ibada su oso tokenee teyaga kookoodoloso bolone dobomo. Esiga ha teli odoo oso o su tioso wood-eyaga gooloogalame, ki bi o su mapoo kaliso. Esiga iba egeesi masi Saiten oso

gamenee taka mapoo homodobiya, iba Yesu mapoo tei tolone dobolone, emegei sooloo dolone dobomo. Osoloso ha teli odoo oso o wiligi mapoo tioso woodeyaga gooloogalame, ki bi wiligi mapoo meliso. Esiga iba egeesi masi Saiten oso gamenee taka mapoo homodobiya, iba gie badeli talame tei tolone dobomo. ⁹Bei, Godeeye iba hesiga hagee, yayo komonolone dala tenelame ka hesigele. Esino ibada Lodee Yesu Keliso maga gie badeli talame ka hesiga. ¹⁰Esiga Kelisoye iba halo olo taso, iyo yibolo hodobo dabalame. Esiga iyo doboso wedioga, goo oso iyo Keliso sabolo dabalai goo ee opusomo dalaima. ¹¹Esiga niba nee odoo oso tei too ma kulodu kibiya dabalame, pidili toso nei takoo, nei takoo dolone ka debree. Esino a gooleedooso, niba egeeseelone doso.

To hamameedee kokodo taka

¹²Tei telaga odoo emegei, iyo nimapoo taka, nibada sosee wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Godeeye to eligili odoo sabolo mapoo mesiloso dimapoo goomoga tenee. Bei, diayo nima kulodu tou toowa diya tolone doso. ¹³Esiga diayo tou too maga niyo diba sooloo dolone, dimapoo mesie. Egeeseelone nemegei odoo sabolo medee mesiloso debree.

¹⁴Osoloso nima kulodu tou talai mapoo wabedeli odoo oso tou talame toso diya takee. Osoloso odoo howo woola tou talai simili odoo mapoo pidi to oso pidilone debree. Osoloso koo kibili odoo pidilone debree. Osoloso niba nemegei odoo sabolo mesiloso dobolone, saga kamanabugu dolone na debree. ¹⁵Egeeseelone dobolone, edebree nimapoo tokenee goo hee toga, nei na tenee. Esino niba nima kulodu osoloso odoo susuga ma kulodu mesie sabolo tekepo goo ono tolone ka debree.

¹⁶Beeame susuga ma kulodu goomogolone debée. ¹⁷Egeeseelone dobolone beeame susuga dokodoo takolone debée. ¹⁸Osoloso goo susuga ma kulodu Godee mapoo goomoga to takolone debée. Bei, Godeeye Kelisowo odoo oso goo hageesi talai ee goomogoso.

¹⁹Esiga niba Dio Tei oso nimapoo tou talai na hamaga takee. ²⁰Egeeseelone, Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso Godeeye taka dulosu to takooga omapoo na gowee. ²¹Esino to mapoo medee dui, osoloso medee goolee, goo egee tei Godee maga simi beleso agalame. Goo egee tei goo daga, to mapoo tei te. ²²Osoloso tokenee goo telaga debée.

²³Esiga iyo dokodoo takooso, mesie goo teneli Godee yayo medee todoloso

badalai goo ee nimapoo tenelame. Osoloso iba see dokodoo takooso, ibada Lodee Yesu Keliso oso sibilei beeame mapoo bamo dulone, nibada dio maga, osoloso nibada su maga, osoloso niyo goolee maga tokenee mauwe poogoloso dabalame. ²⁴Esiga Godeeye nimapoo goo hagee moodoolaiso. Bei, niba hesiga Godee yayo to taka ee dadalai koo pegeli.

²⁵Tei telaga odoo emegei, niyo iba dokodoo takolone debée. ²⁶Osoloso ne-megei tei telaga odoo mapoo emegei di to takolone ka debée. ²⁷Ayo Lodeeyo hu maga niyo to hogugu hagee tei telaga odoo susuga mapoo hesigalame ka taka. ²⁸Esiga ayo dokodoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

2 Tesalonika

*Poloye see tobu Tesalonika
odoo dimapoo to hogugu tenee*

2 Tesalonika booka goo eyo bei

Polo dio Timoti dio diayo to daga malalo hogugu ee (1 Tesalonika) Tesalonika sosee mapoo teneeso. Osoloso see hamamee a 6 poogoloso to hagee hoguguso. Bei, Tesalonika sosee ma kulodu debeli tei telaga odoo abo oso dibada tou susuga ee poogoloso see wulo dobolone Yesuye sibilei goo ee bolone debeiso. Esemee Poloye goo egee ogoloso see tobu dimapoo kokodo taka to hagee hoguguloso teneeso. Osoloso odoo abo oso Yesuye sibilei goo mapoo dooboo goolone bolone doboome, Poloye Yesuye sibilei goo ee see medee dimapoo eligiso.

1 To hogugu hagee Polo, Sailesi, osoloso Timoti, iyo Tesalonika mi ma kulodu debeli tei telaga odoo nimapoo ka teneeso. Niba Ma Godee sabolo, osoloso Lodee Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. ²Esiga iyo dokodoo takooso, Ma Godee sabolo osoloso Lodee Yesu Keliso ye niba sooloo dolone pidilame osoloso mesie sabolo dabalame.

Kelisoye see sibilei goo

³Tei telaga odoo emegei, niyo tei too goo sabolo nemegei sooloo deli goo sabolo oso nima kulodu egee kauwu maga, iyo Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. ⁴Esiga niba dala goo sabolo hegi goo sabolo ee ma kulodu tei tolone dobolone kibiloso osee egee do maga, iyo goomoga sabolo Godeeyo sosee abo mapoo debeli tei telaga odoo mapoo nibada goo takomo silesibiliso.

⁵Niyo tei too maga dala egee to goo oso, Godeeye odoo susuga dia goo medee tekepo meedilei goo ee woola

ka eligiso. Goo egeesee maga Godeeye niba yayo wiligi doloso badeli mapoo gasibilei tebia dalaiso. Egeesee maga Godeeye wiligi doloso badeli goo maga niyo dala ka toso. ⁶⁻⁷Esiga Godeeye hedebe hooda tei goo moodeliso. Esiga Yesuye see wedi siboga, odoo nimapoo dala egee tenemolo dimapoo Godeeye nei dala tenelaiso. Osoloso odoo dala ma kulodu egee do nimapoo hasali tekepo tenelaiso. Osoloso ibolosee hasali tekepo tenelaiso. Lodee Yesuye see wedi siboga, o momaiye kitulugu susuga sabolo Kei mi ma dokodooga dou paiya sabolo sibileiso. ⁸Osoloso yayo sibileso, Godeeyo goo mapoo goweli odoo sabolo, osoloso to tekepo Kelisowo goo mapoo koo mesili odoo dimapoo nei dala tenelaiso. ⁹Omapoo Lodeeye diba tokenee poloso togobigileiso, osoloso o mudugiyopaga yayo diba toloso o kitulugu toowa maga peegoo togobisaga, diayo dala omapoo dobolone dala hoo poogoo me poogoloso osee dabalaiso. ¹⁰Osoloso yayo sibilei beeamo omapoo, o odoo oso yimapoo goomoga tenelone Yesuwo hu dokodoo poudileiso. Bei, Yesu yayo daga diba pidi maga. Osoloso tei telaga odoo susuga oso Yesu mapoo howoodalaiso. Esiga ee ma kulodu nibolo hodobo dabalaiso. Bei, niyo to tekepo iyo nimapoo takeme, niyo tei too maga.

¹¹Iba goo hamapoo niba halo, Godee mapoo beeamo susuga dokodoo takolone doso, niyo yayo goomoga goo ee tolone dabalame. Bei, niyo goo egeesi ee tolone dabalame, Godeeye niba hesigaso. Osoloso iba see dokodoo takooso, nimapoo goo goolee tekepo egee molo toloso, Godeeye kitulugu maga nibada suso tou talame. Osoloso see niyo tei too ma kuloduga egee kauwu tou ee medee talame. ¹²Esiga iyo dokodoo hagee takoo goo ee, edebeeyo nibada goo tekepo ogoloso ibada Lodee

Yesuwo hu dokodoo poudilame ka seeso. Osoloso Lodee Yesuye nei nibada hu dokodoo poudulone goomoga tenelame. Esiga ibada Godee osoloso Lodee Yesu Keliso ye sooloo dolone pidi maga goo hagee ka siboso.

Tei magoo mapoo koo mesili odoo

2 Tei telaga odoo emegei, ibada Lodee Yesu Keliso ye sibilei goo sabolo osoloso yayo iba gilimadoloso hodobo yo tugodalai goo sabolo nimapoo takalai iba goomogo. ² Esiga odoo aboso sibileso takolone, “Lodeeyo beame olo simiso,” dee takooga duloso, dio dulone sooloo habasagolone, dia to mapoo tei na te. Osoloso diayo takolone, “Dio Tei oso imapoo goo hagee ka eligiso,” dee takooga dia to mapoo tei na te. Osoloso see diayo takolone, “Polo diayo imapoo to hogugu tenelone egeesee taka,” dee takooga goo onosee omapoo tei na te. ³ Esiga goo hageesee susuga ee ma kulodu odoo heeso niba gamee na takee dee. Bei, Lodeeyo beame oso sibilei mologa, daga goo bakadio oso peledabalaiso. Esiga odoo aboso Lodee gowolone yimapoo miligi pileiso. Osoloso tei magoo mapoo koo mesili odoo oso peledabalaiso. Esino hamamee yo dou ma toodalaiso. ⁴ Yayo o su eyo nediliyo si howolone, edebeeyo goomegeli godee susuga ee tokenee dolone, hedebe yo tekepo doloso si howolaiso. Egeeseelone, yayo dileso Godeeyo tei moso mapoo badolone anosee tei Godee dalaiso.

⁵ Esino ayo nibolo silone, goo susuga hagee nimapoo takomo silee goo ee, niyo boobado bugusomo? ⁶ Esiga epedee hamapoo tei magoo mapoo koo mesili odoo oso sibileso goo tokenee teyaga hamaga taka goo ee niba olo gooleedooso. Yo tei o beame Godeeye magoo mapoo woola ka peledabalame yo hamaga takaso. ⁷⁻⁸ Esino tei magoo mapoo

koo mesili goo oso mada odoo ma kulodu olo goo moodoo moloso. Esino goo egeesee oso toowa peyaga, goo tokeeneyaga hamaga takeli odoo oso hamaga takoloso badoso. Osoloso hamamee goo tokenee teyaga hamaga takeli odoo ee peegoo duga, tei magoo mapoo koo mesili odoo ee beame omapoo peledabalaiso. Esino Lodee Yesuye sibileso, o maga maga poodi sabolo osoloso yayo toowa doloso kitulugu sabolo oso tei magoo mapoo koo mesili odoo ee wooloomaloso pagalaiso.

⁹ Esiga tei magoo mapoo koo mesili odoo oso siboga, yo Saitenso kitulugu sabolo sibileiso. Osoloso yayo Saitenso kitulugu maga goo toowa opusomo di moodoomo sileiso. ¹⁰ Yayo egeeseemo silone, goo tokenee opusomo opusomo di maga peegoo debeli odoo ee gamee goo maga diba talaiso. Osoloso diba ee ma kulodu dobolone wedileiso. Bei, diba gie badeli to mapoo gowolone tei tele. ¹¹ Goo egeesee maga Godeeye goo tiadili goo toowa dimapoo tenelaiso, diayo tei magoo mapoo koo mesili odoo oso gamee goo taka mapoo tei talame. ¹² Esiga edebeeyo tei goo mapoo tei telega poogoloso, see tokenee goo goomegeli odoo ee Godeeye dibada goo meediloso dimapoo tokenee eyo nei dala tenelaiso.

Kibiya debee

¹³ Tei telaga odoo emegei, Lodeeye sooloo dala oso nibolo hodobo moloso. Osoloso iyo niba halo Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. Bei, Godeeye daga hoogoo niyo gie badeli talame niba olo hesigaso. Esiga niyo Dio Tei oso kitulugu maga goo tokenee mauwe dobolone, niyo tei goo mapoo tei too maga Godeeye nimapoo gie badeli olo teneeso. ¹⁴ Godeeye iyo to tekepo hagee takomo silo maga niyo gie badeli talame niba iso, osoloso Yesu Keliso yo

toowa dolone niba yibolo hodobo dabalame. ¹⁵ Esiga tei telaga odoo emegei, iyo nimapoo eligi goo sabolo osoloso to hoguguloso tenee sabolo medee kibiya toloso tei too ma kulodu kibiya debee.

¹⁶⁻¹⁷ Esiga iba dokodoo takoooso, ibada Lodee Yesu Keliso sabolo osoloso Ma Godee sabolo oso niba pidilone nimapoo kitulugu tenelaiso, niyo goo tekepo tomo silone to tekepo komo silame. Bei, ibada Ama Godeeye iba sooloo dolone imapoo kookaiyo moloso osee malai pidili goo ee teneeso, iyo goomoga sabolo gie badeli yayo tenelai ee bolone dabalame.

Niyo iba dokodoo takee

3 Tei telaga odoo emegei, Lodeeyo goo oso mi susuga mapoo saga du-dobigilame, niyo iba dokodoo takee. Bei, iba goomogoso, Godeeyo to mapoo niyo tei toloso mesie egee do egeesi masi odoo mi susuga mapoo egee do diba nosee egeesee dabalame. ² Egeesee ma kulodu tokenee odoo oso imapoo dala teneeyaga, Godeeye pidilame iba dokodoo takee. Bei, odoo susuga oso Godee mapoo haga tei tele. ³ Esino Godee eyo to kitulugu magoo ee dadalai koo pegeli. Esiga yayo niba kitulugu teneloso niba medee balaiso, tokenee odoo Saiten yayo nimapoo dala teneeyaga. ⁴ Esiga iba Lodee mapoo tei toso, niyo iyo taka goo ee tomosolo, osoloso hamamee osee tomalaiso. ⁵ Esiga iyo niba dokodoo takoooso, Lodeeye pidi maga Godeeye sooloo dala goo ee medee gooleedoloso dabalame. Osoloso dala ma kulodu kibiya dobolone Yesuye dala ma kuloduga kibiya badebei egeesi masi dabalame.

Kitulugu sabolo tou ka te

⁶ Tei telaga odoo emegei, iyo Yesu Kelisowo hu maga nimapoo diya ka taka.

Tei telaga odoo aboso iyo eligi to ee dedelega pegeli sabolo osoloso tou talai wabedeli odoo dimaga peegoo doo-boobigi. ⁷ Bei, iyo debei goo ee niba olo gooleedooso. Esiga niba nosee egeesee dabalai tekepo. Bei, iyo nibolo hodobo debei ee ma kulodu iba wabodo buguloso debele. ⁸ Osoloso iba odoo heeyo nei nali bi iyo wulayo koo nali. Haye, iba nei molee teneloso nei ka nali. Osoloso beame sabolo gesi sabolo ibada su oso tou toowa teliso, iyo nei nali bi talai eyo nei magalai ee talame. Iyo egeesee seega nimapoo hegi goo tenelega pagalame. ⁹ Iyo egeeseemo silone, niyo iba pidi doloso takalai kitulugu meleeno goo ee woola yiligebigile. Esino iyo nibolo hodobo dobolone, iba tou toowa teliso, niyo ibada goo ee padalame. ¹⁰ Osoloso iyo nibolo hodobo silee beame mapoo, iyo nimapoo eligi goo ee hagooso. Odoo hee tou talai wabada daga, yimapoo nei nali bi na tenee.

¹¹ Osoloso iyo nima kulodu odoo aboso tou talai goweli goo ee taka iba duso. Egeeseelone diba tou telega wulo mosoowe domo silesibulone odoo heeyo goo ee takomo silesiboso. ¹² Iyo odoo egeesi mapoo Yesu Kelisowo hu maga ka taka, diayo goo egee poogoloso nei nali bi talai eyo nei magalai ee talame tou tolone dabalame. ¹³ Esino tei telaga odoo emegei, niyo goo tekepo talai mapoo na wabede.

¹⁴ Goo egeesee ma kulodu odoo heeso iyo to hoguguloso tenee hamapoo mesilega poogooga, niyo o goo odoo woola yiligebigi. Osoloso yibolo hedebe dee na see. Egeeseega yayo goo hagee ogoloso similone wabedelega badalame. ¹⁵ Esino ee ma kulodu yo ha teli odoo dee na see. Wulo yimapoo toso kokodo takee. Bei, yayo nibolo hodobo tei too ma kulodu badoso.

**Poloye emegei di to
hamameedee taka**

¹⁶Esiga ayo dokodoo takooso, goo susuga ee ma kulodu mesili teneli Lodeeye beeame susuga nimapoo mesili goo tenelame, osoloso Lodeeye nibolo hodobo badalame.

¹⁷A Polo, ayo hamapoo mo deeso emegei di to hagee ka hoguga. To ayo hogugu goo ee hagooso. Niyo hamapoo medee hoodo ogoloso to hogugu susuga ee ayo hogugudoo dalame. Esiga ayo egeesee hoguguliso. ¹⁸Esiga ayo dokodoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

*Poloye Timoti mapoo to
hee hoguguloso tenee*

2 Timoti

2 Timoti booka goo eyo bei

To hogugu hagee Poloye neliga moso tegei ma kulodu badolone, Timoti mapoo see hoguguloso teneeso. Bei, edebeeyo yo wooloomalai biame olo koola tooooso doloso gooleeso. Esiga Timotiye tei too ma kulodu kiboloso badalame, Poloye kokodo taka to hagee hoguguloso yimapoo teneeso. Bei, Timotiye Polowo goo tekepo ee padalai, yo goomogaso.

1 A Polo, Yesu Kelisoye diye di odoo. Osoloso Godeeye goomoga maga a hesialoso diye di tou ee amapoo teneeso, ayo o to odoo mapoo eligimo siloga, edebeeyo to ee duloso tei talame. Osoloso Yesu Keliso mapoo tei too goo maga di-ayo badoboso kookaiyo gie badeli talame. ²To hogugu hagee mawo diya gooma holo Timoti namapoo ka tonowa.

Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye, no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo namapoo tenelame.

Poloye Timoti mapoo kokodo taka

³Timoti, ayo no goolone Godee mapoo goomoga to takeliso. Osoloso biame susuga sabolo, osoloso gesi susuga ayo no halo Godee mapoo takeliso. Osoloso mo awe diayo Godee mapoo tei toloso sibadee egeesi masi anosee Godee hedebe omapoo tei tooso. Egeeseelone Godeeyo howo woola tokenee mauwe egee bado goo ee a gooleedoloso, ayo o tou ka tomoso. ⁴Osoloso iyo hodobo dooboso ayo no poogoo dime, nayo a goolone pisa ee ayo koo boobado buguso. Esiga amapoo goomoga toowa malame, no ayo see agalai, a diya

goomogo. ⁵Nayo Yesu Keliso mapoo tei toloso kibiya egee bado, a gooleedoo. Esiga nayo tei too goo egeesi masi ee daga nee eiye Lois mapoo meleeso. Osoloso see noowee Yunike mapoo meleeso. Esiga a tei toso, tei too goo egeesi oso epedee hamapoo namapoo moloso. ⁶Goo egeesi maga ayo namapoo ka taka. Bei, ayo daga nee wiligi mapoo deeso toloso Godee mapoo takeme, Dio Tei oso namapoo tou talame kitulugu teneeso. Esiga tou egee pailame dou masi tooe. ⁷Bei, Godeeye imapoo Dio Tei tenee egee iba ebilame ka tenele. Esino yayo imapoo Dio Tei tenee oso imapoo kitulugu sabolo, sooloo deli goo sabolo, osoloso goo tokenee teyaga ibada su kookoodeli goo ee tenee.

⁸Esiga ibada Lodee Yesu Kelisowo goo ee, nayo odoo mapoo takalai na simiye. Osoloso Kelisowo goo takomo silee maga, ayo neliga moso ma kulodu hagee bado goo omaga no na simiye. Esino nayo mo tou su tolone, Godeeye namapoo tou tenee ee dala ma kuloduga kitulugu sabolo osee tomo di. Bei, Godeeye namapoo kitulugu ka tenemologa. ⁹Godeeye ibada gie badeli pidiso, osoloso yayo iba o odoo doloso gilimadooso. Iyo goo tekepo tolone do-boome ka sele. Haye, Godeeye bi susuga moodelega badolone, eyo goomoga goo ee dodolone iba ka gilimadoo. Osoloso Yesu Kelisoye iba halo goo moodoolai goo maga, Godeeye iba sooloo dolone pidilame goomoga magooso. ¹⁰Osoloso ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye egee sibo goo oso Godeeye sooloo dolone pidili goo ee see woola yilige buguso. Osoloso teli oso kitulugu ee me pagalame, yayo olo dabaso. Osoloso badoboso kookaiyo gie badeli goo ee to tekepo maga, yayo woola yilige buguso. ¹¹Godeeye a hudi magooso, ayo diye di tou talame, osoloso ayo odoo mapoo to tekepo hagee takalame, os-

oloso Kelisowo goo ee o odoo mapoo eligilame. ¹²Esiga ayo tou hagee tolone, dala goo ma kuloduga similega badolone tou ka tomoloso. Bei, ayo tei toloso hagee dodo mo du odoo ee, a gooleedooso. Odoo ee Yesu. Esiga a gooleedooso, to tekepo yayo amapoo taka ee, eyo medee osee bamo dimeleso, yo see wedi sibileiso.

¹³Esiga tei goo ayo namapoo eligime nayo du ee odoo mapoo eligi. Osoloso no Yesu Keliso sabolo hedebe doloso badeliga, tei too ma kulodu osee badebee, osoloso emegei sooloo dolone ka badebee. ¹⁴Osoloso ima kulodu badeli Dio Tei oso pidili maga, Godeeye namapoo Yesuwo goo maga to tekepo tenee ee medee be, edebeeyo to egee see opusumo diyaga.

¹⁵Osoloso no see gooleedooso, tei telaga odoo Asiya mi mapoo debeli susuga oso a poogoloso diyademe, Pigeles dio osoloso Helemogenes dio onosee a poogoloso diyadeeso.

¹⁶⁻¹⁷Osoloso Onesipoloseeye Loum mi mapoo sibileso a agalame diya esiamo sileeso. Osoloso a neliga moso ma kulodu ki tiso tialogoloso badebei ogoloso, yayo similega a pidimeleeso. Esiga ayo Godee mapoo ka taka, Lodeeye Onesipolos sabolo osoloso o moso kulodu debeli odoo ee sooloo dalame. ¹⁸Osoloso Godeeye goo midilei biame mapoo o goo medee sooloo dala sabolo midilame. Esiga ayo Epeses mi mapoo badoboome, yayo a medee pidimelee goo ee Timoti, no olo gooleedooso.

Keliso halo ha teli odoo masi kitulugu sabolo badebee

2 Mo holo emegei, Yesu Kelisoye sooloo dolone pidili goo oso namapoo kitulugu teneeye dee. ²Osoloso ayo odoo howo woola namapoo eligi goo ee, odoo no medee tei deli mapoo nayo eligi, diayo see

odoo abo mapoo eligilame. ³Esiga Yesu Keliso halo ha teli odoo tekepo masi dala ma kulodu tou tomo silei na gowee. ⁴Bei, no ege, ha teli odoo tekepo oso o wiligi odoo ee goomogalame, hedebe yayo o to mapoo mesimo siliso. Egeeseelone yayo tou hee peegoo koo teli. ⁵Osoloso no ege, hoguli odoo oso hogua ma kulodu, odoo abo dagadilame, yayo tei magoo susuga medee dedelega poogooga, yo hogua eyo nei talame. ⁶Osoloso no see ege, nei howo segeli odoo tou tooowa too oso, o nei howo segei oso bi moodoogaloso melee ogoloso daga malalo eyo talai tekepo. ⁷Esiga to ayo hagee hogugu ee nayo medee gooleede. Bei, to ayo hogugu hageeyo bei ee nayo medee gooleedalame, Lodeeye namapoo goo goolee tekepo tenelaiso.

⁸Deibidiyo amawe Yesu Keliso ta maga hogadi goo ee, nayo osee gooloomo sile. To tekepo hagee ayo takomo siloso. ⁹Esiga ayo to tekepo hagee takomo sileeme, odoo aboso a mesiya masi toloso ki tiso tialoogoloso neliga moso ma kulodu hususo. Esino Godeeyo to tekepo hagee tiso tialoogoloso koo moloso. ¹⁰Goo egeesi maga ayo Godeeye hesia odoo ee halo dala ma kulodu tou osee ka tomoloso, diayo Yesu Keliso mapoo tei toloso dia gie badeli pidilame, osoloso yibolo kookaiyo badoboso medee tekepo badalame.

¹¹Esiga tei goodee ee hagoso. Iba Keliso sabolo taga, iba see yibolo hodobo gie dabalaiso.

¹²Osoloso iyo dala ma kulodu medee kibiya daga, goo ogoso iba wiligi odoo doloso hamamee yibolo hodobo mipoo hagee gidabalaiso. Osoloso odoo howo woola iyo o goo gagadiga, nei odoo howo woola yinosee ibada goo gagadileiso.

¹³ Esino iyo tei too ma kulodu badolone yo boobado buguga, nei yayo iba boobado bigileime. Bei, yo eyo to edidi magoo ee gababuloso see opusomo dalai koo tebili.

Yesuwo tou teli odoo tekepo

¹⁴ Esiga to ayo namapoo hoguguloso hagee tenee ee nayo tei telaga odoo mapoo medee eligimelee. Osoloso diayo goo pepooko maga toso egee agadigamolo, Godeeyo howo woola dimapoo takee. Bei, goo egeesi oso odoo hee koo pidili. Esino to ee dulone egee do ono wulo tokenee peliso. ¹⁵ Timoti, tou nayo too ee Godeeye ogoloso goomogalame, osoloso nee tou too oso namapoo simili goo tenelega pagalame, nee tou medee kitulugu sabolo te. Osoloso nayo Godeeyo to odoo mapoo eligilone, dooboo dagadilega medee tei goo ono ka eligimelee. ¹⁶ Esino goo Godeeye goweli sabolo, osoloso goo mauwe oposusumo silesibili odoo omaga, no peegoo di. Bei, goo egeesi oso odoo Godee maga peegoo gilimado diliso. ¹⁷ Egeesi oposusu goo oso agagisa masi toowa poloso odoo su nalis. Hume-nayos dio Piletus dio oso goo egeesi oposusumo silesibiliso. ¹⁸ Odoo hagee biaso tei eligi goo maga peegoo diyadeeso. Osoloso diayo takolone, odoo wedia maga see hogogabili goo ee olo peledabaso, doloso takomo silesibume, odoo aboso goo ee dulosu dibada tei too olo tokenee paso. ¹⁹ Esino Godee mapoo tei telaga odoo ee kibiya osee doso. Diba omou mi neligi doloso segei egeesi masi moloso. Omou omapoo Godeeye to hogugu hagosu ka moloso, “Godeeye o odoo dee ee gooleedeliso,” diso. Osoloso to hee hogugu ee egeesi moloso, “Ede-beeyo takolone, ‘A Godee dedeliso,’ dee takooga, yo goo tokenee maga peegoo di,” diso.

²⁰ Esiga bi bei odoowo moso kulodu peleta opusomo opusomo di moloso. Peleta abo yo gold deli oso moodoo. Osoloso abo yo siliba deli oso moodoo. Wo toowa nali biame mapoo peleta omapoo wo magoloso nalis. Osoloso peleta abo ee bogoso moodoo. Osoloso abo homosu moodoo. Biame susuga peleta omapoo wo magoloso nalis. ²¹ Esiga to hageeyo bei ee egeesi moloso: tei telaga odoo dia goo tokenee susuga ayo hogugu mapoo miligi pialoso dogo, Godeeye diba tolosu goo toowa mapoo maligileiso. Bei, Godeeye odoo egeesi masi ee o dalame peegoo pi magalaiso. Esiga yayo o wiligi odoo eyo tou ee medee tekepo talame mopoodoo doloso badalaiso.

²² Esiga holaiso gie kakauwa oso goo tokenee talai diya goomegeli goo maga no peegoo dileso badebee. Osoloso Godeeyo howo woola tekepo badolone, tei too goo sabolo, osoloso emegei sooloo deli goo sabolo, osoloso odoo abo sabolo mesie badalame kitulugi. Egeesi ma kulodu Godeeyo howo woola goo tokenee mauwe dobolone, Godeeyo hu dokodoo poudili odoo diba nose egeesee dabalai tekepo. ²³ Osoloso goo bei mauwe sabolo, osoloso to dooboo takeli goo maga toso agadigeli odoo omaga, no peegoo dooboobigi. Bei, no gooleedooso, goo egeesi oso biligeli goo ee tosibiliso. ²⁴ Esiga Lodeeyo tou teli odoo oso toso agadigilone na badebee. Esino yayo odoo susuga sabolo medee mesiloso badolone, saga kamanabugu dolone na badebee. Osoloso yo eligili odoo tekepo doloso badebee. ²⁵⁻²⁶ Osoloso yayo eligiga goweli odoo mapoo, nei yayo dimapoo mesie sabolo kokodo takolone badebee. Bei, Saitenso yayo goomoga goo tomo silesibilame diba gilimadooso. Esino eligili odoo tekepo oso dimapoo mesie sabolo tei goo medee eligiga, goo oso Godeeye pidi maga dibada goo goolee su wuduloso, tei goo

eligi ee toloso Saiteneeyo goo ee pagalai malaiso.

Biame hamameedee eyo goo

3 Goo hagono medee gooleede. Bei, biame hamameedee mapoo dala goo sabolo, osoloso hegi sabolo oso sibileiso. ²Bei, biame omapoo edebeeyo o odoo goolega, wulo dia su ono diya goolone dabalaiso. Osoloso diayo molee diya goomogalaiso. Osoloso diayo odoo abo pepooko dolone, diba dieso nediliyo si howalaiso. Osoloso diayo odoo abo dia goo maga to tokenee takalaiso. Osoloso diayo dibada ama dio sabolo, osoloso owee dio dia to mapoo mesilone dabalaiso. Osoloso diayo emegei dimaga bi toloso eyo nei dimapoo goomoga to takalaiso. Osoloso diayo Godee mapoo mesilega dabalaiso. ³Osoloso diayo emegei sooloo delega dabalaiso. Osoloso diayo odoo heeyo goo tokenee boobado bigili goo ee malaime. Osoloso diayo emegei dia goo maga gamenee takolone dabalaiso. Osoloso diayo goo tokenee talai mapoo dia su kookoodalaime. Osoloso diayo emegei goolega dobolone, dala tenemalaiso. Osoloso diayo goo tekepo ee diya gowolone dabalaiso. ⁴Osoloso diayo emegei dala talame tiasalaiso. Osoloso diayo gooso hamamee peledabalai omapoo kibiya goolega, dieso goolee goo ono tomo sileiso. Osoloso dieso nediliyo goolee diba odoo toowa, dee goolaiso. Osoloso diayo dia su oso goomoga goo ono tomo silesibulone, diayo nei Godee goolega dabalaiso. ⁵Odoo egeesi oso gamenee tei too odoo masi badolone, diayo nei Godeeyo kitulugu mapoo tei telega dabalaiso. Esiga goo tokenee ayo

hogugu ee tomo sili odoo omaga peegoo dooboobigi.

⁶⁻⁷Bei, odoo hageesi oso silesibulone, emegei dia moso tagaga ma kulodu galaga peleso, sobo goo medee koo gweli ee kukulo egeliso, sobo ogoso goo diayo eligi ee dadalame. Sobo hageesi masi oso biame susuga goo dia eligi dulame goomegeliso. Esino diayo tei goodee gooleedalai ee koo tebili. Bei, dia goo tokenee sabolo, osoloso dia suso goomoga goo oso dimapoo kadadigamo palaga. ⁸Esiga daga hoogoo, Yanes dio Yambelles[¶] dio Moses mapoo wegigaso. Esiga goo hedebe egeesi maga gamenee goo eligili odoo epedee hamapoo egee do oso Kelisowo goo maga tei goo eligi mapoo wegigamoloso. Bei, dia goo goolee olo tokenee poloso, tei too goo ee me poo-goome. ⁹Esino diayo goo tomo sili oso biame sagalaimo. Bei, dia goo tokenee ee odoo susuga eyo howo woola yilige bigileiso. Goo hedebe egeesi onosee Yanes dio Yambelles dio mapoo peledabaso.

No mo goo peedee

¹⁰⁻¹¹Esiga Timoti, no ayo eligi goo sabolo, osoloso ayo badeli goo sabolo, osoloso ayo talame goomegeli goo sabolo, osoloso ayo tei too goo sabolo, osoloso ayo mesie sabolo sooloo deli sabolo badebei goo ee, no olo gooleedooso. Osoloso Antiyoka mi mapoo, osoloso Ikoniyum mi mapoo, osoloso Listala mi mapoo edebeeyo amapoo hegi goo sabolo, osoloso dala teneme, ee ma kulodu ayo kibiloso badebei goo ee, no olo duso. A dala susuga ee ma kulodu osee badebeiso. Esino dala susuga ee ma kuloduga, Lodeeye a idoloso peegoo diso. ¹²O. Tei takoo, odoo agayo

¶3:8 Yanes dio Yambelles dio - Odoo hagee bia googooso moodeli odoo, diba Isipi mi mapoo debeli. Moses dio Isipi odoo dia wiligi odoo taba dia howo woola diayo goo toowa opusomo di gamenee moodooso. Egeesi ma kulodu diayo kitulugu oso Moseseeye kitulugu Godee maga too sabolo teiba, ee Isipi wiligi odoo mapoo eligilame, diba goomogaso. (Oposusu hagee Eksedes 7:11-22 mapoo moloso.)

Yesu Keliso sabolo hedebe doloso, Godeeye goomoga goo ee dodolone badalai goomogoga, edebeeyo dimapoo dala tenemalaiso. ¹³ Osoloso ee ma kulodu goo tokenee teli odoo sabolo, osoloso gamenee goo eligili odoo dia goo tokenee oso toowa dalaiso. Osoloso diayo odoo abo mapoo gamenee goo eligi maga tei goodee maga peegoo gilimado dileiso. Osoloso diba nosee dieso nediliyo peegoo gilimado dileiso.

¹⁴ Esino Timoti, daga Godeeyo to tekepo namapoo eligime, nayo to omapoo medee tei tooso. Esiga eligi goo omapoo medee kibiya kookoodoloso badebee. Bei, namapoo eligi odoo ee, no olo gooleedooso. ¹⁵ Esiga no pepooko maga bei mooloogoloso sibulone, Godeeyo to booka mapoo hogugu goo ee, no olo gooleedooso. Osoloso Godeeyo to mapoo kitulugu moloso, namapoo goo goolee tekepo tenelai, nayo Yesu Keliso mapoo tei toga gie badeli talame. ¹⁶⁻¹⁷ Godeeyo to booka mapoo hogugu susuga ee Godee maga simi. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso odoo mapoo tei goo eligilone, edebeeyo dooboo dagaduga, tei goo eligi mapoo ka ido sibo domoloso. Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso edebeeyo tekepo badeli goo ee eligiliso, Godeeyo odoo oso mopoodoo doloso goo tekepo susuga tomo silesibilei ee tebilame.

Poloye Timoti mapoo to hamameedee kokodo taka

4 ¹⁻² Yesu Kelisoye mipoo hamapoo wiligi odoo doloso badalame see wedi siboga, yayo odoo susuga epedee gie hagee do sabolo, osoloso odoo wedia sabolo dia goo midileiso. Esiga ayo Yesu Kelisowo howo woola, osoloso Godeeyo howo woola, namapoo ka taka, nayo to tekepo ee odoo mapoo eligilame. Osoloso Godeeyo to dulei goomegeli odoo

mapoo, osoloso Godeeyo to dulei goweli odoo mapoo nayo Godeeyo to medee takee. Egeeseelone edebeeyo gamenee eligi goo mapoo tei toga, nayo diba to tekepo sabolo tei eligi goo mapoo see ido sibo dolone ka badebee. Osoloso diayo see goo tokenee teyaga, Godeeyo toso diba medee pidilone ka badebee. Osoloso nayo dimapoo Godeeyo to eligilone, medee mesie sabolo dimapoo kitulugu tenelone badebee. ³ Bei, odoo aboso to tekepo eligi goo mapoo gowoolai biame ee sibileiso. Egeeseelone dieso goomoga goo ee dodolone, eligili odoo abo ee gilimado sibileiso, to diayo dulei goomoga goo ee dimapoo eligilame. ⁴ Egeeseelone, diayo tei eligi goo ee poogoloso see gesaboo oposusu mapoo medee dulone dabalaiso. ⁵ Esino goo susuga ee ma kulodu, no tei goo ono kibiya kookoodoloso, no nediliyo nee su kookoodoloso badolone, dala ma kulodu kibiya badebee. Osoloso to tekepo eligilone badolone, tou susuga Godeeye namapoo tenee ee medee temelee.

⁶ Esiga Timoti, ayo namapoo kokodo taka. Bei, edebeeyo a wooloomaloso mipoo hagee poogoo dilei biame olo koola tooboo. ⁷ Esino tou Godeeye amapoo tenee ee medee kibiya tomo sibilesi hosudooso. Egeesi ma kulodu ayo tei too ee medee kibiloso badoso. ⁸ Esiga ayo Godeeyo howo woola tekepo badeli goo maga, yayo Kei mi ma dokodoo mopoodoo doloso magoo nei oso a bamoloso. Esiga goo medee teiba midili odoo Lodeeye siboga, nei ee amapoo tenelaiso. Osoloso yayo nei hedebe amapoo tenelai mauwe. Haye, odoo agayo yayo sibilei mapoo bolone goomoga sabolo dogo, diba onosee nei talaiso.

⁹ Timoti, ayo hagee bado mapoo saga sibilame, no weegeegee. ¹⁰ Bei, odoo abolo badeli Dimaseeye mi toowa eyo goo goomoga maga, a poogoloso see

Tesalonika mi mapoo diso. Esino Kelesekesee Galesia mi mapoo Godeeyo tou talame diso. Osoloso Taites onosee Dalamatiya mi mapoo Godeeyo tou talame diso. ¹¹Egeesi ma kulodu hedebe Luka ono abolo hamapoo badoso. Esiga nayo amapoo sibulone Maka ido sibeye. Bei, yayo mo tou pidiliga. ¹²Esino ayo Tikikus Epeses mi mapoo diye diso. ¹³Esiga Timoti, nayo siboga, mo kekeisu dugo kali Tolowasee mi mapoo, Kalopuseeyo moso mapoo deedee poogoo ee tosibeye. Osoloso mo booka onosee tosibeye. Osoloso nayo mo booka gala koloso moodoo ee tosibilei, a diya goomogo.

¹⁴Egeesi ma kulodu ki biso bi moodoogali odoo hee Alesandaye amapoo dala toowa tenemeleeso. Esino Lodeeye yimapoo nei dala tenelaiso. ¹⁵No obeeyamo, nayo odoo ogono medee ege. Bei, iyo eligi goo ee yayo diya wegigeliso.

¹⁶Esiga ayo daga malalo goo midili mapoo pala biame omapoo, odoo heeso a pidilame abolo pele. Esino odoo susuga oso a poogoo diso. Esino ayo Godee mapoo taka, yayo dibada goo tokenee ee hapoloso boobado bigilame. ¹⁷Esino Lodeeye a pidilone abolo badebei maga,

goo midili odoo oso a teli mapoo tenele. Esino ayo to tekepo ee Yu odoonee goo midili mi koola mapoo tebisamelee mapoo takalame, yayo a pidiso. ¹⁸Esiga edebeeyo amapoo dala tenelame seega, dala ee ma kulodu Lodeeye a pidileiso. Osoloso yayo a Kei mi ma dokodoo ido palaiso. Esiga odoo susuga oso biame susuga hedebe Godee mapoo mesilone yimapoo goomoga poudilei tekepo. To hagee tei goo.

¹⁹Esiga ayo emegei di to ee Plisila sabolo, osoloso Akwila mapoo takoloso, see Onesipoles sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo mapoo takee. ²⁰Elastaseeye Kolin mi mapoo osee badebeiso. Osoloso Tolopimus yo paiye neme, ayo yo Miletus mi mapoo hologooso. ²¹Esiga dugo telega mologa, no sibilei eli esialoso ayo hagee bado mapoo sibilame weegeegee.

Yubulus sabolo, osoloso Pudes sabolo, osoloso Linos sabolo, osoloso Kalaudiya sabolo, osoloso tei telaga odoo susuga sabolo, oso diayo emegei di to ee namapoo takooso.

²²Ayo Godee mapoo taka, Lodeeye nobolo badalame, osoloso yayo niba sooloo dolone pidilame.

Poloye Taites mapoo to hogugu tenee

Taites

Taites booka goo eyo bei

Poloye mi abo mapoo Godeeyo to takomo sileeme, Taites yibolo hodobo sileeso. Osoloso hamamee Poloye Taites yo Kiliti mi te mapoo sosee bamalame omapoo hologooso. Esiga to hogugu hagee ma kulodu Poloye Taites mapoo sosee bali odoo oso badalai goo ee hoguguloso teneeso.

1 A Polo, Godeeyo tou teli odoo. Osoloso Yesu Kelisoye a diye diso, ayo Godeeye hesia odoo mapoo Yesuwo goo maga tei goo eligiga, diayo tei too ee kauwulame. Bei, tei goo ogoso diayo Godeeye goomoga goo ee tomo silesibulone dabalai goo ee eligileiso. ² Osoloso diayo Godee maga kookaiyo badoboso gie badeli talai ee balame, ayo diba pidilone ka badoso. Bei, gamenee koo takeli Godeeye daga bi susuga moodel-ega badolone, yayo kookaiyo badoboso gie badeli hagee imapoo tenelame to olo edidi magooso. ³ Esiga biame yayo magoo mapoo ibada gie badeli pidili Godee yayo o to tekepo amapoo yilige buguloso a diye diso, ayo odoo mapoo to tekepo ee takalame.

⁴ Esiga ayo to hogugu hagee Taites namapoo ka tonowa. Bei, tei too ma kulodu no tei mo holo masiga.

Esiga ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo ee namapoo tenelame.

Sosee bali odoo

⁵ Ayo no Kiliti mi te mapoo hologoloso poogoo diso, nayo mi pepooko susuga mapoo sosee bali odoo hudi magalame, osoloso soseeyo tou hosudele poogoo ee hosudalame. ⁶ Nayo egeeseemo silone, ayo namapoo sosee bali odoo eyo goo taka ee no goolee sabolo sile. Bei, sosee bali odoo yo odoo susuga eyo howo woola goo tokenee mauwe badebee. Osoloso yo sobo hedebe huloso badebee[§]. Osoloso owolo dio oso tei tolosa dobolone, ama dio owee dio eyo to mapoo mesilone ka debbee. Osoloso diba wiligi me poogoloso suso goomoga goo tokenee ee tolone na debbee. ⁷ Edebeeyo sosee balai goomogoga, yo odoo susuga eyo howo woola goo tokenee mauwe badebee. Bei, Godeeye o odoo medee bali tou ee yimapoo teneega. Osoloso eyo nediliyo na si hoowee. Osoloso saga na kamana bigi. Osoloso yugune naloso na halabee. Osoloso na bilige. Osoloso molee talame gamenee na takee. ⁸ Esino yayo odoo soo simi pidilone ka badebee. Osoloso yo goo tekepo goolone badebee. Osoloso yo o su eyo nediliyo medee kookoode. Osoloso yo Godeeye tekepo deli goo ee tolone badebee. Osoloso Godeeyo howo woola medee teedee badebee. ⁹ To tekepo ee tei goodee, osoloso to hagee opusomo dee koo seli. Yayo to tekepo iyo eligimo silee mapoo kibiya kookoodoloso badebee, tei goodee eligilone odoo abo pidilame. Osoloso to tekepo mapoo goweli odoo oso eli dooboo dagadi goo ee ogoga, yayo dimapoo goo eligilame.

Kiliti odoo aboso gamenee goo eligi

¹⁰ Ayo namapoo egeesee ka taka. Bei, sosee ma kulodu Godeeyo to mapoo koo

§1:6 sobo huloso badebee - goo hagee, yo sobo hedebe huloso badalai, o, yo sobo hedebe mapoo goo malos badalai ee takoo malaiso.

mesili odoo abo doso. Diba goo eyo bei mauwe wulo to boweliso. Osoloso diayo gamenee goo odoo mapoo eligilone, tei goo maga diba peegoo gilimado diliso. Goo hageesi egee tomo silesibo ee tei telaga Yu odoo^{**} aboso ka seeso. ¹¹ Esiga diayo egee eligimo silesibo goo ee hamaga takee. Bei, soosooso tei too goo ee diayo tokenee pomo silesiboso. Osoloso diayo molee talame gamenee goo hagee eligimo silesibiliso. ¹² Egeesi ma kulodu daga hoogoo Kiliti mi te mapoo badeli eligili odoo heeso, o odoo dia goo maga takolone egeesee takaso, “Kiliti odoo susuga diba gamenee takeli odoo. Osoloso diayo dibada suso goomoga goo tokenee ee dodolone ka doso. Osoloso diayo tou talai gowoolone, wulo nei diya toowa nolone ka doso,” diso. ¹³ Yayo goo taka hagee ee tei goo taka. Esiga Taites, nayo gamenee goo eligi mapoo tei teli odoo hagee bia ogoloso dimapoo diya takemelee, diayo gamenee goo eligi ee poogoloso, see goo tekepo eligi mapoo medee kibiya tei ka talame. ¹⁴ Osoloso diayo Yu odoo dia adaga dia goo egee oposusumo silesibo ee peegeeye dee. Osoloso diayo Godeeyo goodee mapoo goweli odoo dia tei magoo mapoo egee mesimo silesibo onosee peegeeye dee.

¹⁵ Esiga Godeeyo howo woola subugo mauwe badeli odoo mapoo, bi susuga medee tekepo subugo mauwe moloso. Esino goo tokenee tolone Yesu mapoo tei tele pegeli odoo dimapoo bi susuga subugo mauwe koo moloso. Bei, goo goolee tekepo dimapoo melee ee olo tokenee paga. Esiga goo tekepo sabolo, osoloso goo tokenee dieso teli ee ogoloso koo gooleedeli. ¹⁶ Esiga diayo takolone, “Godee iba gooleedooso,” dee takeliso. Esino diayo goo tokenee teli oso Godee mapoo tei telega pegeli goo ee eligiliso.

Diba diya tokenee odoo. Osoloso diba Godee mapoo koo mesili. Osoloso diba goo tekepo talai koo tebili.

Tei goodee eligi mapoo deedee

2 Esino Taites, nayo tei telaga odoo mapoo Yesu Kelisowo goo maga tei goodee eligili sabolo teiba eligi. ² Egeeseelone nayo giso adaga medee eligi, diayo mesie sabolo dobolone, dieso nediliyo dibada su medee kookoodoloso dabalame. Osoloso odoo susuga eyo howo woola medee tekepo dabalame. Osoloso diayo tei too medee kibiloso dobolone, odoo susuga diya sooloo dolone ka dabalame. Osoloso diayo dala goo ma kulodu kibiya dabalame.

³ Osoloso nayo sobo adaga medee eligi, diayo dia suso Godeeye goomoga goo ee tolone ka dabalame. Osoloso dimapoo takee, diayo emegei dia goo maga to tokenee takelega dabalame. Osoloso diayo yugune naloso halabagamo silesibiyaga, medee takee. Osoloso goo tekepo tolone dabalai goo ee diayo odoo mapoo eligilone dabalame, nayo dimapoo eligi. ⁴ Esiga diayo goo egeesi moodooga, sobo gie kakauwa diayo dibada giso sabolo, osoloso owolo dio sooloo deli goo ee eligelei tebileiso. ⁵ Osoloso diayo sobo gie kakauwa oso goo tekepo tolone, Godeeyo howo woola subugo mauwe dobolone, dia su medee kookoodeli goo ee eligilei tekepo. Osoloso omo dio sabolo, osoloso owolo dio sabolo medee balai goo onosee eligi. Osoloso omo dio eyo to mapoo mesili goo ee eligi, tei tele poogoo odoo oso goo ee ogoloso, Godeeyo to maga to tokenee takelega pagalame.

⁶ Osoloso giso gie kakauwa dibada su medee kookoodeli goo ee dimapoo eligi. ⁷ Osoloso edebeeyo nee goo susuga

^{**} **1:10** Yu odoo hagee biaso egeesee eligiliso, tei telaga odoo susuga oso Yu odoo dia tei magoo ee dodolone kolo koolai tekepo deliso.

ogoloso padalame, nayo hedebe goo tekepo tolone ka badebee. Osoloso nayo Godeeyo to eligiga, goo tekepo goolone medee ka eligi. ⁸Nayo Godeeyo to dooboo dagadilega medee eligi, namapoo goweli odoo oso imaga to tokenee takalai similame.

⁹Osoloso nayo see tei telaga odoo nei mauwe tou teli mapoo takee, diayo dia wiligi odoo eyo to mapoo mesiloso, diayo goomoga goo ee tolone, dibolo toso agadigelega pagalame. ¹⁰Osoloso diayo dia wiligi odoo eyo bi heli talai tekeponee. Esino diayo medee tei dolone, tou medee goosa tolone dabalai tekepo, dia wiligi odoo oso dia goo tekepo ogoloso, yayo dia goo ee tekepo dalame. Osoloso ibada gie badeli pidili Godeeyo goo maga eligi goo ee tekepo dalame.

¹¹Tei telaga odoo oso goo egeesi tolone dabalame, nayo dimapoo eligi. Bei, Godeeye iba sooloo dolone pidili goo maga Yesu Keliso mipoo hamapoo meiye diso, yayo odoo susuga ibada gie badeli ee pidilame. ¹²Godeeye sooloo dolone pidili goo oso imapoo ka eligi moloso, mi goo Godeeye goweli iyo ee dedelega pagalame. Osoloso iba epedee hamapoo dobolone, ibada su iso nediliyo kookoodoloso, Godeeye goomoga goo ee tolone, o howo woola teedee dabalame.

¹³Esiga iyo goo egeesi tolone dobolone, Yesu Kelisoye mipoo hamapoo sibilei goo ee dulone ka bamoloso. Yo tei Godee, osoloso yo ibada gie badeli pidili odoo. Yayo see wedi siboga, eyo toowa doloso badeli goo sabolo sibileiso. Goo susuga egee iba gooleedooso. Esiga yayo see wedi sibilei ee bolone iba goomoga sabolo ka doso. ¹⁴Yayo iba halo olo taso, iyo goo tokenee ma kulodu doboome, yayo iba neiso toloso peegoo gilimado dilame. Egeeseelone yayo olo taso, iyo o odoo doloso dobolone, o howo woola medee teedee dabalame.

Osoloso iyo goo tekepo talai ee diya goolone dabalame.

¹⁵Esiga nayo goo susuga hagee kitulugu sabolo medee kokodo takee, tei telaga odoo oso goo ee tolone dabalame. Esino diayo goo omapoo mesilega poo-googa, nayo dimapoo diya takee. Nayo egeesi eligi goo ee ogoloso edebeeyo hedebe nayo eligi mapoo mesilei tekepo. Egeeseelone odoo heeso nayo eligi goo ee goo mauwe, dee na takeeye dee.

Tei telaga odoo oso dabalai goo

3 Esiga Taites, nayo tei telaga odoo mapoo goo hageesi see tobu eligimelee, diayo diba gibadeli gamalee odoo dia to mapoo, osoloso mosobia eyo wiligi odoo tebisa dia to mapoo mesilone dabalame. Egeeseelone diayo goo tekepo susuga ee talai olo mopoodoo doloso dabalame. ²Osoloso diayo emegei dia goo maga to tokenee takolone na debbee. Esino diba toso agadigelega mesie sabolo dobolone, emegei sooloo dolone dabalai tekepo.

³Esiga no iyo daga tei telega debei goo ee goolee. Iba tei telega dobolone, goo medee koo gweli odoo doloso debeiso. Iyo Godeeyo to mapoo mesilega doboome, odoo aboso iba tei goodee maga peegoo gido diliso. Osoloso goo tokenee iyo gilee goo ee osee tomo silone pagalai tebile. Iyo odoo abo mapoo goo tokenee moodeliso, osoloso emegei dia bi ogoloso talame diya gweliso. Osoloso edebeeyo iba hegiliso, eseega nei iyo diba hegiliso.

⁴⁻⁵Esino ibada gie badeli pidili Godeeye o mesie goo ee imapoo eligilone iba sooloo dolone, yayo ibada gie badeli pidiso. Esiga iyo goo tekepo teme, yayo iba ka pidile. Esino yayo ibada goo tokenee hapoloso Dio Tei imapoo tenee maga, yayo sooloo dolone iba pidiso, iyo see gie badeli dia toloso dabalame. ⁶Ibada gie badeli pidili Yesu Ke-

lisoye ibada goo tokenee hapalame ta goo omaga, Godeeye o Dio Tei ima kulodu badalame su goodegelega wulayo teneeso. ⁷ Esiga Godeeye iba sooloo dolone pidi maga, o howo woola iba olo odoo tekepo doloso doso. Esiga iba kookaiyo badoboso gie badeli ee talame ka bamoloso. ⁸ To hagee tei goo, osoloso to hagoso odoo susuga pidilei kitulugu moloso. Esiga a goomogo, nayo goo hagee tei telaga odoo mapoo medee eligilame. Nayo egeesee seega, diba goo tekepo tolone odoo susuga pidilone medee dabalaiso.

⁹ Esino goo wulo bei mauwe maga toso agadigeli odoo omaga peegoo dooboobigi. Osoloso edebeeyo o adagaso balomo simi goo ee oposusulone, Moseseeye tei magoo goo ee dadalame toso agadigaga goo ee, nayo ogoloso na deedee. Bei, goo susuga hagoso odoo koo pidili. ¹⁰ Osoloso odoo agayo gameene eligi goo ee toloso sosee ma kulodu eligimo silone odoo domo piga, nayo yo hamaga takee. Osoloso yayo nee to dulega poogooga, see tobu hamaga takee. Esino yayo nee to dulega poogoloso see osee eligimo siloga, yo peegoo wulo peegee. ¹¹ Odoo ogoso tei goodee eligili maga miligi pia goo ee,

no gooleedooso. Osoloso goo yayo tomo sili oso Godeeyo howo woola yo odoo tokenee doloso egee bado goo ee woola eligiliso.

Emegei di to hamameedee taka

¹² Ayo Atemas, o, Tikikus namapoo diye dalaiso. Osoloso yo nayo egee bado mapoo peledobooga, nei nayo Nikopolis mi mapoo sibilesa a tugodalame weegeegee. Bei, dugo biame mapoo a mi mapoo badalai, a goomogo. ¹³ Osoloso Apolos sabolo, osoloso gamaleeyo tei magoo diya gooleedoo odoo Sinasi pidilone, diba mi hee mapoo dilame doge, bi diayo dulone todilei tobuloso dimapoo tenee. ¹⁴ Osoloso tei telaga odoo oso goo tekepo tolone dobolone, bi tebile poogoo odoo ee pidilei tekepo. Bei, ibada odoo oso tei too ma kulodu dobolone, wulo goo mauwe mosoowe dabalai tekeponee.

¹⁵ Esiga odoo susuga abolo debeli oso namapoo emegei di to ka taka. Esiga Taites, see nayo iyo emegei di to taka hagee, nobolo hodobo debeli tei telaga odoo dimapoo takee.

Ayo Godee mapoo taka, yayo niba susuga sooloo dolone pidilame.

Poloye Palimon mapoo to hogugu tenee

Palimon

Palimon booka goo eyo bei

Palimon hagee bi bei odoo, osoloso yo Kolosi mi mapoo badeli. Esino yo tei toloso badolone, Polo dio emegei doloso badebeiso. Egeesi ma kulodu Onisimas yo Palimoneeyo tou teli odoo doloso badolone, nei mauwe tou temeleso. Egeesi ma kulodu Onisimaseeye o wiligi odoo Palimon maga pulo dilesa Polo tugodoloso yibola badebeiso. Osoloso Poloye eligi goo maga yo Yesu mapoo tei tooso. Egeesi ogoloso Poloye Palimon mapoo to hogugu hagee teneeso, Palimon o tou teli odoo Onisimaseeye see wedi dilesa, Palimoneeye badebei mapoo peledobooga, yayo yimapoo nei dala tenelega, yo goomoga sabolo see ka idalame.

1 A Polo, Yesu Kelisowo goo ee takomo silee maga, neliga moso ma kulodu badeli odoo ee aso. Ibada omolo Timoti asalo hamapoo dobolone, iyo ibada odoo ibola tou hedebe teli Palimon namapoo to hogugu hagee ka tonowa. ²Osoloso tei telaga odoo nee moso kulodu howo gisili odoo mapoo to hogugu hagee ka tonowa. Osoloso to hogugu hedebe hagonosee ibada oboba Apiya, osoloso ha teli odoo masi Godeeyo tou mapoo kibiloso ibola badeli Alakipus nimapoo ka tonowa.

³Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo ee nimapoo tenelame.

Palimoneeye sooloo deli goo sabolo osoloso tei too goo

⁴Palimon, ayo biame susuga Godee mapoo takolone no halo goomoga to takeliso. ⁵Bei, nayo Lodee Yesu mapoo

tei too goo ee, a duliso. Osoloso nayo Godeeyo odoo susuga ee sooloo dolone egee bado goo sabolo, a duliso. ⁶Nayo Yesu mapoo olo tei tooso. Goo egeesi maga, nayo tei telaga odoo sabolo hedebe doloso ka badoso. Esiga ayo Godee mapoo taka, hedebe deli goo hagoso no pidilone, iba Keliso sabolo hedebe doloso hagee do goo maga, goo tekepo susuga iyo teli goo ee medee gooleedalame. ⁷Molo emegei, nayo Godeeyo odoo ee sooloo dolone dimapoo goomoga tenelone egee bado goo oso, amapoo kitulugu sabolo, osoloso goomoga toowa sabolo ka tenemoloso.

Onisimas yo tei nomolo masi hesie

⁸A Kelisowo diye di odoo doloso badoga, amapoo kitulugu moloso, nayo goo tekepo talame, ayo namapoo to kitulugu sabolo takalai. ⁹Esino ayo no diya sooloo doloso. Esiga ayo namapoo wulo ka woosowa. Bei, a Polo, Yesu Kelisowo tou teli goo maga neliga moso ma kulodu badolone olo adaga poloso ka badoso. ¹⁰Ayo Onisimas yo halo namapoo ka taka, nayo yo pidilame. Bei, a neliga moso ma kulodu badolone, yayo tei talame ayo yo pidiso. Esiga epedee hamapoo ayo ama masi ka badoso. ¹¹Daga Onisimaseeye nee tou teli odoo doloso badebei omapoo yayo no medee pidile. Esino epedee yayo tei toloso badolone, asalo pidilei teiba.

¹²⁻¹³Onisimas yo ayo diya gooma odoo. Esiga yo abolo hodobo hamapoo badalai, a goomogo. Bei, ayo to tekepo takomo silee eyo goo maga neliga moso ma kulodu ka badoso. Esiga no halo yayo a pidilone babalai, a goomogo. Esino ayo yo namapoo see wedi diye deeso. ¹⁴Bei, ayo namapoo wooselega yo hamapoo gidoloso badalai tekeponee. Egeesi ma kulodu nayo a pidilame, ayo no seselai, a koo goomogo. Esino no

goomoga oso, nayo a pidilei, a goomogo.

¹⁵ Onisimaseeye biame deiyepo mapoo no poogoo dilesio badebeiso. Esino ayo goolee, goo ogoso peledabaso, yo see hamamee namapoo wedi sibilesio biame susuga nobolo hodobo badalame. ¹⁶ Esiga nayo yo see idoga, yo wulo nama hemi badolone nei mauwe tou teli odoo, dee na goolee. Bei, yinosee epedee Keliso mapoo tei too odoo. Esiga yo ayo diya gooma. Esiga nei nayo yo nei mauwe tou teli odoo dolone, Lodee mapoo tei too ee ma kulodu nomolo masi diya goolone badebee.

¹⁷ Esiga asalo Kelisowo tou hodobo teliga, ayo no agalame siboga, nayo a idili, Onisimaseeye namapoo siboga yinosee egeesee ide. ¹⁸ Egeesi ma kulodu Onisimaseeye namapoo goo toke-nee hee olo too daga, osoloso yayo nee bi hee nei tenelega tolosa badoga, goo onosee amapoo takee, ayo nei magalaiya. ¹⁹ A Polo, ayo mo deeso to hagee ka hoguga: bi yayo too eyo nei ee ayo namapoo tenelaiso^{††}. Esino no gooleedooso, nayo Keliso maga gie badeli talame, ayo no pidiso. Esiga a goomogoga, ayo no halo pidi goo eyo nei, ayo namapoo takalai, a teiba. Esino

ayo namapoo takalaime. ²⁰ Esiga molo emegei. Iyo Keliso mapoo tei too ee ma kulodu daga, nayo Lodee halo Onisimas ee see ide. Eseege a goomoga sabolo badalaiso. ²¹ Ayo namapoo egee takoo goo hagee nayo tolosa, Onisimas halo goo tekepo abo talai goo ee, a gooleedoso. Goo egeesi gooleedolosos, ayo to hogugu hagee namapoo ka tonowa.

²² Osoloso goo hee hagoso. Ayo neliga moso ma kuloduga peegoo peledabalame, niyo Godee mapoo takolone debeliso. Esiga Godeeye goomogoga, a peegoo peledobolosos see niyo egee do mapoo sibilesio. Esiga ayo omapoo sibilesio badalai debi mopoodoo de.^{‡‡}

Emegei di to hamameedee taka

²³ Kelisowo goo ee takomo silee goo maga neliga moso ma kulodu abolo badeli odoo hee Epapalas onosee yayo emegei di to ee namapoo taka. ²⁴ Osoloso abolo hodobo tou teli odoo Makaye, osoloso Alistakuseeye, osoloso Dimuseeye, osoloso Lukaye, emegei di to onosee namapoo ka taka.

²⁵ Ayo Godee mapoo taka, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

^{††}1:19 Poloye o deeso to deiyepo hagee nei tenelai goo maga hoguguso. Esino to abo Poloye odoo hee mapoo takeme, yayo hogugu malaiso.

^{‡‡}1:22 Poloye to hogugu susuga hagee Palimon mapoo hogugulosos teneeso. Esino to bes 22 ee ma kulodu egee molo, ee yayo Kolosi mi mapoo debeli tei telaga odoo dimapoo to hogugulosos teneeso.

To Yemeseeye hogugu

Yemes

Yemes booka goo eyo bei

Yemes booka hogugu hagee Yesuwo omolo. Yayo Yolusalem sosee wiligi doloso badolone, mi abo mapoo debeli tei telaga odoo mapoo to hogugu hagee teneeso, diayo Keliso mapoo tei too maga dala egee tomolo ee ma kulodu medee kibiya dabalame.

1 Emegei! A Yemes, Godee sabolo osoloso Yesu Kelisowo tou teli odoo. Ayo Yu odoo bala 12[¶] mi opusomo opusomo di mapoo egee dobomo du nimapoo to hagee ka hoguguso.

**Dala goo sabolo goo tokenee
mapoo gidodili goo sabolo**

²Tei telaga odoo emegei, dala goo susuga oso nimapoo siboga, goomoga sabolo ee ma kulodu ka debee. ³Bei, niba gooleedooso, dala goo hageesee oso sibiliso, iyo tei too kibiya beleso agalame. Egeesee ma kulodu iyo dala goo ee ma kulodu kibiya daga, goo oso iyo tei too ee ma kulodu mesie sabolo debeli goo ee eligiso. ⁴Esiga niyo tei too goo ee kibilame, mesie goo nima kulodu egee molo oso osee mele dee. Niyo egeesee seega, goo susuga ee ma kulodu niba kibiya dabalaiso. ⁵Esiga odoo hee niyo goo goolee tekepo tebile daga, yayo Godee mapoo takalai tekepo. Bei, Godeeye yimapoo simili goo tenelaime. Esino Godeeye o odoo pidilei goomoga toowa mologa, yayo yo pidileiso. ⁶Esino yayo Godee mapoo tei tolosa dokodoo takooga, goo bakadio na goolee. Bei, goo bakadio gweli odoo ee poo siboga, howo ki simi oso egee holodu odoo yo egeesi masi badoso. ⁷⁻⁸Odoo egeesi

yimapoo goo goolee hedebe koo moloso. Esino goo susuga ee ma kulodu goo goolee bakadio doloso badoso. Esiga yayo Godee mapoo taka goo ee nei talaiso doloso goolai tekeponee.

⁹Esiga tei telaga bi mauwe debeli odoo niba goomege. Bei, Godeeye o howo woola niba toowa diso. ¹⁰Osoloso tei telaga bi bei odoo niba Godeeye pepooko daga, niba goomege. Bei, osoko beeamo mapoo osokoso pukusi mapoo pounoga, siligaloso egee wodio, niba nosee egeesee selaiso. ¹¹Osoloso osokoso sibulone palapalawa tekepo mapoo pounoga, palapalawa tekepo oso wodoloso miyomoo dologa dibiliso, niba nosee egeesee selaiso. Esiga bi bei odoo niyo nibada tou tolone daga, niba wedileiso.

¹²Odoo heeso dala ma kulodu kibiya badolone tei too goo pegelega badoga, Godeeye yo pidileiso. Bei, yo dala ma kulodu tei too kibiya badoga, Godeeye yimapoo nei kookaiyo badoboso gie badeli tenelaiso. Esiga kookaiyo badoboso gie badeli hagee Godeeye yimapoo diya goolee sabolo debeli odoo mapoo tenelame to magooso.

¹³No goo tokenee talame gidoduga, “a goo tokenee talame Godeeye gidodu,” dee na goolee. Bei, tokenee goo oso Godee gidodilei tebile. Osoloso Godeeye o odoo ee tokenee goo mapoo koo gidodili. ¹⁴Esino odoo eyo tokenee goo talame diya gweli goo oso yo kukuga ka gidodili. ¹⁵Osoloso tokenee goo talame gweli goo hagooso suso goo talame gidodileiso. Osoloso suso tokenee goo too hagooso kauwuloso see odoo mapoo teli goo tosibileiso.

¹⁶Esiga tei telaga odoo ayo gooma niba goolee, Godeeye odoo koo gidodili. ¹⁷Bei, tokenee mauwe tekepo goo susuga ee Ma Godeeye egee bado

[¶]1:1 Yu odoo bala 12 egee eyo bei Yu odoo tei telaga odoo ee takooso.

dokodooga sibiliso. Egeesee ma kulodu bi yayo moodoo a, giwo, osoloso osoko diayo melee mi hedebe omapoo koo meli, esino diba beeamo heeso mi hee ma molo osoloso mi hee ma molo deliso. Esino diba moodeli Godee yo opusomo dee koo seli. ¹⁸ Esiga eyo goomoga goo ee dodolone, Godeeye o to tekepo maga imapoo gie badeli goo ee olo teneeso, yayo moodoo bi susuga ma kulodu iyo malalo dabalame.

Godeeyo to duloso suso tou tolone debee

¹⁹ Esiga tei telaga odoo ayo gooma, niba dui, odoo susuga oso saga duli odoo doloso dabalai tekepo. Egeeseelone niba saga to takeli goo sabolo osoloso saga kamana bigili goo sabolo ee ma kulodu na debee. ²⁰ Bei, edebeyo komonolone goo peledabeli oso Godeeyo howo woola mapoo tekepo doloso badeli goo sabolo koo tobuoso. ²¹ Esiga nima kulodu Godeeyo howo woola goo tokenee susuga sabolo osoloso suso goo tokenee teli sabolo peegee. Osoloso niyo Godeeyo to duloso too goo ee mesie sabolo kibiya toloso debee. Bei, to omapoo kitulugu moloso, niyo gie badeli talai.

²² Esiga niba Godeeyo to duloso yayo egee takoo goo ee tolone debee. Bei, niba Godeeyo to duloso yayo egee takoo goo ee telega doga, niba niso nediliyo dooboo gooleeso. ²³⁻²⁴ Bei, edebeyo Godeeyo to duloso suso tou telega badoga, yo edebeyo dio egeli mapoo eyo nediliyo ogoloso poogoloso o mudu saga boobado bigili egeesi masi badoso. ²⁵ Esino edebeyo Godeeye kokodo taka to tekepo ee medee ogoloso boobado bigilega medee dodomologa, yayo goo susuga tomo sili ma kulodu Godeeye pidileiso. Godeeye kokodo taka to medee tekepo oso odoo susuga tokenee goo maga gilimolone ka badoso.

²⁶ Egeesee ma kulodu edebeyo eyo nediliyo yo Godeeyo goo diya gooleedooso doloso, tokenee goo takalame o maga kookodelega poogooga, yayo Godeeyo goo gooleedoo ee goo mauwe moloso. Osoloso yo eyo nediliyo dooboo gooleeso. ²⁷ Esino edebeyo gilibo holo sabolo osoloso bauwe sabolo dala ma kulodu debei ee pidilone badolone, mi toowayo tokenee goo maga o su eyo gibadoga, Godeeye yayo tei too goo ee medee teedee dalaiso.

Odoo abo pilega tokenee odoo sabolo tekepo odoo sabolo hodobo dabalai goo

2 Tei telaga odoo emegei, niba ee ibada tooowa Lodee Yesu Keliso mapoo tei telaga odoo oso. Esiga niba odoo abo ogoloso, diba ee tekepo dolone dimapoo goomogolone, odoo abo ee tokenee dolone diba na gowee. ² Goo hageesee ee takooso, odoo heeso niyo mooloogoodoloso howo gisilone doga, dugo medee tekepo sabolo bi abo medee tekepo kaloso gasibileiso. Egeeseega epedee omapoo bi mauwe odoo onosee dugo tokenee kaloso gasibileiso. ³ Egeeseega niyo dugo tekepo kaloso gasimi odoo mapoo, “No malalo hamapoo sibileso bie,” dee takoloso, see hamamee dugo tokenee kaloso gasimi odoo mapoo, “No hamamee hoogoo dilesa tebide o, miyomoo bie,” dalaiso. ⁴ Esino niyo goo egeesee egee moodoo, niba ogoo goo moodoosomo? Niba wulo odoo abo ono tekepo dolone, odoo abo ee tokenee, deeso. Esiga goo goolee tokenee nima kulodu egee molo oso odoo abo dooboo meediliso.

⁵ Esiga tei telaga odoo ayo gooma, niba goo hagee medee dui! Godeeye mi tooowa ma kulodu bi mauwe odoo ee hesigaso, diayo dibada sooloo ma kulodu tei too goo oso tooowa doloso dabalame. Osoloso diayo Godeeye wiligi doloso

badeli mapoo gadilame. Bei, Godeeye yo goolee sabolo sili odoo mapoo to kitulugu magooso, yayo wiligi doloso badeli mapoo gadilame. ⁶ Esino goo ee ma kulodu niyo bi mauwe odoo ee goo mauwe odoo deliso. Esino niba kasee maga bi bei odoo mapoo hamamee ka dadaga malala? Egee bia oso nimapoo dala teneloso goo meedili mapoo ido diliso. ⁷ Osoloso diayo nibada Lodee Yesu Kelisowo hu tekepo maga to tokenee takeliso.

⁸ Godeeye to booka ma kulodu kokodo taka to toowa egeesee moloso, “No nediliyo diya sooloo deli egeeseelone no nemegei odoo mapoo diya sooloo dele,” diso.

Esiga niyo kokodo taka to hagee medee deedeega, niba eli mapoo doso.

⁹ Esino niyo goolee ma kulodu odoo abo ee tekepo dolone, odoo abo tokenee daga, niba tokenee toso. Egeesee maga Godeeye to oso takooso, niba tei magoo gababili odoo diso. ¹⁰ Bei, ede-beeyo Godeeye tei magoo susuga medee dodolone, tei magoo hedebe gababuoga, yo tei magoo susuga ee gababuoso.

¹¹ Esiga Godeeye egeesee takaso, “Niyo odoo heeyo sobo sabolo giso sabolo goo heli na te,” diso. Osoloso Godee hedebe oso see egeesee takaso, “Odoo na wooloome,” diso. Osoloso no odoo heeyo sobo sabolo giso sabolo heli koo teli, esino odoo wooloomolone badoga, no tei magoo gababili odoo oso.

¹² Esiga niyo to kei susuga sabolo osoloso suso goo too susuga sabolo obeeyamo. Bei, niba tokenee goo maga peegoo gilimadoo dili tei omaga nibada goo meedileiso. ¹³ Esiga goo meedilei beame mapoo, Godeeye emegei koo sooloo deli odoo ee sooloo dala goo sabolo meedileime. Esino Godeeye goo meedilei beame mapoo emegei sooloo deli odoo ee sooloo dala goo sabolo

meediga, diba ebilega goomoga sabolo dabalaiso.

Tei too ma kulodu su sabolo tou talai

¹⁴ Esiga tei telaga odoo emegei, ede-beeyo eyo nediliyo yo tei too odoo doloso, yayo suso tou too me daga, yayo tei too ee goo mauwe. Odoo egeesee seli ee yayo tei too oso yimapoo gie badeli tenelaime. ¹⁵ Egeesee ma kulodu emegei tei too odoo oso nei egeesi sabolo osoloso dugo egeesi sabolo me badeliso. ¹⁶ Egeeseega nayo yimapoo takolone, “Emegei, medee dilesa, dugo kaloso badolone wo ne,” dee takooga, nayo yimapoo bi tebile poogoo tenelega wulo egeesee takoloso poogooga, no tekepo goo koo toso. ¹⁷ Esino bei, tei too oso obusomo molone suso goo too mauwe mologa, tei too ee goo mauwe.

¹⁸ Egeesee ma kulodu odoo heeso egeesee takalai malaiso, “No tei too tebia. Esino a wulo suso goo teli odoo,” dalaiso. Egeeseega nei ayo odoo omapoo egeesee takalaiso, “Bei kasolone nayo suso goo too mauwe badolone, nayo tei too goo ee woola ka eligileiyo? Esino suso tekepo goo teli odoo ayo mo suso goo too maga ayo tei too goo ee eligileiso,” diso. ¹⁹ Esiga nayo Godee hedebe egee bado mapoo tei teliso. Goo ee tekepo. Esino bo holo sabolo Godee hedebe egee bado mapoo tei tolone ebiliso.

²⁰ Esiga no goo goolee mauwe odoo, tei too ee suso tou too me daga, tei too egee goo mauwe. Esiga no goo hagee ayo namapoo eligilame ka sala?

²¹ Ibada amawe Eibalaham yo Godeeye howo woola mapoo tekepo odoo diso. Bei, yayo tei tolosa suso tou too maga. Goo ee yayo egeesee siso, yayo owolo Aisek ee Godee mapoo gala wooloso teneli dousulu mapoo wooloomalame dokodoo magooso. ²² Esiga no goolee. Eibalahameeye tei too sabolo osoloso

suso tou too sabolo oso medee tebi-
aso. Osoloso yayo suso tou too oso yayo
tei too ee kauwudooso. ²³Goo hagooso
Godeeyo to booka ma kulodu taka goo
sabolo tobulone egeesee takaso, “Eibal-
ahameeye Godee mapoo tei teme, Gode-
eye yayo tei too ogoloso o howo woola
yo tekepo odoo diso.” Goo egeesee maga
Godeeye Eibalaham yo tei mo odoo diso.
²⁴Esiga niba goolee. Odoo susuga oso
hedebe tei too maga Godeeyo howo
woola tekepo odoo dee koo seeso. Haye.
Suso tou too sabolo osoloso tei too maga
Godeeyo howo woola odoo susuga ee
tekepo deliso.

²⁵Osoloso iba see domo sili sobo Lei-
hebeeye goo too ee ogoso. Yibolosee
yayo goo too oso Godeeyo howo woola
yo tekepo diso. Bei, yayo Yeliko odoo dia
mosobia mada agalame di Isalael odoo
ee pidilone, yayo o mosopoo iyadoloso
palaso. Osoloso see yayo diba eli hee
maga diye dulone dibada gie badeli
pidiso. ²⁶Esiga odoo o su mapoo dio
mauwe odoo ee ta. Esiga tei too goo
onosee egeesi moloso, edebeeyo yayo tei
too ee suso tou telega badoga, yayo tei
too ee goo mauwe moloso.

Nibada i medee kookoode

3 Tei telaga odoo emegei, niyo susuga
eligili odoo doloso dabalai, a koo
goomogo. Bei, niba olo gooleedooso,
Godeeye goo meedilei beame mapoo
eligili odoo susuga ibada goo ee Gode-
eye diya kitulugu sabolo meedileiso.
²Egeesee ma kulodu iba susuga eli doo-
boo dagadiliso. Esino edebeeyo yayo
to taka ma kulodu eli dooboo dagadi-
lega badoga, odoo yayo tei too ee
kauwa moloso. Esiga odoo hageesi oso
eyo nediliyo o su susuga kookoodalai
tebia moloso. ³Esiga iba dio masi hagee
ogoso. Edebeeyo hosee be ma dokodoo
buloso dilame gooleega, yo bi pepooko
hosee be eyo maga mapoo magoloso

tiso su mapoo bagagoo, su mapoo бага-
goo dalaiso. Osoloso ti omapoo toloso
dulone hosee be oso edebeeyo goolee
mi mapoo dilame ti ee gimo dileiso.
⁴Osoloso dio masi hee hagooso. Abei
toowa mapoo silesibili du onosee egeesi
moloso. Du oso poo toowa simi ma
kulodu osee dumologa, du egee doo-
boo dileime. Bei, du egee toowa, esino
du mali suda pepooko hee osio mapoo
moloso. Oso du tosili odoo oso goomoga
mi mapoo mamo diliso.

⁵Esiga ibada maga ma kulodu i pe-
pooko egee egeesi moloso. Ibada su
mapoo bi susuga egee molo ma kulodu
i ee diya pepooko moloso. Esino yayo
toso hodolone diya doko topeliso. Wulo
goolee, dobu ee dou pepookoso gigo-
googa, dobu susuga douso nadiliso. ⁶Es-
iga i ibada maga ma kulodu egee molo
onosee egeesi masi moloso. Bei, i oso
ibada su mapoo tokenee teneliso. Es-
iga iso tokenee bei mooloogooloso odoo
su susuga dou masi nadiliso. Dou hagee
Dou mi maga bei mooloogooloso ibada
i mapoo gigo-gigiliso. Egeesega dou ha-
gooso edebeeyo gie badeli nadoloso to-
kenee peliso.

⁷Egeesee ma kulodu odoo susuga
oso gala seebee opusomo opusomo di
só, osoloso beliyeso kolo dili, osoloso
howo kulomoo debeli ee see badalame
poopeliso. ⁸Esino edebeeyo i ee be
masi poopooloso badilei tebile. Bei,
i diya tokenee. Esiga yayo sa masi
odoo wooloomalame mopoodoo doloso
moloso. ⁹Esino i hedebe hagooso ibada
wiligi taba Ma Godee mapoo goomoga
poudiliso. Osoloso i hedebe hagooso see
Godeeye yo egeesi masi moodoo odoo
susuga mapoo dala tenelame to takeliso.
¹⁰Esiga maga hedebe hamaga Godee
mapoo goomoga poudilei sabolo, os-
oloso odoo dala tenelai goo takeliso. Es-
iga tei telaga odoo emegei, ima kulodu
goo hageesi oso malai tekeponee. ¹¹Es-

iga howo ou hedebe maga howo sokousoo sabolo howo kakada sabolo dilei tebile. ¹²Osoloso sibolo homo oso we-wee koo peli. Osoloso kobolomee homo oso sibolo koo peli. Haye. Osoloso howo ou sokousoo maga howo kakada koo sibili.

Odoo agayo tekepo gweli ka badosomo?

¹³Esiga nima kulodu odoo agayo tekepo badalai goolee sabolo ka badosomo? Yo tekepo badalame goo goolee omaga o suso tou too ee eligilei tekepo. Egeeseelone yo eyo nediliyo doko topalai goo goolee sabolo na badebee. ¹⁴Esino niba mada nibada sooloo ma kulodu emegei hegili goo sabolo osoloso hedebe niso nediliyo gweli goo sabolo mologa, niba tekepo goo gweli odoo dee na takee. Bei, niyo egeesee egee takoo niba tei goo koo takooso. ¹⁵Niba mada goo tokenee hageesi goolee sabolo badolone, niso nediliyo niba tekepo dee takooga, goo goolee egee Godee maga koo sibili. Esino goo goolee egee mi goo oso goo goolee sabolo osoloso Saitenso goo goolee maga ka siboso. ¹⁶Osoloso mi kamapoo emegei hegili goo sabolo osoloso hedebe eyo nediliyo gweli goo sabolo mologa, mi omapoo abo puloso molone tokenee goo susuga oso kauwuleiso.

¹⁷Esino tekepo badalai goo Godee maga egee sibo goo oso imapoo eligiso. Malalo goo toowa ee tokenee mauwe goo oso, osoloso mesie goo, osoloso emegei gweli goo, osoloso emegei dimapoo mesili goo, osoloso sooloo deli goo, osoloso emegei pidili goo, osoloso odoo abo pilega tokenee odoo sabolo tekepo odoo sabolo hodobo dabalai goo, osoloso tei takeli goo. ¹⁸Esiga edebeeyo odoo abo sabolo mesie badolone emegei

odoo sabolo mesie badalai goo eligiga, odoo egee bia dima kulodu tekepo goo oso malaiso.

Godee mapoo hegi sibadee

4 Esiga ogoo goo oso biligeli goo sabolo toso agadigeli goo sabolo nimapoo ka tosibiliyo? Nibada goo goolee ma kulodu tokenee goo talame goomoga goo egee molo oso tosibiliso. Bei, nibada goo goolee ma kulodu tokenee goo talame goomoga goo oso tekepo gweli goo sabolo biligamoloso. ²Niba bi goomegeliso, esino niba bi ee koo teli. Esiga nimapoo emegei hegili goo oso molone, emegei wooloomaliso. Esino goo hagooso niyo goomoga goo sabolo koo tebili. Esiga niba toso agadigilone biliso. Esino goo hagooso niyo goomoga goo sabolo koo tebili. Bei niso Godee mapoo koo woosali. ³Osoloso niyo Godee mapoo woosaga, nei tenelega pegeli goo ee bei hagooso. Niyo tokenee gweli goo sabolo woosaloso see bi ogoso niso goomoga goo talai daga ka seli.

⁴Goo goolee bakadio gweli odoo niba medee Godee sabolo hedebe doloso koo debeli! Esiga niba goolee, mi goo mapoo goomegeli oso Godee mapoo ha toso. Esiga edebeeyo mi goo sabolo hedebe doloso siloga, yo Godee sabolo ha tomoso. ⁵Esiga niba Godeeyo to booka mapoo hogugu hagee goo mauwe gooleesomo? Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, “Godeeye imapoo Dio Tei tene oso iyo hedebe Godee goolee sabolo silesibilame diya goomogoso,” diso. ⁶Esino Godeeye iba sooloo dolone medee pidiliso, iyo silesibulone hedebe yo goolee sabolo silesibilame. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Godeeye odoo eyo nediliyo dokodoo topeli odoo susuga goweliso.

Esino odoo eyo nediliyo pepooko deli odoo ee sooloo dolone medee pidiliso,” diso.

⁷ Esiga niba Godeeyo mudugiyopoo niso nediliyo pepooko dee osoloso o to mapoo mesimo silesibe. Osoloso Saitenso tokenee mapoo gidodilame gameenee taka ee ma kulodu kibiloso dobolone o to mapoo gowee. Bei, niyo egeeseega Saiten yo nimaga peegoo pulo dileiso. ⁸ Esiga niba Godee mapoo hegi sibadee. Egeeseega Godee yinosee nima hegi sibileiso. Esiga tokenee odoo niba edebeyo o dee subugo hapili egeesi masi nibada tokenee maga Godee mapoo bidiga debbee. Osoloso goo goolee bakadio gweli odoo nibada goo goolee tokenee peegoo poogoloso, hedebe Godeeyo goo ee goolee. ⁹ Esiga niba goomoga goo poogoloso see nibada goo tokenee mapoo goohele sabolo pupusugulone debbee. ¹⁰ Osoloso Godeeyo mudugiyopoo niso nediliyo pepooko dee. Egeeseega Godeeye niba dokodoo poudileiso.

Nemegei tei too odoowo goo maga to tokenee na takee

¹¹ Esiga tei telaga odoo emegei, nima kulodu nee odoowo goo maga to tokenee na takee. Niyo nee odoowo goo maga to tokenee takolone yo tokenee to daga, Godeeye tei magolone emegei sooloo dele dee taka goo ee tokenee deeso. Egeeseega Godeeye tei magoo mapoo medee kibiya koo deedeeso. Osoloso niso nediliyo tei magoo maga goo meedili wiligi tebisa deeso. ¹² Esino iyo goo omapoo ogoso. Hedebe Godeeye tei mageli odoo doloso badolone goo meedili odoo doloso ka badoso. Godee hedebe yayo gie badeli pidili doloso badolone odoo susuga mapoo dibada tokenee eyo nei teneli doloso ka badoso. Esiga nayo nee odoowo goo ogoloso, no tokenee odoo dee takalai tekeponee.

Godigi gooso peledabalai iba gooleedelee

¹³ Esiga odoo aboso egeesee take-liso, “Iba godigi mi abo mapoo dileso sitowa moso togoloso dobolone dugo hedebe ma kulodu molee toowa talaiso,” deliso. Esiga to egeesee takeli odoo niba to hagee medee dui. ¹⁴ Bei, niba godigi gooso peledabalai gooleedelee. Nibada gie badeli ee de i masi moloso. Bei, de i moloso see saga guododili egeesee masi moloso. ¹⁵ Esino niba wulo to hageesee takalai tekepo, “Godeeye goomogoga, iba dobolone goo hagee tolone dabalaiso,” dalaiso. ¹⁶ Esino niba niso nediliyo dokodoo topolone niso talai goo ee takolone doso. Esiga eyo nediliyo dokodoo topeli ee goo tokenee. ¹⁷ Esiga edebeyo tekepo goo talai ee o goo goolee mapoo meleeno, goo ee tel-ega poogooga, yo goo tokenee toso.

Bi bei odoo oso bi mauwe odoo mapoo dala egee tenemolo eyo nei Godeeye tenelaiso

5 Bi bei odoo niba mo to dui! Niba goohele sabolo pupusugulone debbee. Bei, nimapoo dala goo siboso. ² Esiga nibada bi susuga ee tokenee palaiso. Osoloso nibada kali bi babooso nalaiso. ³ Nibada molee mosopoo mooloogoo magoo egee eyo mosoowe tokenee palaiso. Nibada molee tokenee pa oso, nibada tokenee goo ee ka eligiso. Esiga goo meedilei beame omapoo nibada molee tokenee pa oso, niba dou masi nadalaiso. Esiga niba boobadaga odoo. Bei, niba kasalame beame hamameedee ee bolone, bi bei mooloogoo malos ka debeiyo? ⁴ Esiga niba ege, niyo nibada tou teli odoo oso, nibada nei howo segei mapoo tou telagamo silesibume nei tenele. Esiga di-ayo nimapoo gowolone, Godee mapoo pidilei goo maga pupusugulone doso. Es-

iga ibada Godee kitulugu toowa yayo di-ayo pupusugamelee goo ee olo duso.

⁵Egeesee ma kulodu niyo mi toowa hamapoo dobolone, bi bei doloso, niso goomoga goo ee tolone debeiso. Esiga niba be hu poopooloso kauwuga wooloomaloso nali niba be egeesi masi doso. Bei, niba niso goomoga goo sabolo niso nediliyo poopooloso kauwuga, goo meedilei beame omapoo, be masi piligilame doso. ⁶Osoloso niyo tekepo odoo susuga ee goo meedili mapoo iyado peleso dibada goo meediloso diba piligi deliso. Esino odoo hagee bia oso nimapoo goo koo moodeli.

**Dala ma kulodu dulone bolone
medee kibiya debee**

⁷Esiga tei telaga odoo emegei, niba Lodeeye sibilei mapoo dulone bolone ka debee. Goo ee egeesi masi moloso, edebeyo nei howo sogoloso howo siba-beleso baliso. Howo simi oso o nei howo segei pologa kakauwuloso ko pa oso tel-egabeleso baliso. ⁸Esiga nei howo segeli odoo oso o nei howo oso kakauwulame bali egeesi masi niba dulone bolone medee kibiya ka debee. Bei, Lodeeye sibilei olo koola toobooso.

⁹Esiga tei telaga odoo emegei, nee odoo mapoo takolone, “nibada tokenee oso ka see,” dee na goolee. Bei, niyo egeeseelone doge, Godeeye nibada goo meediloso tokenee eyo nei tenelaiso. Esiga niba ege, goo meedili odoo ee osulu miyopoo olo tobudoso.

¹⁰Esiga tei telaga odoo emegei, niba Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso debei ogoloso, niba nose egeesi masi debee. Bei, diayo Godeeyo hu maga to takomo silesibulone dala ma kulodu mesie sabolo debeliso. ¹¹Esiga edebeyo dala ma kulodu kibiya badoga, Godeeye yimapoo goomogolone badoso. Esiga niba Yobowo goo olo gooleedooso. Yo dala ma kulodu mesie goo sabolo

medee kibiya badebeiso. Esemee Godeeye yimapoo goomogolone, yimapoo goo moodoo olo duso. Bei, Godeeye odoo susuga sooloo dolone ka badoso.

¹²Tei telaga odoo emegei, goo toowa hagoonoo medee dui! Niba tei goo takalame, Kei mi sabolo, osoloso mi toowa sabolo, osoloso bi abo sabolo hesigaloso tei na magee. Esiga odoo heeso nimapoo sibilesa tou hagee teye dee takooga, niyo goo egee talai goomogoga, yimapoo hedebe niyo goomoga goo ee takee. Osoloso niba goo egee talai gowooga, niyo gowe goo hedebe ee takee. Bei, niyo egeesee selega tei magooga, Godeeye nibada goo meediloso niba tokenee odoo dalaiso.

**Godee mapoo takeli goo
ee kitulugu moloso**

¹³Esiga niyo debei ma kulodu, edebeyo hegi goo mologa, yayo Godee mapoo takalai tekepo. Osoloso edebeyo goomoga goo sabolo badoga, yayo goomoga kosaiya sabolo Godeeyo hu dokodoo poudulone badalai tekepo.

¹⁴Osoloso nima kulodu edebeyo paiye sabolo badoga, yayo sosee wiligi tebisa gilimadalai tekepo, diayo yimapoo sibilesa, Lodeeyo hu sabolo olipi iso sooloso, yo howo gise goo oso dokodoo takalame. ¹⁵Osoloso diayo tei tolosa dokodoo takooga, paiye weidileiso. Bei, Lodeeye diayo dokodoo taka to ee duga, paiye ka weidoso. Egeesee ma kulodu, odoo yimapoo goo tokenee hee too mologa, omapoo Lodeeye hapoloso boobado bigileiso. ¹⁶Esiga niso nima kulodu, nibada goo tokenee ee yiligebuguloso howo gise goo oso nei takoo, nei takoo dolone ka debee, Godeeye nima kulodu paigiga odoo egee do tekepo moodoolame. Bei, Godeeyo howo woola mapoo tekepo badeli odoo oso dokodoo takeli goo ee diya kitulugu moloso.

¹⁷ Esiga ibada amawe Ilaya yo iba egeesi masi badebeiso. Yayo howo sibilega pagalame dokodoo kibiya takeme, howo sibilega dugo bakadio hedebe di poogoloso a 6 poogooso. ¹⁸ Osoloso yayo see howo sibilame, dokodoo kibiya takeme, howo see simiso. Esem nali bi segei see paladeeso.

¹⁹⁻²⁰ Esiga tei telaga odoo emegei, nima kulodu odoo hee oso tei goodee

maga peegoo duga, odoo heeso yo see ido sibilei tekepo. Bei, niba goolee, ede-beeyo emegei tokenee goo maga goo tekepo mapoo ido siboga, yo odoo egee kookaiyo moloso osee meli teli mapoo duga, o gie badeli pidilone ka seeso. Egeeseega beeame omapoo Godeeye o goo tokenee hapoloso boobado bigileiso.

1 Yonee

To Yoneeye hogugu

1 Yonee booka goo eyo bei

Gamenee goo eligili odoo oso sosee susuga mapoo eligimo silesibulone, Yesuye odoo su tolosa mi hamapoo sile dee takomo silesibiliso. Osoloso diayo eligi eyo kulodu goo tokenee talai goo ee haga goo toowanee, dee takomo silesibiliso. Osoloso emegei pidilei sabolo haga goo toowanee deliso. Diayo eligi goo hageesi eligimo silesibume, Yesu o hamamee dili odoo hee, Yonee olo adaga poloso badolone, goo hagee ogoloso to hogugu hagee sosee susuga mapoo teneeso. Bei, Yonee goomegele tei telaga odoo sosee susuga mapoo egee do oso see gamenee goo eligili odoo oso eligi mapoo hamamee deedeeyaga. Esino diayo daga Kelisowo goo du ee medee kibiya tolosa dabalame, yo goomogaso.

Yesu yo gie badeli teneli to oso

1 Iyo nimapoo gie badeli teneli to eyo goo hoguga. Goo ee daga bei mooloogoo mapoo yo badebeiso. Iyo o goo duloso ibada howoso yo tei egeiso. Osoloso ibada deeso yo sigeso. ²Gie badeli oso woola yiligebugume egeiso. Esiga iyo yo tei egeiso. Kookaiyo gie badeli yimapoo moloso, esiga iyo nimapoo woola ka taka. Yo daga Ma Godeebolo badebeiso. Osoloso yo imapoo yiligebuguso. ³Esiga iyo duloso egei goo ee nimapoo ka taka, niyo ibolo hedebe dalame. Osoloso iba Ma Godee sabolo owolo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. ⁴Esiga iyo goo hamaga nimapoo osoloso imapoo goomoga goo oso kauwuloso malame, to hagee hoguguloso ka teneeso.

Godee yo gadeebugu

⁵Esiga iyo Keliso maga du goo ee see nimapoo hagee yiligebuguso. Goo ee, Godee yo gadeebugu. Yimapoo neliga hee mauwe. ⁶Egeesee ma kulodu odoo susuga iyo takolone, iba Godee sabolo hedebe deliso doloso, see neliga ma kulodu silesiboga, iba wulo gamenee takooso. Esiga iba tei goo koo deedeeso. ⁷Esino Godeeye gadeebugu ma kulodu egee bado egeesee badolone, iba see gadeebugu ma kulodu dogo, oso tei telaga odoo iba susuga hedebe doloso dobolone ka salai. Egeeseega owolo Yesuwo sawo oso ibada tokenee susuga hapoloso tabigileiso.

⁸Egeesee ma kulodu iyo takolone, “Iba tokenee mauwe odoo,” dee takooga, iba iso nediliyo gamenee takooso. Esiga imapoo tei goo mauwe. ⁹Esino iyo ibada tokenee goo ee Godee mapoo yiligebuguga, yayo ibada tokenee goo ee hapoloso boobado bigileiso, osoloso goo tokenee susuga hapoloso iba Godeeyo howo woola see medee teedee moodoolaiso. Bei, yayo o to kitulugu magoo ee dodolone, hooda hedebe tei goo moodoolaiso. ¹⁰Osoloso iyo takolone, “Iba tokenee goo koo teli,” dee takooga, iyo Godee yo gamenee takeli odoo dolone ka salai. Egeesee maga Godeeyo to oso ibada sooloo ma kulodu koo moloso.

Keliso ee iba pidili

2 Mawe dio ayo gooma, niyo goo tokeeneyaga, hogugu hagee nimapoo ka tonowa. Esino nima kulodu odoo heeso tokenee toga, niba goolee. Odoo heeso ima hodiokooga toboloso iba halo Godee mapoo takoomoloso, odoo ee medee teedee odoo Yesu Kelisoso. ²Esiga Kelisoye ibada goo tokenee maga taso. Egeesee maga goo tokenee susuga peegoo togobuguso, Godeeye imapoo

nei tenelega pagalame. Esino hedebe ibada goo tokenee peegoo tabigilame tele. Haye, odoo susuga mipoo toowa mapoo debeli sabolo dibada tokenee peegoo tabigilame ka ta.

³ Osoloso odoo susuga iyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesimo silesiboga, iba yo gooleedooso doloso gooleedalaiso. ⁴ Esino edebeeyo takolone, “Godee a gooleedooso,” dee takoloso, see yayo Godeeye kokodo taka to mapoo koo mesimo siloga, yayo wulo gamenee goo goolone ka seeso. Esiga odoo egeesi mapoo tei goo mauwe. ⁵ Esino edebeeyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesimo siloga, odoo egeesi masi oso o sooloo ma kulodu Godee gweli goo ee kauwuloso moloso. Osoloso iba goo egeesee maga iyo tei Godee sabolo hedebe di goo ee gooleedeliso. ⁶ Goo ee edebeeyo takolone, “A Godee sabolo hedebe doloso badoso,” dee takooga, odoo yo Yesuye badebei egeesi masi badebee.

⁷ Ayo gooma odoo, ayo nimapoo kokodo takeli to hoguguloso hagee tenee goo ee dianee. Esino niyo daga tei toloso kokodo taka to ee hagooso. Bei, kokodo takeli to nape hagee niso daga hoogoo olo duso. ⁸ Esino kokodo takeli to nape hamapoo goo dia onosee moloso. Bei, goo dia tei ee Keliso ma kulodu osoloso nima kulodu eligiso. Goo egeesee maga neliga mauwe poogoomo dime, gadeebugu moloso.

⁹ Odoo agayo takolone, a gadeebugu mapoo badoso doloso, tei too odoo hee gowooga, odoo ee neliga ma kulodu osee badoso. ¹⁰ Esino odoo agayo emegei tei telaga odoo sooloo dologa, yo gadeebugu ma kulodu badoso. Esiga gadeebugu ee ma kulodu badolone, tei too odoo hee tokenee mapoo homodobilame moodoolaima. ¹¹ Esiga ee ma kulodu odoo agayo tei too odoo gowolone badoga, yo neliga ma kulodu badoso. Yo

neliga ma kulodu badolone, eyo egee du eli koo ogoso. Bei, neliga goo oso o howo gooloogooga.

¹² Esiga mawe dio ayo gooma, ayo to hogugu hagee nimapoo ka tonowa. Bei, nibada goo tokenee Yesu maga hapoloso boobado buguso.

¹³ Osoloso adaga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niyo daga bei mooloogoo maga badebei odoo Yesu ee niba gooleedooso.

Osoloso see gie kakauwuga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niyo tokenee odoo Saiten sabolo ha too ee ma kulodu niyo olo dagadiso.

Osoloso mawe dio ayo see to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, ibada ama Godee niba olo gooleedooso.

¹⁴ Osoloso adaga nimapoo to hogugu hagee see ka tonowa.

Bei, niyo daga bei mooloogoo maga badebei odoo Yesu ee niba gooleedooso.

Osoloso gie kakauwuga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niba kitulugu odoo oso.

Osoloso Godeeyo to oso nima kulodu mologa, niyo tokenee odoo Saiten ee olo dagadileso doso.

Mi toowa hageeyo goo mapoo goomegeli goo

¹⁵ Esiga niba mi toowa hageeyo goo sabolo osoloso ee ma kulodu bi susuga egee molo mapoo haga na goomege. Edebeeyo mi toowa hageeyo goo mapoo diya goomogoga, o sooloo ma kulodu Ma Godee goolee goo ee mauwe. ¹⁶ Esiga mi toowa hageeyo goo diya goomoga maga goo hagee peledabalaiso. Suso goomoga goo sabolo, osoloso mi toowa hageeyo kulodu bi egee molo ogoloso goomegeli goo sabolo, osoloso bi bei doloso badolone, si howeli goo sabolo.

Esino goo susuga hagee Ma Godee maga koo sibili, esino mi toowa hagee eyo goo oso. ¹⁷Mi toowa hagee sabolo osoloso edebeeyo goomegeli goo susuga sabolo mauwe pagalaiso. Esino Godeeye goomoga goo tomo sili odoo ee bado-boso kookaiyo osee badalaiso.

Keliso mapoo ha teli odoo

¹⁸Mawe dio, beame hoo pagalai koola toobooso. Esiga Keliso mapoo ha teli odoo oso sibilei goo ee nimapoo olo takaso. Esino Keliso mapoo ha teli odoo abo epedee olo peledabaso. Egeesee maga beame hoo pagalai koola too-boo doloso iba ka gooleedoso. ¹⁹Esino odoo hagee bia daga ibolo hodobo siloso see iba poogoloso diso. Bei, diba tei ibolo hedebe doloso debele. Diba tei ibolo hodobo debei diepi, iba poogoo dile pegeliyo. Esino diayo iba poogoloso di oso tei diayo ibolo hedebe delega poo-goo goo ee ka yiligebuguso.

²⁰Esino nimapoo Kelisoye Dio Tei olo teneeso. Egeesee maga niba susuga tei goo ee olo gooleedooso. ²¹Esiga ayo nimapoo hoguguloso epedee hagee tenee goo ee niyo tei goo gooleedelega doga koo seeso. Esino tei goo ee niba olo gooleedooso. Bei, tei goo ee ma kulodu gamenee takeli goo mauwe. ²²Osoloso gamenee takeli odoo ogumo? Ede-beeyo Yesu yo Kelisonee dee takooga, odoo ee gamenee takeli odoo oso. Esiga yo Keliso mapoo ha teli odoo oso. Bei, odoo hagooso Yesu yo Kelisonee dee takooga, yo Ma Godee sabolo osoloso owolo Yesu mapoo gowolone miligi pi-aso. ²³Esiga odoo agayo Godeeyo owolo Yesu mapoo gowolone miligi piaga, yo Ma Godee sabolo hedebe doloso koo bado-so. Esino edebeeyo Godeeyo owolo Yesuwo goo woola yiligebuguga, yo Ma Godee sabolo hedebe doloso badoso.

²⁴Esiga to tekepo daga niyo du mapoo tei toloso ka debee. To oso ni-

bada sooloo ma kulodu mologa, Ma Godee sabolo osoloso owolo Yesu sabolo hedebe doloso dabalaiso. ²⁵Esiga Kelisoye imapoo kookaiyo badoboso gie badeli tenelame to kitulugu magooso.

²⁶Osoloso odoo aboso gamenee eligi goo eligimo silesiboga, ayo epedee o goo ee hoguguloso nimapoo ka tonowa.

²⁷Esino nimapoo Kelisoye Dio Tei olo teneeso. Osoloso Dio Tei oso nibada kulodu badolone, niba ka eligimoloso. Esiga odoo heeso tei goo eligilei niba koo goomogoso. Bei, Dio Tei oso niba tei goo susuga olo eligimoloso. Esiga yayo eligi ee ma kulodu, tei goo ee eligilone, gamenee goo koo eligiso. Esiga niba Dio Tei oso eligi goo mapoo dodolone, Yesu sabolo hedebe doloso osee debee.

Godeeyo owolo dio

²⁸Esiga mawe dio ayo gooma, niba Keliso sabolo hedebe doloso osee debee. Egeesee seega yayo simi mapoo o mudugiyopaga kitulugu sabolo ebilega tebisileiso.

²⁹Godee yo goo tekepo moodeli niba gooleedooso. Osoloso niba gooleedooso, goo tekepo tomo sili odoo ee Godeeyo owolo dio doloso doso.

3 Esiga ibada Ama Godeeye iba susuga diya sooloo dala goo toowa goo ee medee goolee! Yayo sooloo dala maga iba yayo owolo dio deliso. Esiga iba tei owolo dio doloso doso. Esino mi toowa goomegeli odoo oso Godeeyo goo diba gooleede. Goo egeesee maga diba ibada goo gooleede. ²Esiga emegei, iba Godeeyo owolo dio doloso doso. Esino iba medee gooleede, iyo hamamee dabalai goo ee. Esino iba gooleedooso, Keliso siboga, iba see yo masi palaiso. Bei, iyo tei yo agalaiso. ³Esiga edebeeyo goo hamapoo bolone dulone badoga, odoo oso tokenee mauwe Keliso masi badalai tekepo.

⁴Esiga edebeeyo goo tokenee tomo siloga, yayo Godeeyo tei magoo gabagamo siloso. Bei, tokenee goo ee tei magoo gababili. ⁵Niba olo gooleedooso, Kelisoye simi ee odoo susuga ibada tokenee hapoloso boobado bigilame ka simi. Bei, yimapoo tokenee hee mauwe. ⁶Edebeeyo Keliso sabolo hedebe doloso badoga, yo tokenee goo osee tomo sileime. Esino edebeeyo tokenee goo osee tomo siloga, Kelisowo goo yo gooleede, osoloso yimapoo tei tele.

⁷Mawe dio ayo gooma, niba obeeyamo, odoo aboso eligi maga niba peegoo na gilimado di dee. Goo tekepo teli odoo ee Godeeyo howo woola tekepo badoso. Esiga yo Kelisoye Godeeyo howo woola tekepo egee bado yinosee egeesi badoso. ⁸Esino edebeeyo goo tokenee tomo siloga, yo Saiteneeyo odoo. Bei, Saiten yayo daga bei mooloogoolone tokenee odoo doloso badebei ososee osee badoso. Esiga Godeeyo owoloye Saitenso tou teli ee guobigilame ka simi. ⁹Osoloso edebeeyo Godeeyo owolo doloso badoga, yo goo tokenee osee tomo sileime. Bei, Godeeyo tei gie badeli yima kulodu moloso. Esiga yayo see goo tokenee tomo silei tebile. Bei, yo Godeeyo owolo. ¹⁰Esiga goo hageesee maga iyo Godeeyo owolo dio sabolo osoloso Saiteneeyo owolo dio sabolo medee kibiya ka gooleedoso. Odoo agayo tekepo goo telega poogooga, yo Godeeyo owolonee. Osoloso tei too odoo sooloo delega poogooga, yo Godeeyo owolonee.

Nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dalai

¹¹Daga eligi goo niyo du hagooso. Esiga iyo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ¹²Esiga niba Keineeyo goo na peedee. Bei, yo Saiteneeyo odoo doloso badolone, omolo wooloomaso. Bei kasalame Keineeye

omolo ka wooloomayo? Bei, Kein yo goo tokenee tomo sili, esino omoloye Godeeyo howo woola goo tekepo tomo sili. ¹³Esiga tei telaga odoo emegei, tei tele poogoo mi toowa mapoo debeli odoo oso niba hegioga, haga na goolee. ¹⁴Osoloso iba gooleedooso, iyo tei telaga odoo sooloo dologa, iba teli maga see gie badeli mapoo dabagaso. Esino odoo agayo yimapoo sooloo dala goo mauwe daga, yo ta masi osee badoso. ¹⁵Osoloso odoo agayo tei telaga odoo hegioga, yo odoo wooloomali odoo oso. Esiga niba olo gooleedooso, odoo wooloomali odoo ee dibada kulodu kookaiyo badoboso gie badeli mauwe.

¹⁶Goo hamaga tei sooloo deli goo ee ka gooleedoso. Yesu Kelisoye iba halo o su teli mapoo magooso. Esiga iba nose tei too odoo ee halo, ibada gie badeli peegoo magalai tekepo. ¹⁷Odoo yimapoo bi tebia oso tei too odoo bi mauwe badoga ogoloso, yo pidilega poogooga, o sooloo ma kulodu Godee goolee goo mauwe. ¹⁸Mawe dio emegei, iyo emegei sooloo dolo doloso wulo toso takalai tekeponee. Esino suso pidilone tei sooloo dalai tekepo.

Godeeyo howo woola ebilega kitulugu sabolo dabalai

¹⁹⁻²⁰Esiga iyo emegei sooloo dologa, egeesee maga iyo tei Godeeyo owolo doloso do goo ee gooleedalaizo. Esino ibada sooloo maga goolee oso takolone iba tokenee odoo, dee takooga, iba ebileime. Esino iba Godeeyo howo woola ebilega kitulugu sabolo dabalaiso. Bei, Godee yo toowa osoloso yayo ibada sooloo oso goolee dagadiso, osoloso goo susuga iyo moodeli yo gooleedoo.

²¹Esiga tei telaga odoo emegei, ibada sooloo maga goolee goo oso takolone, iba tokenee odoo, dee koo takooga, iba ebilega poogoloso Godeeyo howo woola dabalaiso. ²²Egeesee ma kulodu iyo

yimapoo woosaga, yayo goo ee imapoo tenelaiso. Bei, iyo yayo kokodo taka to mapoo mesiliso, osoloso yayo goomoga goo ee tomososo. ²³ Esiga yayo kokodo takolone egeesee takaso, “Niba Godeeyo owolo Yesu Keliso mapoo tei te. Osoloso yayo eligi ee dodolone, emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone de-bee,” diso. ²⁴ Edebeeyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesilone dodomo siloga, diba yibolo hedebe doloso badoso. Osoloso nei Godee dibolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso iba gooleedooso, Godee ibolo hedebe doloso badoso. Bei, yayo o Dio Tei imapoo teneloso badoso.

Eligi goo susuga medee ege

4 Tei telaga odoo emegei, niba obeeyamo. Bei, gamenee goo eligili odoo bei mipoo toowa hamapoo olo silesiboso. Esiga odoo heeso sibilesa takolone, “Ayo eligi goo hagee eligimo silo Dio Tei maga siboso,” dee takooga, o to duloso yimapoo saga tei na te. Esino niyo yayo egee eligimo silo tei Godee maga sibabeleso, medee hoodo ege. ² Esino niba diayo eligi eyo kulodu Godeeyo Dio Tei hageesee gooleedalaiso. Diayo eligi oso takolone Yesu Godee maga sibilesa odoo poloso mi hamapoo badebeiso daga, oso diayo eligi goo ee tei Godee maga siboso. ³ Esino odoo agayo takolone Yesu Godee maga sibilesa odoo ka pele, dee takooga, yayo eligi goo ee Godee maga sibile. Odoo ee ma kulodu Keliso mapoo ha teli dio tokenee badoso. Esiga Keliso mapoo ha teli dio tokenee mipoo toowa hamapoo sibileisogo dee takeme dumlee ee olo sibilesa badoso.

⁴ Mawe dio emegei, niba Godeeyo owolo dio doloso doso. Esiga niyo gameenee goo eligili odoo oso eligi duloso o to mapoo tei tele poogoo oso, niyo diba dagadiso. Bei, odoo susuga ibada kulodu Dio Tei egee bado oso kitu-

lugu oso tei tele poogoo mi toowa mapoo debeli odoo dima kulodu dio egee bado oso kitulugu ee dagadiso. ⁵ Gamenee goo eligili odoo hagee bia Godee gooleede. Esiga beame susuga silesibulone mi goo ee eligimo silesibili. Osoloso mi odoo Godee gooleede poogoo oso dibada to mapoo medee duliso. ⁶ Esino iba Godeeyo odoo doloso doso. Esiga tei Godeeyo odoo oso ibada to medee duliso. Esino Godeeyo owolonee oso ibada to ee medee koo duli. Goo egeesee maga Dio Tei sabolo gamenee takeli dio sabolo medee hoodo agalaiso.

Godeeye sooloo deli

⁷ Tei telaga odoo emegei, iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. Bei, sooloo deli goo ee Godee maga sibili. Esiga odoo agayo emegei sooloo dologa, yo Godeeyo owoloso, osoloso yo Godee gooleedooso. ⁸ Esino odoo agayo emegei sooloo del-ega poogooga, yo Godee gooleede. Bei, Godee yo sooloo deli. ⁹ Esiga Godeeye iba sooloo dala goo ee yebugulone owolo hedebe mipoo toowa hamapoo meiyee diso, iyo yimaga kookaiyo bado-boso gie badeli talame. ¹⁰ Esiga tei sooloo deli goo hagooso. Iyo Godee sooloo deli goo osonee. Esino Godeeye iba sooloo dolone owolo meiyee diso, ibada goo tokenee maga talame, osoloso goo tokenee susuga peegoo togobigilame. ¹¹ Tei telaga odoo emegei, Godeeye iba diya egeesee sooloo dalaso. Esiga iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ¹² Edebeeyo Godee egele. Esino iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone doga, Godee ibolo hedebe doloso badoso. Osoloso yayo sooloo dala oso ibada kulodu kauwuloso malaiso.

¹³ Esiga Godeeye o Dio Tei imapoo teeneso. Egeesee maga iba gooleedooso, iba Godee sabolo hedebe doloso ba-

doso, osoloso Godee ibolo hedebe doloso ka badoso. ¹⁴Osoloso Ma Godeeye owolo mipoo toowa hamapoo meiye diso, yayo mi odoo oso gie badeli ee pidilone badalame. Osoloso iyo goo hagee ogoloso ka takomo silesiboso. ¹⁵Esiga odoo agayo takolone, Yesu Godeeyo owolo dee takooga, Godee yibolo hedebe doloso badoso, osoloso yinosee Godee sabolo hedebe doloso badoso. ¹⁶Godeeye iba diya toowa sooloo dala goo ee olo gooleedooso. Esiga iyo Godeeye iba sooloo dala goo mapoo tei toloso kibiya ka doso.

Godee yo sooloo deli. Esiga odoo agayo sooloo dolone badoga, yo Godee sabolo hedebe doloso badoso, osoloso nei Godee yibolo hedebe doloso badoso. ¹⁷Iba goo meedilei beeame mapoo ebilega kitulugu sabolo dabalame, Godeeye sooloo deli goo ee toowa poloso imapoo teneeso. Bei, iba Keliso masi mi hamapoo ka doso. ¹⁸Edebeeyo Godeeye yo sooloo deli goo ee gooleedoo daga, yo ebileime. Esiga sooloo deli goo toowa poloso egee molo oso ebili goo habigileiso. Esino iba Godeeye ibada tokeeneyo nei tenelai mapoo obuga, yayo sooloo dala goo ee imapoo kauwule.

¹⁹Iba susuga dobolone sooloo deliso. Bei, Godeeye daga malalo iba sooloo dalaga. ²⁰Osoloso odoo heeso takolone, "A Godee diya gweliso," doloso see tei too odoo hegia sabolo badoga, yo gamenee takeli odoo oso. Bei, odoo egeesi masi oso tei too odoo yayo egeli sooloo delega badoga, yo Godee koo egeli kasee goolaiyo? ²¹Kokodo takeli to hagee Godeeye imapoo olo teneeso. Odoo agayo Godee diya gooleega, emegei tei too odoo sabolo diya sooloo dalai tekepo.

Godeeyo owolo mapoo tei talai goo

5 Esiga edebeeyo tei tolone Yesu Godeeye hesia Keliso daga, yo

Godeeyo owolo oso. Osoloso odoo agayo Ma Godee gooleega, yo Godeeyo owolo dio sooloo doloso. ²Iyo Godee diya goolone, yayo kokodo taka to mapoo mesiloso silesiboga, oso iyo Godeeyo owolo dio sooloo dala goo ee gooleedoso. ³Bei, iyo Godee gweli goo eyo bei hagooso. Iyo yayo kokodo taka to mapoo mesiloso silesibileiso. Osoloso yayo kokodo taka to ee imapoo haga kodianee. ⁴Esiga Godeeyo owolo dio oso diayo tei too maga mi goo oso kitulugu ee dagadilesososo. ⁵Esiga odoo agayo mi goo sabolo ha too kitulugu ee ka dagadiyo? Edebeeyo Yesu Godeeyo owolo dolone tei toga odoo oso, mi goo sabolo ha too kitulugu ee dagadilesososo badoso.

Kookaiyo gie badeli Yesu mapoo moloso

⁶Osoloso Yesu mi hamapoo sibilesososo, Godeeyo owologo dalame howo sauwidiso. Osoloso homo bulubo magoo mapoo tolone o sawo sologobuguso. Esiga Yesuye mi hamapoo simi ee hedebe howo sauwidilame sibile. Esino howo sauwuduloso sawo sologobigilame ka simi. Osoloso Dio Tei oso tei goo hagee imapoo takooso. Bei, Dio Tei oso hedebe tei goo ee takemeliso. ⁷Esiga goo bakadio hedebe di hagooso Kelisowo goo ka eligiso. ⁸Goo ee Dio Tei, osoloso howo sauwidi, osoloso sawo sologobugu goo oso imapoo Kelisowo goo ka yiligebuguso. Ee ma kulodu goo bakadio hedebe di oso goo hedebe eligiso. ⁹Esiga edebeeyo egei goo ee imapoo yiligebuguga duloso, iba tei teliso. Esino ee ma kulodu Godeeye imapoo egee takoo goo diya toowa. Esiga iyo duloso medee kibiya kookoodalai tekepo. Bei, yayo imapoo owolowo goo ee tei goo takaso. ¹⁰Esiga odoo agayo Godeeyo owolo mapoo tei toga, Godeeye owolowo

goo maga tei goo taka to mapoo o sooloo ma kulodu tei too osee moloso. Esino odoo agayo Godeeye owolowo goo mapoo tei goo taka to mapoo tei telega poogoo odoo oso Godee gamenee takeli odoo, deliso. ¹¹ Esiga Godeeye imapoo owolowo goo mapoo tei taka to hagooso. Godeeye imapoo badoboso kookaiyo gie badeli teneeso. Gie badeli egee owolo Yesu maga imapoo ka teneli. ¹² Osoloso edebeeyo owolo Yesu mapoo tei toga, yimapoo gie badeli egee olo moloso. Esino odoo agayo Godeeye owolo mapoo tei telega poogooga, yimapoo gie badeli egee mauwe.

Yoneeye to hamameedee taka

¹³ Esiga ayo Godeeyo owolo mapoo tei telaga odoo nimapoo to hogugu susuga hagee ka tonowa, niyo badoboso kookaiyo gie badeli too goo ee gooleedalame. ¹⁴ Esiga iba gooleedooso, iyo Godee yimapoo takolone iyo goomoga goo ee yayo goomoga goo sabolo tobuloso woosaga, yayo ibada to duleiso. ¹⁵ Egeesee ma kulodu yayo iyo yimapoo taka duso doloso, ogoo goo yimapoo woosaga, yayo goo ee imapoo teneliso.

¹⁶ Esiga edebeeyo emegei tei too odoo oso telega pagalai tokenee tomolo

ogoga, yo dokodoo takalai tekepo, Godeeye o gie badeli pidilame. Esiga ayo hagee takoo goo ee, odoo teli mapoo koo ido dili goo ee taka. Esino teli mapoo ido dili goo tokenee moloso. Esiga ayo hagee takoo goo ee, teli mapoo ido dili goo tokenee teli odoo ee halo dokodoo takalame ayo koo takooso. ¹⁷ Tekepo goonee susuga egee, tokenee goo oso. Esino tokenee susuga oso teli mapoo koo ido dili.

¹⁸ Esiga iba gooleedooso, edebeeyo Godeeyo owolo doloso badoga, yo goo tokenee osee tomo sileime. Bei, Godeeyo owolo Yesu yayo yo medee bamoloso. Osoloso tokenee odoo Saitenso yo tokenee palaime. ¹⁹ Esiga iba gooleedooso, iba Godeeyo owolo dio. Esino imaga mi toowa ma peegoo egee do Saitenso bamoloso. ²⁰ Osoloso see iba gooleedooso, Godeeyo owolo olo simiso. Osoloso yayo imapoo goo gweli medee tekepo olo teneeso, iyo tei Godee gooleedalame. Esiga iyo tei Godee sabolo, osoloso owolo Keliso sabolo hedebe doloso doso. Esiga Yesu tei Godeeso. Osoloso kookaiyo badoboso gie badeli yimaga imapoo ka teneli.

²¹ Esiga mawe dio emegei, niba medee badolone gamenee godee maga peegoo dooboobigi.

2 Yonee

Yoneeye to see tobu hogugu

2 Yonee booka goo eyo bei

Daga Godeeyo to eligimo silone, odoo eligimo silesibili oso mi hee maga hee mapoo du. Osoloso mi hee maga hee mapoo du domo silesibulone, Godeeyo to takomo silesibiso. Osoloso mi ee ma kulodu tei telaga odoo oso diba medee pidiso. Esino Godeeyo to takomo silesibili odoo mooloogoodoo ee ma kulodu gamenee goo eligili dibada mooloogoodoo onosee silesibiso. Esem diye di odoo Yoneeye goo hagee ogoloso tei telaga odoo oso gamenee goo eligili odoo pidiyaga to hagee ka hogugu.

1¹⁻² Esiga tei telaga odoo nibada amawe ayo Godeeye hesia wee osoloso owolo dio mapoo to hogugu hagee ka teneeso. Ayo niba diya gooleeso. Hebebe ayo niba diya koo gooleeso. Esino tei goo gooleedoo odoo susuga sabolo niba diya goolone doso. Bei, tei goo ee ibada sooloo ma kulodu egee molo oso imapoo kookaiyo moloso osee malaiso.

³ Ayo dokodoo takooso, Ma Godeeye owolo Yesu Keliso sabolo oso odoo susuga iba sooloo dolone pidilame, osoloso imapoo mesie goo tenelame. Bei, iyo tei goo mapoo tei toloso emegei sooloo dala sabolo doso.

⁴ Esiga nee holaiso aboso Ma Godeeye kokodo taka to mapoo tei toloso dodomo di duloso a diya goomogaso. ⁵ Osoloso wee emegei, to hogugu hagee namapoo dianee. Esino iyo daga du sooloo deli goo ee see ka hoguga. Esiga iyo dobolone emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ⁶ Esiga sooloo

deli goo eyo bei hagooso. Iyo Godeeye kokodo taka to ee medee dadalai tekepo. Bei, niyo Godee diya goolee sabolo dobolone emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. Esiga niba daga hoogoo goo hagee olo duso.

⁷ Esiga gamenee goo eligili odoo bei oso mipoo toowa hamapoo silesiboso. Odoo egee bia oso silesibulone, Yesu Kelisoye tei odoo poloso mi hamapoo silee goo ee koo eligili. Osoloso odoo agayo goo hageesee eligimo siloga, yo gamenee goo eligili odoo oso, osoloso yo Keliso mapoo ha teli odoo oso. ⁸ Esiga niba medee debbee, gamenee goo eligili eyo to mapoo tei tolone, Godee maga nei telaga peegeeyaga. Esiga niyo tou toowa too eyo nei talame, medee kibiloso ka debbee. ⁹ Osoloso edebeeyo Kelisoye eligi kibiya kookoodelega poogoloso, see eligi hee mapoo yayo diya kookoodoga, yo Godee sabolo hedebe doloso koo badoso. Esino odoo agayo Kelisoye eligi kibiya kookoodoga, yo Ma Godee sabolo osoloso owolo Keliso sabolo hedebe doloso badoso. ¹⁰ Esiga odoo agayo Kelisoye eligi goo ee eligimo sibilega, see eligi hee eligimo siboga, emegei doloso nibada mosopoo na ido di. ¹¹ Bei, odoo agayo odoo hageesi masi sabolo emegei daga, yayo o tou tokenee too sabolo hedebe deeso.

¹² Ayo nimapoo takalai goo abo moloso. Esino wulo to hogugu oso nimapoo takalai a koo goomogo. A mawo nimapoo sibilesi nibolo hodobo to kalai ee a goomogoso. Osoloso ayo omapoo siboga, iyo hodobo goomoga poudileiso.

¹³ Esiga Godeeye hesia noomoo eyo holaiso diayo emegei di to namapoo ka taka.

3 Yonee

*Yoneeye to see bakadio
hedebe di hogugu*

3 Yonee booka goo eyo bei

Yoneeye to hogugu hagee tei too odoo Gaiyus mapoo teneeso. Bei, Gaiyuseeye Godeeyo to eligimo silesibili odoo oso o mi mapoo sibume, yayo pidi goo ee dume. Osoloso sosee wiligi odoo taba Diotelepes mapoo yayo gowe to hamapoo hoguguso. Bei, odoo hagooso Godeeyo to eligimo silesibili odoo pidilei gowolone odoo aboso diba pidiyaga hamaga takeliso.

1 Ayo gooma odoo Gaiyus, tei telaga odoowo namawe ayo no diya gweli namapoo to hogugu hagee ka tonowa.

2 Ayo gooma odoo, a tei toso, no pailega medee tekepo bado malaiso. Esino ayo no halo dokodoo takooso, nayo goo susuga ee ma kulodu medee tekepo badalame. Esino a gooleedooso, no tei too ee ma kulodu tekepo badoso.

3 Osoloso tei telaga odoo emegei aboso sibileso, nayo tei goo mapoo kibiya kookoodoloso osee dodomolo goo ee takeme duloso, a diya goomogaso. **4** Esiga goo abo toowa oso amapoo goomoga toowa koo teneli. Esino mo awe diayo tei goo ee deedeega ogoloso, a diya goomegeliso.

5 Ayo gooma odoo, nayo to tekepo eligimo silesibili odoo oso eligimo silone, nee mi mapoo odoo soo masi siboga, nayo egee pidi goo ee tekepo.

6 Osoloso diayo sibileso nayo sooloo dala goo sabolo bado goo ee ibada sosee hamapoo sibileso takaso. Godeeyo to eligimo silesibili oso nee mi mapoo sibileso see dilame doboome, diayo eli domopoo nalai nei dimapoo tenelone, Godeeye goomoga goo sabolo tobuloso tenee. **7** Bei, diba Keliso halo, tou tomo

silesibulone, tei tele poogoo odoo maga bi koo teli. **8** Esiga Gaiyus no asalo diba medee pidilei tekepo. Iyo odoo hagee bia pidiga, diayo to tekepo eligimo silesibili sabolo hedebe doloso dabalaiso.

9 Osoloso ayo goo hamaga sosee omapoo to hoguguloso olo teneeso. Esino Diotelepeseeye to ee duloso mesile. Bei, nima kulodu sosee mapoo yayo wiligi doloso badalame diya goomogaso. **10** Esiga ayo siboga, yayo goo tokenee teli sabolo osoloso ibada goo maga gamenee taka goo ee woala yiligebigileiso. Osoloso yo goo hedebe egee moodele. Esino yayo Godeeyo to eligimo silesibili o mi mapoo siboga, hamaga takeliso. Osoloso see sosee odoo oso Godeeyo to eligimo silesibili odoo ee pidiyaga, yayo hamaga takeliso. Esino ee ma kulodu yayo taka tei telega poogoloso, sosee odoo abo oso Godeeyo to eligimo silesibili odoo pidiga, yayo diba sosee maga peegoo mageliso.

11 Esiga ayo gooma odoo, tokenee odoo eyo goo ogoloso o goo ma malo na peedee. Esino goo tekepo hedebe ee temelee. Odoo agayo goo tekepo ee tomologa, yo Godee sabolo hedebe doloso badoso. Esino odoo agayo tokenee goo tomologa, yo Godee gooleedelee. **12** Esiga odoo susuga oso Demetiliyus odoo eyo goo tekepo deliso. Osoloso o suso tou too oso tei goo sabolo tebiliso. Osoloso iba nosee yo tekepo odoo dee takeliso. Esiga no olo gooleedooso, iba tei goo hedebe ee takeli.

13 Ayo namapoo goo abo takalai moloso. Esino wulo to hogugu oso namapoo takalai a koo goomogo. **14** A mawo namapoo sibileso nobolo hodobo to kalai a goomogo.

15 Esiga ayo dokodoo takooso, Godeeye namapoo mesie goo tenelame. Osoloso nee odoo diayo namapoo dibada

emegei di to takaso. Esiga nei nayo ibada
odoo omapoo egee do mapoo, ibada
emegei di to dimapoo takee.

Yuda

Yudaye to hogugu

Yuda booka goo eyo bei

Yuda booka hoguguli odoo hagee Yesuwo omolo Yuda oso malaiso. Esiga yayo tei telaga odoo susuga mapoo pidi to hagee hoguguloso teneeso, diayo gamenee goo eligi mapoo tei teyaga. Bei, gamenee eligili odoo oso tei telaga odoo ee peegoo gilimado di ogoloso.

1 A Yuda, Yesu Kelisowo tou teli odoo, osoloso Yemeseeyo omolo. Ayo Ma Godeeye hesia odoo nimapoo to hogugu hagee ka tonowa. Bei, Ma Godeeye niba sooloo deliso, osoloso Yesu Kelisoye niba medee ka bamoloso. ² Ayo Godee mapoo taka, yayo sooloo deli goo sabolo, osoloso mesie goo sabolo, osoloso Godeeye niba gweli goo oso nimapoo toowa doloso ka malame.

Gamenee goo eligili odoo dia goo maga kokodo taka

³ Tei telaga odoo emegei, iyo Godee maga gie badeli pidili too goo ee ayo olo daga nimapoo hoguguloso tenelame diya goomogaso. Esino ayo goo hee maga to hogugu hagee ka tonowa. Godeeye opusomo dee koo seli tei goodee eligi ee o odoo imapoo teneeso. Esiga tei goodee eligi egee odoo aboso see opusomo diaga, niyo medee bamelee. ⁴ Bei, gamenee eligili odoo oso tei telaga odoo masi nibada mooloogoodoo ma kulodu galaga sibilesa nibolo hodobo ka doso. Esiga odoo hagee biaso eligilone, Godeeye iba sooloo dolone pidilone, iyo goo tokenee talai koo hamaga takeli doloso eligiliso. Osoloso adaba sobo sabolo giso sabolo goo heli talai ee tei mauwe deliso. Osoloso see diayo ibada wiligi odoo Lodee Yesu Keliso mapoo goweliso. Osoloso odoo hagee biaso Godee

mapoo mesilega silesibiliso. Esino Godeeye odoo hagee bia dia goo maga goo midilame daga hoogoo to olo edidi magooso.

⁵ Egeesi ma kulodu ayo goo niso gooleedoo ee see nimapoo medee eligilei, a goomogo. Esiga niba goolee, Godeeye Isalael odoo pidilone, Isipi mi maga peegoo gilimado diso. Esino see hamamee Isalael odoo abo yimapoo tei tele poogoo odoo ee yayo piluguso. ⁶ Osoloso niba goo hee hagee goolee. Godeeyo momaiye aboso kitulugu Godeeye dimapoo tenee sabolo tou talai goomegelega, wulo see abaga kitulugu toowa talai ee goolone, mi Godeeye dimapoo tenee ee poogoloso diyadeeso. Eseme Godeeye diba ki ti moloso kookaiyo osee meli oso tiegisaloso wulu neliga poogoo mapoo huyasoloso doso, biame hamameedee mapoo dia goo ee ka midilame. ⁷ Osoloso Sodom mi sabolo, osoloso Gomola mi sabolo, osoloso mi pepuso abo koola omapoo bu-modi dibada goo ee, niba goolee. Momaiyeso goo tokenee too egeesi masi diayo tooso. Bei, mi omapoo adaba sobo sabolo giso sabolo heli teli goo tokenee oso molone, gisoso emegei giso sabolo goo heli teliso. Esiga Godeeye dibada mi ee douso nadalame dou toosooso. Odoo egee bia dimapoo, osoloso momaiye egee bia dimapoo peledaba goo oso, Godeeye goo tokenee teli odoo dia goo tokenee eyo nei dala dimapoo tenelai goo ee eligiso. Dala goo hagee kookaiyo moloso osee meli Dou mi ee takooso.

⁸ Egeesi maga gamenee eligili odoo hagee bia onosee egeesee seliso. Diayo dia sapoo tieli ee Godee maga sibili dolone, ee dodolone, dia suso goo tokenee teliso. Osoloso diayo Godee mapoo mesilega dobolone, Godeeyo momaiye susuga eyo goo maga to tokenee take-liso. ⁹ Esino momaiye susuga dia wiligi

odoo Maikoleeye Saiten sabolo Moses ta eyo kou maga toso agadiga^{§§} omapoo, yayo Saiten mapoo to tokenee hee takele. Esino yayo wulo Saiten mapoo egeesee takaso, “Godeeye namapoo nei dala tenelaiso,” diso. ¹⁰ Esino gamenee goo eligili odoo hagee biaso goo di-ayo gooleedelee poogoo maga to toke-nee takeliso. Osoloso diba gala seebeeso dieso goomoga goo teli egeesi masi doso. Esiga dieso goomoga goo ee tolone egee do ogoso diba tokenee peliso. ¹¹ Esiga diba dala talaiso! Bei, diayo Keineeyo goo deede magaa. Bei, Keineeye omolo wooloomaso. Osoloso diayo Balameeyo goo* ee dodolone, molee talame goolee maga tokenee tolone ka doso. Osoloso diayo Kolayo goo† ee dodolone, Godeeyo to mapoo mesilega doso. Esiga Godeeye diba tokenee palaiso.

¹² Esiga niyo emegei sooloo deli wo ne‡ ee ma kulodu odoo hagee biaso dieso nediliyo diba ono diya goolone, similega wo nalagaliso. Goo egeesi maga diba bi subugobolo masi dobolone, niyo debei ee tokenee polone ka doso. Osoloso osoko biame mapoo howo hemiye mologa, howo sibilega pooso guobigili diba egeesi masi doso. Osoloso diba homo su oso ko peli biame mapoo ko pelega pegeli egeesi masi doso. Osoloso diba homo siliga peegoo alaga bigili egeesi masi doso. ¹³ Esiga abei mapoo

howo ki toowa sibulone makawo sabolo sibili egeesi masi, diayo dia simili goo woola egeesee eligiliso. Osoloso diba kei ma dokodoo giwo boobadomo sili egeesi masi doso. Esiga Godeeye wulu goodomou olo mopoodoo dooso, diayo neliga omapoo kookaiyo doboso osee dabalame.

¹⁴⁻¹⁵ Esiga Adameeye balomo simi ee ma kulodu amawe dio 7 omapoo badeli Inokeeye malalo gooso peledabalai omaga takolone, odoo hagee bia dia goo maga egeesee takaso, “Niso ege, Lodeeye o momaiye diya bei sabolo siboso, mi odoo susuga dia goo ee midilame. Osoloso Godee mapoo koo mesili odoo oso goo tokenee too sabolo, osoloso Godee maga duwa taka eyo nei yayo dimapoo dala tenelame siboso,” diso.

¹⁶ Esiga diayo goweli goo ee yilige bugulone emegei dia goo takomo silesibiliso. Egeeseelone diayo suso goomoga goo mapoo dodomo silesibulone, dieso nediliyo diba teiba dolone si howeliso. Osoloso see diayo odoo abo maga bi diayo goomegeli ee talame to hadaliso.

Tei too mapoo kibiloso debee

¹⁷ Esiga emegei, niba ibada Lodee Yesu Kelisoye Diye di odoo oso malalo gooso peledabalai taka ee goolee.

¹⁸ Bei, diayo nimapoo egeesee takaso,

§§1:9 Maikol dio Saiten dio toso agadiga - Moses teme, Godeeye Maikol mapoo takolone, Moses tayo kou todileso midoose, diso. Esino Saitenso Maikol dio toso agadilone egeesee takaso, “Amapoo kitulugu moloso Moses tayo kou todilei. Bei, Moseseeye Isipi odoo hee woolooma maga,” diso. Esino Maikoleeye Moses tayo kou ee Saiten mapoo tenelai goodoogaso.

***1:11 Balameeyo goo** - Balam yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo. Daga hoogoo Moseseeye badebei biame omapoo yo badebeiso. Esino yo Isalael odoonee. Yo molee talame goolee maga, yayo Godee mapoo wegigasoo.

†1:11 Kolayo goo - Daga hoogoo Kolaye Godee mapoo wegigime, mi goodaso. Esume o odoo sabolo mi ma kulodu misigedubuloso miso togoo doloso wediaso. Esiga oposusu hagee Namba 16.1-35 mapoo moloso.

‡1:12 emegei sooloo deli wo ne - Daga hoogoo tei telaga odoo oso moologoodoloso, diayo hedebe doloso emegei sooloo dolone debeli goo ee kauwulame nei naliso. Osoloso diayo wo ne hoo poogolone Yesu gooleebugu wo naliso.

“Lodee mapoo osoloso o odoo mapoo manolone duwa takeli odoo oso biame hamameedee mapoo sibileiso. Osoloso diayo sibileso dia suso goomoga goo susuga ee tolone dabalaiso,” diso.

¹⁹ Esiga odoo hagee biaso tei too ma kulodu debeli odoo ee domo piliso. Osoloso diba nosee mipoo hageeyo goo goomegeli odoo oso. Osoloso dibada kulodu Dio Tei mauwe.

²⁰ Esino tei telaga odoo emegei, Godeeyo goo maga tei eligi goo mapoo niyo olo tei tooso. Esiga tei eligi goo ee ma dokodoo nibada gie badeli ee moso masi tege. Osoloso Dio Teiso kitulugu maga Godee mapoo takolone debée.

²¹ Osoloso Godeeye niba sooloo dolone badoso doloso goolone, Godee mapoo hegi sibileso debée. Osoloso Lodee Yesu Kelisoye sooloo dala maga kookaiyo badoboso gie badeli ee talame dulone bolone ka debée.

²² Osoloso tei too kibile poogoo odoo ee sooloo dolone pidilone debée.

²³ Osoloso odoo aboso Dou mi mapoo diyadeega, niyo ogoloso see saga gilimado sibe. Osoloso nee odoo oso goo tokenee toga, diba medee sooloo

dala sabolo pidilone dobolone, niso nediliyo medee bamelee, niba nosee dibada goo tokenee hedebe omapoo dedeyaga.

Godeeyo hu dokodoo poude

²⁴ Godee yo kitulugu. Esiga yayo nibada tei too homodobiyaaga niba pidilei, yo teiba. Osoloso yayo niba goo tokenee mauwe odoo doloso, niba o mudugiyopoo dabalame gilimado sibilei, yo teiba. Esiga niba omapoo goomoga sabolo dabalaiso. ²⁵ Esiga iyo Godeeyo hu dokodoo poudumo. Bei, Godee hedebe hagoso ka badoso. Osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye iba halo tou too maga Godeeye ibada gie badeli pidiso. Esiga hedebe yayo toowa doloso ka badoso. Osoloso yayo bi susuga eyo wiligi odoo doloso ka badoso. Osoloso kitulugu susuga ee yimapoo moloso. Bi susuga moodelega badolone, yo egeesee badebeiso. Osoloso yo epedee hamapoo egeesee badoso. Osoloso yo see hamamee kookaiyo osee egeesee badalaiso. Goo hagee tei goo.